

สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

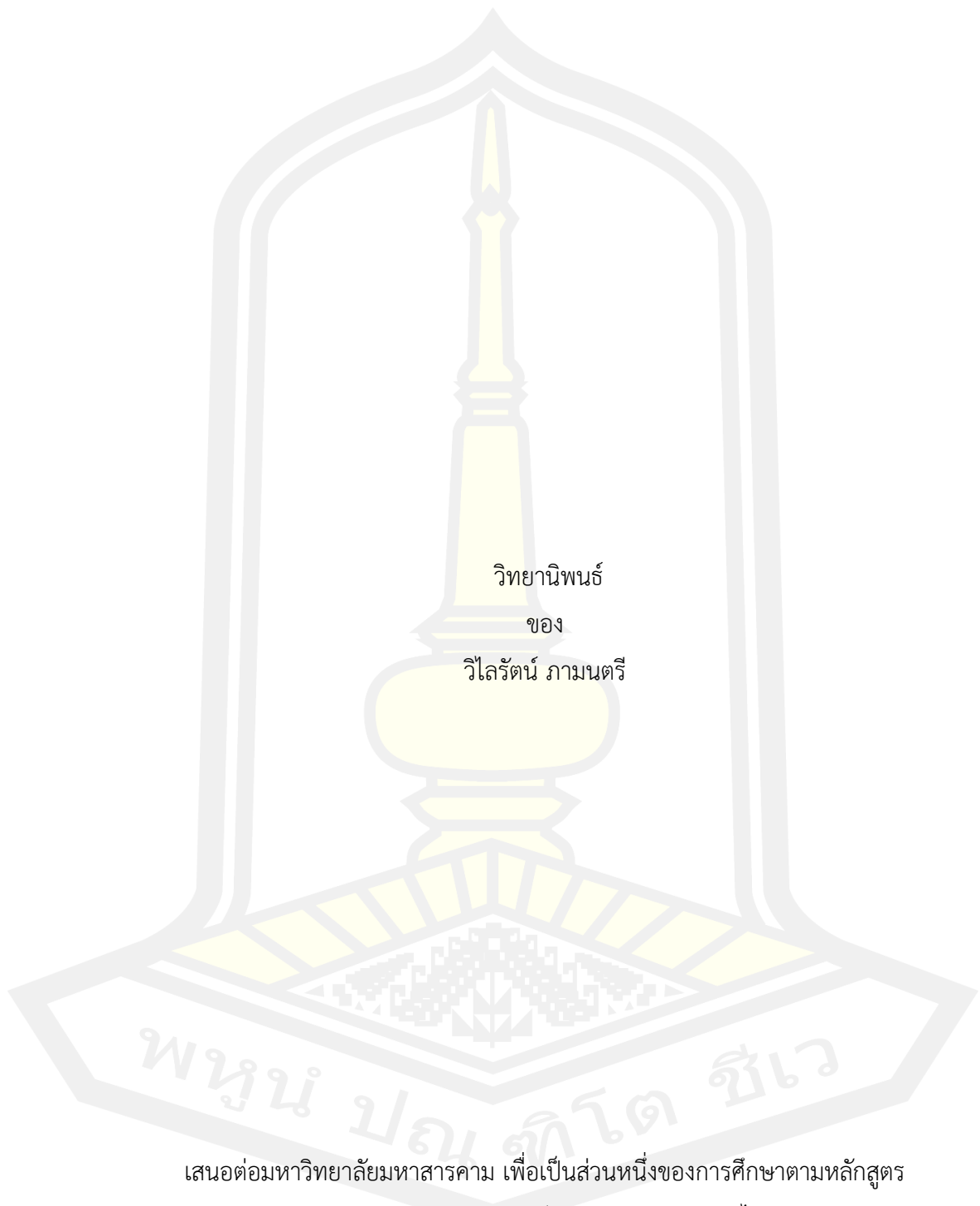
วิทยานิพนธ์
ของ
วิไลรัตน์ ภาমনตรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

เมษายน 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

เมษายน 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Status and Role of Female Characters in Chulamanee's Novels

Wilairat Pamontree

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Arts (Thai)

April 2022

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาววิไลรัตน์ ภามนตรี
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. นิตยา วรรณกิติร์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. กীরติ ชนะไชย)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. ราชนัย นิลวรรณภา)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. มารศรี สอทิพย์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....

(รศ. ดร. นิตยา วรรณกิติร์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

.....

(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี		
ผู้วิจัย	วิไลรัตน์ ภามนตรี		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิริติ ณะไชย		
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	ภาษาไทย
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2565

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี และ 2) เพื่อศึกษากลวิธีการสร้างตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี นวนิยายที่นำมาใช้ในวิจัยในครั้งนี้เป็นนวนิยายที่จุฬามณีประพันธ์ขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 - 2560 ศึกษาตัวละครหญิงทั้งหมด 204 ตัวละคร จำนวน 8 เรื่อง ดังนี้ 1) ชิงชัง 2) ตะเกียงกลางพายุ 3) สุดแสนแสนรัก 4) พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว 5) ลิขิตรักในสายลม 6) พุ่มเสนหา 7) วาสนารัก 8) กรงกรรม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการสร้างตัวละคร สถานภาพและบทบาทของตัวละคร

ผลการวิจัย พบว่า ด้านสถานภาพและบทบาทในครอบครัว ได้แก่ สถานภาพและบทบาทของแม่ สถานภาพและบทบาทของแม่สามี - ลูกสะใภ้ สถานภาพและบทบาทของภรรยา สถานภาพและบทบาทของลูกสาว สถานภาพและบทบาทของเพื่อน/พี่น้อง สถานภาพและบทบาทของญาติผู้ใหญ่ สถานภาพและบทบาทในสังคม พบว่า ตัวละครหญิงมีความสามารถทำงานได้ไม่จำกัดสถานที่ มีบทบาทการประกอบอาชีพบนพื้นที่สาธารณะมากขึ้น การศึกษามีอิทธิพลต่อทัศนคติในการเลือกประกอบอาชีพ มีบทบาททางเศรษฐกิจสังคมเปิดกว้างให้ผู้หญิงได้ทำงานในอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น มีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ผู้หญิงต้องสามารถรับผิดชอบได้ทั้งงานในบ้านและนอกบ้าน ด้านกลวิธีการสร้างตัวละคร พบว่า ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การสร้างลักษณะผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต ผู้หญิงสวย มีความเป็นกุลสตรี และกตัญญู การสร้างลักษณะผู้หญิงสมัยใหม่ เป็นผู้หญิงที่เก่ง มีสติปัญญาดี มีเสน่ห์ แต่งตัวทันสมัย มีความมั่นใจในตนเอง มีกลวิธีการสร้างตัวละครแนวสมจริง

คำสำคัญ : สถานภาพและบทบาท, กลวิธีการสร้างตัวละคร, ตัวละครหญิง, นวนิยายจุฬามณี

TITLE	Status and Role of Female Characters in Chulamanee's Novels		
AUTHOR	Wilairat Pamontree		
ADVISORS	Assistant Professor keerati Dhanachai , Ph.D.		
DEGREE	Master of Arts	MAJOR	Thai
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2022

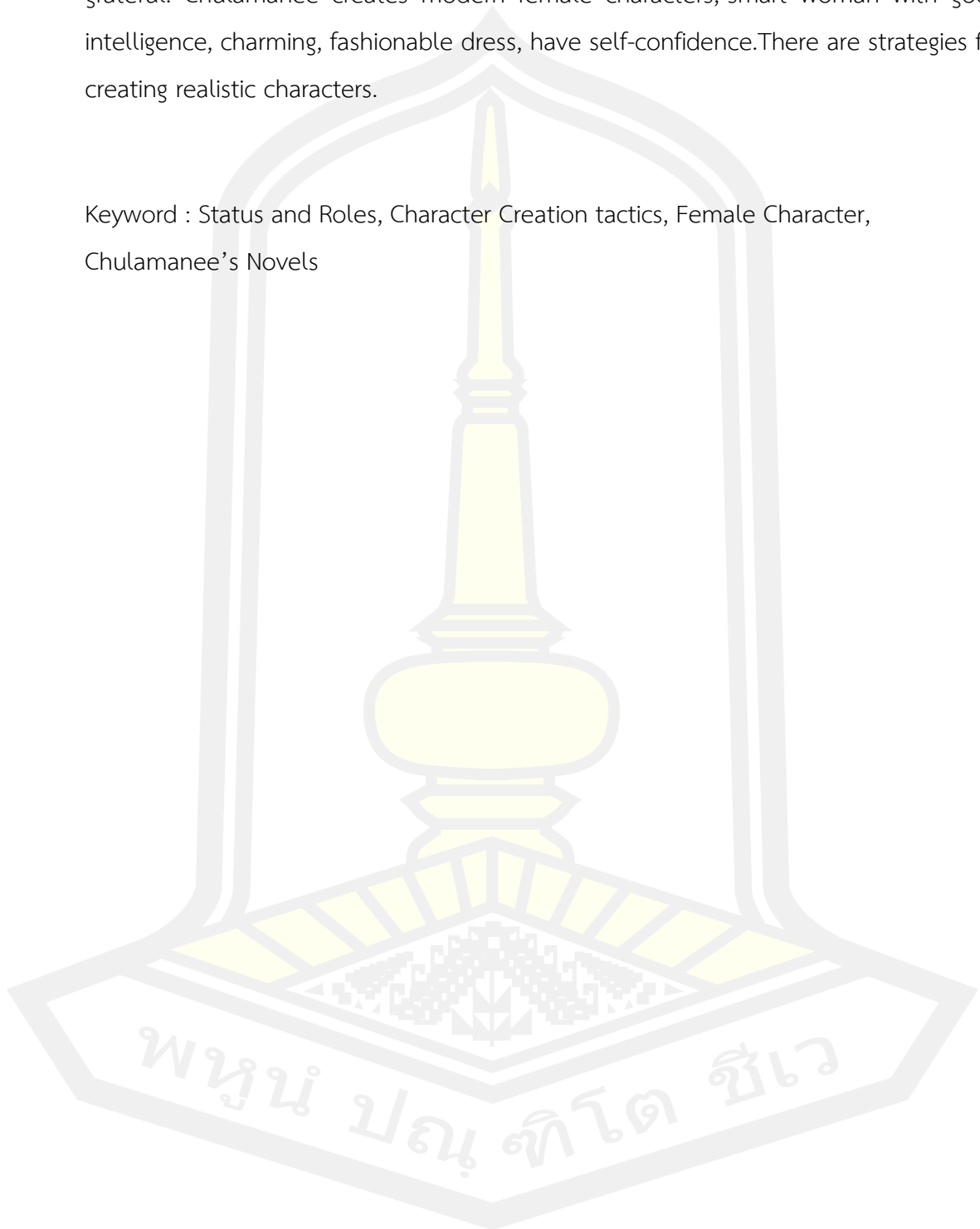
ABSTRACT

The purposes of this study were 1) To study the status and role of female characters in Chulamanee's Novels. and 2) To strategies of creating female characters in Chulamanee's Novels. The novel used in this research is a novel written by Chulamanee from 2007 - 2017. There are 204 female characters, 8 stories, as follows: 1) Ching Chang 2) Thakieangklangpayu 3) Sutkansanrak 4) Sunrise on a cold night 5) Destiny of love in the wind 6) Thung Sanaeha 7) Watsanarak 8) Krongkarma by using a qualitative research methodology based on the conceptual framework of character creation strategies. Status and roles and the theory of characters.

The results of the research were as follows: The status and roles in the family were the mother's status and roles, Status and role of mother-in-law - daughter-in-law, Status and role of wife Daughter's status and role, The status and role of friends/sisters, Status and roles of adult relatives. Status and roles in society, it was found that female characters graduated from primary school to bachelor's level. Women are talented, smart, intelligent, able to work in unlimited places. Women are taking a more active role in public spaces. Education influences attitudes towards career choices that are chosen based on interests and the aptitude that they have Women play more economic roles. The society is more open for women to work in various professions, have the ability to communicate in English. Women must be able to take responsibility for both household chores and work outside the home. In terms of character creation techniques, it was found that female characters in Chulamanee's novels can be divided into 2 types,namely creating female

characteristics according to social traditions, beautiful women, being feminine and grateful. Chulamanee creates modern female characters, smart woman with good intelligence, charming, fashionable dress, have self-confidence. There are strategies for creating realistic characters.

Keyword : Status and Roles, Character Creation tactics, Female Character, Chulamanee's Novels

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รศ.ดร. นิตยา วรรณกิตร์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิริติ ธนะไชย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ราชนัย นิลวรรณภา และ ผศ.ดร.มารศรี สอทิพย์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง ช่วยเหลือ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง รวมทั้งเสียสละเวลาอันมีค่าทั้งกำลังกายและกำลังใจ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับความกรุณาจากคณาจารย์ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวก และประสานงานในการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคุณพ่อสินธุ์ คุณแม่นิด ภาমনตรี ที่เป็นกำลังใจอย่างดียิ่ง ประโยชน์และคุณค่า ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบบูชาพระคุณแต่บิดา มารดา คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

วิไลรัตน์ ภาমনตรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ซ
สารบัญ.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ภูมิหลัง.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า.....	6
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
1.7 วิธีการศึกษาค้นคว้า.....	10
1.8 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยาย.....	12
2.1.1 ความหมายนวนิยาย.....	12
2.1.2 คุณค่าและความสำคัญของนวนิยาย.....	13
2.1.3 ประเภทของนวนิยาย.....	16
2.1.4 องค์ประกอบของนวนิยาย.....	17
2.1.5 ตัวละครในนวนิยาย.....	19
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวละครและกลวิธีการสร้างตัวละคร.....	21

2.2.1 ตัวละคร	21
2.2.2 กลวิธีการสร้างตัวละคร	28
2.2.3 การวิเคราะห์ตัวละคร	31
2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านกลวิธีการสร้างตัวละคร	32
2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิง	36
2.3.1 ความหมายของสถานภาพและบทบาท	36
2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาสถานภาพและบทบาท	38
บทที่ 3 สถานภาพและบทบาทในครอบครัวและสังคมของตัวละครหญิง	44
ในนวนิยายของจุฬามณี	44
3.1 สถานภาพและบทบาทในครอบครัว	45
3.1.1 สถานภาพและบทบาทของแม่	45
3.1.2 สถานภาพและบทบาทของแม่สามี – ลูกสะใภ้	69
3.1.3 สถานภาพและบทบาทของภรรยา	94
3.1.4 สถานภาพและบทบาทของลูกสาว	132
3.1.4.1 ลูกสาวผู้กตัญญู	132
3.1.4.2 ลูกสาวที่มีความประพฤติไม่ดี	135
3.1.5 สถานภาพและบทบาทของเพื่อน/พี่น้อง	143
3.1.5.1 เพื่อน/พี่น้องที่รักและช่วยเหลือแบ่งปันกัน	143
3.1.5.2 เพื่อน/พี่น้องที่เกลียดและพร้อมจะแย่งชิงกัน	149
3.1.6 สถานภาพและบทบาทของญาติผู้ใหญ่	151
3.1.6.1 ญาติผู้ใหญ่เป็นเสมือนแม่	151
3.1.6.2 ญาติผู้ใหญ่ให้คำปรึกษา แนะนำสั่งสอน	152
3.2 สถานภาพและบทบาทในสังคม	154
3.2.1 สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษา	154

3.2.2 สถานภาพและบทบาทด้านการประกอบอาชีพ.....	163
บทที่ 4 การสร้างลักษณะตัวละครและกลวิธีการสร้างตัวละครหญิง.....	178
4.1 การสร้างลักษณะของตัวละครหญิง	182
4.1.1 ผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต.....	182
4.1.1.1 ผู้หญิงที่มีความสวย.....	183
4.1.1.2 ผู้หญิงที่มีความเป็นกุลสตรี	184
4.1.1.3 ผู้หญิงที่มีความกตัญญู	187
4.1.2 ผู้หญิงสมัยใหม่.....	189
4.1.2.1 เป็นผู้หญิงเก่ง	189
4.1.2.2 เป็นผู้หญิงสวย มีเสน่ห์ เปรี๊ยะ.....	191
4.1.2.3 เป็นผู้หญิงปากร้าย ไม่ยอมคน เป็นผู้หญิงสู้คน.....	193
4.1.2.4 การนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านพื้นที่	195
4.2 กลวิธีการสร้างตัวละครหญิงตามแนวสมจริงในนวนิยายของจุฬามณี.....	202
4.2.1 การสร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type)	203
4.2.2 การสร้างตัวละครแนวเหมือนจริง (realistic).....	203
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	206
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	206
5.2 อภิปรายผล.....	218
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	220
บรรณานุกรม.....	221
ภาคผนวก.....	227
ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ	228
ของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี	228
ประวัติผู้เขียน.....	239

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

นวนิยาย คือ เรื่องราวที่ผู้แต่งสร้างขึ้นโดยสมมติตัวละครให้มีบทบาท พฤติกรรมเสมือนคนจริง ๆ ในสังคมที่ต้องประสบปัญหาความขัดแย้ง และอุปสรรคต่าง ๆ ให้ตัวละครได้แก้ไขและมีจุดมุ่งหมายให้ความบันเทิงเป็นหลัก ปัจจุบันมีนักเขียนที่มีกลวิธีการเขียนและการสร้างตัวละครที่น่าสนใจได้รับการยกย่องว่าเป็นนักเขียนที่ประสบความสำเร็จมาก นั่นก็คือ จุฬามณี

จุฬามณี เป็นนามปากกาของ นายนินพัทธ์ เทียงธรรม เกิดเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2521 ปัจจุบันอายุ 44 ปี มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดนครสวรรค์ มีผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับเขาเป็นอย่างมาก ได้แก่ นวนิยายเรื่อง สุดแดนแสนรัก นวนิยายเรื่อง ชิงชิง ได้เข้ารอบ 20 เรื่องสุดท้าย ได้รับรางวัลหมั่นต้อะวอร์ด ครั้งที่ 1 (2548-2549) และนวนิยายเรื่อง กรงกรรม ได้รับรางวัลชมเชยหนังสือดีเด่น ประเภทนวนิยาย จากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) พ.ศ. 2561 ผลงาน นวนิยายของจุฬามณีที่ได้รับความนิยมมากจนมีการนำไปดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์หลายเรื่องจนกลายเป็นที่รู้จักและยอมรับของบุคคลทั่วไปในปัจจุบัน ได้แก่ ชิงชิง สุดแดนแสนรัก กรงกรรม หุ่นเสนาหา วาสนารัก

นวนิยายของจุฬามณีมีลักษณะแนวคิดแบบสังคมนิยม เป็นการจำลองชีวิตของคนในสังคม สะท้อนภาพสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านดีหรือเลว เน้นการตีแผ่ชีวิตของมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ และมีแนวความคิดแบบธรรมชาตินิยม เป็นนวนิยายที่สะท้อนด้านเลวร้าย ทุกข์ยาก และขมขื่นในชีวิตของมนุษย์ โดยนำเสนอสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ภาวะเศรษฐกิจ ปัญหาภายในครอบครัว พันธกรรม ฯลฯ เป็นสิ่งกำหนดให้มนุษย์บางคนมีสถานะต่ำต้อย ถูกกดขี่ และเสียเปรียบคนอื่น (สายทิพย์ นุกูลกิจ. 2539 : 187)

ด้านเนื้อหา มีการตีแผ่ด้านมืดของจิตใจมนุษย์ที่มีความรัก โลภ โกรธ หลง มีการแบ่งชนชั้นแสดงให้เห็นถึงความเป็นชายขอบของตัวละคร ภาพแทนของผู้หญิงชนชั้นล่างชายขอบ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าผลงานของจุฬามณีจะมีฉากเป็นจังหวัดนครสวรรค์เพราะเป็นคนที่มีภูมิลำเนาอยู่ นครสวรรค์ แก่นเรื่องจะมีลักษณะที่เกี่ยวกับเรื่องผลของกรรมที่เกิดจากการกระทำ และความรักต่างชนชั้น นวนิยายของจุฬามณีมีกลวิธีการสร้างตัวละครที่น่าสนใจมาก เพราะนวนิยายทุกเรื่องมีตัวละครเป็นจำนวนมาก ตัวละครมีหลายรุ่น (Generation) มีรุ่นย่า/ยาย แม่ และลูก ความสัมพันธ์ของตัวละครแต่ละเรื่องมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน นักเขียนสามารถทำให้ตัวละครทุกตัวในแต่ละเรื่อง

มีบทบาทและความสำคัญเท่ากัน โดยเฉพาะความจริงของตัวละครมีความโดดเด่นมาก ซึ่งการดำเนินเรื่องของตัวละครเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นวนิยายของจุฬามณีมีความสนุกสนานและน่าติดตาม ยกตัวอย่าง ตัวละครผู้หญิง “อุ๋น” ในเรื่องชิงชัง

“หลังจากอุ๋นคลอดลูกแล้ว เธอจึงยอมตกเป็นของมัน หวังให้มันเป็นผิวเธอเป็นเมีย แต่สิ่งที่มันทำกับเธอคือ ให้เธอเป็นที่รองรับอารมณ์ของบรรดาเจ้าหน่ที่มันเคยกั๊ก้มเข้ามาด้วย ชีวิตเธอก็ไม่ต่างจากโสเภณี จะดีก็มีมันคุม กะลาหัว มีข้ากิน มีเงินใช้ วันเวลาที่ล่วงเลย ทำให้อุ๋นเรียนรู้เรื่องเพศสอ์นหลากหลาย ทั้งขนาด ถีลาและอารมณ์”

(ชิงชัง. 2556 : 319)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการเลือกอาชีพโสเภณีที่สังคมให้ค่านิยมว่าเป็นอาชีพที่ด้อยต่ำ ไร้ศักดิ์ศรี แสดงให้เห็นถึงภาพแทนของผู้หญิงชนชั้นล่างที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม และเรื่องการเมืองของผู้หญิงนั้นขัดกับความคาดหวังต่อผู้หญิงในสังคมไทย เพราะคนในสังคมไทยคาดหวังว่าภรรยาต้องซื่อสัตย์ต่อสามี ไม่นอกใจ ดังนั้นพฤติกรรมการเป็นชู้จึงทำให้ถูกตีตราว่าเป็นผู้หญิงเลว เป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ไร้เกียรติไร้ศักดิ์ศรี ทำให้พ่อแม่เสื่อมเสียชื่อเสียงอับอายขายหน้าชาวบ้าน ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ของลูกที่ดีได้ไม่สมบูรณ์

กลวิธีการสร้างตัวละคร เป็นศิลปะอย่างหนึ่งผู้ประพันธ์ต้องมีจุดมุ่งหมายเด่นชัดว่าจะต้องสร้างตัวละครให้มีความสมจริง ประทับ เหมือนนิล. (2523 : 25) กล่าวว่า ตัวละคร คือ บุคคลที่ผู้ประพันธ์สมมติขึ้นเพื่อให้กระทำพฤติกรรมในเรื่องหรือเป็นผู้ได้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่อง เพราะถ้าปราศจากตัวละครหรือผู้กระทำพฤติกรรมเสียแล้วการดำเนินเรื่องจะไม่เกิดขึ้น ตัวละครจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้นวนิยายประสบความสำเร็จและเป็นที่จดจำและมีอิทธิพลต่อผู้อ่าน สามารถทำให้ผู้อ่านรู้สึกร่วมไปกับเรื่องได้ ทำให้นวนิยายได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงในกลุ่มผู้อ่าน ยกตัวอย่างตัวละครในเรื่องชิงชังที่มีกลวิธีในการสร้างตัวละครให้มีความสมจริงน่าติดตาม ดังนี้

“ฉันจะบอกอะไรให้แม่อ้อม ตอนนี้น้องสาวเธอมันทำงานหน้าแล้ว..รู้ไหมทุกวันนี้มัน แรด ๆ ไปลูกอยู่บ้านนายชาญชัย ฉันไม่คิดว่าคนอย่างเอ็งอรุณจะคบหา คบกันอย่างไรฉันไม่รู้ หากเรียนจบมอปลาย ต่อไปฉันตัดขาดเรื่องเสียแล้ว.พอกันทีกับการเลี้ยงลูกชาวบ้าน เลี้ยงดีก็เสมอตัว ถ้าเลี้ยงชั่วฉันก็ต้องมารับกรรม

ฉันไม่เคยคิดเลยว่าลูกสาวพี่ทองคำจะเป็นอย่างนี้ อีอุ๋นรักก็ท้องป่องขึ้นมา ผิวก็ดำมาตายจากอีบังอรก็ดินหลับหูหลับตาไปควาคนมีเจ้าของ เธอรู้หรือเปล่าว่ามันเป็นเมียน้อยเขา ไม่ใช่หลวงอย่างที่เราใจกัน ดี.สม มีคนดี ๆ ไม่รู้จักรักษาเอาไว้ เวรกรรมอะไรนะ อีอารีย์อีกคนตั้งใจเลี้ยงให้ตีดินหนีตามผู้ชายไป งามหน้าจริง ๆ”

(ชิงชัง. 2556 : 295)

จากข้อความข้างต้นทำให้เห็นความจริงของตัวละครลักษณะเหมือนคนที่ปรากฏอยู่ในสังคมจริง ๆ เป็นตัวละครหลายมิติ เรื่องการนิทาชีวิตของคนอื่น ชีวิตที่ล้มเหลว ผิดพลาด ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตจึงมักเป็นที่น่าสนใจของคนในสังคม ตัวละครที่ถูกสร้างมาจึงเป็นที่จดจำและมีอิทธิพลต่อผู้อ่าน สามารถทำให้ผู้อ่านรู้สึกร่วมไปกับเรื่องได้

นวนิยายของจุฬามณีสร้างตัวละครสำคัญเป็นตัวละครศูนย์กลางของเรื่อง เช่น แม่ย้อย ในเรื่องกรรมกรรมเป็นตัวละครหลักที่ผู้เขียนให้ความสนใจมากกว่าตัวละครอื่น เรณู ตัวละครเอกที่มีอดีตอาชีพเป็นโสเภณี ซึ่งเป็นภาพแทนของผู้หญิงชนชั้นล่างเป็นตัวละครชายขอบ ตัวละครทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปสู่เป้าหมายและสนุกสนานน่าติดตาม ยังถือได้ว่าเป็นภาพแทนของคนในสังคมอีกด้วย

อิรวดี ไตลังคะ. (2546 : 49) กล่าวถึงความสำคัญของตัวละครว่า ตัวละครเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งในนวนิยายที่ผู้เขียนสามารถบรรยายพรรณนาบุคลิกลักษณะ ท่าทาง นิสัยใจคอของตัวละครได้อย่างละเอียดลออ ผู้อ่านจะรู้สึกคล้อยตามเหมือนตัวละครมีตัวตนสมจริง ยกตัวอย่าง

“อ๋ม...อ๋น...บังอร...อารี...เอื้องอรุณ...ไฉ่้วยกันลงไปสามปีสองคน แต่ละคนมีความสวยชนิดลือสามบ้านแปดบ้าน

ผู้ใหญ่แก้วเลี้ยงลูกสาวด้วยความรักและอย่างคนที่พอมีความรู้ อากัปกิริยาใด ๆ ที่ส่อไปในทางเสื่อมเสียจะถูกอบรมด้วยถ้อยคำอย่างอารีและในแววอารีต่อบุตรนั้นก็มีอำนาจและความเด็ดขาดชนิดที่ใคร ๆ ไม่กล้าขัดคำสั่งผู้ใหญ่แก้วมอบหมายให้งานแต่ละคนทำตามความเหมาะสม

อ๋ม ลูกสาวคนโตวัยยี่สิบ ผู้เป็นพ่อได้มอบหมายให้มีหน้าที่ดูแลน้อง ๆ แทนหูแทนตา หน้าที่ส่วนใหญ่ของอ๋มคืองานนอก คืองานในทุ่งนา อ๋มจึงเป็นที่รักของคนโดยทั่วไป

แต่อย่างว่าเงาะว่ากล่าวเตือนลูกใครมาก ๆ ก็ไม่ได้ เพราะลูกสาวตั้งห้าคนจะว่าไปก็ยังส่งไม่ถึงฝั่ง ทุกวันนี้ก็ได้แต่สอนถ้อยให้ทำงานนอกบ้าน สอนดูระลอกคลื่นและทิศทางลม จะเปลี่ยงปล้ำหรือจับปลัดจับผลูได้ไฉ่หนุ่มด้อยราคามาเป็นคู่หรือเปล่าก็ไม่ว่า แต่ที่รู้ ๆ ในวันนี้ อ๋ม อ๋น และบังอร เป็นลูกที่ดี ดูท่าจะไม่เก็บผ้าหนีตามใครไปง่าย ๆ

(ชิงชิง. 2556 : 3-4)

จากข้อความข้างต้นที่บรรยายลักษณะเด่นของตัวละครหญิงที่มีความโดดเด่น มีความสาวและความสวยเพื่อดึงดูดใจให้เพศชายรู้สึกหลงใหล และมีความคาดหวังของสังคมว่าการเป็นผู้หญิงที่ดีต้องเรียบร้อย ไม่ดื่มเหล้า ไม่เที่ยวกลางคืน และในการเลือกคู่ครองต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกันในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านการงาน การเงิน การศึกษา หน้าตาทางสังคม การเป็นลูกที่ดีต้องทำตามหน้าที่และบทบาท ทำตามคำสั่งเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทางที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงสถานภาพและบทบาทของพ่อแม่ก็คือการอบรมขัดเกลาเลี้ยงดูบุตรจนเติบโตทั้งให้การศึกษา จนถึง การแต่งงาน สอนให้รู้จักทำงานนอกบ้าน การเลือกคู่ครองให้กับบุตร ซึ่งอิทธิพลของครอบครัวจะส่งผลต่อการเลือกคู่ครองของลูก ดังนั้น เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกันจึงเกิดอุปสรรคในความรัก ทำให้

ความรักไม่สมหวัง ไม่เข้าใจกัน มีการทะเลาะเบาะแว้งกันขึ้นภายในครอบครัวจึงเกิดปัญหาครอบครัวตามมา

ตัวละครจึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสนใจและน่าศึกษา เพราะตัวละครคือการจำลองภาพของความเป็นมนุษย์ อารมณ์ที่หลากหลาย พฤติกรรมอันแปลกแยก อารมณ์และความรู้สึกอันละเอียดอ่อน รวมทั้งการตัดสินใจ และความขัดแย้งทั้งภายในและภายนอกของตัวละครเอง การศึกษาตัวละครจึงสามารถศึกษาได้ในหลากหลายแนวทาง จากนวนิยายสามารถศึกษาผ่านตัวละคร ถือว่าตัวละครเป็นภาพแทนของบุคคล เนื่องจากผู้เขียนสร้างตัวละครโดยนำมาจากผู้หญิงที่มีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับผู้หญิงที่พบได้ในสังคม ยกตัวอย่าง เรื่องลิขิตรักในสายลมที่บรรยายถึงลักษณะของนิชกานต์

“กระทั่งมีลูกหลานไฮโซชื่อสั้น ๆ ว่า กฤตย์ เข้ามาดิตพันเธอพักใหญ่เป็นข่าวเกรียวกราว สร้างความอิจฉาให้เพื่อน ๆ ในวงการ เพราะคิดว่าเธอกำลังจะตกบ่อทอง แต่สุดท้ายเพราะพื้นฐานของเธอเป็นเพียงลูกชาวบ้านธรรมดา ไม่มีเงินเป็นพัน ๆ ล้าน บิดากับมารดาเขาจึงบังคับให้แต่งงานกับหญิงสาว ที่มีฐานะเสมอกันจนได้

และเธอก็ทำตัวว่าง ๆ รับผิดชอบงานแสดงอย่างเรื่อยเปื่อย หวังว่าสักวันจะมีผู้ชายสักคนที่รักเธอจริง ๆ และเธอก็รักเขาจริง ๆ เข้ามาในชีวิต แต่ยิ่งเดินหากลับรู้สึกว่ายิ่งเหนื่อย”

(ลิขิตรักในสายลม. 2556 : 164)

จากข้อความข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางชนชั้นความรักของคนรวยกับคนจนทำให้เกิดค่านิยมของการที่ผู้หญิงจะเลือกคู่ครองจากฐานะความร่ำรวย และเกิดอุปสรรคถูกกีดกันเพราะความไม่เท่าเทียมกันทางหน้าตาทางสังคมทำให้ไม่สมหวังในความรัก ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา

นวนิยายแต่ละเรื่องผู้เขียนจะใช้กลวิธีการสร้างตัวละครตามความเหมาะสมของเรื่องตามการสร้างสรรค์ จินตนาการ แรงบันดาลใจของผู้เขียน ในนวนิยายของจุฬามณีผู้เขียนใช้กลวิธีการสร้างตัวละครที่มีความสมจริง เป็นตัวละครที่มีหลายมิติในตัวเอง ตัวละครจะมีลักษณะอุปนิสัยที่พัฒนาไปตามเหตุการณ์และกาลเวลา มีพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งด้านดีและไม่ดี

จุฬามณีสร้างตัวละครโดยใช้ความเป็นจริงของสังคมมาสร้างตัวละครให้มีบุคลิกลักษณะและนิสัยใจคอเหมือนคนจริง ๆ ในสังคม มีลักษณะนิสัยทั้งด้านดีและด้านไม่ดี มีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดไปตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เป็นตัวละครประเภทพลวัต คือเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์ (กุหลาบ มลลิกามาส. 2538 : 114)

ยกตัวอย่างตัวละครในเรื่องชิงชัง เช่น

“เอื้องอรุณ เธอหลงเสน่ห์คนมีการศึกษาจากต่างประเทศหัวปักหัวปำ...เกือบพลาดท่าเสียทีให้เขาก็ดังหลายหน ดีที่สามัญญ์สำนักผู้ชั่งจนยับยั้งไว้ได้

เธอจะเดินซำรอยพี่สาวทั้งสี่คนไม่ได้...ชีวิตเธอต้องไปไกลกว่าใครทั้งนั้น...เธอจะต้องไปอยู่ต่างประเทศ ชูบตัวเสียใหม่...กลับมาอีกที่เธอจะกลายเป็นอาจารย์สอนหนังสือในมหาวิทยาลัย แต่เธอเริ่มมีปัญหา เพราะนั่งนั้นเข้ามาทีหลัง มีภาชิตีกว่าตรงที่มันเป็นลูกสาวคนมีเงิน ไม่ใช่ลูกนอกทะเลเบียนอย่างที่เป็นอยู่ เอื้องอรุณกำมือแน่นอย่างไรเสียเธอก็ไม่มีวันที่จะปล่อยผู้ชายที่เพียบพร้อมทุกอย่างหลุดมือไปได้ ก็เธอรักเขาแล้วนี่...จะกลัวอะไรกับอุปสรรค

อืมเพิ่งเข้าใจว่าทำไมเอื้องอรุณถึงได้คิดฝันไปทั่ว นางสาวของเธอคนนี้มีความทะเยอทะยานไม่รู้จักเจียมเนื้อเจียมตัวเอง...บางครั้งเอื้องอรุณทำเหมือนไม่พอใจที่ไม่ได้เกิดมาเป็นลูกแท้ ๆ ของน้ำทองแดง หญิงสาวทำคล้ายว่า ไม่อยากมีพ่อแม่ทำไร่นาด้วยซ้ำ”

(ชิงชิง. 2556 : 211-213)

จะเห็นได้ว่า เอื้องอรุณไม่พึงพอใจกับสถานภาพของตนเองจึงทำให้เขาต้องปรับเปลี่ยนสถานภาพของตนเองให้ดีขึ้น ด้วยการคบกับผู้ชายที่มีฐานะร่ำรวยเพื่อยกระดับชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวละครที่มีความสมจริงและน่าสนใจ สามารถสะท้อนภาพของคนในสังคมได้เป็นอย่างดี

นวนิยายของจุฬามณีเป็นบันทึกของชีวิตและสังคม เป็นกระจกส่องสะท้อนชีวิตมนุษย์และสังคม การอ่านนวนิยายของจุฬามณีจึงเป็นการอ่านชีวิตของมนุษย์ที่โลดแล่นตามจินตนาการของผู้อ่าน ให้เราเข้าถึงตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้น เป็นการปลุกตัวเองให้ตื่นขึ้น ให้รู้จักเห็นอกเห็นใจ เข้าใจชีวิต เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เห็นความสัมพันธ์แห่งเหตุผลที่เป็นส่วนต่าง ๆ ของชีวิต ทำให้เราเข้าใจ ได้เรียนรู้ รู้จักชีวิตจิตใจของเพื่อนมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น ประสบการณ์จากตัวละครสามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจความเป็นมนุษย์ของตนเอง เรียนรู้เข้าใจชีวิตผู้อื่น เข้าใจสังคมอันประกอบด้วยความหลากหลายและซับซ้อนของตัวมนุษย์ และลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น จุฬามณีสามารถสะท้อนความเป็นมนุษย์และแสดงสัจธรรมของชีวิตผ่านตัวละครได้อย่างงดงาม สมจริง เพราะบทเรียนชีวิตครอบครัวของตัวละครได้สะท้อนให้ย้อนคิดถึงเรื่องราวชีวิตครอบครัวในโลกความเป็นจริงของตนเองด้วย ลักษณะของตัวละครหญิงจะค่อนข้างให้ความสำคัญกับเรื่องครอบครัว ความรัก การแต่งงาน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนสถานภาพจากเด็กสาวไปสู่ความเป็นแม่เรือน ได้ทำหน้าที่เมีย เป็นแม่ของลูกที่ต้องดูแลรับผิดชอบอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่ลูกให้เติบโตไปเป็นเยาวชนที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า

ด้วยเหตุผลดังกล่าวในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสถานภาพและบทบาท กลวิธีการสร้างตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี โดยจะศึกษาวิเคราะห์ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬา

มณีนีมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่องในนวนิยายจุฬามณี การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาดตัวละครในนวนิยายของนักประพันธ์ร่วมสมัยคนอื่น ๆ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

1.2.2 เพื่อศึกษากลวิธีการสร้างตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

1.3 ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาวิเคราะห์เฉพาะตัวละครหญิงตัวละครเอกและตัวละครประกอบ มีทั้งหมด 204 ตัวละคร ซึ่งนวนิยายที่นำมาใช้ในวิจัยในครั้งนี้เป็นนวนิยายที่จุฬามณีประพันธ์ขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 – 2560 จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่

เรื่อง	ปี พ.ศ.ที่พิมพ์เป็นเล่ม
ชิงชัง	2550
ตะเกียงกลางพายุ	2553
สุดแค้นแสนรัก	2553
พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	2555
ลิขิตนักในสายลม	2556
ทุ่งเสน่หา	2558
วาสนารัก	2558
กรงกรรม	2560

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1.4.1 กลวิธีการสร้างตัวละคร หมายถึง การสร้างตัวละครที่ผู้ประพันธ์จะต้องวางแผน กำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะเลือกบุคลิกลักษณะนิสัยอย่างไรเป็นตัวละครในเรื่อง และผู้ประพันธ์จะสร้างให้ตัวละครมีลักษณะความคิด พฤติกรรมของตัวละครที่มีอิทธิพลต่อผู้อ่าน สามารถทำให้ผู้อ่านรู้สึก

คล้ายตาม มีอารมณ์ร่วมไปกับเรื่องราวในนวนิยาย การสร้างลักษณะของตัวละครหญิง เส้นทางชีวิตของตัวละครหญิง ปัญหาและการแก้ปัญหาของตัวละครหญิง โดยใช้กลวิธีการสร้างตัวละครที่มีความสมจริง มีบุคลิกลักษณะ และลักษณะนิสัยใจคอเหมือนคนจริง ๆ ในสังคม มีการแสดงออกทั้งพฤติกรรมที่ดี และพฤติกรรมที่ไม่ดี ในกรอบชนบทที่สังคมกำหนด มีการเปลี่ยนแปลงไปตามความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์

1.4.2 สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งหรือฐานะที่ได้จากการเป็นสมาชิกในสังคม เป็นสิทธิหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นหรือสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นจะต้องมีหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น

1.4.3 บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพซึ่งก็คือ ตำแหน่งหรือฐานะ บทบาทช่วยให้คนปฏิบัติตามสถานภาพอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบทบาทกำหนดความรับผิดชอบของงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติ

1.4.4 ตัวละครหญิง หมายถึง ตัวละครที่เป็นผู้หญิงตัวละครเอกและตัวละครประกอบที่แสดงสถานภาพและบทบาทสำคัญ และมีลักษณะต่าง ๆ แสดงออกเป็นตัวดำเนินเรื่องราวต่าง ๆ ในฉากสังคมไทยในนวนิยายของจุฬามณี

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 ทำให้เข้าใจสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณี
- 1.5.2 ทำให้ทราบถึงกลวิธีการสร้างตัวละครในนวนิยายของจุฬามณี
- 1.5.3 เพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์ในการศึกษาตัวละครในนวนิยายของนักเขียนร่วมสมัยคนอื่น ๆ ต่อไป

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเพื่อศึกษากลวิธีการสร้างตัวละคร สถานภาพ และบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนากรอบในการวิจัย ดังนี้

1.6.1 ทฤษฎีและกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการสร้างตัวละคร

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดกลวิธีการสร้างตัวละครของ ศ.เกียรติคุณ ดร.วิภา กงกะนันทน์ วิภา กงกะนันทน์. (2533 : 55) มี 5 แนว ดังนี้

1. **การสร้างตัวละครแนวสมจริง (Realistic)** หมายถึง การทำให้ตัวละครนั้น ๆ มีบุคลิกลักษณะ ความรู้สึกนึกคิด ทักษะคติ พฤติกรรมการแสดงออกต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ต่าง ๆ คล้ายคลึงกับคนจริงตามปฏิกิริยาสัจจะเป็นไปได้ คือ มีพฤติกรรมการแสดงออกทั้งด้านดีและด้านที่ไม่ดี นักเขียนที่ดีต้องพยายามสร้างตัวละครให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
2. **สร้างตามอุดมคติ (Idealistic)** หมายถึง การสร้างตัวละครที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ โดยผู้ประพันธ์ใช้ศรัทธา ความปรารถนาและระบบค่านิยมความดีงามความถูกต้องและ ยุติธรรมเป็นเกณฑ์ในการสร้างตัวละคร ตัวละครแบบนี้จะขาดความสมจริงคือจะดีงามผิดธรรมชาติ เพราะตามธรรมชาติมนุษย์หรือสัตว์ย่อมมีกิเลสหรืออวิชชา
3. **สร้างแบบเหนือจริง (Surrealistic)** วัตถุประสงค์ในการสร้างตัวละครแบบนี้คือ เพื่อสร้างความตื่นเต้น มิได้ต้องการหลอกลวงหรือมอมเมาผู้อ่านแต่อย่างใด เพราะการหลอกลวงหรือมอมเมานั้นทำได้วิธีอื่นง่ายกว่าด้วยการสร้างวรรณกรรมมาก
4. **สร้างแบบบุคคลิฐาน (Personification)** ตัวละครแบบนี้จะเป็นสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่มีใจมนุษย์แต่ผู้เขียนกำหนดบทบาทและพฤติกรรมไว้เหมือนกับมนุษย์
5. **สร้างโดยการใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type)** เป็นตัวละครที่มีลักษณะคงที่ไม่ว่าในเวลาและสถานที่อย่างใดก็มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เรียกว่าตัวละครไร้ชีวิต ผู้อ่านสามารถเอาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ว่าเมื่อมีปัญหาตัวละครจะแก้ปัญหาอย่างไร

1.6.2 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการสร้างตัวละคร ของ ยูวพาร์ (ประทีปเสนา) ชัยศิลป์วัฒนา (2544.125 - 127) กล่าวว่า การสร้างลักษณะตัวละครทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้แต่งบรรยายอุปนิสัยของตัวละครโดยตรง ผู้แต่งบอกลักษณะ รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ ความสูง น้ำหนัก การศึกษา อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หรือรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ เกี่ยวกับตัวละครให้ผู้อ่านรับรู้อย่างแจ่มแจ้ง
2. ผู้แต่งให้ตัวละครอื่น ๆ พูดถึงตัวละครอีกตัวหนึ่ง คำพูด คำวิจารณ์ของตัวละครอื่น ๆ สามารถเปิดเผยให้ผู้อ่านรับรู้ลักษณะนิสัยของตัวละครได้ในหลายแง่มุม
3. ผู้แต่งบอกนิสัยใจคอของตัวละครผ่านพฤติกรรม คำพูด และทัศนคติของตัวละครเอง การกระทำ คำพูด และทัศนคติของตัวละครสามารถสะท้อนอุปนิสัยที่แท้จริงของตัวละครให้ผู้อ่านได้รับรู้

4. ผู้แต่งบอกอุปนิสัยของตัวละครผ่านความรู้สึกนึกคิดของตัวละครเอง ความรู้สึกนึกคิดและความในใจอันเป็นโลกส่วนตัวของตัวละครบอกถึงสภาพภายในจิตใจของตัวละครนั้น ๆ ผู้อ่านสามารถเข้าถึงความต้องการ ความหวัง ความฝัน หรือความกลัวของตัวละครและรู้จักตัวละครได้อย่างใกล้ชิดที่สุด

5. ผู้แต่งบอกอุปนิสัยของตัวละครจากสัมพันธภาพของตัวละครนั้นกับตัวละครอื่น ๆ ความสัมพันธ์และปฏิกริยาระหว่างตัวละครอื่น ๆ ในแต่ละเหตุการณ์หรือสถานการณ์สะท้อนให้เห็นอารมณ์ นิสัย ความคิด ความฉลาด ความมีไหวพริบ ความสุขุมรอบคอบ ความเอาตัวรอด และการรู้จักแก้ไขสถานการณ์ของตัวละครได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า วิธีแนะนำตัวละครอาจกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ การแนะนำโดยตรง ด้วยการบรรยายว่าเป็นใคร มีลักษณะนิสัยอย่างไร มีประวัติความเป็นมาอย่างไรกับการแนะนำโดยอ้อม คือการให้ตัวละครพูด กระทำ และคิดต่อบุคคลอื่น หรือให้บุคคลอื่นพูดกระทำ หรือคิดต่อตัวละครนั้น

1.6.3 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวละคร ของสายทิพย์ นุกูลกิจ. (2543 : 124-123, 149-150) ให้ความหมายของคำว่า ตัวละคร คือ บุคคลที่ผู้แต่งสมมติขึ้นมาเพื่อให้กระทำพฤติกรรมในเรื่อง มีบทบาทในเรื่อง เป็นผู้ทำให้ เรื่องเคลื่อนไหวดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทาง ซึ่งมีได้หมายถึงมนุษย์เท่านั้น อาจรวมถึงสัตว์ พืช และสิ่งของด้วย ซึ่งมีแนวคิดและการกระทำอย่างคน ส่วนรายละเอียดของตัวละครที่ควรศึกษา ได้แก่

1. ประเภทของตัวละคร แบ่งตามลักษณะบทบาทและความสำคัญของตัวละคร ได้ดังนี้

1.1 ตัวละครเอก คือตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง หรือ ตัวละครที่เป็นศูนย์กลางของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด เป็นตัวละครที่มีความขัดแย้งภายในใจหรือกับตัวละครอื่น

1.2 ตัวละครประกอบ คือตัวละครที่มีบทบาทรองลงไปจากตัวละครเอก เป็นตัวละครที่ทำให้เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกเคลื่อนไหวไปสู่จุดหมายปลายทางตัวละครประกอบบางตัว อาจมีบทบาทเด่นพอ ๆ กันกับตัวละครเอกก็ได้ แต่มักเป็นฝ่ายตรงข้ามกับตัวละครเอก

2. ลักษณะนิสัยของตัวละคร การกำหนดลักษณะนิสัยของตัวละครนิยมทำกัน 2 วิธีคือ

2.1 ตัวละครที่มีลักษณะไม่ซับซ้อน คือตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้เป็นตัวแทนความคิดหรือลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เช่น เป็นคนดี ใจดี หรือ ซื่อสัตย์ เป็นต้น

2.2 ตัวละครที่มีลักษณะซับซ้อน คือตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีลักษณะ

นิสัยหลากหลายคล้ายกับบุคลิคนิยมทั่วไป

3. บทบาทหรือบุคลิกภาพของตัวละคร การกำหนดบทบาทหรือบุคลิกภาพของ ตัวละครมีอยู่ 2 วิธี คือ

3.1 ตัวละครที่มีบทบาทคงที่ คือตัวละครที่มีบุคลิกที่ตลอดเรื่องตั้งแต่ต้น จนถึงตอนเปิดเรื่องมีลักษณะนิสัยอย่างไร ตอนจบเรื่องที่ยังมีลักษณะนิสัยอย่างนั้น

3.2 ตัวละครที่มีบทบาทไม่คงที่ คือ ตัวละครที่ปรับเปลี่ยนนิสัย บุคลิกลักษณะ และทัศนคติไปตามประสบการณ์ หรือสภาพจิตใจได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควรหรือ เกิดจาก สิ่งแวดล้อม เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้บุคลิกภาพของตัวละครเปลี่ยนแปลงไป

1.6.4 ทฤษฎีและกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

ผู้วิจัยเลือกศึกษาประเด็นหลัก 2 ด้าน ได้แก่

1.6.4.1 สถานภาพและบทบาทในครอบครัวและสังคม

1.6.4.1.1 สถานภาพและบทบาทในครอบครัว

1.6.4.1.1 สถานภาพและบทบาทของแม่

1.6.4.1.2 สถานภาพและบทบาทของแม่สามี - ลูกสะใภ้

1.6.4.1.3 สถานภาพและบทบาทของภรรยา

1.6.4.1.4 สถานภาพและบทบาทของลูกสาว

1.6.4.1.5 สถานภาพและบทบาทของเพื่อน/พี่น้อง

1.6.4.1.6 สถานภาพและบทบาทของญาติผู้ใหญ่

1.6.4.1.2 สถานภาพและบทบาทในสังคม

1.6.4.1.2.1 สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษา

1.6.4.1.2.2 สถานภาพและบทบาทด้านการประกอบอาชีพ

1.7 วิธีการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยเรื่องการศึกษาทฤษฎีการสร้างตัวละคร สถานภาพ และบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.7.1 ชั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1.7.1.1 สํารวจและรวบรวมนวนิยายของจุฬามณีที่ประพันธ์ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 - 2560
- 1.7.1.2 รวบรวมหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ตัวละครจากเอกสารต่าง ๆ
- 1.7.1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.7.2 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

- 1.7.2.1 วิเคราะห์ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี
- 1.7.2.2 วิเคราะห์กลวิธีการสร้างตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี
- 1.7.2.3 วิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

1.7.3 เรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1.7.4 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)
สรุปและอภิปรายผล

1.8 ข้อตกลงเบื้องต้น

การอ้างอิงระบบนาม – ปี ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการยกตัวอย่างตัวบทจากนวนิยายของจุฬามณี ผู้วิจัยจะเขียนชื่อเรื่อง ปีที่พิมพ์ และหน้าหนังสือที่อ้างถึง ตามลำดับ โดยจะวางไว้ได้ข้อความที่อ้างถึง ดังตัวอย่าง

“เรณูเป็นแม่ ก็ต้องวางแผนอนาคตไว้ให้ลูก พวกญาติพี่น้องจะต้องเห็นว่าแม่ชาติกำเนิดของป๊อกนั้นจะเกิดจากความมั่งคั่งมากในการของพ่อกับแม่ แต่ป๊อกจะต้องเติบโตขึ้นมาสวยงาม มันน่าจะถึงเวลาแล้วที่เรณูจะได้ทำหน้าที่แม่ให้เต็มที่เสียที”

(กรงกรรม. 2560 : 467)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสถานภาพ และบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสถานภาพและบทบาท กลวิธีการสร้างตัวละครของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี โดยจะศึกษาวิเคราะห์ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่องในนวนิยายจุฬามณี การศึกษาค้นคว้าแบ่งเป็น 3 ส่วน มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยาย
- 2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวละครและกลวิธีการสร้างตัวละคร
- 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยาย

2.1.1 ความหมายนวนิยาย

ความหมายของนวนิยายมีนักวิชาการหลายท่านได้จำกัดความของความหมาย ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554 : 608) อธิบายความหมายว่า นวนิยาย เป็นบันเทิงคดีร้อยแก้ว ขนาดยาวรูปแบบหนึ่ง มีตัวละคร โครงเรื่อง เหตุการณ์ในเรื่อง และสถานที่ที่ที่ทำให้เนื้อเรื่องมีความสมจริง เช่น เรื่องหญิงคนชั่ว ของ ก.สุรางคนางค์ เรื่องเรื่อมนุชย์ ของกฤษณา อโศกสิน ถ้ามีความยาวขนาดสั้น เรียกว่า นวนิยายขนาดสั้น เช่น เรื่องดรชนีนาง ของอิงอร เรื่องสร้อยทองของนิมิต ภูมิถาวร

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2517:113) อธิบายความหมายคำว่า นวนิยาย เป็นเรื่องแต่งที่มีตัวละครที่ผู้เขียนใช้กลวิธีให้ผู้อ่านเห็นได้ง่ายว่าไม่ใช่เรื่องจริง แต่วิธีการสร้างตัวละครให้มี การเจรจาในเรื่องจะเลียนแบบชีวิตจริงและการเจรจาของตัวละครยังขึ้นอยู่กับฐานะ วัย เพศและ การศึกษา

สุพรรณิ วราพร. (2519 : 1) ได้ให้ความหมายของนวนิยายได้ว่า นวนิยายเป็น วรรณกรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างยิ่งเพราะนวนิยายเป็นสื่อในการบันทึกและเผยแพร่ต่อสาธารณชน เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนทัศนคติ แสดงปัญหาสำคัญ ๆ ในสังคมและเสนอ เรื่องราวต่าง ๆ เช่น ที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

จิตรลดา สุวัติกุล. (2526 : 3) กล่าวว่า นวนิยายเป็นเรื่องสมมติขึ้น โดยอาศัยพฤติกรรมมนุษย์ในสังคมเป็นพื้นฐานแล้วนำมาปรุงแต่งให้มีความสมจริงยิ่งขึ้น ดังนั้นนวนิยายจึงเป็นงานเขียน

หรือเรื่องแต่งที่สมมติขึ้นมา ไม่ใช่เรื่องจริงแต่มีความสมจริงโดยอาศัยกลวิธีการแต่งเพื่อทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกเหมือนกับว่าเป็นเรื่องจริงประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญคือ ตัวละคร การดำเนินเรื่อง ฉากหรือบรรยากาศ แก่นเรื่อง และบทสนทนา

เปลื้อง ณ นคร. (2540 : 191) อธิบายความหมายของนวนิยายว่า นวนิยาย หมายถึง เรื่องราวที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน อาจมีมูลความจริงแฝงอยู่ก็ได้ ไม่กำหนดตัวละคร มีความยาว ตั้งแต่ 40,000 คำขึ้นไป ความมุ่งหมายเพื่อความเพลิดเพลิน

ดังนั้น นวนิยาย หมายถึง งานประพันธ์ที่มีเรื่องราวต่อเนื่องกัน มีความหลากหลายของ ตัวละคร มุ่งเน้นเพื่อความเพลิดเพลินและอาจมีมูลความจริงแฝงอยู่ก็ได้ ประกอบด้วย โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และความคิดเห็นของผู้แต่ง เพื่อทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกตามเนื้อหาที่ผู้แต่ง นำเสนอ

2.1.2 คุณค่าและความสำคัญของนวนิยาย

คุณค่าและความสำคัญของนวนิยาย มีดังนี้

วันเนาว์ ยูเต็น. (2537:14) กล่าวว่า คุณค่าของนวนิยายมีหลากหลายคุณค่า ได้แก่

1. คุณค่าทางอารมณ์ หมายถึง แรงบันดาลใจที่เกิดขึ้นจากผู้อ่านแล้วถ่ายทอด โยงมายัง ผู้อ่าน ซึ่งผู้อ่านจะตีความวรรณกรรมนั้น ๆ ออกมาซึ่งอาจจะตรงหรือคล้ายกับ ผู้อ่าน ก็ได้เช่น อารมณ์โศก อารมณ์รัก อารมณ์โกรธ เศียดแค้น เป็นต้น โดยวรรณกรรมจะเป็นเครื่องขัด เกลา และ กล่อมเกลารมณ์ให้หายความหมักหมม คลายความกังวล และความหมกมุ่น หนักแน่นใจ ให้เกิดความผ่องแผ้ว ทำให้รู้สึกชื่นบาน และร่าเริงในชีวิต ทำให้หายจากความมีจิตใจ ที่คับแคบรู้ ค่าความงามของธรรมชาติ ความมีระเบียบเรียบร้อย ความดี ความงาม และความจริงหรือสัจธรรม ที่แฝงอยู่ กับความรื่นเริงบันเทิงใจ หรือการได้ร้องให้กับตัวเองของเรื่อง ในหนังสือหรือหัวเราะกับคำพูดใน หนังสือ นั้น มีผลดีทางด้านอารมณ์

2. คุณค่าทางปัญญา วรรณกรรมแทบทุกเรื่องผู้อ่านจะได้รับความคิด ความรู้ เพิ่มขึ้นไม่มากนัก มีผลให้สติปัญญาแตกฉานทั้งทางด้านวิชาการ ความรู้รอบตัว ความรู้เท่าทันคน ความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่องให้ข้อคิดต่อผู้อ่านขยายทัศนคติให้กว้างขึ้น บางครั้งก็ทำให้ทัศนคติ ที่เคยผิดพลาดกลับกลายเป็นถูกต้อง

3. คุณค่าทางศีลธรรม วรรณกรรมเรื่องหนึ่ง ๆ อาจจะมีคติหรือแง่คิดอย่างหนึ่ง แทรกไว้ อาจจะเป็นเนื้อเรื่องหรือเป็นคติคำสอนระหว่างบรรทัด ซึ่งวรรณกรรมแต่ละเรื่องให้แง่คิดไม่เหมือนกัน บางที่ผู้อ่านที่อ่านอย่างผิวเผินจะดำเนินตัวละครในเรื่องนั้นว่า กระทำผิดศีลธรรม ไม่ส่งเสริมให้คนมีศีลธรรม แต่ถ้าพิจารณาและติดตามต่อไปผู้อ่านก็จะพบว่า ใครก็ตามที่ไม่อยู่ในศีลธรรมก็จะต้องประสบความทุกข์ยาก ความล้มเหลวและความเกลียดชังจากสังคม อาจจะเป็น

เพราะกรรมของแต่ละคน บางคนประกอบกรรมมา ต่างกรรมต่างวาระแต่อาจจะพบจุดจบในกรรมอันเดียวกันก็ได้

4. คุณค่าทางวัฒนธรรม วรรณกรรมทำหน้าที่ผู้สืบทอด วัฒนธรรมของชาติจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เป็นสายใยเชื่อมโยงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ในวรรณกรรมมักจะบ่งบอกคติของคนในชาติไว้ เช่น วรรณกรรมสมัยสุโขทัยจะทำให้เราทราบว่า คติของคนไทยสมัยสุโขทัยนิยมการทำบุญให้ทาน การสาปแช่งคนบาปคนผิด มักจะสาปแช่งมิให้พระสงฆ์รับบิณฑบาตจากบุคคลผู้นั้น ทั้งนี้เป็นต้น วรรณกรรมของชาติมักจะเล่าถึง ประเพณีนิยม คติชีวิต การใช้ถ้อยคำ ภาษา การดำรงชีวิตประจำวัน การแก้ปัญหาสังคม อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า เป็นต้น เพื่อให้คนรุ่นหลังมีความรู้เกี่ยวกับคนรุ่นก่อน ๆ และเข้าใจวิถีชีวิตของคนรุ่นก่อน เข้าใจเหตุผลว่า ทำไมคนรุ่นก่อน ๆ จึงคิดเช่นนั้น ทำเช่นนั้น ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

5. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ การบันทึกทางประวัติศาสตร์ ที่มุ่งจดแต่ข้อเท็จจริง ไม่เข้าก็อาจจะเบื่อหน่ายหลงลืมได้ เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับสงครามยุทธหัตถี ระหว่างสมเด็จพระนเรศวรกับพระมหาอุปราชา ในประวัติศาสตร์อาจจะจดบันทึกไว้เพียงไม่กี่บรรทัด ผู้อ่านก็ อาจจะอ่านข้าม ๆ ไปโดยไม่ทันสังเกตและจดจำ ถ้าได้อ่านลิลิตตะเลงพ่าย จะจำเรื่องยุทธหัตถี ได้ดีขึ้นและยังเห็นความสำคัญของเหตุการณ์บ้านเมืองในตอนนั้นอีกด้วย ทั้งนี้เพราะผู้อ่านได้รับรส แห่งความสุขบันเทิงใจในขณะที่อ่านลิลิตตะเลงพ่าย หรือวรรณกรรมประวัติศาสตร์อื่น ๆ ที่นำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาใช้เป็นวัตถุดิบในการแต่งด้วย อย่างไรก็ตามวรรณกรรมดังกล่าวมิใช่ เอกสารวิชาการสำหรับอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ ตรงข้ามประวัติศาสตร์ต่างหากที่เป็น เอกสารอ้างอิงของวรรณกรรม ดังนั้น การใช้วรรณกรรมเป็นเอกสารอ้างอิง ทางประวัติ ประวัติศาสตร์จึงอาจคลาดเคลื่อนได้ อย่างไรก็ตามวรรณกรรมถือเป็นกระจกเงาสะท้อนภาพ ในอดีตของแต่ละชาติได้อย่างดีที่สุด เรื่องราวที่เป็นประวัติศาสตร์หลายเรื่อง ศึกษาได้จาก วรรณกรรมไม่มากนักน้อย

6. คุณค่าทางจินตนาการ เป็นการสร้างความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่ลึกซึ้ง จินตนาการต่างกับอารมณ์ เพราะอารมณ์คือ ความรู้สึก ส่วนจินตนาการ คือ ความคิด เป็นการลึบสมองทำให้เกิดความคิดริเริ่ม ประดิษฐ์กรรมใหม่ ขึ้นมาก็ได้ จินตนาการจะทำให้ผู้อ่านเป็นผู้มองเห็นการณ์ไกล จะทำอะไรก็ได้ทำได้ด้วยความรอบคอบ โอกาสจะผิดพลาดมีน้อย นอกจากนั้น จินตนาการ เป็นความคิดฝันไปไกลจากสภาพที่เป็นอยู่ในขณะนั้น อาจจะเป็นความคิดถึงสิ่งที่ล่วงเลยมา นานแล้วในอดีตหรือสิ่งที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นเลย โดยหวังว่าอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตก็ได้

7. คุณค่าทางทักษะเชิงวิจารณ์การอ่านมาก เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความคิดและประสบการณ์ให้แก่ชีวิต คนที่มีความรู้แคบมีความคิดตื้น ๆ และประสบการณ์ในชีวิตเพียงเล็กน้อย มักจะถูกเรียกว่า คนโง่ ส่วนคนที่มีความรู้มากแต่ไม่รู้จักวิเคราะห์วิจารณ์นั้นอาจจะหลงผิดทำผิดได้ วรรณกรรมเป็นสิ่งยั่วยุให้ผู้อ่านใช้ความคิดนึกตรึกตรองตัดสินสิ่งใดดีหรือไม่ดี

8. คุณค่าทางการใช้ภาษา เพราะการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด เป็นการใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อรสชาติทางภาษา เพื่อจูงใจเพื่อความตั้งใจและประทับใจ ทำให้ผู้อ่าน สามารถสังเกตจดจำนำไปใช้ก่อให้เกิดการใช้ภาษาที่ดี เพราะการเห็นแบบอย่างทั้งที่ดี และ บกพร่องทั้งการใช้คำ การใช้ประโยค การใช้โวหาร เป็นต้น

9. คุณค่าที่เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการสร้างวรรณกรรมและศิลปกรรมด้านต่าง ๆ วรรณกรรม ที่ผู้เขียนเผยแพร่ออกไปบ่อยครั้งที่สร้างความประทับใจ และแรงบันดาลใจให้เกิดผลงานอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

ธวัช ปุณโณทก. (2527:10 - 11) ได้กล่าวถึงคุณค่าของนวนิยาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้

1. คุณค่าของวรรณกรรมต่อปัจเจกบุคคล คือ นวนิยายให้สารประโยชน์ต่อบุคคล อันเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม

1.1 ส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกทักษะ

1.1.1 ส่งเสริมปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และฝึกทักษะในการอ่าน

1.1.2 ส่งเสริมในการเรียนรู้ทางด้านภาษา และช่วยให้มีโอกาสฝึกทักษะ

1.1.3 ส่งเสริมให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

1.2 ให้ความบันเทิงใจ

1.2.1 เพลิดเพลิน สนุกสนานไปตามเนื้อเรื่อง

1.2.2 สะเทือนใจ สะเทือนอารมณ์ ทั้งอารมณ์รัก โกรธ แค้น สงสาร และสมใจ

1.2.3 ฝัน ไปกับท้องเรื่อง

1.3 ประเทืองปัญญา

1.3.1 ชี้ให้เห็นสภาพของชีวิตมนุษย์ในสังคม

1.3.2 ให้ประสบการณ์จำลองชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ ชีวิตที่สมบูรณ์พูนสุขยากแค้น อับเฉา ถูกกดขี่ จอแจว อาภัพอัปโชค เป็นต้น

1.3.3 ใ้หมโนทัศน์ (Conception) ต่าง ๆ เกี่ยวกับวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม

2. คุณค่าต่อการสร้างสรรค์สังคม นวนิยายมีส่วน ให้ความสำคัญของสังคม หรือโน ทศน์ร่วมของสังคม โดยวิธีเสนอแนวคิดต่อผู้อ่าน โดยส่วนรวม เป็นการปลูกฝังทัศนคติต่อสังคมแก่ ผู้อ่าน และมีกลวิธีในการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นพ้องกับแนวคิดที่ผู้ประพันธ์ เสนอมาในรูปแบบนวนิยาย หรือให้ผู้อ่านเลือกรูปแบบของสังคมตามทัศนะของตนเองรวมมากับ การบันเทิงใจในนวนิยายด้วย ซึ่งเป็นตัวเร่งเร้า ส่งเสริม ให้ผู้อ่านอันเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ยอมรับแนวคิดเหล่านั้น และมีหมโนทัศน์ร่วมต่อสังคม คือ

2.1 กฎเกณฑ์ต่อสังคม ได้แก่ ศีลธรรม กรอบจารีตประเพณี และธรรมเนียมต่าง ๆ

2.2 มีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมนั้น

2.3 มโนทัศน์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม นวนิยาย ได้เสนอแนวคิดร่วมของ การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมโดยไม่หยุดนิ่ง เพื่อไปสู่สภาพของสังคมมนุษย์ที่ดีกว่า

2.4 เสนอแนวคิดร่วมในการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สภาพที่ดีกว่าและชะลอ การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่สภาพชีวิตเลวลง หรือชะลอการเปลี่ยนแปลงที่คนเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง พยายามผลักดันให้เป็นไปแต่ไม่ใช่มโนทัศน์ร่วมของสังคม

2.5 เสนอแนะ เร่งเร้ามโนคติของปัจเจกบุคคลให้พยายามปรับตัวเข้ากับการ เปลี่ยนแปลง พัฒนาทางด้านสังคมอัน ไม่เคยหยุดนิ่ง

สรุปได้ว่านวนิยายแต่ละชิ้นมีคุณค่าในตัวเอง ทั้งในด้าน อารมณ์ สังคม สติปัญญา จินตนาการ การใช้ภาษา ประวัติศาสตร์ รวมไปถึงทำให้เกิดแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์งาน ประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้การอ่านนวนิยายแล้ว ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์คุณค่าของเรื่องแล้วนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ วรรณกรรมชิ้นนั้นจะทรงคุณค่ามากขึ้น จุดมุ่งหมายในการแต่ง การศึกษาประวัติ ของผู้แต่ง สภาพสังคมในสมัยที่แต่ง สามารถทำให้ผู้อ่านวิเคราะห์ จุดมุ่งหมายในการแต่งได้ หากผู้อ่านวิเคราะห์ จุดมุ่งหมาย ในการแต่งนวนิยายได้อย่างถูกต้องส่งผลให้การวิเคราะห์นวนิยาย ด้านต่าง ๆ ชัดเจน ยิ่งขึ้นสิ่งเหล่านี้ ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดเป็นสิ่งที่ผู้อ่านต้องพิจารณาวิเคราะห์ และตั้งคำถามตนเอง เมื่ออ่านนวนิยาย

2.1.3 ประเภทของนวนิยาย

นักวิชาการหลายท่าน ได้จำแนกประเภทของนวนิยายไว้หลายประเภท ดังนี้

เปลื้อง ณ นครและ ปราณี บุญชุ่ม. (2533 : 220) กล่าวว่า ประเภทของนวนิยายนั้น แบ่ง ตามเนื้อเรื่องและจุดมุ่งหมายของเรื่อง เช่น นวนิยายประเภทเหตุการณ์ การเผชิญภัย ชีวิตประวัติ การทหาร การจารชน เป็นต้น

พิมาน แจ่มจรัส. (2556) หลักเกณฑ์ของการแบ่งประเภทของนวนิยาย ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. นวนิยายจินตนิมิต คือ เรื่องแต่งที่มีการใช้โลกที่ไม่มีจริง เช่น นรก ดินแดนใต้ดิน เวทย์มนต์ อย่างทวีภพ ของ ทมยันตี

2. นวนิยายรัก เป็นเรื่องแต่งที่เน้นให้ความรักเป็นแก่นหรือสาระสำคัญ ใช้ความรักเป็น เหตุจูงใจให้เกิดเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง อย่าง คู่กรรม ของทมยันตี

3. นวนิยายจดหมาย เป็นงานเขียน ได้ตอบในรูปจดหมาย ระหว่างตัว อย่าง ทางรัก ของ ทมยันตี

4. นวนิยายชีวิตเสเพล นำเสนอเรื่องราวเสเพลของตัวละคร โดยเล่าประสบการณ์ ทำนอง เสียดสีสังคมของตน การเอาตัวรอด โดยมีกล่่าเป็นตอนๆ ไม่มีโครงเรื่องที่แน่นอน อย่าง พันธุ์หมาบ้า ของ ชชาติ กอบจิตติ

2.1.4 องค์ประกอบของนวนิยาย

องค์ประกอบของนวนิยายมีนักวิชาการจำกัดความไว้ดังนี้

สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543 : 100 - 112) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของนวนิยายได้ 6 ประการคือ

1. **แก่นเรื่อง** คือทศนะที่ผู้แต่งมีต่อชีวิต หรือสารที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อให้ผู้อ่านทราบ

2. **โครงเรื่อง** คือ เหตุการณ์ชุดหนึ่งที่เกิดขึ้นต่อเนื่องเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน กล่าวโดย สรุปคือ กลวิธีการเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องให้ดำเนินต่อเนื่องกันเป็นเรื่องราวอย่างมีเหตุ มีผลตั้งแต่ ต้นไปจนถึงจุดจบของเรื่อง และให้เกิดผลตามมความมุ่งหวังของผู้แต่งจะมี ส่วนประกอบ ดังนี้

2.1 การเปิดเรื่อง

2.2 การผูกปม

2.3 การทวนเรื่อง

2.4 จุดสุดยอด

2.5 การคลายปม

2.6 การปิดเรื่อง

3. **ตัวละคร** ตัวละครคือบุคคลที่ผู้แต่งสมมติขึ้นมาเพื่อให้กระทำพฤติกรรมในเรื่อง คือ ผู้มีบทบาทในเรื่อง หรือผู้ทำให้เรื่องเคลื่อนไหวดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทาง

4. **บทสนทนา** คือคำพูดของตัวละครที่ใช้โต้ตอบกันในเรื่อง

5. **ฉาก** คือสถานที่ เวลา และสภาพแวดล้อมทุกอย่างที่ปรากฏในเรื่องด้วยเพื่อบอก ให้ทราบว่าตัวละครกำลังแสดงบทบาทในชีวิตของเขาในสิ่งแวดล้อมอย่างไร

6. **บรรยากาศ** คือ ที่ทำหรือทัศนคติของผู้อ่านที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามผู้แต่งจะชักพาไป เช่น เศร้าหมอง กราดเกรี้ยว ขมขื่น เยาะหยัน หรือขบขัน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปในส่วนขององค์ประกอบของนวนิยายนั้นได้แบ่งองค์ประกอบโดยได้ ใช้เป็น แนวคิดในการวิเคราะห์นวนิยายในด้านต่าง ๆ คือ แนวเรื่อง แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก และ บทสนทนา

ยุรฉัตร บุญสนิท. (2542 : 26) กล่าวว่า องค์ประกอบของนวนิยายส่วนต่าง ๆ ได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา พรรณนะของผู้แต่ง และกลวิธี ดังนี้

1. **โครงเรื่อง** คือการผูกเรื่องหรือสร้างเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินเรื่อง

โดยกำหนดพฤติกรรม เหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และให้มี ความเกี่ยวเนื่องกัน โครงเรื่องเป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นพื้นฐานของเรื่องเน้นการลำดับ เหตุการณ์และสถานการณ์ ในเรื่อง โครงเรื่องลักษณะทั่วไป เช่น ตอนเปิดเรื่องการเปิดเรื่องอาจ เริ่มด้วยการแนะนำตัวละคร สถานที่ หรือเหตุการณ์สำคัญ บางครั้งอาจขึ้นต้นด้วยข้อขัดแย้งหรือ สถานการณ์ปัญหา การเริ่มเรื่อง แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ เริ่มเรื่องแบบดำเนินตามปฏิทินกับเริ่มเรื่อง โดยย้อนเหตุการณ์กลับไปมาจากนั้นจึงดำเนินเรื่องจนถึงจุดวิกฤตแล้ว จะคลี่คลายไปสู่จุดจบเรื่อง โครงเรื่องจะประกอบด้วย โครงเรื่องใหญ่และโครงเรื่องย่อยรวมกัน

2. ตัวละคร คือผู้ที่มีบทบาทในเรื่อง อาจเป็นคนสัตว์หรือสิ่งของก็ได้ ตัวละครเป็นแบบจำลอง ชีวิตของมนุษย์ การนำเสนอตัวละครทำได้โดยการบรรยายโดยตรงหรือบอกโดยอ้อม ประเภทตัวละครแบ่งอย่างกว้าง ๆ มี 2 ประเภท คือ ตัวละครหลัก กับตัวละครรอง

3. ฉาก สถานที่ เวลา ยุคสมัยและบรรยากาศในเรื่อง ซึ่งเป็นที่เกิดพฤติกรรมของตัว ละคร หรือเหตุการณ์ ฉากมีหลากหลายประเภทธรรมชาติ เหตุการณ์ สภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม เช่น ค่านิยม จารีต การเมือง เพศ และศีลธรรม ซึ่งฉากช่วยให้พฤติกรรมของตัวละคร น่าเชื่อถือและ มีความสมจริง

4. บทสนทนา โดยลักษณะของบทสนทนาที่ดีนั้นต้องมีลักษณะเป็นธรรมชาติ คล้ายคลึงกับ ที่บุคคลพูดคุยกันในชีวิตจริง ต้องมีความเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของตัวละครแต่ละตัวด้วย คือต้อง เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ ครอบครัว การศึกษา สภาพทางสังคม ตลอดจน อุปนิสัยใจคอของตัว ละคร ถ้อยคำที่ตัวละครใช้ในการพูดคุยกัน ซึ่งแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด สติสัมปชัญญะ อารมณ์ และเจตนาของผู้พูด บทสนทนามีส่วนช่วยในการดำเนินเรื่อง ลักษณะของ บทสนทนาที่ดีจะต้อง เลือกใช้เหมาะสมกับฐานะและบทบาทของตัวละคร

5. ทรศนะของผู้แต่ง คือ วิธีการเสนอเนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉากและเหตุการณ์ในเรื่องเล่า แต่ละเรื่อง ผู้เล่าเรื่อง จะถูกกำหนดโดยผู้แต่ง เรื่องเล่าทุกเรื่องจะมีผู้เล่าเรื่อง ผู้เล่าเรื่องอาจเป็น ตัวนักประพันธ์เอง อาจเป็นผู้เล่าที่ไม่ปรากฏตัวในเรื่องมีแต่เสียง หรือนักเขียนอาจจะเลือกตัวละคร ตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องก็ได้ ส่วนมุมมองเป็นกลวิธีเขียนว่าเรื่องนี้เล่าตามการรู้เห็นของใครเล่าตาม ประสบการณ์ของใคร

6. กลวิธี คือ แนวทางที่นักเขียนเลือกใช้ในการเรียบเรียงถ้อยคำเพื่อจะแสดงความคิด หรือ แก่นเรื่อง ท่วงทำนองเขียนเกิดจากองค์ประกอบในการใช้ภาษาของนักเขียนแต่ละคน เช่น การเลือกใช้คำ วลี ความเปรียบ ท่วงทำนองโวหาร น้ำเสียงของผู้แต่ง เป็นต้น กลวิธีในการเล่าเรื่อง มีทั้งผู้แต่งเป็นผู้เล่าเองตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่า ตัวละครคนใดคนหนึ่งเป็นผู้เล่า

ดังนั้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของนวนิยายส่วนต่าง ๆ ได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา ทรศนะของผู้แต่ง และกลวิธีที่ทำให้นวนิยายมีความสมบูรณ์

2.1.5 ตัวละครในนวนิยาย

ตัวละคร เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในวรรณกรรม เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน บทละคร เป็นต้น เพราะตัวละครจะเป็นผู้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามเหตุการณ์หรือโครง เรื่องที่ผู้แต่ง กำหนดไว้และเป็นตัวเดินเรื่องทำให้เรื่องดำเนินไปจากต้นจนจบมีผู้ให้ความเห็นซึ่งเป็น แนวทางในการศึกษาดังนี้

ม.ล. บุญเหลือ เทพสุวรรณ. (2518 : 118) กล่าวถึงตัวละครในนวนิยายว่าสำหรับตัวละครนั้น เป็นส่วนสำคัญที่สุดของนวนิยายซึ่งแสดงความรู้สึกต่าง ๆ และลักษณะนิสัยให้ผู้อ่านสนใจได้ง่าย ถ้าลักษณะนิสัยของตัวละคร ไม่เหมาะสมใจผู้อ่านหรือเนื้อเรื่องดำเนินไปโดยไม่อาศัยลักษณะ นิสัยของ ตัวละครจะถือว่าเป็นนวนิยายไม่ได้ อาจได้รับความเอาใจใส่เฉพาะระยะหนึ่งแล้วก็พ้น ความสนใจได้ง่าย

กุหลาบ มลลิกะมาส. (2528 : 112) กล่าวว่า ตัวละคร หมายถึง ผู้มีบทบาทในเรื่อง หรือบุคคลที่ผู้แต่งสมมติขึ้นมาแสดงพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในท้องเรื่องเป็นผู้ที่ได้รับผลจาก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่อง ผู้แต่งจะเป็นคนสร้างตัวละครในเรื่องขึ้น โดยกำหนดรูปร่าง หน้าตา เพศ วัย อุปนิสัย บุคลิกภาพ ให้ตัวละครเหล่านี้มีชีวิตจิตใจสามารถแสดงอารมณ์ ความรู้สึก พฤติกรรมต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกับมนุษย์จริง ๆ การที่ผู้แต่งจะสร้างให้ตัวละครมีลักษณะที่ สมจริงได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และใช้ความต้องการของมนุษย์เป็นแนวทางในการสร้างตัว ละคร เช่น การสร้างตัวละครให้มีความรัก ต้องการความสนใจ ต้องการเสรีภาพ เป็นต้น

ลักษณะนิสัยตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้น โดยปกติมีความแน่นอนคงที่ เว้นแต่ถ้าจะมี เหตุการณ์ หรือแรงจูงใจที่มีอิทธิพลเพียงพอจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัย บุคลิกภาพและ พฤติกรรมของ ตัวละคร ตัวละครจึงมีทั้งประเภทสถิต (Static Character) คือ มีลักษณะประจำตัว คงที่ไม่มีการ เปลี่ยนแปลงตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง และประเภทพลวัต (Dynamic Character) คือมีการ เปลี่ยนแปลง อารมณ์ บุคลิกภาพไปตามเหตุการณ์ ประสบการณ์และกาลเวลา ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงนี้ผู้เขียนต้อง ระมัดระวังให้เป็นไปอย่างสมเหตุสมผล

อุดม หนูทอง. (2522 : 111 - 114) กล่าวว่า ตัวละครคือผู้ที่รับบทบาทแสดงพฤติกรรมตาม เหตุการณ์ในเรื่อง หรือผู้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่องที่กำหนดได้ ตัวละครอาจ เป็นคน สัตว์ หรือสิ่งของก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543 : 121 122) ให้ความหมายของคำว่า ตัวละคร คือบุคคลที่ผู้แต่งสมมติขึ้นมาเพื่อให้กระทำพฤติกรรมในเรื่องมี บทบาทในเรื่อง เป็นผู้ทำให้ เรื่องเคลื่อนไหวดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทาง ซึ่งไม่ได้หมายถึงมนุษย์ เท่านั้น อาจรวมถึงสัตว์ พืช และสิ่งของด้วย รายละเอียดของตัวละครที่ควรศึกษาได้แก่

1. ประเภทของตัวละคร แบ่งตามลักษณะบทบาทและความสำคัญของตัวละคร ได้ดังนี้

1.1 ตัวละครเอก คือตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในเรื่อง

1.2 ตัวละครประกอบ คือตัวละครที่มีบทบาทรองลงไปจากตัวละครเอก

2. ลักษณะนิสัยของตัวละคร

2.1 ตัวละครที่มีลักษณะไม่ซับซ้อน เช่น เป็นคนดี ใจดี หรือซื่อสัตย์

2.2 ตัวละครที่มีลักษณะซับซ้อน ตัวละครนี้ลักษณะนิสัยคล้ายบุคคลในชีวิตจริง

3. บทบาทหรือบุคลิกภาพของตัวละคร

3.1 ตัวละครที่มีบทบาทคงที่ คือ ตัวละครที่มีบุคลิกที่ตลอดเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

3.2 ตัวละครที่มีบทบาท ไม่คงที่ คือตัวละครที่ปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัย บุคลิกลักษณะและทัศนคติไปตามประสบการณ์หรือสภาพจิตใจได้

สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543 : 124-123, 149-150) ให้ความหมายของคำว่า ตัวละคร คือ บุคคลที่ผู้แต่งสมมติขึ้นมาเพื่อให้กระทำพฤติกรรมในเรื่อง มีบทบาทในเรื่อง เป็นผู้ทำให้ เรื่อง เคลื่อนไหวดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทาง ซึ่งมีได้หมายถึงมนุษย์เท่านั้น อาจรวมถึงสัตว์ พืช และ สิ่งของด้วย ซึ่งมีแนวคิดและการกระทำอย่างคน ส่วนรายละเอียดของตัวละครที่ควรศึกษา ได้แก่

1. ประเภทของตัวละคร แบ่งตามลักษณะบทบาทและความสำคัญของตัวละคร ได้ ดังนี้

1.1 ตัวละครเอก คือตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง หรือ ตัวละครที่เป็นศูนย์กลางของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด เป็นตัวละครที่มีความขัดแย้งภายในใจหรือกับตัวละครอื่น

1.2 ตัวละครประกอบ คือตัวละครที่มีบทบาทรองลงไปจากตัวละครเอก เป็นตัวละครที่ทำให้เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกเคลื่อนไหวไปสู่จุดหมายปลายทางตัวละครประกอบบางตัว อาจมีบทบาทเด่นพอ ๆ กันกับตัวละครเอกก็ได้ แต่มักเป็นฝ่ายตรงข้ามกับตัวละครเอก

2. ลักษณะนิสัยของตัวละคร การกำหนดลักษณะนิสัยของตัวละครนิยมทำกัน 2 วิธีคือ

2.1 ตัวละครที่มีลักษณะไม่ซับซ้อน คือตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้เป็นตัวแทนความคิดหรือลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เช่น เป็นคนดี ใจดี หรือ ซื่อสัตย์ เป็นต้น

2.2 ตัวละครที่มีลักษณะซับซ้อน คือตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีลักษณะ นิสัย หลากหลายคล้ายกับบุคลุชนธรรมดาทั่วไป

3. บทบาทหรือบุคลิกภาพของตัวละคร การกำหนดบทบาทหรือบุคลิกภาพของ ตัวละครมีอยู่ 2 วิธี คือ

3.1 ตัวละครที่มีบทบาทคงที่ คือตัวละครที่มีบุคลิกที่ตลอดเรื่องตั้งแต่ต้น จนจบ ตอนเปิดเรื่องมีลักษณะนิสัยอย่างไร ตอนจบเรื่องที่ยังมีลักษณะนิสัยอย่างนั้น

3.2 ตัวละครที่มีบทบาทไม่คงที่ คือ ตัวละครที่ปรับเปลี่ยนนิสัย บุคลิกลักษณะ และทัศนคติไปตามประสบการณ์ หรือสภาพจิตใจได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควรหรือ เกิดจาก สิ่งแวดล้อม เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้บุคลิกภาพของตัวละครเปลี่ยนแปลงไป

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวละครและกลวิธีการสร้างตัวละคร

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวละคร ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวละครจาก นักวิชาการหลายท่าน ดังนี้

2.2.1 ตัวละคร มีผู้ให้นิยาม ความหมายของ “ตัวละคร” ไว้ดังนี้

สมพร มั่นตะสูตร. (2525 : 56 – 58) ได้ให้ความหมายของตัวละคร คือ ผู้กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่อง หรือเป็นผู้ที่ได้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่อง โดยปกติตัวละครมี 2 ประเภท คือ ตัวละครที่ไม่เปลี่ยนแปลง (flat character) คือ ตัวละครที่มีลักษณะ เฉพาะตัวไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ลักษณะนิสัย ไม่ว่าเหตุการณ์จะผันแปรไปอย่างไร มี ลักษณะจำง่าย ๆ คือ อาจเป็นคนดีหรือเลวอย่างใดอย่างหนึ่ง และตัวละครที่เปลี่ยนแปลง (round character) คือ ตัวละครที่เปลี่ยนพฤติกรรมและอุปนิสัยไปตามสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่คงที่ ตัวละครประเภทนี้ บางครั้งเรียกว่า “dynamic c” ซึ่งเป็นตัวละครสำคัญในเรื่อง

สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2538 : 206 – 211) ได้ให้ความหมายของ ตัวละคร คือ ผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง หรือเป็นผู้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่อง ตัวละครนี้เป็นองค์ประกอบ สำคัญส่วนหนึ่งของนวนิยาย เพราะถ้าไม่มีตัวละครแล้ว เรื่องราวต่าง ๆ ในนวนิยายก็ย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้ ตัวละครในนวนิยายย่อมมีได้ไม่จำกัดทั้งในส่วนที่เป็นตัวละครเอกและตัวละครประกอบ ตัวละครเอกของเรื่อง คือ ตัวละครที่เป็นศูนย์กลางของเรื่อง อาจมีทั้งฝ่ายชายฝ่ายหญิง หรืออาจมี เพียงฝ่ายเดียวก็ได้ ตัวละครประกอบมีส่วนช่วยเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องดำเนินไปด้วยดี

อิรวดี ไตลังคะ. (2543 : 45) ได้กล่าวถึงตัวละครว่าเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของ บันเทิงคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนวนิยายที่มีขนาดความยาวมากพอที่ผู้เขียนจะพรรณนา บุคลิกลักษณะนิสัยใจคอของตัวละครได้ละเอียด ผู้อ่านจะรู้สึกเหมือนตัวละครสมจริงเสมือนมี ตัวตน หรือไม่ก็ทำให้เรานึกถึงคนที่เราเคยรู้จัก ในนวนิยายบางเรื่องเราจะจดจำตัวละครได้ดีกว่า องค์ประกอบอื่น ๆ เพราะผู้เขียนทำให้เรารู้สึกชื่นชม หมั่นไส้ สมเพช ฯลฯ ตัวละครนั้น ๆ ได้อย่าง น่าอัศจรรย์ อย่างไรก็ตาม ในโลกอันน่าพิศวงของบันเทิงคดี ตัวละครไม่เพียงแต่เป็นมนุษย์ได้ เท่านั้น อาจเป็นสัตว์ เป็นวิญญาณ อมนุษย์ หรือแม้แต่สิ่งของก็ได้ แต่สิ่งเหล่านี้จะมีอารมณ์ ความรู้สึกหรือความนึกคิดแบบมนุษย์ หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2539 : 71-72) อธิบายตัวละครสรุปไว้ ดังนี้

ลักษณะนิสัยของตัวละครเป็นสิ่งสำคัญ เพราะผู้อ่านจะมีความรู้สึกนึกคิดต่ออุปนิสัยต่อตัวละคร ถ้าลักษณะนิสัยไม่ถูกใจผู้อ่าน หนังสือเรื่องนั้นมักจะไม่ได้ดึงดูดความสนใจ การพิจารณาลักษณะนิสัยของตัวละครต้องพิจารณาตัวละครตัวไหนสำคัญแก่นเนื้อเรื่องหรือความคิดเห็นและปรัชญาของผู้ประพันธ์ตัวละครตัวใดทำให้เนื้อเรื่องมีรสขึ้น ตัวละคร ตัวใดเป็นตัวเอก เกี่ยวเนื่องกับเนื้อเรื่องอย่างไร

วรรณ บัวเกิด. (2538 : 649) อธิบายแนวทางการวิเคราะห์ตัวละครไว้ดังนี้

ตัวละครตัวใดเป็นตัวละครสำคัญในเรื่อง มีการสร้างลักษณะนิสัยอย่างไร เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวละครเป็นไปอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่ บุคลิกของตัวละครมีบุคลิกเด่นจากบุคคลทั่วไปอย่างไรหรือไม่ โดยเฉพาะตัวละครเอก ผู้แต่งได้บรรยายบุคลิกภาพให้โดดเด่นจากกลุ่ม แต่มีความจริง บทสนทนาสอดคล้องกับบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของตัวละครหรือไม่ ชื่อตัวละครต้องเหมาะสมกับบทบาทและลักษณะนิสัย ของตัวละคร และอาจสื่อความหมายที่ผู้แต่งต้องการเสนอแก่ผู้อ่านการสร้างสภาพจิตใจ ตัวละครทุกตัวต้องมีจิตใจและความรู้สึกเหมือนมนุษย์ทั่วไป คือ มีทั้งความดีและความไม่ดี อยู่ในคนเดียว

อิรวดี ไตลังคะ. (2543 : 49-59) กล่าวว่าถึงตัวละครสรุป ดังนี้

บันเทิงคดีไทยมีทั้งเน้นโครงเรื่องและเน้นตัวละคร เช่น งานของคอกไม้สด หรือ กฤษณา อโศกสินมีตัวละครเด่นกว่าโครงเรื่อง เพราะนักเขียนทั้งสองสนใจเสนอนิสัยใจคอ และความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครมากกว่าการวางโครงเรื่องที่มีความซับซ้อนหรือมี เหตุการณ์พลิกผันอย่างผิดความคาดหมาย ส่วนประเภทของตัวละครแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ตัวละครมิติเดียว ตัวละครมีลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมคงที่ตลอดทั้งเรื่อง ผู้อ่านสามารถ คาดเดาได้ว่าตัวละครจะคิดหรือกระทำอย่างไรต่อไป ตัวละครหลายมิติ เป็นตัวละครมีลักษณะหลากหลาย มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงนิสัยหรือทัศนคติได้ตามเหตุการณ์นั้น ๆ

วิธีการสร้างตัวละคร มีดังนี้

1. การรู้จักลักษณะนิสัยตัวละครทางตรง คือ การรู้จักลักษณะนิสัยโดยผู้เล่าเรื่อง เช่น บรรยายรูปร่างหน้าตา ลักษณะนิสัยของตัวละครทำให้ผู้อ่านเชื่อว่าเป็นจริงเพราะเล่าโดย แบบผู้รู้หรือแบบผู้ประพันธ์ และการรู้จักลักษณะและนิสัยของตัวละครโดยตัวละครอื่น ผู้อ่านสามารถรู้จักตัวละครจากทัศนะจากตัวละครอื่น

2. การรู้จักตัวละครทางอ้อม ผู้อ่านสามารถสรุปนิสัยและทัศนะของตัวละครจากการ กระทำของตัวละครนั้น ๆ จากบทสนทนา ความคิด และจากลักษณะภายนอกของตัวละคร การรู้จักตัวละครทางอ้อมมี 4 วิธี คือ การรู้จักตัวละครจากการกระทำของตัวละคร มีทั้งการ สรุปการกระทำที่เกิดขึ้นครั้งเดียว เป็นการกระตุ้นลักษณะการเปลี่ยนแปลงของตัวละคร

ส่วนการกระทำที่เกิดขึ้นเป็นนิสัยแสดงให้เห็นลักษณะไม่เปลี่ยนแปลงของตัวละคร เช่น การรู้จักนิสัยตัวละครจากบทสนทนา การรู้จักนิสัยและทัศนคติของตัวละครจากความคิด ของตัวละคร โดยผู้เล่าเรื่องแบบผู้รู้ถ่ายทอดความคิดของตัวละครออกมา ผู้อ่านสามารถ เข้าใจนิสัยและทัศนคติของตัวละครชัดเจนและการรู้จักตัวละครจากผู้เขียนบรรยายลักษณะ ภายนอกของตัวละคร ผู้อ่านต้องตีความเอาเองว่าตัวละครมีลักษณะภายนอกเป็นอย่างไร เช่น รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย การใช้เครื่องประดับ รวมทั้งสภาพแวดล้อม เช่น บ้านเรือน ห้อง ฯลฯ นอกจากนี้การรู้จักตัวละครพิจารณาได้จากการตั้งชื่อตัวละครสามารถ แสดงลักษณะนิสัย หรือการตั้งชื่อมีความหมายตรงกันข้ามกับตัวละครเพื่อยั่วล้อหรือเยาะเย้ย

ธัญญา สังขพันธานนท์. (2539 : 173-180) ได้อธิบายเกี่ยวกับตัวละครออกเป็น 3 ประเด็นสรุปได้ดังนี้

1. ตัวละคร คือ ผู้มีบทบาทในท้องเรื่อง หรือผู้เดินผ่านเนื้อเรื่องและเหตุการณ์ต่าง ๆ ตัวละครในวรรณกรรมอาจเป็นคน สัตว์ อนุมุขย์ หรือวัตถุสิ่งของ ตัวละครเป็นสิ่งสมมุติ หรือสัญลักษณ์ เพื่อเทียบเคียงกับธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นแบบจำลองของคน สามารถพบเห็นโดยทั่วไป ตัวละครส่วนใหญ่มีลักษณะความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับผู้อ่าน เช่น หน้าตา อุปนิสัยใจคอ สถานภาพทางสังคม

2. การนำเสนอตัวละคร แบ่งเป็น 2 วิธี คือ

2.1 การนำเสนอโดยตรง คือ ผู้แต่งให้รายละเอียดและข้อมูลเกี่ยวกับตัวละคร ลักษณะ การบรรยายภาพตัวละคร การนำเสนอตัวละครเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของตัวละคร เช่น รายละเอียดเชิงประวัติ ชื่อ เพศ อายุ สถานภาพทางครอบครัว สังคม อาชีพ ประวัติ ฯลฯ ลักษณะทางกายภาพได้แก่ หน้าตา ท่าทาง รูปร่าง การแต่งกาย หรือบางครั้งเน้นลักษณะเด่นประจำตัวบางอย่าง ลักษณะทางจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด อุปนิสัยใจคอ วิธีคิด ปรัชญา ชีวิต หรือภาวะจิตใจของตัวละคร วัตถุสิ่งของเกี่ยวข้องกับตัวละครมีความหมายบ่งบอก สภาวะของตัวละคร หรือแฝงด้วยสัญลักษณ์บางอย่าง การนำเสนอตัวละคร โดยการบรรยาย รวมครั้งใหญ่ คือ การให้ข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับตัวละครครั้งเดียวกับการบรรยายตัวละคร กระจายไปตลอดทั้งเรื่อง

2.2 การนำเสนอโดยอ้อม คือ การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครไม่บรรยายตรงไปตรงมา แต่จะแทรกอยู่ในเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยผู้อ่านจะรู้จักตัวละครจากพฤติกรรม การกระทำ คำพูด หรือการบรรยายกิริยาอาการ ผู้อ่านสามารถสรุปลักษณะทางกายภาพและนิสัยใจคอของตัวละคร การนำเสนอตัวละครทั้งทางตรงและทางอ้อมทำได้หลายวิธี เช่น ผู้เล่าเรื่อง เป็นผู้รู้แจ้งเกี่ยวกับตัวละคร เป็นการมองผ่านสายตาผู้เล่าเรื่องเพียงคนเดียว ผ่านพฤติกรรม ภายนอก สภาพจิตใจ ความคิดทั้งในอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต ผู้อ่านรู้จักตัวละคร โดยการแนะนำผ่านความคิดเห็นของตัวละคร หรือผู้เขียนให้ตัวละครอื่นสนทนากับตัวละครอีก ตัวแทนการเล่าเรื่องโดยตรง เช่น การกล่าวถึง

หรือนินทา การแนะนำตัวละครผ่านสายตา ตัวละครอื่นอาจไม่ได้ข้อมูลเที่ยงตรง เพราะภาพของตัวละครที่กล่าวถึงถูกปรุงแต่งด้วย ความรู้สึกนึกคิด และทัศนะของตัวละครอื่น

3. ประเภทของตัวละคร ตัวละครแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ตัวละครแบบแบน หรือตัวละครน้อยลักษณะนิสัย เป็นตัวละครมีลักษณะไม่มีความซับซ้อนด้านบุคลิกภาพ และสภาพจิตใจมีลักษณะคงที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงตัวละครแบบกลม หรือตัวละครหลาย ลักษณะนิสัย เป็นตัวละครสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน เพราะมีลักษณะใกล้เคียงกับ มนุษย์ ผู้เขียนสร้างตัวละครมาจากแง่มุมที่หลากหลายของมนุษย์ บุคลิกภาพ นิสัยซับซ้อน แตกต่างไปตามอารมณ์ หรือสถานการณ์

การวิเคราะห์ตัวละคร แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ พิจารณากลวิธีการสร้างตัวละคร และพิจารณาคุณลักษณะและบทบาทของตัวละคร

1. การพิจารณากลวิธีการสร้างตัวละคร พิจารณาการนำเสนอตัวละครโดยวิธีใด (โดยตรงหรือโดยอ้อม) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวละคร หรือสิ่งกระตุ้นให้ตัวละครแสดง พฤติกรรมออกมา เช่น ความปรารถนา การต่อสู้เพื่อการอยู่รอด การปกป้องตนเอง ฯลฯ และพิจารณาน้ำเสียงของผู้แต่งที่มีต่อตัวละคร ผู้แต่งมีน้ำเสียงอย่างไรต่อตัวละครอย่างไร และ น้ำเสียงของผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร เช่น ช่วยเสริมแก่นเรื่องให้เด่น หรือเพื่อต้องการ วิเคราะห์กลุ่มคนบางกลุ่ม

2. การพิจารณาคุณลักษณะและบทบาทของตัวละคร ตัวละครพูดอะไรกับตัวเองบ้าง หรือตัวละครคิดอะไร คำพูดและความคิดของตัวละครช่วยให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิด ลักษณะนิสัยใจคอ และอารมณ์เป็นอย่างไร ตัวละครอื่น ๆ ในเรื่องพูดถึงตัวละครเอกอย่างไร บ้าง เช่น ตัวละครเป็นเพื่อนกับตัวเอก หรือตัวละครเป็นปรปักษ์ต่อกัน

การประเมินค่าการสร้างตัวละคร คือ การพิจารณาว่าผู้แต่งสร้างตัวละครได้สมจริงหรือไม่ ทั้งด้านจิตใจ และพฤติกรรม หากผู้แต่งสร้างตัวละคร ไม่สมจริง พิจารณาว่าผู้เขียน สร้างขึ้นเพื่อเจตนาใดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการของตัวละครอย่างสมเหตุสมผล หรือไม่ หากผู้เขียนต้องการให้ตัวละครเปลี่ยนแปลงควรปูพื้นฐานให้เห็นพัฒนาการ หรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร มีเหตุผลที่น่าเชื่อถือหรือไม่และการพิจารณาการสร้างตัวละครช่วยให้ผู้อ่าน เข้าใจมนุษย์ได้มากขึ้นเพียงไร

ยุรฉัตร บุญสนิท. (2538 : 35-86) กล่าวเกี่ยวกับการวิจารณ์ตัวละครพิจารณาหลายด้านสรุปได้ดังนี้

ตัวละครน้อยลักษณะ คือ ตัวละครแสดงบุคลิกนิสัยด้านเดียว โดยผู้แต่งไม่ค่อยให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวละครมากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นตัวละครแบบฉบับ เช่น แม่เลี้ยง ใจร้าย นางเอกสวยและดี ตัวอิจฉาร้าย ตัวละคร ไม่มีการพัฒนาด้านอุปนิสัย ด้านตัวละคร หลายลักษณะผู้เขียนจะสร้างพฤติกรรมให้สอดคล้องกับภูมิหลัง การศึกษา ชีวิตความเป็นอยู่ ทัศนคติมีความสมเหตุสมผล และต้องพิจารณาบทบาท ความสำคัญของตัวละครมีความเหมาะสมกับเรื่อง และสอดคล้องกับภูมิหลังหรือประสบการณ์ของตัวละคร มีการใช้ เหตุผลหรืออารมณ์เหมาะสมกับตัวละครหรือไม่ การ

วิจารณ์ตัวละครพิจารณาวิธีสร้างตัวละครให้สมเหตุสมผล ตัวละครที่ผู้อ่านให้ความสนใจ เรียกว่า ตัวละครเอก ส่วน ตัวละครที่เป็นฝ่ายตรงข้าม เรียกว่า ตัวละครปรปักษ์ เนื้อเรื่องอาจจะดำเนินไปด้วยความขัดแย้ง ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างคนกับคน หรือความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับ โศกชะตา กลวิธีการสร้างลักษณะนิสัยตัวละครสังเกตได้ ดังนี้

1. สังเกตผู้เขียนให้ตัวละครพูด บทบาทของตัวละครหรือมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านสามารถวินิจฉัยได้ว่ามีเหตุผลอย่างไร หรือมีจุดประสงค์โดยอยู่เบื้องหลังตัวละคร ทั้งคำพูดของตัวละครและคำพูดของตัวละครอื่น
2. สังเกตผู้เขียนบรรยายภูมิหลัง ประสบการณ์ ชีวิต อุปนิสัย ความคิดเห็น ของตัวละคร ผู้เขียนอาจอธิบายอย่างตรงไปตรงมาด้วยการบรรยาย สถานภาพ ความนึกคิด พฤติกรรมของตัวละคร
3. สังเกตการประเมินค่าตัวละครของผู้เขียน เรียกว่า “เสียง” ของผู้เขียน ผู้เขียนคิดอย่างไรกับตัวละครของเขาทำให้ผู้อ่านเข้าใจการสร้างตัวละครขึ้นเพื่ออะไร
4. สังเกตตัวละคร ผู้เขียนใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เช่น ฉัน ข้าพเจ้า ทำให้ผู้อ่านสามารถขยายความคิดเห็นของตัวละครได้มากขึ้น เพราะการใช้สรรพนามแทนตัวเองผู้เขียน สามารถล่วงรู้ความในใจของตัวละครได้ดี
5. สังเกตผู้เขียนให้ตัวละครพูดกับตัวเอง การพูดกับตัวเองเป็นการแสดงความในใจของตัวละคร ผู้อ่านสามารถเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร

จากการศึกษาเอกสารจากนักวิชาการหลายท่านสรุปได้ว่า ตัวละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง โดยสร้างลักษณะนิสัย พฤติกรรมความคิด เป็นตัวแทนมนุษย์ในสังคม ประเภทตัวละคร คือ ตัวละครน้อยลักษณะ ตัวละครมีลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมเพียงด้านเดียว ส่วนมากจะปรากฏในเรื่องสั้น เพราะการสร้างเรื่องสั้นมีเนื้อหาขนาดสั้น มีโครงเรื่องหลักเพียง โครงเรื่องเดียว จึงไม่จำเป็นต้องสร้างตัวละครให้มีลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมหลายด้าน ส่วนตัวละครหลายลักษณะ เป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมหลายด้าน พฤติกรรมและลักษณะนิสัยมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ เหตุการณ์ ซึ่งมีความสมเหตุสมผล การนำเสนอตัวละครมี 2 ลักษณะ คือ การนำเสนอตัวละครโดยตรง คือ การบรรยายรูปร่างหน้าตา การแต่งกาย เพศ วัย อาชีพ ความคิด ซึ่งเป็นการบรรยายผ่านมุมมองผู้เล่าเรื่อง และการนำเสนอตัวละครโดยทางอ้อม คือ การนำเสนอผ่านบทสนทนา การกระทำของตัวละคร พฤติกรรมของตัวละคร หรือ รู้จักตัวละครจากทัศนะตัวละครอื่น ทำให้ผู้อ่านรู้จักลักษณะนิสัยของตัวละครหลาย ๆ มุมมอง

ตัวละคร คือ ผู้ที่มีบทบาทแสดงการกระทำ พฤติกรรม หรือได้รับผลจากพฤติกรรม ตัวละครมี 2 ประเภท ได้แก่ ตัวละครมีลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมด้านเดียว ไม่มีการเปลี่ยนแปลง และตัวละครมีลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมหลายด้าน ทั้งด้านที่ดีและไม่ดี มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยตาม

สิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์ต่าง ๆ การเสนอตัวละคร วิธีการเสนอภาพและลักษณะนิสัยตัวละคร ดังนี้

1. การสร้างเหตุการณ์ขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านวิเคราะห์นิสัยของตัวละครจากสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. การบรรยายตัวละครโดยตรง เป็นวิธีช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพ และลักษณะนิสัยตัวละครได้ชัดเจน

มีนักวิชาการได้ศึกษา แบ่งประเภทของตัวละครไว้ ดังนี้

ชนิกานต์ กุ้ยเกียรติ. (2546 : 45) ได้แบ่งประเภทตัวละครไว้ 2 แบบ คือ

1. ตัวละครแบบแบน หรือตัวละครน้อยลักษณะนิสัย เป็นตัวละครที่มีลักษณะเรียบง่าย ไม่มีความซับซ้อนในด้านบุคลิกภาพและสภาพจิตใจ มีลักษณะคงที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงลักษณะของตัวละครแบบแบน ประกอบด้วย

1.1 มักจะมีลักษณะคล้ายกันทุกตัวจนสามารถสรุปเป็นแบบที่แน่นอนได้ และไม่ค่อยสร้างความประทับใจให้แก่คนอ่าน เช่น นางเอกต้องรูปร่างหน้าตาสวยงาม มีความประพฤติเรียบร้อย จิตใจดี มีเมตตา

1.2 มีลักษณะไม่สมจริง ไม่เหมือนคนจริง ๆ

1.3 การแนะนำตัวละครทำได้ง่ายกว่า

1.4 มีลักษณะคงที่ตลอดทั้งเรื่อง ตัวละครแบบนี้มักจะพบในนวนิยายยอดนิยม เช่น เรื่องประเพณีทริชยา ปีโลดโพน ตื่นเต้น ผจญภัย

2. ตัวละครแบบกลม หรือตัวละครที่มีหลายลักษณะ เป็นตัวละครที่สร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่านได้มาก เพราะมีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นมนุษย์มากกว่าแบบแรก ผู้เขียน สร้างตัวละครมาจากแง่มุมหลากหลายของมนุษย์ มีบุคลิกภาพและนิสัยซับซ้อนแตกต่างกันไปตาม สภาพอารมณ์ สถานการณ์และสภาพแวดล้อมเหมือนมนุษย์จริง ลักษณะเด่นของตัวละครแบบกลม ประกอบด้วย

2.1 มีลักษณะนิสัย อารมณ์ ความรู้สึกหลากหลาย และเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปตามสภาพแวดล้อม

2.2 ลักษณะคล้ายชีวิตจริงมาก 2.3 ตัวละครปรากฏในเรื่องแต่ละครั้งด้วยลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิม

2.4 การนำเสนอตัวละครทำได้ยากและซับซ้อนกว่า

อรรถภาค เล้าจินตนาศรี. (2548 : 58) แบ่งตัวละครตามความสำคัญตามบทบาทของตัวละครไว้ดังนี้

1. ตัวละครหลัก เป็นตัวละครที่มีบทบาทมากที่สุดไปในนวนิยายแต่ละเรื่อง

2. ตัวละครรอง เป็นตัวละครที่มีบทบาทรองจากตัวละครหลัก เป็นตัวละครที่มีบทบาท เป็นคู่เทียบหรือขัดแย้งกับตัวละครหลัก

3. ตัวละครประกอบ เป็นตัวละครอื่น ๆ ที่ผู้เขียนสร้างขึ้น เพื่อเสริมสร้างความสมจริง สร้างบรรยากาศ หรือมีส่วนเสริมให้เรื่องในช่วงเหตุการณ์นั้นดำเนินต่อไปได้ นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการ ได้ให้เกณฑ์การสร้างตัวละคร ไว้ดังนี้

กุหลาบ มลลิกะมาส. (2538 : 112 - 114) ให้เกณฑ์การสร้างตัวละครในวรรณกรรม สรุปได้ดังนี้

1. **ลักษณะนิสัยตัวละคร (Trail)** นักเขียนที่ไม่สันทัด จะสร้างตัวละครที่มีลักษณะนิสัยประจำเป็นประเภท ๆ ไป ได้แก่ ประเภทเจ้าใจสดใส ประเภทหงอยเหงาเฉื่อยชา ประเภทขี้โกรธ และประเภทเศร้าเหี่ยวแห้ง ตัวละครจึงมีลักษณะนิสัยอย่างเดียว หรือน้อยอย่าง (Flat character) หาก นักเขียนมีฝีมือจะสร้างตัวละครที่มีนิสัยหลายอย่าง หรือหลากหลาย (Round character)

2. **ผู้แต่งที่เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์** จะใช้ความต้องการ ความจำเป็นของมนุษย์เป็นแนวทางในการสร้างตัวละครในเรื่อง โดยตัวละครที่มีลักษณะสมจริงจะมีความคิดความต้องการอย่างมนุษย์ เช่น ต้องการความรัก ต้องการเพื่อนที่เข้าใจ ต้องการความบันเทิง เป็นบุคคลที่ก่อให้เกิด ความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ เกิดความหยั่งเห็น (Insight) หรือให้ความคิดตระหนัก เป็น ความรู้สึกนึกคิด และจิตใจของมนุษย์ทั่วไป

3. **ผู้แต่งสร้างตัวละคร** ให้มีลักษณะคงที่ไว้ การเปลี่ยนแปลงนิสัยจะต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล คือ ตัวละครต้องมีประสบการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลพอที่จะเปลี่ยนแปลงนิสัย บุคลิกภาพของตัวละครนั้น มิใช่ผู้แต่งจะเปลี่ยนตามความพอใจของตน ทั้งนี้ตัวละครมีทั้งประเภทสถิต (Static character) คือ ไม่เปลี่ยนแปลง และประเภทพลวัต (Dynamic character) คือ เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์

ตัวละครจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของนวนิยายในการดำเนินเรื่อง ที่ผู้แต่งสร้างขึ้น เพื่อให้ตัวละครเป็นผู้ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือเป็นผู้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่อง ตัวละครมี ทั้งตัวละครหลัก ตัวละครรองและตัวประกอบ ตามความสำคัญ ตามบทบาท มีทั้งแบบหลายมิติที่มี ลักษณะเหมือนมนุษย์ และมิติเดียวไม่ลักษณะคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง ตัวละครทุกแบบมีความสำคัญ เพราะหากขาดตัวละครแบบใดไป ก็จะทำให้เรื่องราวไม่สมบูรณ์ ผู้เขียนสร้างตัวละครแต่แบบเพื่อ สื่อสารบางประการนั่นเอง โดยตัวละครที่มีความสมจริง ผู้แต่งต้องสร้างตัวละครที่มีความเป็นมนุษย์มากที่สุด ทั้งลักษณะนิสัย ธรรมชาติของมนุษย์ อย่างสมเหตุสมผลในความเป็นมนุษย์ มีการเปลี่ยนแปลงนิสัยไปอย่างสมเหตุสมผลตามเหตุการณ์ที่ประสบ ผู้อ่านจะจดจำตัวละครที่ประทับใจได้ดีกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ เมื่อผู้อ่านจดจำตัวละครจนเกิดความรู้สึกคล้อยตามไปกับ นวนิยาย เกิดความรู้สึกร่วมต่าง ๆ ทั้งรัก ชัง ชอบ เป็นต้น

2.2.2 กลวิธีการสร้างตัวละคร

รัชช ปุณโณทก. (2527 : 94-95) ได้อธิบายเกี่ยวกับวิธีการสร้างตัวละคร ซึ่งนิยมสร้างด้วยกัน 5 แบบ คือ

1. **การสร้างตัวละครแบบพิมพ์เขียว (Stereo Types)** เป็นตัวละครที่เป็นแบบ ตัวเอกของเรื่องที่มีพฤติกรรมเป็นมาตรฐานถอดมาจากชีวิตจริง และเป็นภาพคนจริงๆ ในสังคม นั้น ๆ ผู้อ่านจะมีความรู้สึกว่าเป็นบุคลิกของบุคคลในสังคม ซึ่งเป็นบุคลิกที่เหมาะสมกับฐานะ อาชีพของ ตัวละครนั้น การสร้างตัวละครแบบนี้ผู้เขียนมีความมุ่งหมายที่จะแสดงภาพผิวเผิน เห็นได้ง่ายจาก ภายนอก ไม่มีลักษณะเงื่อนงำซับซ้อน จะพบมากในนวนิยายครอบครัว

2. **การสร้างตัวละครแบบธรรมเนียมนิยม (Stock Characters)** มีลักษณะ การสร้างตัวละครแบบอุดมการณ์ ซึ่งอาจจะเรียนแบบมาจากวีรบุรุษ หรือตัวละครในวรรณคดี โบราณที่ตัวละครเอกมีความเก่งกล้าสามารถ รักเกียรติ เสียสละ เป็นตัวอย่างที่ดี แก่ บุคคลทั่วไป

3. **การสร้างตัวละครแบบนิทานเปรียบเทียบ หรือสัญลักษณ์ (Allegorical and Symbolical Characters)** มักพบในวรรณกรรมประเภทบทประพันธ์ การสร้างตัวละครในแบบนี้ผู้เขียนจะกำหนดให้ตัวละครในเรื่องเชื่อมโยงกับบุคคลจริง ๆ เช่น สร้างอัศวินมาให้เป็นตัวแทน ของ คนดีมีศีลธรรม การสร้างตัวละครแบบนี้ยังไม่ค่อยนิยมในวงการนักเขียนไทย

4. **การสร้างตัวละครแบบมิติสมบูรณ์ (Full-Dimensional Character)** คือ การสร้างตัวละครที่มีลักษณะอุปนิสัยที่พัฒนาไปตามเหตุการณ์และเวลา ทั้งนี้เรื่องราวของตัวละครต้องมี มากมาย เป็นเรื่องราวที่แสดงพฤติกรรมหนึ่งช่วงชีวิตของตัวละคร ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมาย แนวคิด ผ่านพฤติกรรมของตัวละครทุกแง่มุม

5. **การสร้างตัวละครแบบคงที่ตลอดเวลา (The Permanence and Universality of Characters)** ตัวละครประเภทนี้มีลักษณะพื้นธรรมชาติ เพราะคงที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ถึงแม้เวลาจะล่วงเลยไปนานเพียงใด ตัวละครก็ยังมีนิสัย ความประพฤติ การพูดจาและบุคลิกอื่น ๆ คงที่ ผู้เขียนอาจเปลี่ยนเนื้อเรื่อง ฉาก แต่ยังใช้ตัวละครเดิม มีบุคลิกภาพเดิม ส่วนใหญ่เป็น บุคลิกตัว ละครเป็นที่คุ้นเคยกับผู้อ่าน

เถกิง พันธุ์เถกิงอมร. (2541 : 154 – 234) ได้กล่าวถึงกลวิธีการสร้างตัวละครไว้ว่า นักเขียนที่ดีต้องพยายามสร้างตัวละครให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง แบ่งออกเป็น 5 แนว ดังนี้

1. **การสร้างตัวละครแนวสมจริง** หมายถึง การทำให้ตัวละครนั้น ๆ มีบุคลิกลักษณะความรู้สึกนึกคิด ทักษะคติ พฤติกรรมการแสดงออกต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ต่าง ๆ คล้ายคลึงกับคนจริงตามปฏุนวสัยจะเป็นไปได้ คือ มีทั้งด้านดีและด้านเลว

2. การสร้างตัวละครแนวอุดมคติ หมายถึง การที่นักเขียนมีความมุ่งหมายที่จะแสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอของตัวละครตามที่มีอยู่ในความคิดฝันหรือในอุดมคติของตัว นักเขียนเอง ตัวละครแนวนี้จึงขาดความสมจริง คือ อาจดีเกินคนธรรมดา

3. การสร้างตัวละครแนวแบบฉบับ หมายถึง ตัวละครที่มีลักษณะคงที่ มีอุปนิสัย ใจคอ และพฤติกรรมไม่เปลี่ยนแปลง มีบุคลิกภาพแบบตัวละครมิติเดียว คือ บุคลิกเรียบง่ายไม่ซับซ้อน มองเห็นบุคลิกภาพเพียงด้านเดียว หรือแง่มุมเดียว เช่น ศรีธนญชัย ที่เป็นแบบฉบับของคนเจ้าเล่ห์ กะล่อน และฉลาดแกมโกง เป็นต้น

4. การสร้างตัวละครแนวเหนือจริง คือ ตัวละครที่มีพฤติกรรมผิดปกติธรรมดาของ มนุษย์ทั่วไป เช่น มีอิทธิฤทธิ์ หายตัวได้ เป็นต้น

5. การสร้างตัวละครแนวบุคลาธิษฐาน หมายถึง ตัวละครที่ไม่ใช่คน ที่ถูกกำหนดให้มีลักษณะเลียนแบบมนุษย์ คิด พูด และทำแทนมนุษย์ หรือกล่าวอีกนัยคือ ทำหน้าที่แทนผู้เขียน นั่นเอง ซึ่งส่วนมากจะเป็นสัตว์ โดยเฉพาะจะพบมากในบรรดานิทานและนิยายต่าง ๆ

ไพโรธ เลิศพิริยกุล. (2542 : 24) ได้กล่าวถึงกลวิธีการสร้างตัวละครไว้ดังนี้

1. การสร้างตัวละครที่เป็นแบบพิมพ์เดียวกัน หมายถึง ตัวละครที่เป็นแบบมาตรฐานที่ได้แบบอย่างมาจากชีวิตจริง อ่านแล้วจะรู้สึกเหมือนชีวิตจริงที่พบเห็นจริง ๆ ในสังคมนั้น

2. การสร้างตัวละครแบบธรรมเนียมนิยม คือ สร้างนิสัยตัวละครจากแบบฉบับ เช่น สร้างให้เป็นผู้ดีทุกกระเปาะนี้วแบบนางในวรรณคดี ซึ่งในชีวิตจริงจะไม่ค่อยพบ เพราะเป็น ลักษณะนิสัยแบบอุดมคติ

3. การสร้างตัวละครแบบมิติสมบูรณ์ คือ สร้างนิสัยตัวละครมีวิวัฒนาการไปตาม ลักษณะเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ตามประสบการณ์ที่เข้ามากระทบซึ่งจะต้องเกี่ยวพัน กับทุกสภาพการณ์ ทุกแง่มุม และต้องสมเหตุสมผลด้วย

4. การสร้างตัวละครแบบเปรียบเทียบหรือสัญลักษณ์ หมายถึง ตัวละครที่เป็นสัญลักษณ์ ที่สมบูรณ์ของความดี ความชั่ว ที่เพียบพร้อมในทุกแง่มุม เช่น มหาเวสสันดร เป็นสัญลักษณ์ด้านความดี ด้านคุณธรรม เป็นต้น

5. การสร้างตัวละครแบบคงที่ตลอดกาล คือ เมื่อสร้างตัวละครให้มีลักษณะอย่างไร ก็คงตัวอย่างนั้นตลอดไป ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น รวยกรวยตลอด เจ้าสำราญก็เจ้าสำราญตลอด กลัวก็กลัวตลอด เป็นต้น

วิภา กงกะนันทน์. (2533 : 89 - 94) ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการพิจารณาการสร้างตัวละคร ของนักประพันธ์ มีอยู่ 5 แนว คือ

1. สร้างให้สมจริง (Realistic) การสร้างตัวละครให้สมจริง นักประพันธ์ต้องรู้ว่าของจริงมีลักษณะธรรมชาติอย่างไร ถ้าตัวละครเป็นคนไม่ว่าจะเป็นจริงหรือสมมติเราจะต้องแลเห็น ลักษณะ

และธรรมชาติของตัวละครว่ามีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกาย อารมณ์และปัญญา เมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป ตัวละครจะดูสมจริงก็ต่อเมื่อแสดงธรรมชาติของบุคลิคนั้นคือ มีกิเลส และอวิชา คือความรัก ความโลภ ความหลง ความอิจฉา เป็นต้น ในสัดส่วนที่ต่างกันในแต่ละตัว ละครทั้งนี้ย่อมขึ้นกับพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

2. สร้างตามอุดมคติ (Idealistic) คือ การสร้างตัวละครที่ดีกว่าที่เป็นอยู่โดยผู้ประพันธ์ ใช้ศรัทธา ความปรารถนา และระบบค่านิยมส่วนตัวในเรื่องความดี ความงาม ความถูกต้องและยุติธรรมเป็นเกณฑ์ในการสร้างตัวละคร ตัวละครแบบนี้จะขาดความสมจริงคือจะดั่งามิตรธรรมดา เพราะตามธรรมชาติมนุษย์หรือสัตว์ย่อมมีกิเลสหรืออวิชา

3. สร้างแบบเหนือจริง (Surrealistic) วัตถุประสงค์ในการสร้างตัวละครแบบนี้คือเพื่อสร้างความตื่นเต้น มิได้ต้องการหลอกลวงหรือมอมเมาผู้อ่านแต่อย่างใด เพราะการหลอกลวงหรือ มอมเมานั้นทำได้ด้วยวิธีอื่นง่ายกว่าด้วยการสร้างวรรณกรรมมาก

4. สร้างแบบบุคลาธิษฐาน (Personification) ตัวละครแบบนี้จะเป็นสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่มีใช้มนุษย์แต่ผู้เขียนกำหนดบทบาทและพฤติกรรมไว้เหมือนกับมนุษย์

5. สร้างโดยการใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type) เป็นตัวละครที่มีลักษณะคงที่ไม่ว่าใน เวลา และสถานที่อย่างใดก็มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เรียกว่าตัวละครไร้ ชีวิต ผู้อ่านสามารถเอาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ว่าเมื่อมีปัญหาตัวละครจะแก้ปัญหาอย่างไร

จากการศึกษาสามารถสรุปกลวิธีการสร้างตัวละคร ได้ดังนี้

1. ตัวละครแบบสมจริง เป็นตัวละครที่มีหลายมิติในตัวเอง ตัวละครจะมีลักษณะอุปนิสัย ที่พัฒนาไปตามเหตุการณ์และกาลเวลา มีพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งด้านดีและไม่ดี

2. ตัวละครแบบมาตรฐาน เป็นตัวละครที่ได้แบบอย่างมาจากชีวิตคนทั่ว ๆ ไป ที่พบเห็น ในสังคม เป็นบุคลิกที่เห็นจากสถานภาพและบทบาทในสังคมตามฐานะ อาชีพ ที่แสดงให้เห็นเพียง ผิวเผิน บทบาทของตัวละครจึงไม่ค่อยเด่นมากนัก

3. ตัวละครแบบธรรมเนียมนิยม เป็นตัวละครที่สร้างมาจากแบบฉบับ สร้างนิสัยตัวละคร จากวีรบุรุษ หรือตัวละครในวรรณคดี เป็นตัวละครแบบอุดมคติ หรือจิตนิยม

4. ตัวละครแบบสัญลักษณ์ เป็นการสร้างตัวละครที่มีความสมบูรณ์ของความดี ความเก่ง ความยิ่งใหญ่ ความชั่วร้าย เป็นต้น โดยสร้างตัวละครเปรียบเทียบกับแทนสัญลักษณ์ความดี ความชั่ว ความยิ่งใหญ่ เช่น มหาเวสสันดร เป็นสัญลักษณ์ด้านความดี มหาจักรพรรดิเป็นตัวแทนความ ยิ่งใหญ่ เป็นต้น

5. ตัวละครแบบคงที่ หรือตัวละครมิติเดียว เป็นตัวละครที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบเรื่อง

ยุวพาว์ (ประทีปเสนา) ชัยศิลป์วัฒนา (2552 : 121 - 122) กล่าวว่า การสร้างลักษณะตัวละครทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้แต่งบรรยายอุปนิสัยของตัวละครโดยตรง ผู้แต่งบอกลักษณะ รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ ความสูง น้ำหนัก การศึกษา อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หรือรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ เกี่ยวกับตัวละครให้ผู้อ่านรับรู้อย่างแจ่มแจ้ง
 2. ผู้แต่งให้ตัวละครอื่น ๆ พูดถึงตัวละครอีกตัวหนึ่ง คำพูด คำวิจารณ์ของตัวละครอื่น ๆ สามารถเปิดเผยให้ผู้อ่านรับรู้ลักษณะนิสัยของตัวละครได้ในหลายแง่มุม
 3. ผู้แต่งบอกนิสัยใจคอของตัวละครผ่านพฤติกรรม คำพูด และทัศนคติของตัวละครเอง การกระทำ คำพูด และทัศนคติของตัวละครสามารถสะท้อนอุปนิสัยที่แท้จริงของตัวละครให้ผู้อ่านได้รับรู้
 4. ผู้แต่งบอกอุปนิสัยของตัวละครผ่านความรู้สึกนึกคิดของตัวละครเอง ความรู้สึกนึกคิดและความในใจอันเป็นโลกส่วนตัวของตัวละครบอกถึงสภาพภายในจิตใจของตัวละครนั้น ๆ ผู้อ่านสามารถเข้าถึงความต้องการ ความหวัง ความฝัน หรือความกลัวของตัวละครและรู้จักตัวละครได้อย่างใกล้ชิดที่สุด
 5. ผู้แต่งบอกอุปนิสัยของตัวละครจากสัมพันธภาพของตัวละครนั้นกับตัวละครอื่น ๆ ความสัมพันธ์และปฏิกริยาระหว่างตัวละครอื่น ๆ ในแต่ละเหตุการณ์หรือสถานการณ์สะท้อนให้เห็นอารมณ์ นิสัย ความคิด ความฉลาด ความมีไหวพริบ ความสุขุมรอบคอบ ความเอาตัวรอด และการรู้จักแก้ไขสถานการณ์ของตัวละครได้เป็นอย่างดี
- ดังนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า วิธีแนะนำตัวละครอาจกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ การแนะนำโดยตรง ด้วยการบรรยายว่าเป็นใคร มีลักษณะนิสัยอย่างไร มีประวัติความเป็นมาอย่างไร กับการแนะนำโดยอ้อม คือการให้ตัวละครพูด กระทำ และคิดต่อบุคคลอื่น หรือให้บุคคลอื่นพูด กระทำ หรือคิดต่อตัวละครนั้น

2.2.3 การวิเคราะห์ตัวละคร

การวิเคราะห์ตัวละครสามารถพิจารณาได้หลายประเด็น (ยุวพาส์ (ประทีปเสนา) ชัยศิลป์วัฒนา. 2552. 129) ดังนี้

1. ตัวเอกของเรื่องคือใคร มีลักษณะนิสัยอย่างไร
2. ตัวละครรองคือใคร ตัวละครแต่ละตัวมีบทบาทในเรื่องอย่างไร
3. ผู้แต่งบอกนิสัยตัวละครด้วยวิธีใด
4. ตัวละครมีลักษณะอย่างไร เป็นตัวละครมิติเดียวหรือตัวละครหลายมิติ
5. พฤติกรรมของตัวละครเกิดจากเหตุหรือแรงจูงใจที่สมเหตุสมผลหรือไม่
6. ตัวละครมีความคงเส้นคงวา น่าเชื่อ และน่าสนใจเพียงใด

7. พัฒนาการใดของตัวละครที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ในเรื่อง

8. อะไรคือสาเหตุที่แท้จริงที่ผลักดันให้ตัวละครเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และทัศนคติ

นวนิยายแต่ละเรื่องผู้เขียนจะใช้กลวิธีการสร้างตัวละครแต่ละแบบตามความเหมาะสมของเรื่อง ตามการสร้างสรรค์จินตนาการ แรงบันดาลใจของผู้แต่ง ในนวนิยายของจุฬามณีผู้เขียนใช้กลวิธีการสร้างตัวละครแบบสมจริง ตัวละครหญิง คือ บุคคลที่ผู้แต่งสมมุติขึ้นมาเป็นเพศหญิงเพื่อให้ดำเนินบทบาทเด่นเป็นเรื่องราวในนวนิยายที่ผู้แต่งสร้างให้สมจริงเหมือนกับมนุษย์จริง เป็นตัวละครที่มีหลายมิติในตัวเอง มีพฤติกรรมที่แสดงออก มีอารมณ์ความรู้สึกทั้งด้านดีและไม่ดีและมีอุปนิสัยที่พัฒนาไปตามเหตุการณ์และกาลเวลา ซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาต่อไป

2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านกลวิธีการสร้างตัวละคร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาตัวละคร กลวิธีการสร้างตัวละคร ที่ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวม มีดังนี้

วิรัชพัชร จรัสเพชร. (2555 : 15) เขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กลวิธีการสร้างตัวละครในนวนิยายของกึ่งฉัตร” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของตัวละครในนวนิยายของกึ่งฉัตร วิเคราะห์กลวิธีการสร้างตัวละครในนวนิยายของกึ่งฉัตร และวิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของตัวละครในนวนิยายของกึ่งฉัตร โดยศึกษาตัวละครเอก ตัวละครสนับสนุน และตัวละครประกอบที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่องโดยตลอด ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง และมีลักษณะเด่นปรากฏชัดเจนตลอดทั้งเรื่อง นวนิยายที่ใช้วิเคราะห์เป็นนวนิยายที่กึ่งฉัตร ประพันธ์ขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2535-2553 ที่พิมพ์เป็นเล่มแล้วจำนวน 33 เรื่อง

จากการศึกษาลักษณะของนวนิยายของกึ่งฉัตร พบว่านวนิยายของกึ่งฉัตร สามารถแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ นวนิยายแนวพาฝันเพียงอย่างเดียว นวนิยายแนวพาฝันผสมผสานแนวสืบสวนสอบสวน นวนิยายแนวพาฝันผสมผสานแนวเหนือธรรมชาติ และนวนิยายแนวพาฝันผสมผสานแนวสืบสวนสอบสวนและ มีการผสมผสานกับแนวเหนือธรรมชาติ จากการศึกษาแก่นเรื่อง พบว่ามีแก่นเรื่องหลักด้านเดียว คือ แก่นเรื่องด้านความรัก กึ่งฉัตรนำเสนอความรักของหนุ่มสาว การครองคู่ ความผูกพันระหว่างสามีภรรยา การเชื่อมั่นในรักแท้ ความเสียสละ ความรักที่เริ่มต้นด้วยอุปสรรค แต่ในท้ายที่สุดก็จะลงเอยอย่างราบรื่น ในส่วนของแก่นเรื่องรองปรากฏ 4 ด้าน ได้แก่ แก่นเรื่องด้านครอบครัว ด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านความเชื่อ จากการศึกษากลวิธีการสร้างตัวละครในนวนิยายของกึ่งฉัตรพบว่า กึ่งฉัตรมีกลวิธีการสร้างตัวละครที่ตอบสนองตามลักษณะโครงเรื่อง โดยสามารถจำแนกกลวิธีการสร้างตัวละครของกึ่งฉัตร ได้ 5 ประเภท ได้แก่ การสร้างตัวละคร

ตามแนวพาฝัน การสร้างตัวละครตามแนวพาฝันผสมผสานแนวสืบสวนสอบสวน การสร้างตัวละครตามแนวพาฝันผสมผสานแนวเหนือธรรมชาติ การสร้างตัวละครจากคู่เทียบ และการสร้างตัวละครต่อเนื่อง ด้านคุณค่าของตัวละครในนวนิยายของกึ่งฉัตร มี 3 ประการ ได้แก่ คุณค่าด้านความบันเทิง คุณค่าของ การเป็นอุทาหรณ์สอนใจ และคุณค่าด้านความสมจริง

ผลจากการวิเคราะห์ตัวละครในนวนิยายของกึ่งฉัตรพบว่ากึ่งฉัตรมีวิธีการสร้างตัวละครที่มีความหลากหลายและตอบสนองตามลักษณะโครงเรื่อง ลักษณะของการสร้างตัวละครของกึ่งฉัตรจะมุ่งเน้นให้ตัวละคร เป็นเสมือนตัวแทนของความดี ความชั่ว และมีความสมจริงสะท้อนภาพของคนในสังคม นอกจากนี้ยังมีการนำความรู้ ความคิด และความเชื่อมาสร้างเป็นตัวละครเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความคิด และความเชื่อที่อยู่คู่สังคมไทยมานานและยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน

ธิดาดาว เดชศรี. (2561 : 3) เขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง ตัวละครหญิงหัวรั้ง - เหวล็ก ของหลวงวิจิตรวาทการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการสร้างลักษณะของตัวละครหญิง เส้นทาง ชีวิตของตัวละครหญิง ปัญหาและการแก้ปัญหาของตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่อง หัวรั้ง - เหวล็ก ของหลวงวิจิตรวาทการ รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องนี้ กับบริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรม และศึกษาแนวคิดสิทธิสตรีที่ปรากฏในนวนิยายนี้ โดยผู้วิจัยศึกษาตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่อง หัวรั้ง - เหวล็ก จำนวนทั้งหมด 16 ตัว

ผลการศึกษา พบว่า หลวงวิจิตรวาทการสร้างให้ตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่อง หัวรั้ง - เหวล็ก มีลักษณะโดดเด่น 3 ประการ คือ ผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต ผู้หญิงในทัศนคติแบบชายเป็นใหญ่ และผู้หญิงสมัยใหม่ ตัวละครหญิงมีเส้นทางชีวิตที่คล้ายคลึงกัน เนื่องจากตัวละครหญิงต้องดิ้นรนต่อสู้ชีวิตเพื่อความอยู่รอด และตัวละครหญิงประสบปัญหา 3 ด้าน คือ ความหิวโหยของตัวละครชาย กระบวนการยุติธรรมสมัยใหม่ และเศรษฐกิจครัวเรือน โดยมีสาเหตุอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนผ่านของสังคมจากสังคมสมัยจารีตไปสู่สังคมสมัยใหม่ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครหญิงในนวนิยาย หัวรั้ง - เหวล็ก กับบริบท สังคม การเมือง และวัฒนธรรมพบว่า ประสพการณ์ชีวิต ทัศนคติ และอุดมการณ์ของหลวงวิจิตรวาทการ รวมถึงบริบทของสังคมโลกและสังคมไทยล้วนมีอิทธิพลต่อการสร้างตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่องนี้ และในนวนิยายเรื่องนี้มีการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิสตรีและความเท่าเทียมทางเพศอย่างเด่นชัด ทั้งในด้านสิทธิทางกฎหมาย ความเสมอภาคในความเป็นมนุษย์ สิทธิทางร่างกาย และการแต่งงาน

ศรีจันทร์ พันธุ์พานิช. (2534 : 5) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ตัวละครผู้หญิงในนวนิยายของ ว.วินิจฉัยกุล” โดยวิเคราะห์ลักษณะตัวละครผู้หญิงในนวนิยายจำนวน 18 เรื่องของ ว.วินิจฉัยกุล ในด้านบุคลิกภาพ สถานภาพบทบาทในครอบครัว การประกอบอาชีพและสังคม รวมทั้งทัศนะของ ผู้ประพันธ์ที่มีต่อผู้หญิงในเรื่องของการศึกษา ชีวิตสมรส และการดำเนินชีวิตในสังคม วิทยานิพนธ์ ได้จำแนกบุคลิกภาพของตัวละครตามทฤษฎีของอิริค พรอมม์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

ตัวละครที่มีบุคลิกภาพแบบสร้างสรรค์และตัวละครที่มีบุคลิกภาพแบบ ไม่สร้างสรรค์ ส่วนสถานภาพ และ บทบาทตัวละครจำแนกออกได้ 3 ประการ คือ สถานภาพและบทบาทในครอบครัว สถานภาพ และ บทบาทในการประกอบอาชีพ สถานภาพและบทบาทในสังคม ทักษะของผู้เขียนที่มีต่อผู้หญิง จำแนกออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ทักษะในเรื่องการศึกษา ทักษะในเรื่องชีวิตสมรส และทักษะในเรื่องการดำเนินชีวิตในสังคม

จิตรารุ่งเรือง. (2545 : 2) เขียนนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของกึ่งฉัตร ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2545” มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของกึ่งฉัตรระหว่างปี พ.ศ. 2535-2555ตามวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ หนึ่งเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยาย สองเพื่อ วิเคราะห์กลวิธีการแต่ง ท่วงทำนองการแต่ง และสามเพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยที่ ปรากฏ ในนวนิยาย โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี แล้วจึงนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่าด้านองค์ประกอบของนวนิยายทั้งโครงเรื่อง แนวคิดที่กึ่งฉัตรนำมาใช้เรียบง่าย หยิบยกเอาเรื่องของครอบครัวที่มีปัญหาต่าง ๆ จากการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกันหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมขณะนั้น ๆ เป็นความ ขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ หรือภายในจิตใจตนเองมา สร้างเป็นปมปัญหาและคลี่คลายปัญหา อย่างสมจริงในที่สุด การสร้างฉาก ตัวละคร บทสนทนาที่ สมจริงมีชีวิตชีวา ชวนติดตามอ่าน ด้านกลวิธีการแต่ง ท่วงทำนองการแต่ง มีกลวิธีการแต่งที่น่าสนใจ ทั้งการตั้งชื่อเรื่องที่เลือกใช้คำที่สร้างความใคร่รู้ให้ผู้อ่านติดตามอ่านเรื่อง การดำเนินเรื่องส่วนมาก เป็นไปตามปฏิทินแทรกเหตุการณ์ใน อดีตบ้าง เพื่อให้เนื้อหาสมบูรณ์ เปิดเรื่องด้วยบทสนทนา การบรรยาย และบทเพลง ส่วนการปิดเรื่องจะเป็นแบบสุขนานุกรรมตามความนิยมของการจบเรื่อง โวหารที่ใช้ให้ภาพที่ชัดเจนแสดงถึง ความสามารถของกึ่งฉัตร ด้านสภาพสังคมกึ่งฉัตรนำเสนอสภาพ ของปัญหา โดยรวมที่เกิดขึ้นใน สังคมทั้งยาเสพติด การกดขี่ทางเพศ การเล่นพนัน ค่าของเถื่อน พฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในสังคม ทำให้มองเห็นภาพของสังคมที่สะท้อนมาทางนวนิยายได้เป็นอย่างดี

กนกวรรณ คันสินธ์. (2532 : 33) เขียนนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์บุคลิกภาพตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายของกึ่งฉัตร ระหว่าง พ.ศ. 2545-2550” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ บุคลิกภาพของตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายที่ได้รับความนิยมสูงของกึ่งฉัตร จำนวน 2 เรื่อง

ผลการศึกษาพบว่า ตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายของกึ่งฉัตรทั้ง 2 เรื่องมีบุคลิกภาพ ภายนอกที่ สอดคล้องกันโดยภาพรวม กล่าวคือบุคลิกภาพภายนอกด้านลักษณะทางกาย เป็นหญิงที่มี รูปร่าง หน้าตาสวยงาม เป็นตัวละครแบบฉบับของนวนิยายไทยโดยทั่วไป ส่วนใหญ่มีลักษณะความ งาม ตามแบบหญิงไทย แต่จะมีตัวละครบางคนที่รูปร่างแบบสมัยใหม่ และไม่ใช่วามงามตาม ค่านิยมหญิงไทย บุคลิกภาพภายนอกด้านอากัปกิริยาของตัวละครเอกฝ่ายหญิงเหล่านี้ เริ่มมี ภาพลักษณ์ของสตรีสมัยใหม่กว่าครึ่ง คือ มีท่าทีแข็งกระด้าง ตรงไปตรงมาและเด็ดเดี่ยว ไม่ยอมแพ้

ใคร มีความ มั่นใจในตนเองสูง แต่ก็ยังมีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่คงลักษณะตัวละครเอกที่เป็นแบบฉบับ คือ นุ่มนวลอ่อนหวาน ส่วนบุคลิกภาพภายในด้านสติปัญญาค่อนข้างเป็นภาพลักษณ์ของผู้หญิงสมัยใหม่ คือ ตัวละครเอกฝ่ายหญิงทั้งหมดมีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด มีเหตุผล ในจำนวนนี้มีตัวละครที่สามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี บุคลิกภาพภายในด้านอุปนิสัยปรากฏตัวละคร ในภาพลักษณ์ที่เป็นตัวละครแบบฉบับ คือ มองโลกในแง่ดี เยือกเย็น ใจอ่อน ขี้สงสารและห่วงใยความรู้สึกคนอื่น เก็บความรู้สึกได้ดี ส่วนบุคลิกภาพภายในด้านอุปนิสัยที่แตกต่างออกไป คือ เอาจริง เอาจัง มีทัศนคติไม่ติดต่อเพศชาย ด้านบุคลิกภาพภายในของตัวละครเอกฝ่ายหญิงส่วนใหญ่ จึงยังคงรักษาภาพลักษณ์ของผู้หญิงไทยที่เป็นแบบฉบับเช่นเดียวกัน

พิมลรัตน์ บังศรี. (2555 : 25) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์นวนิยายของกิ่งฉัตร” มีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบทางวรรณกรรมและลักษณะวรรณกรรมประชานิยมในนวนิยายของกิ่งฉัตรทั้งหมด 21 เรื่อง

ผลการวิจัยพบว่านวนิยายของกิ่งฉัตรมีแก่นเรื่อง ด้านความรัก ด้านครอบครัว ด้านสังคม และด้านคติความเชื่อ โครงเรื่องแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การเปิดเรื่องแบบพรรณนาและการบรรยายฉาก เหตุการณ์ และตัวละคร ดำเนินเรื่องโดยใช้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเรื่องเหนือธรรมชาติ และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับ สภาพแวดล้อมและสังคม การปิดเรื่องแบบสุขนากกรรมเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะของตัวละครคือ ลักษณะภายนอกและลักษณะภายใน ฉากเป็นธรรมชาติได้แก่ ทะเล ป่า ภูเขา แม่น้ำ และการตกแต่ง อาคารบ้านเรือนอย่างสวยงาม บทสนทนาใช้บทสนทนาที่แสดงบทบาทของตัวละครเอกอย่าง ตรงไปตรงมา การใช้บทสนทนาแสดงพฤติกรรมของตัวละครเอกที่ดำเนินให้เห็นความน่าสนใจ เหมาะสมกับเนื้อหาของนวนิยาย ลักษณะประชานิยมในนวนิยายของกิ่งฉัตรมีความเปลี่ยนแปลง ทางสังคมตามยุคสมัยเป็น ผลมาจากการรับอิทธิพลตะวันตก

ดังนั้น นวนิยายในรูปแบบเดิมที่เนื้อ เรื่องเน้นด้านการเมืองเปลี่ยนเป็นด้านบันเทิงมากขึ้น ทำให้เกิดลักษณะวรรณกรรมประชานิยมใน ด้านความรัก กิ่งฉัตรสะท้อนให้เห็นความรักของหนุ่มสาวที่เกิดจากความรักที่มั่นคง ศรัทธา คำนึงถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม ความปรารถนาดีต่อกัน สามารถแบ่งปันความสุข ทุกข์ ให้ เกียรติและปกป้องรักษาศักดิ์ศรีซึ่งกันและกัน นวนิยายของกิ่งฉัตรเป็นที่นิยมเพราะผู้คนเกิดความ เบื่อหน่ายปัญหาด้านการเมือง ทำให้คนอ่านต้องการหลีกเลี่ยงจากปัญหาซ้ำซากจำเจและหันมาอ่าน เรื่องเบาสมอง ด้านครอบครัว ผู้เขียนสะท้อนครอบครัวของสังคมไทยกับบทบาทหน้าที่ของ สมาชิกในครอบครัว ความรับผิดชอบต่อครอบครัวและตนเองสูง ด้านการเมืองและสังคม ผู้เขียน เสนอด้านสังคม ค่านิยม วิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย มีความผูกพัน ด้านการศึกษา กิ่งฉัตรตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเพราะปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ให้สิทธิและ เสรีภาพแก่ผู้หญิงเท่าเทียมกันในเกือบทุกด้าน ทำให้ผู้หญิงมี

โอกาสศึกษาหาความรู้ได้ทัดเทียมกับ ผู้ชายมากขึ้นและได้รับการยอมรับทางสังคม ด้านการประกอบอาชีพ กิ่งฉัตรแสดงถึงอุดมคติใน การทำงานของผู้หญิงยุคใหม่ที่สามารถพึ่งพาตนเอง กล่าวหาญเสียสละและอดทนต่อปัญหาอุปสรรค กิ่งฉัตรผสมผสานระหว่างลักษณะวรรณกรรมประชานิยมที่มีผลผลิตความแปลกใหม่ของ เนื้อหา วรรณกรรมเหล่านี้เป็นเหตุเป็นผลมากกว่าวรรณกรรมในยุคสมัยเก่าหลายประการ

วาทินี ศิริชัย. (2551 : 15) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของกิ่งฉัตร” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของกิ่งฉัตร จำนวน 16 เรื่อง โดยจำแนกบทบาทของตัวละครออกเป็นตัวละครเอก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบ

ผลการศึกษาพบว่า การสร้างตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของกิ่งฉัตร 16 เรื่อง สามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนบทบาทของตัวละครต่อเนื่องและการคงบทบาทของตัวละครต่อเนื่อง ซึ่งตัวละคร ต่อเนื่องส่วนใหญ่จะเปลี่ยนบทบาทจากเรื่องหนึ่งสู่อีกเรื่องหนึ่งและตัวละครที่เปลี่ยนบทบาทมาก ที่สุดปรากฏในเรื่องต่าง ๆ ถึง 4 เรื่อง ส่วนตัวละครที่มีการคงบทบาทจะปรากฏในนวนิยายมากที่สุด 3 เรื่อง สำหรับการศึกษาวิเคราะห์ตัวละครต่อเนื่องได้ใช้แนวคิดทางจิตวิทยา มาอธิบายพฤติกรรม ของตัวละคร โดยวิเคราะห์ตัวละครต่อเนื่องจำนวน 10 ตัวซึ่งเป็นตัวละครที่มีบทบาทและ พฤติกรรมเด่นน่าสนใจ พบว่า ตัวละครส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากครอบครัวหรือจากการเลี้ยงดูในวัยเด็กอันส่งผลต่อพฤติกรรมเมื่อเป็นผู้ใหญ่ และพบว่าแม้ตัวละครต่อเนื่องจะเปลี่ยนบทบาทจากเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง แต่พฤติกรรมส่วนใหญ่ของตัวละครยังคงอยู่เพราะเป็นพฤติกรรมเดิมของ ตัวละคร แต่มีตัวละครบางตัวเมื่อมีการเปลี่ยนสถานภาพก็ทำให้ความเข้มข้นของพฤติกรรมลดลง

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิง

จากการทบทวนวรรณกรรม มีผู้ให้นิยาม “สถานภาพและบทบาท” ไว้ดังนี้

2.3.1 ความหมายของสถานภาพและบทบาท

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (ราชบัณฑิตยสถาน. 2554 : 1158 - 1159) ได้ให้ความหมายของ สถานภาพ คือ ฐานะ ตำแหน่งหน้าที่ หรือเกียรติของบุคคลที่ปรากฏในสังคม สิทธิหน้าที่ตามบทบาทของบุคคล และบทบาท (ราชบัณฑิตยสถาน. 2554 : 648-649) คือ ฐานะการ ทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู เป็นต้น

ไพบูลย์ ช่างเรียน. (2516 : 26 - 31) ได้ให้ความหมายว่า สถานภาพ หมายถึง ฐานะที่เป็นผล จากเกียรติภูมิ สิทธิ อำนาจ และหน้าที่ของบุคคลในระบบสังคมใดสังคมหนึ่ง สถานภาพจึงเป็นทั้งรวม แห่งสิทธิและหน้าที่ที่มีอยู่ จึงก่อให้เกิดบทบาทของการปฏิบัติตาม สถานภาพ บทบาทของบุคคลจึง

แตกต่างกันไปตามลักษณะของสถานภาพ อุปนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ มูลเหตุจูงใจ การอบรมขัดเกลา ความพอใจ ซึ่งบทบาทมีอยู่ในทุกสถานภาพของ สังคม ถูกกำหนด โดยวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคม การที่บุคคลจะทราบ สถานภาพและบทบาทได้จะต้องมีการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) และบทบาทจริงที่บุคคล แสดงนั้นไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเหมือนกับบทบาทที่ควรจะเป็นไปตามปทัสถานของสังคมเพราะ บทบาทที่บุคคลนั้นแสดงจริง ๆ เป็นผลของปฏิกิริยาแห่งบุคลิกภาพของบุคคลที่ครองสถานภาพ รวมกับบุคลิกภาพของบุคคลอื่นมาร่วมในพฤติกรรม และเป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดการแสดงบทบาท

พัทยา สายหู. (2540 : 43-44) ได้ให้ความหมายว่า สถานภาพ คือ ฐานะ ตำแหน่งที่บุคคลได้จากปฏิบัติตามบทบาทนั้น เมื่อเทียบกับกับฐานะตำแหน่งของผู้อื่นตามบทบาทอื่น บทบาทจึงหมายถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ และสิทธิในการกระทำตามบทของแต่ละงานที่เรามีต่อผู้อื่น

สุพัตรา สุภาพ. (2542 : 26) กล่าวว่า สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น โดยสถานภาพแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สถานภาพโดยกำเนิด เป็นสถานภาพทางสังคมที่สมาชิกได้รับ โดยกำเนิด ได้แก่ เชื้อชาติ สัญชาติ เพศ อายุ และสถานภาพอันเกิดจากการเป็นสมาชิกครอบครัวโดยกำเนิดทั้งสิ้น ในบางสังคมมีการจัดลำดับช่วงชั้นของสมาชิก ในสังคม โดยพิจารณาจากสถานภาพโดยกำเนิดเป็นเกณฑ์สำคัญ

2. สถานภาพโดยความสามารถของบุคคล เป็นสถานภาพทางสังคมที่เกิดจากการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับสถานภาพโดยยึดถือความสามารถตามเกณฑ์ที่สังคมกำหนด เช่น การได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์ของบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น

บทบาท จึงหมายถึงการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ หรือตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และสังคมส่วนรวม สถานภาพกำหนดว่าบุคคลนั้นจะต้องมีหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม

สถานภาพ (Status) โดยทั่วไปหมายถึง ตำแหน่งซึ่งบุคคลได้รับตามโครงสร้างทางสังคม การศึกษา อาชีพ ระบบการเมือง และในครอบครัว บุคคลอาจมีหลายตำแหน่งในขณะเดียวกันเนื่องจากเป็น สมาชิกของกลุ่มทางสังคมหลายกลุ่ม ซึ่งตำแหน่งเหล่านี้มีอำนาจ สิทธิพิเศษ และศักดิ์ศรีในระดับที่ แตกต่างกันไป ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพแสดงนัยสำคัญของการจัดลำดับชั้นของตำแหน่ง ซึ่ง แต่ละตำแหน่งมีสิทธิและหน้าที่ที่ผู้ได้รับตำแหน่งนั้นถูกคาดหวังให้ทำ และบทบาท (Role) หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมและหน้าที่ความรับผิดชอบของคนตามสถานภาพหรือตำแหน่งของ บุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้สถานภาพอาจเปลี่ยนแปลงไปตามระดับการศึกษาและสถานะทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

ปิ่นหล้า ศิลปบุตร. (2551 : 14) กล่าวว่า สถานภาพ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สถานภาพโดยกำเนิด เป็นสถานภาพที่บุคคลได้รับ โดยไม่มีสิทธิ์เลือกเป็นอย่างอื่น เช่น สถานภาพ บุตร สถานภาพ ความเป็นผู้หญิงผู้ชาย เป็นต้น และสถานภาพที่ได้มาภายหลังหรือได้โดย ความสามารถ เป็นสถานภาพที่ได้มาภายหลังด้วยความสำเร็จของบุคคลนั่นเอง เช่น การสมรสทำให้ มีสถานภาพภรรยา-สามี มารดา-บิดา หรือสถานภาพเป็นครู แพทย์ เป็นต้น และบทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ ซึ่งก็คือตำแหน่งหรือฐานะ บทบาทจะช่วยให้บุคคล ปฏิบัติตามสถานภาพอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบทบาทกำหนดความรับผิดชอบของงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติ

จากการศึกษาความหมายข้างต้น สถานภาพและบทบาทของแต่ละบุคคลนั้น แตกต่างกันไป ตามตำแหน่งในสังคม แต่ละคนมีสถานภาพโดยกำเนิดที่ถูกกำหนดไว้แต่แรก และสถานภาพที่ได้มาภายหลังจากความสามารถ ซึ่งจะทำได้ต้องมีบทบาท ความรับผิดชอบ การปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ตามแต่ละสถานภาพของบุคคล เช่น สถานภาพและบทบาทแม่ มีหน้าที่การอบรมเลี้ยงดูลูก เป็นต้น

2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาสถานภาพและบทบาท

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิง มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

พรพรรณ กาญจนารัตน์. (2555 : 1 - 5) ได้เสนอบทความเรื่อง ภาพตัวแทนของ ผู้หญิงสมัยใหม่ในสื่อบันเทิงไทย : บทวิเคราะห์จากภาพยนตร์เรื่อง "รถไฟฟ้ามาหานะเธอ" และละครโทรทัศน์เรื่อง "สูตรเสน่หา" มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายภาพตัวแทนผู้หญิงสมัยใหม่ในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งมีความหมายต่อการนิยามตนเองของผู้หญิงบางกลุ่มในปัจจุบัน โดยเฉพาะประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างเพศในชีวิตประจำวัน และวิเคราะห์ว่าภาพตัวแทนของผู้หญิงสมัยใหม่ที่ปรากฏขึ้นในสื่อบันเทิงมีความเกี่ยวเนื่องกับปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมอย่างไร โดยสรุปได้ว่า เรื่องราวของทั้งสองนำมาสู่ความสนใจเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ มีนิยามอยู่ในกรอบของความทันสมัยหรือความเป็นสมัยใหม่ (Modernity) ซึ่งบ่งบอกถึงสภาพการณ์ความเปลี่ยนแปลงภายใต้แนวโน้มของระบบทุนนิยมเสรี ครอบคลุมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งพบว่ามีลักษณะหลัก ร่วมกันอยู่ 5 ประเด็น ได้แก่ พื้นที่เมือง ชนชั้น หน้าที่การงาน เวลาว่าง และความคาดหวังต่อตนเอง ทั้งสองคนมีความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ลักษณะสำคัญคือเป็นตัวของตัวเอง สามารถที่จะพึ่งพาตนเอง และใช้ชีวิตในแบบที่ต้องการ ไม่จำเป็นต้องให้ผู้ชายมาเลี้ยงดู มีโอกาสพัฒนาดตนเองหลาย ๆ ด้านไม่ แตกต่างจากผู้ชาย รักในศักดิ์ศรีตนเอง เชื้อมั่นในการตัดสินใจและกล้าแสดงออก สังเกตได้จากการ ดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างเพศ เช่น การจีบผู้ชายก่อน ภาพตัวแทนผู้หญิงสมัยใหม่ในสื่อบันเทิงนั้น เป็นตัวอย่างความหมายของผู้หญิงสมัยใหม่ที่ไม่ตายตัวในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง แต่เป็นคุณลักษณะ ต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้น ในกระบวนการนำเสนอภาพแทนความจริงของสื่อภาพยนตร์และละคร ความหมายที่ผ่านการสอดแทรกและตีความในภาพตัวแทนผู้หญิงสมัยใหม่นั้น เชื่อมโยงกับ

การ ประกอบสร้างความจริงทางสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์และแบบแผนทางวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) วัฒนธรรมการบริโภค (Consumerism) เป็นต้น

ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. (2558 : 35) ได้เสนอบทความวิจัย ความไม่พยายามของครู เหลี่ยมกับวิบากกรรมทันทสมัยของไทย แปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดย พงษ์เลิศ พงษ์วนานต์ สรุปได้ว่า นิยามความสำเร็จของหญิงไทยสมัยใหม่ดำเนินไปตามพล็อตเรื่องแนว สุชนาฏกรรม “ที่บางครั้งก็ชนะ บางครั้งต้องประนีประนอมกับพลังต่าง ๆ ในสังคมและโลก ธรรมชาติ เพื่อที่จะบรรลุความสำเร็จในฐานะผู้บงการชีวิตตนเอง ที่ไม่ถูกบงการ โดยกฎเกณฑ์และจารีตแบบแผนของสังคม ขณะที่นักธุรกิจชายอิงแอบความสำเร็จของตน โดยผู้อิงพวกเขาเข้ากับ ความเป็นไทยภายใต้คุณธรรมจริยธรรมความเป็นจีน ผู้หญิงไทยเหล่านี้กลับเลือกที่จะนิยามตัวเอง กับ “อุดมคติพื้นฐาน มาตรฐานสากลของความงาม ซึ่งข้ามพ้นชนชั้นและเชื้อชาติ” จะพบว่า วิธีการรับมือกับค่านิยมและจารีตประเพณีชายเป็นใหญ่ ในสังคมไทย หญิงไทยจะต้องนิยามตัวเอง ให้เข้ากับ “ความเป็นสากล” หรืออีกนัยหนึ่งคือ “ความเป็นตะวันตก” ซึ่งทำหน้าที่เป็นเสมือนเกราะ ป้องกันพวกเธอจากการถูกจองจำของประเพณี ขณะเดียวกันก็เป็นใบเบิกทางให้พวกเธอสามารถ เข้าไปสมาคมกับบรรดาผู้ชาย เพราะอาศัยรัศมีของความเป็นสากลและความเป็นตะวันตกที่ สังคมไทยและเหล่าชายยำเกรง

เสาวคนธ์ วงศ์ศุภชัยนิมิต. (2559 : 55) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสถานภาพและบทบาทผู้หญิงในนวนิยายของณารา” งานวิจัยนี้ศึกษาวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทผู้หญิงในนวนิยายของณารา จำนวน 10 เรื่อง เสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ด้านสถานภาพและบทบาทในครอบครัว ได้แก่ สถานภาพและบทบาทภรรยา พบภรรยาโดยนิตินัย และภรรยาโดยพฤตินัยก่อนการสมรส มีบทบาทดูแลให้เกียรติสามี ดูแลค่าใช้จ่ายภายในบ้าน วางแผนครอบครัว เลี้ยงดูลูกและ ทำงานไปด้วย สถานภาพและบทบาทลูกสาว เป็นลูกสาวสมัยใหม่กล้าคิดกล้าตัดสินใจ เป็นหัวหน้า ครอบครัว เป็นผู้สืบทอดกิจการ กตัญญูเคารพพ่อแม่ สถานภาพและบทบาทแม่ เป็นแม่สมัยใหม่เลี้ยงดูลูกแบบตะวันตก สนับสนุนลูก และพบบทบาทของแม่เลี้ยงเดี่ยวมากขึ้น ด้านสถานภาพและบทบาทในสังคม พบว่า ตัวละครหญิงส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก จบ การศึกษาทั้งในและต่างประเทศ และการศึกษาเฉพาะทาง ใช้อังกฤษได้ในระดับดี ประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ความสามารถ และทักษะในการทำงาน ได้แก่ เลขาณุกการ ผู้บริหาร นักประชาสัมพันธ์ นักจิตวิทยา อาจารย์มหาวิทยาลัย นางแบบ พยาบาล บรรณาธิการ แพทย์ทางอายุรกรรมทาง ประสาท สถาปนิก และตำรวจ นอกจากนี้มักเดินทางทำงานทั้งในและต่างประเทศ แสดงให้เห็นถึง บทบาททางสังคมของผู้หญิงที่มีมากขึ้น

ด้านกลวิธีการสร้างตัวละคร พบว่า ตัวละครผู้หญิงในนวนิยายของณาราเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ มีบุคลิกลักษณะภายนอกและภายในที่แสดงถึงความมั่นใจในตัวเอง ดำเนินชีวิตด้วยการอุปโลกบริโภค

ในสังคมเมือง มีการกินการดื่มตามแบบตะวันตกมากขึ้น และผู้หญิงสมัยใหม่ออกไปใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น มีความสะดวกสบายยิ่งขึ้นด้วย ด้านเพศวิถีที่นำเสนอผ่านตัวละคร 3 ด้าน คือ ด้านการนำเสนอร่างกาย มีการนำเสนอเรือนร่างของผู้หญิงและผู้ขายการนำเสนอความสัมพันธ์หญิงและชาย ความสัมพันธ์ของคู่รักที่เลือกด้วยความเหมาะสมและความชอบส่วนตัว ความสัมพันธ์ของสามีภรรยาแบบหนึ่งหญิงหนึ่งชาย และการนำเสนอการแสดงออกทางเพศสัมพันธ์ นำเสนอความปรารถนาและความสุขทางเพศรส พฤติกรรมทางเพศที่มีการป้องกันการตั้งครรภ์ หญิงและชายมีการป้องกันการตั้งครรภ์ในการมีเพศสัมพันธ์

เจตพิณฐ์ ท้าวแก้ว. (2559 : 43) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “สถานภาพและบทบาทตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร แหล่งข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นิยายของพงศกร จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ รอยไหม สาปภูษา กี่เพ้า มาตามด้น กลรักสตรอเบอร์รี่ กลกิโมโน และกำไลมาศ มีตัวละครที่ใช้ศึกษา จำนวน 8 ตัว ได้แก่ เรริน มะณีนริน ไหมพิม เพกา พัฒศรี อันยา รินดาราและเกล้ามาศ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แผ่นบันทึกและตารางวิเคราะห์ตัวละครเอกหญิงในนวนิยายของ พงศกร และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ แล้วนำเสนอผลด้วยการเขียนคำบรรยาย ประกอบตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพสังคมไทยปัจจุบันเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลง สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิง ซึ่งพงศกร ได้นำเสนอตัวละครหญิงในมุมมองนักเขียนชาย พบว่าสถานภาพที่ปรากฏในตัวละครหญิง ได้แก่ สถานภาพที่มีมาแต่กำเนิด เช่น เพศหญิง มีสัญชาติไทย อายุประมาณ 22 - 35 ปี และสถานภาพที่ได้มาภายหลัง ได้แก่ สถานภาพทางการ ศึกษา สถานภาพสมรสและสถานภาพทางการประกอบอาชีพ ซึ่งตัวละครหญิงส่วนใหญ่ มีสถานภาพโสด พบเพียงบางตัวละครที่ได้หมั้นหมายแต่สุดท้ายก็เลิกราไปโดยยังไม่ได้เข้าสู่พิธี สมรส และมีเพียง 1 ตัวละครที่ได้แต่งงานในวัยสามสิบปี ส่วนทางด้านครอบครัวของตัวละครหญิง พบว่า ตัวละครส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและมีเพียงตัวละครบางตัวที่เป็นลูกกำพร้า ถึงแม้ว่าสถานภาพทางครอบครัวจะเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาเล่าเรียนและการทำงานของตัวละครบ้าง แต่ตัวละครหญิง มีความสามารถทัดเทียมบุรุษและแสวงหาโอกาสในการศึกษาตัวละครเอกหญิงทุกตัวจึงมุ่งมั่นตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ทำให้ตัวละครหญิงของพงศกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีตัวละครบางตัวได้ศึกษาต่อจบจนปริญญาเอก เมื่อจบการศึกษาตัวละคร ทุกตัวมีอาชีพที่หลากหลายตรงตามความถนัดและตรงตามการศึกษาที่ตัวละครได้เล่าเรียนมา ในด้านบทบาทของตัวละครหญิง พบว่า ตัวละครเอกหญิงทุกตัวทำหน้าที่ลูกที่ดีโดยการเชื่อฟังพ่อแม่ ตั้งใจเล่าเรียน มีหน้าที่การงาน ที่ดีสร้างความภาคภูมิใจให้แก่พ่อแม่และ สามารถแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ได้ ส่วนทางด้านบทบาทการสมรส พบว่ามีเพียง 1 ตัวละครเท่านั้น ที่ได้เข้าพิธีแต่งงานซึ่งตัวละครหญิงก็ได้ประพฤติตนตามสถานภาพและบทบาท

ภรรยาที่ดีของสามี ส่วนตัวละครอื่น ๆ อยู่ในสถานภาพโสด แต่ก็ยังมีคนรักและคาดว่าจะสมรสกันในอนาคต ทางด้าน บทบาทการประกอบอาชีพ พบว่าตัวละครเอกหญิงได้ประกอบอาชีพด้วยจรรยาบรรณ มีความรับผิดชอบต่องานและเป็นผู้หญิงเก่งมีความสามารถ

อรรถภาค เล้าจินตนาศรี. (2548 : 25) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ตัวละครหญิงในนวนิยายของ ศรีบูรพา : ศึกษาสถานภาพ บทบาท และสำนึกทางสังคม” โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สถานภาพและบทบาท ที่มาและพัฒนาการของสำนึกทางสังคม และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของตัว ละครหญิงในนวนิยายของศรีบูรพา

ผลการศึกษา พบว่า สถานภาพและบทบาททั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกันของตัวละครหญิงในนวนิยายของศรีบูรพามีความสำคัญต่อโครงเรื่องของนวนิยาย และมีผลต่อชะตากรรมของตัวละครไม่มากนักน้อย สำนึกทางสังคมของตัวละครหญิงในนวนิยายของศรีบูรพาเกิดจากประสบการณ์ตรงและผลกระทบจากเหตุการณ์ต่อตัวละครหญิง โดยเริ่มต้น จากความต้องการสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลไปสู่สำนึกในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม พัฒนาการบุคลิกภาพภายในของตัวละครหญิงเป็นผลมาจากการได้รับบทเรียนจากความผิดพลาด ในชีวิต พัฒนาการด้านสถานภาพของตัวละครหญิงเป็นการเลื่อนสถานภาพที่สูงขึ้นด้วยการเป็น ภรรยาของชายที่มีฐานะและชนชั้นสูงกว่าและ พัฒนาการด้านสำนึกทางสังคมเป็นการพัฒนาจากส่วนตัวสู่ส่วนรวม และเป็นการพัฒนาจากสำนึกส่วนบุคคลสู่สำนึกทางสังคม

ปิ่นหล้า ศิลปบุตร. (2551 : 35) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อผู้หญิงในสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ประกอบด้วยตัวละครหลัก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบ ผู้เขียนสร้างตัวละครหลักให้มีลักษณะที่ซับซ้อนและมีบุคลิกหลายลักษณะ ตัวละครรองมีลักษณะนิสัยไม่ซับซ้อน และมักมีบทบาทเป็นคู่เทียบกับตัว ละครหลัก และตัวละครประกอบมีบุคลิกน้อยลักษณะ และเป็นส่วนเสริมในการดำเนินเรื่อง ตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีสถานภาพและบทบาท 2 ด้านคือ ด้านแรก สถานภาพและบทบาทในครอบครัว ได้แก่ สถานภาพของลูกสาว มีบทบาทในการเคารพเชื่อฟัง คำสั่งสอนของพ่อแม่ และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ สถานภาพของภรรยามีบทบาทใน การดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ และบทบาทในการ ตอบสนองความต้องการทางเพศ สถานภาพของแม่ มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทในการ สนับสนุนลูก บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง และบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก สถานภาพของญาติผู้ใหญ่ มีบทบาทในการเลี้ยงดู และบทบาทในการอบรมสั่งสอนและให้ คำปรึกษา ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าตัว

ละครหญิงมีบทบาทตามสถานภาพแตกต่างกัน การแสดง บทบาทขัดแย้งกับสถานภาพส่งผลให้ตัวละครไม่ประสบความสำเร็จ ในชีวิต

ปิยะพร ศักดิ์เกษม. (2551 : 5) ได้แสดงทัศนะต่อสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของผู้หญิงใน สังคมไทย ดังนี้ 1. ทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 2. ทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่ ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้เน้นว่าผู้หญิงควรมีบทบาทและประพฤติตนให้เหมาะสมกับสถานภาพ จึงจะทำให้ครอบครัวมีความสุข ด้านสถานภาพและบทบาทในสังคม จะเห็นว่าตัวละครหญิงของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีสถานภาพเป็นที่ยอมรับในสังคมและสร้างความภูมิใจในแก่คนในครอบครัว อีกทั้งยังเป็นการยกระดับสถานภาพของผู้หญิงในสังคมให้ดีขึ้นด้วยและด้านการประกอบอาชีพ พบว่า ตัวละครหญิงมีคุณสมบัติของผู้หญิงสมัยใหม่ในสังคมปัจจุบันคือ รักนวลสงวนตัว มีการศึกษาดี ทำงานเก่ง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และมีคุณธรรม และผู้เขียนมุ่งให้สังคมไทยปลูกฝังค่านิยมให้ชาย หญิงรู้หน้าที่และให้เกียรติซึ่งกันและกัน สังคมจึงจะสงบสุข

ดวงทิพย์ คุ้มมน. (2546 : 38) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย : กรณีศึกษานวนิยายของกึ่งฉัตร ปี พ.ศ. 2535 - 2544” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย : กรณีศึกษานวนิยายของกึ่งฉัตร ปี พ.ศ. 2535 - 2544 รวม 15 เรื่อง เป็นการศึกษาปฏิกิริยาของผู้อ่านที่เป็นหญิงว่ามีทัศนคติอย่างไร ต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย และวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เขียนในการ นำเสนอสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายว่าได้รับอิทธิพลจากแนวคิดสตรีนิยมหรือไม่เพียงใด

ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของกึ่งฉัตร สะท้อนภาพชีวิตของผู้หญิงในสังคมปัจจุบัน มีปัญหาที่ตัวละครหญิงประสบอยู่เป็นปัญหาเรื่องการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และความคาดหวังจากสังคมเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิง ซึ่งเป็นประเด็นที่เป็น ประโยชน์ต่อการศึกษาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ผู้หญิงในสังคมได้รับต่อไป จากการศึกษาทัศนคติของผู้อ่านที่เป็นหญิง เกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย แม้ตัวละครหญิงในนวนิยายจะสร้างความประทับใจให้ผู้อ่าน แต่ผู้อ่านก็มักจะมี วัตถุประสงค์ของการอ่านเพียงเพื่อความเพลิดเพลินเท่านั้น จึงไม่ได้ซึมซับเอาคุณลักษณะ แนวทาง ในการดำเนินชีวิตหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตัวละครหญิงมาเป็นแบบอย่าง และจากการศึกษาทัศนคติของผู้เขียนเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในปัจจุบัน พบว่าผู้หญิงควร ความเป็นผู้หญิงร่วมสมัย และควรคงคุณค่าของความเป็นผู้หญิงไทยไว้ กล่าวได้ว่าตัวละครหญิง ของกึ่งฉัตร ได้แสดงบทบาทความเป็นผู้หญิงร่วมสมัยที่ยังคงความเป็นกุลสตรีอันดีงามตามแบบ ฉบับของผู้หญิงไทย

ทัตจันทร์ เกตุสร้อยแสง. (2555 : 13) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยาย “ลับแล แก่งคอย” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครแม่ในนวนิยาย “ลับแล แก่งคอย” ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีสตรี

นิยมถอนรากถอนโคน วิเคราะห์กลวิธีการต่อรองเพื่อปลดปล่อยตัวเองออกจากอำนาจปิตาธิปไตย และการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของแม่ ผลการศึกษา พบว่า “แม่” ถูกนำเสนอในบทบาทที่จำกัดอยู่ที่ความเป็นแม่และเมียตามกรอบจารีตประเพณีและมายาคติทางสังคมที่คาดหวังไว้ ถูกนำเสนอในบทบาทที่จำกัดอยู่ที่ความเป็นเมียและแม่ตามกรอบจารีตประเพณีอันได้แก่ การเคารพเชื่อฟังสามี การปรนนิบัติสมาชิกในครอบครัว การซื่อสัตย์และไม่มีปากเสียง โดยไม่ได้รู้สึกว่ามันอยู่นั้นอยู่ในสถานะที่ตกเป็นรองหรืออยู่ใต้อำนาจปิตาธิปไตยนั้นด้วยกลวิธีการตอบโต้แบบทางตรงและทางอ้อม สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่เหลื่อมล้ำในระบบปิตาธิปไตย และการพยายามต่อรองกับอำนาจปิตาธิปไตยตามแนวคิดสตรีนิยมแบบถอนรากถอนโคน สถานภาพและบทบาทความเป็นแม่ คือ แม่ในฐานะภรรยา มีบทบาทในการดูแลบ้านและครอบครัว นอกจากแม่ต้องดูแลสามีและเลี้ยงดูลูกแล้ว ความเรียบร้อยภายในบ้านก็เป็นหน้าที่แม่ที่แม่ไม่มีสิทธิ์ปฏิเสธเช่นกัน สถานภาพแม่ในฐานะมารดา เป็นสถานภาพที่ได้รับการยกย่องมากที่สุดเพราะเป็นผู้ให้กำเนิดทารก โดยบทบาทที่สังคมคาดหวังนั้น คือ การดูแลอบรมเลี้ยงดู การเป็นที่พึ่ง การเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก

จุไรรัตน์ รัตติโชติ. (2546 : 35) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา มีวัตถุประสงค์วิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา ผลการศึกษา พบว่า สถานภาพและบทบาทของแม่ที่มีต่อลูกพบว่าแม่มีความสำคัญร่วมกับพ่อในการให้ความรัก ความเอาใจใส่เลี้ยงดู และอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูลูกให้เติบโตเป็นกำลังหรือทรัพยากรอันมีค่าของชาติด้วยการสร้างความแข็งแกร่งทางจริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีแก่ลูก เพื่อมิให้ลูกขาดทักษะการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในครอบครัวที่ขาดความสัมพันธ์อันดีไม่ว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูงหรือขาดสน และอยู่ในสังคมยุคใหม่มีสิ่งยั่วยุให้เด็กและเยาวชนประพฤติดอกนอกนอกลู่ทางได้ง่าย ผู้เป็นแม่จะมีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูลูกแล้วยังมีสถานภาพในครอบครัวในฐานะภรรยาด้วย มีบทบาทเป็นคู่คิดเป็นผู้เอาใจใส่ดูแลสามีตามสมควร และต้องลดทอนเพื่อไม่ให้ครอบครัวแตกแยกอันจะมีผลกระทบต่อลูก

การทบทวนวรรณกรรมข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ตัวละครผู้หญิง เป็นตัวละครที่มีการศึกษาสูงขึ้น ได้ออกมาใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะในเมืองใหญ่ และรับอิทธิพลจากแนวคิดตะวันตกผู้หญิงสมัยใหม่จึงเป็นผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้านมากขึ้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอิสระในการดำเนินชีวิต กล้าตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ และรักศักดิ์ศรีของตน

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดแล้วข้างต้นจะพบว่า ยังไม่มีผู้ใดศึกษาวิเคราะห์การสร้างตัวละครสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์กลวิธีการสร้างตัวละคร สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงกลวิธีการสร้างตัวละคร สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงอันเป็นกลวิธีการสร้างตัวละครแนวสมจริงในนวนิยายของจุฬามณี

บทที่ 3

สถานภาพและบทบาทในครอบครัวและสังคมของตัวละครหญิง ในนวนิยายของจุฬามณี

ในสังคมไทย “ครอบครัว” เป็นสถาบันสังคมที่สำคัญที่สุด เป็นหน่วยสังคมที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ตลอดจนกำหนดสิทธิอำนาจหน้าที่ที่สมาชิกมีต่อกัน

สังคมไทยในอดีตมีความเชื่อเกี่ยวกับครอบครัวว่า ผู้ชายเป็นเสาหลักของครอบครัวเป็นผู้นำของบ้าน ส่วนภรรยานั้นก็ต้องเชื่อฟังและปรนนิบัติรับใช้ดูแลสามีและลูกตามที่สามีต้องการ และถ้ามีลูกก็ต้องทำหน้าที่ในการเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และปกป้องคุ้มครองดูแลลูก และต้องดูแลบ้านงาน บ้านงานเรือน งานครัวด้วยเช่นกัน

ตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญของนวนิยายซึ่งเป็นเสน่ห์ที่ทำให้นวนิยายนั้นดำเนินเรื่องราวไป การศึกษาสถานภาพและบทบาทตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีจึงจำเป็นต้องศึกษาผ่านตัวละคร ซึ่งมีการแสดงออกตามแต่สถานภาพและมีบทบาทที่แตกต่างกันออกไป เช่น บทบาทในสถานภาพการเน่แม่และเมียแต่ละคนก็มีนิสัย ทัศนคติ ความเชื่อ ความคิด ความสามารถ ฐานะทางเศรษฐกิจ ชาติตระกูล การศึกษา ฯลฯ แตกต่างกัน บทบาทในสถานภาพแม่และเมียก็แตกต่างกันด้วย

การศึกษาสถานภาพและบทบาทตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาลักษณะตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ตัวละครหญิงที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ ได้ศึกษาตัวละครสำคัญที่มีบทบาทในการดำเนินเรื่องในนวนิยาย จำนวน 8 เรื่อง จำนวน 204 ตัว โดยศึกษาวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1 สถานภาพและบทบาทในครอบครัว

3.1.1 สถานภาพและบทบาทของแม่

3.1.2 สถานภาพและบทบาทของแม่สามี - ลูกสะใภ้

3.1.3 สถานภาพและบทบาทของภรรยา

3.1.4 สถานภาพและบทบาทของลูกสาว

3.1.5 สถานภาพและบทบาทของเพื่อน/พี่น้อง

3.1.6 สถานภาพและบทบาทของญาติผู้ใหญ่

3.2 สถานภาพและบทบาทในสังคม

3.2.1 สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษา

3.2.2 สถานภาพและบทบาทด้านการประกอบอาชีพ

3.1 สถานภาพและบทบาทในครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดและเป็นพื้นฐานของสังคม เพราะครอบครัวจะเป็นการขัดเกลาหล่อหลอมให้มนุษย์มีพฤติกรรมต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามการอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัว สถาบันครอบครัวจึงก่อให้เกิดสถานภาพและบทบาท และการสร้างความรับผิดชอบร่วมกันในรูปแบบความสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น บทบาทสามีภรรยา บทบาทของพ่อแม่ที่ต้องเลี้ยงดูและปกป้องคุ้มครองลูกของตนเอง ครอบครัวจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขหรือไม่ขึ้นอยู่กับการดำเนินความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันภายในครอบครัว ดังนั้น ครอบครัวจึงมีอิทธิพลเป็นอย่างมากสำหรับการเป็นเบื้องหลังของความสำเร็จหรือความล้มเหลวของมนุษย์คนหนึ่งเพราะเป็นบ่อหลอมของการเกิดพฤติกรรมที่ดีและไม่ดี ครอบครัวจึงต้องเรียนรู้ ยอมรับ ปรับตัว เข้าใจสถานภาพและบทบาทหน้าที่ของตนเอง

สถานภาพและบทบาทในครอบครัว เริ่มต้นเมื่อหญิงสาวและผู้ชายมีความสัมพันธ์กัน และมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างครอบครัว มีทายาทสืบสกุล ผู้หญิงและผู้ชายต่างถูกกำหนดบทบาทหน้าที่ที่มีต่อกันและกัน หน้าที่ของหญิงและชายในครอบครัวมีทั้งหน้าที่ตามธรรมชาติ และหน้าที่ตามสังคมกำหนด หน้าที่ตามธรรมชาติ ได้แก่ ผู้หญิงเป็นผู้ให้กำเนิดลูก เลี้ยงดูลูก หน้าที่ทางสังคม เช่น ภรรยาต้องดูแลปรนนิบัติสามี เป็นต้น

การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี คือ สถานภาพและบทบาทของแม่ , สถานภาพและบทบาทของแม่สามี , สถานภาพและบทบาทของภรรยา , สถานภาพและบทบาทของลูกสาว , สถานภาพและบทบาทของลูกสะใภ้ , สถานภาพและบทบาทของญาติผู้ใหญ่

3.1.1 สถานภาพและบทบาทของแม่

สุพัตรา สุภาพ. (2542 : 16) กล่าวว่า แม่ที่ดียังคงบทบาทดูแลเลี้ยงดูให้การอบรมสั่งสอนลูก ในสังคมไทยให้การยกย่องสถานภาพและบทบาทของแม่มากที่สุด เพราะเป็นผู้ให้กำเนิดเลี้ยงดูให้น้ำนมจากอก จึงมีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง สังคมคาดหวังจากบทบาทของแม่ที่จะต้องกระทำ ได้แก่ การดูแลอบรมลูกให้มีเหตุผล ไม่ใช้อารมณ์ เมื่อลูกทำความผิดก็ควรชื่นชมเป็นกำลังใจให้ทำความดีต่อไป และเป็นพี่พี่ของลูก

ผู้หญิงจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในครอบครัว การไม่ละทิ้งครอบครัว การปฏิบัติตนในหน้าที่ของความเป็นแม่ แม่ยังคงมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูก มีความรักความผูกพันต่อลูก บรรดาคนอยากให้ลูกเป็นคนดีและคนเก่งของสังคม ประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งหน้าที่การงานและครอบครัว

จากการศึกษาตัวละครหญิงที่มีสถานภาพและบทบาทของแม่ ความเป็นแม่เป็นเรื่องราวสังคมมากกว่าเป็นเรื่องทางชีวภาพ แม้แต่ผู้หญิงที่ไม่มีลูกยังสามารถเป็น “แม่” ได้ในทางสังคม หมายความว่า ไม่ว่าผู้หญิงจะประกอบอาชีพอะไรก็ตามจะต้องมีคุณลักษณะที่ดูแลเอาใจใส่ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อบรมสั่งสอน เสียสละอย่างที่ตั้งใจมอบหมายมาให้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2535 : 37) ดังจะเห็นได้ว่า หน้าที่ผู้ให้กำเนิดเป็นหน้าที่ทางกายภาพ ส่วนหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเป็นหน้าที่ทางสังคม ให้กำเนิดและประทับประคองปกป้องลูกตามสัญชาตญาณความเป็นแม่

จากการศึกษานวนิยายของจุฬามณี สถานภาพและบทบาทในการดูแลลูก ให้การอบรมสั่งสอน ให้การศึกษาที่ดี ให้ลูกได้มีคู่ชีวิตครอบครัวที่ดี การสวมบทบาทในการเป็นแม่ในนวนิยายของจุฬามณี ได้แก่ แม่ผู้มีอำนาจในการกำหนดชีวิตลูก แม่เลี้ยงเดี่ยว เป็นแม่ที่ดูแลลูกเพียงลำพัง แม่ผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้ให้กำเนิด แต่มีบทบาทในการเลี้ยงดูเสมือนลูกของตนเอง แม่ผู้ให้กำเนิดแต่ไม่สามารถดูแลเลี้ยงลูกตนเองได้ แม่ผู้พร้อมจะปกป้องคุ้มครองลูก แม่ผู้คอยแก้ปัญหาให้กับลูก เป็นที่ปรึกษาและร่วมแบ่งเบาความทุกข์ แม่ผู้สั่งสอน ให้คำสั่งสอน เตือนสติลูก แม่ผู้รักและใส่ใจดูแลลูก แม่ผู้รู้ผิดชอบเรียนรู้ข้อผิดพลาดของตนและปรับปรุงแก้ไข แม่ผู้ให้ความสำคัญและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของลูก แม่ผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้ลูกบวชเพื่อทดแทนบุญคุณ แม่กับบทบาททางเศรษฐกิจ และแม่ผู้เป็นช้างเท้าหลัง ไม่สามารถตัดสินใจเองได้ ดังนี้

1.1 แม่ผู้นำครอบครัวและมีอำนาจในการกำหนดชีวิตของลูก

อำนาจของผู้หญิงในขณะสวมบทบาทของแม่ การถ่ายทอดคติความเชื่อ การลิขิตขีดเส้นทางชีวิต เป็นการใช้อำนาจกับลูกตนเอง ลูกสะใภ้ ลูกจ้าง สถานภาพที่โดดเด่นของความ เป็นแม่ คือความเป็นแม่ที่รักลูกมาก พยายามให้ลูกได้รับสิ่งต่าง ๆ ที่พ่อกับแม่คิดว่าดีที่สุด มีชีวิตที่ดีเพียงพร้อมอย่างครบครัน เช่น การศึกษา หน้าที่การงาน การมีคู่ครองที่เหมาะสมกัน พ่อแม่สามารถกำหนดชีวิตของลูกได้ เพราะครอบครัว คือ สถาบันครอบครัวที่สำคัญในการขัดเกลา การถูกหล่อหลอมทางสังคม (socialization) เป็นการปลูกฝัง บ่มเพาะคติความเชื่อทางสังคมและวัฒนธรรม อำนาจของแม่เป็นลักษณะเผด็จการ ความเป็นแม่เผด็จการ ส่งผลให้ตัวละครหญิงกลายเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา แม่ก็มีอำนาจบงการชีวิตของลูกทุกอย่าง ซึ่งอำนาจของเธอกลายเป็นสิ่งที่ลูกหรือลูกสะใภ้ไม่พึงปรารถนาหรือมีนัยยะเชิงลบจึงเกิดปัญหาครอบครัว ทะเลาะเบาะแว้งกัน การใช้อำนาจในการคลุมถุงชนเพื่อให้ลูกแต่งงานกับคนที่พ่อแม่เป็นคนเลือกให้ ลูกไม่สามารถได้เลือกคู่ชีวิตเอง บางครั้งการใช้อำนาจของแม่เกินขอบเขตส่งผลให้ลูกพบกับความวิบัติในชีวิต หรือเผชิญกับโชคชะตาที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ ถ้าพ่อแม่ขีดเส้นทางมาให้ลูกแล้ว เส้นทางนั้นลูกจะต้องเดินยากที่จะบ่ายเบี่ยงหรือหลีกเลี่ยง ซึ่งลักษณะของแม่ที่ใช้อำนาจกับลูกปรากฏในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี เช่น นางเรไร นางย้อย จากเรื่อง กรงกรรม, นางแยม

นางนกลีกร์ อุไร จากเรื่อง สุดแค้น แสนรัก, นางสาวภา นางสาวจำเรียง จากเรื่อง พุ่งเสน่หา ยกตัวอย่างได้ดังนี้

1.1.1 นางเรไร แม่ของเรณู

นางเรไรเป็นแม่ของเรณู มีอาชีพทำนาฐานะยากจนมีลูกสาว 3 คน ซึ่งนางรักลูกสาว เรณู แอบเป็นชู้กับพี่ชายของตนเองจนตั้งท้องและคลอดลูกออกมา นางเรไรรับลูกของเรณูเป็นลูกของตนเองเพื่อแก้ปัญหาและหาทางออกให้กับทุกฝ่าย ด้วยทางบ้านมีฐานะยากจนและแม่ของเรณูयरกร่ำรวยเหมือนคนอื่นบ้าง จึงได้บีบบังคับให้เรณูผู้เป็นลูกสาวไปทำงานที่ตาคลีเพื่อให้ไปกอบโกยหาเงินทองจากทหารฝรั่งโดยใช้อำนาจความเป็นแม่บังคับให้เธอต้องไปหาเงินมาเลี้ยงลูกชายของเธอ เพื่อพ่อแม่จะได้มีชีวิตที่สุขสบายมากขึ้น นางเรไรซึ่งเป็นแม่ของเรณูต้องการร่ำรวยเหมือนคนอื่นบ้าง จึงใช้อำนาจการเป็นแม่บีบบังคับให้เธอไปทำอาชีพ ‘ชุดทอง’ หรือการไปทำงานบริการฝรั่งในบาร์ที่ตาคลี โดยที่ไม่ได้สนใจหรือถามความคิดเห็นของลูกสาวเลยว่าลูกจะเต็มใจหรือไม่

“เรณูเธอเกิดในครอบครัวยากจนข้นแค้น มีพี่น้องนับตัวเธอตั่งสิบคน ความรู้มีเพียงชั้นประถม 4 นอกจากทำนาแล้ว ที่บ้านของเรณูยังมีอาชีพประมง เมื่อมีทหารมสสีทอง มีเงิน มีทอง คนไทยจึงต่างพากันชักชวนมา ‘ชุดทอง’ แม่ของเธอยกร่ำรวยเหมือนคนอื่นบ้าง จึงบีบบังคับเธอนั่งรถไฟมาตาคลีสักกับคนในหมู่บ้าน โดยไม่ได้สนใจความรู้สึกของเธอเลยสักนิด ”

(กรรกรรม. 2560 : 14)

1.1.2 นางย้อย

นางย้อยมีลูกชาย 4 คน ลูกชายของนางจะต้องเชื่อฟังคำสั่งของนางเท่านั้น หลังจากที่มีนางเสียชีวิตนางก็ได้ก้าวมาเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือผู้นำครอบครัว ดังนั้น เรื่องภายในบ้านนางจะมีอำนาจสูงสุด เพราะนางเป็นผู้กุมชะตาชีวิตของลูกชายให้เป็นไปดังความตั้งใจของนางผู้เป็นแม่ที่ต้องการเห็นลูกมีชีวิตที่ดี และประสบความสำเร็จ นางต้องฝ่ายอุปสรรคการพิสูจน์ตนเอง การสร้างฐานะให้ร่ำรวยต้องใช้ความพยายามและอดทนเป็นอย่างมาก ดังนั้น นางจึงต้องคาดหวังกับลูกชายของตนเอง จนเป็นการใช้อำนาจของการเป็นแม่ทำในสิ่งที่ตนต้องการทุกอย่าง ลูกชายทุกคนต้องยอมรับต่อการใช้อำนาจของความเป็นแม่โดยไม่สามารถโต้แย้งได้ แสดงให้เห็นถึงคำพูดของแม่ถือว่าเป็นเอกฉันท์ แม่ล้วนมีอำนาจเหนือลูกทุกคน ถ้าแม่สั่งให้ทำอะไรลูกมีหน้าที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามเท่านั้น

“สำหรับบุตรชายทั้งสี่คน คำพูดของแม่ถือว่าเป็น ‘ประกาศิต’ นางย้อยเล่าให้ลูกชายฟังว่าจนกว่าจะมีวันนี้ได้นั้น ตนและพ่อต้องผ่านอะไรลำบากกันแค่ไหน”

(กรรกรรม. 2560 : 38)

ด้วยความรักที่นางมีให้กับลูกชายมาก จึงคาดหวังให้ลูกได้มีชีวิตครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ เลือกลูกสะใภ้ที่มีฐานะดี ร่ำรวย คู่ควรมีหน้ามีตาทางสังคม เพราะนางไม่ต้องการเห็นลูกชายตนเอง ต้องไปตกกระกำลำบาก แต่บางครั้งการใช้อำนาจของแม่เข้าไปบงการชีวิตลูกของตนเองมากเกินไป อาจเป็นการทำร้ายลูกทางอ้อม แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในการใช้อำนาจในความเป็นแม่บังเกิดเกล้าเลือกขีดเส้นชีวิตให้กับลูก ใช้วิธีการคลุมถุงชนในการเลือกคู่ครองให้กับลูกชายของตนเองที่คิดว่า ดีแล้ว แต่สุดท้ายทุกอย่างที่นางย้อยหวังต้องพังลงไป เพราะการแต่งงานที่ทั้งสองคนไม่ได้รับรักกันแล้ว ยังถูกฝ่ายหญิงหลอก ย้อมแมวขาย ทำให้นางและลูกชายอับอายขายหน้าและเสียชื่อเสียง นางย้อย รู้สึกผิดหวังมากที่เป็นต้นเหตุของการเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชีวิตของลูกชายตนเองพังลงไม่เป็นท่า สร้างรอยแผลที่เกิดขึ้นในใจของกมลโดยที่นางย้อยผู้เป็นแม่ไม่ได้มีเจตนาทำลายลูกของตนเอง นางนึก สงสารลูกและเสียใจกับการตัดสินใจให้ลูกแต่งงานกับคนที่ตนเองไม่ได้รับรัก

“ใจของนางย้อยเจ็บเพราะ ‘ถูกย้อมแมวขาย’ ก็พอทนได้ แต่นางทำให้ลูกชายต้องคอยเจ็บใจ ทั้งต้องอับอายไปด้วย มันเจ็บยิ่งกว่า และถ้างานนี้มันเป็นจริงอย่างที่คิดไว้ นางย้อยสัญญากับตัวเองว่าจะไม่ปล่อยให้คนบ้านนั้น ลอยนวลไปอย่างแน่นอน

ถ้าผมจะขอกลับมาอยู่บ้าน มาเป็นลูกชายมาเหมือนเดิมมาจะว่าอะไรไหม

นางย้อยที่รู้สึกแค้นแค้นเพราะเจ็ญชีวิตคู่ทุกข์คู่ยากได้จากไป กับความรู้สึกสงสารลูกที่ต้องอับอายผู้คนที่กลั่นแกล้งไฉไลไม่ไหว

ถามเหมือนดูถูกน้ำใจอย่างนั้นละ ถ้าอยู่ด้วยกันไม่ได้ อยู่กับเขาไม่ได้ แกก็กลับมาอยู่กับมา มาเองก็ไม่มีใครแล้ว

ก็ตั้งแต่แต่งงานกันไปผมกับเขาไม่ได้นอนด้วยกันสักครั้ง”

“นางย้อยคิดถึงชีวิตอาภัพของกมลที่มาพังกันเพราะรู้ไม่เท่าทันเล่ห์คน และคิดถึงวิธีการเอาคืนคนขี้มั่ง”

(กรงกรรม. 2560 : 479-483)

นางย้อยสำนึกได้ถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการใช้อำนาจของความเป็นแม่ เลือกขีดเส้นทางชีวิตให้กับลูก เลือกคู่ครองให้กับลูกเองโดยที่ไม่ปล่อยให้ลูกได้มีอิสระในการเลือกคู่ชีวิตด้วยตนเอง เพราะความเอาแต่ใจ เอาความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่จึงไม่ได้สนใจความรู้สึกของลูกตนเอง บังคับให้ลูกแต่งงานกับผู้หญิงที่ตนคิดว่าเหมาะสมทั้งทางด้านฐานะ ด้านการศึกษา เพราะนางเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องเชิดหน้าชูตาในสังคมได้ ที่ทำลงไปก็เพราะความรักและหวังดีกับลูกมากจนใช้อำนาจของความเป็นแม่มากเกินไป

สุดท้ายการตัดสินใจของแม่ก็ผิดพลาด การใช้อำนาจของความเป็นแม่ และการใช้อำนาจของการเป็นแม่สามมีที่เกินความพอดีทำให้ทุกคนไม่มีความสุข ต่างอยู่ด้วยกันเพราะความอยากเอาชนะ

เกิดความแค้นและความชิงชัง บ้านที่ต้องสงบร่มเย็นแต่ต้องมาร้อนเป็นไฟ เพราะการตัดสินใจที่ผิดพลาดของแม่ผู้เป็นใหญ่ในบ้าน

ผลของการกระทำ คือ การทำให้ตนเอง สะใจ และลูกของตนทุกชี้อ ไม่มีใครที่มีความสุขที่แท้จริงเลย ทุกอย่างต้นเหตุเกิดมาจากเพราะนางย้อยที่ใช้อำนาจในการบงการทุกคนให้เป็นไปตามที่ใจตนเองคิด สะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินใจที่ผิดพลาดจนทำให้ลูกเกิดความทุกข์ใจ ชีวิตคู่ของลูกล้มเหลว และทำร้ายผู้หญิงที่ต้องตกเป็นเหยื่อในการเป็นเครื่องมือให้นางย้อยเอาชนะ ถึงแม้การกระทำของนางย้อยจะไม่ได้มีเจตนาทำร้ายลูกหรือทำร้ายลูกสะใจ แต่เมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้ว ทำให้นางย้อยได้เรียนรู้ถึงความผิดพลาดในอดีตที่เราไม่สามารถกลับไปแก้ไขได้แล้ว ดังนั้น นางต้องแก้ไขปัจจุบันให้ดีขึ้นและไม่ผิดพลาดซ้ำอีก จนกลายเป็นคนที่ทำให้คนอื่นเดือนร้อนเพราะการใช้อำนาจที่มากเกินไปจนความพอดีของตน

“นางย้อยครุ่นคิดถึงคำพูดของพี่ไผ่แล้วก็สะท้อนใจยิ่งนัก เป็นเพราะนางที่หวังอยากเอาชนะปฐม ยอยากให้เรณูเห็นว่าศรีสะเกษที่มีค่าคู่ควรกับบ้านของนางต้องมีชาติกำเนิด การศึกษา ฐานะทางสังคม เป็นที่เชิดหน้าชูตา นางจึงต้องไปดึงพี่ไผ่กลับมาให้ตกขมนรททางอารมณ์อย่างพี่ไผ่ได้กล่าวอุทธรณ์ไว้

พี่ไผ่รักปฐม แน่นนอนว่าย่อมเจ็บช้ำเมื่อเห็นปฐมอยู่กับเรณู ย่อมเกลียดแค้นเรณูที่แย่งคนรัก แย่งโอกาสแย่งสิทธิ์ที่พี่ไผ่พึงมีตั้งแต่แรก ซึ่งนางย้อยไม่เคยคิดถึงจิตใจของพี่ไผ่ในข้อนี้

ส่วนเรณูเมื่อถูกเปรียบเทียบระหว่างสะใจใหญ่กับสะใจรอง ก็ต้องกระทำการอุกอาจปราศจากการสำนึก เพราะหวังให้นางนั้นรักและเมตตา และกระทำการเหยียดหยันยั่วอารมณ์ย้อนกลับเมื่อสบโอกาส ให้พี่ไผ่แค้นเคืองจนถึงกับต้องลงมือให้เรณูอยู่ร้อนนอนทุกข์ ต่างขัดขวางความสุขของกันและกัน จนเรื่องมันเลยเถิด บานปลาย จนทำให้คนที่เคยตกเป็นทาสเป็นทาสเดิมต้องย้อนกลับมาเล่นงานพี่ไผ่อย่างชนิดเอาชีวิตเป็นเดิมพัน

ถ้าจะว่ากันตามจริงเรื่องราวทั้งหมดนี้เป็นเพราะนางคนเดียว ถ้านางให้ความเมตตาเรณูสักนิด ถ้านางไม่ดึงพี่ไผ่กลับมา และถ้านางปล่อยให้ลูกมีชีวิตในแบบที่เขาต้องการ ทั้งประสงค์และกมลก็จะต้องเจอกับเมียที่ตนเองไม่ได้รักใคร่ปรารถนา

ลูกสองคนตกนรททางอารมณ์ก็เพราะความเอาแต่ใจของนาง

ม้าขอโทษที่ม้าทำร้ายพวกแก ทำให้พวกแกต้องอับอายผู้คน ทำให้พวกแกไม่มีความสุข ม้าบังคับจิตใจพวกแก ม้าไม่ยอมให้พวกแกเลือกทางเดินชีวิตกันเอง ม้าเห็นแก่ตัว เห็นแก่ความรู้สึกของตัวเอง อย่างที่อติ่มและพี่ไผ่มันว่าไว้”

(กรงกรรม. 2560 : 725)

1.1.3 นางแย้ม

นางแย้ม เป็นแม่ที่รักลูกมาก รักและใส่ใจชีวิตลูก เลี้ยงลูกเหมือนลูกยังเป็นเด็กที่ยังไม่โต ด้วยความรักและความห่วงลูกจนเกินไป จนความรักจะไปทำลายชีวิตความสุขของลูก และครอบครัวของลูก แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจบังคับ ข่มขู่ลูกให้ทำตามความต้องการของตนเอง บังคับลูกให้เลิก

กับเมียและแม่ของลูกที่นางแย้มไม่ชอบ จนยื่นคำขาด ถ้าเลือกเมียเท่ากับเป็นการทิ้งแม่ ลูกที่ทิ้งแม่ก็จะมีวันเจริญ เพราะคำสาปแช่งของแม่มีอิทธิพลเหนือสิ่งอื่นใดในโลก และข่มขู่ลูกชายของตนว่าถ้ายังปกป้องเมียก็จะมีวันได้สมบัติของนาง นางแย้มได้แสดงถึงพลังอำนาจของความเป็นแม่ที่ลูกต้องให้ความเคารพ และเชื่อฟังนางเท่านั้น ห้ามปฏิเสธและคิดเห็นต่างไปจากนาง แม่สั่งอะไรลูกก็ต้องทำตามความต้องการของนางทุกอย่าง ซึ่งเป็นลักษณะของแม่เผด็จการ

“แม่ไม่ได้โกรธเคืองเอ็ง แต่ถ้าเอ็งอยากเอาเมียไว้ เอ็งกับแม่ก็ขาดกัน ไม่ใช่แม่ลูกกันอีก กูจะได้ถือว่าไม่มีมึงเป็นลูก ไม่เคยเบ่งมึงออกมา มึงจะเอาอย่างนั้นไหม สมบัติพัสถานที่กูมี มึงก็อย่าหวังได้ มึงต้องการอย่างนั้นไหม แต่ถ้ามึงฟังกูได้จริง ๆ มึงก็ไม่ใช่คน คนไม่ใช่คนมันจะเอาดีได้อย่างไรชาตินี้ทั้งชาติก็เอาดีไม่ได้ มึงอยากเป็นอย่างนั้นรึ ลูกคนไหนพ่อแม่สาปแช่งไม่มีวันเจริญหรือหากมึงคิดจะไปอยู่กับนางนี้ บอกไว้เลยมึงก็จะเหลือแต่ตัว วาจาแม่ศักดิ์สิทธิ์แค่ไหนมึงก็เห็น”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 48)

1.1.4 นางนกเล็ก

นางนกเล็กเป็นแม่ของลือพงษ์และไม่ต้องการอะไรมาเป็นลูกสะใภ้ เพราะรักลูกชายมาก ต้องการให้ลูกชายของตนเองได้ภรรยาที่ร่ำรวยเงินทอง เป็นแม่บ้านแม่เรือน รู้จักทำมาหากิน และนางได้หมายปอง พะยอม ลูกสาวของนางแย้ม ด้วยความรักลูกมากและต้องการบงการชีวิตลูกชายคนเดียวจึงได้ใช้อำนาจของความเป็นแม่ยื่นคำขาดว่าถ้าลือพงษ์ไม่เลิกกับอุไรเขาก็จะไม่ยกสมบัติให้ ลือพงษ์กลัวลำบากจึงทำตามความต้องการของผู้เป็นแม่ ถึงแม้จะรักอุไรและลูกในท้องมากแค่ไหนก็ตามแต่เขาเห็นแก่ตัวเกินกว่าที่จะสละความสุขสบายมรดกที่เขาควรได้รับจากผู้เป็นแม่ด้วยความชอบธรรม

“แม่กับเดของเขายินทรานแล้วว่าไม่มีทางไปขออุไรให้เด็ดขาด แม่เขาจะสารภาพว่าเขากับอุไรได้เสียกัน แล้วจริงตามที่ชาวบ้านโจษจันท์ แมื่ก็ว่าอุไรเป็นผู้หญิงใจง่ายและไหนจะข่าวลือของอุไรกับประยูรในนาข้าวยามค่ำ ค่ำนั้นอีก แมื่รู้สึกไม่ดีหากจะได้ผู้หญิงอย่างอุไรมาเป็นสะใภ้ แม่ยื่นคำขาดสั่งมาว่าหากเขาคิดหนีตามไปกับอุไร แม่จะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งตรงนั้นอาจรวมถึงทรัพย์สินสมบัติที่เขาเพิ่งได้จากแม่แล้วด้วย”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 101-102)

1.1.4 นางสาวภา

นางสาวภาเป็นแม่ที่รักลูกชายของตนเองมาก จนต้องเข้าไปกำหนดบงการชีวิต เลือกผู้หญิงที่จะมาเป็นสะใภ้ เป็นภรรยาให้กับลูก โดยมองหาผู้หญิงที่เหมาะสม มีหน้าตา ฐานะเหมาะสมกับลูกชายของตน โดยวางแผนใช้อำนาจบีบบังคับให้ลูกชายของตนแต่งงานกับผู้หญิงที่นางเป็นคนเลือกให้

เอง โดยที่ไม่สนใจความรู้สึกของลูกชายสักนิดเลยว่าการแต่งงานความรักจะต้องเกิดจากความรักหรือไม่ แต่ขอเพียงขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้เป็นแม่เอง เพราะนางมองหาผู้หญิงที่มีฐานะร่ำรวย คู่ควรกับลูกชายของตนเอง มีหน้าตา ฐานะทางสังคมเสมอกัน

“เราเองก็ได้แต่พูดถนอมน้ำใจว่าปลุกเร้าตามใจผู้อยู่ ผูกอยู่ตามใจผู้นอน ปากก็อ้างไป แต่แท้จริงแล้วนางสาวเก๋ก็มองหา อุ้มทองคำ ให้กับลูกชายหลบซ่อน นางสาวเก๋รับไม่ได้เพราะลูกสะใภ้ ก็คือแม่ของหลานย่า ซึ่งจะต้องมีหน้าตามีฐานะพอเหมาะพอสมกัน”

(ทุ่งเสนหา. 2557 : 7)

การเลือกคู่ชีวิตให้กับลูกชายโดยไม่ได้ถามความสมัครใจของลูกชายเลยสักนิด เป็นการแสดงความรักและการใช้อำนาจของการเป็นแม่ต่อลูก ถึงแม้การแต่งงานตามความต้องการของแม่จะนำพาหายนะครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตมาสู่เขา ข้าเขาให้ตายทั้งเป็นทางอ้อม

“ไพรวัลย์ถนอมหายใจอย่างแรง จนใจที่จะว่าแม่ของตนออกมา เพราะรู้ว่าที่แม่ทำอย่างนั้นก็เพราะว่าแม่น้ำปรารถนาดีกับตนนั้นล้วน ๆ โดยหารู้ไม่ว่าความปรารถนาดีและความรักของแม่นั้น จะฆ่าเขาให้ตายทั้งเป็นไปตลอดชาติ”

(ทุ่งเสนหา. 2557 : 147)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจของผู้หญิงในขณะสวมบทบาทของแม่ การถ่ายทอดคติความเชื่อ การลิขิตชีวิตเส้นทางชีวิต เป็นการใช้อำนาจกับลูกตนเอง ลูกสะใภ้ ลูกจ้าง สถานภาพที่โดดเด่นของความเป็นแม่ คือความเป็นแม่ที่รักลูกมาก พยายามให้ลูกได้รับสิ่งต่าง ๆ ที่พ่อแม่คิดว่าดีที่สุด มีชีวิตที่ดีเพียบพร้อมอย่างครบครัน เช่น การศึกษา หน้าที่การงาน การมีคู่ครองที่เหมาะสมกัน อำนาจของแม่เป็นลักษณะเผด็จการ อำนาจของความเป็นแม่กลายเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาครอบครัว ทะเลาะเบาะแว้งกัน การใช้อำนาจในการคลุมถุงชนเพื่อให้ลูกแต่งงานกับคนที่พ่อแม่เป็นคนเลือกให้ ลูกไม่สามารถได้เลือกคู่ชีวิตเอง บางครั้งการใช้อำนาจของแม่เกินขอบเขตส่งผลให้ลูกพบกับความวิบัติในชีวิต หรือเผชิญกับโชคชะตาที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ เป็นการแสดงความรักและพลังอำนาจของผู้เป็นแม่มีสิทธิ์ในการกำหนดชีวิตของลูกให้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้เป็นแม่

1.2 แม่เลี้ยงเดี่ยว เป็นแม่ที่ดูแลลูกเพียงลำพังด้วยตนเอง

แม่มีบทบาทในการเลี้ยงดูลูก ปัจจุบันมีแม่เลี้ยงเดี่ยวทั้งที่เปิดเผยและไม่เปิดเผยสถานะด้วยเหตุผลความจำเป็น แต่ในความเป็นแม่แล้ว แม่ทุกคนรักลูกของตนเสมอ ต่างก็อดทน

เข้มแข็ง กล้าแกร่งที่จะเลี้ยงลูกด้วยตนเองเพียงลำพัง ไม่มีพ่อเด็กมาช่วยรับผิดชอบดูแล ด้วยสภาพและบทบาทในปัจจุบันนี้ผู้หญิงต้องทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน จึงต้องเลี้ยงดูบุตรพร้อมกับรับผิดชอบการทำงานไปพร้อมกันด้วย เป็นแม่ที่ต้องเข้มแข็ง อดทน และรับผิดชอบดูแลลูกทุกอย่างซึ่งลักษณะของแม่เลี้ยงเดี่ยวปรากฏในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ได้แก่ อุไร จากเรื่อง สุดแค้น แสนรัก, แก้วใจ จากเรื่อง หุ่นเสน่ห์หา ยกตัวอย่างได้ดังนี้

1.2.1 อุไร

อุไร เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว เพราะได้เผลอไปมีความสัมพันธ์กับลือพงษ์ผู้ชายที่เธอรัก มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เธอผิดหวังเพราะนางแอ้มได้วางแผนทำให้เธอและคนรักผิดใจกัน และเป่าหูให้นางนกลีกรักแม่สามีไม่ชอบอุไรเพราะเป็นผู้หญิงที่ปากร้าย อุไร จึงกลายเป็นผู้หญิงที่ท้องไม่มีพ่อ เธอรู้สึกผิดและเสียใจจนไม่กล้าสู้หน้าแม่ของตนเอง เพราะเธอได้ทำลายชื่อเสียงและทำให้แม่ต้องอับอาย แต่แม่ของอุไรก็เข้าใจและช่วยปลอบใจให้อุไรซึ่งเป็นลูกสาวก้าวผ่านพ้นความเจ็บปวดนี้ไปได้ โดยที่อุไรจะไม่ยอมทำแท้งและจะเลี้ยงลูกของตนเองให้เติบโตขึ้นเป็นคนที่ดีให้ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นแม่ที่รักลูกมาก ถึงแม้อุไรจะท้องโดยที่พ่อไม่ยอมรับผิดชอบโดยการแต่งงานกับเธอ และโดนแม่สามีกีดกันไม่ยอมรับเธอเป็นสะใภ้ เพราะดูถูกว่าเธอเป็นผู้หญิงใจง่าย เป็นผู้หญิงที่ไม่มีค่า ไร้ค่า ไร้ราคา แต่อุไรก็ไม่ได้เก็บคำพูดเหล่านั้นมาบั่นทอนให้ตนเองหมดกำลังใจ เธอเลือกที่จะเก็บเด็กเอาไว้ และตั้งปณิธานกับตนเองว่าจะเลี้ยงลูกของเธอให้ดีที่สุด และพิสูจน์ให้ทุกคนเห็นว่าถึงแม้เธอจะเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวแต่เธอก็สามารถเลี้ยงลูกให้ดีได้ เพื่อลบคำสบประมาทของทางแม่สามีด้วย ถือเป็นการแสดงบทบาทของความ เป็นแม่ที่รักลูกมากและยอมทำทุกอย่างเพื่อต้องการให้ลูกของเธอดีเหนือกว่าคนที่เคยดูถูกเธอ

“เรื่องลูกในท้องเอ็งละ” แม่ตัวเองจะทุกขโศกเรื่องของประยงค์ แต่อัมพรกับแม่ก็คิดหาทางออกให้กับน้องสาวหนึ่งในทางออกนั้น คือ ทำแท้ง

“ฉันจะเก็บลูกไว้ เป็นตายร้ายดีอย่างไร ฉันจะเลี้ยงลูกให้ดีที่สุด และต้องเลี้ยงให้ได้ดีกว่าหลานอื่นกเล็กทุกคนด้วย” น้ำเสียงของออนไลน์มุ่มมันอัมพรถอนหายใจออกมา

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 165)

อุไรเข้มงวดกับลูกสาวมาก สนับสนุนและส่งเสริมให้ลูกได้เรียนหนังสือ ทำงานทุกอย่างเพื่อส่งเสียให้ลูกได้เรียนจนลูกจบได้เป็นแพทย์หญิง และนำความภาคภูมิใจมาให้อุไร ผู้เป็นแม่ที่ต้องฝ่าฟันอุปสรรคเลี้ยงลูกมาด้วยน้ำพักน้ำแรงเพียงลำพัง

“ลูกบ้านอื่นเรียนยังไม่จบก็มีผิวมีเมียนกันแล้ว รพก็ต้องทำให้นางนั้นเห็นว่าแม่แม่จะตัวคนเดียวแม่ก็สามารถเลี้ยงลูกจนได้ดีได้”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 184)

1.2.2 แก้วใจ

แก้วใจ ได้กลายเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวเพราะว่ามีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับพระเอกลิเกที่รู้จักกันเพียงชั่วข้ามคืน ทำให้แก้วใจต้องเปลี่ยนสถานภาพจากเด็กสาวกลายเป็นแม่ แต่พระเอกลิเกไพท เทพทอง ไม่ยอมรับ เพราะเขามีลูกมีเมียอยู่แล้วจึงไม่สามารถรับผิตชอบลูกในท้องของเธอได้ แก้วใจต้องแก้ปัญหาให้กับชีวิตของตนเองให้หลุดพ้นจากคำครหาจากชาวบ้านว่าสำส่อน ท้องไม่มีพ่อ แก้วใจจึงต้องหาพ่อให้กับลูกในท้องของตนโดยให้ไพรวัลย์รับสมอ้างเป็นพ่อให้ หลังจากนั้นไพรวัลย์ก็เสียชีวิตทำให้แก้วใจต้องกลายเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ต้องเลี้ยงลูกเองโดยอยู่ภายใต้การดูแลของนางสำเภาผู้ซึ่งเป็นแม่สามี

“ตอนนี้ฉันตั้งท้องแล้ว แล้วพ่อของมันก็คงไม่ได้ต้องการเลือดชั่ว ๆ นี้รวมถึงตัวฉันด้วยหรอก ฉันต้องเอาตัวให้รอดเหมือนกัน ฉันจะไปหาพี่ไพรวัลย์ ฉันจะบอกกับเขาตามจริงว่าเรื่องทั้งหมดมันเป็นมาอย่างไร พี่ไพรวัลย์เขาต้องช่วยฉันแน่ ๆ ”

(ทุ่งเสนาหา. 2563 : 197-198)

1.3 แม่ผู้ที่ไม่ได้เป็นให้กำเนิด แต่มีบทบาทในการเลี้ยงดูเสมือนลูกของตนเอง

ตัวละครที่เป็นแม่แต่ไม่ได้เป็นผู้ให้กำเนิด แต่มีบทบาทในการเลี้ยงดู ดูแล เอาใจใส่เสมือนลูกของตนเอง ซึ่งเป็นผู้เป็นแม่ที่ให้กำเนิดมีเหตุผลความจำเป็นที่ไม่สามารถเลี้ยงดูจึงให้ตัวละครเหล่านี้สวมบทบาทในการเป็นแม่ พบในตัวละครหญิง ดังนี้ นางย้อย, จันทา, อิม, แม่ดวงมณี ศรีนคร, ยาสำเภา, นางแยม ยกตัวอย่างได้ดังนี้

1.3.1 นางย้อยและจันทา

นางย้อยและจันทาเป็นแม่ที่ไม่ได้ให้กำเนิด แต่ต้องมีบทบาทในการเลี้ยง ‘กมลลา’ ลูกสาวที่เกิดจาก มาลาและมงคล มาลานำลูกมาทิ้งไว้ให้นางย้อยผู้ซึ่งเป็นย่าเลี้ยง เพราะตนต้องไปแต่งงานใหม่ เธอจึงเลือกแก้ปัญหาให้กับชีวิตการแต่งงานของเธอโดยการทิ้งลูกสาวของตนให้ผู้เป็นย่าเลี้ยง และนางย้อยกับจันทาก็ช่วยกันเลี้ยงและรับเป็นลูกบุญธรรมของกมลกับจันทา เพื่อไม่ให้เด็กที่เติบโตมามีปมหรือขาดความอบอุ่น นางย้อยเฝ้าฟูมฟักเลี้ยงดูกมลลาเป็นอย่างดี เพราะเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของตน และนางคิดถึงมงคลลูกชายที่เสียชีวิตไปแล้ว นางเลยอยากเลี้ยงตัวแทนของลูกชายให้เติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป

“แม่ใจร้ายใจดำอย่างนั้นมันไม่ควรจะมีอีกต่อไป เมื่อแก่จะรับเป็นลูกแกล ลูกนางจันทาแล้วแกลไม่ควรให้มันมีประวัติ ลบประวัติได้ก็ลบไป

แม่ไม่มีทางปิดบังประวัติของนังหนูมันได้หรอก คนรู้จักันทั้งบาง เพราะมันโตขึ้นอย่างไรมันก็ต้องรู้ความจริง สู้เราบอกให้เขาอยู่กับความจริง และเข้าใจว่าทำไมแม่เขาต้องทิ้งเขาไปซะดีกว่า มันน่าจะเป็นผลดีกับตัวเขามากกว่านะม๊า”

(กรงกรรม. 2563 : 797)

1.3.2 อิม

อิม เป็นพี่สาวของอุ๋นและอารีย์ซึ่งน้องสาวทั้งสองคนเอาลูกชายมาให้อิมเลี้ยงด้วยมีเหตุผลและความจำเป็นที่ไม่สามารถเลี้ยงลูกของตนเองได้ อิมต้องเลี้ยงลูกของอุ๋นซึ่งเป็นลูกของอุ๋นกับยออดสามีของตนเองที่แอบเป็นชู้กันโดยที่อิมไม่รู้เรื่อง และอิมได้เลี้ยงลูกของอารีย์กับชายที่อารีย์เกลียดหน้าพ่อจนไม่อยากเอาเด็กไปเลี้ยงจึงทิ้งให้อิมผู้เป็นพี่สาวรับภาระในการดูแลเด็กชายทั้งสองคน แต่อิมก็เลี้ยงดูเด็กทั้งสองคนเสมือนลูกของตนเอง รัก ดูแล อบรม ให้การศึกษา ทำทุกอย่างเสมือนหน้าที่ของแม่แท้ ๆ ที่พึงกระทำต่อลูก จนสามารถเลี้ยงลูกจนเติบโตขึ้นมาเป็นคนดี เรียนจบตามที่มุ่งมาดปรารถนา และมีหน้าที่การงานที่ดี

“ไหนๆก็ไหนๆแล้วแม่อิมเลี้ยงทั้งคู่ไปเลยใครเกิดหัวปึกก็เป็นพี่ใครเกิดท้ายปึกเป็นน้องอาทิพย์กลับยังซัยตั้งใจเรียนให้ดีสักวันคงได้บวชทดแทนบุญคุณอิมไม่ได้นึกถึงบุญคุณหากแต่นึกถึงหน้าที่ของพี่ที่มีต่อน้องๆนี่ถึงเมตตาธรรมที่ขึ้นชื่อว่าเป็นธรรมคำจุนโลกอย่างไรพี่อิมก็ช่วยๆหน่อยแล้วกันคิดเสียว่าเอ็นดูลูกนกลูกกา ”

(ชิงชิง. 2556 : 302)

1.4 แม่ผู้ให้กำเนิด แต่ไม่สามารถเลี้ยงดูลูกได้

ด้วยข้อจำกัดด้านของอาชีพโสเภณีที่สังคมไม่ยอมรับ ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจยากจนไม่สามารถที่จะเลี้ยงดูลูกได้ ข้อจำกัดของการทะเลาะเบาะแว้งกับแม่สามี พบในตัวละครหญิง ดังนี้ อุ๋น นางรัฐจวน ปานวาด แก้วใจ อัมพร มาลา อารีย์ อรพรรณ เรณู สามารถยกตัวอย่างได้ดังนี้

1.4.1 เรณู

เรณูมีลูกชายแต่ไม่ได้เลี้ยงดูของตนเอง เนื่องจากเป็นลูกที่เกิดจากความมกมาก แอบมีความสัมพันธ์กับพี่ชายตนเอง ทำให้สังคมไม่ยอมรับและถูกติฉินนินทา แม่เรไรจึงรับลูกชายของเรณูเป็นลูกแทน ให้ลูกเรียกเรณูว่าพี่ เพราะเป็นลูกที่เกิดกับตนเองและพี่ชาย เพราะฉะนั้นจึงแก้ปัญหาให้นางเรไรผู้ซึ่งเป็นแม่ของเรณูเป็นแม่แทน

“แล้วเป็นเจ็ดปีที่ชีวิตพี่เหมือนตกอยู่ในขุมรกรด้วย มีลูกก็ไม่ได้เลี้ยง มีลูกลูกก็ไม่รู้ว่าเป็นแม่ไม่ได้เรียกพี่ว่าแม่ ต้องเรียกแม่ว่าพี่ แล้วก็ต้องระหกระเหินเร่ร่อนไปหากินในที่ย่างนั้นใครเห็นก็มองด้วยสายตาเหยียดหยาม”

(กรงกรรม. 2560 : 95)

1.4.2 มาลา

มาลาถูกลูกกับมงคล แต่พ่อของลูกเสียชีวิตไปแล้ว ที่สำคัญนางย้อยแม่สามีก็ไม่ยอมรับเพราะเกลียดมาลาที่สาปแช่งให้ลูกชายที่นางรักมากต้องตาย แต่มาลาต้องหาทางออกให้กับปัญหาที่เธอก่อขึ้นมาคือ การทอังก่อนแต่ง เธอไม่ได้สารภาพหรือบอกกับพ่อแม่ของเธอว่าเธอต้องแล้วพ่อแม่ต้องการให้เธอแต่งงานกับลูกชายที่เป็นเพื่อนกับพ่อ เธอตกลงที่จะแต่งงานตามที่พ่อต้องการ แต่การแต่งงานของเธอในครั้งนี้ แต่งแล้วต้องย้ายไปอยู่กับสามี ดังนั้นเธอต้องไม่มีลูก เธอจึงแก้ปัญหาโดยการนำลูกสาวที่เพิ่งคลอดมาทิ้งไว้ให้นางย้อยผู้ซึ่งเป็นย่าเลี้ยง เพราะตนต้องไปแต่งงานใหม่ เธอจึงเลือกแก้ปัญหาให้กับชีวิตการแต่งงานของเธอโดยการทิ้งลูกสาวของตนให้ผู้เป็นย่าเลี้ยง

1.5 แม่ผู้พร้อมจะปกป้องคุ้มครองลูก

สัญญาชญาณของความเป็นแม่คือมีหน้าที่ในการปกป้องดูแลคุ้มครองลูกให้อยู่รอดปลอดภัย แม่ผู้พร้อมจะปกป้องคุ้มครองลูกพบในตัวละครหญิง ดังนี้

1.5.1 เรณู

เรณูในฐานะแม่จึงต้องต่อสู้เพื่อปกป้องลูกของตนเอง จะเห็นได้ถึงความรักที่พร้อมจะปกป้องลูกของเรณูที่แม่สามีไม่ยอมรับและจะ让她ไปทำแท้ง

“ผู้หญิงอย่างเรณู พร้อมรบ เพื่อลูกในท้องที่กำลังจะลืมตาดูโลกต่อให้บุกน้ำลุยไฟหรือเดินฝ่าดงหนามเธอก็ไม่หวั่น ฉันท้องกับเขาแล้วฉันจะกลับไปได้อย่างไร”

(กรงกรรม. 2560 : 11)

“ไอ้ปอก มานี้ มาหาแม่ เรณูหันไปเรียกลูกชายคนเล็กของแม่ แม่บอกกับคนทั่ว ๆ ไปว่า ‘เป็นลูกหลง’ ทั้งที่ตอนที่เธอคลอดปอกนั้นแม่อายุเกือบ 60 ปีแล้ว แม่พยายามปกป้องเธออย่างเต็มกำลังและแม่ก็ยังพยายามระงับรอยร้าวระหว่างพี่สาวกับน้องสาวโดยปอกเธอไว้และหาทางออกให้ แม้ว่าทางออกนั้นมันจะไม่ได้ทำให้ชีวิตเธอดีขึ้นก็ตาม”

(กรงกรรม. 2560 : 107)

จากข้อความข้างต้น แม่เรไรซึ่งเป็นแม่ของเรณูได้พยายามปกป้องเรณูและพยายามระงับรอยร้าวที่เกิดขึ้นระหว่างน้องสาวกับพี่สาวที่มีสามีคนเดียวกัน ถึงแม้ว่าทางออกจะทำให้ชีวิตเธอดีขึ้นหรือแย่ลง แต่อย่างน้อยแม่เรไรก็ได้ทำตามบทบาทหน้าที่ความเป็นแม่นั่นก็คือ ปกป้องและคุ้มครองลูกจากอันตรายทั้งปวง

1.6 แม่ผู้คอยแก้ปัญหาให้กับลูก เป็นที่ปรึกษาและร่วมแบ่งเบาความทุกข์

หน้าที่ของแม่ที่ต้องสวมบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาให้กับลูกในยามที่ลูกทุกข์ใจมี ปัญหาสามารถเล่า ระบาย ให้แม่ฟัง ผู้เป็นแม่พร้อมจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและร่วมแบ่งเบาความทุกข์ให้คลายลง และช่วยแก้ปัญหาให้กับชีวิตของลูก ซึ่งพบในตัวละครหญิง ดังนี้

1.6.1 แม่ย้อยกับปฐม

แม่ย้อยเป็นแม่ของปฐมซึ่งรักลูกชายมาก เมื่อลูกชายนำผู้หญิงที่ไม่รู้จักหัวนอน ปลายเท้าและแม่ไม่ได้เป็นคนเลือกให้เป็นสะใภ้เข้าบ้าน เป็นบทบาทของแม่ที่ต้องการช่วยลูก แก้ปัญหาการนำผู้หญิงคนใหม่มาในฐานะเมีย ในขณะที่ตนเองมีคู่หมั้นคู่หมายอยู่แล้ว และยังเป็น การใช้อำนาจสั่งให้ลูกรีบเคลียร์ปัญหาให้เรียบร้อย โดยไม่นึกถึงหรือเห็นอกเห็นใจเด็กที่บริสุทธิ์ซึ่งมี สถานภาพเป็นหลานของตนเอง บทบาทแม่ที่คอยแก้ปัญหาให้กับลูกให้ทำในสิ่งที่มันผิดคุณธรรมเพื่อ จะได้ไม่ผิดสัญญากับคู่หมั้นเพื่อจะได้ไม่ต้องยกเลิกสินสอดให้ฝ่ายผู้หญิงเพราะเป็นการผิดสัญญาของฝ่าย ชาย ด้วยความงกในเรื่องเงินจึงทำให้แม่ย้อยคิดตัดสินใจช่วยลูกในทางที่ผิดจารีตประเพณี

“เอามันกลับไปเข้าช่องเข้าบาร์ที่มันเคยอยู่ด้วยนะ อย่าทิ้งไว้ให้เป็นเสนียดจัญไรสาวยตาของม่า แกอย่าลืมนะว่าแกมีคู่หมั้นคู่หมายแล้ว ตอนนีทางนั้นยังไม่รู้เรื่องบัดสีเราต้องรีบแก้ปัญหาเสียก่อน ท้องได้มันก็แท้งได้ แล้ว คนอย่างอื่นี ม่าไม่เชื่อหรือกว่ามันจะไม่เคยรีดเด็กออกจากท้อง”

(กรงกรรม. 2560 : 12)

1.6.2 แม่ทองคำกับบังอร

บทบาทของการเป็นแม่ คือแบ่งปันความสุข และบรรเทาความทุกข์ใจของลูกสาว และช่วยกันคิดหาแนวทางป้องกันแก้ไข บทบาทการเป็นภรรยาที่ต้องดูแลปรนนิบัติเอาใจสามี พ่อแม่ สามี ทั้งงานบ้าน งานครัว ค้าขาย เธอต้องทำทุกอย่าง แต่บังอรเธอก็ต้องยอม เพราะเธอเป็นคนเลือก ที่จะมาเป็นสะใภ้บ้านนี้เอง แม่ก็มีหน้าที่แค่ปลอบใจและรับฟังปัญหาของลูกและช่วยกันแก้ไขปัญหา

“ร้องให้ทำไมบังอร ใครทำอะไรเอ็ง” นางทองคำลูบหัวลูกสาวซึ่งวันนี้เอาแต่ร้องไห้โฮไม่ยอมพูดจาใด ๆ

“ร้องให้ออกมาให้หมดนะลูก มีเรื่องคับข้องหมองใจอะไรก็บอกแม่ได้ เอ็งสุขแม่ก็สุขด้วย เอ็งทุกข์แม่ก็ทุกข์ ด้วย แม่เลี้ยงลูกสาวมาด่าสักคำ ตีสักแปะก็ยังไม่เคย ถ้าเอ็งอยากกลับมาอยู่บ้านแม่ก็ยินดีรับเอ็งไว้ บังอร บอกแม่มาสิลูก” ยิ่งนางทองคำพูดมากเท่าไรน้ำตาก็ทะลักไหลมาขึ้นเท่านั้นบังอรร้องไห้จนเข้าใจแล้วก็เล่าเรื่องราวตั้งแต่คืนส่ง ตัวเข้าหอให้คนเป็นแม่ฟัง นางทองคำทุกข์กับลูกถึงสามทุกข์ มันเป็นเวรเป็นกรรมอะไรหนอ

“ให้แม่ไปถามผู้ใหญ่ฝ่ายโน้นดูไหม เพื่อบางทีมันจะมีทางแก้ไข”

“อย่าลืมนะแม่เขาบอกแล้วว่าอีกไม่กี่วันคงจะกลับมาจริง ๆ แล้ว ฉันมันอ่อนแอเอง ฉันมันไม่มีน้ำอดน้ำทน แคขายของง่าย ๆ ก็ทำไม่ได้ แต่แม่มันเหนื่อยกว่าการทำนาจริง ๆ นะ หัวฉันหมุนไปหมดตั้งแต่เช้าจนเย็นจรดค่ำ

แทบไม่ได้นั่งพัก ทั้งทำงานครัว ทำงานบ้าน ชายของ ชักผ้าดูแลลูกใครบ้างก็ไม่รู้ จนอย่างกับอะไร วัน ๆ ก็ช่างขยัน ทำเลอะเทอะ และที่สำคัญเหนื่อยไหนมันก็พอทนได้หรอกแม่แต่ไอ้เหนื่อยนี้สิแม่ผัวฉันเขา...”

“ไม่ต้องพูดหรอก แม่รู้จักนางเอียดดี คนลืมหัดทำตัวเอง มันก็มาจากลูกชวานานี้แหละ มีผัวขยัน วาสนาดี เข้าหน่อย ทำเป็นหยิ่งไม่มองคนทำนา แท้จริงที่บ้านมันร่ำรวยอยู่ทุกวันนี้พอได้อาศัยชวานา มันคนลืมหัดคน ลืมคุณแผ่นดิน สักวันเถอะ มันจะได้สำนึกดูบ้าง ดูเหมือนคนเป็นแม่จะเดือดเนื้อร้อนใจกับเรื่องนี้อยู่ไม่น้อย”

(ชิงซิง. 2556 : 119 - 120)

1.7 แม่ผู้สั่งสอน เป็นแม่ที่ให้คำสั่งสอน เตือนสติลูก

แม่ลูกจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มีหน้าที่การงานที่ดี หากบางครั้งบางเรื่องยามที่ลูกประสบปัญหาในชีวิต แม่ต้องให้คำตักเตือน อบรม สั่งสอน เพื่อเตือนสติให้กับลูก ซึ่งลักษณะของแม่ที่คอยสั่งสอน เตือนสติลูกปรากฏในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ดังนี้

1.7.1 แม่ยาย

บทบาทของแม่ที่ต้องสั่งสอนลูก เตือนสติให้ลูกได้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง เมื่อมีครอบครัวใหญ่ขึ้น ในฐานะแม่จะต้องทำหน้าที่ของแม่เลี้ยงลูกให้เติบโต มีการศึกษา มีหน้าที่การงานที่ดี มีครอบครัวที่ดี เป็นคนดีของสังคม ผู้เป็นแม่ต้องรู้จักวางแผนชีวิตให้กับตนเองและลูก ๆ แบ่งบทบาทและหน้าที่ แบ่งปันทรัพย์สินให้ยุติธรรมที่สุด เพื่อให้ลูกได้มีความสุขอยู่ดีกินดี ไม่เดือดร้อน

“อาตง เป็นแม่คนมันไม่ง่ายหรอกนะ เมื่อเป็นเมีย ก็ต้องทำหน้าที่ของเมีย หน้าที่ของสะใภ้เมื่อเป็นแม่คน นอกจากจะต้องเลี้ยงลูกให้โต มีการศึกษา มีหน้าที่การงานแล้ว ก็จะต้องเลี้ยงให้เป็นคนดี ทรัพย์สินสมบัติที่มีก็จะต้องแบ่งปันกันไปให้ยุติธรรมที่สุด เวลานอนตายก็จะได้นอนตายตาหลับ ไม่มีห่วง ไม่มีใครเอาไปครหาได้

เมื่อเห็นแผนชีวิตของแม่ที่ทำทุกอย่างเพื่อความสุขของลูกหลาน อาตงก็รู้สึกรักแม่ยิ่งขึ้นผสมกับความรู้สึก ‘ใจหาย’ ปีนีสถานภาพทางบ้านของเขากำลังจะเปลี่ยนแปลงไป จะไม่มีเฉพาะแค่พี่ ๆ น้อง ๆ อีกแล้ว ‘วงศ์’ จะใหญ่ขึ้นเพราะมีสะใภ้ แล้วก็ต้องมีลูก มีหลาน มีการแบ่งแยกทรัพย์สินสมบัติแบ่งแยกหน้าที่การงาน แบ่งแยกอาหารการกินให้ชัดเจน”

(กรงกรรม. 2560 : 110)

1.7.2 แม่พิกุล

บทบาทของผู้เป็นแม่ คือการอบรมสั่งสอนของแม่พิกุลซึ่งเป็นแม่ของพิไล ก่อนที่จะออกเรือน ต้องฝึกทำงานบ้าน งานเรือน งานครัว จะต้องดูแลปรนนิบัติลูกและสามี ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของ ‘เมีย’ และ ‘แม่’ ซึ่งผู้หญิงทุกคนต้องเข้าใจบทบาทและหน้าที่นี้ เพราะถ้าไม่ทำก็จะกลายเป็นผู้หญิงที่บกพร่องต่อหน้าที่ที่สังคมคาดหวังว่า การเป็นแม่และเมียที่ดีต้องเก่งการบ้านการเรือนและการครัว

“เพราะก่อนจะถึงวันแต่งงาน แม่ก็บอกแล้วว่า ทำไม่เป็นก็ต้องทำให้เป็น ไม่อยากทำก็ต้องทำเพราะเรื่องพวกนี้เป็นหน้าที่ของ ‘เมีย’ และ ‘แม่’ ทุกคนจะเกี่ยงคนอื่นอย่างที่เคยเกี่ยงไม่ได้อีกแล้ว”

(กรงกรรม. 2560 : 153)

1.7.3 พะยอม

พะยอมพยายามสั่งสอน อบรม และเตือนสติของลูกชายให้ตั้งใจเรียนเพื่อจะได้มีอนาคตที่ดี แต่ลูกชายกลับไม่สนใจและไม่เชื่อฟังผู้เป็นแม่ ด้วยความรักของแม่ถึงรู้ว่าลูกชายของตนเองเป็นลูกที่ไม่ดีแต่ถึงอย่างไรนางก็รักและคอยอบรมสั่งสอนตามหน้าที่และบทบาทของแม่เสมอ

“ พะยอมมองเกรตเฉยๆของบุตรชายแล้วถอนหายใจออกมาอย่างแรง ลือชัยไม่ใช่คนหัวไม่ดีแต่เขาไม่สนใจเล่าเรียน อาจเป็นเพราะวัย เพราะเพื่อน เขาไม่ต้องลำบาก จึงทำให้เขาไม่มีความทะเยอทะยาน ไม่มีความอยากมีอยากเป็นเหมือนคนอื่น ๆ พะยอมพยายามสั่งสอน แต่ลูกชายก็ทำเหมือนเสียงของแม่เป็นเสียงเสียงขลุ่ย ตั้งใจเรียนหน่อยไม่ได้รีซัย เกรตเท่านั้นจะไปทำอะไรได้ แม่ไม่อยากจะบอกกับลูกหรือทักว่าแม่อย่าเขาที่มีลูกไม่รักดี แต่แม่ไม่คิดว่าลูกจะไม่รักตัวเองถึงเพียงนี้”

(สุดแค้น แสนรัก.2557 : 285)

1.7.4 อัมพร

อัมพรสวมบทบาทของการเป็นแม่ที่อบรมสั่งสอนเตือนสติลูก ให้รู้ถึงสถานภาพ บทบาทหน้าที่ และการประพฤติตนที่เหมาะสมกับสถานภาพและบทบาทหน้าที่ เป็นครูบาอาจารย์ ควรประพฤติตนให้สามารถเป็นแบบอย่างแก่ลูกศิษย์ ซึ่งถือว่าอัมพรได้ตักเตือนลูกในฐานะบทบาทของแม่

“แม่ห่วงความรู้สึกของลูกทุกคน เราก็ก่อนกันอย่ากลับบ้านให้ตึกนัก แล้วเป็นถึงครูบาอาจารย์ยังเที่ยวกลางคืนแบบนี้ใช้ได้ไหน”

(สุดแค้น แสนรัก.2557 : 342)

1.8 แม่ผู้รักและใส่ใจดูแลลูก เป็นแม่ที่รักและใส่ใจลูกทุกเรื่อง

บทบาทหน้าที่การดูแลลูกของแม่นั้นมีมากมายและไม่เคยสิ้นสุด แม่ลูกจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ สถานภาพและบทบาทของแม่ก็ไม่เคยเปลี่ยนไป โดยเฉพาะแม่ในสังคมไทยจะดูแลลูกตั้งแต่เรื่องอาหารการกิน จนถึงความรู้สึกต่าง ๆ ของลูก ฝ่าหวงใยดูแลลูก รับรู้ทุกข์สุขของลูกตลอดเวลา ซึ่งลักษณะของแม่ผู้ใส่ใจดูแลลูก เป็นแม่ที่ใส่ใจลูกทุกเรื่องปรากฏในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ดังนี้

1.8.1 นางแย้ม

นางแย้มเป็นแม่ที่รัก ดูแล ใส่ใจลูกและหลานทุกคน ให้ความสำคัญกับการศึกษาของลูกหลาน แสดงให้เห็นถึงความรัก ความเอาใจใส่ดูแลลูก ใส่ใจดูแลช่วยเหลือลูกในทุก ๆ เรื่อง เพื่อให้ลูกได้อยู่ดีมีสุข อยู่อย่างสุขสบาย แสดงถึงความรักและบุญคุณที่ยิ่งใหญ่ที่แม่มีให้กับลูกทุกคน

“พระคุณของแม่นั้นยิ่งใหญ่เหลือคณานับ เขามีวันนี้ได้ก็เพราะแม่ แม่ส่งเขาเรียนต่อท่ามกลางเสียงสบประมาทของหมู่ญาติ แม่เคี่ยวเข็ญให้เขาไปโรงเรียนที่อยู่ไกลแสนไกล แม่อดทนทำงานหนักเพื่อให้เขามีเงินจ่ายใช้สอยไม่ให้น้อยหน้าใคร รถกระบะคันแรก แม่แต่ภรรยาของเขาแม่ก็ตกแต่งให้โดยที่เขาไม่ต้องหาเงินให้เหนื่อยยาก ไหนจะที่นั่งในบ้านหลังที่เขาอยู่แม่ก็ผันเงินมาช่วยซื้อขาดเหลือเมื่อไหร่เขาก็วิ่งมาหาแม่ ช่วงที่ลูกยังเล็กเงินเดือนเขาน้อยแล้วก็ต้องย้ายที่ทำงานไปต่างจังหวัด ถ้าแม่ไม่รับฝากลูกเขาไว้ 2 คน เขากับลูกก็คงลำบาก เงินค่าเล่าเรียน ค่าเสื้อผ้า หนังสือของลูก แม่ก็ออกให้ แม่แม่จะบ่นเพื่อระบายความเหน็ดเหนื่อยนาราคาใจบ้าง แต่พอเขาหยิบยื่นเงินคืนให้ แม่ก็ไม่รับ แม่บอกเสมอว่าเงินของแม่ก็เหมือนเงินของลูก”

(สุดแค้น แสนรัก.2557 : 441)

1.8.2 นางสาวภา

นางสาวภา มีลูกชาย 2 คน นางรักลูกทั้งสองคนเท่ากัน นางได้ทำหน้าที่ความเป็นแม่เป็นอย่างดี เป็นแม่ผู้ที่ดูแลลูกและสามียามเจ็บไข้ได้ป่วย ต้องอดทนตรากตรำทำงานตากแดด อาบเหงื่อต่างน้ำ หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดินเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว งานบ้านงานเรือนไม่ให้ขาดตกบกพร่อง ต้องหุงหาอาหารเพื่อให้ลูกได้กินข้าวก่อนไปทำงานทุกวัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรักและการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีที่แม่มอบให้กับลูก

“ภาพของแม่ตอนที่ต้องดูแลพ่อยามเจ็บป่วย ภาพตอนที่แม่ตากแดดตากฝนทำงานตามลำพังหลังจากที่พ่อสิ้นลมไปแล้ว ภาพของแม่ที่ตื่นแต่มีดแต่ดึกเพื่อมาหุงหาอาหารให้พวกเขาได้กินก่อนไปทำงาน ภาพของแม่ยามที่พวกเขาเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่สบาย สิ้นน้ำทุกซักร้อนของแม่ตอนที่รู้ว่าพี่ไพรวัลย์เป็นโปลิโอ ภาพของแม่ในอดีตมีเยาะเย้ยมากมาย จนกระทั่งความปลาบปลื้มแล่นเข้ามาอาบหัวใจ”

(ทุ่งเสนาหา. 2557 : 99 - 100)

1.9 แม่ผู้รู้ผิดชอบ เป็นแม่ที่เรียนรู้ข้อผิดพลาดของตน และปรับปรุงแก้ไข

การเป็นแม่ที่ดีนั้น ใช่ว่าทุกคนจะสามารถเป็นได้ดีสมบูรณ์แบบ การเป็นแม่ก็ต้องเรียนรู้ทั้งถูกผิด ก็ต้องยอมรับและแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น ลูกก็ต้องเข้าใจแม่ เรียนรู้ไปทีละนิดว่าแม่ได้ทำโน่นสิ่งที่ทำให้ลูกนั้นดีหรือไม่ดีต่อตัวลูกอย่างไรบ้าง ไม่เพียงแต่แม่ที่คาดหวังจะให้แม่เข้าใจลูกเท่านั้น แต่ลูกก็ควรเข้าใจแม่ด้วยว่าแม่เองก็สามารถทำผิดได้ แต่รู้ว่าผิดก็ยอมรับ รับผิดชอบ และหาวิธีแก้ไข ความผิดพลาดนั้นให้คลี่คลายให้ปัญหาหล่นไป

ซึ่งลักษณะของแม่ผู้รู้ผิดชอบ เป็นแม่ที่เรียนรู้ข้อผิดพลาดของตน และปรับปรุงแก้ไขปรากฏในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ดังนี้ เรณู อุไร แม่ย้อย แม่แยม แม่อุ่น

1.9.1 เรณู

เรณูแสดงให้เห็นบทบาทของการเป็นแม่ที่รู้ผิดชอบยอมรับผิดกับความผิดในอดีตที่แอบเป็นชู้กับพี่ชายของตนเองเพราะความมั่งมากจึงทำให้เรณูต้องขึ้นมา แต่ตอนนี้เรณูคิดได้แล้วและสำนึกผิดอยากทำหน้าที่แม่ ให้ความรัก ให้การศึกษา ให้ลูกเกิดมาได้รับความอบอุ่นจากแม่ และเรณูต้องการเติมเต็มความรัก ความอบอุ่นที่ลูกควรได้รับจากแม่ให้เต็มที่ เรณูในฐานะแม่พร้อมที่จะนำความผิดพลาดในอดีตมาแก้ไขให้ลูกของเธอเติบโตมาเป็นคนดีมีคุณภาพ

“เรณูเป็นแม่ ก็ต้องวางแผนอนาคตไว้ให้ลูก พวกญาติพี่น้องจะต้องเห็นว่าแม่ชาติกำเนิดของป๊อกนั้นจะเกิดจากความมั่งมากในการของพ่อกับแม่ แต่ป๊อกจะต้องเติบโตขึ้นมาสวยงาม มันน่าจะถึงเวลาแล้วที่เรณูจะได้ทำหน้าที่แม่ให้เต็มที่เสียที”

(กรงกรรม.2560 : 467)

เรณูเคยทำงานที่บาร์ และถูกคนอื่นมองว่ามีอาชีพเป็น ‘กะหรี’ แต่เรณูจะไม่หวนกลับไปทำอาชีพนั้นอีกแล้ว เพราะเรณูมีลูกไม่ยอมให้ลูกต้องมารู้เรื่องราวที่ไม่ดีของแม่เมื่อตอนโต เรณูอยากเป็นแค่ผู้หญิงธรรมดาที่ทำอาชีพเป็นแม่ค้าขายขนมอาชีพสุจริตที่ใช้เลี้ยงดูตนเองและลูก อยากมีครอบครัวเหมือนคนทั่ว ๆ ไป ที่สำคัญเรณูอยากดูแลลูกให้เต็มที่

“ฉันคงไม่หวนกลับไปบาร์อีกแล้วพี่ ที่ฉันต้องทำอย่างนี้ ที่ฉันมาที่นี่เพราะฉันรักเขา ฉันอยากเป็นผู้หญิงธรรมดา ไม่มีใครตีตราว่าเป็น.....อย่างที่เคยเป็น และที่สำคัญฉันมีลูกชายฉันไม่อยากให้มันต้องอายเมื่อรู้ความไปมากกว่านี้”

(กรงกรรม.2560 : 555)

1.10 แม่ผู้ให้ความสำคัญและส่งเสริมการศึกษาของลูก

การเป็นแม่ผู้ให้ความสำคัญและส่งเสริมการศึกษาของลูก ซึ่งลักษณะของแม่ที่พบในตัวละครหญิง ได้แก่ ย้อย, แยม, อุไร, อิม, อุ่น, อารีย์, ยุพิน, จินดา, สลักจิตร, นางรัญจวน, แม่ดวงมณี ปรากฏในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ดังนี้

1.10.1 อุไร

อุไรเป็นตัวละครหญิงที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของแม่ที่นอกจากจะให้ชีวิตลูกแล้ว ยังต้องให้การศึกษา อบรมเลี้ยงดูลูกให้เติบโตเป็นคนที่สามารถเป็นที่พึ่งของพ่อแม่ในยามแก่เฒ่า

ได้ ทุริถึงแม่เธอไม่ได้จบการศึกษาสูง จบแค่ระดับประถมสี่ แต่นางก็เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงหรือยกระดับคุณภาพชีวิตของเธอและลูกให้ดีขึ้นได้

“ถึงแม่แม่จะจบแค่ ประถม 4 แต่เมื่อเข้าเมืองแล้ว แม่ก็ชวนขายปรีกากับคุณครูของเธอมาตลอด ทางใดที่จะทำให้ลูกสาวคนนี้เป็นหนึ่งได้ แม่พร้อมที่จะเสียเงินทันที”

(สุดแค้น แสนรัก.2557 : 184)

1.10.2 นางแย้ม

นางแย้มเป็นตัวละครหญิงที่สวมบทบาทในการเป็นยาที่เล็งเห็นและให้ความสำคัญในการศึกษาของบุตรหลานมากที่สุด การศึกษาต้องมาเป็นอันดับแรก ชอบการแข่งขันให้ลูกหลานตนเองเรียนเก่งกว่าคนอื่นเพื่อจะได้ขีดหน้าชุดาแก่งศ์ตระกูล

“ย่าหาสารพัดโรงเรียนกวตวิชามาให้เขาเลือก แล้ววันเสาร์อาทิตย์เขาก็ไม่ได้พัก เข้าจรดค่ายาที่ตระเวนรับส่งหาข้าวหาน้ำให้อย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย ย่าบอกเขาเสมอว่า เหนื่อยแค่ไหนไม่ว่าขอให้หลานของย่าถึงฝงอย่างที่ยากฝนไว้”

(สุดแค้น แสนรัก.2557 : 186)

“แม่ของลลดาให้เธอไปอดอ้อนผู้เป็นย่า เพื่อนำเงินมาจ่ายค่าเรียน พอรู้ว่าเป็นเรื่องการเรียน นางแย้มจึงให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ แต่คนอย่างนางแย้มก็ต้องมีข้อแลกเปลี่ยน”

(สุดแค้น แสนรัก.2557 : 231)

“รู้ไหมบรรดาหลานทั้งหมดนี้ตัวแยกว่าใครเขาเลย ทั้งที่พ่อแม่ก็มีพร้อมแต่ทำไมละ ทำไมไม่รักเรียน เห็นไหมว่าหลานบ้านฝงโน้นเป็นอย่างไรบ้าง หน้าตาผิวพรรณเขาดูดีมีสง่าราศิกันทั้งนั้นสู้เขาสิลูก อย่าเอาแต่สนุก เรียนให้สูง ๆ จะได้กลับมาบริหารงานของพ่อแม่”

(สุดแค้น แสนรัก.2557 : 231)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาทของย่าที่รักและดูแลหลานเสมือนแม่บังเกิดเกล้า นางให้ความสำคัญของการศึกษาของหลาน ทุมเททั้งเงินและเวลา เพื่อทำให้หลานของนางเรียนจบมีอาชีพที่นางใฝ่ฝันให้กับหลานรักซึ่งเปรียบเสมือนลูกของนางเอง และนางแย้มให้ความสำคัญกับการศึกษาของลูกหลานมาก ส่งให้เรียนหนังสือสูง ๆ เพื่อจะได้มีอาชีพกลับมาบริหารงานเพื่อจะได้ร่ำรวยมั่งมีมากยิ่งขึ้น นางเชื่อว่า ความรู้เป็นขุมทรัพย์ในการนำไปสู่ความร่ำรวยและอนาคตที่สุขสบาย

1.10.3 อิม

อิมเป็นแม่ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษามาก เขาเชื่อว่าการศึกษาจะทำให้ลูกมีหน้าที่การงานที่ดี เป็นหน้าเป็นตาให้แก่วงศ์ตระกูล

“ถ้าคิดจะตอบแทนบุญคุณแม่ก็ตั้งใจเรียนหนังสือให้จบให้มึงงานทำเป็นหน้าเป็นตาของวงศ์ตระกูลแค่นั้นแหละอาทิตย์แม่พอใจแค่นั้น”

(ชิงซิง. 2556 : 358 - 395)

ยงชัยเครื่องหมายของคนดีก็คือความกตัญญูผู้ให้เป็นได้ยากแล้วผู้ที่รับไปแล้วตอบแทนคุณผู้ให้ยากกว่าเรียนให้ดีเรียนให้เก่งเรียนให้จบเอาปริญญามาฝากแม่เขาให้ได้แค่นั้นแม่เขาคงชื่นใจ ”

(ชิงซิง. 2556 : 395)

1.10.4 นางจำเรียง

นางจำเรียงมีลูกสาวจำนวน 2 คน คนแรกให้อยู่บ้านดูแลกิจการงานบ้านงานเรือน ลูกสาวคนที่สองส่งให้ไปเรียนหนังสือ ให้ได้เป็นครูแล้วกลับมาพัฒนาถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง จินดา จึงเป็นความหวังของพ่อแม่ในการรับราชการ คนในสังคมมีค่านิยมเรียนสูง ๆ จะได้เป็นเจ้าคนนายคน พ่อแม่ก็จะได้รับสวัสดิการ และอาชีพการรับราชการทำให้มีหน้ามีตาทางสังคม แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของการเรียนหนังสือเพื่อเข้ารับราชการ

“ดูแลตัวเองดีๆนะ พี่เป็นหัวใจของพ่อแม่ ฉันเองเรียนจบปีนี้ปีหน้ายังไม่รู้เลยว่าจะไปตรงไหน อาจจะสอบเข้าครูแล้วก็เรียนต่อเสาร์อาทิตย์เอา สงสารพ่อแม่เนะเรียนหนังสือใช้เงินเยอะ แต่เธอก็เป็นความหวังของพ่อแม่เนะ ถึงแม่แม่จะเป็นชาวนาจนมั่งมีแต่ว่านางจำเรียงก็ฝันที่จะมีลูกรับราชการทำงานให้หลวง เพราะมันหมายถึงหน้าตาและสวัสดิการของตัวเองยามแก่เฒ่า นางจำเรียงจึงต้องส่งจินดาไปอยู่กับญาติและเวลาลงแขกทำงานนางจำเรียงก็จะอวดถึงผลการเรียนของลูกสาวคนเล็กอยู่เป็นประจำ”

(ทุ่งเสนหา. 2556 : 103 - 104)

1.11 แม่ผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้ลูกบวชเพื่อทดแทนบุญคุณ

ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญของการเป็นผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนา เชื่อในเรื่องของการบวชทดแทนบุญคุณ แสดงให้เห็นถึงบทบาทของแม่ผู้ที่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ต้องการทำนุบำรุงศาสนาโดยให้ลูกชายไปบวชเพื่อเรียนรู้ทางธรรม และผลานิสงส์ในการบวชของลูกชายจะส่งผลให้แม่ได้ขึ้นสวรรค์เมื่อตายไป พบในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ดังนี้

1.11.1 นางย้อย

นางย้อยเป็นคนไทยแต่ได้สามีเป็นคนจีน แต่นางก็ยังมีความเชื่อและศรัทธาในพระพุทธศาสนา นางเชื่อว่าการที่นางให้ลูกบวช นางจะได้บุญเพื่อมาลบล้างบาปที่นางได้ทำ นางเชื่อว่านางจะได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์

“นางเป็นคนไทย นางเชื่อว่าบุญกุศลจากการเกาะชายผ้าเหลืองของลูกชายนั่นเป็นบุญใหญ่ จะทำให้บาปกรรมที่เธอได้ทำลงไปเมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ไม่ส่งผลยามเมื่อหลบตาละโลก นางปรารถนาความสุข ความเจริญรุ่งเรือง และสวรรค์ เช่นคนไทยทั่ว ๆ ไป”

(กรงกรรม.2560 : 19)

1.11.2 อิ่ม

อิ่มเป็นแม่ที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา มาก เธอจะสอนธรรมะให้ลูกนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

“แม่อิ่มสอนหนักหนาว่าทานเป็นที่มาแห่งโภคทรัพย์สมบัติ แม่สอนให้เขาให้รู้จักหา รู้จักกิน และรู้จักใช้ ที่สำคัญใช้ทำอะไรบ้างและที่แม่เน้นว่าต้องทำนั่นก็คือทำบุญ ยิ่งให้ยิ่งมา ยิ่งมี ไม่มีวันหมด ไม่มีวัน ไม่มี ”

(ชิงช้าง. 2556 : 423)

“อิ่มเธอรู้สึกอิ่มเอิบในหัวใจเหลือเกินด้วยเกิดมาชาตินี้ไม่เสียทีที่ได้เกิดเป็นมนุษย์ได้พบได้เป็นทายาทกับพระพุทธศาสนา ฉันอยากเป็นเศรษฐีใจบุญค้าเงินพระพุทธศาสนาอย่างนางวิสาข่า”

(ชิงช้าง. 2556 : 484)

สุดท้ายในบั้นปลายของชีวิต เธอเลือกที่สละสมบัติ สละความสุขที่จะอยู่กับคนรักที่เธอรอคอย มาทั้งชีวิตเพื่อออกบวชเป็นแม่ชี เพื่อปฏิบัติธรรม

“แม่อิ่มก็สละสมบัติพัสถาน รวมถึงหัวใจที่รักมันของชายอีกคนหนึ่งไว้เดินหน้าเข้าหารสพระธรรมตามที่ได้ตั้งใจเป็น ถือศีลอยู่สำนักแม่ชี เธอได้ข้อคิดจากเหตุการณ์วันวายขบช้อนอีกว่า สายน้ำไม่ไหลย้อนกลับ วันเวลาไม่อาจหวนคืน ความแน่นอน ก็คือความไม่แน่นอน กรรมเป็นผู้ลิขิต บุญเท่านั้นเป็นที่พึ่งระลึก และแม่อิ่มก็สั่งไว้หนักหนาว่าอย่าละเรื่องบุญกุศลเป็นอันขาด หมั่นทำให้ได้ทุกวัน ที่แม่มีวันนี้ได้ก็เพราะบุญ ท่านเห็นแสงสว่างทางออกที่แท้จริงของชีวิต ท่านจึงได้ตัดสินใจทำเช่นนั้นและสักวันเราทุกคนคงได้พบเจอกับพระนิพพาน”

(ชิงช้าง. 2556 : 543)

1.11.3 แม่ทองคำ

แม่ทองคำมีลูกสาว 5 คน เนื่องจากมีลูกสาวจึงไม่สามารถบวชพระได้ นางมีศรัทธาในพระพุทธศาสนาหมั่นไปทำบุญอย่างสม่ำเสมอ พอนางมีหลานชาย ก่อนที่นางจะตาย นางคาดหวังเอาไว้ว่าอยากเห็นหลานชายทั้งสองคนบวชเพื่อนางจะได้เห็นชายผ้าเหลืองและเกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์

“นางจะต้องปลื้มปริ่มใจทุกครั้งเกิดมาชาตินี้ก็มีแต่ลูกสาวจึงไม่ได้บวชลูกไม่ได้เป็นทายาทกับพระศาสนาอย่างแท้จริงกับเขา”

(ชิงชัง. 2556 : 463)

1.11.4 นางสาวเภา

นางสาวเภาเป็นแม่ผู้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา นางเชื่อว่าการที่ลูกชายได้บวชจะเป็นสิริมงคล ส่งผลทำให้นางได้ขึ้นสวรรค์ และการบวชของลูกชายถือเป็นการบวชเพื่อตอบแทนบุญคุณของพ่อกับแม่

“เวลานี้นางปรารถนาเห็นลูกชายที่กำลังจะโกนหัวเข้าวัดสะอาดบริสุทธิ์เพราะนางอยากได้บุญอย่างเต็มที่ ไม่อยากแบ่งปันบุญผ้าเหลืองกับใครทั้งนั้น”

(ทุ่งเสนหา. 2563 : 8)

“ได้เกิดเป็นมนุษย์ก็ยาก ได้เพศบุรุษก็ยาก ได้พบพระพุทธศาสนาก็ยาก มีอายุจนกระทั่งครบบวชและได้บวชในคราวนี้ถือว่าเป็นบุญมหาศาล เพราะทำให้แม่ได้ใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา และบุญผ้าเหลืองนี้แม่ก็หวงแหนยิ่งนัก ก่อนหน้านั้นแม่รำบอเขาให้ระวังเนื้อระวังตัวอย่าได้เผลอไปกับหญิงใดให้ต้องมาแบ่งบุญกันในคราวนี้

และวันนี้เขาก็ทำหน้าที่ของลูกผู้ชายคนหนึ่งได้อย่างดีเยี่ยม นึกย้อนกลับไปเขาเชื่อฟังคำสั่งของแม่เป็นอย่างดี ไม่เคยออกนอกกลุ่มนอกทาง งานการในเรือนในไร่ในนา เขาเคียงบ่าเคียงแขนช่วยแม่ไม่คิดเล็กคินน้อยเรื่องที่พี่ชายอ้างว่าพิการขาเป่และเอาเปรียบ”

(ทุ่งเสนหา. 2563 : 100)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการบวชทดแทนบุญคุณของพ่อแม่ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา หมั่นสอนให้ลูกรู้จักกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ รู้จักบวชทดแทนบุญคุณของพ่อแม่ ชาวพุทธมักมีความเชื่อว่าการบวชเป็นบุญมหาศาลสามารถส่งผลบุญให้พ่อแม่ได้ขึ้นสวรรค์ใกล้ชิดพระพุทธศาสนา

1.12 แม่กับบทบาททางเศรษฐกิจ

หมั่นศึกษาหาความรู้ ใช้สติปัญญา แรงกาย อดทนทำงาน และเป็นนักบริหารจัดการที่ดี รู้จักช่องทางในการทำมาหากิน มีอาชีพเป็นของตนเอง ขยันทำงานหาเงินเพื่อมาจุนเจือครอบครัว ทำงานช่วยแบ่งเบาภาระของสามี มีรายได้สามารถพึ่งพาตนเองได้

1.12.1 นางย้อย

นางย้อย เป็นตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นชนชั้นกลางที่มีอาชีพค้าขาย มีบทบาททางเศรษฐกิจในการใช้สติปัญญาในการทำมาหากิน รู้จักค้าขายเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว

“แม่ย้อยได้บ้านหลังนี้พร้อมที่ดินมาจากการรับจ้างอง พอเจ้าของบ้านไม่สามารถส่งดอกเบี้ยย ดอกเบี้ยก็ทบต้น สุดท้ายแม่จึงต้องยึดบ้านหลังนี้ไว้ หลังได้กรรมสิทธิ์ แม่ให้เจ้าของเดิมย้ายออกไปทันที ท่ามกลางเสียงแข่งขังหักกระดุกกล่าวหาว่าแม่หน้าเลือดใจดำอำมหิต แต่แม่หาได้สนใจไม่ เสียงที่แว่วมาให้ได้ยิน แม่เปรยว่า กูไม่ได้โกงใคร ก่อนที่จะเอาเงินไป ลูกหนี้ของกูทุกคนรู้อยู่แล้วว่าสัญญาเงินกูนั้นมีข้อความว่าอย่างไร เมื่อทุกคนเต็มใจเซ็นชื่อ เต็มใจแปะโป้งก็ต้องยอมรับผลกรรมที่จะตามมา

เบื้องต้นแม่ปล่อยให้ข้าราชการที่มาจากต่างถิ่นเช่าอาศัย พอข้าราชการย้ายไป แม่ตั้งใจจะยกเป็นเรือนหอลูกชายคนโตกับ พิไล ลูกสาวคนเล็กของเจ้าแม่เจ้าของโรงสีที่เกิดจากเมียคนไทย เหมือนกับแม่ของเธอ ที่เป็นคนไทยได้สามีเป็นลูกชายคนจีนโพ้นทะเล

แต่เมื่อการณ์เป็นเช่นนี้แล้ว แผนแต่งงานกับลูกเศรษฐีมีเงินจึงต้องล่มไป”

(กรงกรรม. 2560 : 13)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงบทบาทของแม่เกี่ยวกับการวางแผนทางเศรษฐกิจวางแผนให้ลูกแต่งงานกับลูกเจ้าของโรงสีซึ่งเป็นเจ้าของกิจการเช่นเดียวกับนางแย้ม หวังให้ลูกได้สบายเพราะถือคิดว่า เรือล่มในหนองทองจะไปไหน จึงวางแผนทางการเงินจากอาชีพปล่อยเงินกู๊ พอได้ทรัพย์สินที่หลุดจำนองมาก็นำมาปล่อยให้ข้าราชการเช่าเพื่อเก็บเงินค่าเช่าเอาไว้เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในครอบครัวอัครวงศ์เรื่องกิจ พอไม่มีคนเช่าก็วางแผนจะยกเป็นเรือนหอให้กับลูกชาย แสดงถึงความมีสติปัญญาที่ฉลาดเฉลียวของแม่ย้อยที่มีความสามารถในการวางแผนและบริหารเงินให้งอกเงยและเกิดประโยชน์กับลูกและตนเองมากที่สุด

“ที่นั่นแม่จะเหนื่อยยากลำบากกาย ลำบากใจมากกว่าตอนเลี้ยงหมูอยู่ทับกฤช แต่ที่นั่นก็ทำให้ นางย้อยเรียนรู้วิธีการค้าขายอย่างมีอาชีพ ขยับขยายมาเปิดร้านโชห่วย อยู่ในตลาดชุมแสง ที่นั่นนางเป็นเจ้าของเต็มตัว นางจึงทุ่มเทแรงกาย เพ้นสติปัญญาที่มี ทำทุกวิถีทางที่จะทำให้การค้าเจริญรุ่งเรือง ทรัพย์สินเพิ่มพูน โดยนางตั้งใจไว้ในบรรดาลูกสะใภ้ นางจะต้องขึ้นชื่อว่าเป็นคนเก่งที่สุด ถึงแม้ว่าจะเป็นคนไทยแท้ก็ตาม ”

(กรงกรรม.2560 : 18)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงสติปัญญา ความอดทน ขยันทำมาหากิน จนทำให้แม่ย้ายกลายเป็นเจ้าของธุรกิจ มีรายได้สามารถดูแลเลี้ยงดูครอบครัวได้ แสดงให้เห็นถึงบทบาททางเศรษฐกิจที่ผู้หญิงสามารถทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่ มีความฉลาด เก่ง ไม่ด้อยไปกว่าผู้ชายเลย

“จริง ๆ นางย้ายคิด...คิดถึงอนาคตของตนเองที่กลายเป็นยายแก่ซึ่งยังต้องจัดการทรัพย์สินสมบัติ และวางแผนอนาคตให้ลูก ๆ เพียงลำพัง”

(กรงกรรม.2560 : 483)

“กลับมาจากงานฝังศพของเด็ก ๆ แล้ว นางย้ายซึ่งถูกเลื่อนสถานะเป็นผู้นำครอบครัวโดยปริยาย ก็บัญชาการให้ประสงค์ทำงานที่โรงสีไปก่อน ส่วนกมล นางย้ายจะให้เป็นหลักอยู่ที่ร้านเพราะตนก็ต้องออกจากร้าน เป็นบางครั้งเพื่อให้บ่อผวาไปเก็บดอกดวง ค่าเช่านา ซึ่งเป็นทั้งข้าวเปลือกและเงินสด”

(กรงกรรม.2560 : 527)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นบทบาททางเศรษฐกิจของผู้เป็นแม่อย่างแม่ย้ายที่ขาดเสาหลักของครอบครัวอย่างแจ็กซึ่งคู่ทุกข์คู่ยากไป นางย้ายก็ต้องขึ้นมาเป็นผู้นำของครอบครัว ต้องคอยวางแผนอนาคตให้กับลูกหลานที่จะได้ไม่ต้องลำบาก การบริหารจัดการทรัพย์สิน สมบัติที่ต้องแบ่งให้ลูก ๆ ทุกคนเท่ากัน เพื่อลูกจะได้ไม่กล่าวหาว่าแม่ไม่มีความยุติธรรม

1.12.2 นางแยม

นางแยมเป็นตัวละครหญิงที่มีบทบาททางเศรษฐกิจในเรื่องของการหารายได้เพื่อทำให้อฐานะความเป็นอยู่ของตนเองดีขึ้น ถึงแม้อาชีพที่ตนทำคืองานปล่อยเงินกู้ที่เก็บดอกเบี้ยยแพง ๆ จะทำให้คนอื่นเดือดร้อน แต่นางก็รู้จักใช้อำนาจที่นางมีอยู่มาต่อรองในเชิงการค้าขาย นางไม่ได้บีบบังคับให้ใครมากู้เงิน แต่ด้วยสภาวะจำยอมทางเศรษฐกิจที่ต้องมากู้เงินกับนางแยมถึงแม้จะเก็บดอกเบี้ยยแพงก็ต้องยอม

“งานปล่อยเงินกู้ เก็บดอกเบี้ยยแพง ๆ ของย่านนั้น เป็นงานที่ถือว่าเป็นเวรเป็นกรรม คือ ทำมาหากินบนหลังคน ซึ่งผลจากการที่ย่ำขูดเลือดขูดเนื้อนั้น ส่งผลให้ต้องมาพยาบาลหลานที่มีสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง ซึ่งหลายครั้งมีข่าวยาทะเลาะดำทอดต่อกับคนในตลาดสด แต่ยากี่ชนะเสียทุกครั้ง

เขาเป็นห่วงสุขภาพของย่า อยากให้ญาติเลิกทำ แต่ยากี่ว่างานที่ทำอยู่นั้น เป็นการให้โอกาสคนจนเสียมากกว่า ส่วนดอกดวงที่ตามเก็บในแต่ละวันนั้นก็ไม่ได้มากอะไร แต่ที่คนอื่นมองว่ามากนั้น เพราะลูกหนี้ของย่ามีอยู่ไม่น้อยนั่นเอง”

(สุดแค้น แสนรัก.2557 : 187)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาททางเศรษฐกิจของนางแย้มที่เมื่อก่อนทำนา และขายที่นาเอาเงินมาลงทุน ยึดอาชีพปล่อยเงินกู้ เก็บดอกเบี้ยยแพง ๆ เพื่อให้นางได้มีกำไรมาใช้จ่ายและส่งเสียหลายชายอันเป็นที่รักของนางได้เรียนหนังสือ ถึงแม้งานของนางที่คนอื่นเห็นว่าเป็นการขูดเลือดขูดเนื้อ ทำนาบนหลังคน หรือเป็นการรีดเลือดจากปูกี้แล้วแต่ นางบอกว่าอาชีพที่ทำอยู่ไม่ใช่อาชีพที่ไม่ดี เป็นอาชีพที่สุจริต สามารถช่วยเหลือคนอื่นได้ เป็นการให้โอกาสคนจนมากกว่าการเอาเปรียบ และที่สำคัญนางบอกว่าไม่ได้บังคับให้ใครต้องมาเป็นหนี้ ทุกคนยอมรับและสมัครใจมาเอง ทำให้เห็นถึงบทบาทการหารายได้ที่ทำให้สามารถร่ำรวยได้ของนางแย้ม

1.12.3 อิม จากเรื่อง ชิงชัง

อิม เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้าที่มีบทบาททางเศรษฐกิจ เริ่มจากการที่มีอาชีพทำนา เลี้ยงเป็ด และเป็นแม่ค้าขายขนม แม่ค้าขายข้าวแกง และมาเป็นแม่ค้าขายน้ำพริกจนได้เป็นเจ้าของกิจการใหญ่โต ด้วยความขยันและอดทน รู้จักหาความรู้ใหม่ ๆ ในการทำธุรกิจ จึงทำให้มีรายได้สามารถเลี้ยงชีพ เลี้ยงครอบครัว ส่งลูกเรียนจนจบระดับปริญญา ซึ่งถือว่าเป็นผู้หญิงเก่งที่มีความสามารถและมีบทบาททางเศรษฐกิจ

1.12.4 ขวัญชีวี จากเรื่อง ลิขิตรักในสายลม

ขวัญชีวีเป็นตัวละครหญิงที่มีบทบาททางเศรษฐกิจ นอกจากจะเป็นดาราที่มีชื่อเสียง เป็นพรีเซ็นเตอร์โฆษณาสินค้าที่ได้รับความนิยมยังรู้จักวางแผนทางการเงินให้กับตนเองในยามลำบาก อีกคือการเก็บเงินในรูปแบบการซื้ออสังหาริมทรัพย์ การสะสมทองคำแท่ง

“ขวัญชีวีเก็บเงินได้ไม่น้อย หญิงสาวลงทุนทางด้านอสังหาริมทรัพย์ในรูปแบบคอนโดมิเนียมหรู เกือบ 10 ห้อง ตั้งอยู่ติดถนนที่มีรถไฟฟ้าผ่าน ตอนนี้ก็เก็บค่าเช่าเป็นรายได้สบาย ๆ นอกจากนั้นขวัญชีวียังชอบสะสมทองคำมากกว่าเพชรพลอยหรือเครื่องประดับราคาแพงและปัจจุบันนี้ทองคำก็ขึ้นราคาพรวดพราดทำกำไรให้อย่างมีความสุข ”

(ลิขิตรักในสายลม.2556 : 12)

1.13 แม่ผู้เป็นข้างเท้าหลัง ไม่สามารถตัดสินใจเองได้ ต้องรอความเห็นชอบจากผู้เป็นสามี

ผู้หญิงที่เป็นแม่ผู้ไม่สามารถตัดสินใจเองได้ ต้องรอความเห็นชอบจากผู้เป็นสามี มีบทบาทในการเป็นข้างเท้าหลังที่พบในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี มีดังนี้

1.13.1 แม่พิกุลกับพิไล

แม่พิกุลเป็นเมียน้อยของเจ้าแก้งที่มีฐานะร่ำรวย และพิไลเป็นลูกสาวที่ตกอยู่ในสถานะลูกเมียน้อย แม่พิกุลเลี้ยงลูกแบบตามใจลูกทุกอย่าง สามสิ่งให้ทำอะไรก็ต้องทำตามทุกอย่าง ต้องรอความเห็นจากผู้เป็นสามีเพราะนางไม่สามารถตัดสินใจเองได้

“พอรู้ว่าลูกสาวหน้าตาเศร้าหมอง กินข้าวกินปลาไม่ได้หลังได้รับจดหมาย จนต้องขอไปเปิดหูเปิดตาที่ปากน้ำโพทั้งที่ไม่ค่อยกินเส้นกับบ้านแม่ใหญ่ เกิดจากสาเหตุใด นางพิกุลพลอยเป็นทุกข์กับลูกไปด้วย คู่หมั้นของลูกกลายเป็นอื่น หม้ายชั้นหมาก รู้ถึงไหนอายุถึงนั้น หลังฟังทางออกของปัญหาจากแม่ย้อยแล้ว นางพิกุลถึงกับนั่งนิ่ง เพราะเรื่องเปลี่ยนตัวเจ้าบ่าวจากพี่ชายมาเป็นน้องชาย นางตัดสินใจเองไม่ได้ เจ้าแก้งต้องเห็นดีเห็นงามด้วย และที่สำคัญครั้งนี้ถ้าพิไลไม่ยอมนางก็คงบังคับลูกสาวไม่ได้แน่นอน”

(กรรกรรม.2560 : 22)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความทุกข์ใจไปกับเรื่องที่ทำให้ลูกทุกข์ใจ คือ การเป็นหม้ายชั้นหมาก แล้วจะแก้ปัญหของแม่ย้อยคือการเปลี่ยนตัวเจ้าบ่าว แต่นางพิกุล ซึ่งเป็นแม่ของพิไลและเป็นเมียน้อยของเจ้าแก้งไม่สามารถตัดสินใจว่าจะตกลงทำอย่างไรกับปัญหานี้ ต้องรอความเห็นชอบจากเจ้าแก้งผู้เป็นสามีและลูกสาว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเป็นแม่ที่มีบทบาทเป็นช้างเท้าหลังที่ไม่สามารถคิดหรือตัดสินใจเองได้ ต้องรอความเห็นชอบจากผู้เป็นช้างเท้าหน้าหรือสามี

1.13.2 นางสมพรกับเพี้ยเพ็ญ

นางสมพรเป็นเมียของกำนัน ผู้เป็นสามีมีสิทธิ์ตัดสินใจ นางสมพรได้แต่ทำตามคำสั่งของผู้เป็นสามี ไม่สามารถออกความคิดเห็นต่างได้แม้ตนจะไม่เห็นด้วยก็ตาม

“นางสมพรชักสีหน้าเหนื่อยหน่ายใจ ที่ลูกสาวไม่ยอมเข้าใจว่าตนนั้นเป็นเพียง ‘ช้างเท้าหลัง’ ผัวว่าอะไรก็ต้องทำตาม แม้จะไม่เห็นดีเห็นงามด้วย แต่เรื่องที่ลูกสาวคนเล็กผู้มีนิสัยเอาแต่ใจตัวเองดันไปชอบกับไอ้ติดก้นลูกชานา ยากจน คนบ้านใต้ มีอาชีพรับจ้าง เป็นนักร้องเชียร์ร่ายตามงานวัด เป็นเรื่องที่นางไม่เห็นดีเห็นงามด้วยกับลูกสาว

เพราะเงินค่าสินสอดทองหมั้นอย่างที่ควรจะได้ ทางนั้นไม่มีปัญหาหามาให้แน่ แต่งเสร็จแล้วก็ต้องเข้ามาอยู่ในเรือน เพราะเพี้ยเพ็ญเป็นลูกคนเล็กพ่อแม่หวังฝากผีฝากไข้ ศึกษากันนั้นนิสัยชั่วเล้ามายา มีแต่จะผลาญทรัพย์สมบัติให้หมดสิ้นไปอีก ทางเดียวที่จะทำได้คือ ต้องหาคนที่คู่ควรเหมาะสมให้ และนางศรีผู้เป็นอาของเพี้ยเพ็ญก็เสนอตัวลูกชายของนางย้อยมาเป็นตัวเลือก”

(กรรกรรม.2560 : 181)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาทการเป็นแม่ผู้เป็นช้างเท้าหลัง สามีว่า
อย่างไรก็ต้องว่าตาม นั่นคือ ต้องการหาคนที่คู่ควรและเหมาะสมด้านฐานะมาแต่งงานกับลูกสาวหรือ
เรียกว่า คลุมถุงชกก็ได้ แต่งงานเพราะพ่อแม่บังคับให้แต่งโดยที่ไม่ได้ถามความสมัครใจของลูกสาวเลย

สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยายของจุฬามณี พบว่า การเป็นแม่ที่ดีเป็น
ผู้นำครอบครัวและมีอำนาจในการกำหนดชีวิตของลูก อำนาจของผู้หญิงในขณะสมรสบทบาทของแม่ที่
โดดเด่น คือความเป็นแม่ที่รักลูกมาก ดูแลเอาใจใส่ทุกเรื่อง ปกป้องคุ้มครองลูกในยามที่ลูกได้รับ
อันตราย เมื่อลูกมีปัญหาแม่ก็เป็นทีปรึกษาให้กับลูก ร่วมแบ่งเบาความทุกข์คอยแก้ปัญหา อบรมสั่ง
สอน และเตือนสติให้ลูกไม่ให้เลือกเดินทางผิด ที่สำคัญเป็นแม่ที่ให้ความสำคัญและส่งเสริมการศึกษา
ของลูก พยายามให้ลูกได้รับสิ่งต่าง ๆ ที่แม่คิดว่าดีที่สุด เช่น การศึกษา หน้าที่การงาน การมีคู่ครองที่
เหมาะสมกัน ความเป็นแม่เผด็จการ แม่ก็มีอำนาจบงการชีวิตของลูก จึงเกิดปัญหาครอบครัว
ทะเลาะเบาะแว้งกัน การใช้อำนาจในการคลุมถุงชกเพื่อให้ลูกแต่งงานกับคนที่แม่เป็นคนเลือกให้
บางครั้งการใช้อำนาจของแม่เกินขอบเขตส่งผลให้ลูกพบกับความวิบัติในชีวิต หรือเผชิญกับโชคชะตา
ที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ ถ้าพ่อแม่ขีดเส้นทางมาให้ลูกแล้ว เส้นทางนั้นลูกจะต้องเดินยากที่
จะบ้ายเบี่ยงหรือหลีกเลี่ยง ปัจจุบันนี้ผู้หญิงมีสถานภาพเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว ต้องเลี้ยงลูกเพียงลำพัง
ด้วยตนเอง ต้องทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน จึงต้องเลี้ยงดูลูกพร้อมกับรับผิดชอบการทำงานไป
พร้อมกันด้วย จึงต้องเป็นแม่ที่เข้มแข็ง อดทน และมีความรับผิดชอบสูง เป็นแม่ที่มีบทบาททาง
เศรษฐกิจ หมั่นศึกษาหาความรู้ใช้สติปัญญาในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้เพื่อหาเงินมาจุนเจือดูแล
ครอบครัว เป็นแม่ผู้มีศรัทธาอันแรงกล้าต่อพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้ลูกบวชทดแทนบุญคุณ

3.1.2 สถานภาพและบทบาทของแม่สามี – ลูกสะใภ้

ผู้หญิงเมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้ว จะได้สถานภาพของการเป็นลูกสะใภ้ และจะต้องมี
ปฏิสัมพันธ์กับแม่สามี แม่สามีและลูกสะใภ้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในครอบครัว การปรนนิบัติ ดูแล
ครอบครัว การปฏิบัติตนในหน้าที่ของความเป็นแม่สามี การปฏิบัติตนในการเป็นลูกสะใภ้ที่ดี
แม่สามียังคงมีหน้าที่อบรม สั่งสอน เป็นทีปรึกษาให้กับลูกและลูกสะใภ้ มีความปรารถนาอยากให้ลูก
มีครอบครัวที่ประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งหน้าที่การงานและครอบครัว เพราะการมีแม่สามีที่ดี การมี
ลูกสะใภ้ที่ดีจะเป็นเบื้องหลังของความสำเร็จของผู้ชาย การได้มีชีวิต มีครอบครัวที่ดี การเลือก
คู่ครองเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะความคาดหวังและต้องการของพ่อแม่ทุกคนคือต้องการให้ลูกมี
คู่ครองที่ดี จึงทำให้แม่ต้องคัดเลือกลูกสะใภ้ที่ตนเองชอบเลือกให้กับลูก แต่ถ้าลูกไม่ได้ตามใจหรือ
เลือกลูกสะใภ้ที่แม่ไม่ชอบจึงมักมีปัญหาครอบครัว ปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกันระหว่างแม่สามีและ
ลูกสะใภ้ มีการชิงไหวชิงพริบ มีการด่าทอเพื่อเอาชนะกัน ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา

จากการศึกษาตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ตัวละครหญิงมีสถานภาพและบทบาทของการเป็นแม่สามี การเป็นลูกสะใภ้ที่พบในนวนิยายของจุฬามณี แบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ การเป็นแม่สามีกับการใช้อำนาจต่อลูกสะใภ้ การเป็นลูกสะใภ้ที่ยอมรับและยอมจำนนต่อการใช้อำนาจของแม่สามี และการเป็นลูกสะใภ้ที่ไม่ยอมรับและปฏิเสธต่อการใช้อำนาจของแม่สามี สามารถยกตัวอย่างได้ดังนี้

3.1.2.1 แม่สามีกับการใช้อำนาจต่อลูกสะใภ้

3.1.2.1.1 แม่ย้อยกับเรณู จากเรื่องกรงกรรม

แม่ย้อยเป็นแม่สามีที่ไม่ยอมรับว่าเรณูเป็นลูกสะใภ้ นางย้อยจะพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้เรณูออกไปจากชีวิตของลูกชายของตน แต่ก็ไม่สามารถทำได้ จึงเกิดการปะทะคารม ทะเลาะกันเพื่อเป็นการเอาชนะอีกฝ่ายให้ได้

“เอามันไปไว้ที่บ้านนั้น ให้มันเก็บกวาดบ้าน”

(กรงกรรม.2560 : 13)

จากข้อความข้างต้น เป็นการใช้อำนาจของแม่สามีที่ต้องการให้เรณูไปอยู่บ้านที่ไม่ได้มีความสะดวกสบาย ไปเก็บกวาดทำความสะอาดบ้าน หรือไปปรนนิบัติรับใช้สามีเสมือนคนใช้มากกว่าเป็นเมีย

“พิไลมันเป็นคนหนู ลูกเจ้าแกโรงสีใหญ่ หน้าตาจิ้มลิ้มพริ้มเพรา พรั่งพร้อมด้วยการศึกษา ส่วนเธอมันก็แค่ลูกชวานาที่ต้องเขานาเขาทำ มีแม่ย้อยอาชีพรบเร่ขายขนมช่วงฤดูทำนา มีพ่อหาปลาหาก ช่วยกันหาเงินเข้าบ้าน มาอีกทาง การศึกษารีกก็แค่พออ่านออกเขียนได้ ไหนจะประวัติที่ต่างพรายนั่นอีก หอบผ้าตามลูกของเขามา เขาจึงไม่คิดยอมรับว่าเป็นสะใภ้”

(กรงกรรม.2560 : 141)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการที่นางย้อยไม่ยอมรับเรณูเป็นสะใภ้ ไม่ยอมจัดงานแต่งงานให้เหมือนกับพิไล เพราะเรณูด้วยกว่าพิไลทั้งทางด้านการศึกษาและฐานะทางบ้าน นางจึงไม่ยอมรับสะใภ้อย่างเรณู

“ฉันเกลียดมัน ฉันเกลียดมัน ความคับแค้นใจอยากเอาชนะ ทำให้น้ำตานางย้อยไหลออกมาโดยลืมไปว่าตอนนี้ยืนอยู่ตรงหน้า คือ ศัตรู

แต่ถือเป็นลูกสะใภ้เราไปแล้ว แล้วอีกไม่ได้ชั่วช้าเลวทรามอย่างที่ลือเข้าใจ ลือเห็นใหม่ว่าเป็นคนอย่างไร บ้านช่องห้องหับ อาหารการกิน อีท่าได้ตีเย็บ ลือเปิดใจยอมรับอ๊บบ้าง

ไม่ ฉันจะไม่มีวันญาติติกับมัน มันหลอกลูกเรามาฉันคิดเข้าบ้านแบ้ เพื่อมากอบโกยมันคิดว่าพวกเราโง่ รู้ไม่ทันมัน กูไม่มีวันเชื่อคนสิ้นไร้ไม้ตอก คนอย่างมึงรักใครไม่เป็นหรอก มึงรักดีใหญ่เพราะมันเป็นลูกกู เพราะมันมีเงิน แต่มึงอย่าหวังเลยว่ามึงจะได้เงินจากกูไป มึงอย่าหวัง

ชีวิตคนเรานั้นเลือกเกิดไม่ได้เน้แม่ แล้วตอนนั้นหนูก็ยังเด็ก ยังโง่ ยังไม่ประสีประสายังคิดอะไรไม่ได้ แต่ตอนนี้หนูรู้แล้วว่าหนูก็เป็นคน และหนูจะต้องอยู่อย่างมีเกียรติมีศักดิ์ศรีเหมือนคนอื่นเขาบ้าง แม่ไม่มีผู้หญิงคนไหนอยากเป็น ‘กะหรี’ หรือกะนะ ไม่มีหรอก

อาการนั้นเหมือนเป็นการยอมรับแล้วว่าเคยเป็น ‘กะหรี’ อย่างที่นางย้อยว่าไว้จริงๆแม้จะรู้สึกเห็นใจ แต่นางย้อยก็รู้สึกสะอึกใจ ที่สุดท้ายเธอก็พลาดจนได้ เห็นไหมละเฮียมันยอมรับแล้วว่ามันเป็น ‘กะหรี’ มาก่อน เพราะฉะนั้นมันไม่คู่ควรกับลูกของเราเลยสักนิด”

(กรงกรรม.2560 : 163-164)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจของความเป็นแม่สามีที่ดูถูก ไม่ยอมรับเรณูเป็นลูกสะใภ้ และพยายามบีบให้เรณูออกไปจากครอบครัวของเขา เพราะคิดว่าเรณูเข้ามาเพื่อหวังปอกลอก หวังสมบัติของลูกชาย เพราะเรณูโกหกเรื่องเคยมีลูกมาก่อน และนางย้อยไม่ชอบที่สามีเคยเป็นกะหรีมาก่อน จึงพยายามกีดกันทำทุกวิถีทางเพื่อที่จะทำให้เรณูออกไปจากชีวิตของลูกชายตน

“วันที่เรณูมันเข้าบ้านมาพร้อมกับปฐุม ภาพที่ตัวเองหวังเอาชนะคะคาน ค่ำทอ ขับไล่ต้องไปจากชีวิตปฐุม ยังคงจะยังคงแจ่มชัด หน้าตาเสียงหวานและอาการเรียกคนที่หลังหาบขมยังคงติดตามนางย้อย มันเป็นภาพที่นางเองก็เคยทำ การดั้นร่นเพื่อจะมีชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัย อยู่อย่างมีหน้ามีตา ทำไมนางย้อยจะไม่เข้าใจเล่า ไหนจะมีรสชาติรสมือที่ติดลิ้น น้ำค้ายามปลอมประโลมปฏิโลมอย่างที่นางย้อยเศร้าโศกเสียใจเมื่อคราวเจ็กเซ่งและมงคลจากไปยังคงติดใจ จนกระทั่งตอนที่เรณูนวดเพ้นให้คลายปวดเมื่อย ที่ปากน้ำโพ สัมผัสนั้นนางรู้ว่าเป็นสัมผัสของความจริงใจไม่ได้เสแสร้งแกล้งทำ เขาบอกว่าเขาไม่รู้ว่าจะผลลัพธ์ผลร้ายมันจะมากมายถึงเพียงนี้ ที่เขาทำลงไป เพราะเขารักเฮียใช้ ม้าเกลียดเขาเขาก็อยากให้มารักและเมตตาเขาบ้าง เขาเพียงแค่อยากอยู่กับคนที่เขารักก็เท่านั้น ที่เขาคิดไว้คือเมื่อมีลูกเป็นโซ่คล้องใจแล้ว เขาจะไปเอาของออก แต่เรื่องมันก็เป็นอย่างนี้เสียก่อนที่เขาทำอย่างนั้นเขาไม่ได้หวังในทรัพย์สินเงินทองของม้า ของเฮียใช้เลยสักนิด

นางย้อยสุดลมหายใจขีดหน้าขึ้นแล้วบอกว่า อีณู กูอาจจะให้อภัยมึงได้ แต่คนทั้งโลกคงยากจะให้ภัยมึงอย่างไรรู้ไปดีมีโชคเถอะนะ พุดจบแล้วนางย้อยก็ร้องไห้ออกมาอย่างมากมาย ร้องไห้ครวญนั้นก็รู้ตัวว่าไม่ได้ร้องเพราะเจ็บช้ำน้ำใจ เศร้าโศกเสียใจ แต่เป็นการร้องด้วยความรู้สึกทั้งรักทั้งแค้น ซึ่งมันก็เจ็บไม่แพ้กับน้ำตาที่ไหลมาหาอารมณ์อื่น ๆ”

(กรงกรรม.2560 : 676-677)

จากข้อความข้างต้น ความสัมพันธ์เริ่มต้นของนางย้อยและเรณูไม่ถูกกัน เพราะนางย้อยไม่ยอมรับเรณูเป็นสะใภ้ใหญ่ จึงพยายามใช้อำนาจแม่สามีพุดคำทอให้เรณูเจ็บช้ำน้ำใจ การทำทุกวิถีทางที่จะทำให้เรณูทนไม่ได้และหอบผ้ากลับไปบารมีที่ตาคลีเช่นเดิม แต่เรณูก็สู้พิสูจน์ตนเองโดยใช้คุณไสยทำ

ให้แม่ผัวรักและเมตตา แต่สุดท้ายไม่ว่าจะด้วยฤทธิ์ของยาเสน่ห์ที่ทำให้แม่สามีอย่างนางย้อยรัก หรือ เพราะคุณความดีที่เรณูปรนนิบัติดูแลเอาใจใส่แม่ผัวจนแม่ย้อยรู้สึกนึกรักและเอ็นดู หวังพึ่งพาในยาม แก่เฒ่า แต่สุดท้ายนางย้อยก็แพ้ความดีของเรณูยอมให้อภัย และลดทิฐิลงมา แต่เรณูก็หนีออกไปจาก ชุมแสงเพื่อไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่อื่น

3.1.2.1.2 แม่ย้อยกับพิไล จากเรื่องกรรมกรรม

แม่ย้อยต้องการให้พิไลมาเป็นสะใภ้ใหญ่ เพราะพิไลเหมาะสมกับลูกชายของตนทั้งการศึกษา ฐานะและหน้าตาทางสังคมเลยได้หมั้นหมายเอาไว้ แต่ปฐมได้ผิดคำสัญญาพาเรณูเข้ามาเป็นสะใภ้ แทน นางย้อยจึงต้องแก้ปัญหา โดยการให้พิไลเป็นสะใภ้รองแต่งงานกับประสงค์แทน

“นางย้อยเริ่มเห็นแล้วว่า ‘สะใภ้’ ที่เข้าบ้านมาเองอย่างเรณู กับ ‘สะใภ้’ ที่ผู้ใหญ่เห็นดีเห็นงามรับรู้และทำ ถูกต้องตามประเพณีนั้นแตกต่างกันเพียงใด พิไลไม่ใช่สาวน้อยไร้เดียงสา มันเค็มกว่าที่นางย้อยคิด ที่พิไลมันมาอยู่ที่นี่ ก็คงจ้องจะสูบน้ำนี้ ตามที่ได้ตกลงยินยอมไว้ตั้งแต่ที่แรก

ถ้าเป็นอย่างนั้นจริง ๆ นางจะหมดความสำคัญทันที นางจะไม่มีวันยอมให้อำนาจของนางหมดสิ้นไปเพราะ ‘สัจจะ’ นั้นหรือ เมื่อเอาเหลี่ยมมาด้วยก็ต้องเจอกันสักตั้ง

มารู้สึกว่าพิไล อีเค็ม อีงกเหลือเกิน มักลั้วว่าแต่งมันเข้ามาแล้วระบบกงสีของบ้านเราจะปั่นป่วน มารู้สึก ว่ามาคิดผิดที่คิดจะเอาอีมาเป็นสะใภ้ แต่มันก็สายไปเสียแล้ว ทางเดียวที่มันจะป้องกันแก้ไขได้คือคุยกับแกะให้รู้ เรื่อง เกะนี้ถ้าไม่จำเป็น แก่อย่าให้พิไล นั่งแทนเด็ดขาด บัญชีแกต้องทำเองเงินทองนอกจากลูกกับผัวแล้ว มันไม่ไว้ใจ ใครทั้งนั้น แม้อย่างไรก็เป็นแม่พี่น้องอย่างไรก็เป็นพี่น้องตัดไม่ตายขายไม่ขาด แต่เมียมันเป็นคนอื่นถ้ามีลูกได้ด้วยกัน แล้วค่อยว่ากันอีกทีนะไม่ยอมให้มันมาวุ่นวายในบ้านมากนักจนคนอื่นอึดอัด”

(กรรมกรรม.2560 : 108)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่า นางย้อยที่มีบทบาทเป็นแม่สามีเห็นความแตกต่างของ ลูกสะใภ้ และเตรียมพร้อมรับมือเพื่อปกป้องลูกและทรัพย์สินสมบัติของตระกูล นางย้อยคิดผิดที่เอาพิไล มาเป็นสะใภ้เพราะพิไลจ้องจะสูบน้ำสมบัติของนางและจะทำให้นางย้อยหมดอำนาจหมดความสำคัญซึ่งเป็นสิ่งที่นางย้อยยอมไม่ได้ เพราะทรัพย์สินสมบัติที่นางมีทำให้นางมีอำนาจเหนือลูกสะใภ้ เป็นอำนาจที่นางสามารถใช้ต่อรองทำให้ลูกสะใภ้ทำในสิ่งที่แม่สามีต้องการได้ นางย้อยจึงแก้ปัญหาแม่สามีกับ ลูกสะใภ้โดยการให้ลูกชายของตนเองเป็นหูเป็นตาและเผื่อระวังเมียของตนเอง เพรา นางย้อยคิดว่า อยากรู้เสียเมียก็เป็นคนอื่นจะมีความสำคัญเทียบเท่าแม่หรือพี่น้องไม่ได้ เป็นการทำให้ลูกของตนเห็น อำนาจของแม่ และอำนาจของแม่สามีที่อยู่เหนือทุกคน

“นางย้อยก็พออ่านออกหรือกว่า ให้ผัวพาพิไลมาตรวจตราทรัพย์สินของนาง คนเค็ม คนงกอย่างโรมันก็ต้องนึกถึงเงินทอง และสมบัติเป็นที่ตั้งไว้ก่อนคิดถึงกาลควรไม่ควร”

(กรรมกรรม.2560 : 165)

จากข้อความข้างต้น นางย้อยมองพิไลออกทะเลอุปฐกปร่งว่าพิไลเป็นคนงกอยากได้เงินและทรัพย์สินสมบัติของนางมาก จึงให้สามีพามาตรวจตราดูทรัพย์สินที่จะเป็นของตนเองโดยที่พิไลไม่คิดไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนว่าควรทำหรือไม่ควรทำอะไร ในเวลาที่เหมาะสม หรือนางย้อยมองพิไลว่าไม่รู้จักกาลเทศะ

“นางย้อยกำลังหุงข้าว ทำกับข้าว ถึงพิไลจะไม่ชอบเข้าครัว แต่พิไลก็รู้ว่าไม่มีแม่ผัวคนไหนรักใคร่พึงพอใจ ลูกสะใภ้ที่หุงหาข้าวปลาให้ลูกชายของตนกินไม่เป็น

มา...ทำอะไรอยู่จะมีอะไรให้หนูช่วยไหม นางย้อยหันมาทางต้นเสียงพินิจดูเสื้อผ้าหน้าผมของลูกสะใภ้แล้ว ก็รู้สึกหนักใจ เพราะถ้าให้ช่วยหุงหาอาหารอื่นก็จะติดเนื้อติดตัวเสียอีก แต่ถ้าไม่ให้ช่วยวันหน้าก็จะให้वानให้ทำอะไรไม่ได้เสียอีก

กำลังจะแกงผักทองถ้าจะช่วย.....ช่วยปอกผักทองให้หน่อย เพราะมีแต่ลูกชายนางย้อยจึงรู้สึกแปลก ๆ เมื่อต้องเอ่ยปากใช้ ‘ลูกสะใภ้’ และคำว่า ‘สะใภ้’ ก็ทำให้นางย้อยรู้สึกเสียส้นหลังเสียผู้ไป เพราะถ้าตั้งกินไปก็จะกินแหว่งแหว่งกินจนชั่วลูกชั่วหลาน แต่ถ้าหย่อนกินไป สะใภ้ก็จะขึ้นหน้าได้ใจว่าแม่ผัวใจดี ไม่มีปากเสียงอีก เป็นแม่คนว่ายากแล้ว แต่เป็น ‘แม่ผัว’ นั้นนางย้อยรู้สึกว่ามันยากยิ่งกว่า”

(กรงกรรม.2560 : 198)

“นางย้อยก็เฝ้าจับตามองพิไลอยู่ด้วย 3-4 วันที่แต่งเข้ามา พิไลยังน่ารัก จะจำเอาใจ มือไม้ไม่อยู่สุข ข้าวของในร้านจัดวางเป็นระเบียบ แยกเป็นหมวดหมู่ ปัดกวาดเช็ดถูมุ้งแมลงร้านจนลูกค้ารู้สึกผิพุดผิตา และที่สำคัญเงินทุกบาททุกสตางค์ยังเดินเอามาให้ที่เก็บ ไม่มีแม่เข้าพกเข้าห้อย่างที่นางย้อยนิกระแวงแต่ถึงอย่างไร

แต่พิไลก็ยังมึนเรื่องให้นางย้อยรู้สึกไม่พอใจ พิไลเป็นคนใช้เงินมือเติบ นึกอยากกิน อยากซื้ออะไรก็ซื้อ และซื้อทีละเยอะ ๆ ด้วย จนบ้อมกับบุญปลูกพลอยอ้อมหน้าสำราญ เพราะถ้าพิไลได้กินทุกคนในร้านก็จะได้กินด้วย นางย้อยจึงอดปากไว้ได้ หนูเงินทองใช้ให้มันประหยัด ๆ หน่อยนะ เก็บหอมรอมริบเก็บไว้ใช้ในยามยากบ้างนะ

หนูยืคำสอนของเตี่ยที่ว่า ถ้าคนงานของเราอ้อม เราอ้อม ฟังเหตุผลของพิไลก็พอเข้าใจ แต่ทุกข้อทุกเรื่องที่นางย้อยติตติงไปตามประสาคนปากไว พิไลต้องมีเหตุผลย้อนกลับมามากตลอดไม่ว่าจะเป็นเรื่องจ้างเด็กซักผ้า รีดผ้า ถูบ้าน และไม่ให้ยืมหุงหาอาหารเข้า อาหารเย็นกินกันเอง”

(กรงกรรม.2560 : 205)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาทและหน้าที่ของแม่สามีและลูกสะใภ้ ที่แม่สามีอย่างนางย้อยสามารถมีอำนาจสั่งให้พิไลช่วยทำอาหารได้ พิไลยอมช่วยเพื่อต้องการเอาใจแม่สามี ทำหน้าที่สะใภ้ให้ดีที่สุดโดยการปรนนิบัติรับใช้แม่สามี ทำให้แม่สามีพึงพอใจ พิไลเป็นผู้หญิงฉลาดและรู้จักเอาใจแม่สามีเป็นอย่างดี

“มาไม่อยากอยู่กับอ๊พีไผ มาซี้เกียจหุงข้าวให้มันกินแล้ว นางย้อยก็เล่าเรื่องความซี้เกียจของพิไลให้ปฐมได้รับรู้ พร้อมกับเปรียบเทียบกับเรณูที่เรียกมาใช้งานทำขนมแคว้นสองวันให้ปฐมได้เห็นปฐมได้ยินแม่เอ่ยชื่นชมเรณูไม่

ขาดปากก็ยิ้มกริ่ม เพราะแววตาของแม่ดูมีความสุข แม้มีความสุขเขาก็มีความสุข อะไรที่แม่เห็นดีพวกเขาก็ว่าดี ไม่เคยขัดกันมาแต่ไหนแต่ไร เพราะที่พ่อแม่เห็น้อยากกันมากมาเป็นเพราะรักพวกเขามากนั่นเอง พวกเขา รู้กันดี”

(กรงกรรม.2560 : 313)

จากข้อความข้างต้น แม่ย่อยเปรียบเทียบลูกสะใภ้ที่มีความแตกต่างกันมากทั้งลักษณะนิสัยใจคอ ฐานะ การศึกษา การทำหน้าที่ของการเป็นภรรยาที่ดี การทำหน้าที่ของลูกสะใภ้ ที่ดีที่แม่สามรัก พิไล แม่สามมีไม่ค่อยพอใจเพราะงานบ้านงานเรือน งานครัวพิไลทำไม่เป็นเพราะถูกเลี้ยงมาแบบสบาย เหมือนคุณหนู ส่วนเรณูแม่ย่อยหวังฝากชีวิตไว้เพราะเรณูเก่งงานบ้านงานเรือน และทำอาหารทำขนมอร่อย หรือการดูแลงานบ้านงานเรือนเรียบร้อย จากข้อความที่ปรากฏเป็นการเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของการเป็นเมียและลูกสะใภ้ที่แม่สามมีพึงปรารถนา

“พิไลรู้สึกแปลกใจรวมถึงแสดงใจเป็นอย่างมาก เพราะกมลที่ถือว่าออกเรือนไปแล้ว นางย่อยก็ยังไวใจให้นั่งคุมกะเงิน ตอนที่เป็ญลูกสะใภ้ นางย่อยก็ยังกันท่า มันเป็นการเลือกปฏิบัติชัด ๆ

พิไลคิดว่า เป็นเพราะลูกชายอยู่ ถึงได้หลบมานอน ถ้าอยู่กับสะใภ้ก็ไม่ยอมทิ้งเงินหрок คงกลัวว่าเราจะเม้มเข้าพกเข้าห่อ อย่าให้เปลือกแล้วกัน แม่จะกวาดให้เรียบ”

(กรงกรรม.2560 : 353 - 354)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่า นางย่อยไวใจลูกชายของตนมากกว่าไวใจสะใภ้อย่างพิไล ไม่ยอมให้พิไลนั่งเฝ้ากะเงิน พยายามกันท่าทุกวิถีทาง เพราะกลัวว่าลูกสะใภ้จะคดโกงหรือหักหลังตน จึงใช้อำนาจของการเป็นแม่สามมีป้องกันดีกว่าต้องมาแก้ปัญหาตามหลัง

“อติมันตั้งใจที่จะดึงพิไลออกมาประจานความชั่ว แม่พิไลจะไปทำอะไรผิดไว้ แต่ในสถานะแม่ผัวนางย่อยก็จำเป็นต้องปกป้องคนในอาณัติของตน และที่สำคัญนางย่อยเข้าใจหัวอกของพิไล เพราะตนเองก็เคยคิดว่าความผิดบาปที่ทำลงไปนั้นจะต้องปล่อยให้มันตายไปกับใจของตัวเอง จะไม่แพร่พรายออกไปแม้จะถูกแสร้งเนื้อเถื่อนหนึ่งตามพิไลมันก็อยากให้ความลับของมันตายไปพร้อมกับมันเช่นนั้นบ้างเช่นกัน”

(กรงกรรม.2560 : 712)

จากข้อความข้างต้น ถึงแม้ว่าพิไลจะไปทำอะไรผิดมา แต่นางย่อยในฐานะแม่สามมีของพิไล ต้องปกป้องคุ้มครองคนที่อยู่ภายใต้อำนาจของนาง หรือคนที่อยู่ในอาณัติของตน เพราะบางทีทุกคนย่อมมีเรื่องที่ตนเองทำผิดพลาดและไม่อยากเล่าให้คนอื่นรับรู้ และนางย่อยเองก็เข้าใจพิไลดี เพราะนางย่อยก็ทำมาก่อน

3.1.2.1.3 แม้อยู่กับเพียงเพ็ญ จากเรื่องกรรมกรรม

นางย้อยต้องการเพียงเพ็ญเป็นลูกสะใภ้ เพราะคิดว่าเพียงเพ็ญเหมาะสมกับอาชาลูกชายของนางเพราะเพียงเพ็ญมีฐานะทางบ้านดีมีพ่อแม่เป็นถึงกำนัน นางหวังให้ลูกชายแต่งงานแล้วมีชีวิตที่สุขสบายจากการที่นางเป็นคนเลือกสะใภ้ให้เอง แต่กลับถูกย้อมแมวขาย เพียงเพ็ญต้องอยู่กับผู้ชายคนอื่น นางจึงผิดหวังและเสียใจมากที่ทำให้ชีวิตลูกชายของนางต้องพังและไม่มีความสุขในชีวิตคู่

“แม้จะรู้สึกไม่พอใจ ไม่พอใจ กับภรรยาของเจ้าสาว แต่นางย้อยก็เจ็บไม่ปรินึกเผยความในใจให้กับเจ๊กเซ่งหรือผู้ใหญ่ฝ่ายตนที่ติดตามมาในช่วงเช้า 2-3 คน ได้รับรู้ กระทั่งตอนที่นั่งล้อมวงกินข้าวรอเรือแห่ขันหมากมาถึง มงคลที่ทำหน้าที่เป็นตากล้องก็พูดขึ้นมาลอย ๆ ว่างานใหญ่ คนเยอะ แต่มั่นดูแลทุก ๆ อย่างไม่ว่ารู้หน้าม้า แปลก ๆ ของมงคลน่าจะหมายถึงปฏิสัมพันธ์ของคู่บ่าวสาวที่ดูไร้ชีวิตชีวา นางย้อยก็ได้แต่นึกสงสัยลุกขึ้นมา แต่เมื่อกาลเวลามันล่วงมาถึงตอนนี้แล้วก็ได้แต่ทำใจว่าต่อไปจะอะไรจะเกิดมันก็ต้องเกิด”

(กรรมกรรม.2560 : 299)

จากข้อความข้างต้น นางย้อยรู้สึกไม่พอใจกับภรรยาทำทางของลูกสะใภ้ที่ดูไม่เป็นมิตร ดูไม่มีความสุข ดูจิตซีดไร้ชีวิตชีวา นางย้อยรู้สึกสงสัยลูกชายของตน แต่เมื่อได้ทำพิธีไปแล้วก็ต้องทำใจว่าต่อไปอะไรจะเกิดขึ้นก็ต้องทำใจยอมรับกับผลของการกระทำของนางเอง เพราะนางได้ตัดสินใจลงไปแล้ว

3.1.2.1.4 แม้อยู่กับจันทา จากเรื่องกรรมกรรม

นางย้อยไม่ชอบจันทาและไม่ต้องการให้จันทาเป็นสะใภ้ของนางเพราะจันทามีฐานะไม่ดี จึงไม่คู่ควรกับลูกชายของนาง

“ตอนที่นางย้อยเห็นจันทาครั้งแรก นางย้อยยังนึกเอ็นดูในความน่ารักของเจ้าหล่อนจนนึกอยากได้จันทาเป็นลูกสะใภ้ แต่พอรู้ว่าจันทาไม่ใช่หลานสาวของนางป่วยฮวย แต่เป็นเพียงเด็กในร้านที่นางป่วยฮวยได้ตัวมาจากทางเหนือ นางย้อยก็เลิกล้มเลิกความคิดนั้นทันที

ลูกสะใภ้ของนางจะต้องมีฐานะเท่าเทียมกัน ถ้าด้อยกว่าก็ต้องเป็นลูกชานาที่มีไร่นาสาโทหรือไม่ก็ต้องมีการศึกษาจึงจะเป็นใบเบิกทางในการหาเลี้ยงชีพได้ในอนาคต แต่จันทานั้นไม่มีอะไรสักอย่างที่คู่ควรกับลูกชายของนาง ความน่าเอ็นดูนั้นจึงกลายเป็นเพียงแค่รู้สึกสบายตาเมื่อได้เห็นหน้าเท่านั้น”

(กรรมกรรม.2560 : 239)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงทัศนคติในการเลือกผู้หญิงที่จะมาเป็นลูกสะใภ้ของนางย้อย จะต้องมีความฐานะเท่าเทียมกัน ถ้าเป็นลูกชานาต้องมีที่ดินจำนวนมาก หรือไม่ก็เป็นผู้มีการศึกษาสูง เพื่อเป็นใบเบิกทางในการใช้วิชาความรู้ในการทำมาหากินสามารถเลี้ยงชีพได้โดยไม่

ลำบาก แต่จินตนาผู้มีเพียงหน้าตาที่สวยงาม แต่ไม่มีคุณสมบัติอะไรที่คู่ควรกับลูกชายของนางย้อยได้เลย นางย้อยจึงล้มเลิกความคิดที่อยากได้จินตนามาเป็นลูกสะใภ้

3.1.2.1.5 แม่ย้อยกับบุญปลูก จากเรื่องกรรมกรรม

นางย้อยไม่ได้ต้องการบุญปลูกเป็นสะใภ้ แต่เพราะความใกล้ชิดจึงทำให้อาตากับบุญปลูกมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งต่อกัน ทำให้บุญปลูกเปลี่ยนสถานภาพจากเด็กในร้านเป็นเถ้าแก่เนี้ย

“ข้าก็ไม่ว่าอีปลูกมันจ้องจะเอาคนของเรา ก็เลยไว้ใจให้มันเข้าไปดูแล้วเรื่องอยู่ เรื่องกิน บ้านช่อง ห้องหับ เสื้อผ้า มารู้อีกทีก็ตอนที่มันท้อง ไอ้ตังมันก็ว่ามันทำจริง ท้องกับมันจริง ก็คนมันเคยมีเมีย มันก็คงเหงา ใกล้ที่ไหนก็คว้านั่นเอง พออีปลูกมันเป็นสาวแต่งเนื้อแต่งตัวเข้ามันก็ดูคมขำขึ้นมา แล้วที่ขายอมละร้านมาก็เพราะเชื่อใจว่ามันจะไม่ทิ้งร้านที่สร้างมากับมือไปไหนนี่แหละเพราะมันอยู่มาตั้งแต่เรียนจบกัน ทุกอย่างดีเรื่องเงินที่ปล่อยกู้ไว้ เรื่องค่าเช่านา ไอ้ป้อมพี่มันก็รู้หมดออกมาแล้วสองพี่น้องมันก็ยังทำงานพวกนี้ให้อยู่ ก็พอได้กินได้ใช้ไปอีก และที่สำคัญอีปลูกนี้ไม่ได้เสียเงินแต่งสักสถานค์แดงเดียว มันว่าแค่ไต่ตังกับค่าเมตตามัน พ่อแม่มันก็ดีใจจนเนื้อเต้นแล้ว ก็จะไม่ตีใจได้อย่างไรละ จากเด็กหน้าร้านพอมันมีผิวก็ได้เป็นเจ้าของร้านเลย”

(กรรมกรรม.2560 : 788)

จากข้อความข้างต้น แม่ย้อยรับบุญปลูกเป็นลูกสะใภ้เพราะท้องก่อนแต่งกับลูกชายของนาง โดยไม่ได้เสียเงินค่าสินสอดสักบาท นางย้อยในฐานะแม่สามีไว้ใจให้บุญปลูกดูแลกิจการทุกอย่างแทน เพราะเคยเป็นลูกจ้างที่เคยทำมาหมดแล้ว ประกอบกับเคยเห็นมาตั้งแต่เล็กเลยรู้จักนิสัยใจคอเป็นอย่างดี ที่ไม่ขัดขวางการอยู่ด้วยกันของสองคนนี้ เพราะนางย้อยเคยมีประสบการณ์เรื่องการบังคับจิตใจลูกให้แต่งงานกับผู้หญิงที่ลูกไม่รักมาแล้ว ผลปรากฏว่าลูกไม่มีความสุข ดังนั้นเมื่อเคยมีประสบการณ์ในการทำผิดพลาดแล้วก็ไม่อยากทำให้มันผิดซ้ำสอง จึงตามใจลูกชาย ปลูกเรือนตามใจผู้อยู่ ผูกอุตมาใจผู้นอน บุญปลูกเลยได้ทำทั้งหน้าที่เมียของประสงค์และเจ้าของร้านผู้สืบอำนาจต่อจากแม่สามี

3.1.2.1.6 แม่ย้อยกับอรพรณี จากเรื่องกรรมกรรม

นางย้อยได้อรพรณี ลูกคุณหนู เป็นลูกสะใภ้ ถึงแม้นางจะไม่ชอบอรพรณี แต่ในเมื่อลูกชายพาเข้าบ้านแล้ว นางก็ต้องยอมรับและสั่งสอนการเป็นแม่บ้านแม่เรือนที่ดี

“มีผิวแล้ว ก็ต้องรู้จักหม้อข้าวหม้อแกงไ่ว้สิ บ้านมันจะได้เป็นบ้าน”

“พอดที่บ้านมีคนรับใช้คะ แล้วตั้งแต่เกิดมาก็ไม่เคยทำอะไรเลย ตื่นมาก็มีข้าวตั้งรอให้รับประทานแล้ว”

“ของแพงกินได้แต่ละเมื่อแต่ละคราวเท่านั้นนะ”

“หนูมีเงินกินคะ”

“แล้วถ้าวันหนึ่ง เธอไม่มีเงิน เธอจะอย่างไร”

“คุณแม่ที่ตายไปทิ้งที่ดินไว้ให้หนู ลำพังแค่เก็บค่าเช่าก็อยู่สบายแล้ว ถ้าขายก็คงได้หลายสิบล้าน แต่หนูไม่ขายหรอกเพราะว่าเงินปันผลจากหุ้นของคุณแม่อีกไม่น้อย คุณยายมีตลาดสดมีตึกแถวให้เช่านะคะ สมบัติเยอะแยะ เลี้ยงลูกเลี้ยงหลานได้สบายมาก”

“แต่ถ้าลูกหลานมันช่วยกันผลาญ มันก็หมดได้นะ ฉันเห็นมาเยอะแล้ว ฉันที่เป็นอดีตลูกชานา ปัจจุบันก็เพียงแม่ค้าในตลาด รู้สึกว่าฉันกับเธอมันคนละระดับกัน อยู่ด้วยกันไม่ได้แน่ ๆ เพราะฉะนั้นถ้าอยากได้มันไปเป็นผิวเธอ ก็พามันกลับไปเลี้ยงดูให้สุขสบายด้วยละกันนะ

ฉันยกให้ เย็นนี้เลี้ยงอาหารเหลาฉันสักมื้อแล้วกันนะ ฉันไม่ได้กินนานแล้ว ขอคุณล่วงหน้า คุณหนูลูกสะใภ้”

“พอนางย้อยเย็นมา อรพรรณก็พร้อมจะเย้นตอบ เพราะถึงแม้จะเป็นคนที่มั่นใจในตัวเองสูงและเอาใจเอาแต่ใจตัวเองอย่างร้ายกาจ แต่ตอนเด็กก็โตมากับแม่ กับครอบครัวใหญ่ หญิงสาวจึงชินกับเรื่องอ่อนน้อมนบไหว้ผู้หลักผู้ใหญ่ แม้บางครั้งจะเป็นการว่าอย่างเสียไม่ได้ก็ตามที ซึ่งอาการนี้ของ อรพรรณทำให้นางย้อยพอเดาออกว่าแม่คนนี้จะแกล้งแกล้มแต่ก็เชื่อว่าไม่มีสกุล”

(กรงกรรม.2560 : 774-780)

จากข้อความข้างต้น เป็นการเจอกันครั้งแรกของแม่สามีและลูกสะใภ้ ซึ่งเป็นเมียใหม่ของเฮียใช้ อรพรรณเป็นลูกคุณหนูและเรียนยังไม่จบแม้แต่มัธยมต้น แต่ทำตัวแกล้งแต่มีสามีแล้วก็ไม่ได้ปรับเปลี่ยนนิสัยให้เป็นแม่บ้านแม่เรือน นางย้อยก็ถือโอกาสสั่งสอนแต่อรพรรณก็ไม่ได้ฟังหรือเปลี่ยนแปลงตนเองแต่อย่างใด เพราะเธอถือคติว่าอำนาจของเงินสามารถแก้ปัญหาให้กับเธอได้ทุกสิ่ง นางย้อยจึงมองดูออกตามประสาคนที่อาบน้ำร้อนมาก่อนว่า เธอกับอรพรรณไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้ เธอจึงฝากลูกชายให้อรพรรณเฝ้ากลับไปดูแลแทนตนด้วย

3.1.2.1.7 แม่ย้อยกับมาลา จากเรื่องกรงกรรม

นางย้อยไม่ยอมรับมาลาเป็นลูกสะใภ้ และสงสัยว่าลูกในท้องอาจไม่ใช่หลานของตนจึงปฏิเสธที่จะยอมรับมาลา ทำให้มาลาโกรธแค้นที่โดนดูถูกเหยียดหยามจึงได้สาปแช่งให้ลูกชายของนางตาย นางย้อยโกรธมากจึงได้เกิดเหตุการณ์ทะเลาะกันอย่างรุนแรง

“ตอนนี้หนูท้อง...หนูท้องกับอาสี่ แต่เขาไม่รับผิดชอบ เขาให้หนูไปทำแท้ง แต่หนูกลัวบาปกรรม หนูไม่กล้ากลับบ้านไปบอกพ่อกับแม่ พ่อหนูเป็นคนดู...ดูมาก ถ้าพ่อรู้ว่าหนูท้องแล้วผู้ชายไม่รับผิดชอบ พ่อเอาหนูตาย คือ หนูไม่อยากโดนพ่อตีจนแท้งหรือถูกจับไปทำแท้ง วรรณเป็นพยานให้ว่าหนูไม่ใช่เด็กจะแตก ไม่ได้คบหาใครเลยนอกจากสี่คนเดียว

พี่โลบอกว่า มาลาที่ผิดที่ใจง่าย และถ้านางย้อยหรือพี่โลจะไม่คิดช่วยเหลือ เพราะความเคลือบแคลงใจที่ย่อมมีสิทธิ์ ทางเรามีสิทธิ์ที่จะสงสัยและปฏิเสธให้ความช่วยเหลือเธอ

วรรณมาไม่คิดว่าพี่โลจะร้ายถึงขนาดนี้ แต่คนที่ร้ายกว่าก็น่าจะเป็นนางย้อยที่นั่งเงียบไม่พูดไม่จา ดูสีหน้าแล้วคงจะพอใจที่สี่เฝ้าระวังออกหน้าให้ด้วย

ได้ยืงดั่งนั้น มาลากีเซตหน้าขึ้น เจ้าพ่อเจ้าแม่ขุมแสง ลูกขอสาบานว่าที่ลูกบอกว่าห้องกับอาสี่ หรือ นายมงคล อัครรุ่งเรืองนั้น เป็นเรื่องจริงทุกประการ หากลูกโกหกไม่ได้พูดความจริงหรือแต่งเรื่องขึ้นมา ขอให้ลูกมีอันเป็นไปภายใน 3 วัน 7 วัน ถ้าความจริงที่ลูกพูดออกไปนี้ไม่ช่วยแก้ปัญหาให้ลูก ขอให้คนที่สร้างปัญหาให้ลูก จงมีอันเป็นไปด้วยเถิด น้ำตาของมาลากบตาสีหน้านั้นเต็มไปด้วยความคั่งแค้นใจ

นางย้อยหน้าซีดเผือด ใจหายแว็บ ไม่คิดความันจะพูดออกมาอย่างนี้ ทำให้นางย้อยต้องไล่ตะเพิด มาลาออกมาจากร้าน

มีงมาทางไหนมีงกลับไปทางนั้นเลยนะมีงแย่งลูกกูมีงไม่ต้องหวังความเมตตาจากกูไปออกไป... ไป.... อีสารเลว อีผู้หญิงใจง่าย ถ้ากูรับมีงไว้มีงคงทำให้ครอบครัวของกูซบหายวายปวงไป มาลามองนางย้อยด้วย สายตาสุดแค้นใจเป็นอย่างมาก และก่อนที่สงครามน้ำลายจะระเบิดต้องให้อับอายผู้คน

วรรณาก็รีบพามาลาออกมาจากร้าน มาลาเร่งให้สะอึกสะอื้น ปากก็บอกรรณว่าฉันไม่ได้ตั้งใจ แต่พวกมันหยาบเหี้ยม จนฉันทนไม่ไหว ฉันไม่ได้อยากพูดออกไปแบบนั้นเลยจริงๆ ฉันไม่ได้มีเจตนาแข่งเฮียสี่เลยจริงๆ นะวรรณ เธอไม่มาเป็นฉัน เธอไม่รู้หรือว่ามันเจ็บเพียงใด ไอ้ผู้ชายสารเลวนั้นจริง ๆ แล้วมันคงจะตายท่าตายเหวไปจริง ๆ นั้นแหละ ตอนมานอนกับฉันมันก็พูดอย่าง พอมันได้ฉันแล้ว มันก็พูดอย่าง ไอ้คนเลว ไอ้คนชาติชั่ว ไอ้ชิงหมาเกิด มันสมควรตายไปเสียจริงๆ นั้นแหละ

ที่มาลาเผลอสติพูดออกไปเมื่อตอนอยู่ที่ร้านนางย้อย คงเป็นความรู้สึกที่ถูกกดทับไว้ตั้งแต่อยู่ที่ปากน้ำโพ พอมีรอยแตก พอมีปัจจัย คือ น้ำเสียงหยาบหยันตุลุกของพิไล สีหน้าเฉยเมยของนางย้อยทำให้ความแค้นใจทะลักออกมา”

(กรกรกรรม. 2560 : 563-566)

จากข้อความข้างต้น เป็นการแสดงสิทธิของการเป็นเมียที่อุ้มท้องลูกของอาสี่มา เรียกร้องขอความยุติธรรมจากแม่สามีคือนางย้อย แต่นางย้อยกลับนิ่งและเฉยเมย ปล่อยให้พิไลออกหน้าแทน คือสงสัยว่าเด็กในท้องจะไม่ใช่ลูกของอาสี่ และไม่ยอมรับลูกในท้องของมาลา และไม่ยอมรับมาลาเป็นลูกสะใภ้ เมื่อมาลามารเรียกร้องขอความยุติธรรมจากแม่สามีให้ช่วยเหลือล่อนไม่ได้ สิ่งที่ได้กลับมาคือคำพูดและกิริยาท่าทางหยาบหมิ่นเกียรติและศักดิ์ศรีของเธอหาว่าเธอเป็นผู้หญิงใจง่าย มาลาจึงโกรธแค้นจึงได้สาปแช่งให้คนที่สร้างปัญหาให้นางมีอันเป็นไป มาลาพูดไปเพราะความโกรธ ไม่ได้มีเจตนาที่จะสาปแช่ง แต่นางย้อยด้วยความที่เป็นแม่ที่รักลูกมากพอได้ยินคนมาแช่งให้ลูกตนเองตายก็โกรธอย่างมาก และได้ด่าและขับไล่ลูกสะใภ้ออกไปจากบ้าน

3.1.2.1.8 แม่ย้อยกับนางลิ้ม จากเรื่องกรกรกรรม

นางย้อยเป็นคนไทยที่ได้เป็นลูกสะใภ้ของคนจีน นางลิ้มไม่ยอมรับลูกสะใภ้ที่เป็นคนไทย ได้ทดสอบความอดทนของนางย้อย สุดท้ายนางย้อยก็ลงมือฆ่าแม่สามีของตนเองและขึ้นเป็นเจ้าแม่เนื้อแทน

“ลูกชายทั้งสี่คนนี่แหละที่เปลี่ยนสถานะของนางย้อย จากลูกสาวชานาให้เป็นเจ้าแม่เนื้ออ่อนในปัจจุบัน เพราะหลังจากที่นางย้อยคลอดปฐมแล้ว ‘นางลี้ม’ อาม่าหรือย่าเจ็กเซ็งก็มองหลานสะใภ้คนไทยด้วยสายตาเปลี่ยนไป จากที่เคยดูแคลน รังแครงคัด ก็กลับมีเมตตา ยกย่อง หาหุยกหายามาบำรุงร่างกายหลังจากคลอดลูกคนที่สองแล้ว จากที่ต้องอยู่บ้านหลังโรงส่วยเลี้ยงหมู เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ นางลี้มก็ให้นางย้อยเข้ามาช่วยค้าขายอยู่ที่ร้านโชห่วยในตลาดปากน้ำโพ”

(กรงกรรม. 2560 : 17)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงคนจีนไม่ยอมรับลูกสะใภ้ที่เป็นคนไทยจึงพยายามให้นางย้อยไปเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด เพื่อให้นางย้อยไม่สามารถทนต่อความยากลำบากนั้นได้ แต่เมื่อนางย้อยอดทนทำงานและมีลูกชายให้กับเจ็กเซ็ง สายตาของแม่สามีก็เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น เมตตาลูกสะใภ้มากขึ้นเพราะให้กำเนิดหลานชายให้กับนางลี้มซึ่งค่านิยมของคนจีนคือยกย่องลูกหลานที่เป็นเพศชาย ทำให้นางย้อยได้เปลี่ยนสถานภาพจากลูกสาวชานาเป็นเจ้าแม่เนื้ออ่อนได้เรียนรู้ถึงการค้าขายจนมีกิจการเป็นของตนเอง

“บ้านตระกูลแบ้ว ‘นางลี้ม’ ยังคงเป็นใหญ่ที่สุด อากงก็แก่มากแล้ว ไม่ยินดียินร้ายกับเรื่องของลูกหลาน เหลือแต่นางลี้มที่ยังเปล่งแสงอวดบารมีเศรษฐกิจใหญ่เมืองจีนคับบ้าน

รักมันกินไม่ได้ แล้วก็ไม่ประสีประสาเรื่องค้าเรื่องขาย ไม่รู้ธรรมเนียมจีน ไหว้เจ้าเฝ้ากระดากก็ไม่เป็น หลานเหลนอ้าวจะกลายพันธุ์ไปหมด ก็เพราะอี่ แล้ววันหน้าอาเซ็งจะรู้ว่าเลือกเมียผิด! ไป...ไปบอกให้มันพากันไปอยู่ที่ทั่กถูซ ให้ทำงานหนัก ๆ หนไม่ไหวเดี๋ยวอี่ก็กลับบ้านไปเอง ”

(กรงกรรม. 2560 : 32)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแม่สามีเป็นผู้มีอำนาจหรือเป็นใหญ่ที่สุดในบ้าน นางลี้ม ใช้อำนาจที่ตนเองมีบีบบังคับให้นางย้อยลูกสะใภ้ของตนให้ทำงานหนัก ๆ จนนางไม่สามารถทนได้ก็จะหนีกลับบ้านไปเอง เพราะนางลี้มไม่ต้องการมีสะใภ้เป็นคนไทย นางต้องการสะใภ้ที่เป็นคนจีนด้วยกัน เพราะนางเชื่อว่าคนไทยไม่เก่งเรื่องการค้าขาย ไม่รู้ธรรมเนียมของคนจีน นางจึงทำทุกวิถีทางที่จะทำให้ลูกสะใภ้พ่ายแพ้ต่ออำนาจของแม่สามีที่มีเหนือกว่าลูกสะใภ้ ซึ่งเป็นการแสดงอำนาจของแม่สามีที่มีต่อลูกสะใภ้

3.1.2.1.9 แม่แยมกับสุตา จากเรื่องสุดแค้นแสนรัก

นางแยมเป็นแม่ที่ชอบบงการชีวิตของลูก นางต้องการสุตามาเป็นลูกสะใภ้เพราะไม่ชอบอัมพรเพราะอัมพรทำงานแต่ในบ้าน ไม่ออกไปทำมาช่วยลูกชายของตน นางแยมจึงผลักดันวางแผนให้สุตามาเป็นสะใภ้ของตนให้ได้ แต่สุดท้ายประยงค์ก็ได้เสียชีวิต สุตาจึงพลาดหวังจากประยงค์เลยให้นางแยมรับตนเป็นลูกสะใภ้แต่งงานกับประยूर สุตาพยายามทำงานแทนนางแยมเก็บดอกเบ๊

แทนทุกอย่าง แต่นางก็ยังไม่ได้รับความรักและความไว้วางใจเท่าลูกหลานของนางแยม นางจึงตัดสินใจลงมือฆ่านางแยมเพื่อหวังสมบัติที่จะต้องตกเป็นของครอบครัวของตนและสามี

สุดา คนที่นางแยมหวังจะให้มาเป็นคู่ชีวิตร่วมกับเธอ ดังนั้น เธอคงอยู่นิ่งเฉยไม่ได้ เพราะถ้าัวเมียเขาคืนดีกัน เธอก็จะเป็นข้าปากชาวบ้านได้เหมือนกัน

“ฉันไม่อยากได้ชื่อว่า แย่งผัวชาวบ้านเขา ที่ฉันท้าเสนอดูนี้เพราะว่าป้าจะช่วย แต่ถ้าเขาเลิกกันไม่ได้ขาดแบบนี้ ฉันก็คงถอย”

“ใจเย็น ๆ สิ เอาเหอะน่ารู้อย่างนี้แล้วรับรองว่าจะตีมันให้แตกกระเจิงเลย จะประจานให้อายจนอยู่หนองนมวัวไม่ได้ แรตทั้งพี่ ทั้งน้อง นางอ้อบรมสั่งสอนลูกอย่างไร ใจง่ายกันนัก อย่างนี้ต้องด่าประจาน”

(สุดแค้นแสนรัก.2557 : 110-111)

จากข้อความข้างต้น นางแยมหวังอยากได้สุดามาเป็นลูกสะใภ้แทนอัมพร โดยจัดการวางแผนให้สุดาใช้ความสาว ความสวยทำให้ประยงค์หลงใหล แต่ประยงค์ก็ปฏิเสธ แต่ความพยายามของทั้งนางแยมและสุดายังไม่ลดละ ทั้งคู่ต่างพยายามทุกวิถีทาง แต่ก็ไม่สำเร็จ สุดา จึงตัดพ้อกับนางแยมให้หาวิธีช่วยเหลือเธอด้วย เพราะเธอไม่ได้อยากขึ้นชื่อว่าเป็นเมียน้อยใคร ไม่อยากถูกชาวบ้านนินทาว่าร้ายให้เสียหาย นางแยมรับปากว่าจะช่วยให้สุดาสมหวัง โดยการด่าและประจานอัมพรและอู๋ จะทำให้ทั้งครอบครัวอับอายและไม่สามารถอยู่ในหมู่บ้านหนองนมวัวได้เลย

“ส่วนลูกสะใภ้ฉัน สัมผัสที่ได้รับก็รู้ว่ามีใจทำ แต่เวลานี้นางจะใช้ปากไปเหินแค้นใครได้ คนแก่คนเจ็บก็เหมือนผ้าเก่าเหมือนผ้าขี้ริ้วที่รื้อวันเผาไฟแล้วโยนทิ้ง”

(สุดแค้นแสนรัก.2557 : 436)

“สุดาเหลือบตาดูนาฬิกาที่ข้างฝาและไต่ต่ำลงมาที่ขวดน้ำเกลือตรงหัวเตียงหยดน้ำเกลือไหลช้ามาก ซึ่งเคยถามพยาบาลว่าทำไมบางครั้งช้าบางครั้งเร็ว และสุดาก็ได้คำตอบมาว่าถ้าเร็วมาก ๆ จะทำให้หัวใจวายถึงตายได้ ตามองนางแยมที่หลับตาพริ้มสีหน้าของแม่สามีในวันนี้ผิดกับทุกวันที่ผ่านมา ความสุขเข้ามาแทนที่และดูเหมือนความเจ็บปวดที่แสดงอยู่เป็นนิจบนใบหน้าก็หายไปด้วยลงอาการดีขึ้นแบบนี้ก็คงเปลี่ยนชื่อในการได้รับผลประโยชน์มากมายอีกแน่”

(สุดแค้นแสนรัก.2557 : 471)

“สุดานึกถึงเช้าวันนั้น ขณะที่เธอกำลังจะทำให้หน้าเกลือไหลเป็นสายพอดีกับที่นางแยมมีอาการทุรนทุราย และเธอก็คงไม่ไปตามหมอและพยาบาล ปลอ่ยให้แม่สามีเจ็บปวดสมกับเวรกรรมที่ก่อไว้ จนทำให้ต้องมาเป็นมะเร็ง และพอบ่ายนางก็ตายสมใจของสุดา ถ้าสุดารู้ว่าพินัยกรรมถูกเปลี่ยนเป็นแบบนี้แน่นอนว่าเธอจะขอให้แม่เรียกมันกลับมา ถ้าแม่โกรธอะไรที่เธอพุดผิดไปเธอจะขอโทษและขอให้แม่เผาพินัยกรรมฉบับนี้ ที่แปลงนั้นก็คงไม่หลุดมือเธอไปแน่”

(สุดแค้นแสนรัก.2557 : 482)

จากข้อความข้างต้น นางแยมรู้ว่าสะใภ้ของตนไม่ได้เต็มใจที่จะดูแลปรนนิบัตินาง เหมือนที่ลูกของนางเองดูแลนางด้วยความเต็มใจ เมื่อแม่สามีป่วยหรือไม่สบาย ลูกสะใภ้จะต้องคอยดูแล ปรนนิบัติแม่สามีเหมือนแม่ของตน สุดาทำแต่ฝันใจทำ ทำเพราะหวังสมบัติ ดังนั้น เมื่อสุดาคิดว่าพินัยกรรมถูกเปลี่ยนชื่อ โดยเธอและครอบครัวได้ผลประโยชน์ตามที่เธอตั้งใจไว้แล้ว สุดาก็ตัดสินใจฆ่าแม่สามีที่หมดผลประโยชน์ทิ้งเสีย แต่สุดท้ายนางแยมรู้ทันจึงเปลี่ยนชื่อผู้รับผลประโยชน์เป็นชื่อของหลานที่นางเลี้ยงมาเหมือนลูกของตนเองแทน จึงทำให้สุดาโกรธแค้นแม่สามีเป็นอย่างมาก โดยที่ไม่ได้สำนึกผิดที่ตนเองฆ่าแม่สามีตนอย่างเลือดเย็น

3.1.2.1.10 แม่แยมกับอัมพร จากเรื่องสุดแค้นแสนรัก

นางแยมไม่ชอบอัมพรในฐานะลูกสะใภ้เพราะอัมพรไม่ช่วยลูกชายตนเองทำนา อัมพรทำแต่งงานในบ้าน นางจึงทะเลาะกัน และนางแยมไล่อัมพรกลับไปอยู่บ้านแม่และไม่คืนลูกชายของอัมพรให้แม่บังเกิดเกล้าเพราะนางจะเลี้ยงเป็นตัวแทนความรักของลูกชายของนางที่เสียชีวิตไป

“ลูกสะใภ้ที่รักปลอกหมอนเช่นเคย อัมพรนั้นดี เป็นแม่ศรีเรือนอย่างที่บ้านอื่นอยากได้ แต่นางไม่อยากได้ลูกสะใภ้ที่สำราญสำอางแบบนี้ เพราะตั้งแต่เรียนจบประถม 4 นางแยมก็ไม่เคยเห็นอัมพรออกจากบ้านไปช่วยพ่อทำนา มีเพียงหิ้วปิ่นโตข้าวไปส่งเมื่อหนานา นอกนั้นก็เอาแต่แต่งตัวตามสมัยนิยม และร่วมกิจกรรมของชุมชนไม่ได้ขาด

นางพยายามห้ามลูกชายของนางแล้วว่า ไม่ควรเลือกคนเหยียบขี่ไถไม่ฝ่อมาเป็นเมียนางต้องการลูกสะใภ้ที่เก่งทั้งงานในบ้านและนอกบ้าน แต่ลูกชายคนโตของนางก็รักปักใจอยู่กับอัมพรคนเดียว สุดท้ายนางจึงต้องยอมไปสู่ขอให้ โดยมีข้อแม้ว่าเขาจะต้องไม่ไปอยู่บ้านพ่อตาแม่ยายเพราะถ้าไปอยู่ที่นั่นก็เท่ากับว่านางส่งคนงานไปให้สองหัวเมียนั้นทำงานสร้างฐานะแข่งตน”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 4)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่านางแยมในฐานะแม่สามี ไม่ชอบลูกสะใภ้อย่างอัมพรพยายามจะกีดกันทั้งสองออกจากกัน เพราะนางไม่ชอบลูกสะใภ้ที่เป็นแค่แม่บ้านแม่เรือน ทำงานได้แค่ภายในบ้านเหมือนเช่นคนทั่ว ๆ ไปต้องการ แต่นางต้องการคนที่เก่งทั้งงานบ้านงานเรือนและงานนอกบ้าน และมีเงื่อนไขแสดงอำนาจจะไม่ให้ลูกชายออกเรือน ถ้าแต่งงานกันแล้วลูกสะใภ้ต้องมาอยู่ที่บ้านของหล่อน เพื่อจะได้ไม่เป็นการส่งแรงงานเพื่อไปทำนาสร้างฐานะมาแข่งกับตนเอง แต่เมื่ออัมพรเข้ามาอยู่ที่บ้านของสามี ที่มีแม่ของสามีเช่นนางแยมอยู่ ย่อมมีปัญหาระหว่างแม่ผัวลูกสะใภ้ที่ไม่ลงรอยกัน เพราะนางแยมเป็นคนที่รู้จักจิกจิก จ้าจ้ำจี้โดยเฉพาะกับเรื่องข้าวปลาอาหารของลูกชายที่เคียดเคี้ยวให้สะใภ้ทำกับข้าวรอสามีโดยนางจะเข้ามาตรวจสอบดูกับข้าวภายในบ้านตลอดเวลา ถ้าเห็นอะไรไม่พอใจ เช่นในตุ้มกับข้าวน้อยหรือสีส้มไม่ชวนกิน นางจะตีดิงลูกสะใภ้ทันทีเพราะสำหรับลูกชาย

ของนางแล้ว เรื่องกินต้องมาเป็นทีหนึ่ง เพราะตลอดชีวิตของเขานางทำแต่อาหารเลิศรสบำรุงบำเรอให้ลูก ๆ อิ่มหมีพลิมัน บางทีนางก็กลัวว่าลูกชายจะรักเมีย กลัวเมียลำบาก จนลูกชายต้องอดเปรี้ยวกินหวาน แม้ที่ผ่านมามีอัมพรจะดูแลสามีได้ดี แต่นางแยมก็รู้สึกว่าการทำดีได้ไม่เท่าตนตามประสาแม่ที่รักลูกมาก

“นี่แม่คุณ ตั้งใจจะใช้ผิวชะทุกอย่างเลยหรือ กระดานไฟกับครีวห่างกันแค่คืบเดียวเอง จะลูกหุงข้าวปลาไม่ได้เลยหรือ” แม่สามีที่จ้องจะหาเรื่องลูกสะใภ้

แต่อัมพรอยากจะแก้ตัว อัมพรจึงได้แต่นิ่งเงียบ ๆ แต่การนิ่งเงียบนั้นเหมือนกับเป็นการท้าทายนางแยม เพราะคิดว่าลูกสะใภ้โกรธเสียจนไม่อยากจะเสวนาด้วยนั่นเอง

“แม่รู้ว่าเอ็งรักเมีย แต่เมียเอ็งควรจะรู้หน้าที่ของตัวเอง อยู่ไฟมา 5 วันแล้ว คงไม่ตายหรอกถ้าจะลุกขึ้นมาหุงข้าวหุงปลาให้ลูกผัวกิน ที่นี้เป็นไง ตีนเจ็บแบบนี้จะออกไปทำงานได้รี โกลหัวใจแต่ถ้ามันอีกเสบขึ้นมาละ ปกป้องกันเข้าไป จะบอกอะไรให้นะแม่อัมพร มีลูกเพิ่มมาอีกคนก็เท่ากับมีภาระเพิ่ม จะมานั่ง ๆ นอน ๆ ทำงานเย็บปักถักร้อยอย่างเดิมจะไม่ได้แล้ว ต่อไปเอ็งต้องออกไปช่วยกันเกี่ยวข้าวด้วย เพราะแรงงานที่บ้านมันขาดไปคนแล้ว มันขาดเพราะเอ็งก็น่าจะรู้ดี”

“ฉันต้องฟังเสียงแม่พี่ด่าว่าทุกวันอย่างนั้นหรือ อย่างวันนี้นั้นมันเป็นความผิดของฉันหรือ และอีกอย่างถ้าฉันยังอยู่ที่นี้ก็เท่ากับว่าแม่ของพี่ก็จะไม่มีวันมีความสุข ถ้าแม่พี่ไม่มีความสุขพี่ก็จะไม่มีความสุขหรอก ทางออกทางเดียวคือพากันกลับไปอยู่ที่บ้านยาย แต่แม่ก็คงไม่ยอม แต่ทางเดียวสำหรับอัมพรก็คือ คำว่า ‘อดทน’ แต่ความอดทนของคนเราก็มียึดจำกัด”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 22-23)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแม่สามีต้องการให้อัมพรผู้ซึ่งเป็นลูกสะใภ้ที่เพิ่งคลอดและผลยังไม่หายดี ต้องลุกขึ้นมาทำหน้าที่เมีย หน้าที่ของเมียที่นอกจากจะผลิตทายาทหรือสมาชิกในครอบครัวแล้ว งานบ้าน งานเรือน งานครัวก็ไม่ควรขาดตกบกพร่อง ให้ดูแลและปรนนิบัติลูกผัวอย่างดี และต้องออกไปช่วยผัวทำงานนอกบ้านหรือไปทำนาเพื่อจะได้ช่วยกันหารายได้มาจุนเจือครอบครัวด้วย เพราะไม่อย่างนั้นก็ภาระการทำงานนอกบ้านตกเป็นภาระของลูกชายเพียงคนเดียว นางแยมในฐานะแม่สามีจึงใช้อำนาจบีบบังคับให้อัมพรต้องทำตามความต้องการของแม่สามีทุกอย่างโดยห้ามปฏิเสธ ทางเดียวที่ลูกสะใภ้ทำได้ คือ การก้มหน้ารับคำสั่ง ยอมจำนนต่อสถานภาพที่ตกเป็นรองและไม่มีอำนาจในการต่อรองใด ๆ นอกจากอดทนทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากแม่สามีเท่านั้น ถึงแม้จะไม่พอใจก็ตามแต่ก็ต้องทำเพื่อให้แม่สามีรักและเมตตา เพื่อให้ครอบครัวยังคงเป็นครอบครัว

3.1.2.1.11 นางนกลีกับอุไร จากเรื่องสุดแค้นแสนรัก

นางนกลีไม่ชอบอุไรและไม่ต้องการให้อุไรมาเป็นลูกสะใภ้ เพราะ她不ชอบความปากร้ายของอุไร แต่ชอบความว่านอนสอนง่าย และความเป็นแม่บ้านแม่เรือนของพะยอมมากกว่า ถึงแม้อุไร

จะอ้างว่าตนต้องกับลูกชายของนางนกลีกล้วยแต่นางก็ไม่ยอมรับอะไรเป็นลูกสะใภ้ อุไรจึงแค้นใจและตั้งปณิธานว่าจะต้องเลี้ยงลูกให้ได้ดีกว่าลูกหลานของนางนกลีกล้วยทุกคน

“อุไรนั้นหาได้สนใจหัวหงอกหัวดำ อย่างที่นางแยมว่าไว้ งานนี้นางแยมรู้ดีว่า แมตุนจะเสียชื่อเสียงเรื่องความร้ายกับลูกสะใภ้ แต่คนทั้งนมวัวก็รู้ว่าอุไรนั้นมีปากกล้าเช่นไร ปากกล้าขนาดนี้ นางนกลีกล้วยกับโกตาคงไม่ปรารถนาจะรับไปเป็นลูกสะใภ้แน่ ๆ”

“ยังงั้นแม็กก็คงไม่ยากได้สะใภ้ใครเหมือนกัน แม่กลัว ปากขนาดนี้ไม่ไหวนะพงษ์”

“ก็ป้าแยมร้ายมา เขาก็ต้องร้ายไป คนอย่างนี้ลืต คนแบบนี้แหละพงษ์ชอบ”

“แต่แม่ไม่ชอบ แม่กลัว ได้ยินไหมว่าแม่กลัว กลัวว่าสักวันจะถูกถอนหงอกนะสิ”

ลือพงษ์พยายามอธิบายให้แม่คลายความหวาดกลัว แต่นางนกลีกล้วยก็ปักใจเชื่อไปแล้วว่าอุไรนั้นร้ายจนไม่น่าร่วมวงศ์พายุด้วย”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 51-52)

จากข้อความข้างต้น เป็นการชิงไหวชิงพริบกันของนางแยมแม่สามีของอัมพร ซึ่งเป็นพี่สาวของตน ได้ปะทะคารมกัน นางแยมวางแผนให้คนทั้งหนองนมวัวเห็นถึงความร้ายกาจที่นางทำกับลูกสะใภ้ซึ่งเป็นพี่สาวของอุไร จนอุไรโกรธและต้องการปกป้องพี่สาวจนลืมไปว่าตนเองกำลังจะตกเป็นเหยื่อทางอารมณ์ กลายเป็นเครื่องมือทำให้นางนกลีกล้วยเห็นถึงความปากกล้าของอุไรจนนางกลัวและไม่ปรารถนาจะรับมาเป็นสะใภ้ นางกลัวสะใภ้ที่พี่ปากกล้าอย่างอุไร เพราะกลัวว่าสักวันเธอ นั้นจะถูกถอนหงอกจากอุไรผู้ซึ่งจะมาเป็นลูกสะใภ้ของนาง ซึ่งเป็นไปตามแผนของนางแยมที่ต้องการให้เกิดขึ้น คือ นางนกลีกล้วยไม่ชอบอุไรและไม่อยากได้อุไรมาเป็นสะใภ้ และคอยเป่าหูให้นางนกลีกล้วยเกลียดอุไร และพยายามให้พะยอมลูกสาวของนางแยมมาเป็นลูกสะใภ้แทนอุไร

“ลือพงษ์เขาสงสารเห็นใจอุไร แต่แม่กับเตของเขายินกรณแล้วว่า ไม่มีทางไปขออุไรให้เด็ดขาด แม่เขาสงสารภาพว่า เขากับอุไร ‘ได้เสียกันแล้ว’ จริงตามที่ชาวบ้านโจษจัน แม็กว่าอุไรเป็นผู้หญิงใจง่ายและไหนจะมีข่าวลือของอุไรกับประยูรอยู่ในนาข้าวยามค่ำคืนนั้นอีก แม็กรู้สึกไม่ดีหากจะได้ผู้หญิงอย่างอุไรมาเป็นสะใภ้ และเด็กลำบากมาว่าหากเขาคิดจะหนีตามไปกับอุไร เตะจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งตรงนั้นอาจรวมถึงทรัพย์สินสมบัติที่เขาพึงได้จากแม่และเตด้วย”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 101-102)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงทัศนคติในการเลือกลูกสะใภ้ของแม่สามี คือ นางนกลีกล้วยไม่ต้องการลูกสะใภ้ที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้หญิงใจง่าย และมีข่าวเสียหายกับผู้ชายหลายคน และใช้อำนาจในการเป็นแม่บีบบังคับลูกชายให้เลิกกับอุไร เพราะถ้าทั้งคู่ตัดสินใจหนีไปด้วยกัน ลูกชายจะไม่ได้ทรัพย์สินสมบัติอะไรจากผู้เป็นพ่อและแม่เลย สุดท้ายผู้ชายก็เลือกทรัพย์สินสมบัติมากกว่าความรัก นี่เป็น

ความเห็นแก่ตัวของผู้ชายที่ได้เสียกับผู้หญิงแล้วก็ไม่รับผิดชอบ โยนความรับผิดชอบทั้งหมดให้ฝ่ายหญิงต้องแก้ปัญหาเพียงลำพัง

3.1.2.1.12 นางนกลีกับพะยอม จากเรื่องสุดแค้นแสนรัก

นางนกลีชอบพะยอมเพราะพะยอมอ่อนหวาน เรียบร้อย พุดน้อย เก่งงานบ้านงานเรือน และชอบฝีมือการเย็บผ้า ที่สำคัญนางนกลีเห็นว่าพะยอมมีฐานะทางบ้านที่ดีคู่ควรกับลูกชายของนาง

“แม่ชอบพะยอม ชอบเพราะฝีมือการตัดเย็บของพะยอม เห็นแล้วดีทีเดียว คราวนี้นางนกลีจึงได้เฟื่องพิศพะยอมสวายน้อยกว่าอะไรก็จริง แต่ส่วนดีที่นางชอบก็คือ ความอ่อนหวาน ความสุภาพเรียบร้อย พุดน้อย ผิดกับอะไรซึ่งก้าวร้าว แข็ง พุดเสียงดังฟังชัด บางทีก็หัวเราะเปิดเผยเสียงดังอย่างไม่มีสมบัติของลูกผู้หญิง

โกตาเมื่อปรึกษากับนางนกลีเรื่องลูกสะใภ้คนเล็กแล้ว จำต้องตัดเรื่องความร้ายกาจของนางแย้มอย่างที่สองพี่น้องได้เล่าให้ฟังออกไป เพราะในใจของโกตานั่นมุ่งอยู่กับสมบัติซึ่งเป็นที่น่าของนางแย้มที่มีอยู่หลายทุ่ง ซึ่งนางแย้มบอกกับนางนกลีว่า ทำลือพงษ์กับพะยอมลงเอยกันได้ ที่นาที่ติดถนนใหญ่ทางกำแพงเพชรจะยกให้พะยอมครึ่งหนึ่ง ซึ่งโกตาเองก็เห็นว่า ต่อไปพวกธุรกิจปั้มน้ำมันจะไปได้ดี จึงคิดว่าถ้าได้เป็นทองแผ่นเดียวกันก็จะได้ช่วยลูกชายพัฒนาที่แปลงนั้นให้เพิ่มมูลค่าต่อไป”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 105-106)

จากข้อความข้างต้น นางนกลีและโกตากำลังปรึกษากันเรื่องลูกสะใภ้ นางนกลีชอบพะยอมมากกว่าอะไร เพราะชอบฝีมือการตัดเย็บเสื้อผ้า ชอบกิริยามารยาทที่สุภาพ เรียบร้อย อ่อนหวาน ลักษณะนิสัยที่แม่สามีอย่างนางนกลีสามารถปกครองได้เพราะพะยอมเป็นคนหัวอ่อนซึ่งต่างจากอะไรที่มีความสวยมากกว่าพะยอม แต่มีลักษณะนิสัยที่ก้าวร้าว ยอมหักไม่ยอมงอ หัวแข็ง พุดเสียงดังฟังชัด ไม่มีคุณสมบัติของการเป็นลูกผู้หญิงหรือเป็นกุลสตรีไทย ผู้ใหญ่ชอบลูกสะใภ้ที่มีภาพของความเป็นแม่บ้านแม่เรือนของพะยอมมากกว่า และที่สำคัญ นางนกลีและโกตามองข้ามไปถึงอนาคตของลูกชายที่จะเจริญรุ่งเรืองถ้าได้แต่งงานกับพะยอมที่มีสมบัติที่เขาจะสามารถนำไปต่อยอดทางธุรกิจของครอบครัวของเขา และลูกชายของเขาจะได้ไม่ลำบาก และสุขสบาย เพราะทั้งสองฝ่ายต่างมีฐานะดีเสมอกัน สุดท้ายการแต่งงานก็เริ่มจากเรื่องผลประโยชน์มากกว่าความรักซึ่งเป็นพื้นฐานของชีวิตคู่ ถ้าชีวิตการแต่งงาน การครองเรือน หรือการใช้ชีวิตคู่ที่ปราศจากพื้นฐานของความรักส่วนมากก็มักจะล้มเหลวในการใช้ชีวิตคู่

3.1.2.1.13 นางเอียดกับบังอร จากเรื่องชิงชัง

นางเอียดไม่ชอบบังอร เพราะนางไม่ชอบสะใภ้ที่เป็นคนไทย นางมองว่าคนไทยขี้เกียจ ไม่เก่งเรื่องค้าขาย บังอรจึงต้องพิสูจน์ให้นางเอียดยอมรับในตัวเธอให้ได้จนบังอรได้รับความ

ไว้วางใจแล้วบังอรก็แอบยกยอกเงินมาเป็นของตนเองอยู่บ่อยครั้งจนนางเอียดจับได้และไล่ออกจากบ้าน

“เตี้ยชอบหนูบังอรนะ อีเก้งงานบ้านงานเรือน”

“เสียดก็ไม่ต้องไปรบเร้าไอ้ทิดมันหрок” คนเป็นเมียที่อดที่จะรำคาญไม่ได้ ไม่ว่าอิม อุ่น หรือบังอรนางเองก็ไม่ได้อยากได้มาเป็นสะใภ้ทั้งนั้น เพราะนางรู้ว่าคนไทยหัวแข็ง คำขายไม่เก้ง ที่สำคัญก็ไม่ได้รำรวยอะไร นักหนา แค่มบัตที่ไรที่นาของฝ่ายผัว ฝ่ายเมียตบรวมกันแค่พันกว่าไร่ หรือจะสู้ลูกสาวพ่อค้าด้วยกันที่มีสมบัติเป็นกิจการค้าขาย”

“แล้วอยากได้คนไทยมาทำไม ลื้อมันก็คนไทยไม่ใช่หรือ ทำไมลื้อเกลียดคนไทย”

นางไม่ได้เกลียดคนไทย เพียงแต่ไม่อยากจะร่วมวงไปบุลย์กับคนจนเท่านั้นแหละ ที่นางยอมแต่งก็เพราะเห็นว่าเจ๊กฟาดเป็นคนทำมาหากิน และที่สำคัญวันนี้เขาสร้างฐานะจนเป็นหนึ่งในแถบนี้”

(ชิงซิง. 2556 : 62-63)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของนางเอียดในการเลือกลูกสะใภ้ให้กับลูกชาย นางไม่ชอบสะใภ้ที่เป็นคนไทยเพราะจน หัวแข็ง คำขายไม่เก้ง นางอยากได้ลูกสาวพ่อค้าด้วยกันเพราะนางเชื่อว่าพ่อค้าจะมีเงิน มีกิจการ มีทรัพย์สินสมบัติมากกว่า และนางไม่อยากจะลูกสะใภ้ที่จนมาร่วมวงไปบุลย์ด้วย แสดงให้เห็นถึงการเหยียดเชื้อชาติ เหยียดคนจน เหยียดชนชั้น ต้องการและให้ความสำคัญกับเงินและทรัพย์สินสมบัติมากกว่าความดีหรือความรักของคนสองคน ความรักและการแต่งงานจึงไม่ใช่เรื่องของคนสองคนเพียงเท่านั้น แต่จะมีอิทธิพลของครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

หลังจากที่บังอรออกเรือนไปช่วยแม่สามีในครัว หุงข้าวเช้าเสร็จเรียบร้อยเธอก็กลับมานั่งซิมในห้องนอน ด้วยความเคยชินบังอรจะเก็บกวาดจากข้าวของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

“ทำอะไรบังอร” เสียงแป้นทรงอำนาจของแม่ผัวดังขึ้นที่หน้าห้องหลังจากนั้นก็เสียงเคาะประตูดัง ๆ อย่างไม่ให้เกียรติกัน อีกสองสามที

“นี่ถ้าไม่ได้ทำอะไรก็ออกมาช่วยกันทำงานข้างนอกนี่ อย่าเพิ่งเก็บตัวสิ” นางยังพูดอะไรอีกยืดยาวและน้ำเสียงนั้นบอกไว้ว่าฉันไม่พอใจในความเป็นเธอเลย บังอรออกมาจากห้องเพราะว่ามีลูกค้ามายืนรออยู่ที่หน้าร้านของฉันทันนั้นมากมาย เธอจะอย่างไรก่อนดีเธอไม่เคยมีร้านค้ายิ่งใหญ่อย่างนี้ อยู่บ้านก็แค่เคยหาบของไปขายไม่เก้งอย่างและยังด้วยเป็นคนไม่ค่อยพูดค่อยจาวัน ๆ คลุกอยู่แต่ในครัวถ้าไม่สนิทสนมจริง ๆ อย่าหวังว่าจะได้ยินเสียงของบังอรงานที่อยู่ตรงหน้านั้นนะว่าพลิกชีวิตเธอทีเดียว

“นี่หรือลูกสะใภ้คนใหม่” เสียงลูกค้าล้ายจะสมเพช

“ใช่ ของลูกชายคนเล็กนะ ไม่ประสีประสาเรื่องค้าขายเหมือนของสามสี่คนนั้นหрок พวกนั้นนะลูกคนจีนด้วยกัน เขาค้าขายเก้งอยู่แล้ว คนนี้ลูกคนไทยทำนา คงต้องฝึกอีกนาน ไม่รู้จะมีหัวหรือเปล่า ถ้าไม่มีก็แย่เลย ใจ ๆ เช่อ ๆ เตี้ยได้ลูกโกงหมด”

(ชิงซิง. 2556 : 116-118)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่าบทบาทของลูกสะใภ้คือ การปรนนิบัติดูแลสามี พ่อแม่สามี และยังต้องทำงานขายของด้วย ซึ่งบ่งชี้ว่าไม่ถนัด แต่นางเฝ้ายอดด้วยความที่มีอคติกับลูกสะใภ้คนไทยจึงเปรียบเทียบกับลูกสะใภ้คนจีนด้วยกันว่าเขาค้าขายเก่งมากกว่าบ่งชี้ว่า ลูกสะใภ้ไม่รักงานน้ำใจของลูกสะใภ้คนไทยอย่างบ่งชี้เลย

3.1.2.2 ลูกสะใภ้ที่ยอมรับและยอมจำนนต่อการใช้อำนาจของแม่สามี

แม่สามีอยู่ในฐานะที่ควรเคารพเสมือนแม่ของตนเอง บทบาทหน้าที่ของลูกสะใภ้คือการปรนนิบัติ ดูแลเอาใจใส่แม่สามี

3.1.2.2.1 นางย้อยกับนางลิ้ม จากเรื่องกรรมกรรม

นางย้อยเป็นลูกสะใภ้ของนางลิ้ม บทบาทหน้าที่ของลูกสะใภ้ที่ต้องทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากแม่สามี นางย้อยเกือบจะทนไม่ไหวและหนีกลับบ้านไปตามความต้องการของแม่สามี แต่นางย้อยก็ปฏิเสธการใช้อำนาจของแม่สามีที่มาข่มตนเอง นางไม่มีวันยอมแพ้และหนีกลับบ้านอย่างแน่นอน นางย้อยต้องใช้ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนเพื่อชนะใจแม่สามีให้ได้

“ ทนไม่ไหวเดี๋ยวก็กลับไปเอง คำนึงอยู่ในความทรงจำของนางย้อย คนอย่างนางตัดสินใจแล้ว ไม่มีวันถอยกลับ แม้เรื่องลำบากกายมันคงไม่ถึงตาย นาของพ่อตั้งหลายทุ่ง หลังจากที่พี่ชายออกเรือนไปหมด นางยังช่วยพ่อทำมาได้ อยู่โรงสีงานจะหนักแค่ไหนเชียว

พอเห็นสภาพโรงสีที่ยังถือเป็นกงสีของครอบครัว นางย้อยก็ถึงกับหายใจเบา ๆ คนงานที่ต้องหุงข้าวเลี้ยงนั้นมีเป็นสิบ ไหนจะต้องเลี้ยงหมูที่มีกลิ่นเหม็นทั้งวันทั้งคืน ไหนจะเปิดโกที่เต็มไปด้วยตัวไรที่นางแพ้นผื่นคันขึ้นเต็มตัวไปหมด นางต้องสับลาทุบหอยเลี้ยงเป็ดมานับจำนวนไม่ถ้วน ตั้งแต่เช้าทุกวัน นางย้อยเกือบจะทนไม่ไหวอย่างที่ลูกปรามาส ดีแต่คำหวานหูของสามีทำให้นางมีแรงฮึดสู้ต่อ”

(กรรมกรรม. 2560 : 32)

การใช้อำนาจของแม่สามีกับลูกสะใภ้คนจีนกับคนไทยแตกต่างกัน ถึงแม้ว่านางย้อยจะรู้สึกว่าการเป็นลูกสะใภ้คนจีนจะต้องทำทุกงานเสมือนเป็นทาสรับใช้ แต่ถึงกระนั้นนางย้อยก็ไม่สามารถปฏิเสธการใช้อำนาจของแม่สามีได้ก็ต้องก้มหน้าก้มตาทำตามคำสั่งของแม่สามีต่อไป

“คนจีนอาจจะไว้น้ำใจเชื่อใจลูกสะใภ้ ถือว่าเป็นของขวัญชิ้นในตระกูลโดยเฉพาะสะใภ้ใหญ่จะใช้สอย สั่งสอนทุบตีอย่างไรก็ได้ แต่สำหรับคนไทยสะใภ้กับแม่ผัวเหมือนกับ ขมิ้นกับปูน ไม่มีวันจะเข้ากันได้ง่าย ๆ สำหรับคนไทยบ้านที่มีลูกสะใภ้ดี ไม่แข็งขัน ไม่ปิ่นเกลียวกับแม่ผัวนั้นนับหลังคาเรือนได้ นางย้อยเองเป็นคนไทยแท้ ๆ แต่งเข้าบ้านคนจีนแม้จะรู้ธรรมเนียมว่าเป็นสะใภ้บ้านคนจีนมีปากก็ต้องทำเหมือนไม่มี แต่ด้วยคุ้นชินกับบ้านที่แม่เลี้ยงดังฟังซัดกว่าพ่อคุณชินกับเรือนที่ผู้หญิงเป็นใหญ่ยามเมื่ออยู่กันตามลำพังเฉพาะคนในเรือน แต่คนจีนใช้สะใภ้ชนิดหัวไม่ได้วางทางไม่ได้เว้นประหนึ่งว่าเป็นทาสในเรือนเบี้ย อาข้อทนได้อย่างไรกันทั้งเลี้ยงลูก ทั้งทำงานบ้าน ทั้งขายของ ทั้งรับใช้คนทั้งบ้านอย่างกับข้าขนางย้อยรู้สึกว่ามันไม่ยุติธรรมกับลูกสะใภ้”

(กรงกรรม. 2560 : 99)

การใช้อำนาจของแม่สามีที่ทำกับลูกสะใภ้ ทั้งการทำร้ายร่างกาย การพุดจาที่ทำให้สะใภ้เจ็บช้ำน้ำใจ การใช้อำนาจจากการเป็นแม่สามีใช้ปากสั่งการให้คนที่อยู่ในฐานะด้อยอำนาจต้องยอมจำนนต่อการใช้อำนาจของแม่สามี มีการเหยียดชาติพันธุ์ว่าไม่ควรเอาคนไทยมาเป็นสะใภ้เพราะคนไทยเป็นคนขี้เกียจ รักสบาย คำขายไม่เป็นไม่มีมอดทน ซึ่งถือว่าเป็นการดูถูกคนไทยและไม่ยอมรับสะใภ้ที่เป็นคนไทย แต่นางย้อยอยู่ในฐานะแม่ของลูก ในฐานะเมียจะต้องอดทนตกอยู่ในสภาวะจำยอมต่อการใช้อำนาจของแม่สามีอดทนเพื่ออนาคตของลูกของตนเอง

“ทุก ๆ วัน นอกจากจะต้องเลี้ยงลูก 2 คน นางย้อยยังต้องคอยอยู่ปรนนิบัติเป็นมือเป็นเท้าให้นางลิ้ม ไม่ว่านางจะอยากได้อะไร อยากกินอะไร จะใช้ปากสั่งการ ทำให้ข้าทำไม่ถูกใจทำไม่ตืนางก็จะเหน็บแนมให้เจ็บช้ำน้ำใจ และพอนางของนางย้อยนางอจ่า นางลิ้มก็จะพุดกระซิบกระตาเปรียบแค้นเรื่องที่นางย้อยเป็นคนไทยไม่รู้ธรรมเนียมจีนเสียทุกครั้งไป อ้าวก็บอกแล้วสั่งไว้แล้วอย่าเอาผู้หญิงไทยมาทำสะใภ้อย่างเด็ดขาดก็ไม่เชื่อฟังกัน คนไทยมันขี้เกียจ สันหลังยาว รักสบาย งานหนักไม่เอาเบาไม่สู้คำขายก็ไม่เป็น พอสั่งสอนเข้าหน่อยก็หน้าเจ้าหน้าถอง หยิบจับอะไรก็ให้กระเทกกระทั้นไม่มีน้ำอดน้ำทน นางลิ้มตาเขียวทุติและหยิกจนต้นแขนเขียวซ้ำ จนนางย้อยเดินหนีเอาตัวรอดเสียงคำทักไล่ตามหลัง นางย้อยรู้สึกว่านางกำลังถูกลั่นแกล้งถูกสาปให้ทนไม่ได้เพื่อที่จะได้ห่อผ้ากลับบ้านไปในที่สุด แต่นางก็ต้องอดทนเพราะความรัก เพราะความดีของเจ๊กเซ่ง เพราะนางเป็นแม่ นางต้องอดทนเพื่ออนาคตของลูก 2 คนที่เพิ่งลืมตาดูโลก”

(กรงกรรม. 2560 : 100)

บทบาทหน้าที่ของลูกสะใภ้ต้องดูแลปรนนิบัติรับใช้แม่สามีเสมือนแม่ของตนเอง ต้องทำหน้าที่งานบ้านงานเรือนไม่ให้ขาดตกบกพร่อง เมื่อยามเจ็บป่วยก็ต้องทำหน้าที่เป็นพยาบาลคอยดูแลไม่ให้ท่างาย แต่นางย้อยเลือกที่จะไม่ทนต่อการถูกกดขี่อีกต่อไป นางเลือกปฏิเสธการใช้อำนาจของแม่สามีด้วยการฆ่าแม่สามีของตนเองให้ตายเพื่อที่นางจะได้หมดภาระหน้าที่อันหนักอึ้ง และนางย้อยจะได้สืบทอดอำนาจต่อนางลิ้ม

“นางย้อยกัดฟันฝืนความง่วง ฝืนอาการที่คล้ายจะเป็นไข้ ลูกขึ้นมาหุงข้าว ซักผ้าและทำความสะอาดบ้าน ด้วยใจที่เต็มไปด้วยความแค้น ใจของนางย้อยในเวลานั้นเหมือนเตาถ่านที่มีความร้อนระอุรอวันระเบิด นางสาปแช่งให้นางลิ้มตายวันตายพรุ่ง นางอยากเอายาพิษให้นางลิ้มกิน อยากผลักให้ตกบันได อยากเอามอนกดหน้าปิดจมูก ตอนที่นางลิ้มหลับแล้วนางก็ยังต้องนวดเพ้นให้

และในที่สุดนาง ลิ้มก็ล้มป่วยเป็นอัมพาต ช่วงนั้นนางย้อยรู้สึกสาแก่ใจ สะใจที่อึกแถมมาก ปากดี พุดไม่ได้ แต่นางย้อยก็ต้องเหนื่อยมากขึ้นเพราะต้องดูแลลูกเล็ก 2 คน ลูกอ่อน 1 คน และคนป่วยที่ต้องเช็ดซี้ เช็ดเยี่ยว เช็ดตัว อาบน้ำ ป้อนน้ำ ป้อนข้าว อีก 1 คน และเป็นคนที่นางย้อยเกลียดชังด้วย”

(กรงกรรม. 2560 : 101)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาทของการเป็นลูกสะใภ้ที่ต้องลุกขึ้นมาหุงข้าว ซักผ้า ทำความสะอาดบ้าน การปรนนิบัติดูแลลูกและตักดูแลแม่ของสามีที่ป่วยเป็นอัมพาต ถึงแม้จะไม่เต็มใจแต่ก็ต้องทำเพราะมันเป็นบทบาทและหน้าที่ของลูกสะใภ้ที่พึงกระทำ

3.1.2.2.2 แม่ย้อยกับเรณู จากเรื่องกรรมกรรม

เรณูเป็นลูกสะใภ้ของนางย้อย เรณูต้องดูแลปรนนิบัติ น้บถือแม่ย้อยซึ่งเป็นแม่สามี เหมือนแม่ของตนเอง แสดงให้เห็นถึงบทบาทและหน้าที่ของลูกสะใภ้ที่ต้องให้ความเคารพพ่อแม่สามี เปรียบเสมือนพ่อแม่บังเกิดเกล้าของตนเอง ดังนั้น การตอบแทนบุญคุณจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและลูกสะใภ้ควรกระทำ บทบาทหน้าที่ลูกสะใภ้ต้องคอยดูแลปรนนิบัติดูแลเอาใจใส่พ่อแม่สามี รวมถึงญาติพี่น้องของสามีด้วย ดูแลเรื่องงานบ้านงานเรือน งานครัว โดยเฉพาะถ้ามีเสน่ห์ปลายจวักก็จะทำให้พ่อแม่สามีรัก เอ็นดู และเมตตา

“ทุกวัน เรณูจะแบ่งขนมที่ขายจัดใส่จานมามาวางไว้บนโต๊ะวันละ 4-5 ห่อจนถึง 10 ห่อ เพื่อให้พี่เล บุญปลูก กินด้วย ก็เปลี่ยนมาเป็นออกจากบ้านตอน 15:00 น 16:00 น มาหุงข้าวทำกับข้าวให้นางน้อยกับเจ็ก แซ่กิมในตอนเย็น โดยให้เหตุผลว่า

“หนูอยากตอบแทนบุญคุณของแม่ของเตี้ยให้มาก ๆ ยิ่งขึ้น ถ้าไม่ได้แม่กับเตี้ย ชาตินี้เห็นทีหนูก็คงไม่มีร้านรวงเป็นของตนเอง และอีกอย่างเจ้หมูนี่เขาก็บอกกับหนูว่า ปกติธรรมเนียมนะ สะใภ้ใหญ่จะต้องคอยปรนนิบัติดูแลพ่อแม่สามีรวมถึงน้อง ๆ ของสามีจนสุดกำลัง หนูคิดว่า หนูควรทำตามธรรมเนียมที่ดี เพื่อความสุขความเจริญในชีวิตของเฮียใช้ ของหนูด้วย”

นางย้อยได้ฟังก็จันทด้วยเหตุผล และที่สำคัญฝีมือของเรณูนั้นถูกปากนางย้อยเป็นอย่างมาก นางย้อยเป็นคนไทยชอบอาหารการรสเผ็ดมันจัดจ้านถึงเครื่องเครา ถ้าเป็นขนมก็ต้องหวานมันใช้กะทิชั้นคลัก และเมนูที่เรณูทำและถูกปากนางย้อยเป็นที่สุด ก็คือ พวกขนม น้ำที่ไม่เคยทำขายอย่างบัวลอยสามเกลอ และขนมต้มญวน ที่เนื้อแบ่งกับไส้เมื่อเคี้ยวแล้วกลมกล่อมเข้ากันเป็นที่สุด เป็นลูกสะใภ้ของมาจะต้องเก่งให้ได้เหมือนมาลี”

(กรรมกรรม. 2560 : 368-369)

“ก็เขาเป็นแม่ผัวฉัน แม่ผัวก็เหมือนแม่ของตัวเอง รักลูกเขาก็ต้องรักแม่รักพ่อเขาด้วยอีกอย่างฉันก็นึกอยากตอบแทนเรื่องที่เขาให้ทอง ให้ร้านฉัน แม่ฉันจะเกิดจากเกิดขึ้นเพราะคุณไสยก็ตาม แต่เธอก็ยังคิดตอบแทน นั่นคือ เจตนาเธอไม่ได้เลวทรามแต่อย่างใด ”

(กรรมกรรม. 2560 : 396)

จะเห็นได้ว่า เรณูรักแม่สามีเสมือนแม่ของตนเอง ต้องตอบแทนบุญคุณต่อสิ่งที่แม่สามีได้ทำให้กับเธอ

3.1.2.3 ลูกสะใภ้ที่ไม่ยอมรับและปฏิเสธต่อการใช้อำนาจของแม่สามี หรือการไม่ให้ความยอมรับนับถือแม่ของสามี และแสดงอาการต่อต้าน หรือการแสดงพฤติกรรมและคำพูดที่เป็นปฏิกิริยาต่อกัน

3.1.2.3.1 แม่ย้อยกับเรณู จากเรื่องกรงกรรม

การที่แม่สามีไม่ยอมรับผู้หญิงอย่างเรณูเป็นลูกสะใภ้ และการที่ลูกสะใภ้ทำทนายของแม่สามี เป็นการประกาศตนว่าจะไม่ยอมหันหลังกลับไปเพราะเป็นการยอมจำนนต่ออำนาจของแม่สามี และเธอพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อการได้มาซึ่งผู้ชายที่เธอรัก

“แค่ได้กลิ่นหอมฟุ้ง เห็นเสื้อผ้าที่สวมใส่ นางย้อยก็พอเดาออกว่าผู้หญิงที่เดินมากับลูกชายมีฐานะอะไร สัญชาติญาณความเป็นแม่ และอุปนิสัยที่เป็นคนปากไว ใคร ใครเป็นมาเธอไม่ต้องมานับญาติกับฉันหรอก

พอได้ยินวาทะของผู้หญิงวัย 40 กว่า ๆ หญิงสาวเซตหน้าทีแต่งแต้มสีสันสะดุดตาขึ้น เพื่อเป็นการทำทนายอำนาจของแม่สามีอย่างโจ่งแจ้ง”

(กรงกรรม. 2560 : 10)

3.1.2.3.2 แม่ย้อยกับพิไล จากเรื่องกรงกรรม

นางย้อยกับพิไลได้ชิงไหวชิงพริบกันตลอดเวลา พิไลเป็นลูกสะใภ้ที่นางย้อยไม่คิดหวังฝากชีวิตในบ้านปลายชีวิตไว้ด้วย เพราะไม่ไว้วางใจให้พิไลดูแลทรัพย์สินของตนเองเพราะพิไลมีความโลภและเห็นแก่ได้มากเกินไป

“ที่พิไลยอมรับหมั้นกับลูกชายคนโตของนางย้อยคราวนั้น นอกจากพึงพอใจรูปโฉมของปฐม พิไลยังรู้ว่าตามธรรมเนียมจีนลูกชายคนโตจะได้สืบทอดมรดกกิจการส่วนใหญ่ เรื่องกตขี้ลูกสะใภ้ของคนจีนโดยเฉพาะเมียของลูกชายคนโตที่พอแต่งเข้าไปแล้ว ต้องปรนนิบัติพิทักษ์ตั้งแต่พ่อแม่สามียั้งน้อง ๆ ทุกคน มันหมดยุคสมัยแล้ว นางย้อยเองก็เป็นคนไทยแท้ๆ จะเข้าใจหัวอกลูกสะใภ้คนจีนดี

แต่เมื่อการณพลิกจากปฐมเป็นประสงค์ ซึ่งเป็นลูกชายคนรอง พิไลจึงคิดแล้วคิดอีกสุดท้ายพิไลก็ได้แฉที่จะปฏิเสธ นั่นก็คือ ขอยึดของหมั้นของปฐมมาเป็นสมบัติของตน และต้องจัดหาทองหมั้นของประสงค์มาให้ใหม่ ข้อสุดท้ายพิไลไม่คิดว่านางย้อยจะยินยอมง่าย ๆ ก็คือ เรื่องร้านค้า ซึ่งเป็นบ่อเงินบ่อทองของนางย้อยที่ตามหลักแล้วจะต้องตกเป็นของลูกชายคนโต แต่พิไลก็ขอเป็นกรณีพิเศษให้เป็นของประสงค์ ซึ่งเท่ากับเป็นของตนและลูกเต้าที่จะเกิดมานั่นเอง”

(กรงกรรม. 2560 : 150)

พิไลครุ่นคิดหาวิธีเข้าไปครอบครองกิจการที่เป็นสิทธิ์ของสามีของตน ตามข้อตกลงให้เร็วที่สุด เพราะถ้านางย้อยเกิดเปลี่ยนใจหรือเล่นแฉ่งแรงงาน 2 แรงที่ทุ่มเทลงไปทำให้เงินใน ‘กงสี’ เพิ่มพูนคน ไม่ได้ออกแรงทำงานก็มีสิทธิ์ใช้จ่ายสบายไป ซึ่งมันไม่ได้ยุติธรรมกับประสงค์และเธอเลยสักนิด

(กรงกรรม. 2560 : 151)

จากข้อความแสดงให้เห็นว่าสะใภ้ที่นางย้อยอยากได้มาจึ่งจะอุปสมบัติและกิจการที่นางย้อยเป็นคนสร้างมากับมือ แล้วหน้าที่ของความเป็นแม่บ้านแม่เรือนก็ไม่มี การปรนนิบัติพิทักษ์แม่สามีกับสามีก็ไม่เคยทำ เพราะเป็นลูกคุณหนูหยิ่งโหย่งทำอะไรไม่เป็น เพราะเขาคิดแต่เรื่องแต่งตัวให้ทันสมัย กับยักยอกเงินของแม่สามีเมื่อมีโอกาส

“พิไลยิ้มกริ่ม ครุ่นคิดแผนการเข้าป็นลูกสะใภ้ยอดดวงใจของนางย้อยในทันที เพราะนอกจากร้านค้าที่พิไลรวนครอบครอง พิไลยังอยากได้ที่ดิน โรงสี และทรัพย์สมบัติในท้องเก็บของของนางย้อย ด้วยสมบัติของนางย้อยจะต้องเป็นของประสงค์ลูกชายคนรองของนางย้อยสามีของพิไล ของลูกพิไลเท่านั้น ลูกหลานสายอื่น ๆ จะต้องออกไปดิ้นรนกันตัวเป็นเกลียวอยู่ข้างนอกโน้น พิไลตั้งปณิธานไว้อย่างนั้น”

(กรงกรรม. 2560 : 205)

“วันนี้เป็นวันแรกที่ ‘แม่ผัว’ ไม่ได้ทำตัวเป็นบุโสมเผ่าทรัพย์นั่งเฝ้าเก็บเงินระแวงระวังสมบัติจับตามดูพฤติกรรมของตน พิไลมองตามหลังคนทั้ง 3 คน เดินไปยังทำน้ำเพื่อนั่งเรือไปชะมั่งก็ยิ้มกริ่มออกมา เพราะจากที่เคย ‘ขอ’ แบบ ‘หักคอ’ ไปซื้อขนม ซื้อของเข้ามากินวันต่อวันนั้นที่เราารู้สึกว่ามันยังน้อยไปกับเวลาและร่างกายที่ทุ่มเทลงไปให้ วันนี้เมื่อ ‘แม่’ ไม่อยู่ พิไลตั้งใจว่าถ้าหยิบเงินจากเกี๊ยะมาเข้าพกเข้าห่อสักร้อยหรือครึ่งร้อยนางย้อยก็จะมีทางจับได้อย่างแน่นอน”

(กรงกรรม. 2560 : 246)

“พิไลมองตามหลังสามีไปแล้วก็เบะปาก รู้สึกเบื่อกับความซื่อป้อเชื่อฟังแม่ของเขาเป็นอย่างมาก แต่คนอย่างพิไลจะไม่ยอมให้นางย้อยมามีอำนาจเหนือตนอย่างเด็ดขาด ไปวันวายอยู่ที่นั่นจนกระทั่งถึงเวลาทำบุญครบรอบ 7 วันจะได้อะไร นอกจากได้หน้า ซึ่งมันสู้ได้เงินจากการยักยอกวันละ 100 บาทได้หรือ ถ้วนางย้อยจะกลับมาพิไลตั้งใจไว้ว่าจะต้องเก็บเงินซื้อทองจากนางอำมาใส่เล่นแก้เคลียดสักสองบาท”

(กรงกรรม. 2560 : 597)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่าพิไลจึ่งจะครอบครองสมบัติของแม่สามี โดยที่ทำการทุกอย่างเพื่อให้ได้ครอบครองและเป็นเจ้าของทรัพย์สมบัติแต่เพียงผู้เดียว พิไลกลัวที่จะทำลายอำนาจของแม่สามีโดยการขโมยเงินเข้ากระเปาของตนเองเพราะคิดว่าตนฉลาดไม่มีทางที่แม่สามีจะจับได้อย่างแน่นอน และพิไลจะไม่ยอมให้แม่สามีมีอำนาจเหนือตนเองอย่างเด็ดขาด

“ม้าควรจะไวใจเอาข้อพิโลเขาได้แล้วนะ มารู้ใหม่ว่าข้อเขาน้อยใจที่มาตามผมกลับมาเผ้าร้านเหมือนกันนะ ก็อย่าจะไวใจมันหรอก แต่คนมันทำให้เสียความรู้สึกไปแล้ว มันอวดระวางไม่ได้

เสียความรู้สึกอะไรกับเขาละม้า

เพราะเรื่องสินสอดทองหมั้น เรื่องตั้งแต่ตอนแต่งงานนั่นแหละ แล้วก็เรื่องใช้เงินมือเติบ อยากกินนั่น อยากกินนี่ และก็ชอบซื้อของจ่ายเงินโดยไม่คิดหน้าคิดหลังให้ดี คนพร้อมจ่ายมันต้องจ้องจะหา ต้องจะเอาไปไวจ่าย ว่า แล้วนางย้อยก็ถอนหายใจออกมา”

(กรงกรรม. 2560 : 399)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่านางย้อยไม่ค่อยชอบนิสัยของพิโล นิสัยที่คิดแต่อยากได้ของหมั้นที่มากเกินไป คิดแต่จะได้ฝ่ายเดียว การใช้เงินฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักคิดหน้าคิดหลังหรือไตร่ตรองให้ดีกว่าก่อนใช้เงิน ใช้จ่ายของสุรุ่ยสุร่าย จึงทำให้นางย้อยไม่ไวใจพิโลลูกสะใภ้ให้เผ้าเกะเงิน เพราะกลัวสะใภ้จะยกยอกเงินของแม่สามี แสดงให้เห็นถึงบทบาทของการเป็นสะใภ้ของพิโลที่ล้มเหลว ไม่สามารถทำให้แม่สามีรัก เอ็นดู และไวใจได้

“ทำไมลูกสะใภ้ของม้าแต่ละคนถึงได้โขกโขนกันจัง”

“นั่นนะสิ ทั้งที่แม่ก็เป็นลูกที่ดีของตายาย เป็นเมียที่ดีของเตย เป็นแม่ที่ดี เป็นสะใภ้ที่ดี แต่ทำไมลูกสะใภ้ของแม่แต่ละคนถึงได้มีความเป็นมาอันสุดแสนพิสดารให้ม้าต้องเดือดเนื้อร้อนใจ หมดสิ้นความภาคภูมิใจ ก่อเรื่องให้อับอายขายหน้าอย่างไม่รู้จบสิ้น”

(กรงกรรม. 2560 : 654)

จากข้อความข้างต้น ลูกชายของนางย้อยได้ตั้งข้อสังเกตและข้อสงสัยเกี่ยวกับลูกสะใภ้ของนางย้อยแต่ละคนที่มีประวัติและพฤติกรรมสุดแสนจะโขกโขน ผ่านประสบการณ์มาอย่างมากมาย ยืนยันแต่สร้างเรื่องที่ทำให้แม่สามีอย่างนางต้องอับอายขายหน้า หรือมีแต่ความทุกข์ใจกับลูกสะใภ้ไม่รู้จบสิ้น นี่เป็นเรื่องที่น่าย้อยกลัวมากที่สุด นั่นก็คือ กฎแห่งกรรมยุติธรรมเสมอ กรงล้อแห่งกรรมกำลังจะส่งผลต่อการกระทำของตัวเธอเอง เธอทำร้ายแม่สามีและตอนนี้ในขณะที่เธอเปลี่ยนสถานภาพจากลูกสะใภ้กลายเป็นแม่สามี นางย้อยก็กลัวสะใภ้จะมาทำซ้ำรอยเดิมเหมือนอย่างที่ตนเองเคยทำ คือการฆ่าแม่สามี จากความกลัวเหล่านี้ นางย้อยจึงได้สร้างเกราะขึ้นมาเพื่อเป็นการป้องกันตนเอง วางอำนาจให้ลูกสะใภ้เกรงกลัวต่ออำนาจของเธอ เพื่อไม่ให้สะใภ้คิดเหิมเกริมหรือทำไม่ดีกับตน

3.1.2.3.3 นางลี้กับแม่ย้อย จากเรื่องกรงกรรม

นางย้อยได้สาปแช่งให้นางลี้แม่สามีได้ตายเร็ว ๆ เพราะต้องการปลดเปลื้องภาระที่ตนต้องแบกรับไว้ นางจึงตัดสินใจฆ่าแม่สามีของตนเอง

“นางสาปแช่งให้นางลืมหายวันตายพรุ่ง นางอยากเอายาพิษให้นางลืมหายวันตายพรุ่ง อยากผลักให้ตกบันได อยากเอามอนกดหน้าปิดจมูก ตอนที่นางลืมหายวันตายพรุ่งนางก็ยังต้องนวดฟันให้

ทางเดียวที่จะทำให้หมดภาระไป นั่นก็คือ ทำให้นางลืมหายวันตายไปเสียโดยไวเพื่อความทุกข์ยากของตนจะได้หมดไปเสีย

นางย้อยนึกถึงครั้งที่ตัวเองตัดสินใจใช้มือ ‘บีบจมูก’ ของนางลืมหายวัน ‘ลั่นลม’ พันทุกขเวทนาจากเวรกรรมที่นางย้อยก็รับรู้เหมือนกันว่านางลืมหายวันทำมาแต่ชาติปางไหน แล้วเหงื่ออกแตกจนต้องลุกจากที่นอนมายืนเกาะเขาหน้าต่าง เหม่อมองออกไปข้างนอก

ถ้าย้อนกลับไปได้นางจะอดทนให้นายลืมหายวันค่อย ๆ เหยียดและเส้นลมปราณไปตามเวลาของมัน นางจะไม่ไปตัดกรรมของเธอ และสร้างกรรมใหม่ขึ้นมาเอง และกรรมประเภทลูกสะใภ้ฆ่าแม่ผู้นี้รู้สึกว่ามันกำลังงวดเข้ามาหาตัวทุกขณะ แต่นางย้อยก็ต้องฟันปัญหาหนีกรรมที่ไม่ได้ตั้งใจก่อนนี้ให้จบได้”

(กรงกรรม. 2560 : 101-102)

จากข้อความข้างต้น จากการเป็นแม่ย้อยผู้ถูกระงับจากนางลืมหายวันผู้เป็นแม่สามี ใจที่เต็มไปด้วยความแค้นจากการเป็นผู้ถูกระงับเป็นแรงผลักดันให้กลายเป็นผู้กระทำ ปฏิเสธการใช้อำนาจของแม่สามีโดยการทำให้แม่สามีตายด้วยการลงมือฆ่าแม่สามีเพื่อให้ตนเองพ้นจากภาระหรือการเป็นทาสรับใช้ที่ต้องคอยปรนนิบัติคนที่ตนเองเกลียดชัง แต่พอนางได้ตัดสินใจทำไปแล้วก็รู้สึกผิด และอยากย้อนเวลากลับไปแก้ไข แต่กฎแห่งกรรมก็ทำให้นางย้อยต้องเจอกับกรรมที่ก่อไว้กับนางลืมหายวันผู้เป็นแม่สามี คือการทุกข์ใจเพราะลูกสะใภ้ที่นางไม่ยอมรับ

จากการศึกษาตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ตัวละครหญิงมีสถานภาพและบทบาทของการเป็นแม่สามี การเป็นลูกสะใภ้ที่พบในนวนิยายของจุฬามณี แบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ การเป็นแม่สามีกับการใช้อำนาจต่อลูกสะใภ้ การเป็นลูกสะใภ้ที่ยอมรับและยอมจำนนต่อการใช้อำนาจของแม่สามี และการเป็นลูกสะใภ้ที่ไม่ยอมรับและปฏิเสธต่อการใช้อำนาจของแม่สามี จะเห็นได้ว่าสถานภาพและบทบาทของแม่สามีและลูกสะใภ้ที่พบในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีพบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ ซึ่งเป็นปัญหาครอบครัวที่สะสมในครอบครัวของคนไทยมาอย่างยาวนาน การชิงดีชิงเด่นกันระหว่างแม่สามีและลูกสะใภ้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในทุกยุคทุกสมัย ในสถานการณ์ความขัดแย้งภายในครอบครัวที่ไม่มีการแก้ไขปัญหามาจนนำไปสู่โศกนาฏกรรมภายในครอบครัว เกิดการสูญเสีย เสียเวลา เสียโอกาส เสียใจ สูญเสียคนที่รักไป ปัญหาหลัก ๆ ของความสัมพันธ์มักเกิดจากความไม่เข้าใจกัน ทำให้กลายเป็นอคติเรื้อรังของคนสองคน ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา จนสุดท้ายอยู่ด้วยกันไม่ได้ ทำให้เกิดปัญหาการหย่าร้างส่งผลกระทบต่อชีวิต จิตใจ อารมณ์ และสังคมของผู้เป็นลูก ก่อให้เกิดปัญหาสังคมเพราะครอบครัวแตกแยก ครอบครัวไม่อบอุ่น ดังนั้น ฝ่ายแม่สามี และฝ่ายลูกสะใภ้จะต้องหาแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเกิดสันติสุขให้ได้ เพื่อลดความขัดแย้งและปัญหาสังคมที่ตามมา

ตัวละครผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีมีทั้งแบบที่แม่สามีกับลูกสะใภ้ลูกสะใภ้อาศัยอยู่บ้านเดียวกับแม่สามีและลูกสะใภ้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามี

ลักษณะปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ที่พบมากในสังคมไทย ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี - ลูกสะใภ้ในสังคมไทย มีอยู่ในทุกสังคมและทุกครอบครัว สามีจะเป็นคนกลางระหว่างแม่กับภรรยา ไม่ได้ต้องการให้แม่มีปัญหากับภรรยาของตน

สาเหตุของปัญหาที่ทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ในสังคมไทย แม่สามีกับลูกสะใภ้ต้องอยู่ร่วมบ้านเดียวกัน แม่สามีกับลูกสะใภ้มีพื้นเพครอบครัวที่แตกต่างกัน และแม่สามีใช้อำนาจก้าวท้าวชีวิต ครอบครัวของลูกสะใภ้ จนทำให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นได้แก่ สร้างความเครียด ความทุกข์ใจ ความไม่สบายใจให้กับลูกสะใภ้เป็นอย่างมาก เกิดปัญหาให้คนกลางที่เป็นสามีต้องเลือกระหว่างแม่กับภรรยา ทำให้ลูกสะใภ้วางตัวไม่ถูกเมื่ออยู่ร่วมกันกับแม่สามี ส่งผลกระทบถึงความสัมพันธ์ของชีวิตคู่ทำให้เกิดความไม่ราบรื่นในชีวิตสมรสของลูกสะใภ้ การมีความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยกันเกิดความขัดแย้งขึ้นภายในครอบครัว เกิดปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกัน หุ่มเกลียดชังต่อกัน ใช้อาญาพรูสาสทำหั่นกันเพื่อต้องการเพียงแค่อยากเอาชนะกัน ก่อให้เกิดความบาดหมางหรือสร้างรอยร้าวขึ้นในความสัมพันธ์

แนวทางในการแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ คือ แม่สามีและลูกสะใภ้ควรให้การยอมรับ เข้าใจ ให้เกียรติ และเห็นคุณค่าของตนเอง และคนอื่น เคารพและยอมรับในความคิดเห็นที่ต่างกััน ไม่หุ่บพาฟงความข้างเดียว รู้จักให้อภัยผู้อื่น มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกันด้วยความจริงใจ แม่สามีกับลูกสะใภ้ควรเปิดอกพูดคุยกันตรง ๆ ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะการสื่อสารที่เคลาดเคลื่อน อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ ลูกสะใภ้ต้องใช้เวลาเรียนรู้นิสัยใจคอ ความชอบ ความไม่ชอบของแม่สามี ในระหว่างที่เรียนรู้ทำให้ได้ใกล้ชิดกันมากขึ้น จะต้องรักและเคารพ ให้เกียรติแม่สามีเสมือนแม่ของตนเอง เปลี่ยนวิธีคิดชีวิตเปลี่ยน คิดบวกพลิกวิกฤติเป็นโอกาสในการที่จะพิสูจน์ตัวเองให้แม่สามียอมรับ ปรับทัศนคติให้ทุกฝ่ายเข้าใจในความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

การแต่งงานควรยึดหลักสุภาษิตที่ว่า ปลุกเรือนตามใจผู้อยู่ ผูกอุ่ตามใจผู้นอน แต่ในนวนิยายของจุฬามณี การแต่งงานไม่ใช่เรื่องของคนสอนคนเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของคนในครอบครัวด้วย ดังนั้น แม่สามีไม่ควรใช้อำนาจก้าวท้าวในการตัดสินใจเลือกคู่ครองให้กับคนอื่น ควรเปิดโอกาสให้เขาได้ตัดสินใจและเลือกทางเดินของชีวิตด้วยตนเอง เมื่อเกิดความผิดพลาดเขาจะได้เรียนรู้และแก้ไข ปัญหาชีวิตของตนเองเพื่อที่จะก้าวผ่านประสบการณ์ที่ดีและไม่ดี เป็นเกราะป้องกันชีวิตไม่ให้ล้มเหลว ในชีวิตคู่ จะได้ช่วยกันประคับประคองชีวิตคู่ไปให้ตลอดรอดฝั่งด้วยความรักและความเข้าใจซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้เมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้วควรแยกบ้านเพื่อสร้างครอบครัวใหม่ การมีหลานก็เป็นวิธีแก้ปัญห เพราะการมีทายาทสืบสกุล ดังข้อความ

“นางย้อยมีลูกชายทั้ง 4 คนนี้แหละที่เปลี่ยนสถานะนางย้อยจากคนหนองนมวัวลูกสาวชานาให้เป็นเจ้าแม่ในปัจุบัน เพราะหลังจากที่นางย้อยคลอดปฐม นางลี้ม อาม่าหรือย่าของเจ็กเซ่งกิมองหลานสะใภ้คนไทย ด้วยสายตาที่เปลี่ยนไป จากที่เคยดูแคลน รังแครงคึด ก็กลับมีเมตตา ยกย่อง จัดหา ทยอยมาบำรุงร่างกาย ” (กรงกรรม. 2560 : 17)

ลูกหลานจะเป็นสะพานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งให้เข้าใจกันได้ สิ่งนี้จะช่วยคลายความขัดแย้งและความไม่ลงรอยกันได้ จะได้ลดความขัดแย้งปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้

3.1.3 สถานภาพและบทบาทของภรรยา

การที่ชายหญิงคบหากันฉันคนรัก และมีความสัมพันธ์ทางการโดยความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย แต่ไม่มีการสัญญาว่าจะแต่งงานกันในอนาคต และไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน เพียงแต่คบกันในฐานะคนรัก ไปมาหาสู่กัน นอนด้วยกันเป็นบางครั้ง แต่ไม่ได้อยู่ด้วยกนถาวรแบบครอบครัวทั่วไป กรณีนี้จะถือว่าบุคคลทั้งสองเป็นสามีภรรยากันตามพฤตินัย โดยนิตินัยไม่ได้เป็นสามีภรรยากัน ซึ่งโดยพฤตินัยนั้นเมื่อตั้งใจจะเป็นคนรักกัน ก็ยังไม่ถึงขั้นจะเป็นสามีภรรยากัน แม้จะหลับต่อดูด้วยกันเป็นบางครั้งคราวตามความสมัครใจก็ตาม

สถานภาพและบทบาทของภรรยาของตัวละครหญิงที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายของจุฬามณี แบ่งได้เป็น 10 กลุ่ม คือ ภรรยาพฤตินัยก่อนการสมรส ภรรยาโดยพฤตินัยไม่ได้สมรส ภรรยาที่สมรสอย่างถูกต้อง ภรรยาที่เกิดจากการข่มขืน บังคับขืนใจฝ่ายหญิง ภรรยาที่เกิดจากการทำคุณไสย ภรรยาที่ได้มาจากผลประโยชน์ของครอบครัว หรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ภรรยาที่ได้มาจากการหลอกลวง หลอกให้รัก ภรรยาที่เกิดจากการแย่งชิง การเป็นมื่อที่สาม หรือการเป็นเมียหน้าอื่น ภรรยาที่สามีเสียชีวิต และเป็นแม่หม้าย และภรรยาเช่า(เมียเช่า) ผู้หญิงที่ได้สามีเป็นชาวต่างชาติ บทบาทของภรรยาแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ภรรยาที่ดีงามเป็นภรรยาที่ดูแลปรนนิบัติดูแลสามีอย่างดี ให้เกียรติสามี ซื่อสัตย์จงรักภักดีไม่นอกใจสามี ภรรยากับบทบาททางเศรษฐกิจผู้ควบคุมการเงิน ดูแลการเงิน รายรับ – รายจ่ายของสามี และมีรายได้ของตนเอง บทบาทการตอบสนองความต้องการทางเพศของสามี บทบาทภรรยาที่นอกใจสามี ไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีตนเอง หรือภรรยาที่มีชู้หรือมีสามีหลายคน ภรรยาที่ไม่ดี ไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นภรรยาที่ดี บทบาทของการเป็นคู่คิด เป็นที่ปรึกษาที่ดี คอยเตือนสติไม่ให้สามีทำเรื่องไม่ดี คอยส่งเสริมให้สามีเจริญรุ่งเรือง เป็นเบื้องหลังความสำเร็จของสามี บทบาทของภรรยาผู้เป็นช้างเท้าหลัง บทบาทของภรรยาที่ดูแลสามียามเจ็บป่วย มีรายละเอียดดังนี้

3.1 สถานภาพของการเป็นภรรยา ที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายของจุฬามณี แบ่งได้เป็น 10 กลุ่ม ดังนี้

3.1.1 ภรรยาพุดินัยก่อนการสมรส

เมื่อฝ่ายหญิงได้รู้จักฝ่ายชาย ทั้งคู่ดำเนินความสัมพันธ์การคบหากัน สนิทสนม ใกล้ชิด จนถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ ได้ตกลงคบหาเป็นคนรักกัน และจะมีอนาคตร่วมกัน สถานภาพของผู้หญิงจึงไม่ต่างจากการเป็นภรรยาพุดินัยของผู้ชาย แต่สังคมไทยไม่ให้การยอมรับ หากมีการจัดงานแต่งงาน การจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายจึงจะได้รับการยอมรับจากสังคม

ในนวนิยายของจุฬามณี พบตัวละครหญิงที่เป็นภรรยาโดยพุดินัยก่อนการสมรส ได้แก่ พะยอม จากเรื่องสุดแค้นแสนรัก, รมณีย์ จากเรื่องพระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว, จันทร จากเรื่องทุ่งเสนหา, นิชกานต์ จากเรื่องลิขิตรักในสายลม

พะยอม

พะยอมรักลือพงษ์มาก ถึงแม้เธอจะต้องแย่งมาจากเพื่อนรักอย่างอุไรก็ตาม เธอสามารถทำทุกอย่างเพื่อให้ได้ชายที่เธอรักมาครอบครอง สุดท้ายเธอก็ได้มาครอบครองแค่ตัว แต่หัวใจไม่เคยได้ครอบครองเลย หลังจากแต่งงาน เธอก็ถูกผู้ชายนอกใจไปนอนกับผู้หญิงคนอื่นโดยไม่ได้สนใจใยดีกับเธอเลยสักนิด

“ลือพงษ์ใช้ความชั่วของทำให้หญิงสาวอ่อนระทวย ด้วยแรงรักเต็มล้นใจที่มีต่อชายหนุ่มและแรงปรารถนาที่ซ่อนอยู่ภายใน ชายหนุ่มประครองหญิงสาวเข้ามาในห้อง ประครองพยอมล้มบนพูกนุ่มแล้วตามาทาบที่มือหนาค่อย ๆ แกะกระดุมเสื้อของหญิงสาวออก ใช้ริมฝีปากจูบไปทุกที่จนผิวของหญิงสาวแดงปลั่ง แล้วครอบครองเต็มคำถือครองกรรมสิทธิ์ในตัวพะยอม โดยหญิงสาวเต็มใจคล้อยตามทุกอย่าง เพราะรักหมดใจ

เหตุเกิดขึ้นบนเรือน ในขณะที่ผู้ใหญ่มองอยู่ แล้วมีคนไปเห็น พฤติกรรมแบบนี้เรียกว่าขึ้นหา เมื่อถูกจับได้ก็ต้องรับผิดชอบ ถึงฝ่ายหญิงจะเสียหายไปบ้างแต่เมื่อทั้งสองผูกข้อไม้ข้อมือขอมาพ่อแม่แล้วข่าวลือร้อน ๆ ก็จะกลายเป็นเรื่องปกติ”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 139-140)

“แม้งานนี้ นางแยมจะไม่ได้สินสอดทองหมั้นอย่างที่ควรจะได้ หรือได้หน้าได้ตาได้ชื่อว่ามิลูกสาวแต่งงานกับคนมีอันจะกินในย่านนี้ แต่นางก็ได้ความสะใจสาแก่ใจนางนั้ ซึ่งนางเองก็ไม่คิดว่า ‘ปลาจะสุบเหี่ยว’ ได้ง่าย ๆ ถึงเพียงนี้ แต่คงเป็นวาสนาของพยอมด้วย”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 144)

จากข้อความข้างต้น พะยอมกับลือพงษ์มีความสัมพันธ์เป็นผัวเมียกัน เพราะเหตุการณ์ขึ้นหาพะยอมที่เรือน ด้วยความกำหนัดหรือความใคร่ของชายหนุ่มและหญิงสาวทำให้ทั้งคู่มีความสัมพันธ์ลึกซึ้ง ซึ่งเป็นแผนการของนางแยม แม่ของพะยอมที่วางแผนให้พะยอมและลือพงษ์ได้อยู่

ด้วยกันตามลำพัง ตามประเพณีไทย ชายหญิงที่ได้เสียกันแล้ว ก็ต้องมาขอขมาลาโทษ และผูกข้อมือ
ข้อมือให้ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายรับรู้ จึงจะถือว่าทั้งสองได้แต่งงานกันอยู่กินกันฉันผัวเมียโดยสมบูรณ์

3.1.2 ภรรยาโดยพฤตินัยไม่ได้สมรส

ในนวนิยายของจุฬามณี พบตัวละครหญิงที่เป็นภรรยาโดยพฤตินัยก่อนการสมรส
ได้แก่ เรณู พิไล จันทา เพียงเพ็ญ มาลา บังอร อรพรรณ จากเรื่องกรรมกรรม, อิ่ม อุ๋น อารีย์
มาลัย เมียของสัญญาชัย จากเรื่องชิงชัง , อุไร , อ้อย จากเรื่องสุดแค้นแสนรัก, ปานวาด แก้วใจ จาก
เรื่องทุ่งเสน่หา, อรชมา หลิน จากเรื่อง พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว, จันทรฉาย คุณรัศมี คุณอรพิน
จากเรื่องตะเกียงกลางพายุ

เรณู

เรณูเป็นเมียโดยพฤตินัยที่ไม่ได้สมรส อยู่กินกันโดยไม่ได้จัดงานแต่งงาน

“หนูมาทีนี้ในฐานะเมียที่อุ้มท้องให้พี่ใช้ ลูกชายของม้า ม้าคาหนูเอาหนูออกไปประจาน
ถามจริง ๆ เถอะ ม้าไม่เอาคนเขาบ้างหรือ ใครได้ยินก็หัวเราะกันทั้งนั้น”

“ฉันมาจากตาสีจริง ๆ จ๊ะ แต่ฉันไม่ได้เป็นกะหรืออยู่ที่นั่นหรอกนะ ฉันไปช่วยงานญาติ ๆ ฉัน
ทำงานครัวอยู่ในบาร์แล้วเจอเฮียใช้ที่นั่น ที่นี้แม่ผัวของฉันพอรู้ว่ามาจากตาสีก็เหมาเอาว่าฉันเป็นอิตัว ถ้าฉันชั่วถึง
เพียงนั้นเขาจะเอาฉันทำเมียออกหน้าออกตาพาเข้าบ้านมารี แล้วฉันคน ก็อุ้มท้องลูกเขาด้วย เขาก็ต้องรับผิดชอบ
ฉันเองจะผิดก็ตรงที่ใจง่าย ไม่ได้ตกแต่งเสียก่อน ที่นี้เขาจะว่าอะไรก็ได้ ฉันต้องตากหน้าสู้สายตาคงก็เพราะฉัน
กำลังจะเป็นแม่ ฉันสูดทนก็เพื่ออนาคตของลูกของฉัน ถ้าไม่อดทนฉันก็จะมีพ่อของลูก”

(กรรมกรรม. 2560 : 34-37)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงสถานภาพการเป็นเมียโดยพฤตินัยที่ไม่ได้สมรส
ของเรณูที่บอกกับแม่สามีว่าเธออุ้มท้องลูกของสามีเธอ ดังนั้นเธอจึงอ้างสิทธิ์ในการเป็นเมีย และ
ปฏิเสธว่าไม่ได้ทำอาชีพโสเภณีตามที่คนอื่นกล่าวหา เพราะเป็นผู้หญิงใจง่ายไม่ได้ตกแต่งกันก่อนจึงทำ
ให้เกิดปัญหาแม่สามีไม่ยอมรับเพราะเขาเห็นว่าเป็นผู้หญิงที่มีตำหนิแล้ว คุณค่าและราคาของความ
เป็นผู้หญิงจึงถูกลดค่าลง

เพียงเพ็ญ

เพียงเพ็ญได้แอบมีความสัมพันธ์กับก้านโดยที่ยังไม่ได้สมรสกันจนทำให้ท้องก่อนแต่ง
เธอจึงพยายามแก้ปัญหาโดยการหาพ่อให้ลูกในท้องโดยการยอมแต่งงานกับผู้ชายที่พ่อหามาให้

“ถึงแม้จะสาแก่ใจที่ทำตามใจตัวเองได้ แต่เพียงเพ็ญก็รู้ว่ามันไม่มากนักที่ปล่อยเนื้อปล่อยตัวซ้ำแล้วซ้ำเล่าให้กับคำว่า ‘รัก’ แต่เขาก็ทำให้เธอร้อนรุ่มเสียทุกครั้งที่เจอกันเพราะว่ายามไม่ได้เห็นหน้ากัน ใจนั้นก็ปั่นทุกซักร้อนยิ่งกว่าเพราะกลัวว่าเขาจะกลายเป็นอื่น”

(กรงกรรม. 2560 : 191)

“กระทั่งคืนหนึ่ง กำนันลูกมาเข้าส้วมก็เห็นว่านางลูกสาวลงจากเรือนมาหาไอ้ติดก้นที่กองฟางหลังบ้านตั้งแต่เมื่อใดก็ไม่อาจทราบได้ และถ้าเขาไม่ผิตมันคงไม่ใช่ครั้งแรกเพราะว่าที่ทั้งคู่จะผล่อออกจากกันก้นก็กอดและแสดงความเป็นเจ้าข้าเจ้าของโดยที่ลูกสาวของตนไม่ได้ปกป้องต้องแต่อย่างใด”

(กรงกรรม. 2560 : 192)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเพียงเพ็ญกับกำนันที่ลักลอบได้เสียกันจนกลายเป็นผัวเมียกันในทางพฤตินัย โดยที่ทั้งคู่ฝ่ายหญิงเสื่อมเสียชื่อเสียงเพราะไม่รู้จักรักกนวลสงวนตัว และแอบลักลอบได้เสียกันโดยที่ทางผู้ใหญ่ไม่เห็นชอบด้วย

มาลา

มาลามีความสัมพันธ์กับอาสี่จนตั้งครรรค์ เป็นภรรยาโดยพฤตินัยไม่ได้สมรส และแม่สามีไม่ยอมรับ มาลาจึงตัดสินใจเอาลูกมาให้แม่สามีเลี้ยงเพราะเธอต้องไปแต่งงานกับผู้ชายที่พ่อเลือกให้ เธอจึงไม่ต้องการให้ลูกที่เกิดจากอาสี่ต้องเป็นภาระให้กับเธอ เพราะหลังจากที่เธอกับอาสี่ได้มีความสัมพันธ์กันผู้ชายก็ได้ตีตัวออกห่างจากเธอตามประสาผู้ชายเจ้าชู้

“มาลาตั้งแต่มาลาเสียความสาวให้มงคลไปเขาก็เปลี่ยนเป็นมงคลคนใหม่ทันทีและถ้าเขาไม่ผิตเหยื่อรายใหม่ของเขาก็คงจะเป็นบรรณาเด็กในร้านตัดผ้ากับเสียดกับเสียดระวังตัวไว้บ้างนะวันนาเดือนเขาหวังดีหรอก ไม่อยากให้น้ำตาเซ็ดหัวเขา”

(กรงกรรม. 2560 : 315)

“เขาก็ไปกับแฟนของเขาสิ นะเฮียเนะ ไปลอยกระทงกัน หนูอยู่บ้านคนเดียว ก็เหงา แล้วอีกอย่าง หนูก็...มาลาแสร้งทำเป็นอายที่จะบอกตรง ๆ ว่า ‘คิดถึง’ คืนวันที่เคยกอดกันกันในโรงแรมเมื่อไม่นานมานี้

มงคลที่เพิ่งผิตห่างจากรรรณา และก็ยุ่งงานตามประสาวัยเจริญพันธุ์เห็นว่า การที่เขาหนีหน้าไม่มาหาหลังจากที่หลบนอนด้วยกันไปแล้ว ไม่ทำให้มาลาสาวน้อยหัวสมัยใหม่นั้นโกรธเคืองน้อยใจ แสดงอาการหงุดหงิดแต่อย่างใด จึงตัดสินใจไปลอยกระทงกับหญิงสาวที่เขาเห็นเป็นเพียงแค่ทางผ่านเพราะชี้แจงไปตามตอแยผู้หญิงอื่นให้เสียความมั่นใจอีก”

(กรงกรรม. 2560 : 358)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่า มาลาได้พลีกายมอบความสาวให้กับมงคลชายหนุ่มได้เซยชมที่โรงแรม หลังจากนั้นผู้ชายก็หนีหายไป แต่มาลาเป็นผู้หญิงหัวสมัยใหม่ก็ไม่โกรธหรือน้อยใจที่ผู้ชายได้หลบนอนกับเธอจะเห็นเธอเป็นแค่ทางผ่าน การมอบความสาวให้เขาเซยชมก่อนที่จะแต่งงานกัน ลองทดลองอยู่ด้วยกันก่อนถือเป็นพฤติกรรมของคู่รักในสมัยใหม่ ผู้ชายไม่ได้มีความรักให้ผู้หญิงแต่เห็นผู้หญิงอย่างมาลาเป็นทีระบายและบำบัดความใคร่ของตนเองโดยที่ไม่ได้ต้องการผูกมัดหรือรับผิดชอบฝ่ายหญิงเลย

“เฮียแล้วท้องของฉันที่ใหญ่ขึ้นทุกวัน ๆ นี่ละจะให้ฉันทำอะไร”

“ก็บอกให้ทำแท้งซะตั้งแต่แรกก็ไม่เชื่อ อายุเราเพิ่งจะแค่นี้กันเอง เฮียก็ยังเรียนไม่จบงานก็ยังไม่ได้ทำ ถ้ามารู้เข้ามาด่าเปิงหมดแน่ ยิ่งเตี้ยมาป่วยหนักแบบนี้ด้วย มักรู้ยังเครียดๆ นะเชื่อเฮียไปทำแท้งเถอะ เตี้ยวเฮียจะออกเงินให้ เฮียรู้ว่าเด็กในท้องเป็นลูกเฮีย รู้แต่ว่าเรายังไม่พร้อมกันนี่นา”

“มาลาเป็นคนเขาทะเล มาเรียนเสริมสวย บ้านของมาลาก็พ่อแม่เป็นเศรษฐีบ้านนอก มีไร่นาสาโท แต่พอคบหากันไปแล้วมงคลไม่ชอบที่มาลาเป็นคนขี้หึง เอาแต่ใจตัวเอง อยากให้ผมไปหาทุกวันอยากให้เราไปเที่ยวดูหนัง คือมาลาเธอรักผมมากเกินไป อยู่ด้วยแล้วอึดอัดผมไม่ชอบผู้หญิงแบบนี้ ก้าวถอยเรื่องส่วนตัวไปเสียทุกเรื่อง มันน่ารำคาญ ตอนแรกที่ผมจีบก็เพราะเห็นมาลาเธอสวยดี แต่พอคบกันไปแล้วผมรู้สึกว่ามันต่อไปไม่ได้ผมก็เลยขอเลิกซะดีกว่า ถ้าไม่ต้องกังวลไปหรอกเมียผมจะต้องเทียบพร้อมอย่างที่มีมาต้องการจะต้องดีกว่าลูกสะใภ้มาทุกคน”

(กรงกรรม. 2560 : 464)

จากข้อความข้างต้น เกิดจากผลของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ซึ่งสุกก่อนห้าม ทำให้มาลาเกิดท้องขึ้นมา แล้วไปเรียกร้องให้พ่อของเด็กรับผิดชอบ แต่มงคลซึ่งเป็นพ่อของลูกในท้องมาลาก็ไม่รับผิดชอบ ต้องการให้มาลาไปทำแท้งเอาเด็กออกซะ โดยเขาจะรับผิดชอบเพียงแค่งานที่ จะไปทำแท้งเอง โดยอ้างเหตุผลว่าไม่พร้อม เพราะยังเรียนอยู่ยังเด็กเกินไป ยังไม่มีงานทำ แต่มาลาก็ไม่ได้เลือกที่จะทำแท้ง เลือกที่จะเก็บเด็กเอาไว้

บั้งอร

บั้งอรยอมเสนอตัวให้กับก้านผู้ชายที่ไม่ได้รักเธอ บั้งอรเป็นเมียโดยพฤตินัยไม่ได้สมรสกับก้าน

“ก้านเห็นบั้งอรเฝ้าปรนนิบัติดูแลแม่ของเขายู่ เขาออกชอบใจบั้งอรเป็นการใหญ่

บั้งอรมันอยากได้พี่เป็นผัวจนตัวสั่น ผมรู้ ไม่งั้น มันไม่เสนอตัวมาเข้าดูแลแม่พี่โดยไม่สนใจเสียงชาวบ้านหรอก อย่างไรก็ตามก็สงเคราะห์มันหน่อยละกัน ไม่ต้องห่วงความรู้สึกของผมนะ ผมตัดใจได้แล้ว ละยอมใจมันแล้ว

ก้านิ่งคิด สบตาของบ้งอรที่มองเขาด้วยความเสนาหา เย้ายวน และเชื้อเชิญด้านที่เคยสัมผัสเพศ
รสมาแล้ว เริ่มรู้สึกร้อนรุ่ม เมื่อบ้งอรเสนอตัว เต็มใจ และพร้อมจะเป็นเมียของเขาเสียตั้งแต่ยังไม่ได้ตกลงให้ถูกต้อง
ตามประเพณี เรื่องอะไรที่เขาจะต้องปฏิเสธด้วยละ คิดได้ดังนั้นก้านก็ล้างเท้าแล้วเดินขึ้นเรือน”

(กรรกรรม. 2560 : 366-367)

จากข้อความข้างต้น บ้งอรเสนอตัวให้กับก้านผู้ชายที่ตนเองแอบรัก พยายามดูแล
ปรนนิบัติแม่ของก้านเป็นอย่างดีเพื่อเอาชนะใจของผู้ชายที่ตนเองหลงรัก เมื่อผู้หญิงมาเสนอตัวให้เขา
ถึงที่ ผู้ชายก็ไม่ปฏิเสธ ก้านและบ้งอรมีความสัมพันธ์ได้เสียกันก่อนที่จะมีการแต่งงานให้ถูกต้องตาม
ประเพณี ที่ก้านกับบ้งอรมีความสัมพันธ์กันลึกซึ้งแต่ไม่ได้เกิดจากความรัก เกิดจากความใคร่และความ
หลงใหลในกามารมณ์เพียงเท่านั้น

อุไร

อุไรมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับลือพงษ์ผู้ชายที่เธอรักและหวังฝากชีวิตไว้ด้วยจนเธอ
ตั้งครรภ์ เธอพยายามให้ผู้ชายไปสู้อเธอตามประเพณีเพราะเธอได้ตกเป็นภรรยาของลือพงษ์โดย
พฤตินัยแต่ไม่ได้สมรส แต่แม่สามีไม่ยอมรับเธอเป็นลูกสะใภ้ เธอจึงเสียใจมากที่เธอทำให้ตนเองเป็น
ผู้หญิงใจง่าย ไร้ค่า ไร้ราคาในสายตาของผู้ชาย

“ลือพงษ์มองอุไรด้วยแววตาเปี่ยมล้นแรงปรารถนาที่ซ่อนลึก เน้นเนื้อที่พันชายผ้าอวบอัมและ
ขาวนวล ผิวบริเวณลาดไหล่เปล่งปลั่งล่อตา สายตาแกมตำหนิของอุไรที่ส่งมาให้เขาช่างยั่ววนอย่างน่า
ประหลาด ชายหนุ่มอดใจไม่ไหวจึงก้มลงเชยชมร่างอรชรให้สมกับแรงรัก แรงปรารถนา ที่อัดอั้นมานาน ยิ่งลือพงษ์
ก้มลงพอนั่นออกอวบกลมกลิ้งก็ยิ่งทำให้อารมณ์ปรารถนาของอุไรโหมกระพือ จนยินยอมทำตามอารมณ์ปรารถนาที่
ไม่อาจต้านทานได้ในที่สุด

ความสาวของเธอได้สูญสิ้นไปเพราะความใจร้อนของชายหนุ่มแท้ ๆ แต่จะโทษเขาฝ่ายเดียว
ก็ไม่ได้ เธอเองก็ใจอ่อนปล่อยให้แรงกำหนดลูกโขนปิดกั้นผิชอบชั่วดี ไหนจะคำว่ารักที่เขาพร่ำรำพันอีก พันร้อยวัน
พอเมื่อไหร่เขาจะให้พ่อแม่มาสู่ขอแต่งงานอยู่กินด้วยกันเป็นเรื่องเป็นราว แต่น้ำตาแห่งความเศร้าโศกเสียใจก็เสียดาย
ความสาวที่ยังไหลออกมาอย่างไม่มีเหตุผล เป็นอารมณ์หวาดกลัวล้วน ๆ”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 55-56)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงแรงกำหนดหรือแรงปรารถนาที่ชายหญิงอยู่
ใกล้ชิดกัน เกิดความต้องการทางเพศเพราะอยู่ในวัยเจริญพันธุ์ ทนต่อความต้องการของตนเองไม่ไหว
จนทำให้ทั้งคู่มีเพศสัมพันธ์กันขึ้น เพราะความใคร่ของผู้ชายผสมกับความใจอ่อนของผู้หญิงจึงเกิด
การทำผิดต่อจารีตประเพณีอันดีงาม หรือค่านิยมของสังคมไทยที่ควรแต่งงานกันก่อนค่อยมี
เพศสัมพันธ์กัน เป็นการกระทำซึ่งสุกก่อนห้ามเช่นนี้ถือเป็นการไม่ให้เกียรติฝ่ายหญิง ดังนั้น อุไรจึงคิด

เสียความสาวที่เสียไปเพราะความใจง่ายและไม่รู้จักยับยั้งความต้องการของตนเองจนทำให้เรื่องเลยเถิด และการกระทำเช่นนั้นนางแย้มที่แอบดูก็เห็น ทำให้รู้สึกละอายใจที่ความลับนั้นจะไม่เป็นความลับอีกต่อไป อุไรมีความสุข สุขสมอารมณ์เพียงชั่วครู่ แต่กลับต้องอยู่ด้วยความวิตกกังวลว่าผู้ชายจะมารับผิดชอบโดยการไปสู้ขอเธอกับแม่ของเธอหรือไม่ ถ้าเกิดเหตุการณ์ที่ไม่เป็นดังที่ใจเธอหวังไว้ เธอจะเอาหน้าไปไว้ที่ไหน ทำให้เธอเกิดความทุกข์ใจ เพราะคำว่า อารมณ์ใคร่เพียงชั่ววูบ

3.1.3 ภรรยาที่สมรสอย่างถูกต้อง

ในนวนิยายของจุฬามณี พบตัวละครหญิงที่เป็นภรรยาที่สมรสอย่างถูกต้อง ได้แก่ พิไล เพียงเพ็ญ จันทา วรรณภา กรองแก้ว นางย้อย จากเรื่องกรงกรรม , อัมพร ระพีพรรณ จากเรื่องสุดแค้นแสนรัก, บังอร อารีย์ จากเรื่องชิงชัง, ยุพิน จันทร สลักจิตร(อาภิมติง) จากเรื่องทุ่งเสนหา, พรรณษา อาภากร ไกลรุ่ง จันทรเพ็ญดุจดาว ศศิมา จากเรื่องวาสนารัก, ขวัญชีวี, วรรณรดา, ณิชกานต์ จากเรื่องลิขิตรักในสายลม, มาลี จากเรื่องพระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว

แม่ย้อย แม่ย้อยได้สมรสกับเฮียเซ่งอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

“แล้วก็ปีละกว่าจะได้แต่งงาน

ก็ปิกว่า เขาก็พาเตี้ย พาแม่ของเขามาสู้ขอ แต่งกันง่าย ๆ มอบสินสอดทองหมั้น ผูกข้อมือกัน แล้วกลับมายกน้ำชาที่บ้านของชาที่ปากน้ำโพ”

(กรงกรรม.2560 : 31)

จากข้อความข้างต้นเป็นประเพณีการแต่งงานแบบไทยและแบบจีน แม่ย้อยผ่านการแต่งงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายและผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายรับรู้ เข้าตามตรอกออกทางประตู เป็นลักษณะของผู้หญิงที่ดีตามที่สังคมต้องการ

พิไล พิไลได้แต่งงานและอยู่กันกับอาตงอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายได้รับรู้ทุกฝ่าย

“งานแต่งของพิไลกับประสงคนั้น ทำพิธีแบบไทยผสมจีน คือ ตอนเช้าทำบุญเลี้ยงพระ ยกขันหมาก ผูกข้อมือ ยกน้ำชา และตอนเย็นก็พากันเลี้ยงฉลองมงคลสมรส มีวงดนตรีครั้นเคร่งประกาศว่าคนทั้งชุมแสงยินดีต้อนรับสะใภ้ใหม่คนจีนในสมาคมและคนไทยที่คุ้นเคยกับเจ้าเซ่งและนางย้อย พิไลเขาเป็นคุณหนู ลูกเอ้าแก่โรงสีใหญ่ หน้าตาจิ้มลิ้มพริ้มเพรา พรั่งพร้อมด้วยการศึกษา”

(กรงกรรม.2560 : 141)

“ระหว่างที่ฟีโลลองชุดแต่งงานทั้งชุดเงินสำหรับพิธียกน้ำชา และชุดฝรั่งสำหรับพิธีการกินเลี้ยงที่
สั่งให้ทางร้านตัดตามแบบจากนิตยสาร วรรณาทียืนคอยอยู่มองดูฟีโลด้วยสายตาคินดีผสมริษยาอันดีกับวันสำคัญ
ที่สุดของผู้หญิง ริษยาที่ผู้หญิงคนนี้จะได้แต่งงานกับผู้ชายที่มีฐานะเสมอกัน

ก็ชุดแต่งงานนี้นะ ชีวิตนี้ใช้ครั้งเดียว ทีเดียว เขาก็จะต้องเขาก็ต้องได้ใส่ชุดที่ถูกใจที่สุด สวย
พร้อมแบบลูกสาวอาชื่อนายากนะ พร้อมที่นางว่า ก็คือ ฐานะทางบ้านและการศึกษา”

(กรงกรรม.2560 : 132)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการแต่งงานที่ผู้หญิงทุกคนใฝ่ฝัน
และปรารถนา การเลือกคู่ชีวิตเป็นเรื่องที่สำคัญที่ฐานะทางบ้านกับการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการ
แต่งงานกัน ฟีโล ถือเป็นตัวอย่างของการแต่งงานที่ถูกต้องตามประเพณีที่ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายเห็นดีเห็น
งาม ถึงแม้การแต่งงานในครั้งนี้จะเป็นการแต่งงานด้วยผลประโยชน์มากกว่าแต่งงานเพราะความรักก็
ตาม เพราะฟีโลเชื่อว่า แต่งงานกันแล้วอยู่ ๆ กันไปก็รักกันเอง แต่อย่างน้อย การแต่งงานก็เป็นการให้
เกียรติผู้หญิง ให้เกียรติพ่อแม่ของฝ่ายหญิงด้วย

เพียงเพ็ญ

เพียงเพ็ญได้เข้าพิธีแต่งงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ผู้ใหญ่รับรู้ทั้งสองฝ่าย

“หลังพิธีการแต่งงานเสร็จสิ้นตนกับกมลหรือพ่อชาก็จะกลายเป็นผัวเมียกันอย่างถูกต้องตาม
กฎหมายแล้ว คนที่ไม่เคยรักกัน รู้สึกเกลียดชังหน้ากัน แถมตัวเองก็ยังตั้งท้องลูกของคนอื่นอยู่อย่างนี้ จะมีชีวิตอยู่
ด้วยกันไปได้สักกี่วัน เพียงเพ็ญที่มีสีหน้าเฉยเมยก็ลุกขึ้นแล้วเข้าห้องโดยไม่คำพูดใด ๆ กับเขาดลอดพิธีการ”

(กรงกรรม.2560 : 298)

จากข้อความข้างต้น เป็นพิธีมงคลสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้ใหญ่รับรู้และเห็นดี
เห็นงามด้วย เป็นการแต่งงานแบบคลุมถุงชน ชายหญิงไม่รู้จักกันมาก่อน แต่ผู้ใหญ่เห็นดีเห็นงามทั้ง
สองฝ่าย แต่งเพราะความเหมาะสมทางฐานะ และผลประโยชน์ที่ได้จากการแต่งงานคือทรัพย์สินสมบัติ
ที่ผู้ใหญ่ถือคติ เรือล่มในหนองทองจะไปไหน การแต่งงานโดยปราศจากความรักจะนำพามาซึ่งความ
ล้มเหลว ความผิดหวังในการใช้ชีวิตคู่ เพราะชีวิตคู่ที่ดีและมีความสุขย่อมเกิดจากพื้นฐานของความรัก
ดังนั้น การแต่งงานของคู่นี้จึงเป็นตัวอย่างของความล้มเหลวในการเลือกคู่ครองเพราะชีวิตคู่ที่
ปราศจากความรักย่อมไม่มีความสุข

อัมพร อัมพรเป็นผู้หญิงที่ได้แต่งงานถึงสองครั้ง ทุกครั้งก็ได้แต่งงานอย่างถูกต้องตาม

กฎหมาย

“ด้วยแรงสึนหาซ่อนเร้นที่หมวดทวีมีต่ออัมพร เขาก็สามารถละลายจิตใจที่บอบช้ำของพี่สาว จนกระทั่งมีพิธีวิวาห์เล็ก ๆ เกิดขึ้นที่นี่”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 197)

จากข้อความข้างต้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรักที่หมวดทวีมีต่ออัมพร เป็นความรักที่มีแต่ความหวังดี และอัมพรก็วางตัวดีกับหมวดทวี จนต้องแพ้ใจต่อความดีและความเสมอดันเสมอปลาย จนความรักของทั้งสองสุกงอมจนเกิดพิธีวิวาห์ และอัมพรก็ได้เป็นเมียที่มีงานพิธีมงคลสมรสและมีการจดทะเบียนเป็นภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมาย

3.1.4 ภรรยาที่เกิดจากการข่มขืน บังคับขืนใจกันหรือฝ่ายหญิงไม่เต็มใจมีความสัมพันธ์ลึกซึ้ง จึงเกิดจากการที่ผู้ชายบังคับขืนใจให้ผู้หญิงหลับนอนด้วยจนขึ้นชื่อว่าเป็นเมีย ซึ่งพบในตัวละครหญิงดังนี้

แม่บัว ทัพประสาน

แม่บัว ทัพประสาน โดนพี่เขยข่มขืนจนท้อง ทำให้พี่สาวของแม่บัวรู้เรื่องแล้วไม่พอใจจึงวางแผนให้สามีของตนเข้าใจว่าแม่บัวหนีไปกับหนุ่มบ้านนอกซึ่งเข้าใจผิดคิดว่าเป็นชายชู้ และลูกในท้องก็เป็นลูกชู้ แม่บัวจึงถูกขับไล่ออกจากบ้าน ถึงขั้นตัดพื้ตัดน้อง แม่บัวเป็นตัวละครหญิงที่เป็นฝ่ายถูกกระทำร้าย ถูกพี่เขยข่มขืนแล้วยังโดนใส่ร้ายว่าคบชู้ทำให้ชีวิตของผู้หญิงคนหนึ่งต้องพังเพราะความไม่รู้จักพอ ความมักมากในกามของผู้ชายที่ไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี กรรมทั้งหมดเลยมาตกอยู่กับผู้หญิงและลูกของเธอ

“ฉันก้าวเข้ามายอมรับว่าเธอคือลูกของฉันกับแม่บัวผู้หญิงคนที่ฉันตื่นใจมันเป็นเรื่องระหว่างพี่เขยกับน้องเมียพอเมียฉันจับได้เขาจัดการยุให้พ่อของเธอพาแม่บัวหนีแล้วมาบอกกับฉันว่าแม่บัวไม่รักดีหนีตามหนุ่มบ้านนอกตัดพื้ตัดน้องต่อไปอย่าได้มีเยื่อใยต่อกันถ้าเป็นเธอเมื่อรู้ว่าผู้หญิงที่กำลังจะเป็นปัญหาให้แก่ครอบครัวไปแล้วเธอจะทำอย่างไรไปกับชายอื่นด้วยแม้ฉันจะรักและอาลัยตัวฉันก็ต้องตัดใจ”

(ตะเกียงกลางพายุ. 2560 : 93 - 94)

จันทร์ฉายและเจี๊ยบ

จันทร์ฉายเป็นตัวละครหญิงที่โดนผู้ชายที่เธอรักข่มขืน และแค้นผู้เป็นแม่ของเธอให้อับอายขายหน้าชาวบ้านที่สามารถมีความสัมพันธ์กับลูกสาวของนาง และทิ้งหนีไปไม่รับผิดชอบ เธอจึงตกเป็นเหยื่อของสังคมโดนชาวบ้านนินทาจนไม่สามารถอยู่ในหมู่บ้านนั้นได้ ทำให้เธอกลายเป็น

ผู้หญิงร้านโลก เปลี่ยนจากสาวใสซื่อกลายเป็นผู้หญิงที่ป่วยเป็นโรคจิตสามารถฆ่าคนเพื่อแก้แค้นได้อย่างเลือดเย็น

“หนูเกลียดมัน หนูอยากฆ่ามันให้ตายกับมือตัวเอง แม่หนูอยากฆ่ามัน แต่หนูทำไม่ได้ ทำไมหนูถึงทำไม่ได้ มันเป็นฝันร้ายที่ยากจะลืมเลือน 1 ปีที่แม่เฝียวยาวจะพาไปพบหมอก็กี่ไม่กล้าเดี๋ยวใครจะหาว่าลูกสาวเป็นโรคจิต หนูไม่ลืม หนูไม่เคยลืม แม่หลับตาเมื่อไหร่หนูก็เห็นหน้ามันแม่มันหลอกให้หนูรัก มันหลอกเอาหนูเป็นเมียเพื่อแก้แค้นแม่ หนูเป็นคน หนูมีชีวิตจิตใจนะแม่ เจ็บแล้วจำ หนูไม่ลืม”

(ตะเกียงกลางพายุ. 2560 : 124)

เจ๊บบโตนแสงฉานและเพื่อนรุ่มโรมข่มขืนจนเสียผู้เสียคน กลายเป็นผู้ป่วยโรคซึมเศร้า แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงทางเพศที่เพศชายกระทำลงไปโดยไม่ละอายหรือเกรงกลัวต่อบาปกรรมใด ๆ ขอแค่ได้ปลดปล่อยอารมณ์ทางเพศของตนโดยไม่ให้ผู้หญิงเป็นที่รองรับอารมณ์ของเพศชาย

“อ๊เจ๊บบ ม.5/2 นั้นอีกพี่พามันไปเที่ยวแล้วให้เพื่อนช่วยกันรุ่มโรมมันคิดว่าผู้หญิงรักอย่างมันไม่มีหัวใจมีผู้หญิงอีกตั้งเท่าไรที่เสียน้ำตาให้พี่ไอ้คนใจดำอำมหิตแก้ตัวสิแก้ตัวว่าที่ทำไปเพราะจิตเมตตาทวงอนุเคราะห์ให้ทุกคนมีความสุขไอ้ชาติชั่ว”

(ตะเกียงกลางพายุ. 2560 : 122)

3.1.5 ภรรยาที่เกิดจากการทำคุณไสย การทำคุณไสย ใช้ยาเสน่ห์ มนต์คาถา เพื่อให้อีกฝ่ายหลงรัก และมีความสัมพันธ์ลึกซึ้ง การใช้มนตร์คาถาในการผูกมัดให้อีกฝ่ายตกหลุมรักร่วมหลับนอนด้วยจนขึ้นชื่อว่าเป็นสามีภรรยากัน ซึ่งพบในตัวละครหญิง ดังนี้

เรณู

เรณูเป็นตัวละครหญิงที่มีความสวย อดีตเธอเคยทำอาชีพทำงานในบาร์ เธอกลัวว่าความสวยที่เธอมีอยู่จะไม่สามารถผูกมัดใจชายให้มาหลงรักเธอได้ เธอจึงใช้มนตร์คาถาเพื่อผูกมัดผู้ชายให้รักและหลงเธอ แต่เธอก็ไม่สามารถใช้มนตร์คาถาทำให้ผู้ชายรักเธอตลอดไปได้ เมื่อผู้ชายนอกใจไปมีแฟนใหม่ที่เด็กกว่าเธอ แต่สุดท้ายสิ่งที่จะทำให้คนรักกันและอยู่ครองคู่ชีวิตไปด้วยกันได้ไม่ได้อยู่ที่มนตร์คาถาแต่อย่างใด แต่อยู่ที่ความรัก ความเข้าใจกันมากกว่า

“เรณูเชื่อว่า ความดีที่ตนเองพอมีอยู่น่าจะทำให้เขารักเธอได้บ้าง แม้ว่า ‘มนตร์คาถา’ เสื่อมคลายไปแล้ว”

(กรงกรรม.2560 : 43)

เรณูใช้เล่ห์กลมนตร์คาถาในการให้ผู้ชายตกอยู่ภายใต้อำนาจของเธอ ให้ผู้ชายรักและหลงใหลในความสวยและความสาวของเธอ เพราะคำว่ารักและต้องการครอบครองจนทำให้เรณูตัดสินใจใช้เสน่ห์เล่ห์กลมนตราเพราะอยากเอาชนะคำสบประมาทของคนอื่นที่ดูถูกอาชีพของเธอว่าต่ำต้อยและไม่มีใครรักและต้องการไปเป็นคู่ชีวิตจริง ๆ

“เขาไม่ได้รักเธอเหมือนที่เธอรักเขาหรอก เธอได้เขามาเพราะเล่ห์กลมนตราเพราะอยากเอาชนะคำสบประมาทของพวกเขาในบาร์ต่างหาก แต่เรณูจะบอกกับน้องสาวอย่างนั้นไม่ได้ เหมือนที่เธอยอมรับกับคนอื่นว่าเขามาจากตาศลึงจริง ๆ ทำงานในบาร์จริง ๆ แต่เธอทำงานในครัวไม่ได้ให้ใครเขาเช่า เธอรู้ว่าอาจจะมีคนอย่างนางย้อยที่ไม่เชื่อคำพูดของเธอแต่เรื่องอะไรที่ต้องไปยอมรับตรง ๆ ปลอ่ยให้มันเป็นคำถามคาใจว่าจริงหรือไม่จริงเป็นหรือไม่เป็นกันอยู่อย่างนี้แหละดีแล้ว”

(กรงกรรม.2560 : 75)

“ความรักวิ่งเข้าชนหัวใจของเรณูอีกครั้ง เอาชนะเขาด้วยความสาว ความสวยและคุณสมบัติที่ผู้หญิงดี ๆ ทัวไปพึงมีไม่ได้ เรณูก็ต้องใช้เล่ห์กลมนตรา ซึ่งเป็นวิธีสกปรกเข้าช่วยและเรื่องสุดท้ายที่เรณูหลอกเขาก็คือเรื่อง ‘ตั้งท้อง’”

(กรงกรรม.2560 : 115)

จากข้อความข้างต้น เรณูเป็นเมียของปฐุมเพราะใช้คุณไสยและมนตร์คาถาให้สามีรักสามีหลง แต่ที่ปฐุมรักเรณูอาจไม่ใช่เพราะคาถาเพียงอย่างเดียวแต่เป็นเพราะรักด้วยความเสน่หาความรักที่เกิดจากการหลอกลวงหรือเกิดจากการใช้วิธีสกปรกใช้เสน่ห์เล่ห์กลไม่มีทางที่จะเป็นความรักที่จริงใจ เพราะการเริ่มต้นจากการโกหกก็จะโกหกไปเรื่อย ๆ จนทำให้ความรักไม่สมหวังหรือเป็นความรักที่ไม่มีความสุขอย่างแท้จริง

อิม

อิมได้ตกเป็นเมียของยอด เพราะโดนฤทธิ์เสน่ห์หยาแผ่นดิน ทำให้หญิงสาวไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ทำให้เธอสูญเสียความสาว ความบริสุทธิ์ สูญเสียสิ่งที่ผู้หญิงที่ขึ้นชื่อว่า ‘กุลสตรี’ ต้องรักษาให้กับผู้ชายเพราะโดนยอดทำคุณไสย อิมเลยกลายเป็นเหยื่อทางกามารมณ์ให้กับผู้ชายที่อ้างว่าทำไปเพราะรัก

“ธรรมชาติสร้างหญิงให้คู่กับชาย สัมผัสแผ่วเบาทั้งขมที่ได้รับความฝันในมวลหมอก หญิงสาวปลอ่ยกายไปทางที่มีเสียงลึก ๆ กระซิบว่าไม่กวนเลยแต่อีกใจหนึ่งก็ว่าสงสารผู้ชายคนนี้เหลือเกินเขาน่าสงสารเหลือเกินนี่แหละเป็นความปรารถนาของเขาตลอดมา เธอควรตอบแทนความดีของเขา และหญิงสาวร่างระหงก็ไม่สามารถฝันอำนาจลึกลับซึ่งปิดกั้นใจที่กุศลนั้นได้”

(ชิงชัง. 2557 : 31)

3.1.6 ภรรยาที่ได้มาจากผลประโยชน์ของครอบครัว หรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
ได้แก่ พิไล เพียงเพ็ญ พะยอม

พิไลที่แต่งงานเพราะต้องการทรัพย์สินสมบัติ และของหมั้นหรือค่าสินสอดที่มากกว่า เป็นสองเท่า ทรัพย์สินสมบัติทุกอย่างที่เป็นของนางย้อย จะต้องตกเป็นของพิไลกับประสงค์ และลูกของเธอเท่านั้น ด้วยความชิงชังของนางย้อยที่ไม่อยากเสียของหมั้นให้กับพิไลที่เอาใจมีเมียใหม่และผิดสัญญาสินสอดทองหมั้นจะต้องตกเป็นของพิไล แต่นางย้อยไม่ยอมเพราะไม่อยากเสียผลประโยชน์ไปโดยไม่ได้อะไรกลับคืนมา นางย้อยจึงให้ประสงค์ลูกชายตนรองมาแต่งงานแทน เพื่อผลประโยชน์ของครอบครัว

เพียงเพ็ญยอมแต่งงานกับอาชา เพราะครอบครัวบังคับเพื่อหาพ่อองเด็กในท้อง แทนพ่อที่แท้จริง เพราะครอบครัวไม่ยอมรับกานซึ่งมีฐานะยากจนไม่คู่ควรกับคุณหนูเพียงเพ็ญที่เป็นถึงลูกสาวกำนัน นางย้อยก็ต้องการให้ลูกชายของตนเองได้เมียที่มีฐานะเท่าเทียมกัน การศึกษาที่ดี ฐานะที่สามารถส่งเสริมเชิดชูหน้าตาให้มีหน้ามีตาในสังคม จึงบังคับให้อาชาแต่งงานกับเพียงเพ็ญเพื่อผลประโยชน์ของครอบครัว ถ้าแต่งงานไปแล้วทรัพย์สินสมบัติของทั้งสองฝ่ายจะงอกเงย ดังสุภาษิตที่ว่า “เรือล่มในหนอง ทองจะไปไหน”

พะยอมได้แต่งงานกับสื่อพงษ์เพราะผู้ใหญ่เห็นชอบ ด้วยพะยอมเป็นคนที่มีแม่คือนางแยมมีทรัพย์สินมากมาย โกตาและนางนกเล็กแม่สามีจึงหมายตาวอยากได้พะยอมมาเป็นลูกสะใภ้ เพราะอยากได้ทรัพย์สินสมบัติที่เป็นที่ดินมาต่อยอดธุรกิจครอบครัวของเขา ซึ่งจะทำให้ครอบครัวของสื่อพงษ์ร่ำรวย และอยู่อย่างสุขสบาย ถึงแม้การแต่งงานของทั้งคู่จะแต่งงานโดยที่ไม่ได้รักกัน แต่แต่งงานกันเพราะผู้ใหญ่เห็นชอบ

3.1.7 ภรรยาที่ได้มาจากการหลอกลวง หลอกให้รัก พบในตัวละครหญิง ดังนี้

จันทาผู้หญิงที่อ่อนต่อโลกและหวังไว้ว่าจะได้เป็นคุณนายทหาร แต่เหตุการณ์กลับตาลปัตรจันทาถูกนายทหารซึ่งมีเมียมีลูกอยู่แล้วมาหลอกให้จันทารักและยอมมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งต่อกันจนทำให้จันทาท้อง พอจันทาท้องนายทหารก็ไม่รับผิดชอบและให้เงินเอาไปทำแท้ง ดังนั้น จันทาจึงเป็นผู้หญิงที่ตกเป็นภรรยาจากการถูกหลอกลวง หลอกให้รัก แสดงให้เห็นถึงผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อของผู้ชายที่เป็นข้าราชการหรือมีเปลือกนอกที่ดูดีอันเป็นที่หมายปองของผู้หญิงทุกคน

“เขาเป็นนายทหารหน้าตาคมคายเขาเพ็งย้ายมาอยู่ในค่ายทหารปืนใหญ่เขาตกหลุมรักผู้หญิงที่สวยงามที่สุดในเมืองลับแลเสียแล้ว ตอนนั้นโลกทั้งใบของจันทาเป็นสีชมพูและร่าเริงคั่นนั้นก้านชูก่อออกจากบ้านไปไหนมาไหนกับเขาเพียงสองคนตามประสานรักกันอยู่บ่อยครั้ง โดยที่พ่อแม่ญาติพี่น้องก็ไว้นิ่งเฉยใจเขาซึ่งเป็นชายชาติทหาร เขาพากันตาไปดูหนัง ไปซื้อเสื้อผ้า ไปกินอาหารนอกบ้าน กระทั่งวันหนึ่งความรักสุขงอมได้ที่เขาพากันตา

เข้าโรงแรม หลังจากนั้นจันทาก็รู้สึกว่าเขาเปลี่ยนไปจากที่เคยมาหาทุกวัน ก็มาวันเว้นวัน เขาอ้างว่างานเยอะ จนกระทั่งเขาหายไปเป็นเดือน จันทาให้พ่อไปหาเขาถึงในค่าย ที่นั่นต่างก็พบว่าเขามีเมียมีลูกชายหญิงอย่างละคน ซึ่งเมียของเขารับราชการอยู่ที่จังหวัดบ้านเกิดของเขา ตอนนั้นโลกทั้งใบถล่มลงมาความหวังที่จะได้เป็นคุณนายทหาร ยกระดับชีวิตพังคิน แต่ที่โหดร้ายหนักกว่านั้นคือจันทาตั้งท้อง_พอเขารู้เรื่องเขาก็บอกว่าทางเดียวที่จะช่วยได้คือให้ เงินไปทำแท้ง พ่อรับเงินของเขามาแล้วก็บังคับบัญชาให้ไปทำแท้งตามความต้องการของเขา หลังจากนั้นก็ให้กลับมา ทำงานอยู่ที่ตลาดอุตรดิตถ์ ความงามของจันทานั้นนำความยุ่งยากมาสู่อีกครั้งเมื่ออาเฮียลูกชายเจ้าของร้าน ซึ่งมีเมีย อยู่แล้วพยายามเข้าหา ดีแต่ว่าอาซื้อมาเห็นชะก่อน ถึงกระนั้นอาซื้อก็กล่าวหาว่าจันทาให้หาอาเฮียก่อน”

(กรงกรรม.2560 : 54)

3.1.8 ภรรยาที่เกิดจากการแย่งชิง การเป็นมือที่สาม การเป็นชู้ หรือการเป็นเมียน้อย พบในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ดังนี้

เรณูกับสายทอง

เรณูกับสายทองซึ่งเป็นพี่น้องกัน มีสามีคนเดียวกัน เพราะการไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ ไม่รู้จักหักห้ามใจของเรณู ทำให้มีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับพี่ชายของตนเองจนทำให้เรณูท้อง ซึ่งการมีสามีคนเดียวกันกับพี่สาวถือเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง การคบชู้การเป็นเมียน้อยพี่สาวตนเอง เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้องผิดจารีตประเพณีอันดีงาม ดังนั้น สายทอง จึงต้องการให้เรณูทำแท้งและออกไปจากที่นี่ แต่เรณูไม่ยอมทำแท้งเพราะกลัวบาปกรรม พอคลอดลูกออกมา แม่ของเรณูก็รับลูกของเรณูมาเลี้ยง และบอกคนอื่น ๆ ว่าเป็นลูกหลง ซึ่งการเป็นชู้หรือเมียน้อยของเรณูเป็นตราบาปที่ติดอยู่ในใจ และทำให้ชีวิตของเรณูพลิกผันไปเข้าสู่การนำกามหรือการค้าประเวณี หรือทำงานที่บาร์ที่ตาคลีซึ่งเป็นงานขายบริการ เป็นการเปลี่ยนชีวิตของผู้หญิงคนหนึ่งพลิกไปอีกด้านหนึ่งเพียงเพราะผลกรรมจากการเป็นชู้กับพี่ชายของตนเอง

“วันนั้นเรณูทอดกายให้เขาเซย์ชมที่หลังพวงห้อย เรณูรู้สึกถึงความเสียวซ่าแปลบปล่อยความอึดอัดในวัยสาว รู้ซึ้งถึงอารมณ์คู่ผิวตัวเมียจนลึ้มผิชอบชั่วดี

เมื่อมีครั้งแรก ก็มีครั้งต่อมา ตามแต่ทั้งคู่จะหาวิธีหลบหลีกสายตาของผู้ใหญ่และคนใกล้ตัวมาได้ และในที่สุดเรณูก็ตั้งท้อง พี่ดาจะเก็บเรณูไว้เป็นเมียอีกคน แต่พี่สายทองไม่ยอม เรื่องนี้ทำให้บ้านหลังนี้ร้อนเป็นไฟ พี่สายทองจะทำให้เรณูทำแท้งแล้วต้องไปจากที่นี่ เรณูไม่ยอมเพราะกลัวบาปกรรมแม่จึงให้เรณูไปอยู่กับคนรู้จักกันที่อำเภอตาคลี พอใกล้คลอดแม่ก็ไปอยู่เฝ้า พอเรณูคลอดปอก แม่ก็อุ้มปอกกลับมาที่บ้าน โดยแม่บอกกับคนอื่น ๆ ว่า ปอกเป็นลูกหลง ทั้งที่คนอื่น ๆ ก็รู้ว่าอะไรเป็นอะไร”

(กรงกรรม.2560 : 114)

การที่เรณูไปมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับพี่ชายของตนเองจนตั้งครรรค์ ทำให้สังคมได้ประณามพฤติกรรมแบบนี้ว่าเป็นหญิงชั่ว เพราะแย่งชิงสามีของพี่สาว จึงถูกสังคมลงโทษด้วยการตำหนิ ประณาม นินทา มองด้วยสายตาที่ถูกเหยียดหยาม

“อะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด เพราะที่ผ่านมาชีวิตมันก็ได้ดีกว่าที่เป็นอยู่สักเท่าไรหรือ รณูก็หวนคิดถึงชีวิตจนยากในวัยเด็กที่ต้องอด ๆ อด ๆ คิดถึงชีวิตตอนที่ไปอยู่กับพี่ชายจนตั้งท้องแล้วพี่ชายของก็มาตำหนิตัว จนนื้อตัวเขียวช้ำ คิดถึงสายตาคนแถว ๆ นั้น ที่มองอย่างรังเกียจเหยียดฉันทว่าเป็นหญิงชั่ว เพราะแย่งพี่สาว คิดถึงชีวิตยามที่ต้องเดินทางกลับบ้าน แล้วคนอื่นมองด้วยสายตาเหยียดหยาม เพราะปล่อยให้ชีวิตตกต่ำจนกระทั่งมีคำว่า ‘กะหรี’ เป็นชื่อเล่นชื่อรอง ตอนนั้นก็ยังผ่านเวลาช่วงเวลาเหล่านั้นมาได้เลย ถึงจะสบตาคนได้ไม่เต็มตาก็ยังชั่วขึ้นแล้วปลอบใจตนเองว่าขอให้เขากินซะเมื่อไหร่ เอาก็ได้

(กรรกรรม.2560 : 405)

กรองแก้วกับจันทา

จันทาเป็นตัวละครหญิงที่มีความสวย ผู้ชายคนไหนได้โฉมจะต้องตกหลุมรักเพราะความสวย ความสวยแบบสาวเหนือ และกิริยามารยาทอ่อนหวาน แต่ความสวยของเธอกลับทำให้เธอต้องมาทุกข์ใจเพราะความสวยทำให้เธอเป็นผู้หญิงที่อภัพรัก เพราะความอ่อนต่อโลกของเธอทำให้เธอเป็นผู้หญิงที่ไม่ทันเล่ห์เหลี่ยมของคน จันตารักกับนายทหารหวังจะได้แต่งงานเป็นคู่ชีวิตจนปล่อยให้ตัวเองตั้งครรรค์ แต่ผู้ชายจะไม่รับผิดชอบเพราะเขามีภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ผู้ชายเอาเงินให้พ่อของจันทาให้เอาไปทำแท้งเพราะไม่อยากรับผิดชอบ ตอนนั้นเธอเสียมาก พอมาอยู่ที่นครสวรรค์ เธอก็แอบรักพระประสงฆ์ซึ่งตอนนั้นบวชเป็นพระ เธอก็ตักบาตรทุกวันเพื่อจะได้สานสัมพันธ์กับผู้ชายที่เธอมีใจให้แต่ก็ต้องผิดหวัง เพราะประสงฆ์ต้องสึกออกมาแต่งงานกับพี่โล ลูกสะใภ้ที่แม่ของประสงฆ์เป็นคนเลือกให้ พอมาลูกดันรักกับอาชา แม่อาชาก็หาลูกสะใภ้คนที่คู่ควรทางฐานะ หน้าตาทางสังคมให้ จันทาผิดหวังมาเจอปลัดจันกรถึงขั้นจะแต่งงานเป็นคุณนายข้าราชการ แต่ต้องผิดหวังเพราะกรองแก้วผู้เป็นพี่สาวของปลัดจันกรไม่ยอมรับผู้หญิงแบบจันทาเพราะเคยเป็นเมียน้อยของสามีตนเองมาก่อน ทำให้จันทาตกอยู่ในสภาพเป็นผู้หญิงที่ไม่ดีในสายตาของคนอื่น ทั้งที่จันทาเป็นฝ่ายถูกกระทำโดนหลอกให้รักโดยเข้ามาเป็นเมียน้อยโดยที่ไม่รู้ว่าโดนหลอก สุดท้ายจันทาก็ลงเอยกับอาชาผู้ที่มีมั่นคงและสมหวังในความรักเพราะได้ผู้ชายที่เป็นสุภาพบุรุษ และเข้าใจหัวอกของการถูกหลอกอย่างอาชามาช่วยเยียวยารักษา เติมเต็มชีวิตของความรักให้มีความสุขมากขึ้น

“พี่จะบอกอะไรให้อินนี่นะมันคือเป็นเมียน้อยที่สุบินมาก่อนกว่าที่จะไปตักตักให้มันแตกเอนเอาเหนื่อยใจ อ้อ แล้วมันก็เคยตั้งท้องกับพี่สุบินมาด้วยนะ มันบอกเธอหรือเปล่าละ”

“คุณพ่อคุณแม่บ้านเราจะต้องไม่มีลูกสะใภ้เป็นผู้หญิงแพศยาอย่างมัน”

(กรงกรรม.2560 : 615)

“จันทารู้สึกเจ็บฝ่าเท้าที่เหยียบไปบนหินกรวดและแหลมคมบนทางเดินเสียแล้ว จันทาสันเป็นลูกนกตกน้ำ ฉันไม่เหลืออะไรแล้วพี่เรณู มันตามมามาฉันให้ตายทั้งเป็นอีกแล้ว”

“บ้านที่กลายเป็นไฟ เพราะนิสัยชอบเอาชนะคิดระรานผู้หญิงทุกคนที่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ถ้าไม่เห็นแก่ลูก เห็นแก่ฐานะ หน้าที่การงานของกรองแก้ว เห็นแก่อนาคต เห็นแก่พ่อตาที่เคยมีบุญคุณกับเขา เขาก็คงจะหันหลังให้กับกรองแก้วไปตั้งแต่นั้นแล้ว”

(กรงกรรม.2560 : 620)

“กรองแก้วยังคงจระในเรื่องในอดีตของจันทาอย่างออกรสชาติ เริ่มตั้งแต่รองแก้วมีสายสับซึ่งเป็นเมียของเพื่อนร่วมงานของสุบินบอกกับกรองแก้วว่า จันทานั้นเคยประกวดเทพีแล้วได้ตำแหน่งมาครอง หลังจากนั้นก็เข้าไปติดพันแม่นางงามหน้าสวย ไร่การศึกษา เทียวไล่ เทียวซื้อโอโลมปฏิโลม ทุ่มทუნ จนผู้หญิงใจง่ายหวังยกระดับชีวิตของตนเองจากลูกชาวไร่ชาวนามาเป็นคุณนาย ยอมทอดกายให้ผู้ชายเปล่า ๆ ปลี ๆ เสียก่อนจะแต่งงาน

กรองแก้วรู้เข้าก็บอกให้เลิกกับจันทาเสีย เขาเชื่อฟังกรองแก้วเป็นอย่างดี ด้วยกรณีแบบนี้ไม่ใช่ครั้งแรกของเขา อีกอย่างเขาก็ไม่ได้คิดจริงจังกับจันทาอยู่แล้ว แต่จันทาดันต้องท้องขึ้นมา กรองแก้วสั่งให้สุบิน ‘เอาเงินพาดหัว’ ให้พ่อของจันทาพาลูกสาวไปทำแท้งแล้วก็หายไปจากชีวิตของสุบินเสียด้วยเงินก้อนใหญ่ กรองแก้วไม่คิดว่าโลกมันจะกลมขนาดนี้จนทำให้ตัวน้องชายของตนมาพบจันทาที่นี่”

(กรงกรรม.2560 : 620)

“เขาหล่อกว่าเขาเป็นโสดยังไม่มีคนรักหญิงได้ไวใจเขา จันทาผู้บอบบางต่างตุ้กตากระเบื้องนั้นอภัยจะไม่กล้าสู้หน้าใครอีกแล้วหนอยู่ชุมแสงต่อไปไม่ได้อีกแล้วแล้วหนูก็ไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหน”

(กรงกรรม.2560 : 623)

จากข้อความข้างต้น กรองแก้วเป็นเมียหลวงที่ถูกต้องตามกฎหมายของสุบิน แต่ด้วยสุบินเป็นผู้ชายเจ้าชู้หลอกพันผู้หญิงไปทั่ว โดยไปหลอกจันทาว่าเขายังโสดและทำทุกอย่างเพื่อให้จันทาหลงรัก และมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งจนทำให้จันทาท้อง พอท้องกรองแก้วซึ่งเป็นเมียหลวงได้จ้างนักสืบแล้วจับได้ว่าจันทาคือเมียน้อยของสุบิน กรองแก้วจึงสั่งให้สุบินเลิก สุบินก็ยอมเลิก แต่เมียน้อยอย่างจันทาดันท้อง สุบินเลยเอาเงินให้พ่อของจันทาพาเธอไปทำแท้ง แล้วเธอก็หนีดีตามาจนพบกับปลัดจินกรผู้พี่เธอก็หวังไว้ว่าหลังจากแต่งงานเธอจะได้เป็นคุณนายปลัด จะได้ยกระดับชีวิตของตัวเองด้วย แต่กรองแก้วเป็นพี่สาวของปลัดจินกรจึงแค้นความสัมพันธ์อันเลวทรามที่จันทาเคยกระทำกับเธอ คือการเป็นชู้กับพี่ของเธอ ในกรณีนี้ ผู้หญิงเป็นผู้ถูกกระทำทั้งสองฝ่ายจากผู้ชายที่มักมากและเห็นแก่ตัว

กรองแก้วก็เป็นผู้ถูกกระทำจากสามีที่เธอรักและบูชา แต่สามีกลับตอบแทนความรักของเธอด้วยการนอกใจเธอ ทำให้เธอต้องกลายเป็นเมียที่อยู่ด้วยความหวาดระแวงไม่มีความสุข คอยตามสืบเรื่องของผู้หญิงที่มาติดพันสามีของเธอตลอดเวลา และต้องคอยแก้ปัญหาให้กับสามีของเธอเสมอ กรองแก้วจึงโกรธแค้นจินตนาเป็นอย่างมากที่มาแย่งสามี แย่งความรักของเธอไป ดังนั้น เธอจึงไม่ยอมให้น้องชายแต่งงานกับผู้หญิงที่มีตำหนิอย่างจินตนาแน่นอน และเธอก็จะไม่ยอมให้พ่อกับแม่ได้ลูกสะใภ้ที่เป็นผู้หญิงแพศยา ผู้หญิงที่เคยเป็นเมียน้องของสามีของเธอเด็ดขาด เพราะจะทำให้ชื่อเสียงวงศ์ตระกูลของเขาที่เป็นข้าราชการเสื่อมเสียชื่อเสียง และสังคมก็ได้ตัดสินจินตนาไปแล้วว่าเป็นผู้หญิงประพฤติกู้ที่แย่งสามีคนอื่น เป็นผู้หญิงที่มีตำหนิไปแล้วโดยที่ไม่ได้มาถามไถ่ถึงเหตุผลใด ๆ ทั้งสิ้น จินตนาเองก็ตกเป็นเหยื่อของเกมการมฉกของผู้ชายที่มักมากไม่รู้จักพอ มาหลอกให้ผู้หญิงอย่างจินตนาต้องตกนรกทั้งเป็น เพราะคำว่า เมียน้อย ที่จินตนาไม่ได้ตั้งใจให้มันเกิดขึ้นกลับตามมาทำลายชีวิตของผู้หญิงคนหนึ่งที่กำลังจะแต่งงาน เริ่มต้นชีวิตใหม่กับผู้ชายที่รักเธอ ผู้ชายที่จะสามารถเป็นที่พึ่งให้กับเธอได้ แต่สุดท้ายเรื่องราวในอดีตที่ผิดพลาดเพราะความอ่อนต่อโลกของเธอก็ทำลายชีวิตและจิตใจของผู้หญิงที่มีจิตใจดีให้บอบช้ำ ที่สำคัญทำลายอนาคตของเธอ เพราะคำว่า ‘เมียน้อย’ ที่ไม่มีผู้หญิงคนไหนอยากจะเป็น ไม่ว่าเมียหลวงหรือเมียน้อย ผู้หญิงทุกคนอยากเป็นรักเดียว และเป็นเมียเพียงคนเดียวเท่านั้น เพราะสังคมไทยยึดค่านิยมผัวเดียวเมียเดียว ผู้ชายมีเมียหลายคนหรือมีเมียน้อยกลับไม่ผิด ไม่ต้องรับผิดชอบอะไรต่อสังคม แต่ผู้หญิงมีผัวหลายคน หรือการมีชู้เหมือนผู้ชายกลับเป็นเรื่องที่ร้ายแรงมาก ถือเป็นผู้หญิงที่ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ถูกสังคมประณามหยามหมิ่นเกียรติชนิดแบบไม่ได้ผิดได้เกิด แสดงถึงความเหลื่อมล้ำ และความไม่เท่าเทียมกันในบทบาทหน้าที่ของสามี ภรรยา

อุไรกับพะยอม

อุไรกับพะยอมเป็นเพื่อนรักกัน แต่ต้องมาผิดใจกันเพราะแย่งผู้ชายคนเดียวกัน พะยอมถึงแม้จะรู้ว่าอุไรกับลือพงษ์มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งจนตั้งครรรค์แล้ว แต่พะยอมก็รักลือพงษ์มากจนไม่ยอมตัดใจ และพร้อมจะทำทุกอย่างเพื่อแย่งชิงผู้ชายคนนี้เป็นของตนเองให้ได้ สุดท้ายพะยอมก็ได้แต่งงานกับลือพงษ์ เพราะแม่ของสามีเลือกสะใภ้จากฐานะ อุไรก็ไม่ยอมที่จะเป็นเมียน้อยหรือบ้านเล็กของลือพงษ์ถึงแม้เธอจะท้องก็ตาม เพราะอุไรเป็นผู้หญิงที่รักศักดิ์ศรีของตนเองเป็นที่สุด

อุไรเข้าไปพบติเตาเป็นพัลวัน ส่วนปากก็ต่อว่าต่อขานเรื่องที่เธานอกใจเธอ จนต้องไปแต่งงานกับพะยอม อุไรจ้องมองหน้าคนที่เคยรัก เคยคิดจะฝากอนาคตไว้กับเขา ซึ่งเขาไม่คิดพาเธอหนีไปด้วยกันอย่างที่เธอต้องการก็แสดงว่าเขาอยากจะทำกับเธอไว้เป็นแค่บ้านเล็กแค่คนกินน้ำได้ศอก ทั้งที่เธอมาก่อน

“อุไรไม่มีวันที่จะเป็นบ้านเล็กหรือเมียน้อยอย่างแน่นอน ถ้าฉันจะปล่อยให้เด็กลืมนานาโลกฉันก็จะเลี้ยงด้วยน้ำพักน้ำแรงของตัวเอง แต่ถ้าคิดจะช่วยเลี้ยง ฉันต้องการตำแหน่งภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 167-168)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการที่ผู้ชายมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงได้หลายคน โดยปราศจากความรักได้ ในขณะที่ผู้หญิงจะไม่ยอมมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับผู้ชายโดยที่ไม่รัก จะเห็นได้จากลือพงษ์มีความสัมพันธ์กับอุไร ได้เสียเป็นผัวเมียกันทางพฤตินัยแล้วโดยอ้างว่ารักอุไรมาก แต่ก็ยังไม่มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับพะยอมโดยการนอกใจอุไร และอ้างว่าไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้รักพะยอม ทำให้เห็นค่านิยมของผู้ชายที่มีฐานะชอบมีเมียหลายคน และไปแต่งงานกับพะยอมเพราะผู้ใหญ่มองเห็นชอบ อุไรจากที่กลายเป็นเมียคนแรกแต่ต้องกลายมาเป็นเมียน้อยเพราะผู้ชายเลือกที่จะแต่งงานกับพะยอม เพราะอ้างว่าต้องทำไปเพราะพ่อแม่บังคับ และเพราะความเห็นแก่ตัวของผู้ชายที่เห็นสมบัติดีกว่าความรักและครอบครัว จึงทิ้งอุไรและลูกในท้อง จะเห็นว่าอุไรเป็นผู้ถูกกระทำ ถูกย้ายยศศักดิ์ศรีของความเป็นผู้หญิงที่ยอมมีความสัมพันธ์กับผู้ชายและท้อง ผู้ชายไม่รับผิดชอบ พะยอมก็ตกเป็นเหยื่อทางการฉ้อโกงของผู้ชายเช่นกันที่มีความสัมพันธ์กับพะยอมเพราะความใคร่ ไม่ใช่ความรัก หลังจากที่แต่งงานไปก็ไม่ได้ทำให้ทุกฝ่ายมีความสุขได้เลย

จะเห็นได้ว่า อุไร ต้องการเป็นเมียที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีทะเบียนสมรส และไม่ยอมเป็นเมียน้อยหรือกินน้ำใต้ศอกของใคร แสดงให้เห็นค่านิยมของการเป็นเมีย ไม่มีใครที่ต้องการเป็นเมียน้อย เมียหลวงของใคร เพราะผู้หญิงทุกคนต้องการเป็นเพียงเมียคนเดียวของผู้ชายที่เธอรักเท่านั้น แต่เมื่อผู้ชายให้ในสิ่งที่ผู้หญิงต้องการไม่ได้ ก็ต้องเกิดการทะเลาะและเลิกรากันไป แต่อุไรเมื่อมีสถานภาพเป็นแม่ เธอก็ได้เลี้ยงลูกของเธอด้วยน้ำพักน้ำแรงด้วยตัวของเธอเองเพียงลำพัง แสดงให้เห็นถึงความเด็ดขาด เป็นผู้หญิงแกร่งที่ไม่ยอมตกเป็นรองหรือการยืนได้ด้วยลำแข้งของตน ไม่ต้องไปพึ่งพาผู้ชายที่นอกใจและไม่ซื่อสัตย์ต่อเธอ

อุ้นกับอ้อม

อ้อมกับอุ้นเป็นพี่น้องกัน และรักผู้ชายคนเดียวกัน อุ้นรักและยอมเป็นเมียน้อยของพี่สาวของตนเองคนเดียวเท่านั้น ตาไม่ยอมให้สามาร่วมกับผู้หญิงคนอื่น เพราะรักจึงยอมทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งเพียงแค่ว่าอุ้นก็ท้องกับยอด แต่โกหกว่าท้องกับยั้งซึ่งเป็นน้องของยอด แต่สุดท้ายต้องสารภาพความจริงกับอ้อมว่าท้องกับยอด แสดงให้เห็นถึงพี่น้องใช้สามาร่วมกัน จึงกลายเป็นที่ส่งควมวิพากษ์วิจารณ์และนำเรื่องข่าวควาโลกีย์เอาไปนินทาทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

“ลำพังปัญหาแม่ผัวลูกสะไภ้คนจีนนั้นเธอพอรับได้ แต่ปัญหาหัวใจนี้สิ ถ้าเธอไม่หนีไปความสาวที่ตั้งใจจะมอบให้พี่ที่ดยอดก็จะมีวันเป็นไปไม่ได้ เธอไม่รักพี่ที่ดอินเลยสักนิด เรื่องอะไรที่จะเอาชีวิตทั้งชีวิตไปทิ้งกับเขา

เงินมันก็สำคัญ แต่เธอก็คิดว่าคนอย่างเธอจะต้องหาได้ จนมันมีเหมือนเขา แต่ขอเธอเถอะ ขอให้เธอได้อยู่กับคนที่เธอรักแม้จะผิดก็ยอม

และใช้เรื่องน้องใช้พี่ร่วมกับพี่จะไม่เสียเมื่อไหร่ เมื่ออดีตมันเคยเกิดขึ้น อนาคตมันก็ย่อมเกิดขึ้นได้ เธอมั่นใจว่าคนใจอ่อน รักพี่รักน้องอย่างพี่จะต้องยอมรับได้หากเรื่องมันเกิดขึ้น

เธอจะต้องไปทนไปเป็นคนที 3 ใครจะว่าเธอโง่ก็ช่าง เมื่อเธอก็มีรัก ทำไมจะไม่มีสิทธิ์ช่วงชิงอุ่น ตัดสินใจในทันที จะเสียอะไรไปก็ช่างมัน ขออย่างเดียวขอให้เธอได้เป็นของเขาคนเดียวเท่านั้น”

(ชิงชิง.2556 : 102)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความต้องการหนีจากงานแต่งที่ถูกพ่อแม่คลุมถุงชนเพื่อไปทำตามใจของตนเอง เธอปฏิเสธการใช้อำนาจบังคับเธอให้แต่งงานกับคนที่พ่อแม่เห็นชอบ เธอเลือกที่จะฟังเสียงของหัวใจตนเองที่ต้องมอบความสาวให้กับคนที่เธอรักเพียงคนเดียวเท่านั้น แม้ว่าผู้ชายคนนั้นจะเป็นสามีของพี่สาวของเธอก็ตาม เธอยอมเป็นมือที่สามหรือเป็นเมียน้อยของสามีของพี่สาวเธอ เพราะคำว่ารักคำเดียวที่ทำให้เธอคิดจะแย่งชิงความรักจากผู้ชายที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นสามีของพี่สาวของตนเอง

ระวีวรรณกับวลีพร

ระวีวรรณกับวลีพรเป็นพี่น้องที่ใช้สามีร่วมกัน ระวีวรรณเป็นครูที่มีสามีเป็นตำรวจ และเจ้าชู้มาก มีเมียน้อยไปทั่ว ผู้หญิงจึงตกเป็นเหยื่อทางการมรดกรับอารมณ์ของผู้ชาย ผู้หญิงรู้ความจริงแต่ก็ไม่สามารถขอย้ายขาดจากสามีได้เพราะคำว่าต้องเลี้ยงลูกด้วยกัน จึงต้องทนอยู่ในสถานะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก สามีของระวีวรรณมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงไปทั่วและมีเมียน้อยจนติดโรคเอดส์ จนทำให้ครอบครัวระวีวรรณหมดความอดทนและขอย้าย วันนั้นทั้งสองคนทะเลาะกันจนประสาบ อุบัติเหตุทำให้ลูกสาวเสียชีวิต ระวีวรรณแทบเสียสติเพราะรับไม่ได้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนสุดท้ายขอหนีบวชตลอดชีวิต ส่วนวลีพรหลังจากที่เลิกเป็นเมียน้อยสามีพี่สาวตนเองก็เริ่มต้นชีวิตใหม่กับผู้ชายที่ยอมรับในตัวของเธอได้ทุกอย่าง แต่ถึงอย่างไร การกระทำของลูกสาวก็นำมาซึ่งความอับอายขายหน้าให้กับพ่อแม่ โดนชาวบ้านนินทา โดนสังคมประณามดูหมิ่นเรื่องของศักดิ์ศรีของผู้หญิง

“พี่น้องใช้ผัวคนเดียวกันช่างเป็นความปราบปลื้มใจของวงศ์ตระกูลโดยแท้ ระวีวรรณยังมีอารมณ์หาคำประชดประชัน แสงฉานได้อินถึงกับหน้าถอดสี เขานึกอยู่แล้วว่าในกอไผ่มันต้องมีอะไรสักอย่าง วลีพรไม่ใช่ผู้หญิงคนเดียวของเขาหรอก ในอำเภอนี้เยอะเยอะ ที่เรายังไม่ย้ายไปไหนก็เพราะไม่อยากใช้ชีวิตนี้คิดเรื่องผัวเรื่องเดียว เขาถึงบอกมีผัวเหมือนซื้อลอตเตอรี่ ก็เสี่ยงเอา”

(ตะเกียงกลางพายุ. 2560 : 133)

3.1.9 ภรรยาที่สามีเสียชีวิต หรือเป็นแม่หม้ายเพราะหย่าร้าง

หญิงหม้ายถือว่าเป็นผู้ไร้ความหมาย ในสังคมไม่ยกย่อง การสูญเสียสามีก็ยังเป็นทุกข์ ในสมัยก่อนหญิงหม้ายที่สามีตายจะได้รับความสงสารเห็นใจมากกว่าหญิงหม้ายที่สามี

ทั้ง เพราะถือว่าเป็นหญิงไม่ดีเพราะว่าการหย่าร้างไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมถือว่าเป็นเรื่องที่น่าอาย จะได้รับการติฉินนินทา การหย่าร้างจึงเกิดขึ้นน้อย ทั้งที่สมัยก่อนส่วนใหญ่จะเป็นการแต่งงานแบบคลุมถุงชน อาจเป็นเพราะผู้หญิงไทยในอดีตมีหน้าที่คอยปรนนิบัติรับใช้พ่อแม่และเป็นแม่บ้านแม่เรือน ไม่ได้ออกไปทำงานนอกบ้านเหมือนในปัจจุบัน ปัญหาการหย่าร้างจึงไม่เกิดขึ้น และด้วยค่านิยมของคนสังคมไทยในอดีตที่ยกย่องว่าผู้หญิงที่ดีจะต้องจงรักภักดีต่อสามีแม้ว่าสามีจะเสียชีวิตไปแล้ว ก็ต้องครองตนเป็นหญิงหม้ายตลอดไปไม่แต่งงานใหม่ หญิงหม้ายจะถูกลดทอนคุณค่าทางสังคมไปเรื่อย ๆ พร้อมกับการแต่งงานใหม่ ยิ่งมากครั้งเท่าใด ก็ยังได้รับการติฉินนินทาจากสังคมมากขึ้น ยกตัวอย่างได้ ดังนี้

ยุพิน

ยุพินแต่งงานถึง 3 ครั้ง ถูกกล่าวหาจากสังคมว่าเป็นผู้หญิงกินผัว เพราะแต่งงานกับใครผู้ชายคนนั้นก็มัวเป็นไป ในอดีตมองว่าหญิงมากสามีไม่ควรมีความรักใคร่ทางซู้สาว ด้วย ผู้หญิงถูกสังคมประณามว่าเป็นคนมักมากในกามารมณ์ เป็นหญิงชั่ว ความคาดหวังของสังคม ผู้หญิงที่ดีต้องมีสามีเพียงคนเดียวในชีวิต แต่หากพิจารณาแล้วว่าผู้หญิงมีสามีหลายคนก็ไม่ใช่นางชู้สาวเสมอไป เพราะการแต่งงานใหม่อาจส่งผลดีต่อผู้หญิงก็ได้ ผู้หญิงในสมัยก่อนต้องพึ่งพาผู้ชายเป็นหลัก จึงไม่นิยมแต่งงานหลายครั้ง “ผู้หญิงกินผัว” เป็นคำตำหนิเหยียดหยามว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดีที่ฝังรากลึกอยู่ในจิตใจคนไทยมาช้านาน เนื่องจากหญิงหม้ายมักไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เมื่อตัดสินใจเริ่มต้นชีวิตใหม่ครั้งใด อดีตที่เคยมีสามีมาแล้วก็จะเป็เครื่องย้ำเตือนให้คนรักและครอบครัวของคนรักใหม่คิดลังเลใจถึงสถานภาพของการเป็นหญิงหม้าย

“มึงนั่นแหละทำลูกกูตาย อีกาลกิณี ! นอกจากจะกล่าวหาว่ายุพินเป็นคนใจจัดใจดำ นางสาวเราก็พูดอีกคำหนึ่งที่ทำให้ยุพินขวัญเสีย นั่นก็คือคำว่า อีคนกินผัว ! นางเองก็รู้สึกผิดแต่จะให้เดินไปขอโทษยุพินที่ร้องไห้เพราะถ้อยคำของนางยามตกใจเสียใจในยามนี้ นางก็ยังไม่ทำไม่ได้

พี่ก็เลยกลายเป็น ผู้หญิงกินผัว ไปเลยแแก้วใจยังไม่วายปากเสีย ยุพินที่รู้สึกว่าการประณามนี้มันรุนแรงสำหรับผู้หญิงที่ยังเป็นสาวบริสุทธิ์ ยุพินแบ่หน้าให้แแก้วใจก่อนจะเบือนหน้าไปทางถนน”

(ทุ่งเสนหา.2563 : 234 - 243)

นางย้อย

นางย้อยได้เลื่อนสถานะเป็นผู้นำครอบครัวหลังจากที่สามีเสียชีวิต ต้องทำหน้าที่ทุกอย่างเหมือนที่ผู้ชายทำทุกอย่าง เสมือนเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ต้องวางแผนและดูแลครอบครัว

“กลับมาจากงานฝังศพของเจ็กเซ่งแล้ว นางย้อยซึ่งถูกเลื่อนสถานะเป็นผู้นำครอบครัวโดยปริยาย ก็บัญชาการให้ประสงค์ทำงานที่โรงสีไปก่อนส่วนกมลนายร้อยให้อยู่เป็นหลักที่ร้านและกลัดตะกั่วก็ต้องออกจากร้านเป็นบางครั้งเพื่อให้ป้อมพาไปเก็บดอกบัวค่าเช่านาซึ่งเป็นทั้งข้าวเปลือกและเงินสด”

(กรงกรรม.2560 : 527)

เมื่อก่อนนางย้อยเป็นภรรยาที่มีปัญหาจะต้องคอยปรึกษาผู้เป็นสามีเสมอ แต่พอสามีเสียชีวิตไปแล้ว ชาติที่พึ่งหรือหลักยึดในชีวิต นางย้อยจะต้องเปลี่ยนสถานภาพจากข้างเท้าหลังต้องมาเป็นข้างเท้าหน้า เป็นหลักยึดเป็นที่พึ่งให้กับลูก ๆ แทนพ่อ

“นางย้อยมองตามหลังลูกชายไปแล้วน้ำตาก็ไหลออกมาเพราะถ้าไม่มีเจ็กเซ่งเป็นหลักให้ยึดชีวิตของนางจะเป็นไปอย่างไร”

(กรงกรรม.2560 : 441)

จากข้อความข้างต้น เมื่อสามีนางย้อยเสียชีวิต นางย้อยก็กลายเป็นแม่หม้าย ถูกเลื่อนสถานะเป็นผู้นำครอบครัวแทน แต่ด้วยตอนที่ยังมีสามีนางย้อยต้องขอความคิดเห็นยึดสามีเป็นที่พึ่งหลักในชีวิต แต่เมื่อไม่มีสามีแล้วนางย้อยต้องเป็นตัวแทนสืบต่ออำนาจของการเป็นผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัวที่ต้องบัญชาการลูก ๆ ของนางให้อยู่ในการควบคุมดูแลของแม่

นางอ่ำ

นางอ่ำเป็นตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเป็นแม่หม้าย สามีเสียชีวิต หลังจากนั้นนางอ่ำต้องเลื่อนสถานะเป็นหลักยึดเป็นที่พึ่งให้กับลูกสาวเพื่อประคับประคองชีวิตครอบครัวให้อยู่รอดปลอดภัย

“นางอ่ำกัดฟันกรอด ณ เวลานั้นนางเองก็ลำบากไม่น้อย สามีตายก็เหมือนเรือขาดหางเสือจะคิดทำการสิ่งใดก็กล้า ๆ กลัว ๆ เป็นแม่หม้ายขัดสน ไปไหนคนก็จ้องมอง คอยดูหน้าวันนี้แค่จูงควายออกไปเลี้ยงคนเดียว นางได้ยื่นเข้าหูเบา ๆ ว่านางนัดเจอกับใครที่นาหรือเปล่า เป็นหม้ายตอนอายุยังไม่ถึง 50 ก็คงไม่แคล้วเป็นข้าปากชาวบ้านไปอีกนาน”

(สุดแค้นแสนรัก.2557 : 20)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความวิตกกังวลใจของนางอ่ำผู้ที่มีสามีตายจากไปอย่างกะทันหัน ทำให้นางกลายเป็นแม่หม้ายขัดสน ที่สามีตายไปก็ขาดที่พึ่งพิง ขาดคนที่จะเป็นหัวหน้าครอบครัว เวลานั้นนางจะคิดหรือทำอะไรก็กล้า ๆ กลัว ๆ ด้วยความที่เป็นผู้หญิงที่เป็นผู้ตามที่ดี

มาตลอด พอไม่มีสามีก็ไม่กล้าตัดสินใจเพียงลำพัง และการเป็นหม้ายทำให้เป็นที่จับจ้องหรือสนใจว่า
ตนจะหาสามีใหม่มาแทนที่ได้ตอนไหน ถ้าประพัตินไม่ดีแอบคบผู้ชายก็จะกลายเป็นขี้ปากชาวบ้าน
โดนสังคมนินทาประณามว่าเป็นหญิงที่ไม่ดีถึงแม้สามีจะตายไปแล้วก็ตาม

3.1.10 ภรรยาเช่า(เมียเช่า) ผู้หญิงที่ได้สามีเป็นชาวต่างชาติ ผู้หญิงมีความเชื่อว่
การที่ได้สามีเป็นฝรั่งหรือชาวต่างชาติจะสุขสบาย เพราะมีค่านิยมที่สังคมยอมรับว่าถ้าต้องการรักรวย
เงินทองต้องมีสามีเป็นชาวต่างชาติ การทำงานเป็นโสเภณีอาชีพขายบริการ ถ้าเจอผู้ชายดี ๆ เขาก็
จะให้ผู้หญิงอยู่ในสถานภาพเมียเช่า พอถึงเวลากลับไปประเทศของเขาผู้หญิงก็สิ้นสุดสถานภาพนั้น
ยกเว้น ผู้หญิงจะต้องไปอยู่ที่ประเทศของเขาด้วย ซึ่งพบในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ดังนี้
ติ่ม จากเรื่อง กรงกรรม, ประนอม จากเรื่อง กรงกรรม, เอื้องอรุณ จากเรื่อง ชิงชัง, แก้วใจ จากเรื่อง
ทุ่งเสน่หา

ติ่ม เป็นตัวละครที่มีอาชีพเป็นผู้หญิงขายบริการหรือโสเภณี และเป็นเมียเช่าของ
ทหารฝรั่ง ซึ่งเป็นอาชีพที่สังคมด้อยค่า มองว่าเป็นผู้หญิงที่ไร้ศักดิ์ศรี มองผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้
ด้วยสายตาที่ดูแคลน ดูหมิ่น ดูถูกเหยียดหยามหมิ่นเกียรติและศักดิ์ศรี

“อัยยะ ฝรั่งมันมากับเมียเช่า แม้จะรู้สึกแสบใจ แต่ความยินดีที่เห็นติ่มมาหามี
มากกว่า เรณูจึงยิ้มกว้างตอบรับแล้วตะโกนทักไปว่า Hello พี่ติ่ม ซึ่งติ่มนั้นก็ปรายยิ้มไปให้ ไม่ได้มี
อาการเขินอายหรือแค່สายตาทิ่มมองอย่างดูแคลนของคนบางคนแต่อย่างใด”

(กรงกรรม.2560 : 742)

เอื้องอรุณ ผ่านการมีสามีมาแล้ว และได้สามีใหม่เป็นชาวต่างชาติและได้ย้ายไปอยู่
กับสามีที่ต่างประเทศ

“เอื้องอรุณมีผัวใหม่ไปแล้ว คนเก่าประสบอุบัติเหตุ ได้คนใหม่เป็นฝรั่ง กลับจาก
อเมริกาครั้งที่แล้วก็เอาผัวมาอวด ตอนนีเ้ารววย ลูกกับผัวเก่าก็ไม่มี กับผัวใหม่ตอนที่มากำลังท้อง
กลับไปคงจะออกพอดิวาสนาคนเราพี่น้องท้องเดียวกันไปกันคนละทิศละทาง”

(ชิงชัง.2556 : 455)

3.2 บทบาทของภรรยา

ภรรยาในนวนิยายของจุฬามณียังคงมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ดูแลปรนนิบัติสามี ภรรยายุคใหม่มีหน้าที่การงานนอกบ้านที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้นควบคู่ไปด้วย ทำให้มีอำนาจและมี ส่วนตัดสินใจมากขึ้น สามารถทำงานเคียงข้างเป็นคู่คิดของสามี

สุพัตรา สุภาพ. (2528 : 67-68) กล่าวถึงบทบาทในฐานะภรรยาซึ่ง สรุปได้ว่า ลักษณะ พฤติกรรมของผู้หญิงในฐานะภรรยาที่ประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมตามหน้าที่ของภรรยา คือ ขยัน ดูแลปรนนิบัติเอาใจสามี ดูแลรับผิดชอบงานบ้าน งานครัว ซื่อสัตย์ต่อสามี ยกย่องให้เกียรติสามี ดูแลทุกข์สุขของสามี อ่อนหวานเอาใจสามี ให้ความเคารพติดตามารดา ญาติพี่น้องของสามี

ในนวนิยายของจุฬามณีปรากฏลักษณะบทบาทของภรรยา มีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 ภรรยาที่ดีงาม เป็นภรรยาที่ปรนนิบัติดูแลสามีอย่างดี ให้เกียรติสามี

ภรรยาที่ดีตามความคาดหวังของสังคม คือ การเป็นภรรยาที่ปรนนิบัติดูแลสามี เอาใจใส่ เรื่องอาหารการกิน งานบ้านงานเรือนต้องดูแลรับผิดชอบให้สะอาดเรียบร้อย การดูแลสามียาม เจ็บป่วยไข้ให้เกียรติสามี เช่น การใช้เหตุผลในการพูดคุยกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหาของครอบครัว อย่าเอาความคิดตนเองเป็นใหญ่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ซื่อสัตย์ต่อสามี ให้เกียรติ สามีในการเป็นผู้นำและช่วยตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ภรรยาที่มีบทบาททำงานในบ้านและนอกบ้าน

เรณู

การแสดงถึงบทบาทเมียของเรณู บทบาทของเมียที่ดีที่ผู้ชายต้องการคือดูแลทำความสะอาด บ้านให้เรียบร้อยและปรนนิบัติดูแลเอาใจสามี

“เปิดประตูบ้านแล้ว เรณูก็คว้าไม้กวาดผ้าซั้วปัดกวาดเช็ดถูอย่างคล่องแคล่ว ไม่อิดออดอ้างว่าตนเอง กำลังท้องไส้ เรณูบอกว่า เรื่องหาบน้ำจากแม่น้ำมาต้มแกงสารส้มไว้ใช้สอยและต้มกิน ไม่ใช่เรื่องใหญ่สำหรับเธอ หลังเห็นบ้านสะอาดเอี่ยมอ่องเขาก็บอกเรณูว่าจะกลับไปชนเครื่องครัวและเครื่องนอนมาให้”

(กรงกรรม. 2560 : 15)

แสดงให้เห็นว่าเรณู เป็นภรรยาที่ทำตามบทบาทหน้าที่ของภรรยาที่สังคมต้องการคือการ ดูแลบ้านเรือนให้สะอาดเรียบร้อย การหุงหาอาหารเพื่อให้สามีได้รับประทาน เป็นการปรนนิบัติเอาใจสามีเพื่อให้สามีรักด้วยเสน่ห์ปลายจวัก

“เช้าวันรุ่งขึ้น เรณูตื่นขึ้นมาต้มข้าวต้ม คั่วถั่วลิสง เจียวไข่ไก่แล้วก็ตำน้ำพริกกระเทียมเผาเหาะน้ำปลา แก่เลี่ยนตั้งสำหรับ ปลุกให้เขาลุกขึ้นมาล้างหน้าล้างตาแล้วกินข้าวพร้อมหน้าพร้อมตากัน”

(กรงกรรม.2560 : 43)

แสดงให้เห็นถึงบทบาทของแม่และเมียที่ดีของนางย้อยที่ต้องปรนนิบัติดูแลลูกและสามี ตื่นแต่เช้าเพื่อมาทำกับข้าวเตรียมอาหารให้พร้อม ถ้าไม่ได้ทำให้เงินทุกคนไปซื้อกิน นั่นแสดงให้เห็นถึงความใหญ่ในบ้านในการดูแลค่าใช้จ่ายให้กับทุกคนภายในบ้าน

“นางย้อยพอตื่นแล้ว ก็รีบข้าวทำกับข้าวเตรียมใส่ปันโตให้ลูกให้ผิวเธอออกไปกินที่โรงสี แต่ถ้าวันไหนนางย้อยไม่อยู่บ้านลูกผัวก็ฝากท้องไว้กับร้านอาหารที่มีอยู่รอบตลาดหรือใครอยากกินอะไรเป็นพิเศษเข้ามาขอเงินไปซื้อ”

(กรงกรรม.2560 : 79)

เรณุกับวรรณ

ความเป็นแม่บ้านแม่เรือนของเรณุกับวรรณเป็นสิ่งที่ผู้ชายทุกคนปรารถนา ผู้ชายย่อมปรารถนาผู้หญิงที่เก่งทั้งงานในบ้าน งานดูแลความสะอาดของบ้านให้เรียบร้อย งานครัวที่มีเสน่ห์ ปลายจวัก และรู้จักทำมาหากิน สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องหวังเงินจากผู้ชายเพียงฝ่ายเดียว ผู้ชายส่วนมากย่อมปรารถนาผู้หญิงที่มีคุณสมบัติของการเป็นกุลสตรีไปเป็นแม่บ้านแม่เรือนอย่างแน่นอน

“บ้านช่องของสองสาวสะอาดสะอ้านดี จึงทำให้ชนมพลอยขายดีไปด้วย เพราะคนกินคนเขาไม่ได้ติดใจแค่รสชาติ หรือดูแลเฉพาะของหน้าร้าน แต่ดูไปถึงนิ้วมือนิ้วเท้า เล็บมือ เสื้อผ้าที่สวมใส่ และดูหลังร้านว่าเป็นอย่างไร ด้วย พวกผู้หญิงที่มาจากที่มาตัดผ้าเอาไปพูดกันว่า บ้านสองพี่น้องนี้สะอาดเกลี้ยงเกลา แต่ก็ไม่รู้ว่าเป็นฝีมือของพี่หรือคนน้อง

เมื่อผู้หญิงมีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน ทำมาหากิน โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชายได้ แน่แน่นอนว่าผู้ชายย่อมปรารถนาไปเป็นแม่ศรีเรือน”

(กรงกรรม.2560 : 643)

พิไล

พิไลแต่งงานกับประสงค์ ถึงแม่เธอจะไม่เก่งเรื่องงานบ้าน งานเรือน การทำอาหาร แต่เธอก็รู้จักดูแลปรนนิบัติเอาใจใส่สามีเพราะเธอทำไปเพื่อต้องการยึดประสงค์ไว้เป็นที่พึ่งและสมบัติของตนเอง

“แม่พิไลจะไม่ได้เรื่อง ไม่ได้ราว เรื่องหาข้าวปลาอาหาร และงานบ้านงานเรือน แต่เรื่องกิน เรื่องอยู่ เรื่องเสื้อผ้าของประสงค์ พิไลเอาใจเขาเป็นอย่างดี เห็นผัวทำงานจนเหงื่อแตกเต็มใบหน้า พิไลก็จะนำผ้าขนหนูมาซับเหงื่อให้ หรือไม่ก็เดินไปตักน้ำฝนในโอ่งแล้วหยดยาอุทัยทิพย์มาส่งให้ดื่มเพื่อดับกระหาย”

(กรงกรรม.2560 : 237)

“แต่กับพิไล มันไม่เคยมีความรู้สึกอย่างนั้น แต่มันระลึกอย่างเดียวว่า ที่มาอยู่ด้วยกันนั้นมันเป็น ‘หน้าที่’ เป็นความผูกพันที่มีความรู้สึกรำคาญ ความระแวงปะปนอยู่ด้วย ข้อดีของพิไลก็มี แต่ข้อเสียก็ชวนให้นึกตำหนิอย่างที่ไม่ชอบเปรย ๆ ออกมายามยังรู้สึกไม่พอใจก็มีไม่น้อย เขาเป็นสามีจะเข้าข้างแม่ พิไลก็เป็นเมีย เวลาที่เราพูดถึงแม่ในทางที่ไม่ดีให้ฟัง เขาก็ไม่อยากจะยิน แต่พิไลก็ทำหน้าที่ของเมียได้ดี แม้จะไม่ได้รักกันมาก่อน แต่พอมายู่ด้วยกัน เขาก็สัมผัสได้ว่าพิไลนั้นยึดเขาเป็นที่พึ่ง ยึดเขาเป็นสมบัติของตน จึงได้เคียงซึ้ง เขาก็จัดการ ทำเหมือนเป็นคนคนเดียวกัน เพราะพิไลคิดฝากชีวิตและอนาคตของตนไว้กับเขาผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็น ‘สามี’ และที่สำคัญยามอยู่กันตามลำพังในบ้านในตรั้โหลฐาน เขามั่นใจว่าพิไลรักเขามากมาย เพราะพิไลจะเฝ้าปรนนิบัติเอาใจใส่แสดงออกในทางพิศวาสอย่างไม่มีขีดเงิน สำหรับเขากับพิไล ก็สรุปได้ว่า แม้ไม่ได้รักกันมาก่อน แต่งงานก็สามารถรักกันได้ในที่สุດอย่างให้ผู้ใหญ่บอกไว้”

(กรงกรรม.2560 : 301)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาทของเมียของพิไลที่ต้องปรนนิบัติดูแลเอาอกเอาใจสามี ถึงแม้จะไม่เก่งเรื่องงานบ้าน งานเรือน งานครัว แต่พิไลก็สามารถดูแลเอาอกเอาใจสามีด้วยวิธีอื่น การดูแลเรื่องเสื้อผ้า ตักน้ำให้ดื่มเพื่อดับกระหาย ดูแลปรนนิบัติสามีเป็นอย่างดี พิไลทำหน้าที่เมียได้ดี เป็นที่พึงพอใจของสามีในบางเรื่อง ส่วนในบางเรื่องก็ทำให้สามีไม่พอใจ เช่น การพูดถึงแม่สามีในทางที่ไม่ดี พิไลหวังยึดผู้ชายที่ขึ้นชื่อว่าสามีเป็นที่พึ่ง คิดจะฝากชีวิตและอนาคตไว้กับสามี และยึดสามีเป็นสมบัติของตนเอง

“หลังจากที่ออกไปเผชิญหน้ากับความเป็นจริงอย่างอาจหาญแล้ว พิไลนอนชมไม่บ่นถึงความเจ็บปวดภายในร่างกายแต่อย่างใด แต่อาการนี้จึงมั่นใจว่าพิไลจะคลายทุกข์และความเจ็บปวด ประสงค์คิดว่าพิไลนั้นเจ็บจนคำพูดของพิไลที่หลุดออกมานั้นเป็นเครื่องยืนยันแล้วว่า พิไลไม่เคยลืมเสียใช้ พิไลไม่ได้รักเขาเหมือนที่เขาเองก็ไม่ได้รู้สึกรักพิไลอย่างที่เขาควรจะเป็น ระหว่างที่เห็นพิไลเจ็บป่วยนี้ มันมีเพียงแต่ความสงสารเห็นใจ เพราะมีความผูกพันกันฉันฉัวเมีย และเมื่อเมียเจ็บป่วยก็ต้องทำหน้าที่ดูแล”

(กรงกรรม.2560 : 724)

จากข้อความข้างต้น ถึงแม้พิไลและประสงค์จะแต่งงานกัน แต่แต่งงานกันเพราะถูกผู้ใหญ่บังคับ ไม่ได้มีความรักต่อกัน เพราะคนที่พิไลรักคือเสียใช้พี่ชายของประสงค์ และประสงค์ก็ไม่ได้รักพิไลเช่นกัน แต่ก็ต้องดูแลกันเพราะความผูกพันกันฉันฉัวเมีย เมื่อเมียเจ็บป่วย ผัวก็ต้องทำหน้าที่ดูแลซึ่งเป็นบทบาทและหน้าที่ของคนที่เป็นสามีภรรยาคงควรปฏิบัติ

จันทา

จันทาเป็นผู้หญิงที่สวยงาม เก่งงานบ้านงานเรือน ทำกับข้าว มีความเป็นแม่บ้านแม่เรือนครบถ้วน ตรงตามคุณสมบัติที่ผู้ชายที่เป็นข้าราชการอย่างปลัดจันทรต้องการ เขาต้องการให้จันทาเป็นแค่

แม่บ้าน เป็น เมีย เป็นแม่ของลูกให้กับเขาเท่านั้น แต่จันทากลับคิดเห็นต่างว่าผู้หญิงจะต้องมีอาชีพ เป็นของตนเองเพื่อช่วยเหลือหารายได้เข้าบ้านเพื่อจะได้แบ่งเบาภาระของสามี ไม่ใช่มีหน้าที่แค่รอสามี กลับมาบ้านให้เธอทำแต่งงานบ้านเท่านั้น

“คุณปลัดเขาอยากให้ฉันเป็นเมีย เป็นแม่ของลูกเขา เป็นแม่บ้านเท่านั้นแหละ แต่เอาตามตรงนะพี่เรณู ฉันเห็นพี่ชายขนม เห็นวรรณมาเป็นช่างเย็บผ้า ฉันก็อยากมีวิชามีอาชีพของตัวเองบ้าง เพราะวันหน้าถ้าชีวิตมันไม่ได้ เป็นอย่างที่เราคิด ฉันก็จะต้องมีอาชีพหาเลี้ยงตัวเอง ผู้หญิงบอบบางอย่างจันทา มันต้องงานเสริมสวย ขนาดไม่ได้เป็น ช่างเองยังสวยขนาดนี้ถ้าเรียนแต่งหน้า ทำผม ใส่เสื้อผ้าดี ๆ จะสวยไปกันใหญ่ อยากรู้ก็ลองคุยกับคุณปลัดเขาดูเผื่อ เขาเห็นด้วยถ้ามีโอกาสจะได้ไปเรียน”

(กรงกรรม.2560 : 361)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการที่ผู้หญิงแต่งงานกับผู้ชายแล้วโดยเฉพาะผู้ชายที่มี ตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นข้าราชการ เป็นฝ่ายที่ต้องย้ายไปอยู่กับผู้ชาย ผู้ชายหวังให้ผู้หญิงเป็นแค่ แม่บ้านแม่เรือน แม่ของลูก มีหน้าที่ดูแลบ้าน ดูแลลูกของเขา และดูแลปรนนิบัติรับใช้สามีเท่านั้น ต้อง พึ่งพาเงินจากสามีเพราะผู้ชายจะเป็นช้างเท้าหน้าให้ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง จะทำอะไรต้องผ่านความ เห็นชอบจากผู้ชายก่อน ถึงแม้จันทาอยากมีบทบาททำงานนอกบ้าน มีอาชีพเป็นของตนเอง สามารถ เลี้ยงชีพหรือพึ่งพาตนเองได้ โดยที่ไม่รบกวนเงินจากผู้ชาย ต้องการศึกษารเรียนรู้เพื่อนำความรู้มา ประอบอาชีพเลี้ยงตนเอง ถึงแม้จันทาจะมีความคิดแบบผู้หญิงสมัยใหม่ให้ความสำคัญกับอาชีพการ ทำงาน และการศึกษา แต่ก็ต้องถูกความคิดของผู้ชายครอบงำ จำกัดพื้นที่ให้ผู้หญิงทำหน้าที่แม่และ เมียเพียงแค่อยู่นในบ้านเท่านั้น ส่วนงานนอกบ้านจะเป็นหน้าที่ของผู้ชาย

อัมพร

อัมพรไม่ถนัดเรื่องออกไปทำงานนอกบ้านหรือไม่ชอบการไปทำนา เธอถนัดแค่งานภายใน บ้านเท่านั้น เธอจึงไม่เป็นที่โปรดปรานของแม่สามีเพราะนางแยมต้องการให้อัมพรทำม้งงานนอกบ้าน และในบ้าน เพราะกลัวลูกชายของตนเองลำบาก แต่ด้วยความที่ได้ตกลงสัญญากันก่อนแต่งงาน อัมพรจึงมีหน้าที่แค่ทำงานในบ้านเท่านั้น

“กว่าที่เขาจะได้แต่งงานกับอัมพรนั้นเขาต้องแสดงอาการดื้อแพ่งตั้งหลายครั้งและ เมื่อแต่งงานกับอัมพร เขาก็ให้สัญญากับเธอไว้ว่าจะไม่ให้เธอออกจากเรือนไปตากแดดทำนา อัมพรจึงมีหน้าที่เพียงดูแลบ้านเท่านั้น ทว่า เมื่อแม่แยมรู้ก็ไม่พอใจหาว่าเขาลงเมีย ถูกทำของใส่ เขาได้แต่เอาหูทวนลม ระลึกถึงคุณมารดาก็พอจะทำให้จิตใจที่ กรุ่นอยู่เนื่อง ๆ สงบลงได้”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 10)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความรักของสามีที่มีให้กับอัมพร หลังจากแต่งงานเขาได้ให้สัญญาว่าจะไม่ให้เธอทำงานหนักต้องออกไปตากแดดทำนาเพราะกลัวเมียจะลำบาก อัมพรจึงมีหน้าที่แค่ดูแลภายในบ้านเท่านั้น

ภรรยาที่ติงามจึงเป็นภรรยาที่ดูแลปรนนิบัติสามีอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ภรรยาในปัจจุบันจะต้องเก่งทั้งงานในบ้านและงานนอกบ้านด้วย มีบทบาททำงานนอกบ้านเพื่อช่วยทำงานหาเงินและแบ่งเบาภาระจากผู้ที่เป็นสามี

3.2.2 ภรรยากับบทบาททางเศรษฐกิจผู้ควบคุมการเงิน ดูแลการเงิน รายรับ-รายจ่ายของสามีและมีรายได้ของตนเอง

3.2.2.1 ภรรยาที่ต้องพึ่งพาการเงินจากสามี ภรรยาที่ยังต้องพึ่งพารายได้จากสามี ซึ่งพบในตัวละครหญิง ดังนี้

พิไล เป็นผู้หญิงที่พึ่งพาเงินเดือนจากสามี คือ เงินกงสี เธอมีนิสัยอยากได้อะไรก็มี อยากรวย เธอจึงทุกทุกทางที่จะได้ครอบครองสมบัติ

“แม้พิไลจะเป็นคนซังก อยากรได้ อยากรมี อยากรเป็น แต่พิไลก็รู้จักที่จะใช้เงินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ถ้าจ่ายเพื่อความสุขความสบายพิไลก็พร้อมจ่าย”

(กรรกรรม.2560 : 346)

จากข้อความข้างต้น พิไลจบการศึกษาสูงแต่พอแต่งงานกับประสงค์แล้ว ก็ได้ย้ายมาอยู่กับสามี และช่วยแม่สามีทำงานขายของ โดยได้เงินเดือนที่เป็นเงินกงสีที่เป็นส่วนของภรรยาของประสงค์ นั่นหมายถึงต้องพึ่งพาเงินจากสามี และแม่สามี ถึงลักษณะนิสัยจะเป็นคนซังก อยากรได้ อยากรมี แต่เพื่อความสะดวกสบายก็พร้อมที่จะใช้เงินแก้ปัญหาทุกครั้ง”

3.2.2.2 ภรรยาที่พึ่งพารายได้จากอาชีพของตนเอง ทำงานมีรายได้ มีอำนาจทางการเงินเป็นของตนเอง ไม่ต้องพึ่งพาสามีเพียงอย่างเดียว เป็นความภาคภูมิใจของภรรยาแสดงถึงความเท่าเทียมกัน รวมถึงอำนาจการตัดสินใจต่าง ๆ ของครอบครัวที่ต้องตัดสินใจร่วมกัน ไม่ใช่มาจากการตัดสินใจของสามีฝ่ายเดียว ซึ่งพบในตัวละครหญิง ดังนี้

เรณู เป็นผู้หญิงที่พึ่งพาตนเอง รู้จักทำมาหากินด้วยอาชีพสุจริต และนำความรู้ที่ตนเองสนใจและถนัดมาสร้างอาชีพ และสร้างรายได้เพื่อมาจุนเจือตนเองและครอบครัว

“เรณูทำขนมตาลให้เจ็กเซ่ง กมลกั้บพวกคนงานกินกันเล่นๆ เพื่อแผ่กันไปแล้วสุดท้ายก็กลายเป็นพวก ถ้าไรรายได้จากการขายขนมได้ไม่มากเท่ากับตอนที่ทำงานอยู่ในบาร์ แต่ถ้าเก็บเล็กผสมน้อยไปเรื่อย ๆ อนาคตมันต้องสวยงามกว่าอย่างแน่นอน_เรณูสุดลมหายใจเข้าปอดก่อนยกขาขึ้นบ่าที่เคยช่วยแม่หาบน้ำ หาบขนมไปขาย ตั้งแต่จำความได้ สองเท้าก้าวอย่างออกจากบ้านเพลิงหมาแหงนตั้งแต่ฟ้ายังไม่ทันสาง ตลอดทางมีเสียงไก่ขันรับการเป็นระยะเป็นเพื่อนคลายความหวาดกลัวในนั้นเปี่ยมไปด้วยความหวังว่าจะขายจนหมดหวังว่าเมื่อปฐมกลับมาเห็นว่ามีเยที่แม่ของเขาเห็นว่าต่ำต้อยค้อยค่าดั่งเม็ดกรวดแท้จริงแล้วแข็งแกร่งยิ่งกว่าเพชรมีค่าพอที่จะเป็นแม่ให้ลูกของเขา แม้ว่าจะได้เขามาครอบครองด้วยวิธีการสกปรกก็ตามที”

(กรงกรรม.2560 : 77)

อาชีพของเรณู คือการขายขนม ซึ่งอาชีพแม่ค้าทำให้เธอสามารถมีเงินเลี้ยงชีพได้โดยไม่ต้องพึ่งพารายได้จากคนอื่น

“หนูสาบานได้ว่าก่อนหน้านี้หนูไม่เคยคิดอยากได้เงินทองของแม่ ของเตี้ย หรือของพี่ใช้ เตี้ยก็เห็น แม่ก็เห็นว่าหนูมีอาชีพขายขนม มีหนทางเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของหนูได้”

(กรงกรรม.2560 : 163)

นอกจากรู้จักสร้างอาชีพหลักแล้ว ต้องสร้างอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ และที่สำคัญต้องรู้จักเก็บเงินเก็บเล็กผสมน้อยเพื่อนำเงินมาลงทุนและต่อยอดอาชีพของตนเอง ถือได้ว่าเรณูเป็นผู้หญิงที่รู้จักวางแผนเพื่ออนาคตอย่างรอบคอบ รอบด้าน

“งานผ้าก็มีวรรณทำอยู่แล้ว ถ้าขายดี ก็จ้างลูกจ้างเพิ่มก็ได้ ส่วนงานขนมถ้าทำได้มันก็เงินทั้งนั้น เพราะมันซื้อขายได้คล่องกว่า เก็บเล็กผสมน้อยไปก็เป็นเงินก้อนใหญ่ได้”

(กรงกรรม.2560 : 369)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาททางเศรษฐกิจ เรณู หารายได้จากการขายขนมโดยไม่ได้พึ่งพารายได้จากสามี เพื่อพิสูจน์ให้สามีและแม่ของสามีให้เห็นว่าเธอมีความขยันหมั่นเพียร มีความอดทนแข็งแกร่งยิ่งกว่าเพชร มีคุณค่าพอที่จะเป็นแม่ของลูกของเขา รู้จักทำมาหากินด้วยอาชีพสุจริตและรู้จักเก็บเล็กผสมน้อยเพื่ออนาคตที่ดี รู้จักแบ่งปันให้กับคนรอบข้างเพื่อให้ได้ใจของเขาดีดังพวกเขามาเป็นพรรคพวก ถือเป็นคุณสมบัติและความฉลาดที่ผู้หญิงควรมี

วรรณา

วรรณา เป็นผู้หญิงที่รู้จักทำมาหากิน พึ่งพารายได้จากการตัดเย็บผ้าของตนเอง ใช้ความรู้ความสามารถที่ตนได้ร่ำเรียนมาให้เกิดประโยชน์สามารถสร้างอาชีพและรายได้ให้สามารถเลี้ยงชีวิตและแบ่งเบาภาระจากผู้เป็นสามีได้

“ปลัดจันทรต้องย้ายไปอยู่ที่อำเภออื่น แรกทีเดียว วรรณาจะไม่ย้ายตามเพราะห่วงงานของเงิน และติดหลานที่กำลังอ้อแอ้ แต่เรณูไม่ยอมเพราะรู้ว่า ถ้าผัวเมียอยู่ไกลกันโอกาสที่เป็นอันมีสูงมาก ตัดไฟแต่ต้นลมจะดีกว่า พึ่งเหตุผลแล้ววรรณาก็คล้อยตาม ย้ายตามสามีไปเป็นคุณนาย มีคนนับหน้าถือตา แต่ถึงอย่างไรวรรณาก็ยังคงเปิดร้านขายผ้า เย็บผ้า หารายได้เข้าครอบครัว เพราะรู้ว่าเงินเดือนข้าราชการหากไม่มีเรื่องคอร์รัปชั่นเข้ามา ก็ยากที่จะเลี้ยงดูลูกเมียให้สุขสบายได้”

(กรงกรรม.2560 : 795)

จากข้อความข้างต้น วรรณาได้เป็นถึงคุณนายปลัด แต่ก็ยังทำงานหาเงินเพื่อหารายได้เข้ามาจุนเจือครอบครัว เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระจากสามี ช่วยกันหาเงิน ไม่รอให้สามีทำงานนอกบ้านอยู่ฝ่ายเดียว วรรณาในฐานะเมีย ก็ต้องมีบทบาทในการช่วยเหลือสามี ทำมาหากินด้วยอาชีพที่สุจริต เพื่อหารายได้มาเลี้ยงลูกและตนเองโดยพึ่งพาเงินจากสามีให้น้อยที่สุด เพราะตนเองสามารถทำงาน มีอาชีพ พึ่งพาตนเองได้

อิม

อิม เป็นตัวละครหญิงที่เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า ไม่หยุดที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำความรู้มาปรับใช้กับอาชีพของตนเองเพื่อให้กิจการของตนเองค้าขายมีกำไรสามารถเลี้ยงดูแลครอบครัวได้อย่างสุขสบาย

“เมื่อเธอไม่ปรารถนาใช้แรงเคียงบ่าเคียงไหล่กับเขาในนาข้าว เธอก็มีหนทางของเธอ ‘ค้าขาย’ พ่อสั่งสอนไว้ให้รู้ค้าขาย เพราะเงินที่ได้มานั้นเร็วกว่าทำนา เธอตัดสินใจเอาเงินซื้อเครื่องมือทำขนม แรก ๆ ก็ขายไม่ได้ยิ่งเพิ่มภาระหนักเข้าไปอีก แต่เมื่อผู้คนแถบนั้นเริ่มคุ้น อาชีพแม่ค้าก็พอเลี้ยงตัว”

(ชิงชัง.2556 : 89)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาทการเป็นภรรยาที่ช่วยแบ่งเบาภาระการหาเงินเพียงลำพังของฝ่ายชาย แต่ต้องช่วยสามีทำมาหากิน อิม ยึดอาชีพค้าขาย เพราะพ่อได้สอนเธอว่าอาชีพค้าขายนี้จะทำให้เธอได้เงินเร็วกว่าทำนา เธอช่วยสามีทำงานหารายได้มาจุนเจือครอบครัวหลายอย่าง เช่น ทำนา เลี้ยงเป็ด ขายขนม

3.2.3 บทบาทการตอบสนองความต้องการทางเพศของสามี

การตอบสนองความต้องการทางเพศของสามีนั้นเป็นสิ่งที่ผู้หญิงจะต้องเรียนรู้และทำหน้าที่ของการเป็นภรรยาที่ดี ผู้หญิงต้องตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้เป็นสามีโดยไม่เกี่ยงงอน ทำให้สามีได้ปลดปล่อยอารมณ์ของตน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาสามีนอกใจไปมีผู้หญิงอื่น ในนวนิยายของ จุฬามณีพบภรรยาที่เอาอกเอาใจสามีและสามารถตอบสนองความต้องการทางเพศของสามี ยกตัวอย่างได้ดังนี้

เรณู

บทบาทการตอบสนองความต้องการทางเพศของสามี ผู้หญิงอย่างเรณูที่เข้ามาเป็นลูกสะใภ้ที่ไม่ได้รับการยอมรับจากแม่สามีเพราะเป็นผู้หญิงที่เคยทำงานบาร์หรืออาจเป็นโสเภณีในสายตาของแม่สามี ดังนั้น เรณูจึงเป็นเมียที่เป็นได้แค่นางบำเรอที่คอยสนองต่ออารมณ์ของผู้ชายเพียงเท่านั้น

“มันเป็นแค่นางบำเรอของพี่ชายมึงเท่านั้น มันไม่ใช่สะใภ้กู ไม่ใช่พี่สะใภ้พวกมึง เพราะฉะนั้น มึงอย่าไปเรียกมันว่าซ้อ และบอกกับคนอื่น ๆ ด้วยว่า อย่างนี้ถือว่ามันเป็นพี่สะใภ้เด็ดขาด บ้านเราจะต้องไม่มีสะใภ้อย่างมัน อีหน้าด้าน เกิดมากูไม่เคยพบไม่เคยเห็นคนหน้าด้านไร่างายอย่างมึง ตาอะไรติ่มถึงจะเจ็บ จะอาย จะสำนึก”

(กรงกรรม. 2560 : 34)

เรณูเป็นที่รองรับ และระบายอารมณ์ความใคร่ของปฐุมที่นัดเจอกัน และมีความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยากันแต่เป็นในทางฟุติฉนัยเท่านั้น

“ปฐุมออกมาจากค่ายทหารมาหาเมียที่โรงแรม พอปฐุมมาถึงเขาก็กระโจนเข้าไปใส่เรณูกอดรัดพิดเหวี่ยงประหนึ่งคนที่ขาดน้ำ ขาดอาหาร มาแรมเดือน หลังจากอิมเอมในรสเสนาหา เรณูที่นอนหนุนแขนกายเกย อยู่ในอ้อมกอดของเขาก็เล่าเรื่องตอนที่เขากลับมาแล้วให้เขาได้รับรู้เริ่มจากเรื่องที่ตนทำขมขายและขายดีมาก เรณูมั่นใจว่าใจของปฐุมอยู่กับตน เพราะเขาเผื่อเคลียมีอารมณ์พิศวาสในเรือนกายของตน”

(กรงกรรม. 2560 : 214)

ฟิโล

ฟิโลกับประสงค์แต่งงานเพราะถูกบังคับให้แต่งงาน ไม่ได้มีพื้นฐานที่เกิดจากความรัก ดังนั้น การตอบสนองเรื่องทางเพศของชายหญิงที่แสดงออกต่อกัน เกิดจากความใคร่ หรือความกำหนดความต้องการทางเพศตามประสว้ยเจริญพันธุ์ คนหนุ่มสาวที่มีสัญชาตญาณของการสืบพันธุ์ มีเพศสัมพันธ์กันเพื่อบำบัดความใคร่โดยปราศจากความรัก ดังนั้น เมื่ออยู่ด้วยกันไปสักพักก็รู้สึกเบื่อแล้วรู้วามันไปต่อด้วยกันไม่ได้ ก็เกิดความเบื่อหน่ายซึ่งกันและกัน และก็เกิดปัญหาครอบครัวตามมา

เมื่อทัศนคติไม่ตรงกันก็เกิดการทะเลาะเบาะแว้งและเกิดปัญหาความไม่เข้าใจกันจนนำไปสู่การหย่าร้างกันในที่สุด

“ประสงค์ที่นอนตะแคงหันหลังให้พิไลตอบรับเพียงแค่นั้น พิไลที่นั่งอยู่มองผัวด้วยหางตา เบะปากอย่างแข็ง ๆ เพราะถ้าไปถูกเนื้อต้องตัวเข้าซี่ เขาก็จะบอกว่า ‘วันนี้เสียเหนื่อยแล้ว’ พอเขามีอาการแบบนี้หลายครั้งหลายหนเข้า พิไลก็รู้สึกเบื่อหน่ายกับท่าทีเฉยชาของเขาไปด้วย

ก็อย่างว่าคนไม่ได้รักใคร่กันมาก่อน แต่งงานเพราะถูกบังคับให้แต่ง หลับนอนกันด้วยความกำหนดตามประสานคนหนุ่มสาวที่มีสัญชาตญาณของการสืบพันธุ์ เพราะนิสัยใจคอมันไปด้วยกันไม่ได้ความสัมพันธ์มันก็เลยไม่เกี่ยวพันจน 2 หัวใจแนบแน่นยิ่งขึ้น พิไลถอนหายใจออกมาเบา ๆ รู้ว่าประสงค์นั้นยังไม่หลับแม้จะนอนหลับตาวานานแล้ว”

(กรงกรรม. 2560 : 653)

3.2.4 บทบาทภรรยาที่นอกใจสามี ไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีตนเอง หรือภรรยาที่มีชู้มีสามีหลายคน การนอกใจสามี หรือเป็นผู้หญิงที่มีชู้นั้นขัดต่อความคาดหวังของผู้หญิงที่ดีในสังคมไทย เพราะคนไทยคาดหวังว่าภรรยาต้องซื่อสัตย์ต่อสามี ในตัวละครหญิงที่นอกใจสามีและมีชู้ ได้แก่ บังอร จากเรื่อง ชิงชัง, รัศมี จากเรื่อง ตะเกียงกลางพายุ

บังอร

บังอรเป็นผู้หญิงที่สวยงาม และเก่งเรื่องเสน่ห์ปลายยัก เธอวางแผนเพื่อจะได้แต่งงานกับคนที่เธอรัก คือ อิน ในที่สุดบังอรก็สมหวัง แต่ อิน ไม่ได้มีใจรักบังอร ถึงแม้จะแต่งงานแล้วอินก็ไม่แตะเนื้อต้องตัวบังอรเลย ถึงแม้บังอรจะสวยเพียงใดก็ตาม อิน ได้ไปนอนกับผู้หญิงไม่ซ้ำหน้า บังอรต้องตามหึงหวงจนไม่สามารถทนได้อีกต่อไป บังอรจึงมีพฤติกรรมลักเล็กขโมยเงินที่ได้จากการค้าขายของแม่สามี เพื่อหาความสุขจากวัตถุนิยม ทำบ่อยครั้งจนแม่สามีจับได้ และบังอรได้มีความสัมพันธ์กับครูประสิทธิ์ผู้ซึ่งไม่ใช่สามี เป็นชายชู้ ทำเพื่อประชดประชันสามีที่ไม่เคยสนใจเธอเลย แต่เหตุการณ์จากที่บังอรเป็นผู้ถูกกระทำ แต่เหตุการณ์กลับพลิกเป็นบังอรที่ผิด ผิดทั้งกฎหมายและศีลธรรมที่คบชู้ ขณะที่ยังไม่หย่าขาดจากสามี คนที่เสียหาและเป็นที่สังคมประณาม ชาวบ้านติฉินนินทาว่าเป็นผู้หญิงชั่ว ทั้ง ๆ ที่อิน ก็มีพฤติกรรมคบชู้มีคู่นอนหลายคน แต่ไม่ถูกสังคมประณามเพราะถือเป็นเรื่องปกติที่ผู้ชายมีเงินถึงจะสามสาวทำได้ แสดงให้เห็นถึงความบิดเบี้ยวของสังคมที่ประณามผู้หญิงที่มีชู้ว่า นางกาก็ ซึ่งเป็นคำด่าที่รุนแรงสำหรับผู้หญิงมาก ทำให้ภาพลักษณ์ของผู้หญิงเป็นหญิงชั่ว

“ในที่สุดอเมียมันก็มีคู่ประชดประชันผัว สมน้ำหน้าไอ้คนไม่รู้จักพอมมี 1 จะเอา 2 มันก็สมควรถูกสวมเขา อย่างนั้นแหละ คนเป็นพ่อเป็นแม่หรือจะทำใจยอมรับกับเรื่องที่เกิดขึ้น เจ็บไหนจะเท่ากับความหวังพังครืน..... บังอรที่คิดว่าจะไปได้ดีนำหน้าพี่น้อง บัดนี้เหลือไว้เพียงตำนานบดสับเกลิงหญิงสาวคบชู้ผู้ชาย จนกระทั่งลูกเขยสุดโปรดขอหย่าร้าง ความสัมพันธ์กับบ้านเจ๊กฟาดขาดสะบั้นลง

จบกันแยะ ๆ ลูกสาวลือมันมากก็ ไม่รู้จะเอาหน้าไปไว้ที่ไหนแล้ว ลูกสาวลือไปแต่ตัว มาอยู่คุณไม่ก่อทำแต่เรื่องชั่วให้วงศ์ตระกูล ยังจะมาเล่าเนื้อเถื่อนงไปอย่างนี้ อ้าวไม่ยอม

มีหรือคนเป็นพ่อแม่จะสนับสนุนชีวิตมากู้หลายผัวของลูกสาว เรื่องหย่ากับบิดาเนิ่นการถูกต้องตามศีลธรรมคือหย่าแล้วมีใหม่ แต่เรื่องกลับเป็นว่าบังอรมีชู้ อินจึงขอลีกถ้าเป็นอย่างนั้นคนที่เสียก็คือ ผู้หญิง”

(ชิงซัง. 2556 : 249 - 250)

รัศมี

รัศมี เป็นตัวละครผู้หญิงที่มีความน่าสนใจ เป็นผู้หญิงที่มีความมั่นใจ สวย เบรียว เป็นหัวหน้าแผนกบัญชี เป็นเมียน้อยเจ้าของโรงงาน เธอแอบคบชู้เพราะมีความต้องการทางเพศสูงจนพลาดทั้งครรรค์ เธอวางแผนเอาลูกไปให้แสงฉานเลี้ยง โดยที่เธอไปสารภาพกับสามีเธอว่าลูกที่เกิดมาเป็นลูกของชายชู้ เพื่อเธอจะได้มีเงินสักก้อนเอาไปให้แสงฉานพ่อแท้ ๆ ของเด็กเลี้ยงและหาแม่เลี้ยงที่เธอไว้วางใจเลี้ยงลูกแทนโดยจะได้รับค่าจ้าง และตนเองก็เดินทางไปต่างประเทศเพื่อไปเริ่มต้นชีวิตใหม่เพราะเธอไม่สามารถอยู่ที่นี้ได้เธอไม่สามารถไปสู่วางศ์ตระกูลของเธอได้ เพราะสังคมค่อนข้างที่จะประณามตัดสินพฤติกรรมที่ผู้หญิงคบชู้เป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมมาก ทำให้ชาวบ้านนินทาทำให้อายขายหน้า

“ฉันรักเธอแสงไม่เคยมีผู้ชายคนไหนทำให้ฉันหวั่นไหวได้จากคนอย่างที่คุณเคยบอกทุกครั้งทีเห็นหน้าเธอ ฉันจะมีอารมณ์ทางเพศอย่างรุนแรงวันนี้นักเหมือนกัน ”

(ตะเกียงกลางพายุ. 2560 : 154)

3.2.5 ภรรยาที่ไม่ดี ไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นภรรยาที่ดี

การเป็นภรรยาที่ไม่ดี ไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นภรรยาที่ดี พบในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ดังนี้

ฟิไล

ฟิไล เป็นตัวอย่างของภรรยาที่ไม่ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของการเป็นภรรยาที่ดี เพราะฟิไล ไม่สามารถทำงานบ้านงานเรือน ประณีตดูแลสามีในเรื่องงานบ้านงานครัวได้ เพราะถูกเลี้ยงดูมาอย่างลูกคุณหนูที่อยู่อย่างสุขสบายมีแม่ทำให้ตลอด พอมีสามีออกเรือนไป จึงทำให้ฟิไลทำอะไรไม่

เป็นสักอย่าง ทำให้ผู้ชายที่เป็นสามีเอื่อมระอา เพราะมีพฤติกรรมซี้ซั่ม ไม่ซื่อสัตย์ ยักยอกเงินในร้านค้า

“แม้จะลำบากเรื่องช่วยเตี้ยค้าขาย แต่ฟิไลไม่เคยลำบากเรื่องอยู่ เรื่องกิน ฟิไลไม่เก่งเรื่องงานบ้านและงานครัว อยู่ที่บ้านนางพิกลจะรับหน้าที่ทำความสะอาดบ้าน เสื้อผ้า และทำอาหารให้ลูกให้ด้วยความเต็มใจยิ่ง ฟิไลจึงสบายจนเคยตัว วัน ๆ คิดแต่เรื่องแต่งตัวให้สวยงามทันสมัย คิดแต่เรื่องยักยอกเงินของเตี้ยมาเข้าพกเข้าห่อเก็บไว้ เพราะรู้ว่าแม่เตี้ยจะรัก แต่ตนเองก็เป็นลูกผู้หญิงและเป็นเพียงลูกเมียน้อย ทรัพย์สินมรดกนั้นยากที่จะตกทอดมาถึงตน”

(กรงกรรม. 2560 : 150-151)

ฟิไลไม่ถนัดในการทำงานบ้าน เธอจึงขอร้องให้ผู้เป็นสามีจ้างเด็กในบ้านหรือสาวใช้มาทำหน้าที่แทนเธอ

“ฟิไลทำได้แต่พวกของต้ม ๆ ผัด ๆ แล้วก็พวกของนึ่ง อย่างปลาเนึ่ง เพราะว่าเตี้ยชอบกินแต่น้ำพริกไม่ถนัดจะเสียด ไม่ค่อยชอบกิน โดยเฉพาะน้ำพริกปลาร้าหรืออาหารที่มีปลาร้า

เสียดแล้วฉันก็ไม่เคยหอบน้ำนะ ที่นี้พอมมีคนรับจ้างหอบใช้ใหม่ แล้วฉันก็ไม่ชอบซักผ้า ถ้าจะจ้างเขาซักละเสียดจะอะไรไหม ประสงค์ครุ่นคิดว่า เรื่องงานซักผ้านั้นเป็นงานของลูกผู้หญิงพวกเขาเองพอตัวโตมาแม่อีกให้ซักกันเอง นอกจากชุดสำหรับใส่ออกงาน แม่ถึงจะรีบปิดร้านแล้ว

ภูบ้านด้วยนะ จ้างหอบน้ำ ซักผ้า ภูบ้านด้วยเลย คือตอนอยู่ที่บ้านมีคนงานทำให้ อันที่จริงตอนอยู่บ้านไม่ได้มีคนงานทำให้แต่ครั้งจะบอกว่าแม่ทำให้ตัวเอง ฟิไลก็จะดูแย่งไปอีก

ประสงค์ทำหน้าที่หนักใจอดคิดไปถึงคำบอกเล่าของกมลไม่ได้ พี่เรณูเขาขันขันแข่งงานบ้านงานเรือนนี้เรียบกริบ วัน ๆ ไม่เห็นจะหยุดมือ เดียวก็ทำนุ่น ทำนี้ กับข้าวเขาทำอร่อย ทำได้หมดทุกอย่างที่เราอยากกิน นึกถึงเรณูก็อดเปรียบเทียบกับฟิไลไม่ได้ นี่ถ้าแม่รู้ว่าสิ่งที่ว่าเป็นเพชฌนนท์แท้จริงแล้วอาจไม่ใช่ก็ได้แม่จะรู้สึกอย่างไร”

(กรงกรรม. 2560 : 157-158)

เมื่อฟิไลมีพฤติกรรมที่จ้องจะอุปสมบัติของแม่ของประสงค์มาเป็นของตน ประกอบกับการที่ฟิไลไม่มีคุณสมบัติของการเป็นแม่บ้านแม่เรือนตามที่ประสงค์ต้องการ ทำให้ผู้เป็นสามีเกิดความเบื่อหน่าย

“ประสงค์ลืมหัดตามคำพูดของฟิไล แล้วก็คิดว่าเรื่องสมบัติของพ่อแม่ที่เขาไม่ได้รู้สึกห่วงหาอาวโอะไรนะ แต่ที่เขารู้สึกในยามนี้คือเขา ‘เบื่อหน่าย’ เมียที่แม่ของเขาหาให้ ‘เหลือเกิน’ ถึงเรณูจะกระทำการเลวทรามเรณูก็ยังมีคุณสมบัติของลูกผู้หญิงเป็นเกราะคุ้มครองตัว แต่ฟิไลที่แต่งกายสวยงามหน้าตาผิวพรรณสะอาดสะอ้านกลับกลายเป็นคนที่ ‘สวยแต่รูปจูบไม่หอม’ ไปเสียได้”

(กรงกรรม. 2560 : 454)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นบทบาทของการเป็นภรรยาที่ไม่เก่งงานบ้านงานเรือน ชักผ้า หุงข้าว ล้างจาน กวาดบ้าน ถูบ้าน หาบน้ำ ทำอาหารไม่เป็น เป็นภรรยาที่สามีไม่ค่อยพึงประสงค์ เพราะไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นภรรยาที่ดีตามที่สังคม สามี และแม่สามีคาดหวังเอาไว้ ผู้ชายส่วนมากชอบผู้หญิงที่เก่งงานบ้านงานเรือน ดูแลเรื่องข้าวปลาอาหาร เมื่อประสงค์คิด เปรียบเทียบเรณูกับพิไลช่างมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง และคิดไปว่าถ้าแม่เขารู้เรื่องนี้คงรู้สึก ผิดหวังและไม่ชอบใจกับพฤติกรรมของลูกสะใภ้ที่นางเห็นว่าเป็นเพชรที่นางย้อยเป็นคนเลือกมากับมือ แน่ ๆ ด้วยการแสดงบทบาทหน้าที่ของเมียได้ไม่สมบูรณ์ของพิไล ถึงแม้หน้าตาจะสวยงามแต่ถ้าเรื่อง งานบ้านงานเรือน งานครัว ที่เป็นคุณสมบัติของลูกผู้หญิงไม่มีแล้วนั้นถึงแม้หน้าตาจะสวยงามเพียงใด ก็มาอาจผูกมัดใจของสามีไว้ได้ ทำให้สามีเกิดความเบื่อหน่ายและระอาใจได้

เพียงเพ็ญ

เพียงเพ็ญมีสถานภาพแต่งงานแล้ว แต่ไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นเมียที่ดี คือ ไม่ยอมให้สามีร่วมหลับนอนด้วยถึงแม้จะแต่งงานแล้วก็ตาม และเพียงเพ็ญยังกลับไปวน ๆ เวียน ๆ อยู่ในชีวิตของคนรักเก่าซึ่งเขาก็มีเมียใหม่แล้ว เป็นการประพฤติดนเข้าชายเป็นชู้กับชายอื่น ถึงแม้ว่า เพียงเพ็ญจะท้องกับก้านคนรักเก่าและไม่ยอมมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับผู้ชายที่ตนเองแต่งงานด้วย ถึงแม้จะเป็นผู้หญิงที่ซื่อสัตย์ต่อความรักและความรู้สึกของตนเอง แต่ในสถานภาพของเธอก็ได้ แต่งงานแล้วก็ควรปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของการเป็นภรรยาที่ดี แต่พฤติกรรมของเพียงเพ็ญถือ ว่าเป็นการประพฤดิชั่วอย่างร้ายแรงในสายตาของคนอื่น ทั้ง ๆ ที่เธอเองเป็นผู้หญิงที่น่าสงสารมาก เพราะเธอทำทุกอย่างล้วนมีเหตุผลที่เข้าข้างตนเองทั้งสิ้น การคิดเฉพาะในมุมของตนเองโดยไม่ ได้สนใจผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อชีวิตของเธอและคนรอบข้าง

“เพ็ญวางตัวกับกมลเหมือนไม่ใช่เมียแต่กังวลก็ไม่ได้ถือสาแต่อย่างใดคนสองคนแต่งงานกันโดยไม่ได้รักกัน มาก่อนเมื่อยังไม่ได้ผูกพันทางกายใจก็ย่อมไม่ผูกพันอยู่ใกล้หรือไกลมันก็ได้ต่างกัน”

(กรรกรรม. 2560 : 339)

เพียงเพ็ญอย่าลืมหาเอ็งนะแต่งงานแล้ว ถ้าไม่คิดว่ารักหาหน้าพ่อแม่ ก็ต้องรักษาหน้าผัวเอ็งด้วย เขาไม่อยู่ บ้านแล้วเที่ยวเร่ด ๆ ลงจากเรือไปหาชายอื่น เขารู้เขาจะว่าอย่างไร ป้าแรมบอกว่าตั้งแต่แต่งงานเอ็งกับพ่อชายัง ไม่ได้นอนด้วยกันเลยสักคืน มันหมายความว่าอย่างไร

แต่ถ้ามันยอมให้มันนอนด้วยตั้งแต่คืนแรก เด็ดมันออกมาแล้วมันก็พิสูจน์ไม่ได้หรอกว่ามันเป็นลูกของ ใคร แล้วเอ็งก็เป็นเมียเขาแล้ว เขาจะกลางแคลงใจอะไร

(กรรกรรม. 2560 : 386-387)

3.2.6 บทบาทของการเป็นคู่คิด เป็นที่ปรึกษาที่ดี

สามีภรรยาทั้งคู่ต้องได้พบเจอปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิต ดังนั้น บทบาทของการเป็นที่ปรึกษา เป็นคู่คิดที่ดีเป็นอีกหนึ่งบทบาทที่มีความสำคัญอย่างมากที่เป็นการร่วมทุกข์ร่วมสุขไปด้วยกัน คอยเตือนสติไม่ให้สามีทำเรื่องที่ไม่ดี คอยส่งเสริมให้สามีเจริญรุ่งเรือง เป็นเบื้องหลังความสำเร็จของสามี เพราะถ้าเกิดความไม่เข้าใจกันหรือทัศนคติไม่ตรงกันก็จะส่งผลให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งบางครั้งถึงขนาดหย่าร้างกัน ยกตัวอย่างได้ดังนี้

นางย้อยกับแจ็กเซ็ง

การใช้ชีวิตคู่เมื่อมีอุปสรรคจะต้องปรึกษาคู่ชีวิตว่าจะช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร ต้องเคารพในการตัดสินใจซึ่งกันและกัน

“จิตใจใหญ่กล้าแก่งค์ทุกคู่ทุกข์คู่ยากของนางย้อยเดินเข้ามาหน้าตามอมแมมเพราะทำงานตั้งแต่เช้าจรดเย็น กลิ่นขี้หมุยยังติดตัว แต่นางย้อยไม่เคยเกรงใจเลยสักนิด แม้กาลเวลาจะทำให้รูปร่างหน้าตาเปลี่ยนแปลงไป แต่ความรักความห่วงใยที่มีให้กันไม่มีวันเสื่อมคลาย ความรัก ความซื่อสัตย์ ความดี และความขยันขันแข็งของเขาก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้นางย้อยสู้ชีวิตจนมีวันนี้ได้

ฉันมีเรื่องปรึกษา ถ้าฉันทำตามความต้องการของพี่โล่ ฉันคงรู้สึกผิดไปจนตาย จะเอาหน้าไปพบบรรพบุรุษของเฮียได้อย่างไร ฉันรู้สึกเหมือนว่ากำลังถูกทางพี่โล่มั่นเอาผิดมาจีรังทรัพย์

ลื้อจะปฏิเสธทางพี่โล่ไปอ้าวว่ามันก็ไม่น่าเกลียด

อ้าวรับปากแม่พิกุลแล้ว ไม่อยากเสียคน ข้อดีของพี่โล่มั่นก็มีมาก ลื้อตัดสินใจอย่างไร อ้าวก็เคารพในการตัดสินใจของลื้อ เอน่า สำหรับอ้าวความคิดของลื้อนั้นถูกต้องเสมอ”

(กรงกรรม. 2560 : 48-49)

บ้งอรกับก้าน

การแสดงบทบาทของการเป็นเมียที่ดีที่ห่วงใยสามี ไม่อยากให้สามีเป็นที่ครหาหรือเป็นที่ติฉินนินทาของคนอื่นได้ว่าเป็นชายชู้กับเมียชาวบ้าน ถึงแม้จะเคยเป็นคนรักเก่า แต่ด้วยสถานภาพและบทบาทตอนนี้คือก้านไม่ได้โสด และมีบ้งอรเป็นเมีย ส่วนเพียงเพ็ญก็แต่งงานกับ อาซา ดังนั้น บ้งอรกลัวว่าสามีของตนเองจะถูกชาวบ้านนินทาได้ แสดงให้เห็นถึงความเป็นห่วง และพยายามดึงสติของผู้เป็นสามีให้คิดได้ และดำเนินชีวิตไปในทิศทางที่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรม ประพฤติตนถูกต้องตามจารีตประเพณีอันดีงามของไทย คือการนิยมผัวเดียวเมียเดียว ไม่ยกย่องชายหญิงที่มีชู้หรือประพฤตินอกใจสามีภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมาย

“คนที่จะเสียผัวไปมีใครเขาทำตัวได้น่ารักกันได้ละ พี่ย่าลืมนะมันแต่งงานกับผู้ชายอื่นไปแล้วมันทำที่เจ็บทำให้พี่ต้องอับอายคนทั้งทำมะมั่ง พี่จะยังไปรักใคร่โยมมันทำไม ถ้ามั่นน้อยละที่มันเรด ๆ หนีผัวมันมาหาพี่นี่มันมี

จุดหมายอะไร ถึงเพียงเพ็ญมันจะเคยมีอะไรกับพี่ แต่ตอนนี้มันก็ไม่ควรกลับมาหาพี่อีก เพราะมันมีผัวไปแล้ว ถ้ามันเลิกกับผัวแล้วกลับมาหาพี่ฉันจะไม่ว่าอะไรเลยนะ แต่นี่พี่กำลังจะกลายเป็นชายชู้ ฉันรัก ฉันห่วงพี่นะฉันถึงต้องมาตามมาช่วยเหลือ แล้วฉันก็เป็นเมียพี่แล้วเหมือนกัน ทำไมฉันถึงไม่มีสิทธิ์หึงหวงคนที่มาอยู่กับผัวฉัน ถ้าเพียงเพ็ญมันจะกลับมาหาพี่มันก็ต้องกลายเป็นเมียน้อย แต่คนอย่างมันคงไม่ยอมกินน้ำใต้ศอกใครหรอก แต่ฉันก็ไม่ยอมเสียตัวให้ใครเปล่า ๆ ปลื้ ๆ เหมือนกัน”

(กรงกรรม. 2560 : 414-415)

นางอ่ำ

นางอ่ำเมื่อมีปัญหาทุกข์ใจหรือไม่สบายใจ คนที่นางอ่ำจะปรึกษาได้คือ สามิ ผู้เป็นคู่ทุกข์คู่ยาก คู่ชีวิต แต่เมื่อนางสูญเสียสามิไปอย่างไม่มีวันกลับ นางจึงต้องปรึกษาลูกผู้เป็นคนสำคัญที่นางไวใจและเชื่อใจรองจากผู้เป็นสามิ

“เมื่อไม่มีคู่ทุกข์คู่ยากให้รับทุกข์ ลูกก็เป็นคนสำคัญของชีวิต นางอ่ำเคาะประตูเรียกเพราะเห็นว่าอุไรหายเข้าไปในห้องแต่งตัวนานผิดปกติ”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 61)

นางทองคำกับผู้ใหญ่น้อย

บทบาทหน้าที่ของการเป็นภรรยานอกจากจะเป็นที่ปรึกษาที่ดีแล้ว ยังต้องเป็นคนที่มีส่วนร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแบ่งปันความรู้สึกทั้งทุกข์และสุขร่วมกัน และช่วยกันหาทางแก้ปัญหา

แกยังเจ็บกับความผิดหวังขนาดนี้ แล้วลูกสาวซึ่งไม่ได้สติจะเจ็บกับโชคชะตากรรมที่ไม่ได้เลือกขนาดไหน แม่ทองคำซึ่งนั่งเจียนหมากอยู่ใกล้ ๆ รีบลุกเดินเข้ามาหา

“เป็นอะไรใครพ่อผู้ใหญ่” น้ำเสียงนั้นบ่งบอกให้รู้ว่านางเขาจะแบ่งปันความทุกข์ตรมของคนเป็นผัวไปทั้งหมด

(ชิงช้า. 2556 : 54)

3.2.7 บทบาทของภรรยาผู้เป็นข้างเข้าหลัง

บทบาทของการเป็นภรรยาผู้เป็นข้างเข้าหลัง คือ การจะตัดสินใจทำอะไรต้องรอความคิดเห็นของผู้ชายผู้ซึ่งเป็นสามิ ผู้หญิงไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเองได้ ซึ่งพบในตัวละคร ดังนี้

จันทากับปลัดจันทร จากเรื่องกรงกรรม

บทบาทของการเป็นภรรยาของจันทาที่กำลังจะแต่งงานกับปลัดจันทรซึ่งเป็นข้าราชการ ผู้ชายมองว่าจันทาเป็นผู้หญิงหัวอ่อน ที่ไม่กล้าตัดสินใจเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง ต้องถามอาแม่และหมั้นนี่ซึ่งเป็นญาติผู้ใหญ่ของเธอตลอด ถ้าญาติผู้ใหญ่เห็นชอบเธอก็พร้อมจะทำตาม การไม่ไปไหนมาไหนกับผู้ชายตามลำพังเป็นการแสดงออกถึงความเป็นหัวโบราณของผู้หญิง ถ้าปลัดจันทรได้แต่งงาน

กับจันทาก็จะได้เมียที่เป็นช่างทำหลัง นั่นคือ หน้าที่การตัดสินใจ การเป็นผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัว จันทาจะให้ฝ่ายชายผู้เป็นสามีเป็นใหญ่ ทุกการตัดสินใจต้องผ่านความเห็นชอบจากสามีแล้วเท่านั้น ตนเองเป็นผู้หญิงที่ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ ต้องรอคอยฟังพาสามีทุกเรื่อง สามีว่าอะไรดีไม่ดี จันทาก็พร้อมจะยอมทำตามคำสั่งทุกอย่าง เพราะความคาดหวังของผู้ชายที่เป็นข้าราชการ ต้องการภรรยาแบบจันทา เพราะต้องการผู้หญิงหัวอ่อนที่เขาสามารถควบคุม บงการได้ ให้มีหน้าที่เป็นเมีย และแม่ของลูก โดยเฉพาะเรื่องภายในบ้านเท่านั้น เป็นแม่บ้านที่ดูแลบ้าน ดูแลปรนนิบัติสามีและลูก ที่สำคัญผู้ชายต้องการผู้หญิงที่หน้าตาสวย เพราะเขาเปรียบผู้หญิงสวยเสมือนเป็นดอกไม้สวยงาม เอาไว้ใช้เป็นเครื่องประดับเรือน และประดับบารมีของสามีเพียงเท่านั้น ไม่ได้ต้องการให้เมียคอยส่งเสริมหนุนนำหน้าที่การงานหรือตำแหน่งของตน เพราะถ้าผู้หญิงสามารถส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางหน้าที่การของสามีได้แสดงว่าเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาเป็นพวกหัวก้าวหน้า เป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่สามารถทำงานนอกบ้านเคียงบ่าเคียงไหล่กับสามีได้ ซึ่งจันทาไม่ใช่ผู้หญิงหัวก้าวหน้า แต่เป็นสามีมีความหัวโบราณต้องการให้จันทาเป็นผู้หญิงที่ทำหน้าที่เป็นเมียและเป็นแม่บ้านที่ต้องอยู่แต่ภายในบ้านเพียงเท่านั้น

“จันทานั้นเต็มไปด้วยความนุ่มนวล แหม่มซ้อย ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง หรือจะเรียกว่าเป็นคนหัวอ่อนก็ได้ จนจะถึงกำหนดวันวิวาห์ที่จัดแบบเรียบง่ายในเดือนหน้า จันทาก็ยังไม่ยอมไปไหนมาไหนตามลำพังกับเขา หญิงสาวจะอ้างจวักจวักว่ามาหรือหมุ่นนี้ตำหนิ และพอเขาปรึกษาหารือเรื่องอะไรก็ตาม จันทาก็ไม่เคยขัดข้องถ้าเรื่องนั้นหมุ่นนี้เห็นดีเห็นงามด้วย

แล้วเพื่อนชายที่ทำงานบอกกับเขาว่า ถ้าแต่งงานกับจันทา ก็จะได้เมียเป็นช่างทำหลังทั้งสองข้าง ถ้าอยากได้ผู้หญิงที่เป็นทั้งช่างทำหน้าทำหลังข้างซ้ายก็ต้องมองคนอื่น ซึ่งคนคนนั้นอาจจะจะเป็นข้าราชการเหมือน ๆ กัน เขาถามตัวเองว่าทำไมถึงอยากแต่งงานกับจันทา เพราะเขาอยากได้แม่บ้านแม่เรือน อยากได้ดอกไม้สวยงามประดับเรือน เหมือนกับที่แม่ของเขาเป็นให้พ่อของเขา เรื่องที่แต่งงานแล้วฝ่ายหญิงจะหนุนนำงานราชการของเขาหรือเปล่านั้นเขาจึงไม่ได้สนใจ”

(กรงกรรม. 2560 : 437)

แม่ของปลัดจันทร

แม่ของปลัดจันทรเป็นผู้หญิงสวย และได้สามีเป็นข้าราชการ แม่ของเขาคือช่างทำหลัง เป็นแม่บ้านแม่เรือน เชื่อฟังคำสั่งสามี เอาใจสามีอย่างไม่มีเรื่องขาดตกบกพร่อง เป็นต้นแบบของภรรยาที่ปลัดจันทรฝันถึงและต้องการให้จันทาเป็นช่างทำหลังเหมือนแม่ของตนเอง

“ครอบครัวของปลัดจันทรนั้น เป็นครอบครัวข้าราชการเริ่มจากพ่อซึ่งเกษียณอายุราชการกินบำนาญอยู่ที่ลพบุรี แม่ของเขาคือช่างทำหลัง เป็นแม่บ้านแม่เรือน เชื่อฟังคำสั่งสามี เอาใจสามีอย่างไม่มีเรื่องขาดตกบกพร่อง เป็นต้นแบบของภรรยาที่ปลัดจันทรฝัน

ถึงแม้ว่าพ่อแม่จะติติงว่าจันทานนั้นไม่มีอาชีพการงาน ไม่มีทรัพย์สินสมบัติญาติวงศ์ตระกูลเป็นเครื่องเชิดหน้าชูตาสามี แต่พอได้เห็นรูปถ่ายของจันทา แรงต้านนั้นก็อ่อนยวบลง

แม่บอกกับพ่อว่าปลูกเรือนตามใจผู้อยู่ เพราะภรรยาจะอยู่กับเขาตลอดไป เช่นที่แม่เป็นเพียงลูกสาวชานา และอยู่เคียงข้างในทุกช่วงเวลาและสถานที่ไม่ต้องแยกกันอยู่เป็นบางโอกาสอย่างที่สาวกับพี่ชาย หรือ พี่ชายกับพี่สะใภ้ของเขา ที่ต่างก็ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ”

(กรงกรรม. 2560 : 610)

3.2.8 บทบาทของการเป็นภรรยาที่ดูแลสามียามเจ็บป่วย

บทบาทของการเป็นภรรยาที่ดีคือยามสามีเจ็บไข้ได้ป่วย ผู้เป็นภรรยาต้องคอยดูแลเฝ้าไข้ คอยปรนนิบัติรับใช้สามี คอยดูแลทุกข์สุขของสามี ซึ่งพบในตัวละครหญิง ดังนี้

พะยอม

พะยอมต้องคอยดูแลสามี คอยเป็นมือเป็นเท้า คอยดูแลสามีไม่ห่างกาย ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของการเป็นภรรยาที่ต้องคอยดูแลปรนนิบัติรับใช้ผู้เป็นสามีในยามที่เขาเจ็บป่วย

“สำหรับพะยอมนั้น แค่ออกคอยดูแลคนป่วย คอยทำหน้าที่เป็นมือเป็นเท้าให้สื่อพงษ์ที่ยังช่วยเหลือตัวเองไม่ค่อยได้ ก็ถือว่าเต็มกลืนแล้ว จะให้มารบรากับพี่สะใภ้เรื่องสมบัติพะยอมก็รู้ว่าค่าของเงินสำหรับเธอนั้นมีไม่มาก”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 414)

สถานภาพและบทบาทของภรรยาของตัวละครหญิงที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายของจุฬามณี แบ่งได้เป็น 10 กลุ่ม คือ ภรรยาพุดินัยก่อนการสมรส ภรรยาโดยพุดินัยไม่ได้สมรส ภรรยาที่สมรสอย่างถูกต้อง สังคมให้ความสำคัญกับการแต่งงานและการมีใบทะเบียนสมรสอย่างถูกต้อง แต่การจัดงานแต่งงานไม่ได้เป็นเครื่องการันตีว่าชีวิตคู่จะประสบความสำเร็จไม่ได้มีการหย่าร้าง ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีพบว่า ผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์กันก่อนแต่งงานจนถึงครรภ์มีค่านิยมที่อยู่กันก่อนแต่งงาน จะไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวของสามี ทำให้สังคมดิฉินินทาว่าเป็นผู้หญิงใจง่าย ไร้อะไรศักดิ์ศรี ทำให้เป็นผู้หญิงที่มีตำหนิถูกด้อยค่าลงไป ทำให้เกิดปัญหาสังคม ปัญหาการหย่าร้าง การเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ผู้หญิงมีบทบาทเป็นเหยื่อของสังคมตกเป็นภรรยาที่เกิดจากการข่มขืน บังคับขืนใจฝ่ายหญิง ไม่ได้เต็มใจที่จะเป็นภรรยา ภรรยาที่เกิดจากการทำคุณไสย พึ่งพาไสยศาสตร์เพื่อทำให้สามีรักและหลง ไม่ทอดทิ้งตนไปมีคนอื่น จะเห็นได้ว่าการแต่งงานไม่ใช่เรื่องของคนสองคนที่มีแค่ความรักเพียงเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของคนในครอบครัวมีส่วนในการช่วยตัดสินใจ การเลือกคู่ครองที่เหมาะสมกันทั้งด้านชนชั้น ฐานะ การศึกษาและต้องมีความเหมาะสมกัน สถานภาพการเป็นภรรยาจึงได้มาจากการคำนึงถึงผลประโยชน์ของครอบครัว หรือผลประโยชน์ทาง

เศรษฐกิจ บางครั้งผู้หญิงก็ตกเป็นเหยื่อของผู้ชายถูกหลอกให้รักเพราะต้องการมีเพศสัมพันธ์ ผู้หญิงที่มีความสวยและตกเป็นเหยื่อทางการมณของผู้ชาย ผู้หญิงที่เชื่องง่ายมักจะถูกลอกให้เป็นภรรยาน้อย การตกเป็นภรรยาน้อยเพราะถูกลอกให้รัก เพราะความเห็นแก่ตัวของผู้ชายทำให้มีสถานภาพภรรยาหลวง ภรรยาน้อยที่ต้องมีการแย่งชิง ผาดพันเพื่อที่จะได้ครอบครองผู้ชาย เกิดการแย่งชิง การเป็นมือที่สาม หรือการเป็นเมียน้อย เกิดปัญหาสังคมตามมา ภรรยาที่สามีเสียชีวิตต้องถูกสังคมจับตามองเป็นพิเศษ และการเป็นแม่หม้ายที่มีปัญหาจนหย่าร้างจากสามี ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายผิดและถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นผู้กระทำผิดศีลธรรมก่อนโดยไม่ได้คำนึงถึงว่าจนกว่าผู้หญิงจะตัดสินใจหย่าร้างได้ต้องเป็นฝ่ายถูกกระทำจนไม่สามารถอดทนต่อความเจ็บปวดนั้นได้จึงต้องให้โอกาสตนเองในการเริ่มต้นชีวิตใหม่กับคู่ชีวิตใหม่ที่เข้าใจและยอมรับในความแตกต่างกันได้ และภรรยาเช่า (เมียเช่า) ผู้หญิงที่ได้สามีเป็นชาวต่างชาติ เพราะผู้หญิงมีค่านิยมนับถือคนที่มั่งเงินหรือมีสามีเป็นชาวต่างชาติจะเป็นคนร่ำรวยและผู้คนในสังคมนับหน้าถือตา ไม่ต้องทำงานหนักก็จะอยู่อย่างสุขสบาย ตกอยู่ในภาวะพึ่งพิงสามี บทบาทของภรรยาแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ภรรยาที่ติดตามเป็นภรรยาที่ดูแลปรนนิบัติดูแลสามีอย่างดี ให้เกียรติสามี ซื่อสัตย์จงรักภักดีไม่นอกใจสามี ภรรยาต้องมีบทบาททางเศรษฐกิจเป็นผู้ควบคุมการเงิน ดูแลการเงิน รายรับ – รายจ่ายของสามี และต้องหาอาชีพเพื่อจะได้มีรายได้ของตนเอง พึ่งพาตนเองโดยที่ไม่ต้องพึ่งพาเงินจากสามีเพียงฝ่ายเดียว ภรรยาต้องมีหน้าที่วางแผน ควบคุม ดูแลค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ภรรยาจะทำหน้าที่ตัดเย็บและอยู่เคียงข้างสามี เป็นคู่ชีวิตและคู่คิดคอยปรึกษาหารือในยามที่ต้องการกำลังใจ บทบาทการตอบสนองความต้องการทางเพศของสามี ภรรยาบางคนก็ใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง นำสิ่งที่ตนเองแสหาวิธีการที่จะเพิ่มความหวานให้ชีวิตคู่ดีไม่น่าเบื่อ ไม่จำเจ มีชีวิตชีวามากขึ้น ผู้หญิงต้องกล้าที่จะแสดงความรักแสดงออกทางเพศวิถีมากขึ้นรู้จักเอาอกเอาใจ ดูแลเอาใจใส่ไม่ให้เกิดพร่องทั้งงานบ้านงานเรือน งานนอกบ้านก็ต้องรับผิดชอบ จะเห็นว่าภรรยาจะมีความรับผิดชอบสูงมาก เป็นผู้หญิงเก่ง ภรรยาบางคนนอกใจสามี ไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีตนเอง หรือภรรยาที่มีชู้หรือมีสามีหลายคน ถือว่าเป็นภรรยาที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นคนไม่ดี เป็นผู้หญิงชั่ว การนอกใจและไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีถือเป็นการไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นภรรยาที่ดี บทบาทของการเป็นคู่คิด เป็นที่ปรึกษาที่ดี คอยเตือนสติไม่ให้สามีทำเรื่องไม่ดี คอยส่งเสริมให้สามีเจริญรุ่งเรือง เป็นเบื้องหลังความสำเร็จของสามี บทบาทของภรรยาผู้เป็นช้างเท้าหลังที่ผู้ชายต้องการให้ผู้หญิงดูแลแค่งานภายในบ้านเท่านั้นแต่ภรรยาจะต้องเก่งทั้งงานในบ้านและนอกบ้าน เมื่อสามีไม่สบายภรรยาต้องมีบทบาทในการดูแลสามียามเจ็บป่วย คอยเป็นกำลังใจให้สามีผ่านเรื่องราว ๆ เพื่อชีวิตครอบครัวจะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3.1.4 สถานภาพและบทบาทของลูกสาว

สุพัตรา สุภาพ. (2542 : 62-63) กล่าวว่า ลูกสาวเป็นสภาพภาพที่ได้รับมาตั้งแต่เกิด มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสถานภาพของพ่อแม่ การเป็นลูกที่ตินั้นจะต้องมีความรัก เคารพ และมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ช่วยทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวมั่นคง ไม่ต้อดิ่ง ไม่พุดเทจ ประสบความสำเร็จในการเรียนหรือในการทำงาน รู้จักประหยัดไม่ใช้เงินเกินตัวหรือสุรุ่ยสุร่าย สร้างบรรยากาศที่ดีในครอบครัว เห็นความสำคัญของพ่อแม่ และช่วยงานในบ้านตามความสามารถ นอกจากนี้ก็ควรมีกิริยามารยาทเรียบร้อย รักนวลสงวนตัว บทบาทของลูกสาวสมัยใหม่ ไม่ได้ถูกเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือนแค่มแม่บ้านเท่านั้น

ในนวนิยายของจุฬามณี ตัวละครหญิงที่เป็นลูกสาวนั้นอยู่ในวัยหนุ่มสาว และการเริ่มต้นการทำงานและการมีครอบครัว บทบาทของลูกสาว มีรายละเอียดดังนี้

3.1.4.1 ลูกสาวผู้กตัญญู เป็นลูกสาวที่รู้สำนึกในบุญคุณ ความเคารพ เชื่อฟัง ดูแลปรนนิบัติ ช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของครอบครัว

ลูกสาวที่ดีจะอยู่ในโอวาทของพ่อแม่ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และปฏิบัติตนต่อพ่อแม่ ด้วยความรัก ความเคารพ มีความกตัญญูทวาทิตี ดูแลเอาใจใส่ปรนนิบัติดูแลการกินอยู่ทั้งในยามดีและยามป่วยไข้ไม่สบาย เป็นสถานภาพและบทบาทของลูกสาวที่ดีตลอดมา

เรณู

เรณู เป็นลูกสาวของนางเรไร เรณูเป็นลูกสาวที่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ เห็นได้จากการช่วยงานบ้านงานเรือน ช่วยทำขนมเพื่อนำไปขายหารายได้ช่วยแม่ ส่งผลให้เรณูโตขึ้นได้นำสิ่งที่แม่สอนทำขนมสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับเธอ

“ตอนหนูเด็ก ๆ แม่หนูทำขนมขายตามตลาดนัดแถว ๆ บ้านด้วยนะ แม่ทำพวกตะโก้ วุ้น เปียกปูน ขนมถ้วย ทำได้เกือบทุกอย่าง หนูช่วยแม่ทำแล้วก็หอบไปขายกับแกล้งด้วย”

(กรงกรรม. 2560 : 51)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการเป็นลูกสาวที่ดีของเรณู การช่วยแม่ขายขนมเป็นการแบ่งเบาภาระของแม่ และเป็นการช่วยแม่หารายได้เป็นการแสดงถึงบทบาทการเป็นลูกสาวที่ดี

ระพีพรรณ

ระพีพรรณ เป็นลูกสาวของอุไรและลือพงษ์ แต่เธอโตมาในครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยวเพราะทางครอบครัวของพ่อไม่ยอมรับอุไรเป็นลูกสะใภ้ และไม่ยอมรับว่าเธอเป็นหลาน แต่เธอก็ไม่ได้เอาเรื่องที่ผ่านมาในอดีตเก็บมาคิดให้เป็นปมด้อยของตนเอง และเธอก็ไม่ได้โกรธหรือเกลียดพ่อบังเกิดเกล้าของตนเอง เธอยังรักและนับถือ ช่วยเหลือพ่อในยามที่พ่อตกทุกข์ได้ยาก ช่วยเหลือน้องต่างมารดาให้เลิกลุ่ยเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เธอตั้งใจรับผิดชอบในทำหน้าที่ของตนเอง เธอตั้งใจเรียน จนเธอได้เป็นแพทย์หญิงซึ่งเป็นอาชีพที่คนในสังคมยกย่อง เป็นสิ่งที่สามารถเชิดหน้าชูตาให้กับครอบครัว เธอได้ทำตามความฝันของตนเองและของแม่ได้สำเร็จ เพราะความกตัญญูจึงส่งผลให้เธอเป็นผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จทั้งในเรื่องการเรียน การงาน และความรัก เธอจึงเป็นต้นแบบของการทำตามบทบาทของการเป็นลูกสาวที่ดี

จะว่าไประพีพรรณก็รักและนับถือว่าเธอเป็นพ่อ แต่เธอก็ไม่ยอมทำให้แม่ไม่มีความสุข ความสุขของแม่คือ เธอต้องเรียนให้เก่ง ไปให้สูงที่สุดเท่าที่ลูกผู้หญิงคนหนึ่งพึงจะทำได้ ‘แพทย์หญิง’ คือ จุดหมายของเธอ คือ อาชีพที่แม่ได้ตั้งไว้

“ลูกบ้านอื่นเรียนยังไม่จบก็มีผิวมีเมียนกันแล้ว รพก็ต้องทำให้นางนั้นเห็นว่าแม่จะตัวคนเดียวแม่ก็สามารถเลี้ยงลูกจนได้ดีได้”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 184)

จากข้อความข้างต้น บทบาทหน้าที่ของลูกสาวที่พึงประสงค์ คือ การที่ลูกสาวต้องไม่ทำให้แม่ต้องทุกข์ใจหรือไม่สบายใจ ต้องตั้งใจเรียน ทำทุกอย่างให้แม่มีความสุข ระพีพรรณเป็นตัวอย่างเป็นแบบอย่างของการเป็นลูกที่ดี คือ ตั้งใจเรียนและทำให้แม่มีความสุข หลีกเลี่ยงเรื่องที่ทำให้แม่ทุกข์ใจ

อิม

อิม เป็นลูกสาวคนโต เธอเก่งทั้งงานในบ้านและงานนอกบ้าน พ่อแม่หวังให้เธอเป็นที่พึ่งและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับน้อง อิมเป็นลูกที่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ คอยปรนนิบัติรับใช้ดูแลท่านในยามที่มานไม่สบาย คอยหุงหาอาหารให้พ่อกับแม่ได้รับประทานเสมอ พ่อแม่อบรมสั่งสอนให้เธอเป็นกุลสตรีที่ต้องรู้จักรักษานวลสงวนตัว เป็นลูกสาวที่ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่

“เธอสงสารและห่วงคนเจ็บเป็นอย่างมาก หากจะลงไปถามเขาในยามนี้คงไม่เหมาะนัก เธอเป็นหญิงจกต้องรู้จักรักษานวลสงวนตัว”

(ชิงชัง. 2556 : 26)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ให้ลูกสาวรู้ว่าตนเองเป็นผู้หญิงที่ควรรู้จักรักษานวลสงวนตัว ไม่ใช่ประพฤติดนออกนอกนอกลู่ทาง เพราะความเป็นหญิงถ้ามีเรื่องเสื่อมเสีย จะทำให้ชื่อเสียงแปดเปื้อนด้อยค่า ด้อยราคาได้

“ในห้องของอิมหญิงสาวนิกายที่จู้ ๆ เปิดประตูรับผู้ชายที่ตนเคยตะโกนว่าเกลียดและก็เกลียด เข้ามาในเรือน และเธอก็สูญเสียสิ่งที่ลูกผู้หญิงควรหวงแหนให้เขาไป ชีวิตที่มีอยู่จะมีค่าคู่ควรกับใครได้อีก ตอนนี้เธอมีอะไรจะไปต่อรองกับเขาเล่า ความสาวเธอมอบให้เขาไปแล้ว เธออายน้องสาวอายแม่ อายพ่อเป็นที่สุด”

(ชิงซิง. 2556 : 33)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่าอิม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นลูกสาวที่ดีของพ่อแม่มาตลอด แต่การเปิดประตูให้ผู้ชายเข้ามาในห้องเพราะฤทธิ์จากการถูกทำคุณไสยทำให้สูญเสียความสาวไป ทำให้เธอเกิดความรู้สึกละอายใจ และอับอายน้องสาว พ่อแม่ของเธอที่ได้ประพฤติดังนั้นไม่เหมาะสม การสูญเสียความสาว เป็นการลดทอนคุณค่าของผู้หญิงที่ถ้าสูญเสียไปแล้วจะไม่สามารถมีอำนาจต่อรองกับผู้ชายได้เลย จึงตกอยู่ในสถานะเป็นรองและไม่มีอำนาจ เป็นแค่เหยื่อที่ถูกผู้ชายกระทำการย่ำยีศักดิ์ศรีของผู้หญิงโดยไม่ให้เกียรติ ทำให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียหาย ถือเป็นการดูหมิ่นผู้หญิงและหมิ่นเกียรติของพ่อแม่ฝ่ายหญิง ทำให้เกิดความอับอายชาวบ้านตึณนินทาและถูกตราหน้าว่าเป็นลูกอกตัญญู ถูกยึดเยียดความผิดให้กับผู้หญิง

เธอถูกเลี้ยงมาด้วยความรัก การดูแลเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนมาเป็นอย่างดี เมื่อพ่อแม่มอบหมายงานสิ่งใดพวกเธอก็ทำตามและรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายเสมอ สิ่งที่คุณแม่เป็นห่วงมากที่สุดในการมีลูกสาวคือการที่ลูกสาวหนีตามผู้ชาย ซึ่งอิมจะไม่มีวันทำให้พ่อคุณแม่อับอายขายหน้า บทบาทของการเป็นลูกสาวที่ดี คือการรักษาหน้าพ่อกับแม่ และตอบแทนบุญคุณของท่าน ด้วยการเชื่อฟังคำสั่งสอนและปฏิบัติตนตามจารีตประเพณีที่ดีงาม

“ผู้ใหญ่แก้วเลี้ยงลูกสาวด้วยความรักและอย่างคนที่พอมีความรู้รักปฏิบัติใด ๆ ที่จะส่อไปในทางเสื่อมเสีย จะถูกอบรมด้วยถ้อยคำอย่างอารีและในแววอารีต่อบุตรนั้น ก็มีอำนาจและความเด็ดขาดชนิดที่ใคร ๆ ไม่กล้าที่จะขัดคำสั่ง

ผู้ใหญ่แก้วมอบหมายงานให้แต่ละคนทำตามความเหมาะสม อิมลูกสาวคนโตวัย 20 ผู้เป็นพ่อได้มอบหมายให้มีหน้าที่ดูแลน้อง ๆ แทนหูแทนตา แต่อิมเป็นคนที่มีจิตอารีและมักจะสงบบคำมากกว่าพ่อบ้านกับคนข้างตัวจนปากเปื่อยปากแฉะเหมือนอุ้ง หน้าที่นั้นอุ้งจึงได้ทำไปโดยปริยายงานส่วนใหญ่ของอิมจะเป็นงานนอก คือ งานในทุ่งนา อิมจึงได้เป็นที่รักของคุณโดยทั่วไป

ถึงแม้จะไม่มีลูกชายบวชเรียนให้ชื่นใจแต่ผู้ใหญ่แก้วก็ได้ชื่นใจที่มีอภิชาตบุตรได้พึ่งพาอาศัยไม่หาเรื่องหนักอกหนักใจมาให้

แต่อย่างว่าจะกล่าวติเตียนลูกใครมาก ๆ ก็ไม่ได้เพราะลูกสาวทั้ง 5 คนจะว่าไปก็ยังส่งไม่ถึงฝั่งทุกวันนี่ก็ได้ จะสอนพยายสอนถ่อ สอนดูระลอกคลื่นและทิศทางลม หากเพลิงพล้ำหรือจะพลัดจับผลูได้ไฉ่หน่มได้ราคามาเป็นคู่ หรือเปล่าก็ยังไม่รู้ แต่ที่รู้ ๆ ในวันนี้ร้อนและบังอรเป็นลูกที่ดีดูท่าจะไม่เก็บผ้าหนีตามใครไปง่าย ๆ ”

(ชิงซิง. 2556 : 4)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นบทบาทหน้าที่ของลูกที่ทำให้พ่อแม่มีความสุข นั่นก็คือ การเชื่อฟังพ่อแม่ อยู่ในโอวาทไม่ประพฤติตนนอกนอกลู่นอกทาง เธอถูกเลี้ยงมาด้วยความรัก การดูแลเอาใจใส่อบรมสั่งสอนมาเป็นอย่างดี เมื่อพ่อแม่มอบหมายงานสิ่งใดพวกเขาก็ทำตามและรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายเสมอ อิ่มรู้จักหา รู้จักกิน รู้จักใช้ ถามสารทุกข์สุกดิบ คอยช่วยแก้ปัญหาให้กับพ่อแม่ในยามพ่อแม่ทุกข์ใจหรือเดือดร้อน สิ่งพ่อแม่เป็นห่วงมากที่สุดในการมีลูกสาวคือการที่ลูกสาวหนีตามผู้ชาย ซึ่งอิมจะไม่มีวันทำให้พ่อกับแม่อับอายขายหน้า บทบาทของการเป็นลูกสาวที่ดี คือการรักษาหน้าพ่อกับแม่ และคอยตอบแทนบุญคุณของท่านด้วยการเชื่อฟังคำสั่งสอนและปฏิบัติตามจารีตประเพณีที่ดีงาม พ่อจะเป็นคนมอบหมายงานให้ลูกสาวแต่ละคนทำตามความเหมาะสม ลูกสาวคนใดจะต้องเลี้ยงดูน้อง ต้องคอยเสียสละให้กับน้อง ทำงานทั้งนอกบ้านและในบ้าน พ่อแม่เชื่อว่าการอบรมสั่งสอนลูกสาวจะทำให้ลูกสาวเป็นคนดี ไม่หอบผ้าหนีตามผู้ชายซึ่งถือเป็นเรื่องที่ทำให้พ่อแม่ทุกข์ใจ ซึ่งลูกสาวที่ดีจะไม่ประพฤติในสิ่งที่นำมาซึ่งความเดือดร้อนและทำให้พ่อแม่ทุกข์ใจเด็ดขาด

3.1.4.2 ลูกสาวที่มีความประพฤติไม่ดี สร้างความเดือดร้อนและทำให้พ่อแม่เสียใจ

ลูกสาวบางคนก็มีความประพฤติที่ดี บางคนก็มีพฤติกรรมที่ไม่ดี ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูของพ่อแม่ ในนวนิยายของจุฬามณีพบตัวละครหญิงที่มีสถานภาพและบทบาทเป็นลูกสาวที่มีความประพฤติไม่ดี สร้างความเดือดร้อนและทำให้พ่อแม่เสียใจ มีรายละเอียดดังนี้

ฟิไล

ฟิไล เป็นลูกสาวของนางพิกุลและเจ้าแก้วเจ้าของโรงสี มีสถานภาพเป็นลูกเมียน้อย เนื่องจากคนจีนนับถือยกย่องให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกสาว ฟิไลจึงถูกปลูกฝังความอิจฉาริษยาและมีปมด้อยเรื่องการเป็นลูกเมียน้อยทำให้เธอเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจเพราะได้รับการดูแลเอาใจใส่ที่ไม่เต็มที่ แต่สิ่งที่ฟิไลมีเหนือกว่าผู้หญิงคนอื่น คือ การมีครอบครัวที่มีฐานะทางการเงินที่ร่ำรวย ทำให้เธอไม่ได้ลำบากเรื่องการกิน งานบ้านงานเรือนไม่เคยได้ทำเพราะผู้เป็นแม่จะทำให้เธอเสมอ เธอจึงให้ความสำคัญกับเรื่องของการแต่งกายให้ทันสมัยและสวยอยู่เสมอ เธอถูกปลูกฝังให้เห็นความสำคัญของการมีเงินมีทรัพย์สินเธอจึงมีนิสัยที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ยกยอทรัพย์สินของตัวเองและแม่สามีเสมอทุกครั้งที่มีโอกาส แสดงให้เห็นถึงบทบาทของการเป็นลูกสาวที่มีความประพฤติไม่ดีชอบขโมยเงินของผู้มีพระคุณอยู่เสมอ

“พิไลไม่เคยลำบากเรื่องอยู่ เรื่องกิน พิไลไม่เก่งเรื่องงานบ้านและงานครัว อยู่ที่บ้านนาง พิกุลจะรับหน้าที่ทำความสะอาดบ้าน เสื้อผ้า และทำอาหารให้ลูกด้วยความเต็มใจยิ่ง พิไลจึงสบายจนเคยตัว วัน ๆ คิดแต่เรื่องแต่งตัวให้สวยงามทันสมัย คิดแต่เรื่องยักยอกเงินของเตี้ยมาเข้าพกเข้าห่อเก็บไว้ เพราะรู้ว่าแม่เตี้ยจะรัก แต่ตนเองก็เป็นลูกผู้หญิงและเป็นเพียงลูกเมียร้อยยี่ ทริพย์สมบัติที่นั่นยากที่จะตกทอดมาถึงตน”

(กรงกรรม. 2560 : 150)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่าพิไลไม่เก่งเรื่องงานบ้าน งานเรือน งานครัว เพราะมีแม่ที่ทำทุกอย่างให้ จนพิไลทำอะไรไม่เป็น วัน ๆ พิไลจึงคิดแค่เรื่องแต่งตัวให้ทันสมัยกับเรื่องยักยอกเงินของเตี้ยมาเป็นของตนเอง เพราะตนเองมีปมด้อยเรื่องตนเองเป็นแค่ลูกเมียร้อยยี่ และเป็นลูกผู้หญิง ถึงแม่เตี้ยจะรักก็ไม่มีทางที่สมบัติจะตกทอดมาเป็นของเธอ พิไลจึงมีนิสัยชอบขโมยหรือยักยอกเงินของเตี้ยและของนางย้อยมาเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทหน้าที่ของการเป็นลูกสาวที่ประพฤติตัวไม่เหมาะสม

อُن บังอร อารีย์ เอื้องอรุณ

อُن บังอร อารีย์ เอื้องอรุณ เป็นพี่น้องกัน เป็นลูกสาวของผู้ใหญ่แก้วและนางทองคำ พวกเธอถูกเลี้ยงมาด้วยความรักดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่เป็นอย่างดี ด้วยความที่มีลูกสาวสวยพ่อแม่จึงหวังเป็นพิเศษ ละต้องการให้ลูกได้มีคู่ครองที่ดี แต่มีเหตุการณ์ที่ทำให้พี่น้องผัดใจกันเพราะแอบรักผู้ชายคนเดียวกัน พี่น้องต้องเกลียดและชิงชังกันเพราะความอิจฉาริษยาที่สะสมไว้ในใจ ในฐานะลูกสาว พวกเธอได้ทำเรื่องให้พ่อแม่ทุกขใจ เป็นลูกสาวที่มีความประพฤติไม่ดี สร้างความเดือดร้อนและทำให้พ่อแม่เสียใจอยู่เสมอ

“อุ้นนั้นแม่ไม่มีใครบอกให้ได้ยินกับหู แม่ไม่เห็นกับตานางเชื่อว่าเสียงเล็ดลอดออกมาขณะอยู่บนศาลาวัด เป็นความจริง อุ้นเป็นกะหรี ใช้ชีวิตหมกมุ่นอยู่กับเรื่องโสมม วันนี้นักมายด้วยทริพย์โดยไร้เกียรติและศักดิ์ศรี โชคดีที่คนเป็นพ่อสั่นลมไปเสียก่อนถ้าอยู่จะซ้ำเช่นนาง นางไม่เคยคิดว่าชีวิตลูกสาวคนนี้จะพลิกไปอย่างไม่คาดฝัน แต่จะไปขึ้นเนาะอะไรได้นิสัยของอุ้นนั้นเอาแต่ใจตัวเองมาแต่ไหนแต่ไร

ส่วนบังอรมีทริพย์มากกว่าคนอื่นด้วยบุญหล่นทับตั้งแต่ครั้งพระอิน มาบัดนี้เวรกรรมคงจะมีจริง อะไรที่ได้มาง่าย ๆ ก็มักจะไปง่าย ๆ เหมือนกันมีผัวเจ้าชู้ลุ่มหลงในอบายมุขเงินทองมีใช้มากมายก็ย่อมจะมีวันหมด

มองไปทางอารีย์ลูกสาวคนนี้เหมือนคิดจะตัดขาดจากทางบ้าน แบ่งที่ดินให้แม่ก็ขายเสียเรียบหลังจากนั้นก็นำไปใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ ๓ ทิ้งลูกชายให้อิมเป็นผู้ดูแล วันข้างหน้าแม่ลูกพรั่งนี้จะเป็นอย่างไรนางทองคำไม่อาจจะคิด

อารีย์กับเอื้องอรุณผู้เป็นความหวัง....หวังให้เป็นผู้หญิงแถวหน้า ตอนส่งเรียนทุกคนปรามาสว่าจะไปไม่รอด เพราะวิสัยผู้หญิงหากปล่อยอิสระกามมันจะได้กำเริบในที่สุด คำคนโบราณเป็นจริง มีลูกผู้หญิงเหมือนมีสัว่ม

อยู่หน้าบ้าน วัยสาวของลูกสาว 2 คนหายวับไปจนรู้สึกเหมือนว่าเพิ่งจะได้โกนจุกไปเมื่อวานนี้แหละ ที่เขาเรียกว่าความสุขมันอยู่กับเราไม่นาน และลูกก็เลี้ยงได้แต่ตัว สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามวิบากกรรม ”

(ชิงชิง. 2556 : 337-338)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของลูกสาวที่ทำให้พ่อแม่ทุกข์ใจ การสร้างความอับอายขายหน้าให้กับวงศ์ตระกูล การถูกสังคมประณามเหยียดหยาม และดูหมิ่นเกียรติ เมื่อลูกมีพฤติกรรมที่เป็นที่ติฉินนินทาของชาวบ้านนั้นหมายถึงพ่อแม่ที่ไม่ดีเช่นกัน เพราะบกพร่องในหน้าที่ทำหน้าที่พ่อแม่ที่ดีไม่สามารถอบรมสั่งสอนลูกสาวให้เป็นคนดี เป็นกุลสตรีที่รู้จักรักษาวล สงวนตัวได้

อูน แอบรักพี่ชายของตนเอง พ่อให้แต่งงานกับอินเพื่อแก้หน้าที่พี่สาวของเธอไม่สามารถแต่งงานตามที่พ่อต้องการได้ เธอยอมทนกรก ยอมให้สังคมประณามเธอว่าเธอเป็นผู้หญิงที่ชั่ว เป็นลูกที่เลว แต่เธอเลือกทำตามหัวใจตนเองเลือกที่จะหนีไปตามหาหัวใจของตนเอง เลือกที่เป็นชู้และมีลูกกับพี่ชายของตน อูนผ่านผู้ชายมาหลายคนทำให้เธอได้มีอาชีพโสเภณีหรือผู้หญิงขายบริการซึ่งเป็นอาชีพที่สังคมไม่ยอมรับ ถึงแม้จะเป็นอาชีพที่มีรายได้ดีทำให้ร่ำรวย แต่ถูกคนสังคมด้อยค่าให้เป็นผู้หญิงที่ไม่มีค่า ไม่มีราคา ไร้เกียรติ ไร้ศักดิ์ศรี เพราะหลงมัวเมาในกิเลสตัณหาราคะ จนชาวบ้านนินทานำมาซึ่งความทุกข์ใจเมื่อพ่อแม่ได้ยินในสิ่งที่สังคมว่าลูกสาวตนเองว่าเป็นหญิงชั่ว

บังอร รักผู้ชายที่ไม่มีวันจะรักเธอเพราะผู้ชายรักพี่สาวของเธอเพียงแค่นั้นเดียว เธอไม่ยอมแพ้ เธอวางแผนทำทุกอย่างเพื่อเธอจะได้แต่งงานกับอินผู้ชายที่เธอรัก ถึงแม้จะสร้างเรื่องโกหกทรยศหักหลังพี่น้องตัวเองก็ตาม บังอรได้แต่งงานตามที่ใจปรารถนาแทนที่ชีวิตจะมีความสุขกลับต้องทุกข์ใจ เพราะสามีไม่เหลียวแล ไม่มีความสัมพันธ์ทางกายฉนั้นสามีภรรยา ถูกแม่สามีดูถูกว่าเป็นลูกสะใภ้คนไทยที่ทำอะไรไม่เป็นทำให้เธอทุกข์ใจและหาสิ่งที่จะทำให้เธอลืมความทุกข์ เธอยกยอกเงินจากร้านขายของของแม่สามีจนถูกจับได้ เธอเล่นชู้กับชายอื่นที่ไม่ใช่สามีของตนเอง เธอไม่ซื่อสัตย์และนอกใจสามีจนถูกจับได้ เธอถูกสังคมประณาม และเอาตัวกลับมาคืนให้กับพ่อแม่สร้างความอับอายขายหน้าให้กับพ่อแม่ สุดท้ายต้องหย่าร้าง และเธอเพิ่งรู้ว่าผู้ชายที่เธอเล่นชู้มีลูกเมียอยู่แล้ว บังอรจึงตกอยู่ในสภาพเยียน้อยมีหน้าซำ้ตั้งท้องลูกของชู้ด้วย จบลงด้วยการหย่าร้าง และคบกับผู้ชายที่เข้ามาหาเธอเพราะหวังทรัพย์สินสมบัติที่เธอได้จากการแบ่งสินสมรสจากอดีตสามี สามีคนนี้เป็นปลัดอำเภอเจ้าชู้หลงมัวเมาในอบายมุข นอกใจเธอทุกครั้งที่มีโอกาส ไปซื้อบริการจากพี่สาวของบังอร ทำให้อูนและบังอรใช้สามีร่วมกัน เธอถูกผู้ชายผลาญสมบัติจนห่อเหี่ยว สร้างความทุกข์ใจให้กับผู้เป็นแม่ที่คอยเฝ้าดูชีวิตลูกสาวที่กำลังเดินไปสู่หายนะ และแม่ก็ไม่สามารถช่วยจุดรั้งขึ้นมาได้

อารีย์ เป็นผู้หญิงที่พ่อแม่ส่งให้เรียนหนังสือสูง ๆ หวังให้พ่อแม่ได้พึ่งพาเป็นหน้าเป็นตาให้กับครอบครัว แต่ชีวิตต้องมาพลิกผันเพราะโดนลูกที่เป็นสามีของป้าที่ตนไปขอพักอาศัยอยู่ด้วยลวนลามหวังจะข่มขืน แต่ไม่สำเร็จเพราะได้ปิง คนงานที่แอบชอบเธอมาช่วยไว้ได้ทัน ทำให้อารีย์หนีตามนาย

ปิงไปจนถึงครรภ์ ทั้งคู่มีความสัมพันธ์กันเพราะสงสารไม่ได้เกิดจากความรัก อารีย์ผู้ใฝ่สูง มีความทะเยอทะยานว่าชีวิตของตนจะต้องไปได้ไกลมากกว่านี้ไม่ใช่แค่หนีตามผู้ชายที่ต่ำต้อยกว่าเธอ เมื่อคลอดลูกชายออกมาเธอก็ทอดทิ้งให้พี่สาวของเธอเป็นคนเลี้ยงเพราะทุกครั้งที่เห็นหน้าลูกจะทำให้เธอคิดถึงปิงผู้เป็นพ่อ เธอเกลียดพ่อของลูกมาก ทำให้เธอหนีไปกรุงเทพ ไปตามหาคนที่จะนำพาชีวิตของเธอให้สุขสบายโดยที่ไม่สนใจไยดีลูกหรือพ่อแม่เลย แม่แบ่งที่ดินให้เธอก็ขายเรียบไม่เก็บรักษามรดกตกทอดของบรรพบุรุษเอาไว้เลย เธอนำพาแต่ความมทุกข์ใจมาให้กับพ่อแม่ทุกครั้งจนพ่อแม่ไม่อาจคาดเดาอนาคต ผลจากการกระทำที่ไม่ดีของเธอจะนำพาชีวิตเธอไปสู่ชีวิตที่ปราศจากความสุขที่แท้จริง

เอื้องอรุณ เป็นลูกสาวที่พ่อแม่คาดหวังให้เป็นผู้หญิงแถวหน้าที่มีการศึกษาสูง พ่อแม่ทุ่มสุดตัวส่งให้เธอได้เรียนสูง ๆ หวังเชิดชูวงศ์ตระกูล เธอเป็นคนที่เรียนเก่ง มีความใฝ่ฝันอยากไปต่างประเทศ จบมาจะได้ไปเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัย แต่ความฝันของเธอต้องสิ้นสุดลง เพราะเธอเลือกที่จะหนีตามผู้ชายที่เธอรักถึงแม้เขาแต่งงานแล้วเธอก็ยังฝืนรอให้เขาเลิกกันเธอจะได้ไปแทนที่ เธอเลือกที่จะไปอยู่กินกับผู้ชายโดยที่ไม่ได้มีการแต่งงานหรือพ่อแม่ไม่ได้รับรู้ มีค่านิยมอยู่กินก่อนแต่งงาน ต่อมาสามีเกิดอุบัติเหตุเสียชีวิต เธอจึงได้กลายเป็นหม้ายสามิตาย เธอเลือกที่จะตามความฝันในการไปอยู่ต่างประเทศเธอเลือกที่จะเป็นเมียเช่าของชาวต่างชาติ เรื่องราวของลูกสาวของแม่ทองคำแต่ละคนสร้างความอับอายขายหน้าให้กับผู้เป็นพ่อแม่อย่างมาก แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ไม่ดี มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ทำให้เห็นถึงการแสดงบทบาทการเป็นลูกสาวอกตัญญู ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทหน้าที่ของการเป็นลูกสาวที่ประพฤติดูไม่เหมาะสม

เพียงเพ็ญ

เพียงเพ็ญ เป็นลูกสาวของพ่อกำนันแม่สมศรี ถูกเลี้ยงมาด้วยการตามใจมาตลอด โตขึ้นมาเลยเอาแต่ใจตนเอง คิดว่าสิ่งที่ตนเองทำลงไปมันถูกต้อง แอบลักลอบมีเพศสัมพันธ์กันก่อนแต่งงานกับผู้ชายที่ตนเองรักแต่พ่อแม่ไม่ยอมรับทำให้เกิดตั้งครรภ์สร้างความอับอายให้แก่พ่อแม่ เพื่อเป็นการรักษาหน้าของพ่อแม่เธอจึงตกลงยอมรับการถูกคลุมถุงชนเพื่อหาพ่อให้กับลูกในท้อง โดยแต่งงานกับคนที่พ่อแม่เลือกให้แต่ตนเองไม่ได้รัก สุดท้ายด้วยสำนึกที่เธอมีหลงเหลืออยู่ เธอได้ตัดสินใจสารภาพกับสามีของเธอว่าลูกในท้องเป็นลูกของอดีตคนรักของเธอ ทำให้เธอได้หย่าร้างมีสถานภาพเป็นแม่หม้ายเลิกกันกับสามีเพื่อไปอยู่กินกับอดีตคนรัก พฤติกรรมของเธอ การท้องก่อนแต่ง และแต่งงานกับคนที่ไม่ใช่พ่อของเด็กในท้อง สร้างความเดือดร้อนให้กับพ่อแม่ เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันทำให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดี นำมาซึ่งความทุกข์ใจให้กับพ่อแม่ ถือเป็นการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีและไม่ควรเอาเป็นแบบอย่างของการเป็นลูกสาวที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดี

“เพียงเพ็ญได้ตรองแล้วว่า ขึ้นหนีไปด้วยกันชีวิตในวันหน้าของตนนั่น รังจะมีแต่ความยากลำบาก พ่อไม่ได้มีเธอเป็นลูกสาวแค่คนเดียว พ่อตัดเลือดก้อนนี้ทิ้งได้อย่างแน่นอน แล้วดีไม่ดีถ้าหนีไม่พ้น พี่นั้นแหละที่จะเป็น

อันตรายถึงชีวิต ปัญหาเรื่องท้องไส้ก็เป็นเรื่องใหญ่เหมือนกัน แต่งสัปดาห์หน้ามันก็ยังโยโย่ไปได้ว่ามกลเป็นพ่อของลูกในท้อง ถ้าแต่งช้ากว่านี้เรื่องงามหน้าคงได้เกิดประจัน และพ่อก็ต้องเลือกให้เธอทำแท้ง แทนที่จะให้เธอได้แต่งอยู่กับก้านเป็นแน่ ฉันทายอย่างนั้นไม่ได้หรอก พี่ก็รู้ว่าพ่อบอกไว้แล้วนี่ ถ้าหนีไปไม่พ้น พี่นั้นแหละที่ต้องตาย ฉันทเห็นพี่ตายต่อหน้าต่อตาไม่ได้

เพียงเพ็ญสายหน้าดึก เพราะคิดไว้แล้วว่าจะไม่วันหนีตามก้านไปอย่างแน่นอน ที่เสียสาวไปจนท้องก็มีคนรับเป็นพ่อเสียแล้ว เรื่องอะไรจะต้องดิ้นรนไปอย่างไม่รู้อนาคตล่ะ ตัดใจจากฉันทเสียเถิดนะพี่ก้าน คิดซะว่าเราทำบุญด้วยกันมาแค่นี้อย่าให้ฉันทต้องเป็นลูกเนรคุณพ่อแม่เลยนะ”

(กรงกรรม. 2560 : 259)

“ตั้งแต่รู้สึกตัวว่าตนน่าจะท้องกับก้าน เพียงเพ็ญเริ่มมีอาการแพ้ท้องประจันหน้าตัวเองหนักขึ้น ๆ แม้จะรักก้าน แต่เพียงเพ็ญรักหน้าตัวเองมากกว่า

แม้ไม่ต้องตกใจไปหรอก ถึงหนูจะท้องกับเขา แต่หนูก็ไม่โง่หนึ่งนางแต่งกับอาชาของแม่ไปหรอก หนูจะเก็บเด็กไว้ แล้วก็แต่งกับเขาอย่างที่มีนครจะเป็นนั่นแหละ แต่แต่งแล้วชีวิตจะต้องเป็นของหนูนะแม่ ต่อไปนี้จะทำอะไรพ่อกับแม่ต้องแล้วแต่ใจหนู เพราะหนูก็ช่วยกู้หน้าให้พ่อแม่อย่างที่ต้องการแล้ว”

(กรงกรรม. 2560 : 277)

“เพียงเพ็ญอย่าลืมว่าเอ็งนะแต่งงานแล้ว ถ้าไม่คิดว่ารักษาหน้าพ่อแม่ ก็ต้องรักษาหน้าผัวเอ็งด้วย เขาไม่อยู่บ้านแล้วเที่ยวเรด ๆ ลงจากเรือไปหาชายอื่น เขารู้เข้าเขาจะว่าอย่างไร ป้าแรมบอกว่าตั้งแต่แต่งงานเอ็งกับพ่อชายังไม่ได้นอนด้วยกันเลยสักคืน มันหมายความว่าอย่างไร

หนูก็บอกพ่อไปแล้วว่าหลังแต่งงานแล้ว ชีวิตจะต้องเป็นของหนู

ถ้าเอ็งทำอย่างนี้เรื่องแดงขึ้นมาว่าเอ็งท้องก่อนแต่ง พ่อชาก็จะว่าอย่างไร พ่อแม่เขาจะว่าอย่างไร คิดบ้างไหม อีเพ็ญ อีลูกไม่รักดี อีลูกเวร มึงจะทำให้กูชิบหายขายตัวก็คราวนี้แหละ

ชิบหายอะไรละพ่อ ใครกันละ เป็นคนบังคับให้หนูแต่งกับเขา ก็รู้ทั้งรู้ว่าหนูท้องกับพี่ก้านแล้วพ่อจะบังคับให้หนูแต่งกับเขาทำไม

แต่ถ้ามึงยอมให้มันนอนด้วยซะตั้งแต่คืนแรก เด็กมันออกมาแล้วมันก็พิสูจน์ไม่ได้หรอกว่ามันเป็นลูกของใคร แล้วเอ็งก็เป็นเมียเขาแล้ว เขาจะกลางใจอะไร เขาก็อาจจะเลียดตามเลย เพราะนิสัยนิสัยเขาไม่ใช่คนมูทะลุเอาแต่ใจตัวเอง แล้วช่วงก่อนจะคลอดมึงยังมีเวลาปลุกใจเขาไว้ได้อีกตั้งนาน

หนูไม่คิดกลับตัวกลับใจอะไรทั้งนั้นล่ะ หนูเลือกทางเดินของหนูแล้ว พ่อจะฆ่า จะเขียนตีหนู ก็เอา

ถ้ามึงไม่ยอมให้พ่อชานอนด้วยแล้ว เรื่องมันลูกลามใหญ่โต มึงกับกูก็เตรียมตัวขาดกัน

เมื่อมึงไม่เห็นว่อกูเป็นพ่อมึง กูก็จะไม่เห็นมึงเป็นลูกกู มึงเลิกกับพ่อชาก็เมื่อไหร่ เขาหอบผ้าลงจากเรือนกูวันไหน มึงก็ต้องหอบผ้าไปอยู่ที่อื่นวันนั้น แล้วมึงก็อย่าอยู่ที่ชะมึงให้กูเห็นหน้าด้วย ไม่งั้นกูเอามึงตาย”

(กรงกรรม. 2560 : 386-387)

“ก้านนครเคยเอ่ยปากบอกว่า พี่สาวของเพียงเพ็ญแต่งงานกันแล้ว ได้เฝ้ากำปั่นเงินกำปั่นทองกันทุกคนนั้นเป็นความจริง ทั้งสายพิน โสภา พรพรรณ ออกเรือนไปโดยความเห็นชอบของผู้ใหญ่ ชีวิตหลังแต่งงานอยู่ดีมีสุข มีคน

นับหน้าถือตา มีแต่เพียงเพ็ญเท่านั้นซึ่งถือว่า ‘แหกคอก’ ทำความเสื่อมเสียทำเรื่องอับยศอดสู ทำเรื่องหนักใจมาให้พ่อแม่ จนต้องหาวิธีปราบพยศทุกวิถีทาง”

(กรงกรรม. 2560 : 492)

จากข้อความข้างต้น เพ็ญเพ็ญเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่พยายามจะปฏิเสธต่อการถูกคลุมถุงชนและเลือกที่จะมีความสัมพันธ์และแต่งงานกับคนที่ตนเองรักจนเสียความสาวปล่อยตัวปล่อยใจมีเพศสัมพันธ์กันก่อนแต่งงานจนทำให้เธอต้องขึ้นมา พอเรื่องรู้ถึงพ่อแม่ก็ทำให้พ่อแม่อับอายและเป็นทุกข์ใจอย่างมาก แต่สุดท้ายแล้วเพ็ญเพ็ญก็เลือกความสุขสบายของชีวิตยอมรับการคลุมถุงชนจากพ่อแม่ที่เลือกผู้ชายที่พ่อแม่คิดว่าดีที่สุดให้ เพ็ญเพ็ญไม่ยอมหนีไปกับก้านเพราะถ้าหนีไปก็กลัวว่าตนเองจะลำบาก ด้วยพ่อแม่เลี้ยงมาให้สุขสบายไม่เคยทำงานหนัก ประกอบกับพ่อแม่ได้ช่วยแก้ปัญหาเรื่องหาพ่อของลูกในท้องเธอได้แล้ว เธอก็จะไม่ถูกประจานให้อับอายเสียชื่อเสียง เธอจึงเอาคำว่าไม่ยากเนรคุณพ่อกับแม่มาใช้เป็นเหตุผล แต่แท้ที่จริงแล้วเหตุผล คือ เธอกลัวไปตกระกำลำบากและไม่ได้สมบัติที่ควรเป็นของเธอ และเธออ้างว่าการแต่งงานกับคนที่พ่อแม่เลือกให้ เป็นการตอบแทนบุญคุณและจะได้ไม่เป็นการเนรคุณหรือทำให้พ่อแม่เสียใจ แต่การลักลอบชิงสุกก่อนห่าม ทำให้ตนเองท้องไส้จนไม่มีพ่อก็เป็นการทำให้พ่อแม่เสียใจและอับอายอย่างยิ่ง พ่อแม่จึงจับเธอใส่ตะกร้าล้างน้ำเพื่อกอบกู้ชื่อเสียงรักษาหน้าตาของตนเอง

การที่เพ็ญเพ็ญไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ถือเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การชิงสุกก่อนห่ามจนท้องเป็นการลดคุณค่า ลดศักดิ์ศรีของความเป็นผู้หญิงลงไป การลักลอบได้เสียกันของชายหญิงไม่เข้าตามตรอกออกตามประตู ถือเป็นการไม่ให้เกียรติพ่อกับแม่ของฝ่ายหญิงอย่างมาก ถือว่าเป็นความประพฤตินี้ที่ไม่เหมาะสมและไม่ควรเอาเยี่ยงอย่าง

มาลา

มาลา เป็นตัวอย่างของลูกสาวที่ไม่รักนวลสงวนตัว ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ปล่อยให้อารมณ์ความต้องการทางเพศอยู่เหนือเหตุผล ปล่อยตัวปล่อยใจให้กับผู้ชายเพราะหลงคารมผู้ชายจนลืมคำสั่งสอนของพ่อแม่ ทำให้ความสัมพันธ์ทางกายเลยเถิดถูกผู้ชายหวังพินแล้วทิ้ง มาลาจึงถูกสังคมประณามว่าเป็นผู้หญิงที่ใจง่าย ชีวิตของเธอล้มเหลวเพราะพฤติกรรมของมาลาเป็นตัวอย่างของลูกที่ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ชีวิตเลยไม่ประสบความสำเร็จหรือพบเจอความสุขสมหวังในชีวิต

“มาลาารู้แล้วว่า อนาคตของตนนั่นจะเป็นอย่างไร แต่ปัญหาของมาลาในขณะนี้ คือ เธอไม่ใช่สาวน้อยบริสุทธิ์ผุดผ่องคู่ควรกับไอ้ทิดหน้าหยกผู้นั้น แต่ถ้าเขapingใจเธอ และพ่อพอใจเขา เธอหนีเขาไม่พ้นแน่ มาลาก็มั่นหน้าก้มตาคิดหาทางออก

พ่อ ขอเวลาให้ฉันกับเขาคุยกันก่อนดีกว่านะพ่อ ยังคุยกันไม่ถึงครึ่งชั่วโมงพ่อรู้ความรู้สึกนึกคิดของเขา ถ้าไปด้วยกันไม่ได้ฉันจะแย่นะ แต่ถ้าเขาชอบฉันจริงเขาต้องรอฉันได้ และถ้าเราด่วนตัดสินใจไปก็เหมือนกับว่าเขาอยากแต่งงานกับเขาจนตัวสั่น ฉันคิดอย่างนี้แล้วถ้าฉันมีวิชาความรู้จนเปิดร้านเปิดโรงได้มันก็เป็นผลดีกับเขากับตัวฉันเองด้วย

ฉันไม่อยากแต่งไปแล้วต้องไปเป็นข้าให้แม่ผู้จิกหัวใช้อย่างเดียวนะ เพราะไปเรียนอยู่ในเมืองมาลาจึงรู้เห็นเรื่องราวของสะใภ้คนจีนจนพูดได้คล่อง

แล้วคำสั่นสอของหมั้นของฉัน แล้วแต่พ่อจะเรียก ฉันเองก็คงไม่ได้อยู่ดูแลพ่อกับแม่ ไม่ได้ทดแทนบุญคุณที่เลี้ยงฉันมาเป็นอย่างดี พ่อเรียกเขาไปแพ่ง ๆ หน่อยละกันนะ พูดไปแล้วมาลาก็ก่อนน้ำตาคลอเพราะทางที่จะแก้ปัญหาคราวนี้คือเธอจะต้องไม่มีลูก”

(กรงกรรม. 2560 : 601)

จากข้อความข้างต้น พ่อแม่ของมาลาได้หมายตาผู้ชายที่ดีและมีฐานะดีเอาไว้ให้มาลา แล้วถามลูกสาวว่าพร้อมที่แต่งงานเมื่อไหร่ มาลาจึงต้องคิดหาทางออกให้กับปัญหาของเธอคือการที่เธอไม่เชื่อฟังพ่อ ปล่อยตัวปล่อยใจให้ผู้ชายเซซเซพอกเขาสุขสมอารมณ์หมายพอรู้ว่ามาลาท้องก็ไม่รับผิดชอบ ไล่ให้มาลาไปทำแท้งซึ่งมาลาไม่ทำเพราะกลัวบาปกรรม ดังนั้น การที่มาลาจะไปแต่งงานตามที่พ่อกำหนดให้เธอ เธอจึงต้องแก้ปัญหาโดยแต่งงานแล้วจะต้องย้ายไปอยู่ที่บ้านของสามี ดังนั้น เธอต้องไม่มีลูกติดไปด้วย และที่สำคัญมาลาปกปิดพ่อกับแม่เรื่องลูก ไม่ยอมสารภาพผิด แต่ที่ยอมแต่งงานเพราะต้องการแก้ปัญหาที่เธอท้องไม่มีพ่อ และบอกให้พ่อเรียกสินสอดแพ่ง ๆ เพราะเธอรู้สึกผิดที่โกหกและไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ยังไม่ทันเรียนจบก็ท้อง และคงไม่ได้มีโอกาสตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ที่เลี้ยงเธอมา เธอจึงตอบแทนบุญคุณด้วยการให้เรียกค่าสินสอดจากฝ่ายชายแพ่ง ๆ พฤติกรรมของมาลาถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นตัวอย่างของลูกที่ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ชีวิตเลยล้มเหลว แต่มาลาที่มีสติที่คิดจะแก้ปัญหาให้กับชีวิตของเธอ การที่ไม่ยอมปรึกษาพ่อแม่จึงทำให้มาลาต้องแก้ปัญหาเองเพียงลำพัง

อุไร

อุไร เป็นลูกสาวที่แสดงบทบาทของลูกสาวที่ทำให้แม่ต้องเสียใจและอับอายขายหน้าในเรื่องที่อุไรยอมพลีกายมีเพศสัมพันธ์กับคนรักก่อนแต่งงานจนทำให้ตนเองตั้งครรภ์ขึ้นมา และถูกฝ่ายชายขานปฏิเสธความรับผิดชอบ แม่สามีไม่ยอมรับ เพราะกลัวหาว่าอุไร เป็นผู้หญิงไม่ดี ใจง่าย เมื่อแม่รับรู้ถึงพฤติกรรมของลูกสาวจึงทำให้แม่เสียใจมากเพราะได้ยืมชาวบ้านนินทาลูกสาวของตนเองไปในทิศทางที่ไม่ดี

“อ๊ายมันพูดว่า เมื่อก่อนมันเห็นเองกับสื่อพงษ์ทำอะไรกันน้ำ ไม่จริงใช่ไหม”

“แม่ ฉันพลาดไปแล้วจะ พลาดไปแล้วจริง ๆ”

นางอุ้นน้ำตาไหลลงหน้า นึกอยากจะจิกทิ้งคำทอที่ลูกสาวทำขายหน้า แต่นางก็ทำไม่ได้
อุไรก้มหน้าซ่อนน้ำตาด้วยคิดว่าแม่จะลงอาญา แต่พอเงยหน้าขึ้นมาก็พบว่าใบหน้าของแม่นั้นนอนงด้วยน้ำตาเช่นกัน
หญิงสาวจึงโผล่เข้าซุกที่ตัก

“แม่ อย่าเย็บแบบนี้สิ ทำไมแม่ไม่ดำนัน ทำไมแม่ไม่ตีฉัน”

“ทำไปแล้ว มันได้อะไรขึ้นมา ก่อนทำ ทำไมไม่คิดให้ดี”

“ฉันไม่รู้ มัน...เอ่อ เขาบอกว่าเขาจะแต่งงานกับฉัน เขาบอกว่าจะให้พ่อแม่มาสู่ขอฉันในเร็ววันนี้”

“แล้วถ้ามันไม่มาล่ะ” นางถามลงหยิ่งดูความรู้สึกของลูก ซึ่งถ้าพูดให้รู้ในวันนี้ไปเลยก็จะเสียใจไปทีเดียว
แต่ถ้ามีหวังแล้วหวังนั้นพังทลาย มันอาจจะเจ็บกว่าที่เจ็บในวันนี้ก็ได้

“เขาต้องมาแน่ ๆ เขาต้องมา” ความหวังของอุไรอยู่ที่อ้อมพรและเมื่อเห็นลูกมีความหวัง นางอุ้นจึงจำต้อง
กลืนความขมขื่นนั้นลงคอเสีย”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 91)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นบทบาทของลูกสาวที่ทำให้แม่ต้องเสียใจและอับอายขาย
หน้าในเรื่องที่อุไรยอมพลีกาย เสียความสาวให้กับผู้ชายก่อนที่จะแต่งงานกัน มีคนไปเห็นและนำมา
นินทาให้ชาวบ้านฟังจนเรื่องมาถึงหูของแม่ จึงทำให้นางอ่ำผู้เป็นแม่เสียใจที่สุด เสียใจเพราะนางไม่
สามารถอบรมสั่งสอนให้ลูกรักนวลสงวนตัวได้ เสียใจที่ลูกพลัดทำเสียทีและผู้ชายไม่ยอมมาสู่ขอลูก
สาวกับนาง และรู้ว่าการเสียความสาวให้ผู้ชายไปแล้ว ผู้หญิงก็เหมือนไร้ค่า ไร้ราคา ผู้ชายจะทิ้งหรือไม่
มารับผิดชอบก็ได้ เป็นลูกผู้หญิงมีแต่เสียกับเสีย นางอุ้นจึงต้องเป็นทุกข์เพราะลูกสาวอย่างอุไร
ประพฤตินอกนอกนอกลู่นอกทางทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ทำให้ชาวบ้านนินทา ประณามว่าเป็นผู้หญิงใจ
ง่าย แต่สุดท้ายถึงแม้ลูกสาวจะประพฤติตัวไม่ดี ใช้ชีวิตที่เหลวแหลกอย่างไร แต่นางอ่ำผู้เป็นแม่ย่อมรัก
และพร้อมจะให้อภัยลูกได้เสมอ และพร้อมที่จะช่วยลูกแก้ไขปัญหาที่ทำให้ลูกทุกข์ใจ

สถานภาพและบทบาทของลูกสาวในนวนิยายของจุฬามณี พบว่า บทบาทของลูกสาวกตัญญู
มีพฤติกรรมที่ดี คือ การเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ มีความกตัญญูตอบแทนบุญคุณพ่อแม่
ดูแลปรนนิบัติ ดูแลเอาใจใส่พ่อแม่ ดูแลเรื่องอาหารการกิน ดูแลยามพ่อแม่ไม่สบายเจ็บไข้ได้ป่วย
เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือเสาหลักของบ้านที่ต้องสร้างอาชีพต้องพึ่งพาตนเองในการหารายได้มาจุน
เจือครอบครัว เป็นที่พึ่งให้กับผองเพื่อนพี่น้องได้ รู้จักหมั่นหาความรู้ใหม่ ๆ ในการนำความรู้มาปรับ
ประยุกต์ใช้ในอาชีพของตน รู้จักหา รู้จักกิน รู้จักใช้ รู้จักเก็บออม ประหยัดไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายหรือ
ใช้เงินมือเติบเกินตัว ไม่หลงมัวเมาในอบายมุข ขยัน ซื่อสัตย์ อุตุน ไม่ลักขโมยทรัพย์สินของคนอื่น
รู้จักรักนวลสงวนตัว งานบ้านงานเรือน งานครัว อยู่อย่างพอพรั่ง เข้มแข็งไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ผ่าน
เข้ามาในชีวิต ผู้หญิงที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา เชื่อว่าการศึกษามีความรู้ที่ทันสมัยจะช่วยทำ
ให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถตัดสินใจเลือกคู่ครองด้วยตนเอง ให้พ่อแม่ครอบครัวเห็นด้วยกับการ

คบหากันจนกระทั่งความรักสุกงอมและแต่งงานกัน ส่วนลูกสาวที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีหรือเป็นลูกสาวออกตัญญูนั้นเป็นผลมาจากการปลูกฝังค่านิยมที่ผิด การเลี้ยงแบบตามใจโตมาเอาแต่ใจตนเอง มีความขี้อิจฉา ริษยา ไม่ยินดีกับความสำเร็จของคนอื่น ไม่เชื่อฟังคำเตือนหรือคำแนะนำสั่งสอนของพ่อแม่ ใช้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล ให้กิเลสตัณหา ราคะ ความโลภปิดตาให้มีติดบอด ไม่สนใจศีลธรรมอันดีงาม พร้อมทั้งจะยอมทุกอย่างเพื่อความรักโดยไม่สนความถูกต้อง หนีตามผู้ชายโดยไม่สนใจว่าสิ่งที่ทำลงไปจะเป็นเรื่องที่ไม่ดีถูกติฉินนินทา ถูกสังคมประณามว่าเป็นหญิงชั่ว ไม่รู้จักรักษานวลสงวนตัว เป็นผู้หญิงใจง่าย ให้คนอื่นดูหมิ่นเกียรติ สร้างความเดือดร้อนทำให้พ่อแม่ทุกข์ใจ

3.1.5 สถานภาพและบทบาทของเพื่อน/พี่น้อง

พี่น้อง หมายถึง บุคคลหลายคนที่เกิดจากบิดาและมารดาคนเดียวกัน (พี่น้องร่วมบิดามารดา) หรือเกิดจากบิดาหรือมารดาเดียวกันฝ่ายใดอย่างหนึ่ง (พี่น้องร่วมบิดา, พี่น้องร่วมมารดา) หมายความว่า รวมถึงพี่สาว น้องสาว ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง

พี่น้องมีความสัมพันธ์ระหว่างกันได้หลายรูปแบบ ทั้งความสัมพันธ์ที่ดี เช่น การให้ความช่วยเหลือ แบ่งปัน เป็นเพื่อนเล่นกัน เป็นที่พึ่งพิงทางใจ เป็นที่ปรึกษา เนื่องจากพี่น้องสามารถเข้าใจปัญหาของกัน

และกันได้ดี มีการสื่อสารระหว่างกันที่มีประสิทธิภาพ ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพี่น้องของตนได้ และบางครั้งก็เป็นเพื่อนพุดคุยในบางประเด็นที่อาจจะคุยกับใครไม่ได้ เช่น เรื่องเพศ เรื่องความรัก เป็นต้น

นอกจากความสัมพันธ์ที่ดีแล้ว พี่น้องอาจมีรูปแบบความสัมพันธ์ที่ไม่ดีเกิดขึ้นได้ เช่น การทะเลาะเบาะแว้ง การต่อสู้กัน หรือเกิดความอิจฉาริษยากันได้

ความสัมพันธ์ระหว่างคนเรานั้นไม่ได้มีเพียงแค่เรื่องของคู่รักแต่เพียงอย่างเดียว แต่ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนก็เป็นสิ่งที่ทำให้แต่ละคนนั้นมีความสุข มีความหวัง และมีกำลังใจในการใช้ชีวิตมากขึ้น เพราะถ้าได้เพื่อนที่ดีมีคุณภาพ ต่อให้มีจำนวนน้อยก็จะมีรู้สึกได้ว่าตัวเองต้องต่อสู้อยู่เพียงลำพัง

ในนวนิยายของจุฬามณี ตัวละครหญิงที่มีสถานภาพและบทบาทของเพื่อนหรือพี่น้องมีรายละเอียดดังนี้

3.1.5.1 เพื่อน/พี่น้องที่รักและช่วยเหลือแบ่งปันกัน

เรณูและวรรณ

บทบาทของพี่สาวที่แสนดีของเรณู คือการส่งเสริมให้น้องสาวอย่างวรรณได้มีโอกาส

เรียนตัดเย็บเสื้อผ้าเพื่อนำความรู้มาเปิดร้านทำกิจการร้านตัดเสื้อเลี้ยงชีพตนเองได้ เพราะเรณูไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือจึงเล็งเห็นถึงสำคัญของการศึกษาว่าจะสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและน้องสาวได้

“เรณูเผลอคิดถึง ‘วรรณ’ น้องสาวคนเล็กที่ตนส่งเสียให้เรียนตัดเย็บเสื้อผ้าอยู่ที่ปากน้ำโพ ถ้าวรรณาได้ผู้ชายดี ๆ แบบกมล ชีวิตของวรรณคงจะมีความสุข”

(กรงกรรม. 2560 : 33)

การแสดงความรักของพี่สาวที่มีต่อน้องสาว ห่วงใยวรรณที่กลัวผู้ชายจะมาหลอก กลัววรรณจะหลงการมผู้ชายและพลาดท่าเสียที ดังนั้น เพื่อเป็นการเตือนสติให้น้องสาวรู้ทันเล่ห์เหลี่ยมของผู้ชายจึงย้าเตือนกับน้องสาวบ่อยครั้ง

“พี่เรณูย้านักย้าหนาเรื่องให้ระวังการมผู้ชายไว้ให้ดี เพราะผู้หญิงอ่อนต่อโลก อ่อนประสบการณ์ นั้นพลาดท่าเสียทีเพราะการมหวานกันมานานักต่อนักแล้ว”

(กรงกรรม. 2560 : 134)

การแสดงความรักของพี่สาวอย่างเรณูของวรรณที่ตอนนี้เรณูเจอกับความทุกข์ มีเรื่องที่ไม่สบายใจ วรรณในฐานะน้องสาวต้องคอยยืนอยู่เคียงข้างพี่สาว คอยปลอบใจอยู่เป็นเพื่อน ให้คำปรึกษาให้พี่สาวได้ระบายความทุกข์ภายในใจ และช่วยกันฝ่าฟันและแก้ปัญหาไปด้วยกัน

“ไหนพี่เคยบอกว่า พี่เดินมาไกลเกินกว่าจะย้อนกลับใจ อย่างไรก็ตามอย่าปล่อยให้ชีวิตตกต่ำไปกว่าเดิม และพี่ก็ต้องไม่ลืมว่า ตอนนี้มีฉันอีกคนที่เอาชีวิตรมาฝากไว้กับพี่และพี่ก็ยังมิไ้ป้อก ชีวิตคนเรานั้นมีเรื่องใหม่ ๆ มาเรียกความสนใจคนอยู่ตลอดอยู่แล้วมัวไปจมปลักกับเรื่องในอดีตเป็นทุกข์เป็นร้อนไปก็ไม่ได้ประโยชน์อะไร”

(กรงกรรม.2560 : 405)

เรณูกับจันทา

เรณูและจันทามีความสัมพันธ์เป็นเพื่อนที่หวังดีต่อกัน การแสดงความรัก ความหวังดีต่อเพื่อนของเรณูและจันทา ด้วยความรักและเป็นห่วงที่กลัวเพื่อนจะถูกผู้ชายหลอก ดังนั้น จึงพูดเพื่อเตือนสติเพื่อนไม่ให้หลงไปกับคำพูดของผู้ชาย

“อย่าหาว่าเพื่อนอย่างนี้เลี่ยนะ ในฐานะที่พี่ผ่านโลกมามากกว่าเธอ พี่จะเตือนไว้ว่าคนพวกนี้ มักเจ้าชู้อย่าได้ไว้ใจไปไหนมาไหนกับเขาตามลำพังเด็ดขาด

คำพูดของเรณุนั้น ยิ่งกว่าเข็มทิ่มแทงจิตใจของจันทาเพราะ ‘อ่อนต่อโลก’ จึงได้กลายเป็น ‘เหยื่อ’ โดยไม่รู้ตัวแถมถูกตราหน้าว่า ‘โง่’ ‘หน้าด้าน’ และ ‘ไร้ยางอาย’ ซึ่งเป็นเหมือนรอยมีดที่กรีดลึกลงไปในหัวใจของจันทา จนยากลืมเลือน

ผู้ชายนะไอ้ตอนมันอยากได้มันก็ดันรนจะเอาให้ได้ ให้มันทำอะไรมันก็ยอม พอมันได้เราแล้ว มันก็เป็นอีกอย่าง พี่เห็นมาเยอะแล้ว อีกอย่างพี่ไม่ได้ดูถูกเธอนะจันทา คือ เราต้องไม่ลืมว่าเราเป็นใคร เขาเป็นใคร เผื่อใจไว้บ้าง แผนพลิกขึ้นมาจะได้ไม่เจ็บ

ถ้าเขารักเธอจริง อยากได้เธอเป็นคุณนายจริง ๆ เขาต้องพิสูจน์ตัวเองให้มากกว่าคนอื่น ๆ ตอนนี้เรารู้หรือยังว่าบ้านช่องพื้นเพเขาเป็นคนที่ไหน มีลูกมีเมียอยู่ข้างหลังหรือเปล่าเขาคิดจะพาพ่อแม่มาดูตัวเธอหรือเปล่า เขาพูดถึงเรื่องแต่งงานบ้างไหม ออกเงินซื้อเสื้อผ้าของกินให้บ้างไหม และเขากล้าที่จะบอกกับคนที่ทำงานของเขาไหมว่าเขาชอบเธอและไม่ฉวยโอกาสจากช่วงล่งเกินเธอเมื่อมีโอกาส เขาให้เกียรติเธอไหม ก็ประมาณนี้แหละ”

(กรงกรรม. 2560 : 120)

เรณูกับอาซา

การแสดงบทบาทของการเป็นพี่ที่ปรึกษาและการปรับทุกข์กันระหว่างเรณูกับอาซาเปิดใจคุยกันเพื่อจะได้ดูแลให้ความช่วยเหลือกันต่อไป เรณูบอกว่าถึงแม้เธอจะเรียนหนังสือมาน้อย แต่ก็สามารถทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาที่ดีในเรื่องต่าง ๆ ได้ เพราะการที่เธอพบเจอผู้คนมาหลากหลายแบบ ทำมาหลายอาชีพ ทำให้เธอมีประสบการณ์ตรงที่สามารถถ่ายทอดหรือแนะนำคนอื่นได้ในฐานะที่ปรึกษาที่มากด้วยประสบการณ์

“พี่ท้องกับพี่เซยตั้งแต่อายุ 17 พอพี่สาวพี่รู้บ้านแทบจะลุกเป็นไฟ แม่ให้พี่หลบไปอยู่หัวหวายจนคลอด แล้วแม่พี่ก็ไปรับลูกพี่มาเลี้ยง ลูกพี่ไม่ได้เรียกพี่ว่าแม่หรอก เรียกพี่ว่าพี่

แม่พี่เอาเขามาเลี้ยงตั้งแต่มันเกิด บอกกับคนอื่นว่าเป็นลูกหลง หลังคลอดมันแล้วพี่ก็ไปเป็นเด็กหน้าร้านที่ตาสลิลแบบร้านเธอนี้แหละ แล้วก็มาทำงานที่บาร์จนเจอกับพี่ไช้

พี่รู้ตัวว่าพี่ไช้ผู้หญิงดิบตืออะไร แต่พี่บอกกับเธอได้คำเดียวว่าพี่รักพี่ชายเธอจริง ๆ ไม่ได้คิดมาหลอกลวง ไม่ได้คิดมาปกปิดอะไร นอกจากอยากอยู่กับคนที่พี่รัก อยากตั้งต้นชีวิตใหม่เท่านั้นจริง ๆ รักไม่รักพี่ไม่รู้ แต่พอเรารู้ว่าพี่ท้อง เขาก็เต็มใจรับผิดชอบและพาพี่มาที่นี่

อาซา วันหนึ่งถ้าซาร์รักใคร่มาก ๆ ซาจะมองข้ามความผิดพลาดในอดีตของเขาได้ไหมความสุขของคนที่มีความรัก คือ ได้อยู่กับคนที่เรารักนะซา ทุกข์มันก็ทนได้ถ้าใจมันสมปรารถนา วันหนึ่ง ถ้าซามีปัญหาหัวใจ ปรึกษากับพี่ไค้เนะ ถึงพี่จะเรียนหนังสือมาน้อยแต่พี่มั่นใจว่าพี่เจอคนมาเยอะ มันเป็นสัญชาตญาณเอาตัวรอดของมนุษย์นะ ไม่ได้เก่งกาจอะไรหรอก”

(กรงกรรม. 2560 : 128-129)

เรณูกับแจ้

การแสดงให้เห็นถึงบทบาทของการเป็นเพื่อนที่มีความหวังดีต่อกัน คบหากันด้วยความจริงใจ ความสัมพันธ์ของแจ้กับเรณูคือความเป็นเพื่อนที่มีมิตรภาพที่ดีต่อกัน ยามที่เพื่อนเจอปัญหา

หรือเผชิญหน้ากับมรสุมรุมเร้าชีวิต เพื่อนก็ต้องแสดงบทบาทในการยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ ช่วยชี้แนะ เตือนสติให้เพื่อนคิดได้ และดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง ถ้าเพื่อนทำผิดทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา ก็ต้องรู้จักปรามหรือเตือนไม่ให้ทำผิดซ้ำสองและถลาลึกไปกับสิ่งที่เพื่อนเห็นผิดเป็นชอบ ที่สำคัญเพื่อน ต้องรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน เหมือนกับแจ้ที่แนะนำและเตือนสติเรณูให้คิดดี ทำดี และแก้ไขสิ่งที่ตน ได้ทำผิดพลาด เอาชนะใจแม่สามีด้วยการคิด ทำดี แล้วดอกผลจากการทำความดีจะตอบแทนความดี ของเรา นั่นก็คือ ความสุข

“เรณูกล้าหาญยอมรับผิด ทำไมเจ๊ถึงยินยรับฟังคำโกหกหลอกลวงของคนเลวอย่างฉัน ก็เธอบอกเองว่า ถ้าเป็นคนอื่นถาม เธอก็จะไม่ยอมรับ พอดีเป็นแจ้ถามเธอถึงยอมรับก็แสดงว่าเธอรักแจ้ ไวใจแจ้ และซื่อสัตย์กับ มิตรภาพของเรา เรณูแจ้จะอายุจะ 40 แล้วนะแจ้เห็นคน รู้จักคนมาเยอะแยะมากมาย คนอย่างเธอไม่มีทางคิดทำ ร้ายใครก่อนอย่างแน่นอน

ถ้าจะให้แจ้ตัวฉันก็จะบอกว่าที่ตาคีกับเฮียใช้ฉันทำลงไปเพราะฉันรักเขา ฉันอยากเอาชนะเขา เอาชนะ เพื่อน ๆ ที่ดูถูกเหยียดหยามว่าฉันทำอาชีพอย่างนั้นจะไม่มีความสุขที่ฉันอย่างเฮียใช้จะสนใจ และอีกอย่างฉันก็ อยากมีชีวิตเหมือนผู้หญิงทั่ว ๆ ไปคือได้อยู่กับคนที่ฉันรัก สร้างอนาคต สร้างชีวิต มีลูกมีเต้าด้วยกัน ส่วนแม่ย้อยฉัน ทำไปเพราะต้องการอยู่กับคนที่ฉันรักเท่านั้น ฉันไม่มีเจตนาหลอกลวงเอาทรัพย์สินอะไรของแกเลยสักนิด ไม่ว่าจะ เป็นสร้อยคอ รานี้ เรื่องเงินลงทุนทำมาหากิน ฉันเพียงแค่อยากให้แกเมตตาฉันบ้าง แต่ฉันคิดไม่ถึงว่าฤทธิ์ของมัน จะทำให้แกเปลี่ยนมาติดกับฉันถึงเพียงนี้

แต่แจ้วมันก็เป็นอย่างนี้เพราะคุณงามความดีของเธอด้วย ฉันรู้สึกว่ายามที่เธอปรนนิบัติดูแลแม่ผัวเธอนั้น เธอ ไม่ได้ทำอย่างเสแสร้งแกล้งทำ แต่เธอทำให้ด้วยความเต็มใจ

ก็เขาเป็นแม่ผัวฉัน แม่ผัวก็เหมือนแม่ของตัวเอง รักลูกเขาก็กต้องรักแม่รักพ่อเขาด้วยอีกอย่างฉันก็นึกอยาก ตอบแทนเรื่องที่แกให้ทอง ให้ร้านฉัน แม้มันจะเกิดจากเกิดขึ้นเพราะคุณไสยก็ตาม

แต่เธอก็ยังคิดตอบแทน นั่นคือ เจตนาเธอไม่ได้เลวทรามแต่อย่างใด

แต่ฉันก็กลายเป็นคนที่คนทั้งชุมแสงมองด้วยสายตาเคลือบแคลงสงสัย ดูถูกเหยียดหยามไปซะแล้ว

เดี่ยวเรื่องมันก็เงียบ อดทนเอาหน่อยเพราะชีวิตคนเราน่ะมันมีเรื่องใหม่เกิดขึ้นเรียกความสนใจทุกวันอยู่ แล้ว เธอต้องพิสูจน์ตัวเองให้อาแปะ อากง อาซา เห็นว่าเธอต้องการแค่ความยุติธรรม ไม่ได้ต้องการมากกว่านั้น และที่สำคัญอย่าคิดทำผิดซ้ำสองอีก แล้วก็ทำดีตอบแทนเขาอย่างที่ดีไว้นั้นแหละ มันยังจะพอลดโทษทัณฑ์ได้บ้าง

รอให้เฮียใช้ปลดทหารมาก่อน รอให้มีลูกเต้าด้วยกันก่อน ถึงตอนนั้นสถานการณ์คงดีขึ้น แล้วหมอที่ ทำให้ แกก็บอกกับฉันว่าถ้าฉันมีความดีเป็นของคู่ตัว ของจะยังอยู่หรือว่าหลุดแล้ว ความดีนั้นก็ยังจะเป็นเครื่องผูกมัดใจคน เอาไว้ได้”

(กรงกรรม. 2560 : 395-397)

เรณูกับมาลา

การแสดงให้เห็นถึงบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาในฐานะพี่สาว เรณูกับมาลา มีความสัมพันธ์กัน ในฐานะพี่สาว น้องสาว เพราะมาลาเป็นเพื่อนกับวรรณ และวรรณก็เป็นน้องสาวของเรณู ดังนั้น

เรณูจึงให้คำปรึกษาในฐานะพี่สาวที่เคยผ่านเหตุการณ์แบบนี้มาแล้ว คือ ท้องโดยที่ยังไม่พร้อม และให้ข้อคิดและเตือนสติมาลาให้กล้าเผชิญหน้ากับความเป็จริงคือ ยอมรับและไปสารภาพผิดกับพ่อแม่ และทุ่มเทความรักมาให้ลูก เพราะลูกเป็นของขวัญอันล้ำค่าของผู้หญิงทุกคน

“คำพูดของเรณู เป็นเสมือนแสงสว่างอันริบหรี่ แต่มันก็ทำให้มาลาสงบสติอารมณ์คลายความกังวลและความทุกข์ใจลงไปได้บ้าง ‘มาลา’ ของขวัญที่ล้ำค่าที่สุดในชีวิตของผู้หญิงเราก็คือการได้มีลูก ถึงแม้ว่าพ่อเขาจะไม่ยอมรับ ก็เชื่อว่าเราจะหมดหนทางเลี้ยงลูกขึ้นมา หมาแมวมันยังดันรนเลี้ยงลูกของมันได้ เราเป็นคนเราต้องดีกว่านั้น และพ่อแม่ของเราพ่อแม่ของเธอนั้นแหละ ถึงเขาจะดุร้ายแค่ไหนแต่อย่างไรเขาก็เป็นพ่อแม่ ลูกทำผิดทำพลาดถ้าเขาจะเยียนตีเขาอย่ามีสิทธิ์ แต่เขาก็คงไม่ฆ่าแกลงได้ลงคอหรอก กลับเขาจะลาไปนะ แล้วไปสารภาพความจริง เริ่มต้นที่แม่ของเธอก่อน ให้แม่เป็นกันชน ให้แม่เข้าไปคุยกับพ่อหลังจากนั้นก็ก้มหน้ายอมรับโทษทัณฑ์ไป เขาตีเขาก็คงดีไม่ถึงตายหรอกเพราะอย่างไรรออีกเป็นลูกสาวเขา เด็กในท้องอย่างไรก็เป็นสายเลือดของเขาเหมือนกัน เชื่อพี่นะ สงบสติอารมณ์ทำให้เข้มแข็งคราวนี้ถือว่าเป็นบทเรียนชีวิต ว่าผู้ชายเลว ๆ มันไม่มีค่าพอจะให้รักหรือคิดฝากชีวิต เอาความรักนั้นมาทุ่มเทให้กับลูกเถอะนะ อย่างไรก็ตามลูกก็เป็นของเราอย่างไม่มีวันเปลี่ยนแปลง และพี่ก็เชื่อว่าพื้นฐานฐานะทางบ้านของเธอยังดีกว่าคนอื่นเขาอีกตั้งมากมายคืนนั้นมาลากลั้มมาที่หอพักด้วยท่าที่อ่อนระโหยโรยแรง และจะทำให้ได้มากขึ้น แม้จะบอกตัวเองว่าความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย พ่อคงไม่เอาถึงตาย คนกะลาก็เชื่อว่าไม่เคยมีคนท้องโดยไม่มีพ่อ ท้องแล้วลูกทั้ง แต่เล็ก ๆ มาลาที่ยังรู้สึกหวาดกลัว”

(กรรกรรม. 2560 : 576)

เรณู จันทา แจ้

ความสัมพันธ์ของเรณู จันทา แจ้ เป็นการแสดงบทบาทของเพื่อน พี่ ที่คอยช่วยเหลือดูแลเพื่อนที่กำลังตกทุกข์ได้ยากหรือกำลังเผชิญกับมรสุมในชีวิต แจ้ และเรณู คอยปลอบใจอยู่เคียงข้างจันทาในวันที่เธอแย่งที่สุดในชีวิต และพร้อมที่จะยื่นมือเข้าไปช่วยด้วยการช่วยกันแก้ปัญหาหรือหาทางออกของปัญหาช่วยกัน เรณูและแจ้ช่วยให้จันทาไปเรียนเพื่อจะได้มีอาชีพติดตัวเพื่อจะได้เลี้ยงชีพของตนเองได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ จันทาซาบซึ้งในบุญคุณที่พี่สาวทั้งสองคนได้ช่วยเหลือเธอ ช่วยอุ้มเธอขึ้นมาจากขุมรกรกที่เธอกำลังเผชิญอยู่เพียงลำพัง ถือเป็นความโชคดีของจันทาที่เจอภักถยามิตรที่ดีและจริงใจ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือเธออย่างเต็มกำลัง

“จันทาไม่กล้าสู้หน้าใครอีกแล้ว หนูอยู่ขุมแสงต่อไปไม่ได้แล้ว แล้วหนูก็ไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหนด้วย”

“ชีวิตมันไม่ได้สั้นหนทางขนาดนั้นหรอกนะจันทา อย่าลืมนะเรามีมือมีตีนครบ”เรณูรีบขัด

“ชาติก่อนคงทำกรรมไว้อยะชีวิตหนูถึงได้มาเจอแบบนี้”

“ชาติก่อนชาติไหนก็อย่าไปสนใจมันมองแค่วันนี้ วันพรุ่งนี้ พ่อตั้งสติให้ดีกว่า ๆ คิดหาทางแก้ปัญหา”

“รู้ไหมว่าอาม่าเป็นห่วงเธอมากแค่ไหน”

“หนูทำให้อาม่าเสียหน้าเสียความเสียความรู้สึกกับหนู”

“อาม่าเขาไม่ได้คิดอะไรแบบนั้นเลย จันทาหาทางแก้ปัญหาใหม่เถอะ”

“เธอเคยบอกว่าอยากเรียนเสริมสวยไม่ใช่หรือ จันตา”

“แต่หนูไม่มีเงิน เงินเดือนหนูส่วนใหญ่ หนูส่งไปให้พ่อกับแม่ เหลือเก็บก็ไม่เท่าไร”

“ก็ทองที่อาม่าให้เป็นของขวัญวันแต่งงาน” เรณูหมายถึงทองชุดที่ยังคงอยู่ในตัวจันตา

“หนูไม่ได้แต่งงาน หนูคงต้องเอาคืนอาม่า”

“เอาอย่างนี้จันตา อาม่า แจ้งซัง และแจ้ สร้างวัดสร้างวามาก็เยอะนะ คราวนี้พวกเราจะช่วยคน จะชุบชีวิตคนเอาบุญบ้างละ เธอไม่ต้องกลับบ้าน กลับไปเธอก็คงต้องฆ่าตัวตายแน่ ฉันทก็ไม่อยากได้ยินข่าวร้ายแบบนั้นในวันหน้า ชีวิตเป็นของน้อยนะจันตาเธอไปวัดกับอาม่าเธอก็คงฟังเทศน์ฟังธรรมมาว่าการฆ่าตัวตายเป็นบาปมหันต์

เพราะฉะนั้นเธอไม่ต้องมาทำงานดูแลอาม่า แต่เธอจะได้เงินเดือนไว้ส่งเสียพ่อแม่เธอเหมือนเดิมที่เพิ่มเติม คือ เธอต้องไปเรียนเสริมสวยที่ปากน้ำโพพรงนี้เข้า เราไปกันแต่เข้าไปกับแจ้ ไม่ต้องสนใจสายตาใครเสียงใคร แจ้จะเอาเธอไปฝากเรียนเอง”

“แต่มันใช้เงินเยอะ”

“เยอะ แจ้ก็มีจ่าย แจ้จะช่วยเธอจนกว่าเธอจะตั้งหลักได้ แจ้มั่นใจว่าวันหน้าจันตาจะยืนด้วยขาของเธอได้”

“พี่ก็จะช่วยแจ้เขาด้วยเบื้องต้นพี่ให้ 2,000” พี่เรณู

“ไม่ต้องปฏิเสธไม่ต้องเกรงใจทำตามที่แจ้นี้บอกเถอะนะ วันนี้ที่งานมาลุ่มก็คิดว่าเธอกับคุณปลัดไม่ใช่เนื้อคู่กัน เรื่องมันถึงต้องมาลงเอยแบบนี้ จันตาพูดทั้งน้ำตาว่าบุญคุณของพี่ทั้งสองคนชาตินี้หนูไม่รู้จะตอบแทนอย่างไรหมด”

(กรรกรรม. 2560 : 623-624)

อัมพรกับอุไร

อัมพรกับอุไรเป็นพี่น้องกัน เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเป็นห่วงของพี่สาวกับน้องสาว เมื่อพี่สาวอย่างอัมพรเห็นน้องกำลังมีปัญหาหนักอกที่ไม่สามารถบอกกับใครได้ อัมพรในฐานะพี่สาวจึงกลายเป็นคนที่น้องสาวเชื่อใจและไว้ใจระบายปัญหาให้อัมพรฟัง และทั้งสองคนก็ปรึกษากันและช่วยกันคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหให้กับน้องสาวของตนเอง เพื่อไม่ให้แม่ต้องมาทุกข์ใจกับปัญหาที่ลูกสาวเป็นคนก่อเรื่อง แสดงให้เห็นถึงบทบาทการเป็นที่ปรึกษาของพี่น้องที่รักใคร่กัน ต้องดูแลช่วยเหลือไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์ก็ต้องร่วมกันฝ่าฟันอุปสรรคไปให้ได้ ถือเป็นการทำตามบทบาทหน้าที่ของพี่สาวน้องสาวได้ดี

“อุไร เอ็งเป็นอะไร ใครทำอะไรเอ็ง” อัมพรถามด้วยความห่วง

“ฉันไปเสียแล้ว อุไรร้องไห้ตัวโยนเพราะรู้ว่าระหว่างเธอกับลือพงษ์นั้นไม่น่าเป็นอย่างที่ใจคิดได้แล้ว ลือพงษ์ไม่เชื่อว่าเธอบริสุทธิ์ใจ เธอจะไปพูดอะไรได้ ก็เธอพลิกายให้เขาอย่างง่ายตายเอง ค่าของเธอมันหมดเพราะตัวเธอเอง แต่เธอไม่คิดว่าเขาจะเง่าเชื่อคนหาปลาและไม่คิดเลยว่าเขาจะเชื่อคำพูดพล่อย ๆ ของประยูร คนที่นับว่าเป็นลูกของศัตรูของเธอ เขาไม่ฟังเธอเลย เอาแต่พูดว่าเสียใจ เสียความรู้สึก เสียตายวันเวลาที่ได้คบหาดูใจกันหรือว่า มันไม่ได้จริงใจกับฉันตั้งแต่แรกอยู่แล้ว เลยหาเหตุมาอ้างที่จะไม่รับผิดชอบ”

“อัมพรไม่กล้าออกความคิดเห็น อุไรยังร้องไห้สะอึกสะอื้น ส่วนอัมพรนั้นก็กำลังคิดหาทางแก้ปัญหาให้น้องเราต้องแก้ปัญหาก่อนที่จะรู้ พี่ไม่อยากให้แม่ทุกข์ใจไปมากกว่านี้”

“อ๊ยมมันร้ายกว่าที่ฉันคิดไว้จริง ๆ”

“มันร้ายได้เราก็ร้ายได้ ถ้าชาตินี้มันจะจองเวรจองกรรมกับเรา แล้วทำไมเราจะให้มันทำอยู่ฝ่ายเดียวล่ะ ถ้าพี่ไม่มีความสุขมันก็จะไม่มีเช่นกัน 2 หัวต้องดีกว่าหัวเดียว อ๊ยม อัยมูร ชาตินี้มันอย่าได้มีความสุขเลยสายตาของอู๋รู่มันไม่ต่างจากพี่สาว”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 89)

3.1.5.2 เพื่อน/พี่น้องที่เกลียดและพร้อมจะแย่งชิงกัน ชักจูงกันไปทำเรื่องที่ไม่ดีหรือเรื่องที่ไม่ดีมีดังนี้

เจ้ากับพิไล

เจ้ากับพิไล แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเพื่อนหรือมิตรภาพจอมปลอมที่ทั้งสองคนคบกัน คอยกันเพราะเรื่องผลประโยชน์ เรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ และเรื่องที่ไม่ดีของชาวบ้าน การแนะนำชักชวนเพื่อนให้ทำธุรกิจสีเทา ที่ร้ายจากการทุจริตเลือกตั้งปู หรือการทำนาบนหลังคน การรับซื้อของเก่าที่มีแนวโน้มว่าจะมีราคาในอนาคตที่ไม่ทราบที่มาของของ การขายหอยเถื่อน การรับจำนำ จำนองที่ดินที่มีดอกเบี้ยยแพง เหมือนกับตนเอง เพราะความโลภทำให้มิตรภาพของสองคนแบ่งบาน จนทำให้ชักจูงกันไปในทางที่ไม่ดี ดังนั้น ในการเลือกคบมิตรเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะถ้าเราเลือกคบมิตรที่ดีมีความจริงใจคอยช่วยเหลือกันชีวิตก็มีความสุข แต่ถ้าเลือกคบมิตรที่หวังผลประโยชน์ ถ้าไม่มีผลประโยชน์ก็จะไม่คุยด้วย มิตรที่เสแสร้งแกล้งทำ ไม่จริงใจ แนะนำมีฉฉาชีพ แนะนำเราไปในทางที่ไม่ดี ชีวิตเราก็จะพบแต่ความพินาศ

“นางอำเป็นคนปากพล่อยสารแนเรื่องของชาวบ้านร้านตลาดมาแต่ไหนแต่ไร พิไลเพิ่งมาอยู่ใหม่เป็นเหมือนคนหัวเดียวกระเทียมลีบ ครั้นมีความคิดอ่านตรงกันพิไลจึงยัดนางอำไว้มัน นางอำก็ชอบคนอย่างพิไล เพราะหมดเรื่องจะคุย พอรู้สึกไว้นื้อเชื่อใจกันก็เผื่อแผ่วิธีหาเงินหาทองเข้าบ้านตามแบบแผนของตน นอกจากขายทองรูปพรรณแล้ว ที่นี่ยังรับจำนำทอง จำนองที่ดิน รับซื้อของเก่าที่มีแนวโน้มว่าจะมีราคาในอนาคตและเป็นเจ้ามือรับหอยเถื่อนอีกด้วย พิไลจึงพอมองเห็นลู่ทางทำมาหากินที่รู้สึกถูกกับจริตของตนหากว่านางอำจะอดทนอดกลั้นไม่ยกบ้านนั้นให้เป็นของตนอย่างที่เคยบอกไว้”

(กรงกรรม. 2560 : 448)

อู่กับบังอร

อู่กับบังอรมีความสัมพันธ์เป็นพี่น้องกัน แสดงให้เห็นถึงทัศนคติในการแต่งงานของสองพี่น้อง อู่กับบังอรที่มีความคิดแตกต่างกัน บังอรให้ความสำคัญกับการแต่งงานกับคนรวย เพราะแต่งงานไปแล้วจะสุขสบาย แต่อู่เลือกที่จะแต่งงานกับใครสักคนด้วยความรักแม้จะต้องแย่งชิงมาก็ตาม

อุ่นไม่ได้รักพี่ทิดอิน แต่บังอรแอบรักเธอจึงใช้เล่ห์เหลี่ยมในการโน้มน้าวใจให้อุ่นหนีไปโดยไม่ต้องแต่งงาน เธอจะเป็นคนแต่งงานเอง จึงวางแผนพูดชักจูงให้อุ่นทำตามเสียงเรียกร้องของหัวใจคือหนีตามผู้ชายที่อุ่นรักไป เพื่อที่ตนจะได้เป็นสะใภ้คนจีนแทน ซึ่งการเป็นลูกสะใภ้คนจีนเป็นสิ่งที่อุ่นไม่พึงปรารถนาที่ต้องไปดูแลพ่อแม่สามี และต้องถูกแม่สามีใช้งานเธออย่างกับทาส เพราะอาชีพค้าขายทุกเวลาที่เป็นเงินเป็นทอง เธอกลัวที่จะมีปัญหาเมื่อต้องไปตกอยู่ในสถานะจำยอมแบบนั้น สองพี่น้องจึงวางแผนเพื่อแค้นแค้นชิงความรักโดยที่ท่าเหมือนหวังดีต่อกัน แต่ก็แอบแฝงความเห็นแก่ตัวไว้

“พี่ทิดอิน ไม่ได้อยากได้หล่อนสักเท่าไร อยู่กับคนที่ไม่รักและไม่คุ้นเคยจะเป็นอย่างไร เธอจะอดทนได้ไหม นี่ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่อุ่นเอามาของคิด”

“พี่อย่าลืมนะว่าเขารวย แต่งกับเขาแล้วพ่อแม่น้อง ๆ จะได้สบาย” บังอรทำเป็นพูดถึงแต่สิ่งที่ดีที่อยากจะเป่าหูในแง่ร้าย ๆ

“รวยจนสำหรับพี่มันไม่สำคัญหรอก” เข้าทางบังอรจนได้

“ฉันก็คิดอย่างนั้นนะพี่ ถ้าเราแต่งงานกับใครสักคนมันก็น่าเกิดขึ้นเพราะความรัก”

“พี่ไม่ได้อยากได้พี่ทิดอินมาทำผัว พี่ไม่ชอบคนอ่อนแอ เลี้ยงไม่โต อะไร ๆ ก็พ่อแม่ถ้าพี่เป็นเขานะพี่ไม่ยอมแต่งงานหรอก ขายชี้น้ำตายเลย ถ้าพลาดจากพี่มาเอาน้อง และคิดดูเถอะ พี่มันก็ต้องเรียกว่ารักของคั้ตทิ้งของพี่อิมเขา”

“คิดมากเกินไปได้ ฉันเพิ่งรู้ว่าพี่คิดมากขนาดนี้ ที่แรกก็คิดแค่ไม่อยากไปเป็นสะใภ้คนจีน” บังอรอ้างอิงประสบการณ์ตรงของคนเป็นน้ำเพื่อเพิ่มความน่ากลัว

“ทำไรทำงานนี้ยังตื่นสายได้ แต่คนค้าขาย ทุกนาที่เขเป็นเงินเป็นทองไปหมด หาได้กินดี แต่เรื่องปรนนิบัติพิศุใจเอาใจพ่อแม่ผัวนี่สิ เขาว่าใช้กันอย่างกับทาส แะสักคำเป็นทบตี”

(ชิงชิง. 2556 : 99)

สถานภาพและบทบาทของการเป็นเพื่อน/พี่น้อง ความสัมพันธ์ระหว่างคนเรานั้นไม่ได้มีเพียงแค่เรื่องของคู่รักแค่เพียงอย่างเดียว แต่ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน/พี่น้องนั้นก็เป็สิ่งที่ทำให้แต่ละคนนั้นมีความสุข มีความหวัง และมีกำลังใจในการใช้ชีวิตมากขึ้น ในนวนิยายของจุฬามณี ตัวละครหญิงที่มีสถานภาพและบทบาทของเพื่อนหรือพี่ที่รักและช่วยเหลือแบ่งปันกัน การแสดงบทบาทของเพื่อนหรือพี่ ที่คอยช่วยเหลือดูแลเพื่อนที่กำลังตกทุกข์ได้ยากหรือกำลังเผชิญกับมรสุมในชีวิต คอยปลอบใจอยู่เคียงข้างในวันที่รู้สึกแย่ที่สุดในชีวิต และพร้อมที่จะยื่นมือเข้าไปช่วยด้วยการช่วยกันแก้ปัญหาหรือหาทางออกให้กับปัญหา ช่วยส่งเสริมแนะนำให้ไปเรียนเพื่อจะได้มีอาชีพติดตัวเพื่อจะได้เลี้ยงชีพของตนเองได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ช่วยจุดเพื่อนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การเป็นกัลยาณมิตรที่ดีและจริงใจ พร้อมที่จะช่วยเหลือกันอย่างเต็มกำลัง ในฐานะพี่น้องที่เชื่อใจและไว้วางใจกัน เวลาทุกข์ใจสามารถระบายปัญหาให้ฟัง เป็นปรึกษาที่ดีและช่วยกันคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อไม่ให้คนรอบข้างต้องมาเดือนร้อนหรือทุกข์ใจ แสดงให้เห็นถึงบทบาทการเป็นพี่ปรึกษาของพี่น้องที่รักใคร่กัน

ต้องดูแลช่วยเหลือ เป็นที่พึ่งเป็นเพื่อนในยามยากไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์ก็ต้องร่วมกันฝ่าฟันอุปสรรคไปให้ได้ ถือเป็นการทำตามบทบาทหน้าที่ของเพื่อน พี่น้องที่ดี และลักษณะเด่นที่พบคือ สถานภาพและบทบาทของการเป็นเพื่อน พี่น้องที่เกลียด ชิงชัง และพร้อมจะแย่งชิงกัน ชักจูงกันไปทำเรื่องที่ผิดหรือเรื่องที่ไม่ดี แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเพื่อนหรือมิตรภาพจอมปลอม คบกัน คุยกันเพราะเรื่องผลประโยชน์ เรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ และเรื่องที่ไม่ดีของชาวบ้าน การแนะนำชักชวนเพื่อนให้ทำธุรกิจสีเทา ชักชวนกันไปในทางที่ไม่ดี

ดังนั้น ในการเลือกคบมิตรเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะถ้าเราเลือกคบมิตรที่ดี มีความจริงใจ คอยช่วยเหลือกันชีวิตก็มีความสุข แต่ถ้าเลือกคบมิตรที่หวังผลประโยชน์ ถ้าไม่มีผลประโยชน์ก็จะไม่คุยด้วย มิตรที่เสแสร้งแกล้งทำ ไม่จริงใจ แนะนำมิฉฉาชีพ แนะนำเราไปในทางที่ผิด ชีวิตเราก็จะพบแต่ความพังพินาศ

3.1.6 สถานภาพและบทบาทของญาติผู้ใหญ่

ปิ่นหล้า ศิลาบุตร. (2551 : 101) กล่าวว่า สังคมไทย ญาติผู้ใหญ่ถือว่าเป็นบทบาทสำคัญในครอบครัว เนื่องจากอดีตสังคมไทยเป็นสังคมครอบครัวขยาย คือ มีปู่ย่า ตายาย ลุง ป้า น้า อา พ่อแม่และลูก อยู่ในบ้านหลังเดียวกัน หรืออยู่บ้านใกล้เคียงกัน ในอาณาบริเวณเดียวกัน อำนาจเด็ดขาดภายในครอบครัวก็เป็นของผู้อาวุโสที่ได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำครอบครัว ครอบครัวในสังคมไทยปัจจุบันเป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งมีเพียงพ่อแม่และลูก ซึ่งต่างจากอดีต แต่บางครอบครัวก็ยังมีญาติผู้ใหญ่อาศัยอยู่ด้วย หากครอบครัวใดมีปัญหาญาติผู้ใหญ่จะเป็นคนคอยดูแลบุตรหลาน ญาติผู้ใหญ่จึงมีความสำคัญและมีบทบาทสำคัญในครอบครัว

นวนิยายของจุฬามณีมีตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเป็นผู้ใหญ่ คือ มีบทบาทในครอบครัวได้แก่ ญาติผู้ใหญ่เป็นเสมือนแม่ และญาติผู้ใหญ่ให้คำปรึกษา แนะนำสั่งสอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1.6.1 ญาติผู้ใหญ่เป็นเสมือนแม่

ญาติผู้ใหญ่ที่มีความใกล้ชิดและสามารถทำหน้าที่แทนแม่ได้เป็นอย่างดี เมื่อแม่ไม่สามารถเลี้ยงดูดูแลได้ ญาติผู้ใหญ่จึงช่วยทำหน้าที่ดูแลแทน และทำหน้าที่ได้ดีไม่ต่างจากแม่ คอยให้การดูแลเลี้ยงดูเป็นอย่างดี ให้ความรักเอาใจใส่ เป็นผู้อยู่ร่วมแก้ปัญหา ดูแลลูกหลานทั้งยามทุกข์หรือมีความสุข

3.1.6.2 ญาติผู้ใหญ่ให้คำปรึกษา แนะนำสั่งสอน

ญาติผู้ใหญ่จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีความสำคัญในครอบครัว เพราะเป็นที่รักและเคารพของลูกหลานรองลงมาจากพ่อแม่ อีกทั้งยังเป็นผู้มีประสบการณ์ผ่านโลกผ่านชีวิตมามากกว่า จึงเป็นผู้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ มากกว่า เป็นผู้รับฟัง ปรึกษา ให้คำสั่งสอน อบรม เข้าใจ เหตุการณ์ และช่วยแก้ไขปัญหในครอบครัว เพื่อดูแลสั่งสอนให้ลูกหลานทำในสิ่งที่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรม สามารถดำเนินชีวิตตามครรลองได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต ยกตัวอย่าง

ความสัมพันธ์ของจันทากับอาม่าที่เปรียบเสมือนญาติผู้ใหญ่ที่คอยให้คำแนะนำที่ดีเป็นที่ปรึกษา เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของอาม่าและจันทา ถึงแม้ว่าจันทาจะเป็นเพียงลูกจ้างในร้าน แต่ความสัมพันธ์ของสองคนนี้มีมากกว่าการเป็นแค่เพียงลูกจ้างกับนายจ้าง แต่เป็นเสมือนญาติผู้ใหญ่ที่จันทาเคารพรักเสมือนญาติผู้ใหญ่ ซึ่งอาม่ามีความปรารถนาดีเห็นจันทาไม่สบายใจเลยแสดงบทบาทการเป็นที่ปรึกษาให้กับจันทาวาดิแล้วที่พระตงจะแต่งงานกับพี่ลูกสะใภ้ที่นางย้อยหาไว้ให้เพราะถ้าจันทาไปเป็นสะใภ้อาม่าก็จะเป็นห่วงจันทาเพราะจะตกเป็นสะใภ้ทาสที่โดนนางย้อยแม่สามีโขกสับจิกหัวใช้ อาม่าแนะนำว่าคนที่สวยแบบจันทาควรได้สามีเป็นพวกข้าราชการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงค่านิยมของข้าราชการในการเลือกภรรยาที่หน้าตาสวยซึ่งสามารถพาไปอวดคนอื่นได้ แสดงให้เห็นถึงความสวยของผู้หญิงสามารถประดับบารมีของผู้ชายที่เป็นข้าราชการได้

“อาจันตาคิดเสียว่าเราไม่ใช่เนื้อคู่กันแล้วคนดี ๆ อย่างลื้อ เดียวก็มีคนมาเห็นคุณค่าเอง ให้รักษาเนื้อรักษาตัวให้ดีเถอะ แต่อาม่าคิดว่าก็เป็นเรื่องดีนะที่ความรักของลื้อกับพระตงไม่สมหวัง อาม่าดูออกหรอก อ้าวแก่ปูนนี้แล้วเห็นรัก เห็นเกลียด เห็นเลิกมาเยอะเยะ บอบบางอย่างลื้อไม่ทันแม่ผัวอย่างอาย้อยหรือ หรือแต่งเข้าไปลื้อก็จะไปเป็นสะใภ้ทาสให้เขาโขกสับจิกหัวใช้อยู่แต่หลังร้าน ทำแต่งงานบ้าน แล้วใช้เศษเงินที่เขาปันมาให้หนิด ๆ หนอย ๆ อย่างลื้อ อาม่าว่ามองพวกข้าราชการดีกว่า ลื้อมันเหมือนดอกกล้วยไม้ใครเห็นก็รู้สึกสดชื่นสบายตา ลื้อสวยมากนะ อาจันตาเหมาะที่จะพาไปอวดโฉมให้คนอื่นเห็น จันตามาอยู่ที่นี่ในฐานะคนทำงานบ้านและดูแลอาม่าโดยเฉพาะหญิงสาวไม่ได้เข้าไปวนวายอยู่หน้าร้านเหมือนลูกจ้างคนอื่นจันทานั่นกินนอนอยู่ประจำได้เงินเดือนไม่มากแต่ตัวเจอนายจ้างดีและที่นี้ก็ไม่มีลูกชายนายจ้างมากวนใจเหมือนตอนอยู่ที่อุดรดิตถ์ จันทาเป็นคนไม่เถียงคนแต่ก็ไม่ถึงกับเสียใจจนน่ารำคาญ อาม่าจึงรักและเอ็นดูจันทาเป็นพิเศษ”

(กรงกรรม.2560 : 52)

นางศรี

การสนทนาระหว่างนางศรีผู้เป็นอาของเพียงเพ็ญกับบังอร นางศรีต้องการแก้ปัญหาให้กับพ่อก้านพี่ชายของตน และอยากช่วยแก้ปัญหา ช่วยเตือนสติหลานสาวอย่างเพียงเพ็ญว่าไม่ควรกลับไปหาคนรักเก่า เพราะตอนนี้เขามีบังอรเป็นเมียแล้ว ถ้าเพียงเพ็ญกลับไปหาคนรักเก่า

จากที่เป็นเมียหลวงของอาซาก็จะกลายเป็นเมียน้อยของก้าน ต้องไปกินน้ำได้ศอกของบังอร นางศรีจึงแก้ปัญหามาโดยการไปคุยกับบังอรและมอบเงินให้ แล้วให้บังอรนำไปให้ก้านเพื่อมาเป็นค่าสินสอดของตนเอง เพราะเห็นใจและต้องการรวบรัดให้ก้านมาแต่งงานกับบังอรให้เร็วที่สุด เพื่อแก้ปัญหาให้เพียงเพ็ญหลานสาวของตนเองตัดใจจากก้าน และอ้างเหตุผลที่น่าเชื่อถือให้เพียงเพ็ญเข้าใจถึงสถานภาพของตนเองว่าได้แต่งงานกับอาซาไปแล้ว ดังนั้น ต้องทำตามบทบาทหน้าที่ของภรรยาที่ต้องนอนกับอาซา และตัดใจจากคนรักเก่าที่กำลังจะแต่งงานได้แล้ว เพราะไม่อย่างนั้นตนจะกลายเป็นผู้หญิงที่คบชู้เป็นพฤติกรรมที่ร้ายแรงมากของผู้หญิงและจะถูกสังคมประณาม หยามเกียรติ ที่สำคัญจะทำให้พ่อกับแม่ทุกขใจและอับอายขายหน้าชาวบ้าน ดังนั้น นอกจากการปฏิบัติหน้าที่ตามสถานภาพและบทบาทของตนเองทำตามหน้าที่ภรรยาที่ดี และหน้าที่ลูกสาวที่ดี ก็จะทำพาแต่ความสุขมาให้ แต่การที่ไม่ทำตามสถานภาพและบทบาทของตนก็จะมีแต่เรื่องทุกข์ใจชีวิตไม่มีความสุข

“ป้าอยากรู้เรื่องของเอ็งกับไอ้ก้านว่ามันไปถึงไหนแล้ว บังอรแม่จะอยากให้คนอื่นรับรู้ว่ามันนั้นตกเป็นของพี่ก้านไปแล้ว แต่พอถูกถามตรง ๆ ผิวหน้าบังอรก็รู้สึกร้อนขึ้นผะผ่าวเพราะความเขินอาย เมื่อไหร่คุณจะได้แต่งงานกันให้เป็นเรื่องเป็นราว ชาวบ้านเขาจะได้ไม่เอาไปนินทา พี่ก้านเขายังไม่พร้อมเขา ไม่มีเงิน หนี้สินที่ยืมไปรักษาแม่เขาก็ยังต้องทำงานใช้อยู่ ถ้าเอ็งท้องไส้ขึ้นมา เอ็งจะไม่อายคนรี ป้าไม่อยากจะเอ็งรู้สักอับอายขายหน้า เอ็งก็เสียสาวให้ผู้ชายมันไปแล้ว ถ้าไอ้ก้านจะมาขอ ให้เรียกค่าสินสอดอย่างถูกที่สุดแล้วก็จัดงานอย่างรวบรัดที่สุด บอกกล่าวเฉพาะคนกันเองก็พอแล้ว จัดงานให้เร็วที่สุด บอกก้านไปแล้วว่าที่ต้องเร่งรัดแต่งก็ประมาณอัฐยายซื้อขนมยาย บอกไปว่าเป็นเงินของแม่เอ็งขายผ้าเอาหน้ารอด แต่งกันอายกันไป

บังอรตั้งใจไว้ว่า บังอรจะปล่อยให้ตัวเองท้องแล้วบอกให้ผู้ใหญ่รับรู้ ผูกข้อไม้ข้อมือให้ แล้วก้อยู่ด้วยกันเสีย เมื่อมีลูกกลายมาอย่างนี้ถ้าไม่รีบตะครุบไว้ก็โง่เต็มทีแล้ว

แม่ของก้านป่วยเป็นวัณโรคมันจะติดโรคจากแม่มันหรือเปล่าก็ไม่รู้แล้วตอนนี้ใคร ๆ ก็รู้ว่าบังอรเดินขึ้นเดินลงบ้านนั้นอยู่ ประณินบิดูแลป้ากุนจนคำมิดดึกตื่น เพราะมันอยากได้ก้านทำผัว แล้วคนเข้าตาจน คนที่กำลังจะจมน้ำตาย กำลังจะหาเงินรักษาแม่ตัวคนเดียวอย่างนั้นมันไม่ปล่อยขอมันไม่ให้ลอยน้ำผ่านไปหรอก รู้ไหมว่ามันมีอะไรกับบังอรไปแล้วอีบังอรถึงมันจะแรดแต่มันก็ได้ไถ่แย่งผัวใคร

ที่สำคัญเป็นลูกผู้หญิงใคร ๆ ก็อยากได้ตำแหน่งเมียหลวง เมียแต่งงานทั้งนั้นแหละ ถ้าวกกลับไปหา มันก็เท่ากับว่าต้องกลับไปกินน้ำได้ศอกอีบังอร แต่ตอนนี้หนูเป็นเมียพ่อชาพ่อชาเขากลับมาก็ให้เขารับมานอนบนเตียงซะ ต้องประณินบิดูแลเขาไว้ลูกในท้องจะได้มีปู่กับย่าเป็นเถ้าแก่ใหญ่ในตลาดชุมแสง”

(กรรกรรม.2560 : 389-391)

สถานภาพและบทบาทการเป็นญาติผู้ใหญ่ นวนิยายของจุฬามณีมีตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเป็นญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้ใหญ่เป็นเสมือนแม่ เป็นคนสำคัญในครอบครัว มีบทบาทในการให้คำปรึกษา แนะนำสั่งสอน คอยให้ความรักเอาใจใส่ เป็นที่ปรึกษาที่ดีอยู่ร่วมแก้ปัญหา ดูแลลูกหลานทั้งยาม

ทุกข์หรือคอยชื่นชมยินดีในเวลาที่มีความสุข ญาติผู้ใหญ่จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีความสำคัญในครอบครัว เพราะเป็นที่รักและเคารพของลูกหลานรองลงมาจากพ่อแม่ อีกทั้งยังเป็นผู้มีประสบการณ์ผ่านโลกผ่านชีวิตมากกว่า เป็นผู้รับฟังที่ดี ช่วยแก้ไขปัญหาในครอบครัว คอยดูแลสั่งสอนให้ลูกหลานทำในสิ่งที่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรม คอยประคับประคองให้ลูกหลานสามารถดำเนินชีวิตตามครรลองได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต

3.2 สถานภาพและบทบาทในสังคม

สถานภาพและบทบาทในสังคมของผู้หญิงเปลี่ยนแปลงไปมาก ในอดีตผู้หญิงมีสถานภาพและบทบาทเฉพาะในครอบครัว งานของผู้หญิงจึงเป็นเฉพาะงานในบ้าน งานমনครอบครัวเป็นหลัก ในขณะที่ผู้ชายมีบทบาทในการทำงานนอกบ้านเป็นหลักมากกว่า เมื่อสังคมพัฒนาขึ้นโดยเฉพาะการศึกษา และเศรษฐกิจ ผู้หญิงจึงได้รับการศึกษาสูงขึ้นและมีโอกาสทำงานนอกบ้านมากขึ้น

สถานภาพและบทบาทการศึกษาและอาชีพ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงได้ก้าวสู่สังคมและมีโอกาสได้ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น ดังนั้น สถานภาพและบทบาททางสังคมทางด้านการศึกษาและอาชีพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างตัวตนผู้หญิงในสังคมให้เห็นถึงศักยภาพและความสามารถของผู้หญิงที่ไม่แตกต่างจากเพศชาย ให้ผู้หญิงได้มีความเท่าเทียมเสมอภาคเท่าเพศชาย

3.2.1 สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษา

ผู้หญิงมีโอกาสดำเนินการศึกษามากขึ้นและเปิดกว้างมากขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน แต่จากการศึกษาวิเคราะห์ตัวละครในนวนิยายของจุฬามณี พบว่า ตัวละครจะมีการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา แต่บางส่วนก็จบปริญญาตรี ปริญญาโทจากต่างประเทศ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเนื้อหาในนวนิยายของจุฬามณีจะให้ความสำคัญกับการศึกษามาก เพราะต้องการให้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ถึงแม้คนในรุ่นพ่อแม่หรือตายายจะไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือหรือจบการศึกษาแค่ระดับประถมศึกษา แต่เมื่อมีลูกหลานก็พยายามส่งเสริมและปลูกฝังเรื่องให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตั้งใจเรียน เพราะการศึกษาจะนำมาซึ่งอนาคตตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี การศึกษาจะทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผู้หญิงสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มขึ้นอีกในหลาย ๆ เรื่อง ทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

สถานภาพและบทบาทในสังคมทางด้านการศึกษา เป็นรากฐานสำคัญของผู้หญิง ทำให้มีความรู้ ได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพ และใช้ในการดำเนินชีวิต การศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญมากที่สุดที่ทำให้ผู้หญิงได้ก้าวออกมาสู่สังคมซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะที่เป็นโลกกว้างกว่าการอยู่เฉพาะภายในบ้านมี

อาชีพ สามารถสร้างรายได้ที่สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ สถานภาพและบทบาทในสังคม ด้านการศึกษาของผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณี มีรายละเอียดดังนี้

สถานภาพและบทบาททางด้านการศึกษา ในสมัยก่อนจะยกย่องให้เพศชายมีบทบาทและสถานภาพที่มีฐานะสูงกว่าเพศหญิง กล่าวคือ มีการยอมรับรูปแบบวิถีชีวิตของสถาบันครอบครัวแบบเดิม (traditional family) ความเป็นครอบครัวเกิดขึ้นจากการที่คนต่างเพศแต่งงานกันตามจารีตประเพณีที่สังคมกำหนดไว้ มีการผลิตสมาชิกจากการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ สมาชิกในครอบครัวจะถูกวางบทบาทและหน้าที่ของตนไว้แตกต่างกัน

เพศชายมีหน้าที่ในการทำงานนอกบ้านหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ในขณะที่ผู้หญิงจะรับผิดชอบหน้าที่การงานอยู่ในขอบเขตของงานบ้าน การทำหน้าที่เลี้ยงดูบุตรเท่านั้น ผู้ชายจึงแสดงบทบาทเป็นผู้นำครอบครัวโดยให้ผู้หญิงเป็นผู้ตาม และลูกจะถูกเลี้ยงดูและดูแลควบคุมโดยพ่อกับแม่ที่มีสิทธิ์มีอำนาจในการกำหนดเส้นทางชีวิตให้กับลูกของตนเอง เมื่อก่อนผู้หญิงจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา มีอาชีพทำนา ค้าขาย ดังนั้น เมื่อมีลูกหลานจึงต้องการส่งเสริมสนับสนุนให้ได้เรียนสูงที่สุดเพื่อจะได้ทำตามความฝันของคนรุ่นแม่ที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูง

ปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้รับการศึกษาที่สูงมากขึ้น ผู้หญิงได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น มีความสามารถทัดเทียมกับเพศชายได้ ผู้หญิงได้มีโอกาสในการทำงานที่นอกเหนือไปจากบทบาทหน้าที่ในการดูแลงานบ้านและเลี้ยงดูลูก การที่ผู้หญิงได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นเป็นการลดช่องว่างของความไม่เสมอภาคในการประกอบอาชีพการงานของผู้หญิงในสังคมลง การศึกษาช่วยสร้างอำนาจในการต่อรองเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น สามารถพึ่งพาตนเอง มีอาชีพ มีรายได้ ไม่ต้องพึ่งพาการเงินจากผู้เป็นสามีเพียงฝ่ายเดียว เป็นการช่วยกันแบ่งเบาภาระของผู้ชาย ผู้หญิงที่มีความรู้ มีสามารถ การศึกษาจะช่วยให้หญิงชายมีความเท่าเทียมกัน

สถานภาพและบทบาททางด้านการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงได้มีโอกาสได้ก้าวเข้าสู่สังคมที่เปิดกว้างมากขึ้น ได้ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น สามารถสร้างตัวตนของผู้หญิงให้เห็นถึงพลังของอัตลักษณ์แสดงถึงศักยภาพของผู้หญิงที่ไม่แตกต่างไปจากผู้ชาย ส่งเสริมให้ผู้หญิงและผู้ชายมีความเสมอภาคกันทางด้านการศึกษา ผู้หญิงได้รับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถึงแม้ผู้หญิงบางกลุ่มจะจบการศึกษาแค่ระดับประถมศึกษา แต่ด้วยความที่เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า หมั่นศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรง ทำให้เกิดความชำนาญ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอทำให้มีภาพลักษณ์เป็นผู้หญิงฉลาด แก่ง และทันสมัยอยู่เสมอ พัฒนาศักยภาพในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาค้นหาตนเองจากผู้ผลิต เป็นผู้ประกอบการ เป็นเจ้าของกิจการ มีความสามารถและมีบทบาทในด้านเศรษฐกิจ สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีรายได้เป็นของตนเอง สามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้เอง โดยไม่ต้องรอการตัดสินใจจากผู้ชายเพียงอย่างเดียว

สถานภาพและบทบาทในสังคมด้านการศึกษาก็คือเป็นรากฐานสำคัญหนึ่งของผู้หนึ่งผู้หนึ่งทำให้มีความรู้และนำความรู้ไปประกอบอาชีพและใช้ในการดำเนินชีวิตการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญมากที่ทำให้ผู้หนึ่งได้ก้าวออกมาสู่สังคมมีอาชีพสร้างรายได้ที่สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ สถานภาพและบทบาทในสังคมด้านการศึกษาของผู้หนึ่งในนวนิยายของจุฬามณีมีการศึกษาสาขาวิชาชีพช่าง ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับปริญญา มีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาวิชาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเสริมสวย

วิชาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเสริมสวย ต้องไปเรียนสายวิชาชีพโดยเฉพาะ เพื่อนำความรู้มาประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้กับตนเอง

ตัวละครหญิงที่ไปเรียนวิชาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ได้แก่ จันทา วรรณ มาลา จากเรื่องกรรมพะยอม อรุ จากเรื่อง สุดแค้น แสนรัก ยกตัวอย่าง

เรณูไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือจึงส่งวรรณน้องสาวของตนเองไปเรียนตัดเย็บเสื้อผ้าอยู่ที่ปากน้ำโพ การจะไปเรียนต้องไปเรียนในตัวเมืองที่ปากน้ำโพ แสดงให้เห็นถึงการศึกษาจะต้องมีการลงทุนเพื่อไปเรียนเพื่อจะได้ไปประกาศนียบัตรกลับมาเพื่อเป็นใบเบิกทางในการเริ่มประกอบอาชีพที่เป็นธุรกิจส่วนตัว

“เรณูโพล่คิดถึง ‘วรรณ’ น้องสาวคนเล็กที่ตนส่งเสียให้เรียนตัดเย็บเสื้อผ้าอยู่ที่ปากน้ำโพ ถ้าวรรณได้ผู้ชายดี ๆ แบบกมล ชีวิตของวรรณคงจะมีความสุข”

(กรรม. 2560 : 33)

วรรณได้มีโอกาสเรียนตัดเย็บเสื้อผ้าเพื่อนำความรู้มาเปิดร้านทำกิจการร้านตัดเสื้อเสื้อผ้าตนเองได้ เพราะเรณูไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาว่าจะสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและน้องสาวได้

ตัวละครหญิงที่ไปเรียนวิชาชีพช่างเสริมสวย ได้แก่ จันทา จากเรื่อง กรรมกรรม อารีย์ จากเรื่อง ชิงชัง ยุพิน สุขเสมอ จากเรื่องทุ่งเสนหา

ยุพิน อยากเรียนเสริมสวยเหมือนกับจันทา แต่ฐานะทางบ้านไม่ดีเท่าจันทา แม่ของเธอไม่สามารถส่งเธอไปเรียนเสริมสวยในเมืองได้ นางสำเภาเห็นช่องทางที่จะแยกยุพินออกไปจากชีวิตลูกชาย จึงได้เสนอเงินเพื่อให้ไปเรียนเสริมสวยและไม่ให้กลับมาที่นี้อีก เธอจึงรับปากและไปเรียนเสริมสวยจนสามารถเป็นเจ้าของร้านเสริมสวย มีรายได้เลี้ยงชีพได้ สามารถพึ่งพารายได้ของตนเอง

“แม่ จันทรวามันจะไปเรียนเสริมสวยฉันอยากไปจัง หลังเรียนจบ ยุพิน ขยับมาเป็นเจ้าของร้านยุพินบิวตี้ชา ลอนไม่ใช่เพราะความตั้งใจ แต่มันเกิดขึ้นจากความจำใจต่างหาก และเงินที่ได้เอามาเล่าเรียนนั้นก็พิเศษเงินที่เขา หยิบยื่นมาให้เพราะต้องการเงินส่วนใหญ่ไปครอบครอง”

(ทุ่งเสนหา. 2563 : 520)

ยุพินต้องต่อสู้กับความคิดความเชื่อของผู้ชายในยุคนี้ว่าผู้หญิง ไม่จำเป็นต้องเรียนสูง เพราะสุดท้ายก็ต้องทำหน้าที่แม่บ้านอยู่ดี

“พี่รักเอ็งนะยุพิน ไม่ไปได้ไหน พี่คงคิดถึงเอ็งจนคลั่งแน่ ๆ ไปบอกพอกับแม่เอ็งกัน พี่จะไปช่วยพูด ไปย้าว่าในอนาคตเราจะต้องงานกัน เอ็งไม่จำเป็นต้องเรียนเสริมสวยเพราะแต่งงานกันแล้ว เอ็งจะต้องอยู่แต่บ้าน เป็นแม่บ้านแม่เรือนให้พี่ เลี้ยงลูกให้พี่ พี่จะเข้าไปคุยให้”

(ทุ่งเสนหา. 2563 : 37)

จะเห็นได้ว่าตัวละครผู้หญิงของจุฬามณีไปเรียนวิชาชีพช่าง เมื่อจบการศึกษาก็นำความรู้มา ประกอบอาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเสริมสวย สามารถเป็นเจ้าของกิจการ สร้างรายได้ สามารถพึ่งพา ตนเองได้ ผู้หญิงที่มีการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นผู้หญิงยุคใหม่ที่มีความรู้ มีความคิดความอ่าน และมีความเฉลียวฉลาดในการดำเนินชีวิต ซึ่งมักจะสอดคล้องกับความสัมพันธ์กับหน้าที่การงาน เธอเห็นคุณค่าของการศึกษาว่าสามารถสร้างความก้าวหน้าให้กับเธอได้ไม่แพ้ผู้ชาย

การศึกษาในระดับประถมศึกษา

ตัวละครผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ยังไม่มีโอกาสในการ เรียนหนังสือในระดับที่สูงเนื่องจากฐานะทางบ้านไม่เอื้ออำนวย ส่วนมากจบการศึกษาแล้วจะประกอบ อาชีพทำนา ค้าขาย เลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ เป็นแม่บ้าน คนกลุ่มนี้ เมื่อมีลูกหลานจึงมีความต้องการเป็นพิเศษ ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ได้เรียนสูงที่สุดเพื่อจะได้ทำตามความฝันของคนรุ่นแม่ที่ไม่มีโอกาสได้รับ การศึกษาที่สูง ตัวละครหญิงที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีทั้งหมดจำนวน 18 ตัวละคร ได้แก่ แม่ย้อย เรณู จันทา จากเรื่องกรรมกรรม, อิม อุ่น บังอร จากเรื่องชิงชัง, นางอ่ำ อัมพร อุไร นางแยม สุดา จากเรื่องสุดแค้นแสนรัก, ยุพิน นางสำเภา นางจำเรียง จันทร แก้วใจ จากเรื่องทุ่งเสนหา, สุดสวย แบ่ง จากเรื่องวาสนารัก ยกตัวอย่าง

เรณู จบการศึกษาแค่ ป.4 เพราะที่บ้านมีฐานะยากจน มีอาชีพ ทำนา ประมง แต่เธอเป็นผู้หญิง ที่เห็นความสำคัญของการศึกษา เธอส่งเสียให้น้องน้องสาวได้มีโอกาสเรียนหนังสือ พยายามฝึกฝน ภาษาอังกฤษเพื่อทำงานรับแขกที่บาร์ สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ในระดับพื้นฐาน นำความรู้มา สร้างอาชีพเป็นแม่ค้าขายขนมไทย เธอใช้ความขยัน และความอดทนจนสามารถเป็นเจ้าของร้านขาย

ขนมและเจ้าของร้านเรณูบูติคัดเย็บเสื้อผ้า เป็นผู้หญิงที่เก่ง สร้างอาชีพ สร้างรายได้ พึ่งพาตนเองโดยไม่สร้างความสะดวกสบายให้คนอื่น

“เรณูบอกกับเราว่าเธอเกิดในครอบครัวยากจนชั้นแค่นี้มีพี่น้องนะตัวเธอด้วยมีจำนวน 10 คนความรู้ก็มีเพียงชั้นประถม 4 นอกจากทำนานแล้วบ้านของเรณูก็ยังมียาชีพทำการประมง”

(กรงกรรม. 2560 : 14)

เรณูจบการศึกษาแค่เพียงชั้น ป. 4 แค่อ่านออกเขียนได้ เธอเปรียบเทียบกับพี่ไลซึ่งเป็นถึงลูกสาวของเจ้าแก้งที่มีฐานะร่ำรวย จบการศึกษาระดับ มศ.5 ซึ่งถือว่าเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษา แสดงให้เห็นถึงบทบาทของการศึกษาสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตขึ้นมาได้ คนที่มีการศึกษามักจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนเก่ง คนฉลาด คนที่มีการศึกษาน้อยมันจะได้รับการดูถูก และไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ถ้ามีการเปรียบเทียบเพื่อเลือกเป็นสะใภ้ที่มีความเหมาะสมกัน

“เขามันเป็นลูกคุณหนูเจ้าแก้งโรงเรียนใหญ่ หน้าตาจิ้มลิ้มพริ้มเพรา พรั่งพร้อมกับการศึกษา ส่วนเธอมันก็แค่ลูกชานาที่ต้องเขานาเขาทำ มีแม่ยึดหาบเร่ขายขนมช่วงหมดฤดูทำนา มีพ่อหาปลาหากช่วยกันหาเงินเข้าบ้านอีกทาง การศึกษาก็แค่ป. 4 เพราะอ่านออกเขียนได้ ไหนจะประวัติที่ต่างปร้อยอีก หอบผ้าตามลูกเขามา เขาจึงไม่คิดยกย่องยอมรับว่าเป็นสะใภ้”

(กรงกรรม. 2560 : 141)

นางย้อยจบการศึกษาเพียง ป.4 แต่นางพยายามเรียนรู้การทำนา เลี้ยงเป็ด เลี้ยงหมู เรียนรู้ช่องทางในการค้าขายอย่างมีอาชีพ นางย้อยเป็นผู้หญิงที่เก่ง ขยัน อดทน และรู้จักใฝ่หาเรียนรู้เพิ่มเติมเสมอเพื่อนำความรู้มาพัฒนาอาชีพของเธอจนเธอสามารถเป็นเจ้าแก้งนี้ยะ เจ้าของกิจการ ร่ำรวยจนได้มีอาชีพปล่อยเงินกู้และรับจ้างนองที่ดิน ทำให้เธอมีอาชีพ มีบทบาททางเศรษฐกิจ และมีรายได้เป็นของตนเองสามารถเลี้ยงดูลูกและตนเองได้

“นางย้อยจบ ป.4 แม้จะเหนื่อยยากลำบากกายลำบากใจยิ่งกว่าตอนเลี้ยงหมูทักกริช แต่ที่นั่นทำให้นางย้อยเรียนรู้วิธีการค้าขายอย่างมีอาชีพ ที่นั่นนางเป็นเจ้าของเต็มตัว นางจึงทุ่มเทแรงกายแรงใจฟันฝ่าอุปสรรคที่มีอยู่ ทำทุกวิถีทางที่จะทำให้การค้าเจริญรุ่งเรือง ทรัพย์สินเพิ่มพูน ในบรรดาลูกสะใภ้ของนายหลักให้และนางชกเพ่งนั้น นางจะต้องขึ้นชื่อว่าเป็นคนเก่งที่สุด แม้ว่านางจะเป็นคนไทยแท้ ก็ตามที ”

(กรงกรรม. 2560 : 17-18)

อิม เป็นผู้หญิงสาวที่สวยงาม เธอไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือจึงจบการศึกษาแค่ ป.6 แต่พูดถึงสติปัญญาถือว่าเธอเป็นผู้หญิงที่มีสติปัญญาฉลาดเฉลียว เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้าเป็นคนขยันหมั่นเพียรใฝ่รู้ใฝ่เรียน

“พูดถึงเรื่องเรียนคนมีความรู้ถึง ป.6 ตาเป็นประกาย พูดถึงสติปัญญาของเธอนั้นก็ไม่ได้ด้อยไปกว่าใคร ขาดแต่โอกาสที่จะได้ใช้”

(ชิงชัง.2556 : 209)

“ฉันชื่ออิม ตอนนี้งานอยู่ร้านค้ายี่สิบ เป็นลูกจ้างธรรมดา การศึกษาแค่ปอหก ผ่านการแต่งงานมาแล้วครั้งหนึ่ง ปัจจุบันเขามีคนอื่น ฉันจึงหนีมาพักใจ

คุณเป็นคนเปิดเผยมาก ๆ ผมไม่เคยพบเห็นผู้หญิงสวย ฉลาดอย่างคุณมาก่อน ผมไม่ยากเชื่อเลยว่านี่เป็นระดับสติปัญญาของคนจบปอหก”

(ชิงชัง.2556 : 217-218)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตัวละครผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เป็นผู้หญิงเก่งเพราะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนที่มีการศึกษา ส่วนมากจบการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพค้าขาย เจ้าของกิจการ เสมียน ตัวละครหญิงที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีทั้งหมดจำนวน 11 ตัวละคร ได้แก่ พิไล อรพรรณ จากเรื่องกรรมกรรม, เอื้องอรุณ เด็กหญิงประภา อาริสา อาริยา น้องสาวของประภา จากเรื่องชิงชัง, แฉ่งน้อย หลินชีวอิน วิมลรัตน์ จากเรื่องลิขิตรักในสายลม, จันทร์ฉาย จากเรื่องตะเกียงกลางพายุ ยกตัวอย่าง

พิไล เป็นตัวอย่างของผู้หญิงที่มีการศึกษาสูงเพราะมีฐานะดี เธอเป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเอง คิดว่าตนเองเก่งและฉลาดกว่าคนอื่น

“พิไล ผู้หญิงไทยเชื้อสายจีนที่มีความรู้ถึงชั้น ม.ศ. 5 หญิงสาวถนัดค้าขาย เก่งเรื่องบัญชี ”

(กรรมกรรม. 2560 : 13)

“แล้วที่สำคัญ แม่ เตี่ย หนูมีความรู้ หนูมั่นใจว่าสติปัญญาที่หนูมีอยู่จะทำให้กิจการรุ่งเรือง พอเขารวยขึ้นมาแล้ว คนมาทูลง มาซุบมือเปิบ มั่นยุตธรรมกับหนู กับลูกของหนูไหม”

(กรรมกรรม.2560 : 45)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจของพิไลที่เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า มั่นใจในตนเองว่าเรียนมาสูงกว่าคนอื่น คิดว่าตนเองเก่งและฉลาดกว่าคนอื่นจึงคิดและทำทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก

เอื้องอรุณ มีความใฝ่ฝันที่จะไปเรียนต่อต่างประเทศ เพราะเชื่อว่าการได้ไปเรียนต่อที่ต่างประเทศจะทำให้ชีวิตดูดี สามารถเชิดหน้าชูตาครอบครัวได้ โดยการขอร้องให้พ่อขายที่ดินเพื่อส่งตัวเองเรียน หลังจากจบม.ปลาย หญิงสาวได้ตัดสินใจอยู่กับชาวยุชชัยเย็บ ๆ ถือก่านมอยู่กินก่อนแต่ง เพราะคิดว่าตนเองเรียนมาสูงกว่าคนอื่นยอมทำตามยุคสมัยใหม่ เธอถูกแม่ด้อยการศึกษาจะประสีประสาอะไรกับโลกสมัยใหม่ แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ยึดติดกับจารีตประเพณีอันดั่งามของสังคมไทย สุดท้ายการไม่เชื่อฟังพ่อแม่ส่งผลให้เอื้องอรุณไม่ได้เรียนต่อ อยู่กินก่อนแต่งกับผู้ชายที่เธอรัก โดยไม่ได้สนใจดูแลตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ สามได้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทำให้ชีวิตเอื้องอรุณที่ใฝ่ฝันอยากไปเปิดโลกทัศน์ที่ต่างประเทศจนได้สามเป็นชาวต่างชาติซึ่งอยู่ในสถานะเมียเช่า

“พ่อจำลูกอยากไปอเมริกา ลูกอยากเห็นความศิวิไลซ์ของเขาลูกพี่ๆ เขาก็มียอมมีเรือนกันแล้วส่วนลูกนั้นยังไม่คิดในเวลานี้ลูกอยากไปตั้งแต่จบมปลายไปต่อปริญญาตรีโทที่โน่นพอกลับมาจะได้เป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยดูมีหน้ามีตาในระดับที่ลูกผู้หญิงพึงกระทำได้”

(ชิงชัง.2556 : 251)

การศึกษาในระดับปริญญา

ตัวละครผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีจบการศึกษาในระดับปริญญา ส่วนมากจบการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพตารา นักแสดง พิธีกร นักข่าวสื่อสารมวลชนนักบริหาร เจ้าของกิจการ ครู อาจารย์ แพทย์หญิง เภสัชกร พยาบาล พนักงานออฟฟิศ คนกลุ่มนี้มักมีฐานะที่ดี มีรายได้สูง มีคนนับหน้าถือตา มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา มีโอกาสพบเจอผู้คนออกงานสังคมอยู่บนพื้นที่สาธารณะเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ มีความมั่นใจในตนเอง ที่มีการศึกษาดี ฐานะดี มีรายได้ดี มีหน้าตาทางสังคมมีหน้าที่การงานที่ดี เป็นผู้หญิงที่สวยและเก่ง สามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้ พึ่งพาตนเองมีอาชีพ มีรายได้เป็นของตนเองไม่ต้องพึ่งพาหรือเป็นภาระคนอื่น หน้าที่การงานทัดเทียมกับผู้ชาย ตัวละครหญิงที่จบการศึกษาในระดับปริญญา มีทั้งหมดจำนวน 27 ตัวละคร ได้แก่ มยุรีย์ ลลดา รพีพรรณ หทัยรัตน์ จากเรื่องสุดแค้นแสนรัก, กานดา กัลยา รวีวรรณ จากเรื่องชิงชัง, จินดา นงนารถ ศรีภักย์ญา จันทร์เพ็ญ จากเรื่องทุ่งเสนหา, พรรณษา อาภากร จินตนา ไกล่รุ่ง วิมล สิริรัตน์ จากเรื่องวาสนารัก, ขวัญชีวี วรรณรดา ณิชกานต์ เพ็ญอ จากเรื่องลิขิตรักในสายลม, มาลี รมณีย์ วรรณอรชума จ๊ะ จริญญา นันทา จากเรื่องพระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว ยกตัวอย่าง

รมณีย์ เป็นสาวมั่นนักเรียนนอก เป็นคนที่กล้าแสดงออก กล้าจีบและแสดงความรักต่อผู้ชายก่อน เธอให้ความสำคัญกับการศึกษาและการแต่งกายมาก เพราะการรักษาภาพลักษณ์ให้ดูดีอยู่

เสมอ จะสร้างความน่าเชื่อถือและทำให้เป็นคนที่มีการศึกษา การแต่งกายหรือเสื้อผ้าจะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี การแต่งตัวเป็น วางตัวให้เป็น อย่าให้คนดูถูกว่าเป็นคนบ้านป่าไม่มีการศึกษาหรือไม่มีสกุลรุนชาติ ต้องรู้จักพัฒนาตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ

“รมนีย์ เขากลับมาเรียนต่อในมหาวิทยาลัยที่เมืองไทยในระดับปริญญาตรีและโทได้เปลี่ยนรมนีย์ ผู้หญิงที่เคยแต่งตัวปอน ๆ ให้เป็นสาวสังคมโอเคเสีย”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2555 : 132)

การเรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้การหาผู้ชายที่เหมาะสมนั้นยาก ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนไปผู้หญิงไม่ได้ต้องการผูกมัด รักอิสระ ชอบทำงาน ชอบเรียน จนต้องครองตนเป็นโสดเพราะความเชื่อ มุมมอง และทัศนคติไม่ตรงกัน จึงทำให้การใช้ชีวิตของผู้หญิงยุคใหม่จะชอบชีวิตที่เป็นอิสระมากขึ้น

“หนูเทียบกับพี่วรรณมา คุณจริญญา หลาย ๆ คนเลยทีเดียว จะสามสิบอยู่แล้วยังเรียนต่อปริญญาโท ยังหาสามีไม่ได้เลย พวกนี้เขาไม่มีใครมาสนใจ เลยบ้าความรู้กันไป ”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2555 : 358)

มาลี เพิ่มทรัพย์ เรียนจบการศึกษาทางด้านสื่อสารมวลชนจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อสานฝันที่จะเป็นนักข่าว ตอนแรกเธอตั้งใจที่จะเป็นครูบดอຍเพื่อกลับไปตอบแทนบุญคุณบ้านเกิด แต่เพราะความรักจึงทำให้เธอเปลี่ยนเข็มชีวิตมาเรียนเพื่อประกอบอาชีพที่จะส่งเสริม สนับสนุน สามีของตนเองให้ก้าวหน้าในอาชีพการงาน ทำให้เห็นถึงผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีความมั่นใจในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง รักความก้าวหน้า รักการเรียน เพราะมีความเชื่อว่าการเรียนสูง ๆ จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้

“มาลีเบนเข็มมาเรียนด้านสื่อสารมวลชนและฝันจะเป็นนักข่าว เปลี่ยนจากสายการเรียนจากศึกษาศาสตร์ที่มีจุดหมายคือครูที่อุ้มผาง มาลิดคิดว่าครูบดอຍกับนักธุรกิจคงไปด้วยกันไม่ได้ เพราะรักคุณเลยคิดว่าน่าจะมีสักอาชีพที่ทำให้เดินเคียงกันไปแล้วคนจะไม่หนีตามหลังแล้วอีกอย่างฉันชอบสาระแนเรื่องของชาวบ้านด้วย น่าจะทำอาชีพนี้ได้ดีกว่าสอนคน”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2555 : 581)

เพียงออ เป็นน้องสาวของปฐุมิ หลังจากจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 เธอก็ขอบิดามารดามาเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไม่สนใจสอบเอนทรานซ์เข้ามหาวิทยาลัยของรัฐบาล ไม่สนใจมหาวิทยาลัยเอกชน ทั้งที่พี่ชายและบิดามารดา มีปัญญาส่งเสริม เธอเป็นตัวอย่างของผู้หญิงสมัยใหม่

เป็นผู้หญิงเก่ง แกร่ง เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว ตัดสินใจเด็ดขาด กล้าคิดนอกกรอบ รักการท่องเที่ยว รักการผจญภัยมีโอกาสได้ไปเรียนรู้โลกภายนอก รักการอ่านและการเขียน เพียงออรักความเป็นอิสระเสรี ไม่ชอบอยู่ในกฎเกณฑ์ ความฝันของเธอคือ การเป็นนักเขียนและเป็นนักข่าว เมื่อเธอเรียนจบเธอก็สามารถทำตามความฝันของตนเองได้สำเร็จ

“เพียงออเลือกเรียนคณะมนุษยศาสตร์เอกสื่อสารมวลชนเพราะอยากเป็นนักข่าวและนักเขียนหญิงสาวชอบทำกิจกรรมและการท่องเที่ยวเป็นชีวิตจิตใจ”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2556 : 45)

มยุรีย จบการศึกษาระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ เป็นนักเรียนนอก เรียนจบมาก็ได้ประกอบอาชีพเป็นครูบาอาจารย์ เธอเป็นผู้หญิงที่เรียนเก่ง เป็นคนดีและมีความกตัญญู เธอเลือกที่จะกลับมาทำงานใกล้บ้านเพื่อกลับมาดูแลแม่ที่ป่วย เป็นการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่และสำนึกรักบ้านเกิด

“มยุรียเรียนต่อปริญญาโททางด้านการศึกษาที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อกลับมายุรียก็สมัครอาจารย์ประจำสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์แทนการอยู่ในเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพฯหรือเชียงใหม่เพราะสุขภาพของแม่ไม่สู้ดีนะ ”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 330)

พรธนา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เรียนทางด้านบริหารธุรกิจ ได้เป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนไปต่างประเทศ เธอให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาอังกฤษเพราะถ้าสามารถสื่อสารได้หลายภาษาจะเป็นโอกาสในการที่จะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้มากกว่าคนอื่น หลังจากที่เรียนจบแล้วเธอใช้ความสวยและความสามารถของเธอประกอบอาชีพเป็นดารา นักแสดง นางแบบ พิธีกร ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องอยู่บนพื้นที่สาธารณะได้พบปะกับคนหลากหลายอาชีพ เป็นคนของประชาชน ส่วนอาภากรเรียนจบทางด้านคหกรรมศาสตร์เปิดร้านขายเบเกอรี่เพื่อสานฝันของตนเองและสืบทอดธุรกิจของครอบครัวที่สำคัญเธอให้ความสำคัญกับครอบครัวด้วยการทำงานที่เธอรักไปพร้อมกับการดูแลครอบครัว เป็นผู้หญิงที่รู้จักการวางแผนและสร้างสมดุลให้กับชีวิต ส่วนจินตนาที่มุ่งมั่นเรียนจบจบการศึกษาในระดับปริญญาเอกเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเองและครอบครัว

“พรธนาจะเรียนทางด้านบริหารธุรกิจ อยากใช้ภาษาอังกฤษให้มากที่สุด เพราะดูเก่งอยากเดินทางไปติดต่องาน ไปทำงานต่างประเทศอะไรแบบนี้ ส่วนอาภากรอยากเรียนทำอาหาร อยากดูแลร้านข้าวมันไก่ของพ่อเชื่อว่าขายอาหารก็ได้เงินทุกวัน”

(วาสนารัก. 2558 : 63)

“พรรณษาเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศโดยพรรณษาเลือกไปประเทศแคนาดา ส่วนจินตนาเลือกไปประเทศนิวซีแลนด์ ก่อนจะกลับมาสอบเทียบวุฒิ ม.6 แล้วมาเรียนต่อในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง เธอตั้งใจเข้าเมืองให้เร็วที่สุดเพื่อตามความฝันของตนที่ครั้งหนึ่งถูกห้ามปรามเพราะแม่กับพ่อมองว่าการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญกว่างานในวงการบันเทิงอย่างที่ฝันถึง แล้วฝันนั้นก็เพื่อจะได้ยื่นเสมอทันตามความปรารถนาของพรรณษานี้จินตนาที่รับรู้และพร้อมให้การสนับสนุนในทุก ๆ ทาง”

(วาสนารัก. 2558 : 166)

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีจบการศึกษาที่เกี่ยวกับสายวิชาชีพ และจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญา ผู้หญิงที่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา เนื่องจากฐานะทางบ้านไม่ดี ไม่สามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา สำหรับตัวละครผู้หญิงที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจนถึงระดับปริญญาจะพบว่าตัวละครผู้หญิงมีฐานะปานกลางจนถึงครอบครัวมีฐานะดี มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น สิ่งที่เหมือนกันคือผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีให้ความสำคัญต่อการศึกษามาก เพราะผู้หญิงเชื่อว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สามารถปรับเปลี่ยนพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น จะเห็นได้ว่าผู้หญิงในนวนิยายมีลักษณะที่โดดเด่นคือเป็นผู้หญิงที่สวยงาม เก่ง แกร่ง มีความอดทน มีความขยัน รักการเรียน รักความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า มีความใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นตั้งใจจริงและไม่ยอมแพ้หรือไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ที่สำคัญมีความมั่นใจในตนเอง

สถานภาพและบทบาทในสังคมด้านการการศึกษาของตัวละครผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญา ซึ่งการศึกษาที่สูงนี้ทำให้ผู้หญิงมีบทบาทในสังคมและครอบครัวมากยิ่งขึ้น เมื่อได้รับการศึกษาที่ดี เมื่อเรียนจบแล้วก็สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพได้หลากหลายและกว้างมากขึ้น การจบการศึกษาในระดับปริญญาจากทั้งในและต่างประเทศสามารถประกอบอาชีพที่ตนเองสนใจได้

นอกจากนี้ การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ดีจะสามารถทำให้เราติดต่อประสานงานกับชาวต่างชาติได้ และจะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้เร็วกว่าคนอื่น จะเห็นได้ว่าตัวละครผู้หญิงมีบทบาททางเศรษฐกิจ คือ สามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับตนเอง

3.2.2 สถานภาพและบทบาทด้านการประกอบอาชีพ

เสนาะ เจริญพร. (2546 : 72-73) กล่าวว่า ปัจจุบันผู้หญิงประกอบอาชีพทำงานนอกบ้านมากขึ้น ผู้หญิงมีโอกาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเชิงเศรษฐกิจมากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะการ

พัฒนาตามแผนของรัฐบาล ภาคเศรษฐกิจขยายตัว เกิดความต้องการบุคลากรเพิ่มมากขึ้น สังคมเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีความสามารถในการทำงานมากขึ้น ผู้หญิงมีความเสมอภาคเท่ากับผู้ชายในหลาย ๆ เรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประกอบหน้าที่การงาน นั้นหมายความว่า ผู้หญิงสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ อาชีพบางสาขาที่สงวนไว้สำหรับผู้ชายก็เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามาแสดงความสามารถได้ เช่น ตำรวจ สถาปนิก เป็นต้น เพื่อที่จะยืนยันความสามารถของผู้หญิงที่ทัดเทียมชาย เรื่องการประกอบอาชีพการงานเป็นกุญแจที่จะนำไปสู่ความเท่าเทียมกันกับชาย และก้าวหน้าตามผู้ชายในทุก ๆ เรื่อง เช่นกัน

ตัวละครผู้หญิงที่มีบทบาทสำคัญในนวนิยายของจุฬามณี ทุกคนล้วนประกอบอาชีพการงานเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ ที่ยึดมั่นในจริยธรรม การทำงานมีความรับผิดชอบสูง มีความสามารถ เป็นผู้หญิงเก่ง สร้างรายได้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีบทบาททางเศรษฐกิจ สังคมเปิดกว้างเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ทำงานในอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น

ผลการศึกษาอาชีพต่าง ๆ ของตัวละครหญิงที่พบในนวนิยายของจุฬามณี จำแนกเป็นกลุ่มอาชีพได้ทั้งหมด จำนวน 10 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ อาชีพทำนา เกษตรกร แม่บ้าน รับจ้างทั่วไป, ค้าขาย เจ้าของกิจการ ปลอ่ยสินเชื่อ(เงินกู้), ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเสริมสวย, แพทย์ พยาบาล เภสัชกร, ครู อาจารย์ ข้าราชการ, ดารา นักแสดง พิธีกร นางแบบ นักร้อง นางเอกลิเก, ลูกจ้าง แม่บ้านหรือพนักงานทำความสะอาด, เจ้าของบริษัท ประธานกรรมการบริหาร พนักงานออฟฟิศ เสมียนตรา หัวหน้าแผนกบัญชี เจ้าหน้าที่บัญชี เลขานุการ พนักงานเบเกอรี่, โสเภณี เมียน้อย เมียน้อย นางบำเรอ ทำงานที่บาร์ขายบริการทางเพศ, นักข่าว นักเขียน บรรณาธิการ, มัคคุเทศก์ ยกตัวอย่างดังนี้

1. อาชีพทำนา เกษตรกร แม่บ้าน รับจ้างทั่วไป

อาชีพทำนา คืออาชีพทางเกษตรกรรม เรียกคนที่ทำนาว่าชาวนาหรือเกษตรกร ชาวนาในประเทศไทยนับว่าเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่สุด เพราะข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทย อาชีพทำนาเป็นอาชีพดั้งเดิมของคนไทย ที่สืบทอดมายังรุ่นหลัง โดยส่วนใหญ่แล้วชาวนาจะใช้ชีวิตอยู่โดยสงบเงียบในชนบท การทำงานของชาวนาจะเริ่มทำงานตั้งแต่เช้าจรดค่ำหลังสุ้าฟ้าหน้าสูดดิน เป็นกระดุกสันหลังของชาติ ทำงานหนักและเหนื่อยต้องใช้ความอดทนและความขยันหมั่นเพียร ส่วนมากมักมีฐานะยากจนเป็นชนชั้นรากหญ้าผู้มีรายได้น้อย เป็นกลุ่มอาชีพที่โดนเอาเปรียบจากกลุ่มนายทุนหรือพ่อค้าคนกลาง อาชีพชาวนาไม่ร่ำรวยเพราะมีหนี้สินที่เกิดจากการลงทุนแล้วได้ผลตอบแทนน้อย ไม่มีอำนาจในการต่อรองทางเศรษฐกิจกับพ่อค้าคนกลาง

ตัวละครหญิงที่ประกอบอาชีพทำนา เกษตรกร แม่บ้าน รับจ้างทั่วไป มีทั้งหมด 49 ตัวละคร ได้แก่ แม่ย้อย เรณู เพียงเพ็ญ นางแย้ม แม่สมพร แม่ศรี บังอร สายพิน นางสายหยุด สุดสาวท

แม่ปลัดจิงกร กรองแก้ว แม่เรไร สายทอง นางกุ่ม แม่อบ นางแจ่ม นางแดงอ่อน จากเรื่องกรงกรรม, อิ่ม อุ้น บังอร เอื้องอรุณ แม่ทองคำ แม่ย้อย มาลัย ยายมี จากเรื่องชิงชัง, นางอ่ำ อัมพร อุไร นางแย้ม นางสาลี สุกดา จากเรื่อง สุดแค้น แสนรัก, นางสาวภา นางสาวจำเรียง แก้วใจ นางทองหยด ป้าสาลี ป้าบรรจบ ยายจันทร์ แม่กลิ่น จากเรื่องทุ่งเสนหา, ย่าสำเภา ยายจำเรียง ยายทองหลอด นางบรรจบ นางสาวลี่ แป้ง จากเรื่อง วาสนารัก, แม่มะลิ จากเรื่องพระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว, ป้าหมาย พี่ลำไย จากเรื่องตะเกียงกลางพายุ ยกตัวอย่าง

เรณู จบการศึกษาแค่ ป.4 เพราะที่บ้านมีฐานะยากจน มีอาชีพ ทำนา ประมง แต่เธอเป็นผู้หญิงที่เห็นความสำคัญของการศึกษา เธอส่งเสียให้น้องน้องสาวได้มีโอกาสเรียนหนังสือ พยายามฝึกฝนภาษาอังกฤษเพื่อทำงานรับแขกที่บาร์ สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ในระดับพื้นฐาน นำความรู้มาสร้างอาชีพเป็นแม่ค้าขายขนมไทย เธอใช้ความขยัน และความอดทนจนสามารถเป็นเจ้าของร้านขายขนมและเจ้าของร้านเรณูบูติกตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นผู้หญิงที่เก่ง สร้างอาชีพ สร้างรายได้ พึ่งพาตนเองโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น

“เรณูบอกกับเขาว่าเธอเกิดในครอบครัวยากจนขั้นแค้นมีพี่น้องนะตัวเธอด้วยมีจำนวน 10 คนความรู้ก็มีเพียงชั้นประถม 4 นอกจากทำน่านแล้วบ้านของเรณูก็ยังมีอาชีพทำการประมง”

(กรงกรรม. 2560 : 14)

จันทาเป็นผู้หญิงสาวสวยแต่มีฐานะยากจน ที่บ้านมีอาชีพทำนา แต่จันทาไม่สามารถทำงานกลางแดดได้ เธอถนัดงานบ้านงานเรือน งานที่ไม่ต้องไปตากแดด เป็นงานของแม่บ้านแม่เรือน

“บ้านของจันทามีอาชีพทำไร่ ทำนา หลังทำงานก็จะปลูกหอมแดงพ่อกแม่ของฉันมีลูกหลายคนจันทาเป็นคนที่ 3 จันทาสู้งานหนักในไร่ในนาไม่เกี่ยงเท่าที่เพื่อนผู้หญิงสาวจะมีลมมีฝนขึ้นผิวหนังเมื่อต้องทำงานกลางแดด จันทาถนัดงานทอผ้า ถักไม้กวาด ทำน้ำตาลน้ำอ้อย ทำอาหารได้อร่อยแต่ว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ทำให้ความยากจนนั้นบรรเทาลงไปได้ความสวยของจันทาทำให้ผู้ใหญ่บ้านมาขอพ่อส่งเข้าประกวดเทพีฤดูหนาวที่สนามหน้าโรงเรียนเทศบาลศรีพนมมาศพิทยากร”

(กรงกรรม. 2560 : 53)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงอาชีพของจันทา ที่บ้านมีอาชีพทำไร่ ทำนา หลังทำงานก็จะปลูกหอมแดง จันทาไม่สามารถทำงานตากแดดได้เพราะมีโรคประจำตัว ดังนั้น อาชีพที่จันทาถนัดได้แก่ งานทอผ้า ถักไม้กวาด ทำน้ำตาลน้ำอ้อย ทำอาหาร ซึ่งเป็นงานที่ถูกจำกัดพื้นที่ให้อยู่แต่ภายในบ้าน เป็นงานของแม่บ้าน ทำให้ไม่ทันต่อโลกจึงทำให้จันทาอ่อนต่อโลกถูกผู้ชายหลอกได้ง่าย

“นางแยมคุชรมที่เดียวว่า ปีน้าประยูรก็จะเรียนจบออกมารับราชการกินเงินเดือน ไม่ต้องทำนาให้เหนื่อยยากเหมือนพ่อแม่”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 79)

จากข้อความข้างต้น นางแยมเป็นผู้หญิงที่เห็นคุณค่าของการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นลูกหรือหลาน นางส่งเสริมให้เรียนอย่างเต็มกำลัง เพราะนางมีค่านิยมว่า การส่งลูกเรียนให้ได้รับราชการ มีเงินเดือน มีอาชีพที่มั่นคง จะทำให้ลูกไม่ต้องมาทำนาซึ่งเป็นอาชีพที่เหนื่อยยากลำบาก เหมือนพ่อกับแม่ อยากให้ลูกสบายไม่ต้องลำบาก นางจึงทำทุกอย่างเพื่อให้ลูกหลานของตนเองประสบความสำเร็จ ด้านการศึกษา คอยส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเต็มกำลังความสามารถ

“ ย่าบอกว่าต่อไปอาชีพทำไร่ทำนาจะอยู่กันลำบากขึ้นคนจะเข้าเมืองไปทำงานในเมืองกันหมดถ้าไม่ยอมได้ก็ต้องตั้งใจเรียน”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 62)

แสดงให้เห็นว่าอาชีพทำนาเป็นอาชีพที่ถูกดูถูกดูแคลนว่าเป็นอาชีพที่คนสมัยใหม่ไม่ยอมทำ เพราะมันเป็นงานหนัก รายได้น้อย เหนื่อยยากลำบาก ไม่มีวันร่ำรวย ดังนั้น พ่อแม่จึงต้องการผลักดันออกจากความเป็นชนบทให้ลูกทำอาชีพอื่นที่ไม่ใช่การทำนา

2. อาชีพค้าขาย เจ้าของกิจการ ปลอยสินเชื่อ(เงินกู้)

อาชีพค้าขาย เป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่ง ช่วยทำให้เกิดการหมุนเวียนเงินอย่างรวดเร็ว การค้าขายในชุมชนที่เราพบมักจะเป็นลักษณะการ ขายปลีก คือ ขายของให้กับผู้บริโภคโดยตรง อาชีพที่พบในนวนิยายของจุฬามณี คือการขายของชำที่ตลาด เพราะตลาดเป็นศูนย์รวมคนในชุมชน เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น ถ้ามีใครทำเรื่องไม่ดีงามข่าวสารจะแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว การเป็นแม่ค้าจะต้องขยันทำงานเพราะเวลาทุกวินาทีเป็นเงินเป็นทอง อาชีพแม่ค้าส่วนมากจะเป็นชนชั้นกลางที่มีรายได้หมุนเวียนตลอด มีรายได้ดี สามารถขยายสาขาหรือสามารถเปลี่ยนจากผู้ประกอบการรายย่อยเปลี่ยนสถานภาพเป็นเจ้าของกิจการได้ ตัวละครหญิงมักมีอาชีพค้าขาย ขายขนม ขายเครื่องสำอางค์ ร้านขายของชำจำพวกสินค้าอุปโภคบริโภค ขายอาหาร ขายข้าวแกง ขายน้ำพริก ขายกล้วยเดี่ยว ขายขนมจีน เป็นต้น

ตัวละครที่ประกอบอาชีพค้าขาย มีทั้งหมด 27 ตัวละคร ได้แก่ นางย้อย เรณู พิไล ป้าเม้า อาม่าปวยฮวย หมู่นี่(แจ้) หมู่นัง นางหลักฮวง ลูกสะใภ้ นางหลักฮวง จากเรื่องกรรมกรรม, อัม บังอร น้ำทองแดง อรุณี จากเรื่องชิงชัง, อุไร นางแยม นางนกเล็ก จากเรื่องสุดแค้น แสนรัก, ป้ารำเพย, ป้าสงบ อาม่า(นางหลี่เอ็ง) ป้าถนอม ชกเตียง นางสมศรี กิมเตียง จากเรื่องทุ่งเสนหา แ่งน้อย

หลินชีวอิน(ย่าเล็ก) คุณหญิงปิยะนุช สุขมนิรมย์ คุณแม่ของวรรณรดา จากเรื่อง ลิขิตรักในสายลม
ยกตัวอย่าง

ครอบครัวของอุไรเปลี่ยนอาชีพจากทำนาเป็นอาชีพค้าขาย เพราะคิดว่าการค้าขายจะ
สามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวมากกว่าการทำนาที่รายได้ก็น้อยและเป็นงานที่หนักและเหนื่อย
ครอบครัวของเธอเลยย้ายเข้ามาในเมืองเพื่อประกอบอาชีพค้าขาย

“ครอบครัวของเธอก็ย้ายมาประกอบอาชีพขายข้าวแกงเก่าหม้อที่ศูนย์การค้าท่ารถจนกระทั่งแม่เห็นว่าเธอ
สามารถเอาตัวรอดกับวิถีคนเมืองและเลี้ยงลูกเองได้ตลอดจะมีเงินเก็บมากพอจะเปลี่ยนร้านขายข้าวแกงให้กลายเป็น
ร้านขายเครื่องสำอางค์ที่ซึ่งเหนื่อยน้อยกว่า”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 197)

จากข้อความข้างต้น อุไรและครอบครัวได้ยึดอาชีพค้าขาย แทนการทำนา เพราะเมื่อพ่อ
เสียชีวิตจึงขาดแรงงานหลัก เพราะเธอกับอัมพรก็ไม่เคยทำนา จึงปล่อยที่นาให้คนอื่นเช่า แล้วย้ายจาก
สังคมชนบทเข้าไปสู่สังคมเมือง เข้าไปค้าขายในเมืองจนทำให้มีฐานะดีขึ้น เปลี่ยนจากขายข้าวแกง
เป็นร้านสำอางค์เพราะเป็นอาชีพที่เหนื่อยน้อยกว่าขายข้าวแกง

อิม เมื่อก่อนต้องช่วยพ่อแม่ทำนา พอแต่งงานอยู่กินกับยอดก็ต้องทำนาเพื่อหารายได้ แต่พอ
ลงทุนไปกลับไม่คุ้มค่า ขาดทุน จึงหันมาเปลี่ยนอาชีพ เป็นอาชีพค้าขายเพื่อหารายได้มาจุนเจือ
ครอบครัว

“เมื่อเธอไม่ปรารถนาใช้แรงเคียงบ่าเคียงไหล่กับเขาในนาข้าว เธอก็มีหนทางของเธอ ‘ค้าขาย’ พ่อสั่งสอน
ไว้ให้รู้ค้าขาย เพราะเงินที่ได้มานั้นเร็วกว่าทำนา เธอตัดสินใจเอาเงินซื้อเครื่องมือทำขนม แรก ๆ ก็ขายไม่ได้ยิ่งเพิ่ม
ภาระหนักเข้าไปอีก แต่เมื่อผู้คนแถบนั้นเริ่มคุ้น อาชีพแม่ค้าก็พอเลี้ยงตัว”

(ชิงชัง.2556 : 89)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาทการเป็นภรรยาที่ช่วยแบ่งเบาภาระการหาเงิน
เพียงลำพังของฝ่ายชาย แต่ต้องช่วยสามีทำมาหากิน อิม ยึดอาชีพค้าขาย เพราะพ่อได้สอนเธอว่า
อาชีพค้าขายนี้จะทำให้เธอได้เงินเร็วกว่าทำนา เธอช่วยสามีทำงานหารายได้มาจุนเจือครอบครัว
หลายอย่าง เช่น ทำนา เลี้ยงเป็ด ขายขนม

3. อาชีพนักแสดง ดารา พิธีกร นางแบบ นักร้อง นางเอกลิเก

อาชีพดารา นักแสดง นักร้อง พิธีกร นางเอกลิเก เป็นอาชีพที่ต้องใช้รูปร่างหน้าตาที่ดี สวยงาม พร้อมด้วยความสามารถและการศึกษาที่ดี เป็นอาชีพที่ได้พบปะกับผู้คนมากมาย เป็นการทํางานบนพื้นที่สาธารณะ เป็นคนสาธารณะที่ใครชอบหรือไม่ชอบก็สามารถวิพากษ์วิจารณ์หรือชื่นชมได้ ดังนั้น อาชีพนี้จึงต้องสร้างภาพลักษณ์ให้ตนเองดูดี ดูทันสมัยอยู่เสมอ การเป็นดารา เป็นความฝันของใครหลาย ๆ คน เพราะเป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคม มีรายได้สูง มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนในสังคม

ตัวละครหญิงที่ประกอบอาชีพ ดารา นางแบบ นักแสดง นักร้อง พิธีกร นางเอกลิเก มีทั้งหมด 13 ตัวละคร ได้แก่ ลลนา จากเรื่องสุดแค้น แสนรัก แม่ดวงมณี ศรีนคร จากเรื่องทุ่งเสนหา ไกลรุ่ง พรรณษา สุดสวย ชมเดือน นางละไม น้ำปราณี ดุจดาว จากเรื่องวาสนารัก ขวัญชีวี ณิชกานต์ กนกอร บุษยา จากเรื่อง ลิขิตรักในสายลม ยกตัวอย่าง

ลลดา มีความฝันอยากเป็นนักร้อง เพราะอยากแสดงความสามารถของตนเองให้สาธารณชนยอมรับและชื่นชมเธอ

“อยากให้โอกาสตัวเองน้องดาอยากเป็นนักร้องอาชีพอยากอยู่บนเวทีที่มีคนดูเยอะๆ”
(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 280)

“ลลดาหญิงสาวไล่ตามความฝันจนกระทั่งได้เป็นดาราสนใจลดาเริ่มต้นจากโครงการค้นหานักแสดงหน้าใหม่ของสถานีโทรทัศน์ด้วยหน้าตาและความสามารถพิเศษทำให้ลดาฝ่าด่านกรรมการไปเป็นดาราในสังกัดของช่องมีงานมีเงินมีชื่อเสียงโด่งดังในเวลา 2 ปี”
(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 334)

ลลดาได้พยายามทำตามความฝัน ทำตามเป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้ ได้เป็นดารา นักร้องที่มีชื่อเสียงจนโด่งดังและมีคนรู้จักมากขึ้น เพราะความพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทำให้เธอกลายเป็นผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จ ได้รับการยอมรับจากสังคม

4. ช่างเสริมสวย ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า

อาชีพช่างเสริมสวย ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นอาชีพที่ต้องเรียนเฉพาะเป็นสาขาวิชาช่างที่สามารถนำมาประกอบอาชีพเป็นธุรกิจส่วนตัว จากลูกจ้างเปลี่ยนสถานภาพเป็นเจ้าของร้านได้ ถือได้ว่าเป็นอาชีพที่ต้องใช้ฝีมือและความละเอียด สามารถสร้างรายได้เลี้ยงชีพได้ดี

ตัวละครหญิงที่ประกอบอาชีพช่างเสริมสวย ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า มีทั้งหมด 12 ตัวละคร

ได้แก่ วรรณ จันตา มาลา นารีรัตน์ นางอ้อ นางหุ่ย จากเรื่องกรรมกรรรม, อาเรีย จากเรื่องชิงชิง, พะยอม อุไร จากเรื่องสุดแค้น แสนรัก, ยุพิน จันทร สุขเสมอ จากเรื่องทุ่งเสนหา ยกตัวอย่าง

ยุพิน เป็นเจ้าของร้านเสริมสวย เธอไปเรียนเสริมสวยจนสามารถเป็นเจ้าของร้านเสริมสวย มีรายได้เลี้ยงชีพได้ สามารถพึ่งพารายได้ของตนเอง มีฐานะดี มีหน้ามีตาทางสังคมได้เพราะความขยันขันแข็งในการทำงานและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

“ถ้าป่าสำเภาไม่ทำอย่างนั้นกับตน ชีวิตก็คงไม่มีวันนี้ วันที่เป็นคุณยุพินเจ้าของร้านยุพินบิวตี้ชาลอน เมียนายมิ่งขวัญเจ้าของร้านขายข้าวมันไก่เลื่องชื่อ มีทรัพย์สินสมบัติกองเงยจากแรงขยันขันแข็งมีหน้ามีตา มีสังคมใหม่ มีครอบครัวที่อบอุ่นเพราะถือว่าได้สามีที่ดีแล้ว”

(วาสนารัก. 2558 : 66-67)

วรรณไปเรียนตัดเย็บเสื้อผ้าอยู่ที่ปากน้ำโพธิ์ การจะไปเรียนต้องไปเรียนในตัวเมืองที่ปากน้ำโพ แสดงให้เห็นถึงการศึกษาจะต้องมีการลงทุนเพื่อไปเรียนเพื่อจะได้ใบประกาศนียบัตรกลับมาเพื่อเป็นใบเบิกทางในการเริ่มประกอบอาชีพที่เป็นธุรกิจส่วนตัว

“เรณูไฟล่คิดถึง ‘วรรณ’ น้องสาวคนเล็กที่ตนส่งเสียให้เรียนตัดเย็บเสื้อผ้าอยู่ที่ปากน้ำโพ ถ้าวรรณได้ผู้ชายดี ๆ แบบกมล ชีวิตของวรรณคงจะมีความสุข”

(กรรมกรรรม. 2560 : 33)

วรรณได้มีโอกาสเรียนตัดเย็บเสื้อผ้าเพื่อนำความรู้มาเปิดร้านทำกิจการร้านตัดเสื้อเลี้ยงชีพตนเองได้ และสร้างรายได้จนวรรณได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นเจ้าของร้าน อาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของเธอและครอบครัวให้ดีขึ้นได้ เธอสามารถหารายได้เองก็เป็นการแบ่งเบาภาระจากสามีที่เป็นข้าราชการ แสดงให้เห็นถึงบทบาทของการทำงานหารายได้ ผู้หญิงทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่หารายได้มาจุนเจือครอบครัวได้ ผู้หญิงก็หาเงินเก่ง ทำงานเก่งไม่แตกต่างจากผู้ชาย

5. พนักงานออฟฟิศ เสมียนตรา เลขานุการ เจ้าหน้าที่บัญชี พนักงานเบเกอร์รี่ ลูกจ้าง พนักงานทำความสะอาด เจ้าของบริษัท ประธานกรรมการบริหาร

งานเลขานุการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ คือ การทำงานที่ได้รับมอบหมายจากเจ้านาย โดยตรงและงานอื่นที่เกี่ยวข้องรวมถึงการดูแลเรื่องต่าง ๆ ของเจ้านาย เลขานุการต้องมีความละเอียดรอบคอบในงานทั้งงานเอกสารต่าง ๆ และงานประชุมที่สำคัญ อีกทั้งการติดตามเจ้านายไปทำงานยังสถานที่ต่าง ๆ นวนิยายของจุฬามณีอาชีพเลขานุการ คือ อรพิน จากเรื่องตะเกียงกลางพายุ

บทบาทของประธานบริษัท ประธานคณะกรรมการบริหาร พนักงานบริษัท พนักงานออฟฟิศ มีบทบาทการทำงานของนักธุรกิจ ต้องมีความรับผิดชอบต่องานสูง มีการบริหารจัดการงานขององค์กรให้ก้าวหน้า ในฐานะผู้หญิงสมัยใหม่กับงานบริหารนั้นเป็นที่น่าจับตามองของสังคม เมื่อผู้หญิงก้าวเข้ามาสู่ตำแหน่งเดียวกับที่ผู้ชายยึดครองตลอดมาในสังคม ออกจากบ้านมาสู่สังคมการทำงาน สถานภาพของการเป็นประธานบริษัท นักธุรกิจหญิงเป็นบทบาทที่มีความสำคัญมากขึ้นในสังคม

อาชีพเจ้าหน้าที่บัญชี หัวหน้าแผนกบัญชี พนักงานออฟฟิศ การทำงานบริหารงานงานในหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบมาก ทั้งในการบริหารงานสำนักงาน บุคคล สถานที่ การเงิน และการบัญชี การบริหารงานต้องใช้ความรับผิดชอบสูง ทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงานโดยเฉพาะผู้ร่วมงานที่มีวุฒิ คุณวุฒิสูงกว่า ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทที่ทำทลายความสามารถของผู้หญิงสมัยใหม่

ตัวละครหญิงที่ประกอบอาชีพ เลขาณูการ พนักงานออฟฟิศ เสมียนตรา หัวหน้าแผนกบัญชี เจ้าหน้าที่บัญชี พนักงานเบเกอร์รี่ ลูกจ้าง พนักงานทำความสะอาด เจ้าของบริษัท ประธานกรรมการบริหาร มีทั้งหมด 11 ตัวละคร ได้แก่ คุณแม้นิโบล จากเรื่องทุ่งเสนหา กรรณิการ์ จากเรื่องวาสนารัก รมณีย์ มาลี วรรณภา อรชума จ๊ะ จริญญา พิศวีวรรณ นันทา จากเรื่องพระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว จันทร์ฉาย คุณอรพิน จากเรื่องตะเกียงกลางพายุ ยกตัวอย่าง

นันทาเป็นพนักงานออฟฟิศในกรุงเทพ จบการศึกษาในระดับปริญญาโท เป็นผู้หญิงที่มีฐานะดี มีหน้ามีตาทางสังคม เธอแต่งตัวด้วยเสื้อผ้า เครื่องสำอางราคาแพง การแต่งกายตามสมัยนิยมเพื่อเสริมบุคลิกภาพให้ดูดีเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่การงานของเธอ แสดงให้เห็นถึงผู้หญิงมีสังคมอยู่ในชนชั้นกลาง เธอเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีความสวย มีความมั่นใจในตนเอง มีหน้าที่การงานที่ดี

“นันทามองสภาพตัวเองและมองสภาพของเขาส่งเธอไม่ได้สูงส่งเป็นเจ้าของบริษัท แต่เธอก็มีหน้าตาทางสังคม มีเพื่อนฝูงในวงสังคมชั้นกลางทั้งนั้น ถ้าในอุ้มผางพ่อแม่ของเธอก็ถือว่าฐานะเป็นที่นับหน้าถือตาของชาวบ้าน แต่เขาละยารักษาความปลอดภัยผู้มีเครื่องแบบที่บางคนไม่ยอมใส่ขึ้นรถกลับบ้านด้วยซ้ำ นันทาดูใบหน้าตนเองที่กระจกเครื่องสำอางราคาแพง ทรงผมตามกระแส เครื่องประดับตามเนื้อตัว รวมถึงอารมณ์ที่สวมใส่ตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้าเธอมีส่วนไหนบ้างที่ไม่น่าดูชม”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2556 : 21)

รมณีย์ เป็นลูกสาวเจ้าของบริษัท มีตำแหน่งเป็นประธานกรรมการบริหาร เป็นผู้บริหารสาวสวย มีการศึกษาที่ดีจบการศึกษาระดับปริญญาโทจากเมืองนอก เป็นผู้หญิงที่สวย รวย และเก่ง การแต่งกายเหมาะสมกับการเป็นผู้บริหาร เปรี๊ยะและทันสมัย เป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ประสบความสำเร็จ

ทางด้านหน้าที่การงาน มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงและมีอำนาจเหนือกว่าผู้ชาย การมีรายได้ที่สูงกว่าผู้ชายแสดงให้เห็นถึงผู้หญิงก็มีความสามารถทัดเทียมกับผู้ชาย ทำงานนอกบ้านได้ดีไม่แตกต่างจากเพศชาย

“คุณธรรมณีย์เป็นลูกสาวเจ้าของบริษัท เธอเป็นถึงประธานกรรมการบริหาร เธอเป็นเจ้านายสาวสวยที่มีอำนาจเหนือทุกคนในบริษัท นื่องมาลี คุณธรรมณีย์เหมือนดอกฟ้าเพิ่งจบมาจากเมืองนอกด้วยลูกสาวคนเดียวอีกต่างหาก คุณธรรมณีย์เธอเป็นคนสวยแบบคนมีฐานะ”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2556 : 31)

“เมื่อเขายกโทรศัพท์ขึ้นแนบหูเสียงของคุณธรรมณีย์ลูกสาวคนเดียวของท่านประธานซึ่งดำรงตำแหน่ง GM ของบริษัทก็ดังขึ้น เมื่อได้ยินกลยุทธ์ก็ยอมรับกับตัวเองว่าความประมาทเข้ามาเยือนทันทีที่รับคุณธรรมณีย์ แม้อายุของหญิงสาวจะน้อยกว่าเขาแต่ด้วยตำแหน่งหน้าที่ทำให้เขาต้องอ่อนน้อมเข้าหา”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2556 : 18)

6. อาชีพแพทย์/พยาบาล/เภสัชกร/บริบาล

อาชีพแพทย์ พยาบาล เภสัชกร บริบาล แพทย์มีหน้าที่ดูแลรักษาคนไข้ แพทย์หญิง เป็นวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องจากสังคมว่าผู้ที่ประกอบอาชีพนี้จะต้องมีความรู้ความสามารถ เป็นผู้หญิงที่เก่ง มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด สามารถนำความรู้มาใช้ประโยชน์อยู่ในการพัฒนาด้านการแพทย์ แสดงให้เห็นถึงบทบาทของผู้หญิงเก่งที่สามารถทำงานได้เทียบเท่ากับผู้ชาย แพทย์หญิงก็มีบทบาทไม่ต่างจากแพทย์ชาย ต่างมีหน้าที่ดูแลรักษารับผิดชอบชีวิตของคนไข้ให้หายป่วยเป็นปกติ บทบาทการทำงานของแพทย์หญิง คือ ผู้หญิงมีความละเอียดอ่อน มุ่งมั่น ตั้งใจ ขยัน อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค การทำงานเต็มที่ เต็มเวลา ทำหน้าที่ได้ดีไม่ต่างจากผู้ชาย

ตัวละครหญิงที่ประกอบอาชีพแพทย์ พยาบาล เภสัชกร บริบาล มีทั้งหมด 7 ตัวละคร ได้แก่ รวิวรรณ จากเรื่องชิงชัง, รพีพรรณ หทัยรัตน์ อ้อย จากเรื่องสุดแค้นแสนรัก, ศรีภิญญา จันทรเพ็ญ จากเรื่องทุ่งเสนหา สิริรัตน์ จากเรื่องวาสนารัก

หทัยรัตน์ มีความมุ่งมั่นตั้งใจเรียนหนังสือเพื่อที่สอบเข้าเรียนต่อคณะแพทยศาสตร์ให้ได้ เธออ่านหนังสืออย่างหนัก ไม่อึกนอกกลุ่มนอกทาง มีความขยันหมั่นเพียรจนเธอทำตามความฝันได้สำเร็จ จบการศึกษาได้เป็นแพทย์หญิง ซึ่งเป็นอาชีพที่คนในสังคมให้การยอมรับว่าเป็นผู้หญิงเก่ง เป็นอาชีพที่มีเกียรติมีค่านับหน้าถือตา สามารถเชิดชูวงศ์ตระกูลได้

“เวลาเปลี่ยนชีวิตของคนก็เปลี่ยน เธอเป็นแพทย์ มีหน้าที่การงานมั่นคงมีค่านับหน้าถือตา ถือว่าเป็นเกียรติแก่ชีวิตและวงศ์ตระกูล”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 328)

จากข้อความข้างต้น หทัยรัตน์ ตั้งใจเรียนจนได้เป็นแพทย์ตามที่ตั้งใจหวังไว้ เพราะอาชีพแพทย์หญิง เป็นอาชีพที่มีคนนับหน้าถือตา ถือว่าเป็นเกียรติแห่งวงศ์ตระกูล เพราะเป็นอาชีพที่ได้รับ การยอมรับจากสังคมว่าเป็นอาชีพที่เสียสละช่วยผู้คน ที่สำคัญใครที่ได้เป็นแพทย์จะต้องเป็นคนเรียน เก่งมาก และพ่อแม่ทุกคนปรารถนาต้องการการยอมรับจากสังคม จึงส่งเสริมให้ลูกได้เรียนแพทย์เพื่อ คนในสังคมจะได้ยกย่องเชิดชูลูกและครอบครัวก็พลอยมีหน้ามีตาในสังคมด้วย

7. อาชีพครู/อาจารย์/ข้าราชการ

อาชีพครู อาจารย์ หรือการรับราชการ ถือว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ คนในสังคมให้การเคารพยกย่อง นับถือ ครู มีหน้าที่ในการสอนนักเรียน เกี่ยวกับวิชาความรู้ หลักการคิด การอ่าน รวมถึงการนำ ความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพการงาน โดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ ความสามารถ และเป้าหมายของนักเรียนแต่ละคน อาชีพครู เป็นอาชีพที่ต้องเสียสละ ต้องถ่ายทอดความรู้ ด้วยวิธีการสอนและการจัดการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้มนุษย์เกิดการ เรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลักษณะของอาชีพครูในนวนิยาย คือการ เป็นครูที่มีหน้าที่อบรมสั่งสอนนักเรียน โดยเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะกลับไปตอบแทนแผ่นดินเกิด ไปทำงานใกล้บ้านเพื่อจะได้ดูแลพ่อแม่ และมีความกตัญญูต่อพ่อแม่และสำนึกรักบ้านเกิด

ตัวละครหญิงที่ประกอบอาชีพครูอาจารย์ มีทั้งหมด 5 ตัวละคร ได้แก่ ประภา จากเรื่องชิงช้า, มยุรีย์ จากเรื่องสุดแค้น แสนรัก, จินดา นงนารถ จากเรื่องทุ่งเสนหา, คุณครูระวีวรรณ จากเรื่อง ตะเกียงกลางพายุ ยกตัวอย่าง

มยุรีย์มีความใฝ่ฝันอยากเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยใกล้บ้าน เพื่อที่เธอจะได้ทำงานที่ เธอรักและดูแลพ่อแม่เป็นการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ และสำนึกรักบ้านเกิดด้วย อาชีพครูอาจารย์ จึงเป็นอาชีพที่มีเกียรติ คนในสังคมให้การยอมรับ เพราะการเป็นครูจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับลูกศิษย์ ต้องเป็นผู้หญิงที่เก่งและดี ถือว่ามยุรีย์เป็นตัวแทนของปัญญาชนที่มีความรู้และสั่งสอนผู้อื่นให้ เป็นคนที่มีความรู้ได้ด้วย เมื่อมีความรู้และจะเกิดปัญญา สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น

“มยุรีย์เรียนต่อปริญญาโททางด้านการศึกษาที่ประเทศสหรัฐอเมริกาพอลกลับมามยุรีย์ก็สมัครอาจารย์ประจำสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์แทนการอยู่ในเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพ ฯ หรือเชียงใหม่เพราะสุขภาพของแม่ไม่สู้ดีนะ ”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 330)

8. โสเภณี ทำงานที่บาร์ขายบริการทางเพศ

อาชีพโสเภณี เป็นอาชีพขายบริการทางเพศ ทำให้ผู้หญิงกลายเป็นสินค้าหรือวัตถุทางเพศที่ต้องคอยรองรับอารมณ์ความใคร่ของผู้ชาย ยอมมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งเพื่อแลกกับเงิน ถือเป็นการขายเกียรติและศักดิ์ศรี ทำให้ภาพลักษณ์ของการเป็นผู้หญิงไม่ดี ผู้หญิงใจง่าย ผู้หญิงที่เห็นแก่เงิน

ตัวละครหญิงที่ประกอบอาชีพโสเภณี เมียน้อย นางบำเรอ ขายบริการทางเพศ มีทั้งหมด 7 ตัวละคร ได้แก่ เรณู เจ็ทติม พี่ระนอม จากเรื่องกรงกรรม, อุ่น จากเรื่องชิงชัง, แก้วใจ นางรัญจวน จากเรื่องวาสนารัก, คุณรัศมี จากเรื่อง เกียกกลางพายุ ยกตัวอย่าง

เรณู มีอาชีพขายบริการทำงานที่บาร์ตาคลี อาชีพโสเภณีเป็นอาชีพที่สังคมยังไม่ให้การยอมรับ ใครที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจค้ากามจะถูกสังคมมองว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี เป็นผู้หญิงใจง่าย เพราะนอนกับผู้ชายเพื่อแลกเงิน เป็นผู้หญิงที่ขายศักดิ์ศรีของตนเอง ดูด้อยค่าในสายตาคนอื่น แต่อาชีพนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงผู้หญิงมีการเปิดกว้างและกล้าแสดงออกในเรื่องทางเพศมากขึ้น ไม่เขินอายเมื่อพูดถึงเกี่ยวกับเรื่องเพศ การแต่งกายถือเป็นเอกลักษณ์ของผู้หญิงทำงานกลางคืน คือต้องแต่งตัวจัดจ้านเพื่อจะได้ดึงดูดลูกค้าให้มาสนใจหรือซื้อบริการทางเพศ จะเห็นได้ว่าภาพลักษณ์ของการแต่งกายสามารถบ่งบอกอาชีพที่ทำอยู่ได้ การเป็นผู้หญิงจึงต้องให้ความสำคัญกับเรื่องการแต่งกาย

“ตาย! อีผู้หญิงใจง่าย อี...อี...ดูสิ ดูการแต่งเนื้อแต่งตัว ถ้ามจริงแก่ทำงานทำการอะไร ไม่ต้องบอกก็รู้หรือว่าสารรูปอย่างนี้จะทำอะไรได้ มันต้องเป็นกะหรี่แน่ ๆ เลย อยู่ตาคลีทำงานรับแขกในบาร์แน่ ๆ ”

(กรงกรรม. 2560 : 11)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมรับอาชีพรับแขกในบาร์รวมถึงการแต่งกาย แต่งหน้าทำให้คนที่มองดูซึ่งคาดเดาว่าเป็นอาชีพโสเภณีที่ลดศักดิ์ศรีของผู้หญิงเพื่อแลกกับเศษเงินของผู้ชาย ดังนั้น แม่สามีจึงไม่ยอมรับผู้หญิงที่มีอาชีพที่สังคมไม่ยอมรับเป็นสะใภ้ และยังตีคุณค่าราคาของศักดิ์ศรีของผู้หญิงว่าเป็นผู้หญิงใจง่าย

“ถ้าเปรียบพิไลเป็นเพชร เรณูก็เป็นถ่าน แต่เขารู้สึกรักและสงสารผู้หญิงมากตำหนิในสายตาของคนรอบข้างจนทิ้งขว้างไม่ลง”

(กรงกรรม. 2560 : 14)

จากข้อความข้างต้น แสดงถึงการที่ผู้หญิงเคยผ่านผู้ชายมาหลายคนจะทำให้กลายเป็นผู้หญิงที่มีตำหนิหรือเป็นผู้หญิงที่ไม่บริสุทธิ์ เป็นการด้อยค่าของความเป็นผู้หญิง

“เรณูเธอเกิดในครอบครัวยากจนข้นแค้น มีพี่น้องนับตัวเธอตั้งสิบคน ความรู้มีเพียงชั้น ประถม 4 นอกจากทำนาแล้ว ที่บ้านของเรณูยังมีอาชีพประมง เมื่อมีทหารมรสีทอง มีเงิน มีทอง คนไทยจึงต่างพากันชักชวนมา ‘ซูดทอง’ แม่ของเธอยากร่ำรวยเหมือนคนอื่นบ้าง จึงบีบบังคับเธอนั่งรถไพมาตาคลากับคนในหมู่บ้าน โดยไม่ได้สนใจความรู้สึกของเธอเลยสักนิด ”

(กรงกรรม. 2560 : 14)

จากข้อความข้างต้นเป็นการเล่าถึงฐานะและอาชีพของเรณูและพี่ไเล พี่ไเลมีฐานะดีร่ำรวยกว่าเรณู เรณูเนื่องจากมีฐานะยากจน ที่บ้านมีอาชีพทำนา ทำประมง และไปซูดทอง หรือไปทำงานบริการในบาร์ที่ตาคลีสี่มีฝรั่งเข้ามาเพราะแม่ต้องการให้ตนเองมีฐานะร่ำรวยขึ้น เพราะถ้ามีเงินชีวิตก็จะไม่ลำบาก

“แม่ต้องการเงินมารักษาพ่อที่ป่วย จึงขอเบิกจากเจ้าแก่ไปก่อน นั้นเป็นเหตุผลอันสวยงามที่ทำให้เรณูตัดสินใจกระโจนเข้าสู่การน้ากาม กลายเป็นผู้หญิงร้าน แกร่ง และได้คิดเกรงกลัวต่อสิ่งใด”

(กรงกรรม. 2560 : 114)

จากข้อความข้างต้น เรณูใช้เหตุผลของการเป็นลูกกตัญญูหาเงินมารักษาพ่อที่ป่วย ซึ่งเป็นเหตุผลที่ดีพอที่จะทำให้เรณูตัดสินใจไปทำงานบาร์ที่ตาคลีสี่ สถานที่ที่มีการขายบริการ เกี่ยวกับบริการทางเพศ กลายเป็นผู้หญิงที่ร้านโลกและไม่ได้เกรงกลัวต่อสิ่งใดอีก เธอได้ตัดสินใจทำโดยมีเหตุผลมาสนับสนุนการกระทำของตนเอง ซึ่งทำให้ความคิดของตนเองที่ตัดสินใจทำไม่ผิด ทำไปเพราะเป็นการทำเพื่อตอบแทนพระคุณของพ่อแม่ ทำไปเพราะคำว่า ‘กตัญญู’

9. นักข่าว นักเขียน บรรณาธิการ

อาชีพนักข่าว นักเขียน บรรณาธิการนิตยสาร ถือได้ว่าเป็นอาชีพที่มีลักษณะเป็นนักคิด นักอ่าน นักเขียน จะต้องคุณสมบัติ คือ การเป็นผู้ที่มีบุคลิกอยากรู้อยากเห็น เพราะความอยากรู้อยากเห็น กระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น สนใจในเหตุการณ์ที่อุบัติขึ้นรอบ ๆ ตัว การเป็นคนช่างสังเกต ต้องเป็นผู้ที่ช่างสังเกต ในรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ การไม่ไว้วางใจใครง่าย ๆ หรือเป็นคนช่างสงสัย การทำงานจะต้องรวดเร็ว และถูกต้อง ในช่วงเวลาอันจำกัด

บทบาทการทำงานของผู้นับ ในปัจจุบันสามารถทำงานได้ทุกที่ ทุกเวลา ผู้นับที่ประกอบอาชีพนี้จะมีความรักในงานของตนเอง มีความละเอียดรอบคอบ มีความทุ่มเท มุ่งมั่น ตั้งใจ รับผิดชอบงานทุกอย่างอย่างเต็มที่ เต็มกำลัง เต็มความสามารถที่มีเพื่อให้ได้ผลงานออกมาดีที่สุด

ตัวละครหญิงที่มีประกอบอาชีพเป็นนักข่าว นักเขียน บรรณาธิการ มีทั้งหมด 4 ตัวละคร เพียงออ จากเรื่องลิขิตรักในสายลม, กุลกัญญา มาลี คุณนิตยา จากเรื่องพระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว ยกตัวอย่าง

กุลกัญญา เป็นหญิงสาวช่างฝัน มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย ใฝ่ฝันอยากเป็นนักเขียน เพราะเป็นคนชอบอ่านหนังสือจึงอยากเป็นนักเขียน เธอจึงหาแรงบันดาลใจในการเขียนนวนิยายเกี่ยวกับความรัก เธอจึงลองมีประสบการณ์เกี่ยวกับความรักเพื่อจะได้เข้าใจ เข้าถึงอารมณ์ของคนที่มีความรักและความทุกข์ ถึงแม้จะต้องตายเธอก็อยากตายไปอย่างคนที่มีความรัก จะได้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยวไร้ค่า เธอต้องการมีรายได้เป็นของตนเองโดยที่ไม่อยากเป็นภาระคอยพึ่งพารายได้จากพี่ชายจนทำให้เขาต้องเดือดร้อน

“ที่บ้านกุลรับเลดี้ ตั้งแต่สมัยแม่ยังอยู่เลยนะ แม่ชอบอ่านนิยาย กุลก็อ่านตามจนอยากเขียนเองแล้วได้ลงที่นั่น เฉพาะเลดี้เท่านั้นนะ กุลมีความฝัน เรียนให้จบแล้วก็หางานทำและงานนั้นจะต้องสร้างฐานะแบบค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป กุลเชื่อว่าคนที่มีความมุ่งมั่นจะประสบความสำเร็จอะไรสักอย่างหนึ่ง เขาจะไม่ปล่อยตัวปล่อยใจไปกับสิ่งชั่วๆ ถ้าคุณมีเงินมีรายได้เป็นของตัวเองถ้าเกิดอะไรผิดพลาดขึ้น พี่ชายของเธอจะได้ไม่ต้องเดือดร้อนใจ กุลเป็นคนอารมณ์อ่อนไหวมาก กุลอ่านนิยายรักมากไปหรือเปล่าก็ไม่รู้แน่ กุลหวังว่าถ้ากุลตาย กุลก็อยากตายไปอย่างคนที่มีความรัก ”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2556 : 205)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนักเขียนได้นั้นจะต้องเริ่มจากการเป็นคนรักการอ่าน อาชีพนักเขียนสามารถสร้างรายได้ให้กับเธอเป็นการแบ่งเบาภาระจากพี่ชาย เธอมีความมุ่งมั่นตั้งใจจนเธอทำตามความฝันของเธอได้สำเร็จได้เป็นนักเขียนสมหวังดังใจปรารถนา

มาลี เพิ่มทรัพย์ เรียนจบการศึกษาทางด้านสื่อสารมวลชน จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อสานฝันที่จะเป็นนักข่าว เธอเปลี่ยนเข็มชีวิตมาเรียนเพื่อประกอบอาชีพที่จะส่งเสริม สนับสนุนสามีของตนเองให้ก้าวหน้าในอาชีพการงาน ทำให้เห็นถึงผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีความมั่นใจในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง รักความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตนเอง เลือกประกอบอาชีพที่จะเป็นการส่งเสริม สนับสนุนคู่ชีวิตของตนเองให้ก้าวหน้าไปด้วยกัน เธอจึงกลายเป็นผู้หญิงที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้ชาย

“มาลีเบนเข็มมาเรียนด้านสื่อสารมวลชนและฝันจะเป็นนักข่าว เปลี่ยนจากสายการเรียนจากศึกษาศาสตร์ ที่มีจุดหมายคือครูที่อุ้มผาง มาลีคิดว่าครูบนคอกับนักธุรกิจคงไปด้วยกันไม่ได้ เพราะรักคุณเลยคิดว่าน่าจะสักอาชีพที่ทำให้เดินเคียงกันไปแล้วคนจะไม่ินทาตามหลังแล้วอีกอย่างฉันชอบสาระแนเรื่องของชาวบ้านด้วย น่าจะทำอาชีพนี้ได้ดีกว่าสอนคน”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2555 : 581)

เพียงออ เธอเป็นตัวอย่างของผู้หญิงสมัยใหม่ เป็นผู้หญิงเก่ง แกร่ง เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว ตัดสินใจเด็ดขาด กล้าคิดนอกกรอบ รักการท่องเที่ยว รักการผจญภัยมีโอกาสได้ไปเรียนรู้โลกภายนอก รักการอ่านและการเขียน เพียงออรักความเป็นอิสระเสรี ไม่ชอบอยู่ในกฎเกณฑ์ ความฝันของเธอ คือ การเป็นนักเขียนและเป็นนักข่าว เมื่อเธอเรียนจบเธอก็สามารถทำตามความฝันของตนเองได้ สำเร็จ

“เพียงออเลือกเรียนคณะมนุษยศาสตร์เอกสื่อสารมวลชนเพราะอยากเป็นนักข่าวและนักเขียนหญิงสาว ชอบทำกิจกรรมและการท่องเที่ยวเป็นชีวิตจิตใจ”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2556 : 45)

10. มัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์หรือไกด์ เป็นผู้ที่มีความช่วยเหลือในด้านของข้อมูลการท่องเที่ยว ความเข้าใจ ทางด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ แก่บุคคลที่อยู่ในกลุ่มท่องเที่ยว บริการพาเที่ยวและแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

ตัวละครหญิงที่ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ มีทั้งหมด 1 ตัวละคร ได้แก่ มาลี เพิ่มทรัพย์ จาก เรื่องพระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว ยกตัวอย่าง

มาลี เป็นมัคคุเทศก์หรือเป็นไกด์สาวที่มีความสวยและความสามารถหลายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการพูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในการติดต่อประสานงานกับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะถ้าใครสามารถสื่อสารได้มากกว่า 2 ภาษา ก็จะทำให้มีภาพลักษณ์เป็นผู้หญิงที่เก่ง ภูมิการศึกษา และช่วยสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงบทบาททางเศรษฐกิจที่มาลีสามารถเจรจาต่อรองเรื่องผลประโยชน์ที่สามารถพูดชักจูงให้คนร่วมลงทุนได้ เป็นความสามารถที่อาชีพมัคคุเทศก์จะต้องมี ผู้หญิงสามารถประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับตนเองเอาเงินไปดูแลและจุนเจือครอบครัวได้ ที่สำคัญเธอมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณได้แก่ แม่ ลุงและป้าของเธอ มาลีเป็นผู้หญิงที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ รับผิดชอบสูง เป็นคนมีความอดทน เป็นคุณสมบัติที่ดีของผู้หญิงสมัยใหม่

“ไม่มีอะไรได้มาโดยการไม่ลงทุน เธอมีแรง มีความสามารถ จึงได้ทำงานชิ้นนี้ แม้มันไม่ใช่งานที่ยิ่งใหญ่ แต่ทางอ้อมผางไม่มีใครไม่รู้จัก มาลี มัคคุเทศก์แห่งสายน้ำใสรีสอร์ท

เธอชอบรถเป็น พายเรือยางได้ บรรยายถึงธรรมชาติระหว่างทางเป็นเรื่องเป็นราว ชักชวนลูกค้าทัวร์พูดคุย ให้สนุกสนานได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากวันใดงานในตัวยุ่งเหลือเกินเธอก็พร้อมลุยเพื่อให้มีอาหารออกไปรับหน้าทันเวลาและอร่อยอย่างที่คนเมืองคุ้นลิ้น หรือเวลาลูกค้าโทรมาเช็คราคาที่สายน้ำใสรีสอร์ท ถ้าเธอเป็นคนเจรจาต่อรองผลประโยชน์ทางธุรกิจละก็ รายไหนดนั้นเป็นอันว่าหยุดอยู่ที่นั่นทันที

มาลีเป็นคนกระฉับกระเฉง เต็มไปด้วยพลังการต่อสู้และอุปสรรคมากมายแค่ไหนเธอก็พร้อมที่จะฝ่ามันไป เธอเป็นคนมีความสามารถ มีลักษณะดี บางทีเธอคิดว่าการปล่อยให้มีระยะห่างระหว่างลูกทัวร์กับมัคคุเทศก์บ้างก็ดีเหมือนกัน เหตุการณ์ดำเนินไปตามโปรแกรมที่ไกด์สาวจัดไว้

มาลีที่หอบแฮก ๆ เพราะเหนื่อยกับงานมันเป็นภาพซ้ำ ๆ ซาก ๆ แต่เธอก็ยอมรับว่ามันสามารถทำเงินและทำให้เธอได้ใช้พลังที่มีอยู่ทำงานอย่างเต็มที่ เพราะทริปคนไทยไม่มีอะไรมากพวกเขาพอรู้เรื่องอยู่แล้ว แต่ถ้าเป็นทริปที่มีฝรั่ง เธอจะต้องเตรียม script เตรียมล้างหู แล้วก็เตรียมถ้อยคำที่ว่า พุดอีกทีสิคะ เพราะภาษาอังกฤษของเธอแค่สื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้เท่านั้น”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2556 : 10-11)

สถานภาพและบทบาทของการประกอบอาชีพของตัวละครผู้หญิงที่มีบทบาทสำคัญในนวนิยายของจุฬามณีไม่ได้มีความแตกต่างจากผู้ชาย ผู้หญิงมีความสามารถ เก่ง ฉลาด รอบรู้ รอบคอบ สามารถทำงานได้ไม่จำกัดสถานที่ ผู้หญิงมีบทบาทประกอบอาชีพบนพื้นที่สาธารณะมากขึ้น มีโอกาสได้พบปะผู้คนหลากหลายอาชีพ หลากหลายเพศ หลากหลายวัย การศึกษามีอิทธิพลต่อทัศนคติในการเลือกประกอบอาชีพ ผู้หญิงจะเลือกการประกอบอาชีพจากความสนใจ ความชอบ ความถนัดที่ตนเองมีอยู่ ทำให้ทัศนคติและมุมมองในการประกอบอาชีพของผู้หญิงเปลี่ยนแปลงไปแทนที่จะทำงานที่ถูกจำกัดไว้เพียงบริเวณภายในบ้าน เปลี่ยนมาเป็นออกมาทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวได้ไม่ต่างจากผู้ชาย ทุกคนล้วนประกอบอาชีพการงานเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ ที่ยึดมั่นในจริยธรรมมีความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณ การทำงานมีความรับผิดชอบสูง มีความสามารถ เป็นผู้หญิงทำงานเก่ง มีความรู้ดี หมั่นศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ สร้างรายได้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้ สังคมเปิดกว้างเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ทำงานในอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น ผู้หญิงมีบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้น ในการประกอบอาชีพต้องใช้ทักษะความชำนาญในการทำงาน มีทักษะในการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถพูดโน้มน้าวใจและสามารถเจรจาต่อรองผลประโยชน์ทางธุรกิจได้ ผู้หญิงต้องเก่งรับผิดชอบได้ทั้งงานบ้านและงานนอกบ้าน ทำให้เห็นถึงพลังและศักยภาพของผู้หญิงในการทำงานได้ดีไม่ได้ด้อยไปกว่าผู้ชาย

จากการศึกษาสถานภาพและบทบาทในสังคม สถานภาพและบทบาทของการศึกษาและการประกอบอาชีพของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี พบว่า ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าตัวละครมีสถานภาพและบทบาทที่แตกต่างกัน การแสดงตามบทบาทหน้าที่ที่ถูกต้อง เหมาะสม จะส่งผลให้ชีวิตประสบพบเจอแต่ความสุขสมหวัง ประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ถ้ามีการแสดงบทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพส่งผลให้ตัวละครมีความทุกข์ใจ ไม่มีความสุข ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และมีจุดจบคือการเสียชีวิต ดังนั้น ผู้หญิงควรมีบทบาทและประพฤติตนให้เหมาะสมกับสถานภาพจึงจะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข สมหวัง ประสบความสำเร็จในชีวิต

บทที่ 4

การสร้างลักษณะตัวละครและกลวิธีการสร้างตัวละครหญิง

นวนิยายแต่ละเรื่องที่คุณเขียนใช้กลวิธีการสร้างตัวละครตามความเหมาะสมของเรื่องตามการสร้างสรรค์ จินตนาการ แรงบันดาลใจของผู้เขียน ในนวนิยายของจุฬามณีมีลักษณะเป็นนวนิยายสมจริง (Realistic Novel) ใช้กลวิธีการสร้างตัวละครที่มีความสมจริงของมนุษย์ทั่ว ๆ ไป เป็นตัวละครที่มีความหลายมิติในตัวเอง ตัวละครมีพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งด้านดีและไม่ดี

จุฬามณีสร้างตัวละครโดยใช้ความเป็นจริงของสังคมมาสร้างตัวละครให้มีบุคลิกลักษณะ และนิสัยใจคอเหมือนคนจริง ๆ ในสังคม มีลักษณะนิสัยทั้งด้านดีและไม่ดี มีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดไปตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เป็นตัวละครประเภทพลวัต คือ เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์

ผู้วิจัยจึงศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการสร้างตัวละครหญิงของจุฬามณี ดังนี้

4.1 การสร้างลักษณะตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

4.1.1 ผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต

4.1.1.1 ผู้หญิงที่มีความสวย

4.1.1.1 ผู้หญิงที่มีความเป็นกุลสตรี

4.1.1.1 ผู้หญิงที่มีความกตัญญู

4.1.2 ผู้หญิงสมัยใหม่

4.1.2.1 ผู้หญิงมีความเก่ง มีสติปัญญาดี มีความสามารถ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า รักการเรียนรู้ และรักครอบครัว

4.1.2.2 ผู้หญิงสวย มีเสน่ห์ เปรี๊ยะ แต่งกายทันสมัย มีความมั่นใจ และภาคภูมิใจในตนเอง

4.1.2.3 ผู้หญิงปากร้าย ไม่ยอมคน เป็นผู้หญิงสู้คน กล้าเรียกร้องความยุติธรรมให้กับตนเอง

4.1.2.4 การนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านพื้นที่

4.2 กลวิธีการสร้างตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

4.2.1 การสร้างตัวละครแนวสมจริง (Realistic)

4.2.2 การสร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type)

ในการวิเคราะห์ตัวละครนั้นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือจะต้องพิจารณาถึงคุณลักษณะและบทบาทของตัวละคร การวิเคราะห์ตัวละครโดยทั่วไปแล้วการวิจารณ์วรรณกรรมปัจจุบันมักจะมุ่งไปที่ตัวละครเอกเพราะตัวละครเอกเป็นผู้ที่ทำให้เกิดเรื่องราวขึ้นมาอย่างไรก็ตามในนวนิยายหรือเรื่องสั้นขนาดยาวก็จำเป็นจะต้องพิจารณาตัวละครรองและตัวละครประกอบอื่นๆด้วยการวิเคราะห์ตัวละครจะต้องพิจารณาถึงกลวิธีในการสร้างตัวละครของผู้แต่งคุณลักษณะและบทบาทของตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง ด้านความสำคัญของตัวละครนั้น มีความสำคัญต่อนวนิยายและมีอิทธิพลต่อผู้อ่านคือ สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมไปกับเรื่องได้จนละครจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นวนิยายเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในกลุ่มผู้อ่าน

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าตัวละครในนวนิยายนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือตัวละครเอกซึ่งเป็นตัวละครที่มีความสำคัญในเรื่องหรือตัวละครที่เป็นศูนย์กลางของเรื่องและเป็นตัวละครที่ผู้เขียนจะให้ความสนใจมากกว่าตัวละครอื่น

จุฬามณีเป็นผู้เขียนที่ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับจากผู้อ่านเป็นอย่างดี นวนิยายของจุฬามณียังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย การที่มีผู้นำไปดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์หลายเรื่อง ความสำเร็จของนวนิยายของจุฬามณีเกิดจากองค์ประกอบทางวรรณกรรมในแต่ละด้านและองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้นวนิยายของจุฬามณีมีลักษณะเด่นมาก คือ การให้ความสำคัญกับตัวละครทุกตัว กล่าวได้ว่าจุฬามณีมีตัวละครในลักษณะต่าง ๆ ที่น่าสนใจที่เป็นส่วนสำคัญทำให้นวนิยายของจุฬามณีมีความสนุกสนานน่าติดตาม

สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543 : 124-123) ให้ความหมายของคำว่า ตัวละคร คือ บุคคลที่ผู้แต่งสมมติขึ้นมาเพื่อให้กระทำพฤติกรรมในเรื่องมีบทบาทในเรื่อง เป็นผู้ทำให้ เรื่องเคลื่อนไหวดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทาง ซึ่งมีได้หมายถึงมนุษย์เท่านั้น อาจรวมถึงสัตว์ พืช และสิ่งของด้วย ซึ่งมีแนวคิดและการกระทำอย่างคน

สายทิพย์ นุกุลกิจ ได้กล่าวถึงการแสดงลักษณะนิสัยของตัวละครในนวนิยายซึ่งแบ่งได้เป็นตัวละครประเภทตัวแบนหรือน้อยลักษณะ กับตัวละครประเภทตัวกลม หรือหลายลักษณะ โดยให้รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตัวละครประเภทตัวแบน (Flat Character) หมายถึง ตัวละครที่แสดงลักษณะนิสัยเพียงด้านเดียว เช่นเป็นคนดีก็ดีตลอดหรือเป็นคนเลวก็เลวอย่างหาติไม่ได้เลย และไม่ว่าจะมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก็จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง ลักษณะนิสัยของตัวละครเราเรียกตัวละครประเภทนี้อีกอย่างว่าเป็นตัวละครที่ไม่เปลี่ยนแปลงหรือเป็นตัวละครแบบ (Type Character) คือ เป็นไปตามที่กำหนดไว้เป็นแบบฉบับ เช่น เป็นชายหนุ่มรูปงามนิสัยดี เป็นคนแก่จู้จี้ขี้บ่น เป็นต้น

ตัวละครแบบตัวกลม (Round Character) หมายถึง ตัวละครที่ผู้แต่งตั้งให้มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง อาจมีทั้งด้านดีและไม่ดีปะปนกันไป ตัวละครแบบนี้จะมีอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด

เปลี่ยนแปลงไปได้ตามเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมจึงดูเหมือนกันกับคนในชีวิตจริงมากกว่าตัวละครแบบตัวแบน เช่น สร้างตัวละครให้เป็นเด็กที่อ่อนโยนกับคนชราและเด็กเล็ก แต่จะก้าวร้าวและเกรี้ยวกับเด็กโตกว่าที่ชอบรังแก เป็นต้น

นอกจากนี้ ยูวาลส์ (ประทีปเสนา) ชัยศิลป์วัฒนา ได้กล่าวขยายความถึงความหมายของตัวละครทั้ง 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

ตัวละครมิติเดียว (Flat Character) คือตัวละครที่ผู้แต่งนำเสนอให้ผู้อ่านได้รับรู้เพียงด้านเดียวเป็นตัวละครที่ไม่มีความสลับซับซ้อนและไม่มีการพัฒนาการเรื่องนิสัยใจคอตัวละครประเภทนี้จะคงลักษณะของตัวเองเอาไว้ ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ด้วยลักษณะคงที่ดังกล่าวทำให้เรียกตัวละครประเภทนี้ว่า ตัวละครสถิต (Static Character) ซึ่งตัวละครที่จัดเป็นตัวละครมิติเดียว ได้แก่

1. ตัวละครพิมพ์เดียว (Stereotype) คือ ลักษณะของตัวละครที่ลอกแบบมาจากประเภทต่าง ๆ ของคน ซึ่งมีพฤติกรรมและอุปนิสัยอันเนื่องมาจากอาชีพ สถานะทางสังคม หรือเชื้อชาติ ที่สื่อให้เห็นเป็นแบบฉบับเหมือนกันเป็นพิมพ์เดียว เช่น ตัวละครประเภทแม่ค้าที่จะต้องมีฝีปากกล้า และด่าเก่ง ตัวละครประเภทแม่ค้าลูกสะใภ้ที่จะต้องทะเลาะเบาะแว้งและกินแหนงแคลงใจกัน เป็นต้น

2. ตัวละครเข้าแบบ (Stock Character) คือ ลักษณะของตัวละครที่ถูกใช้อย่างซ้ำซากจำเจในงานวรรณกรรม จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของตัวละครนั้น ๆ และผู้แต่งต่างรับรูปแบบไปใช้กันต่อ ๆ มาจนถึงเป็นธรรมเนียม ตัวอย่างเช่น นางเอกที่งามทั้งกายและใจ แม่สามีใจร้าย ภรรยาที่จู้จี้ขี้บ่นและชอบค่อนข้างแสบ เป็นต้น

ตัวละครหลายมิติ (Round Character) คือ ตัวละครที่ผู้แต่งเสนอให้ผู้อ่านได้รับรู้เกี่ยวกับลักษณะนิสัยร้าย ๆ ด้วยเหตุที่ตัวละครประเภทนี้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปไม่หยุดนิ่งจึงเรียกตัวละครประเภทนี้ว่า ตัวละครพลวัต (Dynamic Character)

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาบุคลิกลักษณะในด้านของตัวละครมิติเดียว และตัวละครหลายมิตินั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า

ตัวละครมิติเดียว คือ ตัวละครที่ผู้แต่งนำเสนอให้ผู้อ่านได้รับรู้เพียงด้านเดียว เป็นตัวละครที่มีลักษณะเรียบง่าย มีลักษณะนิสัยที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงตลอดทั้งเรื่อง จะแสดงลักษณะนิสัยเพียงด้านเดียว ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก็จะมีไม่มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยของตัวละคร เป็นไปตามกำหนดไว้เป็นแบบฉบับ

นอกจากนี้ตัวละครมิติเดียวยังมีคำเรียกที่หลากหลายเช่น ตัวละครแบน ตัวละครแบบ (Type Character) ตัวละครพิมพ์เดียว (Stereotype) ตัวละครเข้าแบบ (Stock Character) ตัวละครแบบเดียว และตัวละครสถิต (Static Character) เป็นต้น

ตัวละครหลายมิติ (Round Character) คือ ตัวละครที่ผู้แต่งสร้างให้มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง อาจมีทั้งด้านดีและไม่ดีปนกันไป มีความลึกและซับซ้อนทางอารมณ์ ลักษณะนิสัยและความรู้สึกนึกคิดของตัวละครจะเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปตามสภาพแวดล้อม ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับคนในชีวิตจริง

เป็นตัวละครที่มีความลึกและมีพัฒนาการทางด้านพฤติกรรม ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและทัศนคติ นอกจากนี้ตัวละครหลายมิตียังมีคำเรียกอื่น ๆ อีกเช่น ตัวละครกลม ตัวละครพลวัต (Dynamic Character) เป็นต้น

การศึกษาบุคลิกลักษณะของตัวละครนั้นจะศึกษาตัวละครหญิงจากองค์ประกอบของบุคลิกภาพซึ่งจำแนกได้เป็น 2 ด้าน ได้แก่ ลักษณะภายนอกและลักษณะภายใน

การวิเคราะห์ลักษณะภายนอก จะศึกษาตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีในลักษณะที่มองเห็นตัวละครจากภายนอก ซึ่งจะวิเคราะห์จาก ลักษณะทางกาย รูปร่าง หน้าตา เพศ วัย อาชีพ เป็นต้น

ลักษณะภายใน หมายถึง ตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นมาให้มีลักษณะนิสัยต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงพฤติกรรม ท่าทาง การพูดจา ตลอดจนอารมณ์ที่ตัวละครแสดงออกมา ในการวิเคราะห์ลักษณะภายในจะศึกษาตัวละครในนวนิยายของจุฬามณีในด้านของอุปนิสัยรวมไปถึงทัศนคติโดยสามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ตัวละครมิติเดียว และตัวละครหลายมิติ

ลักษณะการสร้างตัวละคร ของยุวพาว์ (ประทีปเสนา) ชัยศิลป์วัฒนา (2552 : 121 - 122) กล่าวว่า การสร้างลักษณะตัวละครทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้แต่งบรรยายอุปนิสัยของตัวละครโดยตรง ผู้แต่งบอกลักษณะ รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ ความสูง น้ำหนัก การศึกษา อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หรือรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ เกี่ยวกับตัวละครให้ผู้อ่านรับรู้อย่างแจ่มแจ้ง

2. ผู้แต่งให้ตัวละครอื่น ๆ พูดถึงตัวละครอีกตัวหนึ่ง คำพูด คำวิจารณ์ของตัวละครอื่น ๆ สามารถเปิดเผยให้ผู้อ่านรับรู้ลักษณะนิสัยของตัวละครได้ในหลายแง่มุม

3. ผู้แต่งบอกนิสัยใจของตัวละครผ่านพฤติกรรม คำพูด และทัศนคติของตัวละครเอง การกระทำ คำพูด และทัศนคติของตัวละครสามารถสะท้อนอุปนิสัยที่แท้จริงของตัวละครให้ผู้อ่านได้รับรู้

4. ผู้แต่งบอกอุปนิสัยของตัวละครผ่านความรู้สึกนึกคิดของตัวละครเอง ความรู้สึกนึกคิดและความในใจอันเป็นโลกส่วนตัวของตัวละครบอกถึงสภาพภายในจิตใจของตัวละครนั้น ๆ ผู้อ่านสามารถเข้าถึงความต้องการ ความหวัง ความฝัน หรือความกลัวของตัวละครและรู้จักตัวละครได้อย่างใกล้ชิดที่สุด

5. ผู้แต่งบอกอุปนิสัยของตัวละครจากสัมพันธภาพของตัวละครนั้นกับตัวละครอื่น ๆ ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครอื่น ๆ ในแต่ละเหตุการณ์หรือสถานการณ์สะท้อนให้เห็นอารมณ์ นิสัย ความคิด ความฉลาด ความมีไหวพริบ ความสุขุมรอบคอบ ความเอาตัวรอด และการรู้จักแก้ไขสถานการณ์ของตัวละครได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า วิธีแนะนำตัวละครอาจกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ การแนะนำโดยตรง ด้วยการบรรยายว่าเป็นใคร มีลักษณะนิสัยอย่างไร มีประวัติความเป็นมาอย่างไร กับการแนะนำโดยอ้อม คือ การให้ตัวละครพูด กระทำ และคิดต่อบุคคลอื่น หรือให้บุคคลอื่นพูด กระทำ หรือคิดต่อตัวละครนั้น

จากการศึกษาทวิวิธีการสร้างตัวละครของ ศ.เกียรติคุณ ดร.วิภา กงกชนันท์ มี 4 แนว ดังนี้

1. **การสร้างตัวละครแนวสมจริง (Realistic)** หมายถึง การทำให้ตัวละครนั้น ๆ มีบุคลิกลักษณะ ความรู้สึกนึกคิด ทักษะคติ พฤติกรรมการแสดงออกต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ต่าง ๆ คล้ายคลึงกับคนจริงตามปฏุนิวิสัยจะเป็นไปได้ คือ มีพฤติกรรมการแสดงออกทั้งด้านดีและด้านที่ไม่ดี นักเขียนที่ดีต้องพยายามสร้างตัวละครให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2. **การสร้างตัวละครตามอุดมคติ (Idealistic)** หมายถึง การสร้างตัวละครที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ โดยผู้ประพันธ์ใช้ศรัทธา ความปรารถนาและระบบค่านิยมความดีงามความถูกต้องและ ยุติธรรมเป็นเกณฑ์ในการสร้างตัวละคร ตัวละครแบบนี้จะขาดความสมจริงคือจะดีงามผิดธรรมดา เพราะตามธรรมชาติมนุษย์หรือสัตว์ย่อมมีกิเลสหรืออวิชชา

3. **การสร้างตัวละครแบบเหนือจริง (Surrealistic)** วัตถุประสงค์ในการสร้างตัวละครแบบนี้คือเพื่อสร้างความตื่นเต้น มิได้ต้องการหลอกลวงหรือมอมเมาผู้อ่านแต่อย่างใด เพราะการหลอกลวงหรือ มอมเมานั้นทำได้ด้วยวิธีอื่นง่ายกว่าด้วยการสร้างวรรณกรรมมา

4. **การสร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type)** เป็นตัวละครที่มีลักษณะคงที่ไม่ว่าใน เวลา และสถานที่อย่างใดก็มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เรียกว่าตัวละครไร้ชีวิต ผู้อ่านสามารถเอาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ว่าเมื่อมีปัญหาตัวละครจะแก้ปัญหาอย่างไร

4.1 การสร้างลักษณะของตัวละครหญิง

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าจุฬามณีมีการสร้างให้ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีมีลักษณะโดดเด่น 2 ประการ คือ ผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต และผู้หญิงสมัยใหม่

4.1.1 ผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต

สังคมไทยได้สร้างกรอบวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีขึ้นเป็นแนวประพฤติปฏิบัติให้แก่สตรีโดยมุ่งหวังว่าถ้าปฏิบัติตามแบบแผนอันเป็นเกณฑ์กำหนดนั้น ๆ จะได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติและเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม (บุญยงค์ เกศเทศ. 2532 : 61)

คุณสมบัติของสตรีไทยตามคติโบราณ ได้แก่ มีกิริยามารยาทเรียบร้อยระมัดระวังรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของตน ดูแลกิจการบ้านเรือนไม่ให้บกพร่อง เก่งการครัว รู้จักแต่งกายแต่พองามไม่มากเกินไป แต่ขณะเดียวกันผู้หญิงต้องมีการศึกษาดี รู้หนังสือพอสมควร พัฒนาค้นคว้าหา

ความรู้รอบตัวให้เป็นคนทันโลกทันเหตุการณ์ ฝึกตนเองให้รู้จักมีสติปัญญาไหวพริบดีพัฒนาบุคลิกภาพตนเองให้่องไว เป็นตัวของตัวเอง รับผิดชอบต่อหน้าที่

จากการศึกษาพบว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ปรากฏลักษณะผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีตเช่นกัน ดังมีลักษณะดังนี้

4.1.1.1 ผู้หญิงที่มีความสวย

บุญยงค์ เกศเทศ. (2532 : 62) กล่าวถึงคตินิยมด้านรูปสมบัติของสตรีในสังคมไทยว่า สังคมไทยตั้งแต่อดีตเป็นต้นมาได้สร้างภาพในด้านรูปร่างลักษณะของสตรีให้มีความงดงามบอบบางอันควรแก่การทะนุถนอมของบุรุษ โดยเฉพาะในวรรณคดี กวีจะพรรณนารูปลักษณะของสตรีในเกือบทุกส่วนของร่างกาย มีการเปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ ที่เห็นประจักษ์และเป็นที่รู้จักแพร่หลายของคนทั่วไป ทั้งนี้เพื่อแสดงถึงความงามในอุดมคติอันถือว่าเป็นความงามเลิศสมบูรณ์ และยังประสงค์ให้ภาพของสตรีที่กล่าวถึงนั้น ๆ เป็นภาพที่มีชีวิตจิตใจและเด่นขึ้น

“อิม...อุณ...บังอร...อารี...เอื้องอรุณ...ไฉ่ไฉนลงไปสามปีสองคน แต่ละคนมีความสวยชนิดลือสามบ้านแปดบ้าน

ผู้ใหญ่แก้วเลี้ยงลูกสาวด้วยความรักและอย่างคนที่พอมีความรู้ อากัปกิริยาใด ๆ ที่ส่อไปในทางเสื่อมเสีย จะถูกอบรมด้วยถ้อยคำอย่างอารีและในแววอารีต่อบุตรนั้นก็มีอำนาจและความเด็ดขาดชนิดที่ใคร ๆ ไม่กล้าขัดคำสั่งผู้ใหญ่แก้วมอบหมายให้งานแต่ละคนทำตามความเหมาะสม

อิม ลูกสาวคนโตวัยยี่สิบ ผู้เป็นพ่อได้มอบหมายให้มีหน้าที่ดูแลน้อง ๆ แทนหูแทนตา หน้าที่ส่วนใหญ่ของอิมคืองานนอก คืองานในทุ่งนา อิมจึงเป็นที่รักของคนโดยทั่วไป

แต่อย่างว่าจะว่ากล่าวเตือนลูกใครมาก ๆ ก็ไม่ได้ เพราะลูกสาวตั้งห้าคนจะว่าไปก็ยังส่งไม่ถึงฝั่ง ทุกวันนี้ก็ได้แต่สอนถ้อยให้ทำงานนอกบ้าน สอนดูระลอกคลื่นและทิศทางลม จะเปลี่ยงพลั่วหรือจับพลัดจับผลูได้ไฉ่หนุ่มด้อยราคามาเป็นคู่หรือเปล่าก็ไม่รู้ แต่ที่รู้ ๆ ในวันนี้ อิม อุณ และบังอร เป็นลูกที่ดีดูทำอะไรไม่เก็บผ้าหนีตามใครไปง่าย ๆ ”

(ชิงชัง. 2556 : 3-4)

จากข้อความข้างต้นที่จุฬามณีสร้างตัวละครหญิงที่มีบทบาทสำคัญภายในเรื่องให้มีลักษณะเป็นผู้หญิงที่สวยงาม บรรยายลักษณะเด่นของตัวละครหญิงที่มีความโดดเด่น มีความสวยและความสวยเพื่อดึงดูดใจให้เพศชายรู้สึกหลงใหล และมีความคาดหวังของสังคมว่าการเป็นผู้หญิงที่ดีต้องเรียบร้อย ไม่ดื่มเหล้า ไม่เที่ยวกลางคืน ซึ่งสัมพันธ์กันกับคตินิยมในสังคมจารีตที่มักนิยมสร้างภาพของผู้หญิงให้เป็นคนสวย และในการเลือกคู่ครองต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกันในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านการงาน การเงิน การศึกษา หน้าตาทางสังคม การเป็นผู้หญิงที่ดีต้องทำตามหน้าที่และบทบาท ทำตามคำสั่งเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทางที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง สถานภาพและบทบาทของ

พ่อแม่ก็คือการอบรมขัดเกลาเลี้ยงดูบุตรจนเติบโตทั้งให้การศึกษา จนถึงการทำงาน สอนให้รู้จักทำงานนอกบ้าน การเลือกคู่ครองให้กับบุตร ซึ่งอิทธิพลของครอบครัวจะส่งผลต่อการเลือกคู่ครองของลูก ดังนั้น เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกันจึงเกิดอุปสรรคในความรัก ทำให้ความรักไม่สมหวัง ไม่เข้าใจกัน มีการทะเลาะเบาะแว้งกันขึ้นภายในครอบครัวจึงเกิดปัญหาครอบครัวตามมา

“จันทาหญิงสาวเป็นชาวไท - ญวน คนเมืองลับแลจังหวัดอุตรดิตถ์ จันทามีหน้าตาจิ้มลิ้มพริ้มเพรา อากัปกิริยาสุภาพเรียบร้อย เป็นผู้หญิงที่สวยที่สุดในเมืองลับแล ได้ตำแหน่งเทพีฤดูหนาว ณ โรงเรียนเทศบาลศรีพนมมาศพิทยากร พอเห็นหน้าจันทราซัด หน้าสวยหวานปานนี้ จะไม่ยากได้ไปประดับเรือน พอเห็นหน้าจันทราซัด ๆ รู้ประวัติความเป็นมาของจันทาราว ๆ เรณูก็สรุปได้ว่า หน้าสวยหวานปานนี้ใครจะไม่ยากได้ไปประดับเรือน ถ้าจะมีตาหนิตรงที่หญิงสาวยากจน ถึงได้ออกจากบ้านมาขายแรงงานเหมือนกับที่เรณูเคยทำมาแล้ว”

(กรงกรรม. 2560 : 119)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าจุฬามณีสร้างตัวละครหญิงให้มีความสวย อ่อนหวาน มีกิริยามารยาทเรียบร้อย อ่อนโยน ด้วยเป็นผู้หญิงที่มีความสวยจึงเป็นแรงดึงดูดทางเพศให้ผู้ชายต้องการเธอไปเป็นภรรยา เป็นเครื่องประดับให้ผู้ชายที่ได้ครอบครองผู้หญิงที่มีความสวยมีบาร์มีมากขึ้น ที่สำคัญความสวยมีความสัมพันธ์กันกับคตินิยมในสังคมจารีตที่มักนิยมสร้างภาพของผู้หญิงให้เป็นคนสวยและผู้ชายต้องการเธอไปเป็นแม่บ้านแม่เรือน เพราะเชื่อว่าผู้หญิงที่ดีต้องดูแลปรนนิบัติเอาใจสามี เนื่องจากความสวยของเธอจึงทำให้ชีวิตของเธออุ่นรวยเดือดร้อนและมีความสุขใจเกี่ยวกับความรัก

4.1.1.2 ผู้หญิงที่มีความเป็นกุลสตรี

นอกจากคตินิยมด้านรูปลักษณ์แล้ว สังคมจารีตยังมีคตินิยมด้านคุณสมบัติ คือ การเป็นกุลสตรี คนในสังคมในสมัยนั้นต้องการให้ผู้หญิงทำตัวเป็นกุลสตรี การเป็นภรรยาที่ดีตามความคาดหวังของสังคม คือ การเป็นภรรยาที่ปรนนิบัติดูแลสามี เอาใจใส่เรื่องอาหารการกิน งานบ้านงานเรือนต้องดูแลรับผิดชอบให้สะอาดเรียบร้อย การดูแลสามียามเจ็บป่วยไข้ให้เกียรติสามี เช่น การใช้เหตุผลในการพูดคุยกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหาของครอบครัว อย่าเอาความคิดตนเองเป็นใหญ่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ซื่อสัตย์ต่อสามี ให้เกียรติสามีในการเป็นผู้นำและช่วยตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ

เรณูได้แสดงถึงความเป็นกุลสตรีที่มีบทบาทเป็นเมียที่ดี สิ่งที่ผู้ชายหรือสังคมจารีตคาดหวัง คือ การดูแลทำความสะอาดบ้านให้เรียบร้อยและปรนนิบัติดูแลเอาใจสามีและแม่สามี

“เปิดประตูบ้านแล้ว เรณูก็คว้าไม้กวาดผ้าชีวรีปัดกวาดเช็ดถูอย่างคล่องแคล่ว ไม่อิดออดอ้างว่าตนเองกำลังท้องไส้ เรณูบอกว่า เรื่องหาน้ำจากแม่น้ำมาต้มแกงสารส้มไว้ใช้สอยและดื่มกิน ไม่ใช่เรื่องใหญ่สำหรับเธอ หลังเห็นบ้านสะอาดเอี่ยมอ่องเขาก็บอกเรณูว่าจะกลับไปชนเครื่องครัวและเครื่องนอนมาให้”

(กรงกรรม. 2560 : 15)

แสดงให้เห็นว่าเรณู เป็นภรรยาที่ทำตามบทบาทหน้าที่ของภรรยาที่สังคมจารีตต้องการ คือการดูแลบ้านเรือนให้สะอาดเรียบร้อย การหุงหาอาหารเพื่อให้สามีได้รับประทาน เป็นการปรนนิบัติเอาใจสามีเพื่อให้สามีรักด้วยเสน่ห์ปลายจวัก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นกุลสตรีที่สังคมคาดหวัง

“เช้าวันรุ่งขึ้น เรณูตื่นขึ้นมาต้มข้าวต้ม ข้าวกล้วยสัง เฝียวไข่ไก่แล้วก็ต้มน้ำพริกกระเทียมเผาเหาะน้ำปลา แก่เลี่ยนตั้งสำรับ ปลุกให้เขาลุกขึ้นมาล้างหน้าล้างตาแล้วกินข้าวพร้อมหน้าพร้อมตากัน”

(กรงกรรม.2560 : 43)

“นางย้อยพอตื่นแล้ว ก็รีบข้าวทำกับข้าวเตรียมใส่ปันโตให้ลูกให้พี่เธอออกไปกินที่โรงสี แต่ถ้าวันไหนนางย้อยไม่อยู่บ้านลูกพี่ก็ฝากท้องไว้กับร้านอาหารที่มีอยู่รอบตลาดหรือใครอยากกินอะไรเป็นพิเศษเข้ามาขอเงินไปซื้อ”

(กรงกรรม.2560 : 79)

การทำอาหารให้ลูกและสามีรับประทานพร้อมหน้าพร้อมตากัน เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเป็นกุลสตรีที่มีเสน่ห์ปลายจวัก คือ ผู้หญิงที่เป็นกุลสตรีต้องเก่งงานบ้านงานเรือน และงานในครัว ผู้หญิงต้องปฏิบัติตามบทบาทของการเป็นแม่และเมียที่ดีของนางย้อยที่ต้องปรนนิบัติดูแลลูกและสามี ตั้งแต่เช้าเพื่อมาทำกับข้าวเตรียมอาหารให้พร้อม ถ้าไม่ได้ทำก็ให้เงินทุกคนไปซื้อกิน นั้นแสดงให้เห็นถึงความกุลสตรีที่ต้องดูแลรับผิดชอบงานในบ้าน ดูแลค่าใช้จ่ายให้กับทุกคนภายในบ้าน

ความเป็นกุลสตรี เป็นแม่บ้านแม่เรือนของเรณูกับบรรณาเป็นสิ่งที่ผู้ชายในสังคมจารีตทุกคนปรารถนา ผู้ชายย่อมปรารถนาผู้หญิงที่เก่งทั้งงานในบ้าน งานดูแลความสะอาดของบ้านให้เรียบร้อย งานครัวที่มีเสน่ห์ปลายจวัก และรู้จักทำมาหากิน สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องหวังเงินจากผู้ชายเพียงฝ่ายเดียว ผู้ชายส่วนมากย่อมปรารถนาผู้หญิงที่มีคุณสมบัติของการเป็นกุลสตรีไปเป็นแม่บ้านแม่เรือนอย่างแน่นอน

“บ้านช่องของสองสาวสะอาดสะอ้านดี จึงทำให้ขนมพลอยขายดีไปด้วย เพราะคนกินคนเขาไม่ได้ติดใจแค่รสชาติ หรือแค่เฉพาะของหน้าร้าน แต่ดูไปถึงนี้มือนี้เท้า เล็บมือ เสื้อผ้าที่สวมใส่ และดูหลังร้านว่าเป็นอย่างไร ด้วย พวกผู้หญิงที่มาจากที่มาตัดผ้าเอาไปพูดกันว่า บ้านสองพี่น้องนี้สะอาดเกลี้ยงเกลา แต่ก็ไม่รู้ว่าป็นฝีมือของพี่หรือคนน้อง เมื่อผู้หญิงมีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน ทำมาหากิน โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชายได้ แน่แน่นอนว่าผู้ชายย่อมปรารถนาไปเป็นแม่ศรีเรือน”

(กรงกรรม.2560 : 643)

พิไลแต่งงานกับประสงค์ ถึงแม้เธอจะไม่เก่งเรื่องงานบ้าน งานเรือน การทำอาหาร แต่เธอก็รู้จักดูแลปรนนิบัติเอาใจใส่สามีเพราะเธอทำไปเพื่อต้องการยึดประสงค์ไว้เป็นที่พึ่งและสมบัติของตนเอง

“แม้พิไลจะไม่ได้เรื่อง ไม่ได้ราว เรื่องหาข้าวปลาอาหาร และงานบ้านงานเรือน แต่เรื่องกิน เรื่องอยู่ เรื่องเสื้อผ้าของประสงค์ พิไลเอาอกเอาใจเขาเป็นอย่างดี เห็นผ้าทำงานจนเหลืองแตกเต็มใบหน้า พิไลก็จะนำผ้าขนหนูมาซับเหลืองให้ หรือไม่ก็เดินไปตักน้ำฝนในโอ่งแล้วหยดยาอุทัยทิพย์มาส่งให้ดื่มเพื่อดับกระหาย”

(กรรกรรม.2560 : 237)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาทของเมียของพิไลที่ต้องปรนนิบัติดูแลเอาอกเอาใจสามี แต่พิไลไม่มีความเป็นกุลสตรี ไม่เก่งเรื่องงานบ้าน งานเรือน งานครัว แต่พิไลก็มีความพยายามดูแลเอาอกเอาใจสามีด้วยวิธีอื่น การดูแลเรื่องเสื้อผ้า ตักน้ำให้ดื่มเพื่อดับกระหาย ดูแลปรนนิบัติสามีเป็นอย่างดี พิไลทำหน้าที่เมียได้ดี เป็นที่พึงพอใจของสามีในบางเรื่อง ส่วนในบางเรื่องก็ทำให้สามีไม่พอใจ แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของสังคมจารีตว่าผู้ชายต้องการผู้หญิงที่มีความเป็นกุลสตรี แต่ถ้าผู้หญิงไม่สามารถทำตามความคาดหวังของสังคมได้ เป็นผู้หญิงที่ไม่มีความเป็นกุลสตรี ผู้ชายหรือแม้สามีก็จะไม่ชอบ ส่งผลให้สถานภาพของการเป็นภรรยาสันคลอนทำให้เกิดปัญหาสังคม ปัญหาครอบครัวเกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันขึ้น ชีวิตครอบครัวก็จะมีปัญหาตามมา

จันทาเป็นผู้หญิงที่สวย เก่งงานบ้านงานเรือน ทำกับข้าว มีความเป็นแม่บ้านแม่เรือนครบถ้วน ตรงตามคุณสมบัติที่ผู้ชายที่เป็นข้าราชการอย่างปลัดจินตต้องการ เขาต้องการให้จันทามาเป็นแค่แม่บ้าน เป็น เมีย เป็นแม่ของลูกให้กับเขาเท่านั้น

“คุณปลัดเขาอยากให้ฉันเป็นเมีย เป็นแม่ของลูกเขา เป็นแม่บ้านเท่านั้นแหละ แต่เอาตามตรงนะพี่เรณู ฉันเห็นพี่ชายขนม เห็นวรรณเป็นช่างเย็บผ้า ฉันก็อยากมีวิชาฝีมือชีพของตัวเองบ้าง เพราะวันหน้าถ้าชีวิตมันไม่ได้เป็นอย่างที่เราคิด ฉันก็จะได้อาชีพหาเลี้ยงตัวเอง ผู้หญิงบอบบางอย่างจันทา มันต้องงานเสริมสวย ขนาดไม่ได้เป็นช่างเองยังสวยขนาดนี้ถ้าเรียนแต่งหน้า ทำผม ใส่เสื้อผ้าดี ๆ จะสวยไปกันใหญ่ อยากรู้ก็ลองคุยกับคุณปลัดเขาดูเผื่อเขาเห็นด้วยถ้ามีโอกาสจะได้ไปเรียน”

(กรรกรรม.2560 : 361)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการที่ผู้หญิงแต่งงานกับผู้ชายแล้วโดยเฉพาะผู้ชายที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นข้าราชการ เป็นฝ่ายที่ต้องย้ายไปอยู่กับผู้ชาย ผู้ชายมีความคาดหวังให้ผู้หญิงมีความเป็นกุลสตรี ทำหน้าที่เป็นแม่บ้านแม่เรือน แม่ของลูก มีหน้าที่ดูแลบ้าน ดูแลลูกของเขา

และดูแลปรนนิบัติรับใช้สามีเท่านั้น ต้องพึ่งพาเงินจากสามีเพราะผู้ชายจะเป็นช้างเท้าหน้าให้ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง จะทำอะไรต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ชายก่อน ผู้หญิงต้องถูกความคิดของผู้ชายครอบงำ จำกัดพื้นที่ให้ผู้หญิงทำหน้าที่แม่และเมียเพียงแค้อยู่ในบ้านเท่านั้น ส่วนงานนอกบ้านจะเป็นหน้าที่ของผู้ชาย

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจุฬามณีสร้างลักษณะของตัวละครหญิงให้เป็นผู้หญิงที่มีความเป็นกุลสตรี จะได้รับความรักและความเมตตาจากผู้ชาย เพราะสังคมจารีตและผู้ชายคาดหวังความเป็นกุลสตรีจากผู้หญิง ต้องมีหน้าที่เป็นแม่บ้านแม่เรือน ดูแลปรนนิบัติสามีอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ทำให้สามีมีความสุขด้วยการเป็นแม่บ้านที่ดีหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาท ต้องให้ความเคารพต่อสามี และแม่ของสามี มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเอง

ลักษณะความเป็นกุลสตรีอีกอย่างหนึ่ง คือ การรักษานวลสงวนตัว โดยสังคมจารีตให้คุณค่าแก่พรหมจรรย์ของผู้หญิงมาก ตัวละครหญิงที่ปรากฏความคิดตามคตินิยมในสังคมจารีตนี้เช่นกัน ดังเช่น มาลีที่พูดถึงความเป็นผู้หญิงที่ดีจะต้องรู้จักรักษานวลสงวนตัวเพราะสังคมและผู้ชายคาดหวังในความเป็นผู้หญิงที่บริสุทธิ์

“ถึงไม่ได้รัก แต่เธอก็ไม่อยากทำให้เขาผิดหวัง เขาคงหวังเห็นมาลีเป็นเด็กดี รู้จักรักษานวลสงวนตัว”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2560 : 346)

4.1.1.3 ผู้หญิงที่มีความกตัญญู

คตินิยมในสังคมสมัยจารีตอีกอย่างหนึ่งคือมีความกตัญญู อันเป็นคตินิยมที่อิงตามหลักพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติและทรงอิทธิพลต่อความคิดของคนในสังคมไทย ซึ่งปลูกฝังว่า คนเราต้องมีความกตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดาและครูบาอาจารย์ คตินิยมที่คนไทยยกย่องความกตัญญูรู้คุณนี้ว่าเป็นลักษณะค่านิยมของคนที่มีความกตัญญูรู้คุณคน จะเป็นคนที่ได้รับความรักและการยกย่องว่าเป็นคนดีในสังคม การทำลายล้างและไม่รู้บุญคุณคนของพ่อแม่และผู้ที่เคยช่วยเหลือเกื้อกูลจึงเป็นลักษณะโทษที่ได้รับการตำหนิติเตียนอย่างมหันต์จากสังคม การที่ลูกเลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อแก่แล้ว หรือเกื้อกูลผู้มีพระคุณที่ตกยากก็เป็นการแสดงออกอีกอย่างหนึ่งของค่านิยมสังคมไทย

ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีที่เป็นผู้หญิงที่มีความกตัญญู มีดังนี้

เรณูเป็นลูกสะใภ้ของนางย้อย เรณูรักแม่สามีเสมือนแม่ของตนเอง ต้องตอบแทนบุญคุณต่อสิ่งที่แม่สามีได้ทำให้กับเธอ เรณูต้องดูแลปรนนิบัติ น้บถือแม่ย้อยซึ่งเป็นแม่สามีเสมือนแม่ของตนเอง แสดงให้เห็นถึงบทบาทและหน้าที่ของลูกสะใภ้ที่ต้องให้ความเคารพพ่อแม่สามี เปรียบเสมือนพ่อแม่บังเกิดเกล้าของตนเอง แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงที่สังคมจารีตคาดหวังคือ ความเป็นผู้หญิงที่มีความกตัญญู รู้จักตอบแทนบุญคุณคนที่คอยช่วยเหลือ

ดังนั้น การตอบแทนบุญคุณจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและลูกสะใภ้ควรกระทำ บทบาทหน้าที่ลูกสะใภ้ต้องคอยดูแลปรนนิบัติดูแลเอาใจใส่พ่อแม่สามี รวมถึงญาติพี่น้องของสามีด้วย ดูแลเรื่องงานบ้านงานเรือน งานครัว โดยเฉพาะถ้ามีเสน่ห์ปลายจวักก็จะทำให้พ่อแม่สามีรัก เอ็นดู และเมตตา

“ทุกวัน เรณูจะแบ่งขนมที่ขายจัดใส่จานมามาวางไว้บนโต๊ะวันละ 4-5 ห่อจนถึง 10 ห่อ เพื่อให้พี่ไล บุญปลูก กินด้วย ก็เปลี่ยนมาเป็นออกจากบ้านตอน 15:00 น 16:00 น มาหุงข้าวทำกับข้าวให้นางน้อยกับเจ็ก เข่งกินในตอนเย็น โดยให้เหตุผลว่า

“หนูอยากตอบแทนบุญคุณของแม่ของเตี้ยให้มาก ๆ ยิ่งขึ้น ถ้าไม่ได้แม่กับเตี้ย ชาตินี้เห็นทีหนูก็คงไม่มีร้านรวงเป็นของตนเอง และอีกอย่างเจ้หมูนี่เขาก็บอกกับหนูว่า ปกติธรรมเนียมจริงนะ สะใภ้ใหญ่จะต้องคอยปรนนิบัติดูแลพ่อแม่สามีรวมถึงน้อง ๆ ของสามีจนสุดกำลัง หนูคิดว่า หนูควรทำตามธรรมเนียมที่ดี เพื่อความสุขความเจริญในชีวิตของเสียใช้ ของหนูด้วย”

นางย้อยได้ฟังก็จนด้วยเหตุผล และที่สำคัญฝีมือของเรณูนั้นถูกปากนางย้อยเป็นอย่างมาก นางย้อยเป็นคนไทยชอบอาหารรสเผ็ดมันจัดจ้านถึงเครื่องเครา ถ้าเป็นขนมก็ต้องหวานมันใช้กะทิชั้นคลัก และเมนูที่เรณูทำและถูกปากนางย้อยเป็นที่สุด ก็คือ พวกขนม น้ำที่ไม่เคยทำขายอย่างบัวลอยสามเกลอ และขนมต้มญวนที่เนื้อแบ่งกับไส้เมื่อเคี้ยวแล้วกลมกล่อมเข้ากันเป็นที่สุดเป็นลูกสะใภ้ของมาจะต้องเก่งให้ได้เหมือนมาลี”

(กรงกรรม. 2560 : 368-369)

“ก็เขาเป็นแม่ผัวฉัน แม่ผัวก็เหมือนแม่ของตัวเอง รักลูกเขาก็ต้องรักแม่รักพ่อเขาด้วยอีกอย่างฉันก็นึกอยากตอบแทนเรื่องที่แก่ให้ทอง ให้ร้านฉัน แม่ฉันจะเกิดจากเกิดขึ้นเพราะคุณไสยก็ตาม แต่เธอก็ยังคิดตอบแทน นั่นคือ เจตนาเธอไม่ได้เลวทรมานแต่อย่างใด ”

(กรงกรรม. 2560 : 396)

เรณูใช้เหตุผลของการเป็นลูกกตัญญูหาเงินมารักษาพ่อที่ป่วย ซึ่งเป็นเหตุผลที่ดีพอที่จะทำให้เรณูตัดสินใจไปทำงานบาร์ที่ตาคลี สถานที่ที่มีการขายบริการ เกี่ยวกับบริการทางเพศ กลายเป็นผู้หญิงที่กร้านโลกและไม่ได้เกรงกลัวต่อสิ่งใดอีก เธอได้ตัดสินใจทำโดยมีเหตุผลมาสนับสนุนการกระทำของตนเอง ซึ่งทำให้ความคิดของตนเองที่ตัดสินใจทำไม่ผิด ทำไปเพราะเป็นการทำเพื่อตอบแทนพระคุณของพ่อแม่ ทำไปเพราะคำว่า ‘กตัญญู’

“แม่ต้องการเงินมารักษาพ่อที่ป่วย จึงขอเบิกจากเจ้าแก่ไปก่อน นั่นเป็นเหตุผลอันสวยงามที่ทำให้เรณูตัดสินใจกระโจนเข้าสู่การนำกาม กลายเป็นผู้หญิงกร้าน แกร่ง และมีได้คิดเกรงกลัวต่อสิ่งใด”

(กรงกรรม. 2560 : 114)

จากการศึกษาตัวละครหญิงของจุฬามณี จะเห็นได้ว่าผู้หญิงที่มีความกตัญญู รู้จักตอบแทนบุญคุณของผู้มีพระคุณ มีมารยาท เคารพนับนอบต่อผู้อาวุโส และรู้จักการวางตัว ประพฤติตนให้ดี

สังคมไทยปลูกฝัง อบรม สั่งสอนความเป็นคนกตัญญู ความเป็นกุลสตรีอยู่ตลอดเวลา เป็นสิ่งที่สังคมจารีตคาดหวัง ถ้าตัวละครหญิงคนใดที่ไม่มีคุณลักษณะของการเป็นคนมีความกตัญญูก็จะถูกสังคมลงโทษโดยการประณามว่าเป็นคนอกตัญญู เป็นผู้หญิงชั่ว ผู้หญิงที่ไม่ดี ถูกชาวบ้านนินทาทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี มีลักษณะเป็นผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต ได้แก่ ผู้หญิงที่มีความสวย มีความเป็นกุลสตรี และมีความกตัญญู

4.1.2 ผู้หญิงสมัยใหม่

นวนิยายของจุฬามณี เป็นนวนิยายที่ใช้ฉากสังคมที่เป็นชนบทและสังคมเมือง มีการดำเนินชีวิตในรูปแบบสังคมสมัยใหม่ ทำให้ตัวละครมีพฤติกรรมและลักษณะที่ที่มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่สังคมในเมือง เป็นลักษณะผู้หญิงสมัยใหม่ตามบริบทสังคม เป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาดี และมีบทบาททางเศรษฐกิจ ซึ่งปรากฏในลักษณะของตัวละครหญิง มีดังนี้

4.1.2.1 เป็นผู้หญิงเก่ง มีสติปัญญาดี มีความสามารถ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า รักการเรียนรู้ และรักครอบครัว

ตัวละครหญิงส่วนใหญ่ในนวนิยายของจุฬามณีเป็นผู้หญิงเก่ง มีความสามารถ และเป็นผู้หญิงที่มีสติปัญญาดี ใฝ่เรียนรู้ เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า รักการเรียนรู้ และรักครอบครัว ส่งผลทำให้เธอสามารถจัดการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ และมีบทบาททางเศรษฐกิจ มีอาชีพการงานที่ดี มีรายได้สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย มีความรับผิดชอบสูง มีความขยันอดทน มุ่งมั่นตั้งใจทำงาน ซึ่งเป็นลักษณะของการเป็นผู้หญิงทำงาน (working woman) เป็นลักษณะของผู้หญิงสมัยใหม่ที่สามารถทำงานได้ดีไม่แตกต่างจากผู้ชาย และเริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมและเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น

เพียงอ เป็นน้องสาวของปฐุมิ หลังจากจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 เธอก็ขอบิดามารดามาเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไม่สนใจสอบเอนทรานซ์เข้ามหาวิทยาลัยของรัฐบาล ไม่สนใจมหาวิทยาลัยเอกชน ทั้งที่พี่ชายและบิดามารดา มีปัญหาส่งเสีย เธอเป็นตัวอย่างของผู้หญิงสมัยใหม่เป็นผู้หญิงเก่ง แกร่ง เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว ตัดสินใจเด็ดขาด กล้าคิด กล้าทำ กล้าคิดนอกกรอบ รักการท่องเที่ยว รักการผจญภัยมีโอกาสได้ไปเรียนรู้โลกภายนอก รักการอ่านและการเขียน เพียงอรักความเป็นอิสระเสรี ไม่ชอบอยู่ในกฎเกณฑ์ ความฝันของเธอคือ การเป็นนักเขียนและเป็นนักข่าว เมื่อเธอเรียนจบเธอก็สามารถทำตามความฝันของตนเองได้สำเร็จ

“เพียงอเล็กเรียนคณะมนุษยศาสตร์เอกสื่อสารมวลชนเพราะอยากเป็นนักข่าวและนักเขียนหญิงสาว ชอบทำกิจกรรมและการท่องเที่ยวเป็นชีวิตจิตใจ”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2556 : 45)

มยุรียจบการศึกษาระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ เป็นนักเรียนนอก เรียนจบมากก็ได้ ประกอบอาชีพเป็นครูบาอาจารย์ เธอเป็นผู้หญิงที่เรียนเก่ง เป็นคนดีและมีความกตัญญู เธอเลือกที่จะกลับมาทำงานใกล้บ้านเพื่อกลับมาดูแลแม่ที่ป่วย เป็นการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่และสำนึกรักบ้านเกิด

“มยุรียเรียนต่อปริญญาโททางด้านการศึกษาที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อกลับมาช่วยแม่ที่ป่วย เธอเลือกที่จะกลับมาทำงานใกล้บ้านเพื่อกลับมาดูแลแม่ที่ป่วย เป็นการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่และสำนึกรักบ้านเกิด

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 330)

พรรณษา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เรียนทางด้านบริหารธุรกิจ ได้เป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนไปต่างประเทศ เธอให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาอังกฤษเพราะถ้าสามารถสื่อสารได้หลายภาษาจะเป็นโอกาสในการที่จะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้มากกว่าคนอื่น หลังจากที่เรียนจบแล้วเธอใช้ความสวยและความสามารถของเธอประกอบอาชีพเป็นดารา นักแสดง นางแบบ พิธีกร ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องอยู่บนพื้นที่สาธารณะได้พบปะกับคนหลากหลายอาชีพ เป็นคนของประชาชน

ส่วนอาภากรเรียนจบทางด้านเศรษฐศาสตร์เปิดร้านขายเบเกอรี่เพื่อสานฝันของตนเอง และสืบทอดธุรกิจของครอบครัวที่สำคัญเธอให้ความสำคัญกับครอบครัวด้วยการทำงานที่เธอรักไป พร้อมกับการดูแลครอบครัว เป็นผู้หญิงที่รู้จักการวางแผนและสร้างสมดุลให้กับชีวิต

ส่วนจินตนาที่มุ่งมั่นเรียนจบจบการศึกษาในระดับปริญญาเอกเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเองและครอบครัว

“พรรณษาจะเรียนทางด้านบริหารธุรกิจ อยากใช้ภาษาอังกฤษให้มากที่สุด เพราะดูเก่งอยากเดินทางไปติดต่องาน ไปทำงานต่างประเทศอะไรแบบนี้ ส่วนอาภากรอยากเรียนทำอาหาร อยากดูแลร้านข้าวมันไก่ของพ่อ เชื่อว่าขายอาหารก็ได้เงินทุกวัน”

(วาสนารัก. 2558 : 63)

“พรรณษาเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศโดยพรรณษาเลือกไปประเทศแคนาดา ส่วนจินตนาเลือกไปประเทศนิวซีแลนด์ ก่อนจะกลับมาสอบเทียบวุฒิม.6 แล้วมาเรียนต่อในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง เธอตั้งใจเข้าเมืองให้เร็วที่สุดเพื่อตามความฝันของตนที่ครั้งหนึ่งถูกห้ามปรามเพราะแม่

กับพอมองว่าการศึกษาคือเรื่องสำคัญกว่างานในวงการบันเทิงอย่างฝืนถึง แล้วฝืนนั้นก็เพื่อจะได้ยื่นเสมอทันตณ
ความปรารถนาของพรรณานี้จินตนาที่รับรู้และพร้อมให้การสนับสนุนในทุก ๆ ทาง”

(วาสนารัก. 2558 : 166)

มาลี เป็นมัคคุเทศก์หรือเป็นไกด์สาวที่มีความสวยและความสามารถหลายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการพูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในการติดต่อประสานงานกับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะถ้าใครสามารถสื่อสารได้มากกว่า 2 ภาษา ก็จะทำให้มีภาพลักษณ์เป็นผู้หญิงที่เก่ง คู่มือการศึกษา และช่วยสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงบทบาททางเศรษฐกิจที่มาลีสามารถเจรจาต่อรองเรื่องผลประโยชน์ที่สามารถพูดชักจูงให้คนร่วมลงทุนได้ เป็นความสามารถที่อาชีพมัคคุเทศก์จะต้องมี ผู้หญิงสามารถประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับตนเองเอาเงินไปดูแลและจุนเจือครอบครัวได้ ที่สำคัญเธอมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณได้แก่ แม่ ลุงและป้าของเธอ มาลีเป็นผู้หญิงที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ รับผิดชอบสูง เป็นคนมีความอดทน เป็นคุณสมบัติที่ดีของผู้หญิงสมัยใหม่

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีผู้หญิงสมัยใหม่ รักการเรียนรู้ สามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ทำให้มีการศึกษาดี การศึกษาเป็นใบเบิกทางสำหรับการไปทำงาน ทำให้มีหน้าที่การงานที่ดี ต้องอยู่บนพื้นที่สาธารณะได้พบปะกับคนหลากหลายอาชีพ จะเห็นได้ว่าผู้หญิงมีความสามารถ มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจทำงาน รักความก้าวหน้า เป็นผู้หญิงทำงานที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานที่ดี มีอาชีพที่ มีบทบาททางเศรษฐกิจสามารถหารายได้พึ่งพาตนเองได้ รู้จักวางแผนการเงิน การงาน และดูแลครอบครัว ใช้ชีวิตที่สมดุล ที่สำคัญเป็นคนรักครอบครัว ให้ความสำคัญกับหน้าที่การงาน และครอบครัว สามารถบริหารจัดการชีวิตได้อย่างสมดุล ผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีค่อนข้างให้ความสำคัญต่อการศึกษามาก เพราะผู้หญิงเชื่อว่าการศึกษาคือเครื่องมือ ที่สามารถปรับเปลี่ยนพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น จะเห็นได้ว่าผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีลักษณะที่โดดเด่น คือ เป็นผู้หญิงที่สวย เก่ง แกร่ง มีความอดทน มีความขยัน รักการเรียนรู้ รักความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า มีความใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นตั้งใจจริงและไม่ยอมแพ้หรือไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความเข้มแข็ง อดทน ขยันหมั่นเพียร

4.1.2.2 เป็นผู้หญิงสวย มีเสน่ห์ เบรียว การแต่งกายทันสมัย มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง

ตัวละครหญิงส่วนใหญ่ในนวนิยายของจุฬามณีเป็นผู้หญิงที่สวย มีเสน่ห์ แต่งกายทันสมัย ให้ความสำคัญกับการแต่งกายให้ดูดีและถูกกาลเทศะให้เหมาะสมกับอาชีพการงาน เพื่อส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของตัวบุคคลและองค์กร ใช้เสน่ห์ของผู้หญิงดึงดูดกระตุ้นอารมณ์

มีเสน่ห์เข้ายวนใจ อากัปกริยาที่แสดงออกของผู้หญิงเปรี้ยว ทັນสมัย เป็นผู้หญิงที่รู้จักการแต่งตัว ตกแต่งหน้าตา ทรงผม ให้ทันสมัย สวยงาม เหมาะสมกับตนเอง จนสวยสะกดตาชวนมอง มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง ยกตัวอย่างเช่น

นันทาเป็นพนักงานออฟฟิศในกรุงเทพ จบการศึกษาในระดับปริญญาโท เป็นผู้หญิงที่มีฐานะดี มีหน้ามีตาทางสังคม เธอแต่งตัวด้วยเสื้อผ้า เครื่องสำอางราคาแพง การแต่งกายตามสมัยนิยมเพื่อเสริมบุคลิกภาพให้ดูดีเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่การงานของเธอ แสดงให้เห็นถึงผู้หญิงมีสังคมอยู่ในชนชั้นกลาง เธอเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีความสวย มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง มีหน้าที่การงานที่ดี

“นันทามองสภาพตัวเองและมองสภาพของเขาดังเธอไม่ได้สูงส่งเป็นเจ้าของบริษัท แต่เธอก็มีหน้าตาทางสังคม มีเพื่อนฝูงในวงสังคมชั้นกลางทั้งนั้น ถ้าในอุ้งผางพ่อแม่ของเธอก็ถือว่าฐานะเป็นทีนับหน้าถือตาของชาวบ้าน แต่เขาละยารักษาความปลอดภัยผู้มีเครื่องแบบที่บางคนไม่ยอมใส่ขึ้นรถกลับบ้านด้วยซ้ำ นันทาดูใบหน้าตนเองที่กระจกเครื่องสำอางราคาแพง ทรงผมตามกระแส เครื่องประดับตามเนื้อตัว รวมถึงอาภรณ์ที่สวมใส่ตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้าเธอมีส่วนไหนบ้างที่ไม่น่าดูชม”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2556 : 21)

รณณีย์ เป็นลูกสาวเจ้าของบริษัท มีตำแหน่งเป็นประธานกรรมการบริหาร เป็นผู้บริหารสาวสวย มีการศึกษาที่ดีจบการศึกษาระดับปริญญาโทจากเมืองนอก เป็นผู้หญิงที่สวย รวย และเก่ง การแต่งกายเหมาะสมกับการเป็นผู้บริหาร เปรี้ยวและทันสมัย เป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ประสบความสำเร็จทางด้านหน้าที่การงาน มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงและมีอำนาจเหนือกว่าผู้ชาย การมีรายได้ที่สูงกว่าผู้ชายแสดงให้เห็นถึงผู้หญิงก็มีความสามารถทัดเทียมกับผู้ชาย ทำงานนอกบ้านได้ดีไม่แตกต่างจากเพศชาย

“คุณรณณีย์เป็นลูกสาวเจ้าของบริษัท เธอเป็นถึงประธานกรรมการบริหาร เธอเป็นเจ้านายสาวสวยที่มีอำนาจเหนือทุกคนในบริษัท นื่องมาลี คุณรณณีย์เหมือนดอกฟ้าเพิ่งจบมาจากเมืองนอกด้วย ลูกสาวคนเดียวอีกต่างหาก คุณรณณีย์เธอเป็นคนสวยแบบคนมีฐานะ”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2556 : 31)

รัศมี เป็นตัวละครผู้หญิงที่มีความน่าสนใจ เป็นผู้หญิงที่มีความมั่นใจ สวย เปรี้ยว มีตำแหน่งหัวหน้าแผนกบัญชี เป็นเมียน้อยเจ้าของโรงงาน เธอแอบคบชู้เพราะมีความต้องการทางเพศสูงจนพลาดทั้งกรรม์ ลูกที่เกิดมาเป็นลูกของชายชู้ เธอเดินทางไปต่างประเทศเพื่อไปเริ่มต้นชีวิตใหม่

“ฉันรักเธอแสงไม่เคยมีผู้ชายคนไหนทำให้ฉันหวั่นไหวได้จากคนอย่างที่คุณเคยบอกทุกครั้งที่คุณเห็นหน้าเธอ ฉันจะมีอารมณ์ทางเพศอย่างรุนแรง วันนี้ก็เหมือนกัน ”

(ตะเกียงกลางพายุ. 2560 : 154)

4.1.2.3 เป็นผู้หญิงปากร้าย ไม่ยอมคน เป็นผู้หญิงสู้คน กล้าเรียกร้องความยุติธรรมให้กับตนเอง

ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีที่มีลักษณะของผู้หญิงสมัยใหม่ คือ เป็นผู้หญิงที่ปากร้าย ปากจัด ไม่ยอมคน เป็นผู้หญิงสู้คน ยกตัวอย่างเช่น

นางนกลีเก้งไม่ชอบอะไรและไม่ต้องการให้อูไรมาเป็นลูกสะใภ้ เพราะ她不ชอบความปากร้ายของอูไร แต่ชอบความว่านอนสอนง่าย และความเป็นแม่บ้านแม่เรือนของพะยอมมากกว่า ถึงแม้ว่าเธอจะอ้างว่าตนต้องกับลูกชายของนางนกลีเก้งแต่นางก็ไม่ยอมรับอูไรเป็นลูกสะใภ้ อูไรจึงแค้นใจและตั้งปณิธานว่าจะต้องเลี้ยงลูกให้ได้ดีกว่าลูกหลานของนางนกลีเก้งทุกคน

“อูไรนั้นหาได้สนใจหัวหงอกหัวดำ อย่างที่นางแยมว่าไว้ งานนี้นางแยมรู้ดีว่า แม่นั้นจะเสียชื่อเสียงเรื่องความร้ายกับลูกสะใภ้ แต่คนทั้งหมวก็รู้ว่าอูไรนั้นมีฝีปากกล้าเช่นไร ปากกล้าขนาดนี้ นางนกลีเก้งกับโกตาคงไม่ปรารถนาจะรับไปเป็นลูกสะใภ้แน่ ๆ”

“ยังงั้นแม็กก็คงไม่อยากได้สะใภ้ที่เหมือนกัน แม่กลัว ปากขนาดนี้ไม่ไหวนะพงษ์”

“ก็ป้าแยมร้ายมา เขาก็ต้องร้ายไป คนอย่างนี้ลืมนี่ คนแบบนี้แหละพงษ์ชอบ”

“แต่แม่ไม่ชอบ แม่กลัว ได้ยินใหม่แม่กลัว กลัวว่าสักวันจะถูกถอนหงอกนะสิ”

ลือพงษ์พยายามอธิบายให้แม่คลายความหวาดกลัว แต่นางนกลีเก้งก็ปักใจเชื่อไปแล้วว่าอูไรนั้นร้ายจนไม่น่าร่วมวงศ์พายุด้วย”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 51-52)

จากข้อความข้างต้น เป็นการชิงไหวชิงพริบกักระหว่างอูไรกับนางแยมแม่สามีของอัมพร ซึ่งเป็นพี่สาวของตน ได้ปะทะคารมกัน นางแยมวางแผนให้คนทั้งหมวเห็นถึงความร้ายกาจที่นางทำกับลูกสะใภ้ซึ่งเป็นพี่สาวของอูไร จนอูไรโกรธและต้องการปกป้องพี่สาวจนลืมไปว่าตนเองกำลังจะตกเป็นเหยื่อทางอารมณ์ กลายเป็นเครื่องมือทำให้นางนกลีเก้งเห็นถึงความปากกล้าของอูไรจนนางกลัว และไม่ปรารถนาจะรับมาเป็นสะใภ้ นางกลัวสะใภ้ที่ฝีปากกล้าอย่างอูไร เพราะกลัวว่าสักวันเธอจะถูกถอนหงอกจากอูไรผู้ซึ่งจะมาเป็นลูกสะใภ้ของนาง ซึ่งเป็นไปตามแผนของนางแยมที่ต้องการให้เกิดขึ้น แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่เป็นผู้หญิงสู้คน ปากร้าย ปากจัด ไม่ยอมพ่ายแพ้ต่อสิ่งที่มันไม่ถูกต้อง และกล้าลุกขึ้นต่อสู้กับความอยุติธรรมและเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง

นางย้อยไม่ยอมรับมาลาเป็นลูกสะใภ้ และสงสัยว่าลูกในท้องอาจไม่ใช่หลานของตนจึงปฏิเสธที่จะยอมรับมาลา ทำให้มาลาโกรธแค้นที่โดนดูถูกเหยียดหยามจึงได้สาปแช่งให้ลูกชายของนางตาย นางย้อยโกรธมากจึงได้เกิดเหตุการณ์ทะเลาะกันอย่างรุนแรง

“ตอนนี้หนูท้อง...หนูท้องกับอาสี่ แต่เขาไม่รับผิดชอบ เขาให้หนูไปทำแท้ง แต่หนูกลัวบาปกรรม หนูไม่กล้ากลับบ้านไปบอกพ่อกับแม่ พ่อหนูเป็นคนดี...ดีมาก ถ้าพ่อรู้ว่าหนูท้องแล้วผู้ชายไม่รับผิดชอบ พ่อเอาหนูตาย คือ หนูไม่อยากโดนพ่อตีจนแท้งหรือถูกจับไปทำแท้ง วรรณเป็นพยานให้ว่าหนูไม่ใช่เด็กใจแตก ไม่ได้คบหาใครเลยนอกจากสี่คนเดียว

พิไลบอกว่า มาลาก็ดูที่ใจง่าย และถ้านางย้อยหรือพิไลจะไม่คิดช่วยเหลือ เพราะความเคลือบแคลงใจก็ยังมีสิทธิ์ ทางเรามีสิทธิ์ที่จะสงสัยและปฏิเสธให้ความช่วยเหลือเธอ

วรรณมาไม่คิดว่าพิไลจะร้ายถึงขนาดนี้ แต่คนที่ร้ายกว่าก็น่าจะเป็นนางย้อยที่นั่งเงียบไม่พูดไม่จา ดูสีหน้าแล้วคงจะพอใจที่สี่เฝ้าระวังออกหน้าให้ด้วย

ได้ยืงดังนั้น มาลาก็ดูหน้าขึ้น เจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง ลูกขอสาบานว่าที่ลูกบอกว่าท้องกับอาสี่นั้น เป็นเรื่องจริงทุกประการ หากลูกโกหกไม่ได้พูดความจริงหรือแต่งเรื่องขึ้นมา ขอให้ลูกมีอันเป็นไปภายใน 3 วัน 7 วัน ถ้าความจริงที่ลูกพูดออกไปไม่ช่วยแก้ปัญหาให้ลูก ขอให้คนที่สร้างปัญหาให้ลูก จงมีอันเป็นไปด้วยเถิด น้ำตาของมาลากบตาสี่หน้านั้นเต็มไปด้วยความคั่งแค้นใจ เป็นความรู้สึกที่ถูกกดทับไว้ พอมีรอยแตก พอมีปัจจัยคือ น้ำเสียงหยามหยันดูถูกของพิไล สีหน้าเฉยเมยของนางย้อยทำให้ความแค้นใจทะลักออกมา”

(กรงกรรม. 2560 : 563-566)

จากข้อความข้างต้น เป็นการแสดงสิทธิ์ของการเป็นเมียที่อุ้มท้องลูกของอาสี่มาเรียกร้องขอความยุติธรรมจากแม่สามีคือนางย้อย แต่นางย้อยกลับนิ่งและเฉยเมย ปล่อยให้พิไลออกหน้าแทน คือสงสัยว่าเด็กในท้องจะไม่ใช่ลูกของอาสี่ และไม่ยอมรับลูกในท้องของมาลา และไม่ยอมรับมาลาเป็นลูกสะใภ้ เมื่อมาลามาร้องความยุติธรรมจากแม่สามีให้ช่วยเหลือหล่อนไม่ได้ สิ่งที่ได้กลับมาคือคำพูดและกิริยาท่าทางหยามหมิ่นเกียรติและศักดิ์ศรีของเธอหาว่าเธอเป็นผู้หญิงใจง่าย มาลาจึงโกรธแค้นจึงได้สาปแช่งให้คนที่สร้างปัญหาให้นางมีอันเป็นไป มาลาพูดไปเพราะความโกรธไม่ได้มีเจตนาที่จะสาปแช่ง แต่นางย้อยด้วยความที่เป็นแม่ที่รักลูกมากพอได้ยินคนมาแช่งให้ลูกตนเองตายก็โกรธอย่างมาก และได้ด่าและขับไล่ลูกสะใภ้ออกไปจากบ้าน แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้หญิงยุคใหม่ที่เป็นผู้หญิงที่สู้คน กล้าโต้แย้งในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมให้กับตนเอง ถึงจะถูกมองว่าเป็นผู้หญิงปากร้าย ปากจัด ก็ยอม เพราะสิ่งที่ยอมไม่ได้คือการถูกดูถูก ดูหมิ่นเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้หญิงว่าเป็นผู้หญิงใจง่าย เป็นสิ่งที่ผู้หญิงรับไม่ได้และไม่มีวันยอมรับ ไม่ยอมจำนนต่อการใช้อำนาจของแม่สามี ดังนั้น จึงเป็นภาพลักษณ์ของผู้หญิงสมัยใหม่ที่เป็นผู้หญิงสู้คน เพื่อเรียกร้องความยุติธรรม กล้าที่จะลุกขึ้นมาต่อสู้กับปัญหาและการถูกกระทำต่าง ๆ ที่เป็นการดูหมิ่นเกียรติของผู้หญิงด้วยกัน

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี มีลักษณะเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ ได้แก่ เป็นผู้หญิงเก่ง มีสติปัญญาดี มีความสามารถ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า รักการเรียนรู้ และรักครอบครัว เป็นผู้หญิงสวย มีเสน่ห์ การแต่งกายเปรี้ยวทันสมัย มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง เป็นผู้หญิงปากร้าย ไม่ยอมคน เป็นผู้หญิงสู้คน กล้าเรียกร้องความยุติธรรมให้กับตนเอง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้ตัวละครหญิงมีความกล้าหาญ กล้าลุกขึ้นมาสู้กับปัญหาและการถูกการกระทำต่าง ๆ กล้าต่อสู้กับความอยุติธรรมเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง

การศึกษาลักษณะการสร้างตัวละครในนวนิยายของจุฬามณี ทั้งผู้หญิงที่มีลักษณะเป็นผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต ได้แก่ ผู้หญิงที่มีความสวย มีความเป็นกุลสตรี และมีความกตัญญู และผู้หญิงสมัยใหม่ มีลักษณะผสมผสานกันทำให้ผู้หญิงสามารถอยู่รอดได้ในสังคม ไม่เป็นฝ่ายถูกกระทำเพียงฝ่ายเดียว มองเห็นทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองจนนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์และนำลักษณะดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้ตัวละครหญิงมีความกล้าหาญ กล้าลุกขึ้นมาสู้กับปัญหาและการเป็นผู้ถูกกระทำ กล้าต่อสู้กับความอยุติธรรมเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง

4.1.2.4 การนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านพื้นที่

พื้นที่กิจกรรมของหญิงชายถูกกำหนดด้วยปัจจัยทางวัฒนธรรมและบรรทัดฐานทางสังคม ผู้หญิงจะถูกผนวกเข้ากับกลุ่มเครือญาติและครอบครัว ในขณะที่ผู้ชายจะขยายแวกดวงชีวิตไปในแต่ละสังคม ซึ่งมีการจัดกิจกรรมที่บ่งบอกถึงพื้นที่ หรืออาณาเขตที่หญิงชายจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้ ปัจจุบันผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ผู้หญิงสมัยใหม่จึงออกมาใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น ผู้หญิงสมัยใหม่ซึ่งมีอาณาเขตพื้นที่กิจกรรมกว้างขึ้นไม่แตกต่างจากผู้ชาย

ในนวนิยายของจุฬามณีมีการสร้างตัวละครผู้หญิงสมัยใหม่ผ่านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่การทำงาน พื้นที่การสื่อสารไร้พรมแดนและพื้นที่การคมนาคม

1. พื้นที่การทำงาน

ผู้หญิงในสังคมปัจจุบันมีหน้าที่การงานประกอบอาชีพต่าง ๆ ทัดเทียมผู้ชาย ผู้หญิงสมัยใหม่ของจุฬามณี มีพื้นที่การทำงานต่าง ๆ ดังนี้

อาชีพค้าขาย เป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่ง ช่วยทำให้เกิดการหมุนเวียนเงินอย่างรวดเร็ว การค้าขายในชุมชนที่เราพบมักจะเป็นลักษณะการ ขายปลีก คือ ขายของให้กับผู้บริโภคโดยตรง

อาชีพที่พบในนวนิยายของจุฬามณี คือ การขายของชำที่ตลาด เพราะตลาดเป็นพื้นที่ศูนย์รวมคนในชุมชน เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและข้อมูลข่าวสาร อาชีพแม่ค้าส่วนมากจะเป็นชนชั้นกลางที่มีรายได้หมุนเวียนตลอด มีรายได้ดี สามารถขยายสาขาหรือสามารถเปลี่ยนจากผู้ประกอบการรายย่อยเปลี่ยนสถานภาพเป็นเจ้าของกิจการได้ การเป็นแม่ค้าจะต้องขยันทำงานเพราะเวลาทุกวินาทีเป็นเงินเป็นทอง ตัวละครหญิงมักมีอาชีพค้าขาย ร้านขายของชำจำพวกสินค้าอุปโภคบริโภค ขายอาหาร เป็นต้น ยกตัวอย่างการอพยพจากพื้นที่ชนบทเข้าสู่พื้นที่เมืองเพื่อหาอาชีพที่สร้างรายได้ และหนีความยากจนมุ่งสู่ความเจริญ

ครอบครัวของอุไรเปลี่ยนอาชีพจากทำนามาเป็นอาชีพค้าขาย เพราะคิดว่าการค้าขายจะสามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวมากกว่าการทำนาที่รายได้ก็น้อยและเป็นงานที่หนักและเหนื่อย ครอบครัวของเธอเลยย้ายเข้ามาในเมืองเพื่อประกอบอาชีพค้าขาย

“ครอบครัวของเธอก็ย้ายมาประกอบอาชีพขายข้าวแกงเก่าหม้อที่ศูนย์การค้าท่ารถจนกระทั่งแม่เห็นว่าเธอสามารถเอาตัวรอดกับวิถีคนเมืองและเลี้ยงลูกเองได้ตลอดจะมีเงินเก็บมากพอจะเปลี่ยนร้านขายข้าวแกงให้กลายเป็นร้านขายเครื่องสำอางค์ซึ่งเหนื่อยน้อยกว่า”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 197)

จากข้อความข้างต้น อุไรและครอบครัวได้ยึดอาชีพค้าขาย แทนการทำนา เพราะเมื่อพ่อเสียชีวิตจึงขาดแรงงานหลัก เพราะเธอกับอัมพรก็ไม่เคยทำนา จึงปล่อยให้คนอื่นเช่า แล้วย้ายจากสังคมชนบทเข้าสู่สังคมเมือง เข้าไปค้าขายในเมืองจนทำให้มีฐานะดีขึ้น เปลี่ยนจากขายข้าวแกงเป็นร้านสำอางค์เพราะเป็นอาชีพที่เหนื่อยน้อยกว่าขายข้าวแกง

อ้อม เมื่อก่อนต้องช่วยพ่อแม่ทำนา พอแต่งงานอยู่กินกับยอดก็ต้องทำนาเพื่อหารายได้ แต่พอลงทุนไปกลับไม่คุ้มค่า ขาดทุน จึงหันมาเปลี่ยนอาชีพ เป็นอาชีพค้าขายเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว

“เมื่อเธอไม่ปรารถนาใช้แรงเคียงบ่าเคียงไหล่กับเขาในนาข้าว เธอก็มีหนทางของเธอ ‘ค้าขาย’ พ่อสั่งสอนไว้ให้รู้ค้าขาย เพราะเงินที่ได้มานั้นเร็วกว่าทำนา เธอตัดสินใจเอาเงินซื้อเครื่องมือทำขนม แรก ๆ ก็ขายไม่ได้ยิ่งเพิ่มภาระหนักเข้าไปอีก แต่เมื่อผู้คนแถบนั้นเริ่มคุ้น อาชีพแม่ค้าก็พอเลี้ยงตัว”

(ชิงช้า.2556 : 89)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาททางเศรษฐกิจที่ต้องเอาตัวรอดจากความจน อิ่ม
จึงยึดอาชีพค้าขาย เพราะพ่อได้สอนเธอว่าอาชีพค้าขายนี้จะทำให้เธอได้เงินเร็วกว่าทำนา เธอช่วย
สามีทำงานหารายได้มาจุนเจือครอบครัวหลายอย่าง เช่น ทำนา เลี้ยงเป็ด ขายขนม

อาชีพดารา นักแสดง นักร้อง พิธีกร นางเอกลิเก เป็นอาชีพที่ต้องใช้รูปร่างหน้าตาที่ดี
สวยงาม พร้อมด้วยความสามารถและการศึกษาที่ดี เป็นอาชีพที่ได้พบปะกับผู้คนมากมาย เป็นการ
ทำงานบนพื้นที่สาธารณะ เป็นคนสาธารณะที่ใครชอบหรือไม่ชอบก็สามารถวิพากษ์วิจารณ์หรือชื่นชม
ได้ ดังนั้น อาชีพนี้จึงต้องสร้างภาพลักษณ์ให้ตนเองดูดี ดูทันสมัยอยู่เสมอ เพราะเป็นอาชีพที่ได้รับการ
ยอมรับจากสังคม มีรายได้สูง มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนในสังคม

ลลดา มีความฝันอยากเป็นนักร้อง เพราะอยากแสดงความสามารถของตนเองให้สาธารณชน
ยอมรับและชื่นชมเธอ

“อยากให้โอกาสตัวเองน้องดาอยากเป็นนักร้องอาชีพอยากอยู่บนเวทีที่มีคนดูเยอะๆ”

(สุดแค้น แสนรัก. 2557 : 280)

ลลดา ได้เป็นดารา นักร้องที่มีชื่อเสียงจนโด่งดังและมีคนรู้จักมากขึ้น เพราะความพยายาม
ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทำให้เธอกลายเป็นผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จ ได้รับการยอมรับจากสังคม

พรรณษา ได้เดินทางเพื่อไปเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนไปที่ต่างประเทศ เธอให้ความสำคัญกับ
ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ เพราะถ้าสามารถสื่อสารได้หลายภาษาจะเป็นโอกาสในเธอการที่จะ
ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้มากกว่าคนอื่น หลังจากที่ยื่นจบแล้วเธอใช้ความสวยและ
ความสามารถของเธอประกอบอาชีพเป็นดารา นักแสดง นางแบบ พิธีกร ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องอยู่บน
พื้นที่สาธารณะได้พบปะกับคนหลากหลายอาชีพ เป็นคนของประชาชน

“พรรณษาจะเรียนทางด้านบริหารธุรกิจ อยากใช้ภาษาอังกฤษให้มากที่สุด เพราะดูเก่งอยากเดินทางไป
ติดต่องาน ไปทำงานต่างประเทศอะไรแบบนี้ ”

(วาสนารัก. 2558 : 63)

“พรรณษาเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศโดยพรรณษาเลือกไปประเทศแคนาดา
ส่วนจินตนาเลือกไปประเทศนิวซีแลนด์ ”

(วาสนารัก. 2558 : 166)

จะเห็นว่าพื้นที่การทำงานของตัวละครต้องเดินทางไปทำงานในพื้นที่ต่าง ๆ พื้นที่การ
ทำงานของเธอจึงกว้างขึ้น ได้ทำงานกับผู้คนหลากหลายฐานะ ตัวละครหญิงใช้พื้นที่สาธารณะ

ในการทำงาน ทุกพื้นที่จึงเป็นที่ทำงานได้หมด การทำงานของผู้หญิงจึงไม่ถูกจำกัดพื้นที่อีกต่อไป

สภาพสังคมเมืองที่เติบโตใหญ่ทำให้บทบาทและชีวิตของชายหญิงเปลี่ยนไปอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้หญิงสามารถก้าวออกไปทำงานนอกบ้านได้ทัดเทียมผู้ชายและผู้ชายก็สามารถเลือกที่จะทำงานบ้านได้เช่นเดียวกัน

2. พื้นที่การสื่อสารไร้พรมแดนและการคมนาคม

ปัจจุบันเป็นสังคมการสื่อสารไร้พรมแดน ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสาร เป็นสังคมสมัยใหม่ผู้คนสามารถรู้ข้อมูลข่าวสารทั่วโลกได้ทันทั่วทั้ง สามารถเดินทางไปถึงแต่ละพื้นที่ในระยะเวลาที่สั้น ไปมาหาสู่กันได้อย่างรวดเร็ว สะดวกสบาย การคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ทำให้การเดินทางสะดวกสบายในระยะเวลาที่สั้นลง

ปัจจุบันการสื่อสารไร้พรมแดน เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น ทั้งในการทำงาน และการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เนื่องจากการสื่อสารโดยใช้จดหมาย โทรศัพท์ ส่วนตัว เช่น อีเมล โลก เป็น การสื่อสารอีกช่องทางหนึ่งที่ผู้คนในปัจจุบันนิยมใช้กัน ผู้หญิงสมัยใหม่จึงมีพื้นที่การสื่อสารได้หลายช่องทางผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พื้นที่การสื่อสารไร้พรมแดนของผู้หญิงสมัยใหม่ในปัจจุบัน เป็นทั้งพื้นที่ในการทำงาน การสื่อสารไร้พรมแดนเป็นสิ่งที่จำเป็น สำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตผู้หญิงสมัยใหม่

พื้นที่การสื่อสารไร้พรมแดนและการคมนาคม

สังคมเมืองเป็นสังคมที่มีพื้นที่ของการคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว และมีการเดินทางให้เลือกหลายประเภท เช่น รถไฟฟ้า รถยนต์ส่วนตัว เครื่องบิน เป็นต้น ช่วยให้การเดินทางไกลได้ง่าย สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น แม้ระยะทางไกลแต่ใช้เวลาในการเดินทางน้อยลงการคมนาคมด้วยรถยนต์ส่วนตัวเป็นการเดินทางที่คนในสังคมนิยมมาก นอกจากนี้ยังมีรถยนต์ประเภทต่าง ๆ ที่ผลิออกมา เพื่อให้ผู้เลือกใช้ตามความเหมาะสม ตามราคา ในนวนิยายของจุฬามณี ผู้หญิงสมัยใหม่ขับรถเป็นและใช้รถยนต์ในการเดินทางเป็นปกติในชีวิตประจำวัน

“นันทาเริ่มครุ่นคิด ถ้าจะให้เขาคูตีที่สุดในสายตาของนันทาสาวสายบันเทิง เขาจะต้องมีอุปขันธ์เสริม นั่นก็คือรถยนต์สักคัน การหาคอนโดให้อยู่ การดาวน์และผ่านรถเก๋งให้ในเบื้องต้น”

(พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. 2558 : 545)

จะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตของคนในสังคมเมือง ไม่ได้มีบ้านไว้เป็นที่ซุกหัวนอน ไม่ได้มีรถไว้เพียงแค่การเดินทางที่สะดวกสบายรวดเร็วขึ้นเท่านั้น แต่การใช้ชีวิตในวิถีบริโภคนิยมในสังคมทุนนิยมที่ต้องมีคอนโดหรูหรามีรถขับราคาแพง เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความรวย ความมีฐานะ มีหน้ามีตาใน

สังคม เป็นการสร้างภาพลักษณ์ของตนเองให้ดูดี ดูเหมือนว่าตนเองรวยและมีชีวิตที่สะดวกสบาย ดังนั้น รถยนต์และคอนโดจึงเป็นสัญลักษณ์ของความรวยและการใช้ชีวิตหรูหราเพื่อจะได้รับการยอมรับจากสังคมเมือง

คนส่วนใหญ่มีความรู้สึกผูกพันฉันญาติมิตร มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันสูง ความสัมพันธ์ของคนในเมืองมีลักษณะที่แตกต่างออกไป ชนบทเป็นชุมชนในอุดมคติที่คนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และมีความใกล้ชิดสนิทสนมมากกว่าในสังคมเมืองที่กระตุ้นให้คนมีความรู้สึกเป็นปัจเจกสูงและถูกควบคุมด้วยระบบเงินตรา ความสัมพันธ์ในสังคมเมืองมีลักษณะฉาบฉวยมากกว่าในชุมชนชนบท

การเปลี่ยนผ่านจากสังคมชนบทสู่สังคมเมืองทำให้เราเห็นว่า มิติทางพื้นที่ไม่สามารถแยกออกจากการทำความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ของคนในพื้นที่ได้ โครงสร้างทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปย่อมส่งผลต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในพื้นที่

เมืองไม่ได้เป็นเพียงฉากในวรรณกรรมร่วมสมัยเท่านั้น หากจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีส่วนหล่อหลอมและส่งอิทธิพลต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครอยู่ในเมืองเช่นกัน การเกิดการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของคนเป็นจำนวนมากจากพื้นที่ชนบทเข้ามาอาศัยอยู่ในเมือง ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจเป็นหลัก คนกลุ่มนี้อาจทำงานในโรงงานหรือก่อสร้างสร้างธุรกิจส่วนตัวการอพยพโยกย้ายนี้ส่งผลอย่างใหญ่หลวงต่อโครงสร้างของสังคมและชนชั้นในเมืองโดยรวม ก่อให้เกิดชนชั้นกรรมมาชีพและชนชั้นกลาง โดยที่กลุ่มหลังมักจะประกอบด้วยกลุ่มนายทุนที่มักเอารัดเอาเปรียบแรงงานของกลุ่มแรก การก่อตัวของชนชั้นทั้งสองนี้เกิดควบคู่กันไปกับการที่พื้นที่เมืองเริ่มจะแตกต่างกับพื้นที่ชนบทอย่างเห็นได้ชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ

กรุงเทพฯ ยังคงเป็นเมืองสวรรค์ในสายตาของคนหลายๆกลุ่มที่มุ่งหน้าเข้ามาแสวงโชคหาเส้นทางทำมาหากินเพื่อหลีกเลี่ยงความยากจนในชนบท เมืองไม่ได้เป็นเพียงแค่พื้นที่ที่อยู่แน่นิ่งเป็นที่รองรับกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ หากแต่เมืองเป็นพื้นที่ที่มีปฏิสัมพันธ์กับคนที่ดำรงอาศัยอยู่อย่างซับซ้อน เป็นพื้นที่ที่มีบทบาทหล่อๆพฤติกรรมและนิสัยของคนเมือง สามารถควบคุมและกระตุ้นวิถีคิดของคน

เมืองที่ซับซ้อนและเต็มไปด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นสถานที่ที่ชนชั้นกลางแรงงานต่างชาติ และคนอพยพเข้ามาจากต่างจังหวัดเข้ามาอยู่ร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์กัน ความสัมพันธ์ของคนหลายกลุ่มในกรุงเทพฯ ได้รับอิทธิพลจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมทั้งจากภายนอกพื้นที่และภายในพื้นที่

แม้ว่าวิถีเมืองดังกล่าวจะทำให้คนเมืองไม่ยินดียินร้ายกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ลักษณะดังกล่าวได้มอบอิสรภาพให้แก่คนเมืองในการกระทำตามความปรารถนาและความต้องการมากขึ้นด้วย เนื่องจากไม่จำเป็นต้องใส่ใจกับกฎกติกานรอบข้างมากนัก อิสรภาพนี้อาจไม่ได้เกิดขึ้นมากใน

ชนบทหรือในหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่มีจำนวนผู้อยู่อาศัยไม่มาก เนื่องจากชนบทเป็นพื้นที่ที่ผู้คนมักจะเอาใจใส่กันและ อาจกล่าวได้ว่าแนวระดับคนเมืองตระหนักรู้ถึงความต้องการของตนและไม่เกรงกลัวที่จะกระทำตามแรงปรารถนาต่าง ๆ ถึงแม้ว่าจะเป็นภาระละเมิดจารีตสังคมก็ตามด้วยเหตุนี้พื้นที่เมืองจึงเป็นพื้นที่ที่หลากหลายในเชิงวัฒนธรรม เป็นพื้นที่ที่ยอมให้ปัจเจกบุคคลจินตนาการและประกอบสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นในแง่เชื้อชาติ เพศสถานะ และชนชั้น

การแสวงหาความแตกต่างสร้างความกดดันแก่สายสัมพันธ์ในครอบครัวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยที่มีพื้นฐานเป็นสภาพครอบครัวขยาย การโยกย้ายและพยายามแสดงออกซึ่งความแตกต่างนำไปสู่ความร้าวฉานในครอบครัวที่ประกอบด้วยคน 2 รุ่นขึ้น ซึ่งแต่ละรุ่นมักถูกหล่อหลอมด้วยเจตคติและจารีตที่แตกต่างกัน สถาบันครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่ถูกกระทบอย่างมากจากวิถีเมืองที่เน้นการแสวงหาภาวะความเป็นปัจเจกซึ่งอาจเหมาะสมกับพื้นฐานแบบครอบครัวเดี่ยวตามครรลองสังคมตะวันตกมากกว่าสังคมไทย

บ้านกับการครอบครองในโลกทุนนิยมบ้านเป็นสัญลักษณ์ที่น่าสนใจมาก ทั้งนี้ เนื่องจากบ้านเป็นเสมือนเครื่องมือในการต่อรองอำนาจ สามารถยึดครองบ้านได้ในตอนจบนับว่าเป็นชัยชนะในการต่อรองอำนาจกับฝ่ายตรงข้าม บ้านจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์และการได้ครอบครองบ้านนับเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการได้มาซึ่งอำนาจเป็นการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมอย่างแท้จริง ดังเช่น นางย้อย พิไล และเรณู ทะเลาะวิวาทกัน เพื่อที่จะแย่งชิงอำนาจภายในบ้านกันเพื่อจะได้มีอำนาจเหนือทุกคน

แก้วใจ เป็นตัวละครหญิงที่หลงทางและพยายามแสวงหาความรักผ่านการมีเพศสัมพันธ์กับพระเอกลิเก เธอมาจากครอบครัวที่ล่มสลาย จึงไม่มีผู้ใหญ่คอยนำทาง เธอจึงไม่รู้จักความรักแต่โยกย้ายและต้องการความสัมพันธ์กับผู้ชาย ทำให้เธอตั้งคร่ำครวญขึ้นมา แต่ผู้ชายไม่รับผิดชอบเพราะอ้างว่ามีลูกและมีเมียอยู่แล้ว ความสัมพันธ์ทางเพศจึงเป็นตัวแทนของความใกล้ชิดที่แก้วใจโยกย้าย ซึ่งสำหรับเธอจะเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ เนื่องจากเธอไม่เคยได้รับความรักจากพ่อแม่เลย สุดท้ายเรื่องราวของแก้วใจจึงจบลงด้วยโศกนาฏกรรมของความรัก ความสัมพันธ์ที่ฉาบฉวย คือ การที่แก้วใจรู้ว่าตนเองตั้งครรภ์ พยายามหาทางออกให้กับตนเองด้วยการหาพ่อให้กับลูกของตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษจากสังคมถูกสังคมนิทาและประณามว่าเป็นผู้หญิงง่าย

“แก้วใจเป็นคนไร้ญาติขาดมิตร ขาดคนอบรมสั่งสอนกิริยามารยาท” (ทุ่งเสนหา. 2563 : 116)

การแสวงหารักแท้หรือแต่งงานกันเพื่อผลประโยชน์สภาพดังกล่าวมีสาเหตุมาจากการเติบโตของอุดมการณ์ทุนนิยมที่ทำให้การแสวงหาคู่ครองเป็นเรื่องของเศรษฐกิจมากขึ้นผู้คนต่างต้องการหาคู่ครองที่ช่วยเสริมสร้างการตั้งในแง่ภาพลักษณ์ทางสังคมและฐานะทางเศรษฐกิจ

“นางสำเภาเองก็ได้แต่พูดถนอมน้ำใจไปว่า ปลุกเรือนตามใจผู้อยู่ ผูกอุตามใจผู้นอน ปากก็อ้างไป แต่แท้จริงแล้วนางมองหา อุทองคำ ให้ลูกชายหลับนอน ถ้าเรือล่มในหนอง ทองจะไปไหน”

(ทุ่งเสนหา. 2563 : 116)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่านางสำเภาต้องการคุ้มครองให้ลูกเป็นผู้หญิงที่รวย มีฐานะ เพื่อให้ลูกของตนจะได้สุขสบาย ไม่ลำบาก เพราะนางเชื่อว่าการคุ้มครอง จะต้องมียฐานะ มีหน้าตาทางสังคมที่เสมอกัน แต่งงานกันเพื่อผลประโยชน์มากกว่าความรัก ความรักจึงไม่ใช่แค่เรื่องของคนเพียง 2 คน เท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับครอบครัวของทั้ง 2 ฝ่าย ต้องมีบทบาทในการเลือกตัดสินใจ

ระบบความสัมพันธ์แบบผัวเดียวเมียเดียวที่คาดหวังให้ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า เมื่อฝ่ายหญิงสารภาพว่าตนแอบลักลอบไปสานสัมพันธ์กับผู้ชายที่รู้สึกว่าความเป็นชายของตนถูกหยามเหยียด เนื่องจากปกติแล้วในความสัมพันธ์แบบชนชั้นชายจะเป็นฝ่ายนอกใจฝ่ายหญิง

จะเห็นได้จากตัวละครหญิงที่เป็นชู้ เพราะผู้ชายไม่สามารถให้ความสุขทางร่างกาย และความสุขทางจิตใจได้ ผู้หญิงจึงเป็นฝ่ายเลือกที่จะหาความสุขให้กับตนเอง การนอกใจสามี หรือเป็นผู้หญิงที่มีชู้ขึ้นขัดต่อความคาดหวังของผู้หญิงที่ดีในสังคมไทย เพราะคนไทยคาดหวังว่าภรรยาต้องซื่อสัตย์ต่อสามี ในตัวละครหญิงที่นอกใจสามีและมีชู้ ได้แก่ บังอร จากเรื่อง ชิงช้า, รัศมี จากเรื่อง ตะเกียงกลางพายุ

บังอรเป็นผู้หญิงที่สวยงาม ถึงแม้จะแต่งงานแล้วอินก็ไม่แตะเนื้อต้องตัวบังอรเลย ถึงแม้บังอรจะสวยเพียงใดก็ตาม บังอรต้องตามหึงหวงจนไม่สามารถทนได้อีกต่อไป บังอรจึงมีพฤติกรรมลักเล็กขโมยเงินที่ได้จากการค้าขายของแม่สามีเพื่อหาความสุขจากวัตถุนิยม และบังอรได้มีความสัมพันธ์กับครูประสิทธิ์ผู้ซึ่งไม่ใช่สามี เป็นชายชู้ ทำเพื่อประชดประชันสามีที่ไม่เคยสนใจเธอเลย แต่เหตุการณ์จากที่บังอรเป็นผู้ถูกกระทำ แต่เหตุการณ์กลับพลิกเป็นบังอรที่ผิด ผิดทั้งกฎหมายและศีลธรรมที่คบชู้ขณะที่ยังไม่หย่าขาดจากสามี คนที่เสียหาและเป็นที่สังคมประณาม ชาวบ้านติฉินนินทาว่าเป็นผู้หญิงชั่ว ทั้ง ๆ ที่อิน ก็มีพฤติกรรมคบชู้มีคู่นอนหลายคน แต่ไม่ถูกสังคมประณามเพราะถือเป็นเรื่องปกติที่ผู้ชายมีเงินถึงจะสามารถทำได้ แสดงให้เห็นถึงความบิดเบี้ยวของสังคมที่ประณามผู้หญิงที่มีชู้ว่า นางกาก็ ซึ่งเป็นคำตำหนิรุนแรงสำหรับผู้หญิงมาก ทำให้ภาพลักษณ์ของผู้หญิงเป็นหญิงชั่ว

“ในที่สุดอ๊้อมีมันก็มีชู้ประชดประชันผัว บัดนี้เหลือไว้เพียงตำนานบัดสีบัดเลิงหญิงสาวคบชู้ชายจนกระทั่งลูกเขยสุดโปรดขอหย่าร้าง

จบกันแยะ ๆ ลูกสาวลือมันมากก็ ไม่รู้จะเอาหน้าไปไว้ที่ไหนแล้ว มาอยู่คุณไม่ก่อทำแต่เรื่องชั่วให้วงศ์ตระกูล บังอรนั้นเมื่อก่อนที่จะตัดสินใจเลิกกับอิน แต่มีหรือคนเป็นพ่อแม่จะสนับสนุนชีวิตมากชู้หลายผัวของลูกสาว แต่เรื่องกลับเป็นว่าบังอรมีชู้ อินจึงขอลีกถ้าเป็นอย่างนั้นคนที่เสียก็คือ ผู้หญิง”

(ชิงช้า. 2556 : 249 - 250)

รัศมี เป็นตัวละครผู้หญิงที่มีความมั่นใจ สวย เปรี๊ยะ เธอเป็นเมียน้อยเจ้าของโรงงาน เธอแอบคบชู้เพราะมีความต้องการทางเพศสูงจนพลาดทั้งครรภ์ เธอวางแผนเอาลูกไปให้แสงฉานเลี้ยง โดยที่เธอไปสารภาพกับสามีเธอว่าลูกที่เกิดมาเป็นลูกของชายชู้ เพื่อเธอจะได้มีเงินสักก้อนเอาไปให้แสงฉานพ่อแท้ ๆ ของเด็กเลี้ยง ตนเองก็เดินทางไปต่างประเทศเพื่อไปเริ่มต้นชีวิตใหม่เพราะเธอไม่สามารถอยู่ที่นี้ได้เธอไม่สามารถไปสู่ว่านางศ์ตระกูลของเธอได้ เพราะสังคมค่อนข้างที่จะประณามตัดสินพฤติกรรมที่ผู้หญิงคบชู้เป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมมาก ทำให้ชาวบ้านนินทาทำให้อับอายขายหน้า

“ฉันรักเธอแสงไม่เคยมีผู้ชายคนไหนทำให้ฉันหวั่นไหวได้จากคนอย่างที่คุณเคยบอกทุกครั้งที่คุณเห็นหน้าเธอ ฉันจะมีอารมณ์ทางเพศอย่างรุนแรงวันนี้ก็เหมือนกัน ”

(ตะเกียงกลางพายุ. 2560 : 154)

สังคมเมืองในฐานะพื้นที่แห่งการบริโภคตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการมีโทรศัพท์มือถือในอดีต โทรศัพท์มือถือไม่ได้มีแทบทุกคนเช่นในปัจจุบัน บางคนมีโทรศัพท์มือถือไว้ใช้ถึงแม้จะไม่ได้มีความจำเป็นต้องใช้อย่างยิ่งยวดแต่เป็นการ เสริมบาร์มี เนื่องจากการมีโทรศัพท์มือถือเป็นสิ่งที่ดูโก้และเป็นตัวแทนของวิถีชีวิตสมัยใหม่ที่ดูเร่ร่อนและไม่ผูกติดกับสำนักงานหากแต่ต้องเดินทางพบปะลูกค้าอยู่ตลอดเวลา การใช้โซเชียลมีเดีย การถ่ายภาพ การบันทึกภาพเคลื่อนไหว การเปลี่ยนมือถือบ่อย ๆ เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ผลักดันให้ผู้บริโภคได้เป็นเจ้าของโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ เปรียบเสมือนการเป็นคน ที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และยินดีปรับวิถีชีวิตให้เป็นไปตามครองสมัยใหม่อย่างแท้จริง มนุษย์เลือกบริโภค เสื้อผ้าอาหาร และอาหารที่เลือกรับประทานแล้วแต่มีส่วนสำคัญต่อการประกอบสร้างอัตลักษณ์ในระบบบริโภคนิยม

จากการศึกษาตัวละครหญิงของนวนิยายจุฬามณีโดยการนำเสนอผ่านพื้นที่ จะเห็นได้ว่า ในนวนิยายของจุฬามณีมีการสร้างตัวละครในพื้นที่ชนบท และพื้นที่สังคมเมือง มีการอพยพแรงงานจากสังคมชนบทเข้าไปดำเนินชีวิตสู่สังคมเมือง เป็นการนำเสนอตัวละครผู้หญิงสมัยใหม่ผ่านพื้นที่ได้แก่ พื้นที่การทำงาน พื้นที่การสื่อสารไร้พรมแดนและพื้นที่การคมนาคม

4.2 กลวิธีการสร้างตัวละครหญิงตามแนวสมจริงในนวนิยายของจุฬามณี

จากการศึกษาลักษณะของตัวละครในนวนิยายแนวสมจริงนั้น พบว่า สามารถแบ่งตัวละครในนวนิยายของจุฬามณีได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ตัวละครแบบฉบับ และตัวละครเหมือนจริง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 การสร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type)

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครแบบฉบับ มีผู้กล่าวถึงความหมายตัวละครฉบับไว้ดังต่อไปนี้

วิภา กองกานันท์ ได้กล่าวถึงลักษณะของตัวละครแบบฉบับไว้ดังนี้

การสร้างตัวละครโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ(Type) ตัวละครแบบฉบับ มีบุคลิกลักษณะคงที่ ถ้าเป็นคน แม้ว่าอยู่ในเวลาและสถานที่อย่างไร ก็จะมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเช่นเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง เรียกได้ว่าเป็นตัวละคร ไรซ์วิท(flat) ผู้อ่านสามารถเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้

บาทยัน อิ่มสำราญ ได้ให้ความหมายของตัวละครแบบฉบับไว้ว่า

การสร้างตัวละครแบบฉบับ ได้แก่ การสร้างตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าวันเวลา ประสบการณ์ของตัวละครตลอดจนเหตุการณ์ภายนอกจะเปลี่ยนแปลงไปสักเท่าใดก็ตามแต่ตัวละครประเภทนี้ไม่เปลี่ยนแปลง

ดังที่กล่าวไปแล้ว ข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าตัวละครแบบฉบับเป็นตัวละครที่มีบุคลิกและพฤติกรรมคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามความผันแปรของเวลาประสบการณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ รวมไปถึงสภาพแวดล้อมรอบตัวเป็นตัวละครที่จะมีลักษณะชัดเจน เช่น ตัวละครเอกหญิงจะต้องงามทั้งกายและใจ หน้าตาดี กล้าหาญ เป็นคนดี มีคุณธรรม และประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามวัฒนธรรมและธรรมเนียมต่าง ๆ ตัวละครแบบฉบับเป็นลักษณะตัวละครที่ถูกใช้อย่างซ้ำกันจนกลายเป็นรูปแบบเดิมๆ เป็นธรรมเนียมนิยมที่ใช้ในการสร้างตัวละครส่วนใหญ่

ตัวละครหญิงที่มีลักษณะเป็นตัวละครแบบฉบับ ได้แก่ อัมพร พะยอม อิ่ม วรรณภา อาภากร ขวัญชีวี ไกลรุ่ง วรรณดา จินดา

ลักษณะภายนอกของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีที่มีกลวิธีการสร้างตามแบบฉบับ จะมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือเป็นตัวละครเอกหญิงต้องสวยมีหน้าตาที่สวยงาม มีความมั่นใจในตนเองมีความภาคภูมิใจในตนเอง บอบบางรูปร่างดี

ลักษณะภายในที่ปรากฏอยู่ในตัวละครหญิงที่มีลักษณะเป็นตัวละครแบบฉบับในนวนิยายของจุฬามณี ส่วนมากจะเป็นตัวละครที่มีนิสัยไม่ซับซ้อน มีลักษณะนิสัยคงที่ ชัดเจนตั้งแต่ต้นจนจบ บุคลิกภาพภายนอกต้องสอดคล้องกับความคิดและการกระทำกล่าวคือเป็นคนดีมีคุณธรรมมีความประพฤติดีมีความคิดอ่านที่ดี

4.2.2 การสร้างตัวละครแนวเหมือนจริง (realistic)

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครเหมือนจริง พบว่า มีผู้กล่าวถึงความหมายของตัวละครเหมือนจริงไว้ดังต่อไปนี้

วิภา กองกานันท์ ได้กล่าวถึงการสร้างตัวละครลักษณะนี้ไว้ดังนี้

การสร้างตัวละครให้เหมือนจริง (realistic) นี้ นักประพันธ์จำเป็นต้องรู้ว่า ของจริงที่เป็นหุ่นนั้นมีลักษณะและธรรมชาติเป็นอย่างไร เช่น ถ้าตัวละครเป็นคนไม่ว่าจะเป็นคนจริงหรือคนสมมุติจะต้องแลเห็นลักษณะและธรรมชาติของตัวละครว่ามีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายอารมณ์สังคมและปัญญาเมื่อเวลาและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป คือเป็นที่ยากของกิลเลสและอริชาคือความโลภโกรธหลง อิจฉาโง่เขลาในสัดส่วนที่ต่างกันในแต่ละวันทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 2 ปัจจัยคือพันธุกรรมหรือกำเนิดของตัวละครนั้นและสิ่งแวดล้อมได้แก่การเลี้ยงดูการศึกษาอบรมและประสบการณ์ทั้งหมดทั้งทางตรงและทางอ้อม

บาทยัน อิมส์สาร์นได้กล่าวถึงความหมายของตัวละครเหมือนจริงไว้ดังนี้

การสร้างตัวละครให้สมจริง ได้แก่ การสร้างตัวละครให้มีความคิดความต้องการอย่างมนุษย์จริง เช่น ต้องการความรัก ต้องการเพื่อนที่เข้าใจ ต้องการความบันเทิง ต้องการเสรีภาพ ต้องการอำนาจ ต้องการความสนใจจากผู้อื่น การสร้างตัวละครแบบนี้ผู้ประพันธ์จะต้องใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ภาพตัวละครที่ชัดเจนและผู้อ่านเห็นจริงว่ามีคนอย่างนี้อยู่ในโลกหรือน่าจะมีอยู่ในโลกจากข้อความข้างต้นที่ยกมาทั้ง 2 ข้อความ อาจกล่าวสรุปได้ว่า ตัวละครเหมือนจริงคือตัวละครที่มีลักษณะที่ผู้แต่งสร้างให้มีความเหมือนจริง(realistic) มากขึ้น คือมีการเพิ่มรายละเอียดทางด้านภูมิหลังบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอหรือทัศนคติของตัวละครให้มีความเหมือนความจริง เหมือนคนจริงๆ ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมมากยิ่งขึ้น และไม่เกินไปตามแบบฉบับ

ยกตัวอย่างเช่น ตัวละครหญิงของเรื่องไม่ได้มีกิริยามารยาทเรียบร้อย มีหน้าตาที่ไม่ได้จัดว่าสวยมาก เป็นคนเอาแต่ใจตัวเอง เห็นแก่ตัว นวนิยายของจุฬามณีส่วนใหญ่จะมีกลวิธีการสร้างตัวละครเอกให้เหมือนจริง คือ มีอารมณ์รัก โลภ โกรธ หลง เหมือนมนุษย์จริง เป็นเหมือนภาพแทนของคนในสังคม สิ่งที่โดดเด่นของตัวละครของนวนิยายของจุฬามณี คือ ตัวละครแต่ละตัวนั้นจะมีบุคลิกลักษณะทัศนคติและบทบาทที่แตกต่างกันในเรื่องซึ่งเกิดจากภูมิหลังของตัวละครเองไม่ว่าจะเป็นพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม

ลักษณะภายนอกของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีที่มีลักษณะเป็นตัวละครเหมือนจริง คือ รูปร่างหน้าตาจะมีความสอดคล้องกับบุคลิกของตัวละคร ส่วนใหญ่จะเป็นตัวละครที่มีหน้าตาดี รูปร่างดี และมีความมั่นใจในตัวเองสูง บุคลิกจะสัมพันธ์กับอาชีพ ด้านภูมิหลังบุคลิกลักษณะของตัวละครหญิงที่มีลักษณะเป็นตัวละครเหมือนจริง พบว่าภูมิหลังด้านฐานะครอบครัวนั้นส่งผลต่อลักษณะภายนอกของตัวละครหญิง สังเกตได้จากตัวละครที่มีภูมิหลังมาจากครอบครัวที่มีฐานะดี จะมีสนิยมในการแต่งตัวที่ดี และเด่นชัดกว่าตัวละครที่มาจากครอบครัวปานกลาง และครอบครัวยากจน

ลักษณะภายในตัวละครในนวนิยายของจุฬามณี มีลักษณะเป็นตัวละครเหมือนจริง จะมีลักษณะเป็นตัวละครหลายมิติ กล่าวคือ มีลักษณะเป็นตัวละครที่มีนิสัยซับซ้อนตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง

จะมีลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพภายนอกขัดแย้งกับความคิดและการกระทำ ตัวละครหญิงที่มีลักษณะเหมือนจริงเหล่านี้ จะมีพฤติกรรมที่เหมือนกับคนที่มียุติธรรม ๆ ในสังคม คือ มีอารมณ์รัก โลภ โกรธ หลง มีการมองโลกในแง่ดีและร้ายไปตามภูมิหลังและประสบการณ์ที่ตัวละครนั้น ๆ ได้เจอมาอีกทั้งมีการบรรยายภูมิหลังที่สมจริง

ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ส่วนใหญ่จะมีบุคลิกลักษณะและอายุใกล้เคียงกับกลุ่มผู้อ่านที่อยู่ในวัยทำงาน เช่น ตัวละครหญิงจะเป็นผู้หญิงทำงานเก่ง สวย ถ้าเป็นตัวละครเหมือนจริงจะไม่ได้เป็นคนสมบูรณ์แบบ ลักษณะตัวละครหญิงเช่นนี้เป็นเสมือนภาพแทนของคนในสังคม จึงทำให้ผู้อ่านเข้าถึงได้ง่ายและรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัว และเกิดความประทับใจในตัวละครได้ง่าย สิ่งนี้จะทำให้ตัวละครของจุฬามณีไม่น่าเบื่อและมีชีวิตชีวา อีกทั้งยังทำให้ผู้อ่านจดจำได้มากยิ่งขึ้น ตัวละครในนวนิยายของจุฬามณีที่มีลักษณะเป็นตัวละครหลายมิติมีลักษณะเป็นตัวละครที่มีนิสัยซับซ้อน ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องจะมีนิสัยที่เปลี่ยนแปลงไปมีพฤติกรรมที่เหมือนคนทั่วไป ที่มีอยู่มากในสังคมมี ความรัก โลภ โกรธ หลง มีลักษณะเป็นเหมือนภาพแทนของคนในสังคม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า นวนิยายของจุฬามณีมีกลวิธีการสร้างตัวละครในนวนิยายแนวสมจริง 2 ลักษณะ ได้แก่ ตัวละครแบบฉบับและตัวละครเหมือนจริง ซึ่งตัวละครแบบฉบับนั้นจะเป็นเสมือนตัวแทนของคนดีและคนไม่ดี ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเป็นตัวละครหญิงก็จะเป็นตัวละครที่เป็นคนดี และเป็นตัวแทนของคนไม่ดี ในส่วนของตัวละครเหมือนจริงนั้น จุฬามณีใช้ตัวละครเป็นเครื่องสะท้อนภาพของความเป็นมนุษย์ที่มีทั้งดีและไม่ดีในคน ๆ เดียวกัน ซึ่งการสร้างตัวละครทั้ง 2 ลักษณะนี้เป็นกลวิธีการสร้างตัวละครในนวนิยายแนวสมจริง ทำให้เนื้อเรื่องมีความสมจริง เมื่อผู้อ่านได้อ่านแล้วก็จะเชื่อในพฤติกรรม ลักษณะ และความเป็นธรรมชาติของตัวละครตัวนั้น ๆ เมื่อผู้อ่านเชื่อในความสมจริงของตัวละคร ก็ส่งผลให้เนื้อเรื่องมีความสนุกสนาน ชวนติดตาม

ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีส่วนใหญ่ จะมีลักษณะเป็นตัวละครแบบฉบับ กล่าวคือเป็นคนดีจะดีเสมอต้นเสมอปลาย นิสัยไม่ซับซ้อน มีลักษณะนิสัยคงที่ กล่าวคือ มีความประพฤติดี มีความคิดที่ดี รักเดียวใจเดียว ซื่อสัตย์สุจริต มีบุคลิกภาพภายนอกสอดคล้องกับความคิดและการกระทำ

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วทั้งหมดข้างต้น จะพบว่าลักษณะของตัวละครหญิงที่เป็นตัวละครแบบฉบับในนวนิยายของจุฬามณี นอกจากจะมีลักษณะรูปร่างภายนอกที่สวยงามแล้ว ตัวละครเหล่านี้จะต้องเป็นตัวละครที่มีคุณธรรม มุ่งเน้นการประพฤติตนให้ถูกต้องตามธรรมเนียมประเพณีและกฎหมาย ตัวละครพวกนี้จะเป็นตัวละครที่ คิดดี ทำดี พูดดี ทั้งนี้เพราะจุฬามณีมุ่งนำเสนอให้ผู้อ่านเห็นถึงคุณค่าของการเป็นคนดี มีคุณธรรมอย่างชัดเจน จึงได้สร้างให้ตัวละครเหล่านี้เป็นเสมือนต้นแบบของการประพฤติตนที่ถูกต้อง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาสถานภาพและบทบาทตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณีครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษา ลักษณะตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ตัวละครหญิงที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ ได้ศึกษาตัวละครสำคัญที่มีบทบาทในการดำเนินเรื่องในนวนิยาย จำนวน 8 เรื่อง จำนวน 204 ตัว ซึ่งนวนิยายที่นำมาใช้ในวิจัยในครั้งนี้เป็นนวนิยายที่จุฬามณีประพันธ์ขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 – 2560 จำนวน 8 เรื่อง โดยศึกษาวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลงาน นวนิยายของจุฬามณีที่ได้รับความนิยมมากจนมีการนำไปดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์หลายเรื่องจนกลายเป็นที่รู้จักและยอมรับของบุคคลทั่วไปในปัจจุบัน ได้แก่ ชิงชัง สุดแค้นแสนรัก กรงกรรม พุงเสนาหา – วาสนารัก นวนิยายแต่ละเรื่องผู้เขียนจะใช้กลวิธีการสร้างตัวละครตามความเหมาะสมของเรื่องตามการสร้างสรรค์ จินตนาการ แรงบันดาลใจของผู้เขียน ในนวนิยายของจุฬามณีผู้เขียนใช้กลวิธีการสร้างตัวละครที่มีความสมจริง เป็นตัวละครที่มีหลายมิติในตัวเอง ตัวละครจะมีลักษณะอุปนิสัยที่พัฒนาไปตามเหตุการณ์และกาลเวลา มีพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งด้านดีและไม่ดี

สถานภาพและบทบาทในครอบครัว

การศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี สามารถสรุปผลการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. สถานภาพและบทบาทของแม่

จากการศึกษานวนิยายของจุฬามณี สถานภาพและบทบาทในการเป็นแม่ในนวนิยายของจุฬามณี ดังนี้

สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยายของจุฬามณี พบว่า การเป็นแม่ที่เป็นผู้นำครอบครัว และมีอำนาจในการกำหนดชีวิตของลูก บทบาทของแม่ที่โดดเด่น คือ แสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจของผู้หญิงในขณะสวมบทบาทของแม่ การถ่ายทอดคติความเชื่อ การลิขิตชีวิตเส้นทางชีวิต เป็นการใช้อำนาจกับลูกตนเอง การเป็นแม่ที่รักลูกมาก ดูแลเอาใจใส่ทุกเรื่อง ปกป้องคุ้มครองลูกในยามที่ลูกได้รับอันตราย เมื่อลูกมีปัญหาแม่ก็เป็นที่ปรึกษาให้กับลูก ร่วมแบ่งเบาความทุกข์คอยแก้ปัญหา อบรมสั่งสอนและเตือนสติให้ลูกไม่ให้เลือกเดินทางผิด ที่สำคัญเป็นแม่ที่ให้ความสำคัญและส่งเสริมการศึกษาของลูก พยายามให้ลูกได้รับสิ่งต่าง ๆ ที่แม่คิดว่าดีที่สุด เช่น การศึกษา หน้าที่การงาน การมีคู่ครองที่เหมาะสมกัน ความเป็นแม่เผด็จการ แม่มีอำนาจบงการชีวิตของลูก จึงเกิดปัญหาครอบครัว ทะเลาะเบาะแว้งกัน บางครั้งการใช้อำนาจในการควบคุมลูกจนเพื่อให้ลูกแต่งงานกับคนที่แม่เป็นคนเลือกให้ การใช้อำนาจของแม่เกินขอบเขตส่งผลให้ลูกพบกับความวิบัติในชีวิต หรือเผชิญกับโชคชะตาที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ ถ้าพ่อแม่ขีดเส้นทางมาให้ลูกแล้ว เส้นทางนั้นลูกจะต้องเดินยากที่จะบ่ายเบี่ยงหรือหลีกเลี่ยง

ปัจจุบันนั้นผู้หญิงมีสถานภาพเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว ต้องเลี้ยงลูกเพียงลำพังด้วยตนเอง ต้องทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน จึงต้องเลี้ยงดูลูกพร้อมกับรับผิดชอบการทำงานไปพร้อมกันด้วย จึงต้องเป็นแม่ที่เข้มแข็ง อดทน และมีความรับผิดชอบสูง เป็นแม่ที่มีบทบาททางเศรษฐกิจ หมั่นศึกษาหาความรู้ใช้สติปัญญาในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้เพื่อหาเงินมาจุนเจือดูแลครอบครัว เป็นแม่ผู้มีศรัทธาอันแรงกล้าต่อพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้ลูกบวชเพื่อทดแทนบุญคุณของพ่อแม่

2. สถานภาพและบทบาทของแม่สามี - ลูกสะใภ้

ผู้หญิงเมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้ว จะได้สถานภาพของการเป็นลูกสะใภ้ และจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับแม่สามี แม่สามีและลูกสะใภ้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในครอบครัว การปรนนิบัติ ดูแลครอบครัว การปฏิบัติตนในหน้าที่ของความเป็นแม่สามี การปฏิบัติตนในการเป็นลูกสะใภ้ที่ดี แม่สามียังคงมีหน้าที่อบรม สั่งสอน เป็นที่ปรึกษาให้กับลูกและลูกสะใภ้ มีความปรารถนาอยากให้ลูกมีครอบครัวที่ประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งหน้าที่การงานและครอบครัว เพราะการมีแม่สามีที่ดี การมีลูกสะใภ้ที่ดีจะเป็นเบื้องหลังของความสำเร็จของผู้ชาย การได้มีคู่ชีวิต มีครอบครัวที่ดี การเลือกคู่ครองเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะความคาดหวังและต้องการของพ่อแม่ทุกคนคือต้องการให้ลูกมีคู่ครองที่ดี จึงทำให้แม่ต้องคัดเลือกลูกสะใภ้ที่ตนเองชอบเลือกให้กับลูก แต่ถ้าลูกไม่ได้ตามใจหรือเลือกลูกสะใภ้ที่แม่ไม่ชอบจึงมักมีปัญหาครอบครัว ปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกันระหว่างแม่สามีและลูกสะใภ้ มีการชิงไหวชิงพริบ มีการด่าทอเพื่อเอาชนะกัน ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา

จากการศึกษาตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ตัวละครหญิงมีสถานภาพและบทบาทของการเป็นแม่สามี การเป็นลูกสะใภ้ที่พบในนวนิยายของจุฬามณี แบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ การเป็นแม่

สามีกับการใช้อำนาจต่อลูกสะใภ้ การเป็นลูกสะใภ้ที่ยอมรับและยอมจำนนต่อการใช้อำนาจของแม่สามี และการเป็นลูกสะใภ้ที่ไม่ยอมรับและปฏิเสธต่อการใช้อำนาจของแม่สามี

จะเห็นได้ว่าสถานการณ์และบทบาทของแม่สามีและลูกสะใภ้ที่พบในตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี พบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ ซึ่งเป็นปัญหาครอบครัวที่สะสมในครอบครัวของคนไทยมาอย่างยาวนาน การชิงดีชิงเด่นกันระหว่างแม่สามีและลูกสะใภ้เป็นสิ่งที่สามารถพบเห็นได้ทุกยุคทุกสมัย ในสถานการณ์ความขัดแย้งภายในครอบครัวที่ไม่มีการแก้ไขปัญหามานานนำไปสู่โศกนาฏกรรมภายในครอบครัว เกิดการสูญเสีย เสียเวลา เสียโอกาส เสียใจ สูญเสียคนที่รักไป ปัญหาหลัก ๆ ของความสัมพันธ์มักเกิดจากความไม่เข้าใจกัน ทำให้กลายเป็นอคติเรื้อรังของคนสองคน ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา จนสุดท้ายอยู่ด้วยกันไม่ได้ ทำให้เกิดปัญหาการหย่าร้างส่งผลกระทบต่อชีวิต จิตใจ อารมณ์ และสังคมของผู้เป็นลูก ก่อให้เกิดปัญหาสังคมเพราะครอบครัวแตกแยก ครอบครัวไม่อบอุ่น ดังนั้น ฝ่ายแม่สามี และฝ่ายลูกสะใภ้จะต้องหาแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเกิดสันติสุขให้ได้ เพื่อลดความขัดแย้งและปัญหาสังคมที่ตามมา

ตัวละครผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีมีทั้งแบบที่แม่สามีกับลูกสะใภ้ลูกสะใภ้อาศัยอยู่บ้านเดียวกับแม่สามีและลูกสะใภ้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับแม่สามี

ลักษณะปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ที่พบมากในสังคมไทย ปัญหาความสัมพันธ์แม่สามี - ลูกสะใภ้ในสังคมไทย มีอยู่ในทุกสังคมและทุกครอบครัว สามีจะเป็นคนกลางระหว่างแม่กับภรรยา ไม่ได้ต้องการให้แม่มีปัญหากับภรรยาของตน

สาเหตุของปัญหาที่ทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ในสังคมไทย แม่สามีกับลูกสะใภ้ต้องอยู่ร่วมบ้านเดียวกัน แม่สามีกับลูกสะใภ้มีพื้นเพครอบครัวที่แตกต่างกัน และแม่สามีใช้อำนาจก้าวร้าวชีวิต ครอบครัวของลูกสะใภ้ จนทำให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นได้แก่ สร้างความเครียด ความทุกข์ใจ ความไม่สบายใจให้กับลูกสะใภ้เป็นอย่างมาก เกิดปัญหาให้คนกลางที่เป็นสามีต้องเลือกระหว่างแม่กับภรรยา ทำให้ลูกสะใภ้วางตัวไม่ถูกเมื่ออยู่ร่วมกันกับแม่สามี ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของชีวิตคู่ทำให้เกิดความไม่ราบรื่นในชีวิตสมรสของลูกสะใภ้ การมีความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยกันเกิดความขัดแย้งขึ้นภายในครอบครัว เกิดปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกัน ทะมึนเถียงด่าทอกัน ใช้วาจาพรูสาสหาหั่นกันเพื่อต้องการเพียงแค่อยากเอาชนะกัน ก่อให้เกิดความบาดหมางหรือสร้างรอยร้าวขึ้นในความสัมพันธ์

แนวทางในการแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ คือ แม่สามีและลูกสะใภ้ควรให้การยอมรับ เข้าใจ ให้เกียรติ และเห็นคุณค่าของตนเอง และคนอื่น เคารพและยอมรับในความคิดเห็นที่ต่างกันไป ไม่หุบปากความข้างเดียว รู้จักให้อภัยผู้อื่น มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกันด้วยความจริงใจ แม่สามีกับลูกสะใภ้ควรเปิดอกพูดคุยกันตรง ๆ ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะการสื่อสารที่เคลือบเคลือบอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ ลูกสะใภ้ต้องใช้เวลาเรียนรู้นิสัยใจคอ ความชอบ ความไม่ชอบของแม่

สามี ในระหว่างที่เรียนรู้ก็ทำให้ได้ใกล้ชิดกันมากขึ้น จะต้องรักและเคารพ ให้เกียรติแม่สามีเหมือนแม่ของตนเอง เปลี่ยนวิธีคิดชีวิตเปลี่ยน คิบบวกพลิกวิฤติเป็นโอกาสในการที่จะพิสูจน์ตัวเองให้แม่สามียอมรับ ปรับทัศนคติให้ทุกฝ่ายเข้าใจในความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

การแต่งงานควรยึดหลักสุภาษิตที่ว่า ปลุกเรือนตามใจผู้อยู่ ผูกอยู่ตามใจผู้นอน แต่ในนวนิยายของจุฬามณี การแต่งงานไม่ใช่เรื่องของคนสองคนเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของคนในครอบครัวด้วย ดังนั้น แม่สามีไม่ควรใช้อำนาจก้าวก่ายในการตัดสินใจเลือกคู่ครองให้กับลูก ควรเปิดโอกาสให้เขาได้ตัดสินใจและเลือกทางเดินของชีวิตด้วยตนเอง เมื่อเกิดความผิดพลาดเขาจะได้เรียนรู้และแก้ไขปัญหาชีวิตของตนเองเพื่อที่จะก้าวผ่านประสบการณ์ที่ดีและไม่ดี เป็นเกราะป้องกันชีวิตไม่ให้ล้มเหลวในชีวิตคู่ จะได้ช่วยกันประคับประคองชีวิตคู่ไปให้ตลอดรอดฝั่งด้วยความรักและความเข้าใจซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ เมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้วควรแยกบ้านเพื่อสร้างครอบครัวใหม่ การทนายาสืบสกุลเป็นวิธีแก้ปัญหาลูกหลานจะเป็นสะพานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งให้เข้าใจกันได้ สิ่งนี้จะช่วยคลายความขัดแย้งและความไม่ลงรอยกันได้ จะได้ลดความขัดแย้งปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้

3. สถานภาพและบทบาทของภรรยา

สถานภาพและบทบาทของภรรยาของตัวละครหญิงที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายของจุฬามณี แบ่งได้เป็น 10 กลุ่ม คือ ภรรยาโดยพฤตินัยก่อนการสมรส ภรรยาโดยพฤตินัยไม่ได้สมรส ภรรยาที่สมรสอย่างถูกต้อง สังคมให้ความสำคัญกับการแต่งงานและการมีใบทะเบียนสมรสอย่างถูกต้อง แต่การจัดงานแต่งงานไม่ได้เป็นเครื่องการันตีว่าชีวิตคู่จะประสบความสำเร็จไม่ได้มีการหย่าร้าง

ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี พบว่า ผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานจนตั้งครรภ์มีค่านิยมที่อยู่กินกันก่อนแต่งงาน จะไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวของสามี ทำให้สังคมตินินทาว่าเป็นผู้หญิงใจง่าย ไร้เกียรติไร้ศักดิ์ศรี ทำให้เป็นผู้หญิงที่มีตำหนิถูกด้อยค่าลงไป ทำให้เกิดปัญหาสังคม ปัญหาการหย่าร้าง การเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ผู้หญิงมีตกเป็นเหยื่อของสังคม ตกเป็นภรรยาที่เกิดจากการข่มขืน บังคับขืนใจฝ่ายหญิง ไม่ได้เต็มใจที่จะเป็นภรรยา

ภรรยาที่เกิดจากการทำคุณไสย พิงพาไสยศาสตร์เพื่อให้สามีรักและหลง ไม่ทอดทิ้งตนไปมีคนอื่น จะเห็นได้ว่าการแต่งงานไม่ใช่เรื่องของคนสองคนที่มีแค่ความรักเพียงเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของคนในครอบครัวมีส่วนในการช่วยตัดสินใจ การเลือกคู่ครองที่เหมาะสมกันทั้งด้านชนชั้น ฐานะ การศึกษาและต้องมีหน้าตาทางสังคมเสมอกัน สถานภาพการเป็นภรรยาจึงได้มาจากการคำนึงถึงผลประโยชน์ของครอบครัว หรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ บางครั้งผู้หญิงก็ตกเป็นเหยื่อของผู้ชาย ถูกหลอกให้รักเพราะต้องการมีเพศสัมพันธ์ ผู้หญิงที่มีความสวยและตกเป็นเหยื่อทางกามารมณ์ของ

ผู้ชาย ผู้หญิงที่เชื่อคนง่ายมักจะถูกลอกให้เป็นภรรยาน้อย การตกเป็นภรรยาน้อยเพราะถูกลอกให้รัก เพราะความเห็นแก่ตัวของผู้ชายทำให้มีสถานภาพภรรยาหลวงภรรยาน้อยที่ต้องมีการแย่งชิงฟาดฟันเพื่อที่จะได้ครอบครองผู้ชาย เกิดการแย่งชิง การเป็นมือที่สาม หรือการเป็นเมียน้อย เกิดปัญหาสังคมตามมา

ภรรยาที่สามีเสียชีวิตต้องถูกสังคมจับตามองเป็นพิเศษ และการเป็นแม่หม้ายที่มีปัญหาจนหย่าร้างจากสามี ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายผิดและถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นผู้กระทำผิดศีลธรรมก่อน โดยไม่ได้คำนึงถึงว่าจนกว่าผู้หญิงจะตัดสินใจหย่าร้างได้ต้องเป็นฝ่ายถูกกระทำจนไม่สามารถอดทนต่อความเจ็บปวดนั้นได้จึงต้องให้ออกาสนตนเองในการเริ่มต้นชีวิตใหม่กับคู่ชีวิตใหม่ที่เข้าใจและยอมรับในความแตกต่างกันได้

ภรรยาเช่า(เมียเช่า) ผู้หญิงที่ได้สามีเป็นชาวต่างชาติ เพราะผู้หญิงมีค่านิยมนับถือคนที่มั่งเงินหรือมีสามีเป็นชาวต่างชาติจะเป็นคนร่ำรวยและผู้คนในสังคมนับหน้าถือตา ไม่ต้องทำงานหนักก็จะอยู่อย่างสุขสบาย ตกอยู่ในภาวะพึ่งพิงสามี

บทบาทของภรรยาแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ภรรยาที่ติงามเป็นภรรยาที่ดูแลปรนนิบัติดูแลสามีอย่างดี ให้เกียรติสามี ซื่อสัตย์จงรักภักดีไม่นอกใจสามี ภรรยาต้องมีบทบาททางเศรษฐกิจเป็นผู้ควบคุมการเงิน ดูแลการเงิน รายรับ – รายจ่ายของสามี และต้องหาอาชีพเพื่อจะได้มีรายได้ของตนเอง พึ่งพาตนเองโดยที่ไม่ต้องพึ่งพาเงินจากสามีเพียงฝ่ายเดียว ภรรยาต้องมีหน้าที่วางแผน ควบคุมดูแลค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ภรรยาจะทำหน้าที่หัดเทียมและอยู่เคียงข้างสามี เป็นคู่ชีวิตและคู่คิด คอยปรึกษาหารือในยามที่ต้องการกำลังใจ บทบาทการตอบสนองความต้องการทางเพศของสามี ภรรยาบางคนก็ใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง นำสิ่งที่ตนเสาะหาวิธีการที่จะเพิ่มความหวานให้ชีวิตคู่ที่ไม่น่าเบื่อ ไม่จำเจ มีชีวิตชีวามากขึ้น ผู้หญิงต้องกล้าที่จะแสดงความรักแสดงออกทางเพศวิธียมากขึ้นรู้จักเอาอกเอาใจ ดูแลเอาใจใส่ไม่ให้ภพพร่องทั้งงานบ้านงานเรือน งานนอกบ้านก็ต้องรับผิดชอบ

จะเห็นได้ว่า ภรรยาจะมีความรับผิดชอบสูงมาก เป็นผู้หญิงเก่ง ภรรยาบางคนนอกใจสามี ไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีตนเอง หรือภรรยาที่มีชู้หรือมีสามีหลายคน ถือว่าเป็นภรรยาที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นคนไม่ดี เป็นผู้หญิงชั่ว การนอกใจและไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีถือเป็นการไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นภรรยาที่ดี บทบาทของการเป็นคู่คิด เป็นที่ปรึกษาที่ดี คอยเตือนสติไม่ให้สามีทำเรื่องไม่ดี คอยส่งเสริมให้สามีเจริญรุ่งเรือง เป็นเบื้องหลังความสำเร็จของสามี บทบาทของภรรยาผู้เป็นช้างเท้าหลังที่ผู้ชายต้องการให้ผู้หญิงดูแลแ่ก่งานภายในบ้านเท่านั้นแต่ภรรยาจะต้องเก่งทั้งงานในบ้านและนอกบ้าน เมื่อสามีไม่สบายภรรยาต้องมีบทบาทในการดูแลสามียามเจ็บป่วย คอยเป็นกำลังใจให้สามีผ่านเรื่องร้าย ๆ เพื่อชีวิตครอบครัวจะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. สถานภาพและบทบาทของการเป็นลูกสาว

สถานภาพและบทบาทของลูกสาวในนวนิยายของจุฬามณี พบว่า บทบาทของลูกสาวกตัญญู มีพฤติกรรมที่ดี คือ การเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ มีความกตัญญูตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ ดูแลปรนนิบัติ ดูแลเอาใจใส่พ่อแม่ ดูแลเรื่องอาหารการกิน ดูแลยามพ่อแม่ไม่สบายเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือเสาหลักของบ้านที่ต้องสร้างอาชีพต้องพึ่งพาตนเองในการหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เป็นที่พึ่งให้กับผองเพื่อนพี่น้องได้ รู้จักหมั่นหาความรู้ใหม่ ๆ ในการนำความรู้มาปรับประยุกต์ใช้ในอาชีพของตน รู้จักหา รู้จักกิน รู้จักใช้ รู้จักเก็บออม ประหยัดไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายหรือใช้เงินมือเติบเกินตัว ไม่หลงมัวเมาในอบายมุข ขยัน ซื่อสัตย์ อดทน ไม่ลักขโมยทรัพย์สินของคนอื่น รู้จักรักษานวลสงวนตัว งานบ้านงานเรือน งานครัว อย่าให้บกพร่อง เข้มแข็งไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ผู้หญิงที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา เชื่อว่าการศึกษามีความรู้ที่ทันสมัยจะช่วยทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถตัดสินใจเลือกคู่ครองด้วยตนเอง ให้พ่อแม่ครอบครัวเห็นด้วยกับการคบหากันจนกระทั่งความรักสูงส่งและแต่งงานกัน

ส่วนลูกสาวที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีหรือเป็นลูกสาวอกตัญญูนั้นเป็นผลมาจากการปลูกฝังค่านิยมที่ผิด การเลี้ยงแบบตามใจโตมาเอาแต่ใจตนเอง มีความขี้ฉ้อ ริษยา ไม่ยินดีกับความสำเร็จของคนอื่น ไม่เชื่อฟังคำเตือนหรือคำแนะนำสั่งสอนของพ่อแม่ ใช้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล ให้กิเลสตัณหา ราคะ ความโลภปิดตาให้มืดบอด ไม่สนใจศีลธรรมอันดีงาม พร้อมทั้งจะยอมทุกอย่างเพื่อความรักโดยไม่สนความถูกต้อง หนีตามผู้ชายโดยไม่สนใจว่าสิ่งที่ทำลงไปจะเป็นเรื่องที่ไม่ดีถูกติฉินนินทา ถูกสังคมประณามว่าเป็นหญิงชั่ว ไม่รู้จักรักษานวลสงวนตัว เป็นผู้หญิงใจง่าย ให้คนอื่นดูหมิ่นเกียรติ สร้างความเดือดร้อนทำให้พ่อแม่ทุกข์ใจ

5. สถานภาพและบทบาทของเพื่อน/พี่น้อง

สถานภาพและบทบาทของการเป็นเพื่อน/พี่น้อง ในนวนิยายของจุฬามณี ตัวละครหญิงที่มีสถานภาพและบทบาทของเพื่อนหรือพี่ที่รักและช่วยเหลือแบ่งปันกัน การแสดงบทบาทของเพื่อนหรือพี่ ที่คอยช่วยเหลือดูแลเพื่อนที่กำลังตกทุกข์ได้ยากหรือกำลังเผชิญกับมรสุมในชีวิต คอยปลอบใจอยู่เคียงข้างในวันที่รู้สึกแย่ที่สุดในชีวิต และพร้อมที่จะยื่นมือเข้าไปช่วยด้วยการช่วยกันแก้ปัญหาหรือหาทางออกให้กับปัญหา ช่วยส่งเสริมแนะนำให้ไปเรียนเพื่อจะได้มีอาชีพติดตัวเพื่อจะได้เลี้ยงชีพของตนเองได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ช่วยดูแลเพื่อนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การเป็นกัลยาณมิตรที่ดีและจริงใจ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือกันอย่างเต็มกำลัง ในฐานะพี่น้องที่เชื่อใจและไว้วางใจกัน เวลาทุกข์ใจสามารถระบายปัญหาให้ฟัง เป็นปรึกษาที่ดีและช่วยกันคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อไม่ให้คนรอบข้างต้องมาเดือนร้อนหรือทุกข์ใจ แสดงให้เห็นถึงบทบาทการเป็นที่ปรึกษาของพี่น้องที่รักใคร่กัน ต้องดูแลช่วยเหลือ เป็นที่พึ่งเป็นเพื่อนในยามยากไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์ก็ต้องร่วมกันฝ่าฟันอุปสรรคไป

ให้ได้ ถือเป็นการทำตามบทบาทหน้าที่ของเพื่อน พี่น้องที่ดี และลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่งที่พบ คือ สถานภาพและบทบาทของการเป็นเพื่อน พี่น้องที่เกลียด ชิงชัง และพร้อมจะแย่งชิงกัน ชักจูงกันไปทำ เรื่องที่ผิดหรือเรื่องที่ไม่ดี แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเพื่อนหรือมิตรภาพจอมปลอม คบกัน คุยกันเพราะเรื่องผลประโยชน์ เรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ และเรื่องที่ไม่ดีของชาวบ้าน การแนะนำชักชวน เพื่อนให้ทำธุรกิจสีเทา ชักชวนกันไปในทางที่ไม่ดี

ดังนั้น ในการเลือกคบมิตรเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะถ้าเราเลือกคบมิตรที่ดี มีความจริงใจ คอยช่วยเหลือกันชีวิตก็มีความสุข แต่ถ้าเลือกคบมิตรที่หวังผลประโยชน์ ถ้าไม่มีผลประโยชน์ก็จะ ไม่คุยด้วย มิตรที่เสแสร้งแกล้งทำ ไม่จริงใจ แนะนำมีฉ้อฉล แนะนำเราไปในทางที่ผิด ชีวิตเราก็จะพบ แต่ความพังพินาศ

6. สถานภาพและบทบาทของญาติผู้ใหญ่

สถานภาพและบทบาทการเป็นญาติผู้ใหญ่ นวนิยายของจุฬามณีมีตัวละครหญิงที่มีสถานภาพ เป็นญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้ใหญ่เป็นเสมือนแม่ เป็นคนสำคัญในครอบครัว มีบทบาทในการให้คำปรึกษา แนะนำสั่งสอน คอยให้ความรักเอาใจใส่ เป็นที่ปรึกษาที่ได้อยู่ร่วมแก้ปัญหา ดูแลลูกหลานทั้งยาม ทุกข์หรือคอยชื่นชมยินดีในเวลาที่มีความสุข ญาติผู้ใหญ่จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีความสำคัญ ในครอบครัว เพราะเป็นที่รักและเคารพของลูกหลานรองลงมาจากพ่อแม่ อีกทั้งยังเป็นผู้มี ประสบการณ์ผ่านโลกผ่านชีวิตมากกว่า เป็นผู้รับฟังที่ดี ช่วยแก้ไขปัญหาในครอบครัว คอยดูแล สั่งสอนให้ลูกหลานทำในสิ่งที่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรม คอยประคับประคองให้ลูกหลานสามารถ ดำเนินชีวิตตามครรลองได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต

สถานภาพและบทบาทในสังคม

สถานภาพและบทบาทในสังคม ประกอบด้วย สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและการ ประกอบอาชีพ ซึ่งสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมาก ในอดีตผู้หญิงมี สถานภาพและบทบาทเฉพาะในครอบครัว งานของผู้หญิงจึงเป็นเฉพาะงานในบ้าน งานในครอบครัว เป็นหลัก ในขณะที่ผู้ชายมีบทบาทในการทำงานนอกบ้านเป็นหลักมากกว่า เมื่อสังคมพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะการศึกษา และเศรษฐกิจ ผู้หญิงจึงได้รับการศึกษาสูงขึ้นและมีโอกาสทำงานนอกบ้านมาก ขึ้น

สถานภาพและบทบาทการศึกษาและอาชีพ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงได้ก้าวสู่สังคม และมีโอกาสได้ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น ดังนั้น สถานภาพและบทบาททางสังคมทางด้านการ ศึกษาและอาชีพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างตัวตนผู้หญิงในสังคมให้เห็นถึงศักยภาพและ ความสามารถของผู้หญิงที่ไม่แตกต่างจากเพศชาย ให้ผู้หญิงได้มีความเท่าเทียมเสมอภาคเท่าเพศชาย

สถานภาพและบทบาทในสังคมด้านการศึกษา

สถานภาพและบทบาทในสังคมด้านการศึกษาของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี เป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาดั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญา ซึ่งการศึกษาที่สูงนี้ทำให้ผู้หญิงมีบทบาทในสังคมและครอบครัวมากยิ่งขึ้น เมื่อได้รับการศึกษาที่ดี เมื่อเรียนจบแล้วก็สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพได้หลากหลายและกว้างมากขึ้น การจบการศึกษาในระดับปริญญาจากทั้งในและต่างประเทศสามารถประกอบอาชีพที่ตนเองสนใจได้ การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ดี จะสามารถทำให้เราติดต่อประสานงานกับชาวต่างชาติได้ และจะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้เร็วกว่าคนอื่น จะเห็นได้ว่าตัวละครผู้หญิงมีบทบาททางเศรษฐกิจ คือ สามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับตนเอง

สถานภาพและบทบาทในสังคมด้านการประกอบอาชีพ

ตัวละครผู้หญิงที่มีบทบาทสำคัญในนวนิยายของจุฬามณี ทุกคนล้วนประกอบอาชีพการงาน เป็นผู้หญิงสมัยใหม่ ที่ยึดมั่นในจริยธรรม การทำงานมีความรับผิดชอบสูง มีความสามารถ เป็นผู้หญิงเก่ง สร้างรายได้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีบทบาททางเศรษฐกิจ สังคมเปิดกว้าง เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ทำงานในอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น

ผลการศึกษาอาชีพต่าง ๆ ของตัวละครหญิงที่พบในนวนิยายของจุฬามณี จำแนกเป็นกลุ่มอาชีพได้ทั้งหมด จำนวน 10 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ อาชีพทำนา เกษตรกร แม่บ้าน รับจ้างทั่วไป, ค้าขาย เจ้าของกิจการ ปลอ่ยสินเชื่อ(เงินกู้), ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเสริมสวย, แพทย์ พยาบาล เภสัชกร, ครู อาจารย์ ข้าราชการ, ดารา นักแสดง พิธีกร นางแบบ นักร้อง นางเอกลิเก, ลูกจ้าง แม่บ้านหรือพนักงานทำความสะอาด, เจ้าของบริษัท ประธานกรรมการบริหาร พนักงานออฟฟิศ เสมียนตรา หัวหน้าแผนกบัญชี เจ้าหน้าที่บัญชี เลขานุการ พนักงานเบเกอร์รี่, โสเภณี เมียน้อย เมียน้อย นางบำเรอ ทำงานที่บาร์ขายบริการทางเพศ, นักข่าว นักเขียน บรรณาธิการ, มัคคุเทศก์

สถานภาพและบทบาทของการประกอบอาชีพของตัวละครผู้หญิงที่มีบทบาทสำคัญในนวนิยายของจุฬามณีไม่ได้มีความแตกต่างจากผู้ชาย ผู้หญิงมีความสามารถ เก่ง ฉลาด รอบรู้ รอบคอบสามารถทำงานได้ไม่จำกัดสถานที่ ผู้หญิงมีบทบาทประกอบอาชีพบนพื้นที่สาธารณะมากขึ้น มีโอกาสได้พบปะผู้คนหลากหลายอาชีพ หลากหลายเพศ หลากหลายวัย การศึกษามีอิทธิพลต่อทัศนคติในการเลือกประกอบอาชีพ ผู้หญิงจะเลือกการประกอบอาชีพจากความสนใจ ความชอบ ความถนัดที่ตนเองมีอยู่ ทำให้ทัศนคติและมุมมองในการประกอบอาชีพของผู้หญิงเปลี่ยนแปลงไป แทนที่จะทำงานที่ถูกจำกัดไว้เพียงบริเวณภายในบ้าน เปลี่ยนมาเป็นออกมาทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวได้ไม่ต่างจากผู้ชาย ทุกคนล้วนประกอบอาชีพการงานเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ ที่ยึดมั่นในจริยธรรมมีความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณ การทำงานมีความรับผิดชอบสูง

มีความสามารถ เป็นผู้หญิงทำงานเก่ง มีความรู้ดี หมั่นศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ สร้างรายได้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้ สังคมเปิดกว้างเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้ทำงานในอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น ผู้หญิงมีบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้น ในการประกอบอาชีพต้องใช้ทักษะความชำนาญในการทำงาน มีทักษะในการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถพูดโน้มน้าวใจและสามารถเจรจาต่อรองผลประโยชน์ทางธุรกิจได้ ผู้หญิงต้องเก่งรับผิดชอบได้ทั้งงานบ้านและงานนอกบ้าน ทำให้เห็นถึงพลังและศักยภาพของผู้หญิงในการทำงานได้ดีไม่ได้อด้อยไปกว่าผู้ชาย

จากการศึกษาสถานภาพและบทบาทในสังคม สถานภาพและบทบาทของการศึกษาและการประกอบอาชีพของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี พบว่า ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าตัวละครมีสถานภาพและบทบาทที่แตกต่างกัน การแสดงตามบทบาทหน้าที่ที่ถูกต้อง เหมาะสม จะส่งผลให้ชีวิตประสบพบเจอแต่ความสุขสมหวัง ประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ถ้ามีการแสดงบทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพส่งผลให้ตัวละครมีความทุกข์ใจ ไม่มีความสุข ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และมีจุดจบคือการเสียชีวิต ดังนั้น ผู้หญิงควรมีบทบาทและประพฤติตนให้เหมาะสมกับสถานภาพจึงจะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข สมหวัง ประสบความสำเร็จในชีวิต

กลวิธีการสร้างตัวละคร

นวนิยายแต่ละเรื่องที่ใช้กลวิธีการสร้างตัวละครตามความเหมาะสมของเรื่องตามการสร้างสรรค์ จินตนาการ แรงบันดาลใจของผู้เขียน ในนวนิยายของจุฬามณีมีลักษณะเป็นนวนิยายสมจริง (Realistic Novel) ใช้กลวิธีการสร้างตัวละครที่มีความสมจริงของมนุษย์ทั่ว ๆ ไป เป็นตัวละครที่มีความหลายมิติในตัวเอง ตัวละครมีพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งด้านดีและไม่ดี

จุฬามณีสร้างตัวละครโดยใช้ความเป็นจริงของสังคมมาสร้างตัวละครให้มีบุคลิกลักษณะ และนิสัยใจคอเหมือนคนจริง ๆ ในสังคม มีลักษณะนิสัยทั้งด้านดีและไม่ดี มีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดไปตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เป็นตัวละครประเภทพลวัต คือ เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์

ลักษณะเด่นของตัวละครหญิงที่มีความโดดเด่น มีความสาวและความสวยเพื่อดึงดูดใจให้เพศชายรู้สึกหลงใหล และมีความคาดหวังของสังคมว่าควรเป็นผู้หญิงที่ดีต้องเรียบร้อย ไม่ดื่มเหล้า ไม่เที่ยวกลางคืน และในการเลือกคู่ครองต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกันในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านการงาน การเงิน การศึกษา หน้าตาทางสังคม การเป็นลูกที่ดีต้องทำตามหน้าที่และบทบาททำตามคำสั่งเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทางที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง สถานภาพและบทบาทของพ่อแม่ก็คือการอบรมขัดเกลาเลี้ยงดูบุตรจนเติบโตทั้งให้การศึกษา จนถึงการทำงานสอนให้รู้จักทำงานนอกบ้าน การเลือกคู่ครองให้กับบุตร ซึ่งอิทธิพลของครอบครัวจะส่งผลต่อการเลือกคู่ครองของลูก ดังนั้น เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกันจึงเกิดอุปสรรคในความรัก ทำให้ความรักไม่สมหวัง ไม่เข้าใจกัน มีการทะเลาะเบาะแว้งกันขึ้นภายในครอบครัวจึงเกิดปัญหาครอบครัวตามมา

การสร้างลักษณะตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี แบ่งได้ 2 แบบ คือ ผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต และผู้หญิงสมัยใหม่

1. ผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต

จุฬามณีสร้างลักษณะของตัวละครหญิง เป็นผู้หญิงตามคตินิยมสังคมจารีต แบ่งได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. สร้างตัวละครหญิงให้มีความสุข อ่อนหวาน มีกิริยามารยาทเรียบร้อย อ่อนโยน ด้วยเป็นผู้หญิงที่มีความสุขจึงเป็นแรงดึงดูดทางเพศให้ผู้ชายต้องการเธอไปเป็นภรรยา เป็นเครื่องประดับให้ผู้ชายที่ได้ครอบครองผู้หญิงที่มีความสุขมีบาร์มีมากขึ้น ที่สำคัญความสุขมีความสัมพันธ์กับคตินิยมในสังคมจารีตที่มักนิยมสร้างภาพของผู้หญิงให้เป็นคนสวยและผู้ชายต้องการเอาไปเป็นแม่บ้านแม่เรือน เพราะเชื่อว่าผู้หญิงที่ดีต้องดูแลปรนนิบัติเอาใจสามี เนื่องจากความสุขของเธอจึงทำให้ชีวิตของเธออุ่นวยเดือดร้อนและมีความสุขทุกขใจเกี่ยวกับความรัก

2. ผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีตให้เป็นผู้หญิงที่มีความเป็นกุลสตรี เป็นแม่บ้านแม่เรือน เป็นสิ่งที่ผู้ชายในสังคมจารีตทุกคนปรารถนา ผู้ชายย่อมปรารถนาผู้หญิงที่เก่งทั้งงานในบ้าน งานดูแลความสะอาดของบ้านให้เรียบร้อย งานครัวที่มีเสน่ห์ปลายจวัก จะได้รับความรักและความเมตตาจากผู้ชาย เพราะสังคมจารีตและผู้ชายคาดหวังความเป็นกุลสตรีจากผู้หญิง ต้องมีหน้าที่เป็นแม่บ้านแม่เรือน ดูแลปรนนิบัติสามีอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ทำให้สามีมีความสุขด้วยการเป็นแม่บ้านที่ดี หลีกเลียงการทะเลาะวิวาท ต้องให้ความเคารพต่อสามี และแม่ของสามี มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเอง การรักษานวลสงวนตัว โดยสังคมจารีตให้คุณค่าแก่พรหมจรรย์ของผู้หญิงมาก

3. ผู้หญิงที่มีความกตัญญู รู้จักตอบแทนบุญคุณของผู้มีพระคุณ มีมารยาท เคารพบนอบต่อผู้อาวุโส และรู้จักการวางตัว ประพฤติตนให้ดี สังคมไทยปลูกฝัง อบรม สั่งสอนความเป็นคนกตัญญู ความเป็นกุลสตรีอยู่ตลอดเวลา เป็นสิ่งที่สังคมจารีตคาดหวัง ถ้าตัวละครหญิงคนใดที่ไม่มีคุณลักษณะของการเป็นคนมีความกตัญญูก็จะถูกสังคมลงโทษโดยการประณามว่าเป็นคนอกตัญญู เป็นผู้หญิงชั่ว ผู้หญิงที่ไม่ดี ถูกชาวบ้านนินทาทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี มีลักษณะเป็นผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต ได้แก่ ผู้หญิงที่มีความสุข มีความเป็นกุลสตรี และมีความกตัญญู

2. ผู้หญิงสมัยใหม่

จุฬามณีสร้างลักษณะของตัวละครหญิง เป็นผู้หญิงสมัยใหม่ รูปแบบสังคมสมัยใหม่ ทำให้ตัวละครมีพฤติกรรมและลักษณะที่มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่สังคมในเมือง เป็นลักษณะผู้หญิงสมัยใหม่ตามบริบทสังคม เป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาดี และมีบทบาททางเศรษฐกิจ ซึ่งปรากฏในลักษณะของตัวละครหญิง แบ่งได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. เป็นผู้หญิงเก่ง มีสติปัญญาดี มีความสามารถ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า รักการเรียนรู้ และรักครอบครัว

ผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีผู้หญิงสมัยใหม่ รักการเรียนรู้สามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ทำให้มีการศึกษาดี การศึกษาเป็นใบเบิกทางสำหรับการไปทำงานทำให้มีหน้าที่การงานที่ดี ต้องอยู่บนพื้นที่สาธารณะได้พบปะกับคนหลากหลายอาชีพ จะเห็นได้ว่า ผู้หญิงมีความสามารถ มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจทำงาน รักความก้าวหน้า เป็นผู้หญิงทำงานที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานที่ดี มีอาชีพที่ มีบทบาททางเศรษฐกิจสามารถหารายได้พึ่งพาตนเองได้ รู้จักวางแผนการเงิน การงาน และดูแลครอบครัว ใช้ชีวิตที่สมดุล ที่สำคัญเป็นคน ที่รักครอบครัว ให้ความสำคัญกับหน้าที่การงาน และครอบครัว สามารถบริหารจัดการชีวิตได้อย่างสมดุล ผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีค่อนข้างให้ความสำคัญต่อการศึกษามาก เพราะผู้หญิงเชื่อว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือ ที่สามารถปรับเปลี่ยนพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น จะเห็นได้ว่า ผู้หญิงในนวนิยายของจุฬามณีเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีลักษณะที่โดดเด่น คือ เป็นผู้หญิงที่สวย เก่ง แกร่ง มีความอดทน มีความขยัน รักการเรียนรู้ รักความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า มีความใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นตั้งใจจริงและไม่ยอมแพ้หรือไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความเข้มแข็ง อดทน ขยันหมั่นเพียร

2. เป็นผู้หญิงสวย มีเสน่ห์ เปรี๊ยะ การแต่งกายทันสมัย มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง ตัวละครหญิงส่วนใหญ่ในนวนิยายของจุฬามณีเป็นผู้หญิงที่สวย มีเสน่ห์ แต่งกายทันสมัย ให้ความสำคัญกับการแต่งกายให้ดูดีและถูกกาลเทศะให้เหมาะสมกับอาชีพการงานเพื่อส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของตัวบุคคลและองค์กร ใช้เสน่ห์ของผู้หญิงดึงดูดกระตุ้นอารมณ์ มีเสน่ห์เย้ายวนใจ อากัปกริยาที่แสดงออกของผู้หญิงเปรี๊ยะ ทันสมัย เป็นผู้หญิงที่รู้จักการแต่งตัว ตกแต่งหน้าตา ทรงผมให้ทันสมัย สวยงาม เหมาะสมกับตนเอง จนสวยสะดุดตาชวนมอง มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง

3. เป็นผู้หญิงปากร้าย ไม่ยอมคน เป็นผู้หญิงสู้คน ถ้าเรียกร้องความยุติธรรมให้กับตนเอง ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี มีลักษณะเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ ได้แก่ เป็นผู้หญิงเก่ง มีสติปัญญาดี มีความสามารถ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า รักการเรียนรู้ และรักครอบครัว เป็นผู้หญิงสวย มีเสน่ห์ การแต่งกายเปรี๊ยะ ทันสมัย มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง เป็นผู้หญิงปากร้าย ไม่ยอมคน เป็นผู้หญิงสู้คน ถ้าเรียกร้องความยุติธรรมให้กับตนเอง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ ทำให้ตัวละครหญิงมีความกล้าหาญ กล้าลุกขึ้นมาสู้กับปัญหาและการถูกการกระทำต่าง ๆ ถ้าต่อสู้กับความอยุติธรรมเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง

การศึกษาลักษณะการสร้างตัวละครในนวนิยายของจุฬามณี ทั้งผู้หญิงที่มีลักษณะเป็นผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต ได้แก่ ผู้หญิงที่มีความสวย ความเป็นกุลสตรี และมีความกตัญญู และผู้หญิงสมัยใหม่ มีลักษณะผสมผสานกันทำให้ผู้หญิงสามารถอยู่รอดได้ในสังคม ไม่เป็นฝ่ายถูกกระทำ

เพียงฝ่ายเดียว มองเห็นทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองจนนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์และนำลักษณะดังกล่าวไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้นำให้ตัวละครหญิงมีความกล้าหาญ กล้าลุกขึ้นมาสู้กับปัญหาและการเป็นผู้ถูกรังแก กล้าต่อสู้กับความอยุติธรรมเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง

4. การนำเสนอลักษณะตัวละครผ่านพื้นที่

พื้นที่กิจกรรมของหญิงชายถูกกำหนดด้วยปัจจัยทางวัฒนธรรมและบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจุบันผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ผู้หญิงสมัยใหม่จึงออกมาใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น ผู้หญิงสมัยใหม่ซึ่งมีอาณาเขตพื้นที่กิจกรรมกว้างขึ้นไม่แตกต่างจากผู้ชาย

ในนวนิยายของจุฬามณีมีการสร้างตัวละครผู้หญิงสมัยใหม่ผ่านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่การทำงาน พื้นที่การสื่อสารไร้พรมแดนและพื้นที่การคมนาคม

พื้นที่ทำงาน จะเห็นได้ว่าพื้นที่การทำงานของตัวละครต้องเดินทางไปทำงานในพื้นที่ต่าง ๆ พื้นที่การทำงานของเธอจึงกว้างขึ้น ได้ทำงานกับผู้คนหลากหลายฐานะ ตัวละครหญิงใช้พื้นที่สาธารณะในการทำงาน ทุกพื้นที่จึงเป็นที่ทำงานได้หมด การทำงานของผู้หญิงจึงไม่ถูกจำกัดพื้นที่อีกต่อไป

สภาพสังคมเมืองที่เติบโตใหญ่ทำให้บทบาทและชีวิตของชายหญิงเปลี่ยนไปอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้หญิงสามารถก้าวออกไปทำงานนอกบ้านได้ทัดเทียมผู้ชายและผู้ชายก็สามารถเลือกที่จะทำงานบ้านได้เช่นเดียวกัน

ปัจจุบันเป็นสังคมการสื่อสารไร้พรมแดน ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสาร เป็นสังคมสมัยใหม่ผู้คนสามารถรู้ข้อมูลข่าวสารทั่วโลกได้ทันทั่วทั้ง สามารถเดินทางไปถึงแต่ละพื้นที่ในระยะเวลาที่สั้น ไปมาหาสู่กันได้อย่างรวดเร็ว สะดวกสบาย การคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ทำให้การเดินทางสะดวกสบายในระยะเวลาที่สั้นลง การสื่อสารไร้พรมแดน เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น ทั้งในการทำงาน และการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เนื่องจากการสื่อสารโดยใช้จดหมาย โทรศัพท์ส่วนตัว เช่น อีเมล ไลน์ เป็นการสื่อสารอีกช่องทางหนึ่งที่ผู้คนในปัจจุบันนิยมใช้กัน ผู้หญิงสมัยใหม่จึงมีพื้นที่การสื่อสารได้หลายช่องทางผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พื้นที่การสื่อสารไร้พรมแดนของผู้หญิงสมัยใหม่ในปัจจุบัน เป็นทั้งพื้นที่ในการทำงาน การสื่อสารไร้พรมแดนเป็นสิ่งที่จำเป็นสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตผู้หญิงสมัยใหม่

สังคมเมืองเป็นสังคมที่มีพื้นที่ของการคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว และมีการเดินทางให้เลือกหลายประเภท เช่น รถไฟฟ้า รถยนต์ส่วนตัว เครื่องบิน เป็นต้น ช่วยให้การเดินทางไกลได้ง่าย สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น แม้ระยะทางไกลแต่ใช้เวลาในการเดินทางน้อยลงการคมนาคมด้วยรถยนต์ส่วนตัวเป็นการเดินทางที่คนในสังคมนิยมมาก นอกจากนี้ยังมีรถยนต์ประเภทต่าง ๆ ที่ผลิออกมา เพื่อให้ผู้

เลือกใช้ตามความเหมาะสม ตามราคา ในนวนิยายของจุฬามณี ผู้หญิงสมัยใหม่ซบถเป็นและใช้รถยนต์ในการเดินทางเป็นปกติในชีวิตประจำวัน

จากการศึกษาตัวละครหญิงของนวนิยายจุฬามณีโดยการนำเสนอผ่านพื้นที่ จะเห็นได้ว่า ในนวนิยายของจุฬามณีมีการสร้างตัวละครผู้หญิงสมัยใหม่ผ่านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่การทำงาน พื้นที่การสื่อสารไร้พรมแดนและพื้นที่การคมนาคม

การสร้างตัวละครตามแนวสมจริง

จากการศึกษาลักษณะของตัวละครในนวนิยายแนวสมจริงนั้น พบว่า สามารถแบ่งตัวละครในนวนิยายของจุฬามณีได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ตัวละครแบบฉบับ และตัวละครเหมือนจริง นวนิยายของจุฬามณีมีกลวิธีการสร้างตัวละครในนวนิยายแนวสมจริง 2 ลักษณะ ได้แก่ ตัวละครแบบฉบับและตัวละครเหมือนจริง ซึ่งตัวละครแบบฉบับนั้นจะเป็นเสมือนตัวแทนของคนดีและคนไม่ดี

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาสถานภาพและบทบาท กลวิธีการสร้างตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี ที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่องในนวนิยายจุฬามณี มีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

นวนิยายของจุฬามณีมีลักษณะแนวคิดแบบสังคมนิยม เป็นการจำลองชีวิตของคนในสังคมสะท้อนภาพสังคม โดยนำเสนอสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ภาวะเศรษฐกิจ ปัญหาภายในครอบครัว พันธกรรม แก่นเรื่องจะมีลักษณะที่เกี่ยวกับเรื่องผลของกรรมที่เกิดจากการกระทำ และความรักต่างชนชั้น เป็นแก่นเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาครอบครัว ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ เป็นแก่นเรื่องที่เกี่ยวกับด้านความรัก ความรักของแม่ ความรักของหนุ่มสาว การครองคู่ ความผูกพันระหว่างสามีภรรยา ปัญหาการนอกใจกันของสามี ภรรยา

ลักษณะการสร้างตัวละครของจุฬามณี คือ การสร้างตัวละครตามแบบฉบับที่ตัวละครหญิงเป็นเสมือนตัวแทนของความดี ความชั่ว และตัวละครหลายมิติ ที่ตัวละครมีลักษณะซับซ้อน มีความสมจริง สะท้อนภาพของชนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัชนา จรัสเพชร(2555) ได้ศึกษาเรื่อง กลวิธีการสร้างตัวละครในนวนิยายของกึ่งฉัตร พบว่า มีแก่นเรื่องหลักด้านเดียว คือแก่นเรื่องด้านความรัก กึ่งฉัตรนำเสนอความรักของหนุ่มสาว การครองคู่ ความผูกพันระหว่างสามีภรรยา การเชื่อมั่นในรักแท้ ความเสียสละ ความรักที่เริ่มต้นด้วยอุปสรรค แต่ในท้ายที่สุดก็จะลงเอยอย่างราบรื่น ในส่วนแก่นเรื่องรองปรากฏ 4 ด้าน ได้แก่ แก่นเรื่องด้านครอบครัว ด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านความเชื่อ กลวิธีการสร้างตัวละครที่มีความหลากหลายและตอบสนองตามโครงเรื่อง ลักษณะการสร้างตัวละครของกึ่งฉัตร

จะมุ่งเน้นให้ตัวละครเป็นเสมือนตัวแทนของความคิด ความชั่ว และมีความสมจริงสะท้อนภาพของคนในสังคม

ด้านเนื้อหา มีการตีแผ่ด้านมืดของจิตใจมนุษย์ที่มีความรัก โลภ โกรธ หลง มีการแบ่งชนชั้น แสดงให้เห็นถึงความเป็นชายขอบของตัวละคร ภาพแทนของผู้หญิงชนชั้นล่างชายขอบ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าผลงานของจุฬามณีจะมีฉากเป็นจังหวัดนครสวรรค์เพราะเป็นคนที่ภูมิลำเนาอยู่ นครสวรรค์ แก่นเรื่องจะมีลักษณะที่เกี่ยวกับเรื่องผลของกรรมที่เกิดจากการกระทำ และความรักต่างชนชั้น

นวนิยายของจุฬามณีมีกลวิธีการสร้างตัวละครที่น่าสนใจมาก เพราะนวนิยายทุกเรื่องมีตัวละครเป็นจำนวนมาก ตัวละครมีหลายรุ่น (Generation) มีรุ่นย่า/ยาย แม่ และลูก ความสัมพันธ์ของตัวละครแต่ละเรื่องมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน นักเขียนสามารถทำให้ตัวละครทุกตัวในแต่ละเรื่องมีบทบาทและความสำคัญเท่ากัน โดยเฉพาะความสมจริงของตัวละครมีความโดดเด่นมาก

ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี มีลักษณะเป็นผู้หญิงตามคตินิยมในสังคมจารีต ได้แก่ ผู้หญิงที่มีความสวย มีความเป็นกุลสตรี และมีความกตัญญู ตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี มีลักษณะเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ ได้แก่ เป็นผู้หญิงเก่ง มีสติปัญญาดี มีความสามารถ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ เป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า รักการเรียนรู้ และรักครอบครัว เป็นผู้หญิงสวย มีเสน่ห์ การแต่งกายเรียบร้อย ทันสมัย มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง เป็นผู้หญิงปากร้าย ไม่ยอมคน เป็นผู้หญิงสู้คน กล้าเรียกร้องความยุติธรรมให้กับตนเอง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้ตัวละครหญิงมีความกล้าหาญ กล้าลุกขึ้นมาสู้กับปัญหาและการถูกการกระทำต่าง ๆ กล้าต่อสู้กับความอยุติธรรมเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ คันสินทร์(2552) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์บุคลิกภาพตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายของกึ่งฉัตร ระหว่าง พ.ศ.2545-2550 พบว่า บุคลิกภายนอกด้านลักษณะทางกาย เป็นผู้หญิงที่มีรูปร่างสวยงาม เป็นตัวละครตามแบบฉบับของนวนิยายทั่วไป ส่วนใหญ่มีลักษณะความงามตามแบบฉบับนวนิยายทั่วไป แต่มีตัวละครบางคนที่ไม่ใช่ความงามตามค่านิยมหญิงไทย บุคลิกภาพภายนอกของตัวละครหญิงเหล่านี้ เริ่มมีภาพลักษณ์ของสตรีสมัยใหม่กว่าครึ่ง คือ มีท่าทีแข็งกระด้าง ตรงไปตรงมาและเด็ดเดี่ยว ไม่ยอมแพ้ใคร มีความมั่นใจในตนเองสูง แต่มีบางคนที่ยังตัวละครที่เป็นแบบฉบับ คือ นุ่มนวลอ่อนหวาน ส่วนบุคลิกภาพภายในด้านสติปัญญาค่อนข้างเป็นภาพลักษณ์ของผู้หญิงสมัยใหม่ คือ มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด มีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

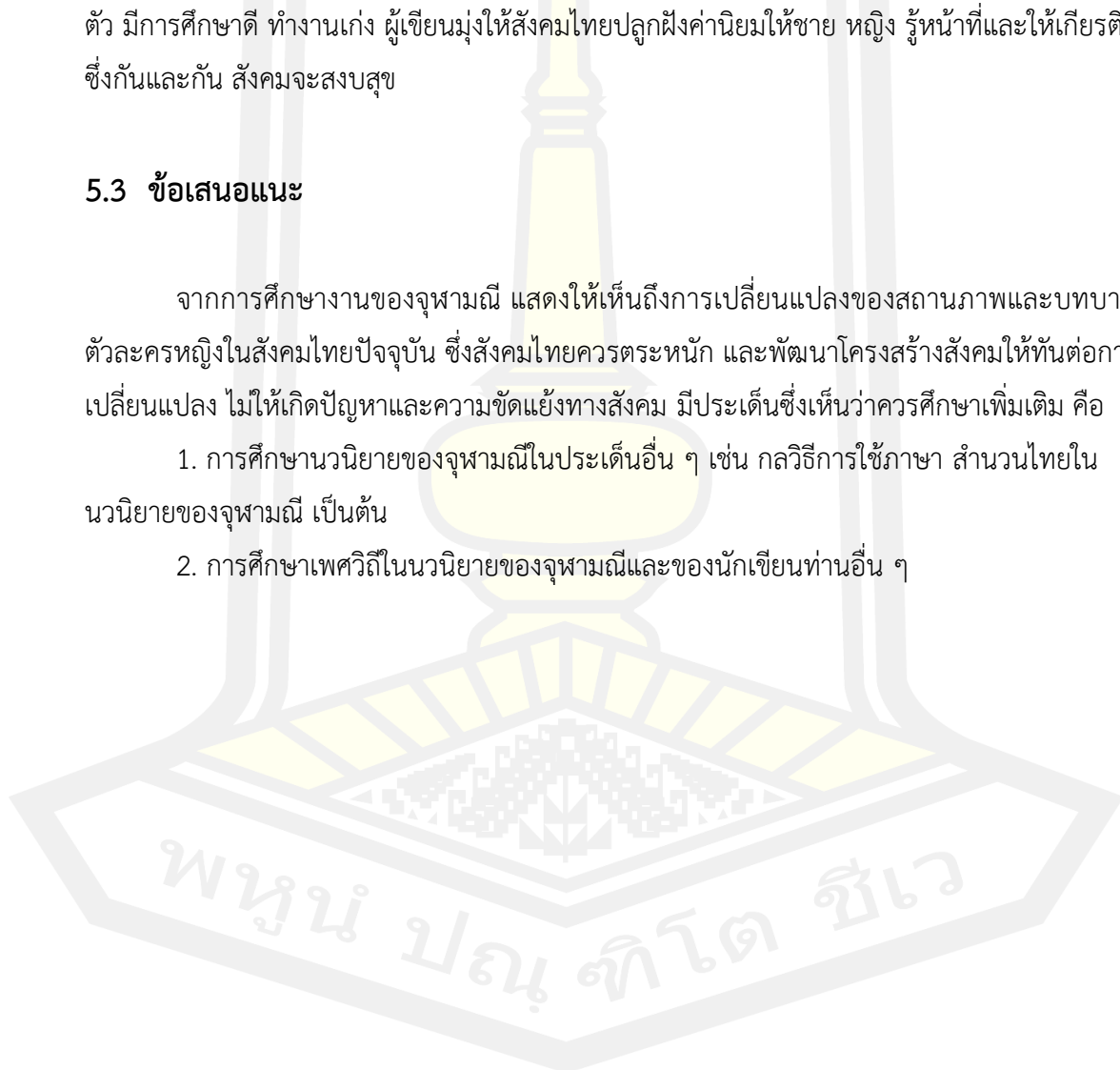
สถานภาพและบทบาทในครอบครัวและในสังคม สถานภาพและบทบาทของการศึกษาและการประกอบอาชีพของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี พบว่า ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าตัวละครมีสถานภาพและบทบาทที่แตกต่างกัน การแสดงตามบทบาทหน้าที่ที่ถูกต้อง เหมาะสม จะส่งผลให้ชีวิต

ประสบพบเจอแต่ความสุขสมหวัง ประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ถ้ามีการแสดงบทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพส่งผลให้ตัวละครมีความทุกข์ใจ ไม่มีความสุข ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และมีจุดจบคือการเสียชีวิต ดังนั้น ผู้หญิงควรมีบทบาทและประพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานภาพจึงจะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข สมหวัง ประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิ่นหล้า ศิลาบุตร ได้ศึกษาเรื่อง สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม พบว่าตัวละครหญิงมีสถานภาพเป็นที่ยอมรับในสังคมและสร้างความภูมิใจให้แก่คนในครอบครัว อีกทั้งยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต ยกระดับสถานภาพของผู้หญิงในสังคมให้ดีขึ้นด้วยและด้านการประกอบอาชีพ พบว่า ตัวละครหญิงมีคุณสมบัติของผู้หญิงสมัยใหม่ในสังคมปัจจุบัน คือ รักนงสงวนตัว มีการศึกษาดี ทำงานเก่ง ผู้เขียนมุ่งให้สังคมไทยปลูกฝังค่านิยมให้ชาย หญิง รู้หน้าที่และให้เกียรติซึ่งกันและกัน สังคมจะสงบสุข

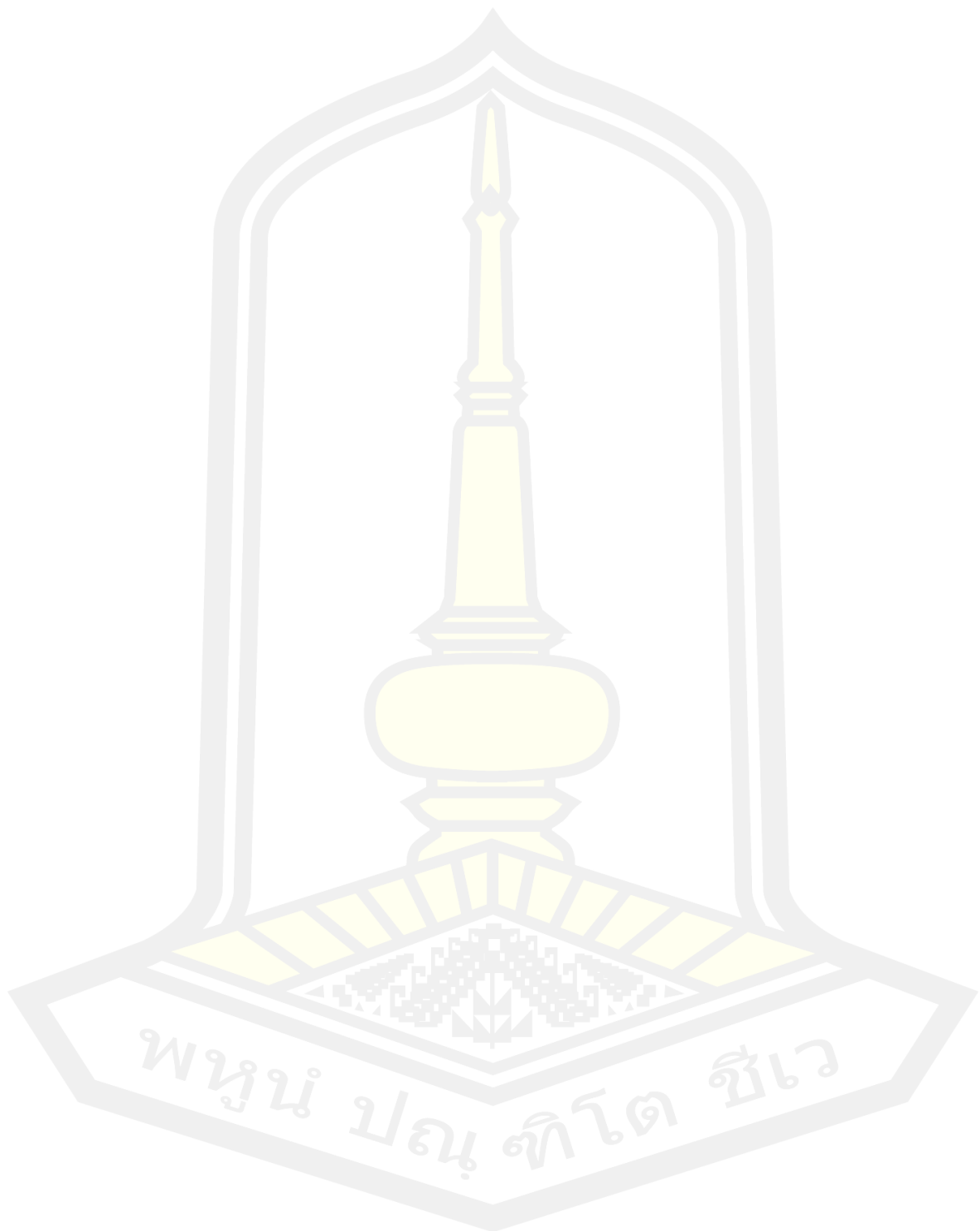
5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษางานของจุฬามณี แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพและบทบาทตัวละครหญิงในสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งสังคมไทยควรตระหนัก และพัฒนาโครงสร้างสังคมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ไม่ให้เกิดปัญหาและความขัดแย้งทางสังคม มีประเด็นซึ่งเห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม คือ

1. การศึกษานวนิยายของจุฬามณีในประเด็นอื่น ๆ เช่น กลวิธีการใช้ภาษา สำนวนไทยในนวนิยายของจุฬามณี เป็นต้น
2. การศึกษาเพศวิถีในนวนิยายของจุฬามณีและของนักเขียนท่านอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ คั่นสินธุ์. (2552). การศึกษาวิเคราะห์บุคลิกภาพตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายของ กิ่งฉัตร ระหว่าง พ.ศ. 2545-2550. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กฤต โสดาลี. (2557). วาทกรรมผู้หญิงยุคใหม่ในนวนิยายของดวงตะวัน. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ก่อ สวัสดิ์พานิชย์. (2514). แบบเรียนสังคมศึกษา ตอนที่ 1 (เราและเพื่อนบ้านของเรา) ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2535). อิตถีศาสตร์. กรุงเทพฯ: เจนเดอร์เพลส.
- กิตติยา วิทยาประพัฒน์. (2555). สถานภาพและบทบาทสตรีในครอบครัวเชื้อสายจีนในนวนิยายแนวชีวิตครอบครัว ปีพ.ศ.2538-2546. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต) คณะอักษรศาสตร์ สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลลาภ มัลลิกะมาส.(2538).วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกตุลีส บัวตุม. (2554). วิถีชีวิตผู้หญิงในสังคมเมืองในนวนิยายร่วมสมัย ระหว่าง พ.ศ.2545-2552. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตรลดา สุวัติกุล. (2526). วรรณกรรมไทยร่วมสมัย. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุไรรัตน์ รัตติโชติ. (2546). สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย(สายวรรณคดี). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จุฬามณี. (2555). พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- _____. (2556). ชิงช้า. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- _____. (2556). ลิขิตรักในสายลม. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- _____. (2557). สุดแค้นแสนรัก. กรุงเทพฯ: อรุณ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- _____. (2558). วาสนารัก. กรุงเทพฯ: อรุณอมรินทร์พริ้นติ้ง.
- _____. (2560). กรงกรรม. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- _____. (2560). ตะเกียงกลางพายุ. กรุงเทพฯ: ไอดี ออล ดิจิตอล พริ้นท์ จำกัด.
- เจตนา นาควัชร. (2542). ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศยาม.

- เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว. (2559). *สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาไทยศึกษา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชนิกานต์ กุ้เกียรติ. (2545). *เอกสารประกอบการสอนวรรณกรรมปัจจุบัน*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2526). *นวนิยายกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงทิพย์ คุ่มมณี. (2546). *สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย : กรณีศึกษา นวนิยายของกึ่งฉัตร ปี พ.ศ. 2535-2544*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาไทยศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เถกิง พันธุ์เถกิงอมร. (2541). *นวนิยายและเรื่องสั้น : การศึกษาเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์*. สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.
- ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. (2558). *อ่านจนแตก : วรรณกรรม ความทันสมัย และความเป็นไทย*. (พงษ์เลิศ พงษ์วนานต์, แปล). กรุงเทพฯ: อ่าน.
- ทัดจันทร์ เกตุสร้อยแสง. (2555). *การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยาย "ลับแล แก่งคอย"*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธวัช ปุณโณทก. (2527). *แนวทางศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- ธัญญา สังขพัฒน์านนท์. (2539). *วรรณกรรมวิจารณ์*. ปทุมธานี: นาค.
- ธิดาดาว เดชศรี. (2561). *ตัวละครหญิงในนวนิยาย หัวรัก-เหวลึก ของหลวงวิจิตรวาทการ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันออก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นพพร ประชากุล. (2542). *สัญลักษณ์กับวัฒนธรรม*. สารคดี, 17(174), 151-153.
- นพพร ประชากุล. (2544). *แนวคิดสกุลสตรีนิยม*. สารคดี, 17(195), 114-119.
- นพพร ประชากุล. (2548). *คำแนะนำใน ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุคทอง* (หน้า 8-16). กรุงเทพฯ: มติชน.
- นัฐพล ศรีบัวงาม. (2561). *ผู้หญิงทรงอำนาจผ่านความเป็นชาย ความหุนหัน และความเป็นมืออาชีพ*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ,มล. (2518). *แนะแนวทางการศึกษาวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: บัณฑิต.

- ปัทมาภรณ์ พรตวงคำ. (2555). การพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรมโดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์. เชียงใหม่ : (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาการสอนภาษาไทย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิ่นหล้า ศิลบุตร. (2551). สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- เปลื้อง ณ นคร และปราณี บุญชุ่ม. (2533). หนังสือเรียนภาษาไทย ท032 ประวัติวรรณคดี 2. (พิมพ์ครั้งที่ 9) กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- _____. (2540). ภาษาวรรณาวิวัฒน์และวิบัติของภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- พรพรรณ กาญจนารัตน์. (2555). ภาพตัวแทนของผู้หญิงสมัยใหม่ในสื่อบันเทิงไทย: บทวิเคราะห์จากภาพยนตร์ เรื่อง "รถไฟฟ้ามาหานะเธอ" และละครโทรทัศน์เรื่อง "สูตรเสน่หา". วารสารเพศวิถีศึกษา, 2 เข้าถึงได้จาก http://www.ssa.ipsr.mahidol.ac.th/Sexuality/index.php?option=com_content&view=article&id=83:ssj-vol2&catid=41:cat-journal&Itemid=63
- พัทธา สายหู. (2540). กลไกของสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 9 ฉบับแก้ไขปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมาน แจ่มจรัส. (2556). เชียงใหม่. กรุงเทพฯ : แสงดาว.
- เพ็ญแข งามดวงใจ. (2541). ผู้หญิงในนวนิยายของวิมล ศิริ ไพบูลย์. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย. นครนายก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน. (2516). สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ผดุง.
- ไพโรธ เลิศพิริ ยกมล. (2542). วรรณกรรมปัจจุบัน. (ปรับปรุงครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ฟิลิปดา. (2549). 100 คำถามสร้างนักเขียน : นิยายเขียนได้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: ขบา พับลิชชิ่ง.
- มยุรา พรหมอ้วน. (2548). แนวคิดเกี่ยวกับสตรีในนวนิยายของนันทนา วีระชน ช่วง พ.ศ.2517-2528. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย(วรรณคดี). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยุรฉัตร บุญสนิท. (2542). วรรณวิจารณ์. สงขลา: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุวพาส์ (ประทีปเสนา) ชัยศิลป์วัฒนา. (2552). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณคดี. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). *พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: โอเดียน สแควร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

โรล็องด์ บาร์ต. (2544). *มายาคติ: สรรนิพนธ์ จาก Mythologies ของ Roland Barthes*. (วรรณพิมล อังคศิริสรรพ, แปล). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

วันเนาว์ ยูเด็น. (2537). *วรรณคดีเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.

วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2541). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ธรรมชาติ.

วิภา กงกะนันท์. (2533). *วรรณคดีศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

_____. (2540). *กำเนิดนวนิยายในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

วิรัชพัชร จรัสเพชร. (2555). *กลวิธีการสร้างตัวละครในนวนิยายของกึ่งฉัตร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร

วีรวรรณ สำราญสุข. (2434). *สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน (พ.ศ.2497-2530)*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต) สาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบคณะอักษรศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีจันทร์ พันธุ์พานิช. (2534). *การวิเคราะห์ ตัวละครผู้หญิงในนวนิยายของ ว.วินิจฉัยกุล*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). นครนายก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ศิริบุญญา จรเทศ. (2549). *การวิเคราะห์บทบาทครอบครัวที่มีต่อตัวละครในนวนิยายของว.วินิจฉัยกุล*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิริบุรณ์ เกกิงสุข. (2543). *การวิเคราะห์นวนิยายของ โชติ ศรีสุวรรณ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ศิริเพชรรัตน์ ดั่งเงิน. (2552). *การใช้ภาพยนตร์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านวรรณกรรมภาษาอังกฤษ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมพร มั่นตะสูตร. (2525). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

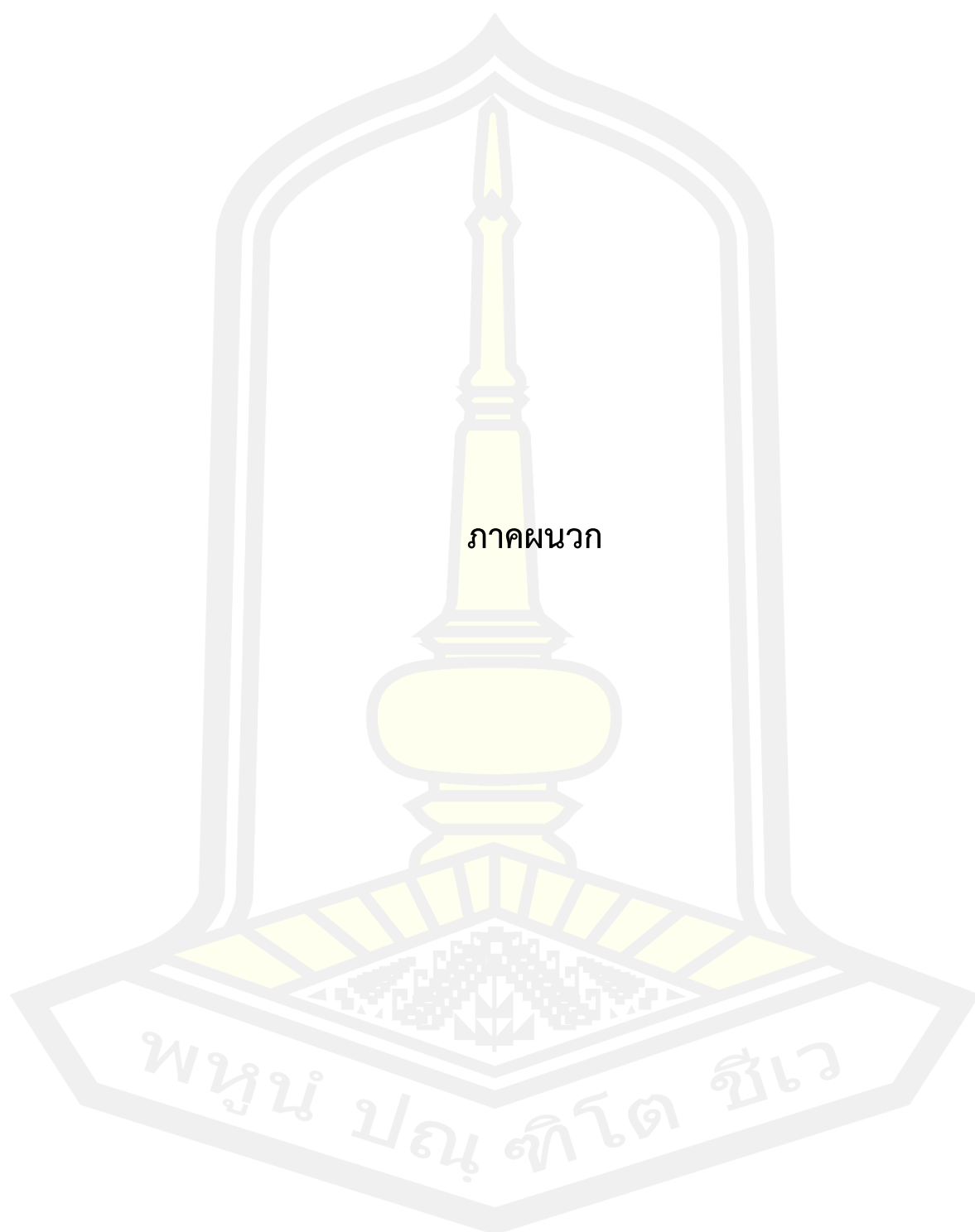
สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เอส. อาร์.พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์.

สุนิษา กำเนิดทอง. (2557). *กลวิธีการประพันธ์ในนวนิยายของ ว.วินิจฉัยกุล ช่วง พ.ศ.2545-2554*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาไทยศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สุพรรณิ วราทร. (2519). *ประวัติการประพันธ์นวนิยาย*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

สุภาพ วรโคจร. (2555). *สตรีทัศน์ในนวนิยายของศรีบูรพา*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สุมนทา บุญวัฒนกุล. (2550). *ตัวละครหญิงในนวนิยายของบุญเหลือ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต). นครนายก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสนาะ เจริญพร. (2546). *ภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทยช่วงทศวรรษ 2530 : การวิเคราะห์ความ
โยงใยกับประเด็นทางสังคม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาการพัฒนา
สังคม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสาวคนธ์ วงศ์ศุภชัยนิมิต. (2559). *สถานภาพและบทบาทผู้หญิงในนวนิยายของณารา*. (วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาไทยศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนัญญา วารีสอาด. (2553). *อัตลักษณ์กับบริบททางสังคมในนวนิยายโรมานซ์แนวข้ามภพข้ามชาติ*.
(วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรคภาค เล้าจินตนาศรี. (2548). *ตัวละครหญิงในนวนิยายของศรีบุรพา : ศึกษาสถานภาพ บทบาท
และจิตสำนึกทางสังคม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาไทย.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัจจิมา อินทรีย์. (2540). *“ความรัก” ในนวนิยายของ วิมล ศิริไพบูลย์ : การศึกษาเชิงจิตวิทยา*.
(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). นครนายก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อริวดี ไตรังคะ. (2543). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุดม หนูทอง. (2522). *พื้นฐานการศึกษาวรรณคดีไทย*. สงขลา: ภาควิชาภาษาไทยและภาษา
ตะวันออกมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- Chang Xiaoqu. (2558). *ภาพสะท้อนสังคมชนบทไทยในนวนิยายของโชติ ศรีสุวรรณ*. (วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเพื่อเป็นภาษาที่สอง.
สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ
ของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

ที่	ชื่อตัวละคร	เรื่อง	การศึกษา	อาชีพ
1	แม่ย้อย	กรงกรรม	ป.4	ทำนา/เลี้ยงเป็ด ไก่ หมู/เจ้าของ ร้านค้า(เถาแก่น้อย)โรงสี/ ปล่อยกู้ รับจ้างongที่ดิน
2	เรณู	กรงกรรม	ป.4	ทำงานบาร์ที่ตาคลี(โสเภณี) แม่ค้าขายขนม,เจ้าของร้านตัด เสื้อผ้าเรณูบูติก
3	พีไล	กรงกรรม	มศ.5	ค้าขาย
4	จันทา	กรงกรรม	ป.4 เรียนเย็บผ้า ช่างเสริมสวย	ลูกจ้างร้านส่งภัณฑ์/ เจ้าของร้านเสริมสวย
5	วรรณา	กรงกรรม	เรียนช่างเย็บผ้า	ช่างตัดเย็บผ้า
6	เพ็ญเพ็ญ	กรงกรรม	ไม่ระบุ	แม่บ้าน/ทำนา/ค้าขาย
7	นางลิม	กรงกรรม	ไม่ระบุ	เถาแก่น้อย
8	มาลา	กรงกรรม	เรียนช่างเย็บผ้า	เรียนช่างตัดเย็บผ้า
9	นางแยม	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา,ปล่อยเงินกู้
10	เจ๊อ๋า	กรงกรรม	ไม่ระบุ	เจ้าของร้านทอง
11	เจ๊ติ่ม	กรงกรรม	ไม่ระบุ	โสเภณี
12	พี่ประนอม	กรงกรรม	ไม่ระบุ	โสเภณี
13	แม่สมพร	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา
14	แม่ศรี	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา
15	บังอร	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา
16	สายพิน	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา
17	ป้าเฝ้า	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ค้าขาย
18	กมลลา	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
19	นางสายหยุด	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา
20	สุดสวาท	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา
21	ป้าแรม	กรงกรรม	ไม่ระบุ	พี่เลี้ยง/แม่บ้าน

ตารางที่ 1 (ต่อ) การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ
ของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

ที่	ชื่อตัวละคร	เรื่อง	การศึกษา	อาชีพ
22	บุญปลุก	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ลูกจ้าง/เจ้าของร้านค้า
23	อาม่า	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ค้าขาย
24	หม่วยนี้ (แจ้)	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ค้าขาย
25	หม่วยซัง	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ค้าขาย
26	แม่ปลัดจินกร	กรงกรรม	ไม่ระบุ	แม่บ้าน
27	กรองแก้ว	กรงกรรม	ไม่ระบุ	แม่บ้าน
22	บุญปลุก	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ลูกจ้าง/เจ้าของร้านค้า
23	อาม่าป่วยฮวย	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ค้าขาย
24	หม่วยนี้ (แจ้)	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ค้าขาย
28	แม่เรไร(แม่ของเรณู)	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา
29	นางพิกุล(แม่ของพิไล)	กรงกรรม	ไม่ระบุ	แม่บ้าน(เมียน้อย)
30	นาริรัตน์	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ลูกสาวรร.ตัดเสื้อ
31	นางสายทอง(พี่สาวเรณู)	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา
32	นางจ้อ	กรงกรรม	ไม่ระบุ	เจ้าของร้านเสริมสวย
33	นางหุย	กรงกรรม	ไม่ระบุ	เจ้าของร้านตัดเสื้อ
34	นางกุ่น(แม่ของก้าน)	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา
35	แม่อบ(แม่ของบังอร)	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา
36	เจ้าแม่(หมอบาง)	กรงกรรม	ไม่ระบุ	หมอดู/หมอทำคุณไสย
37	นางหลักฮวง	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ค้าขาย
38	ลูกสะใภ้นางหลักฮวง	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ค้าขาย
39	สมลักษณ์(น้องสาวสมดี)	กรงกรรม	ไม่ระบุ	-ไม่ระบุ
40	แม่ของมาลา	กรงกรรม	ไม่ระบุ	แม่บ้านข้าราชการ
41	อรพรรณี	กรงกรรม	ม.ต้น	คุณหนู
42	พะยอม(ลูกนางแย้ม)	กรงกรรม	ป.7	ช่างตัดเสื้อ/แม่บ้าน
43	อัมพร	กรงกรรม	ไม่ระบุ	แม่บ้าน
44	อุไร	กรงกรรม	ป.4	ช่างตัดเสื้อ/ เจ้าของร้านสังฆภัณฑ์

ตารางที่ 1 (ต่อ) การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ
ของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

ที่	ชื่อตัวละคร	เรื่อง	การศึกษา	อาชีพ
45	นางอ่ำ	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา/แม่บ้าน
46	เชอร์รี่(ลูกสาวอรพรรณ)	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
47	นางอิง	กรงกรรม	ไม่ระบุ	สาวใช้/รับจ้างทั่วไป
48	นางแจ่ม	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา/รับจ้างทั่วไป
49	นางแดงอ่อน	กรงกรรม	ไม่ระบุ	ทำนา/รับจ้างทั่วไป
50	อิม	ชิงชัง	ป.6	ทำนา/แม่บ้าน/แม่ค้า
51	อุ้น	ชิงชัง	ป.6	ทำนา/โสเภณี
52	บั่งอร	ชิงชัง	ป.6	แม่บ้าน/ค้าขาย
53	อารีย์	ชิงชัง	เรียนเสริมสวย	แม่บ้านข้าราชการ/เสริมสวย
54	เอื้องอรุณ	ชิงชัง	ม.6	แม่บ้าน
55	แม่ทองคำ	ชิงชัง	ไม่ระบุ	ทำนา
56	นางย้อย(แม่ของยอด)	ชิงชัง	ไม่ระบุ	ทำนา
57	นางเอียด(แม่ของอิน)	ชิงชัง	ไม่ระบุ	เจ้าของกิจการ/ค้าขาย
58	น้ำทองแดง	ชิงชัง	ไม่ระบุ	ค้าขาย
59	มาลัย	ชิงชัง	ไม่ระบุ	ทำนา/แม่บ้าน
60	ยายมี(แม่ของมาลัย)	ชิงชัง	ไม่ระบุ	ทำนา
61	คุณวนิดา (ลูกสาวเฒ่าแก่)	ชิงชัง	ไม่ระบุ	กิจการโรงสีข้าว
62	เด็กหญิงประภา	ชิงชัง	วิทยาลัยครู	ครู
63	กานดาหรือกิ่ง	ชิงชัง	ป.ตรี	เจ้าของกิจการ
64	กัลยาหรือก้อย	ชิงชัง	ป.ตรี	เจ้าของกิจการ
65	นก	ชิงชัง	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
66	น้อง	ชิงชัง	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
67	คุณนายสายทิพย์	ชิงชัง	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
68	คุณอรุณี(แม่ของก้อย)	ชิงชัง	ไม่ระบุ	เจ้าของกิจการ
69	อาริสา	ชิงชัง	ม.6	นักเรียน
70	สาวใช้(เมียสัณชัย)	ชิงชัง	ไม่ระบุ	สาวใช้

ตารางที่ 1 (ต่อ) การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ
ของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

ที่	ชื่อตัวละคร	เรื่อง	การศึกษา	อาชีพ
71	อารียา	ชิงชัง	ม.ต้น	นักเรียน
72	น้องสาวของประภา	ชิงชัง	ม.ต้น	นักเรียน
73	ระวีวรรณ	ชิงชัง	ป.ตรี ม.เชียงใหม่	แพทย์
74	อุไร	สุดแค้น แสนรัก	ป.4/ตัดเย็บเสื้อผ้า	ค้าขาย/เจ้าของร้าน สังฆภัณฑ์
75	นางอ่ำ	สุดแค้น แสนรัก	ป.4	ทำนา
76	อัมพร	สุดแค้น แสนรัก	ป.4	แม่บ้าน
77	มยุรีย์	สุดแค้น แสนรัก	ปริญญาโท (สหรัฐ)	อาจารย์
78	ระพีพรรณ	สุดแค้น แสนรัก	แพทย์	แพทย์
79	หทัยรัตน์	สุดแค้น แสนรัก	แพทย์	แพทย์
80	ลลดา	สุดแค้น แสนรัก	ป.ตรี	ดารา/นักร้อง
81	นางแย้ม	สุดแค้น แสนรัก	ป.4	ทำนา/ปล่อยเงินกู้
82	พะยอม	สุดแค้น แสนรัก	ป.7 ตัดเย็บเสื้อผ้า	ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า
83	นางนกเล็ก	สุดแค้น แสนรัก	ไม่ระบุ	เจ้าของกิจการค้าขาย
84	นางสำลี	สุดแค้น แสนรัก	ไม่ระบุ	ทำนา
85	สุดา	สุดแค้น แสนรัก	ป.4	แม่บ้าน/ค้าขาย
86	อ้อย(เมียของลือชัย)	สุดแค้น แสนรัก	ไม่ระบุ	บริหาร/สาวใช้
87	ยุพิน	ทุ่งเสน่หา	ป.4	ช่างเสริมสวย
88	นางสำเภา	ทุ่งเสน่หา	ป.4	ทำนา/รับจ้างนึ่งที่ดิน
89	นางจำเรียง	ทุ่งเสน่หา	ป.4	เลี้ยงเป็ด ไก่ โรงสี
90	จันทร์	ทุ่งเสน่หา	เสริมสวย	บัญชี/แม่บ้าน/ทำขนม
91	จินดา	ทุ่งเสน่หา	ปกศ.วิทยาลัยครู	ครู รร.บ้านดอนจันทน์
92	แก้วใจ ทองปอน	ทุ่งเสน่หา	ป.4	รับจ้าง/ทำนา
93	นางทองหยด	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ทำนา
94	ยุพา	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	แม่บ้าน
95	ป้ารำเพย	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	เจ้าของห้องเช่า
96	ป้าสาละ	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ทำนา

ตารางที่ 1 (ต่อ) การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ

ที่	ชื่อตัวละคร	เรื่อง	การศึกษา	อาชีพ
97	ป้าบรรจบ	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ทำนา
98	ยายจันทร์(แม่มีงขวัญ)	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ทำนา
99	ป้าสงบ	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ทำนา
100	นางกุน	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ทำนา
101	พี่สำรวย	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ทำนา
102	แม่กลั่น(แม่ของแก้วใจ)	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ทำนา
103	นงนารถ	ทุ่งเสน่หา	วิทยาลัยครู	ครู
104	อาม่า(นางหลี่เอ็ง)	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	เจ้าของภัตตาคารไท่เฮง
105	ป้าแป้น(เมียผู้ใหญ่บ้าน)	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ค้าขาย
106	สุขเสมอ	ทุ่งเสน่หา	เสริมสวย	เจ้าของเสริมสวย
107	ปานวาด	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ลูกจ้าง
108	ป้าถนอม	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	แม่ค้าขายขนมจีน
109	ชกเตี้ยง	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	เจ้าของภัตตาคาร
110	เจิ้งอ	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ลูกจ้างร้านอะเฮงหลี
111	นางสาวประนอม	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ทำงานบาร์/โสเภณี/เมียเช่า
112	แม่ดวงมณี ศรีนคร	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	นางเอกลิเก
113	นางสมศรี (เมียของขจร)	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	ค้าขาย
114	คุณนายจงจิตร	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	แม่บ้าน/ภริยาท่านผู้พัน
115	คุณแม่นโบล	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	เสมียนตรา(ข้าราชการ)
116	ศรีกัญญา	ทุ่งเสน่หา	ป.ตรี พยาบาล	พยาบาล
117	คุณนก	ทุ่งเสน่หา	ป.ตรี พยาบาล	พยาบาล
118	นิภาพร	ทุ่งเสน่หา	วิทยาลัยครู	ครูสอนระดับประถม
119	นิชาพรรณ	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	แม่บ้าน
120	นิประพา	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	แม่บ้าน
121	นิรชาภรณ์	ทุ่งเสน่หา	ไม่ระบุ	แม่บ้าน
122	จันทร์เพ็ญ	ทุ่งเสน่หา	ป.ตรี แพทย์	แพทย์

ตารางที่ 1 (ต่อ) การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ
ของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

ที่	ชื่อตัวละคร	เรื่อง	การศึกษา	อาชีพ
123	สลักจิต (กิมเตียง)	ทุ่งเสนหา	ไม่ระบุ	แม่ค้าขายข้าวมันไก่
124	ยุพิน ชันธทอง	วาสนารัก	ป.4	เจ้าของร้านเสริมสวย
125	จินดา	วาสนารัก	วิทยาลัยครู	ครู
126	ย่าสำเภา	วาสนารัก	ไม่ระบุ	ทำนา
126	ยายจำเรียง	วาสนารัก	ไม่ระบุ	ทำนา
128	ยายทองหยอด	วาสนารัก	ไม่ระบุ	ทำนา
129	พรรณษา	วาสนารัก	ป.ตรีบริหารธุรกิจ(เอกชน) นักเรียนแลกเปลี่ยน แคนาดา	ดารา/นักแสดง/นางแบบ/ พิธีกร
130	อาภากร	วาสนารัก	ป.ตรี คหกรรมศาสตร์ เอก อาหาร	เจ้าของร้านขายขนมเบเกอรี่
131	จินตนา	วาสนารัก	ป.ตรีบริหารธุรกิจ(เอกชน) นักเรียนแลกเปลี่ยน นิวซีแลนด์ ป.เอก	เจ้าของกิจการ
132	แก้วใจ	วาสนารัก	ไม่ระบุ	โสเภณี/เมียเช่า
133	จันทร์เพ็ญ	วาสนารัก	แพทย์	แพทย์
134	ไกล่รุ่ง	วาสนารัก	ป.ตรี นิเทศศาสตร์	ดารา/นางเอกลิเก
135	สุดสวย	วาสนารัก	ป.6	พี่เลี้ยง/ลิเก/นักแสดงสมทบ/ ผู้จัดการส่วนตัว
123	สลักจิต (กิมเตียง)	ทุ่งเสนหา	ไม่ระบุ	ค้าขาย/แม่ค้าขายข้าวมันไก่
124	ยุพิน ชันธทอง	วาสนารัก	ป.4	เจ้าของร้านเสริมสวย
125	จินดา	วาสนารัก	วิทยาลัยครู	ครู
126	ย่าสำเภา	วาสนารัก	ไม่ระบุ	ทำนา
127	ยายจำเรียง	วาสนารัก	ไม่ระบุ	ทำนา

ตารางที่ 1 (ต่อ) การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ
ของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

ที่	ชื่อตัวละคร	เรื่อง	การศึกษา	อาชีพ
128	ยายทองหยอด	वासनारक	ไม่ระบุ	ทำนา
129	พรรณษา	वासनारक	ป.ตรี เอกชน บริหารธุรกิจ	ดารา/นักแสดง/พิธีกร
130	อาภากร	वासनारक	ป.ตรี คหกรรมศาสตร์ เอกอาหาร	เจ้าของร้านเบเกอรี่
131	จินตนา	वासनारक	ป.เอก	เจ้าของกิจการ
132	แก้วใจ	वासनारक	ไม่ระบุ	โสเภณี/เมียเช่า
133	จันทร์เพ็ญ	वासनारक	ป.ตรี	แพทย์
134	ไกล่รุ่ง	वासनारक	ป.ตรี นิเทศศาสตร์	ดารา/นางเอกลิเก
135	สุดสวย	वासनारक	ป.6	นักแสดงสมทบ/ผู้จัดการ ส่วนตัว
136	แม่ดวงมณี ศรี นคร	वासनारक	ไม่ระบุ	เจ้าของคณะลิเก
137	นางบรรจบ	वासनारक	ไม่ระบุ	ทำนา
138	นางสาตี	वासनारक	ไม่ระบุ	ทำนา
139	แป้ง	वासनारक	ป.6	ทำนา
140	ชมเดือน	वासनारक	ไม่ระบุ	นางเอกลิเก
141	นางละไม (ย่าของไกล่รุ่ง)	वासनारक	ไม่ระบุ	ลิเก/ทำขวัญนาค/ครูสอนร้อง เพลงและการรำ
142	น้ำปราณี	वासनारक	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
143	นิธินารถ	वासनारक	ป.ตรี รัฐบาล กทม.	ครู อาจารย์
144	ยุพา	वासनारक	ไม่ระบุ	แม่บ้าน
145	สุภารัตน์	वासनारक	วิทยาลัยครู	ครู
146	จริยา(เจ๊ียบ)	वासनारक	ไม่ระบุ	นักเรียน
147	ฤดี	वासनारक	ป.ตรี พยาบาล	พยาบาล
148	สุมนี	वासनारक	ป.ตรี พยาบาล	พยาบาล
149	ปานวาด	वासनारक	ไม่ระบุ	เจ้าของร้านค้า/ค้าขาย

ตารางที่ 1 (ต่อ) การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ
ของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

ที่	ชื่อตัวละคร	เรื่อง	การศึกษา	อาชีพ
150	สลักจิตร ไควพิสุทธิ์	วาสนารัก	ไม่ระบุ	เจ้าของกิจการไควพิสุทธิ์
151	วิมล	วาสนารัก	ป.ตรี	นักข่าวสายบันเทิง
152	ดุษฎี	วาสนารัก	ไม่ระบุ	นางเอกลิเก
153	กรรณิการ์	วาสนารัก	ไม่ระบุ	พนักงานขายเบเกอรี่ โรงแรม 5 ดาว
154	สิริรัตน์	วาสนารัก	ป.ตรี เกสัชกร	เกสัชกร รพ.เอกชน
155	พื้มณฑา	วาสนารัก	ไม่ระบุ	ผู้กำกับบริษัทผลิตละคร
156	นฤนาถ	วาสนารัก	ป.ตรี	นักเขียนคำโฆษณา
157	เดือนประดับ	วาสนารัก	ไม่ระบุ	นักเรียน
158	นางรัญจวน	วาสนารัก	ไม่ระบุ	โสเภณี
159	แห้ว	วาสนารัก	ไม่ระบุ	เดินโพลห่วย/นักการพนัน
160	อีน้อย	วาสนารัก	ไม่ระบุ	นักการพนัน
161	อ๊แมน	วาสนารัก	ไม่ระบุ	นักการพนัน
162	นางลำดวน	วาสนารัก	ไม่ระบุ	เจ้าของบ่อน
163	ศศิมา เจริญลาภ สวัสดิ์	วาสนารัก	ไม่ระบุ	กรรมการผู้จัดการผลิตภัณฑ์ บำรุงผิว
164	ขวัญชีวี	ลิขิตรักในสายลม	ป.ตรี	ดารานักแสดง
165	วรรณรดา	ลิขิตรักในสายลม	ป.ตรี	เจ้าของบริษัทขายสินค้า
166	แนนน้อย	ลิขิตรักในสายลม	ม.6	เจ้าของกิจการ
167	มะโฉ่(โฉ่โฉ่เหว)	ลิขิตรักในสายลม		รับจ้าง/สาวใช้
168	หลินชีวอิน (ย่าเล็ก)	ลิขิตรักในสายลม	ม.6	เจ้าของกิจการ
169	วิมลรัตน์	ลิขิตรักในสายลม	ม.6	ไม่ระบุ
170	กนกอร	ลิขิตรักในสายลม	ไม่ระบุ	ผู้จัดการส่วนตัว

ตารางที่ 1 (ต่อ) การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ
ของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

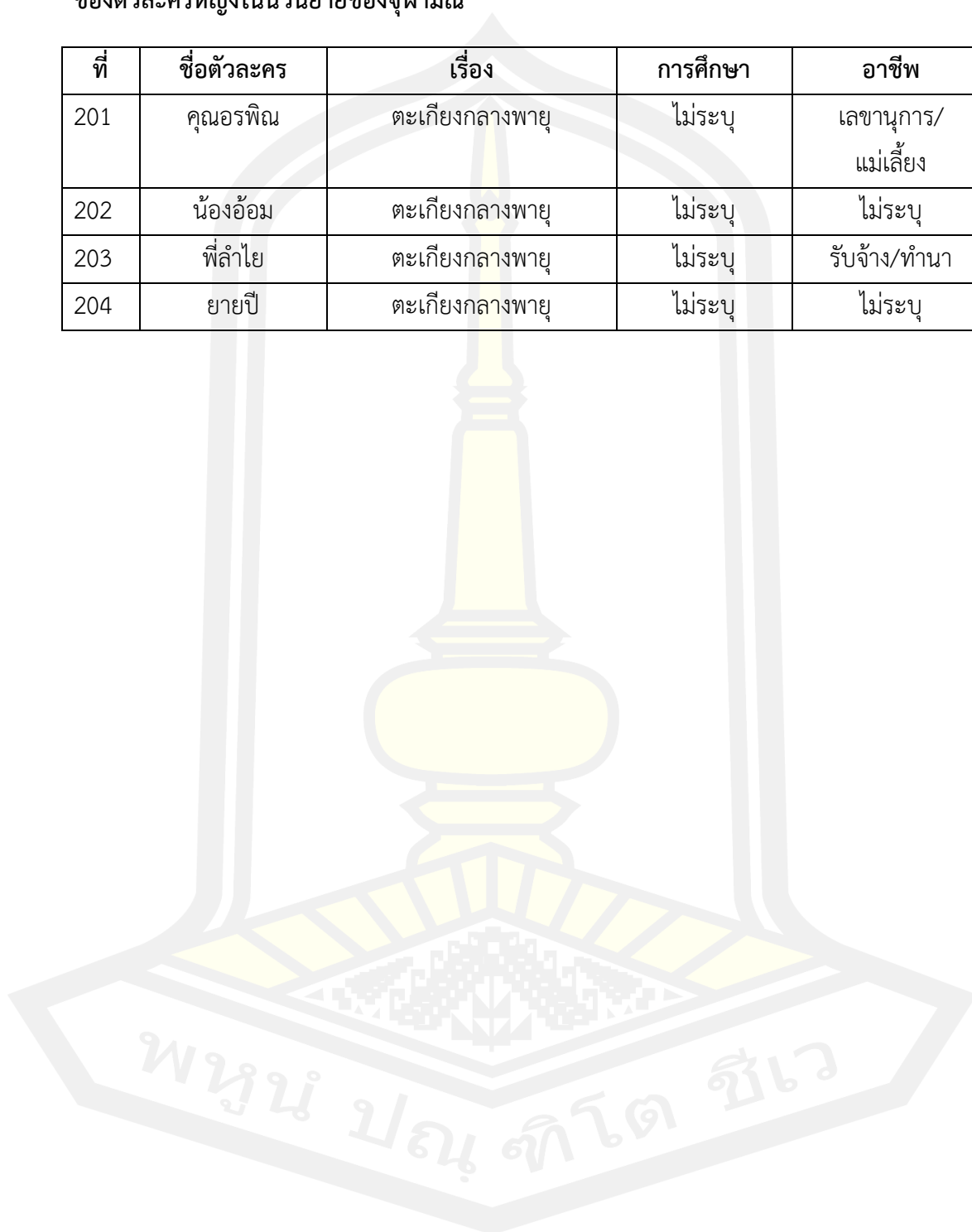
ที่	ชื่อตัวละคร	เรื่อง	การศึกษา	อาชีพ
171	ณิกานต์	ลิขิตรักในสายลม	ป.ตรี ศิลปะศาสตร์ โฆษณาประชาสัมพันธ์	ดารา/นักแสดง
172	บุษยา	ลิขิตรักในสายลม		ผู้จัดการส่วนตัว
173	เพ็ญอ้อ	ลิขิตรักในสายลม	ป.ตรี มนุษยศาสตร์ สื่อสารมวลชน ม.ราม	นักข่าว นักเขียน
174	หลินเล่อเจิน	ลิขิตรักในสายลม	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
175	คุณหญิงปิยนุช สุขมนิรมย์	ลิขิตรักในสายลม	ไม่ระบุ	เจ้าของกิจการ
171	ณิกานต์	ลิขิตรักในสายลม	ป.ตรี ศิลปะศาสตร์ โฆษณาประชาสัมพันธ์	ดารา/นักแสดง
172	บุษยา	ลิขิตรักในสายลม		ผู้จัดการส่วนตัว
173	เพ็ญอ้อ	ลิขิตรักในสายลม	ป.ตรี มนุษยศาสตร์ สื่อสารมวลชน ม.ราม	นักข่าว นักเขียน
174	หลินเล่อเจิน	ลิขิตรักในสายลม		
171	ณิกานต์	ลิขิตรักในสายลม	ป.ตรี	ดารานักแสดง
172	บุษยา	ลิขิตรักในสายลม		ผู้จัดการส่วนตัว
173	เพ็ญอ้อ	ลิขิตรักในสายลม	ป.ตรี	นักข่าว นักเขียน
174	หลินเล่อเจิน	ลิขิตรักในสายลม	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
175	คุณหญิงปิยนุช สุขมนิรมย์	ลิขิตรักในสายลม	ไม่ระบุ	ไฮโซ
176	คุณแม่ของ วรรณดา	ลิขิตรักในสายลม	ไม่ระบุ	เจ้าของบริษัท
177	ชนิตนันต์ (แม่ขวัญชีวี)	ลิขิตรักในสายลม	ไม่ระบุ	ข้าราชการ

ตารางที่ 1 (ต่อ) การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ
ของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

ที่	ชื่อตัวละคร	เรื่อง	การศึกษา	อาชีพ
178	มาลี เพิ่มทรัพย์	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ป.ตรี ม.ราม สื่อสารมวลชน	มัคคุเทศก์/พนักงานทำ ความสะอาด/ผู้ประกาศข่าว
179	รมณีย์(รมมี)	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ป.โท (ต่างประเทศ)	ผู้บริหาร
180	วรรณา	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ป.โท	พนักงานบริษัท
181	อรชума(อ้อ)	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ป.โท	พนักงานบริษัท
182	จ๊ะ จริญญา	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ป.โท	พนักงานบริษัท
183	รุ่งทิพย์	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ไม่ระบุ	เจ้าของรีสอร์ท
184	แม่มะลิ	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ไม่ระบุ	รับจ้าง
185	ป้าจำปี	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ไม่ระบุ	เจ้าของรีสอร์ทบึงน้ำใส
186	กุลกัญญา	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ไม่ระบุ	นักเขียน
187	หลิน	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
188	พีศวีวรรณ	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ไม่ระบุ	แม่บ้าน/พนักงานทำความสะอาด
189	คุณอรวรรณ	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ไม่ระบุ	เจ้าของโรงแรม
190	คุณนิตยา	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ไม่ระบุ	เจ้าของ บรรณาธิการ บริหาร เลดี้วิก
191	นันทา	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ป.โท	พนักงานออฟฟิศ
192	ดาราวดี	พระอาทิตย์ขึ้นในคืนหนาว	ไม่ระบุ	เจ้าของกิจการ
193	แม่บัว	ตะเกียงกลางพายุ	ไม่ระบุ	รับจ้าง
194	คุณครูระวีวรรณ	ตะเกียงกลางพายุ	วิทยาลัยครู	คุณครู
195	ระพีพรรณ	ตะเกียงกลางพายุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
196	ป้าหมาย	ตะเกียงกลางพายุ	ไม่ระบุ	ทำนา
197	จันทร์ฉาย	ตะเกียงกลางพายุ	ม.ปลาย	เสมียนโรงงาน
198	คุณชื่น	ตะเกียงกลางพายุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
199	วลีพร	ตะเกียงกลางพายุ	ไม่ระบุ	นักเรียน
200	คุณรัศมี	ตะเกียงกลางพายุ	ไม่ระบุ	โสเภณี/หัวหน้าแผนกบัญชี

ตารางที่ 1 (ต่อ) การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ
ของตัวละครหญิงในนวนิยายของจุฬามณี

ที่	ชื่อตัวละคร	เรื่อง	การศึกษา	อาชีพ
201	คุณอรพิน	ตะเกียงกลางพายุ	ไม่ระบุ	เลขานุการ/ แม่เลี้ยง
202	น้องอ้อม	ตะเกียงกลางพายุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
203	พี่ลำไย	ตะเกียงกลางพายุ	ไม่ระบุ	รับจ้าง/ทำนา
204	ยายปี่	ตะเกียงกลางพายุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาววิไลรัตน์ ภามนตรี
วันเกิด	วันที่ 1 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2536
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 12 บ้านกอก ตำบลสวนจิก อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2552 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านกล้วยวิทยา อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ.2555 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ.2560 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ.2564 ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารจัดการ การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ.2565 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ จิต ชีวะ